

АРХИВНИ СПРАВОЧНИЦИ



ИЗДАТЕЛ НА ПОРЕДИЦАТА
„АРХИВНИ СПРАВОЧНИЦИ“:

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА АРХИВИТЕ
ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

И з д а т е л с к и с ъ в е т:
**ВАСИЛ ГЮЗЕЛЕВ, ГЕОРГИ МАРКОВ,
ДОЙНО ДОЙНОВ, ЛЪЧЕЗАР СТОЯНОВ, ПЛАМЕН ЦВЕТКОВ,
СТЕФАН АНДРЕЕВ**

О т г о в о р е н с е к р е т а р:
ГАЛИНА ПИНДИКОВА

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ
НА АРХИВИТЕ
ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ЦЕНТРАЛЕН
ДЪРЖАВЕН
АРХИВ

ПЪТЕВОДИТЕЛ
ПО ФОНДОВЕТЕ
НА БКП,
СЪХРАНЯВАНИ
В ЦЕНТРАЛНИЯ ДЪРЖАВЕН АРХИВ

ВТОРО ДОПЪЛНЕНО ИЗДАНИЕ

СОФИЯ, 2006 г.

В настоящия Пътеводител, който е второ допълнено издание на отпечатания през 2000 г., са представени документалните материали на бившия Централен партиен архив на БКП, съхранявани в Централния държавен архив. Пътеводителят е предназначен, както за специалисти (историци-изследователи и архивисти), така и за широк кръг читатели.

С ъ с т а в и т е л и:

Стоян Цветански, Тодор Димитров

© Главно управление на архивите при Министерския съвет, 2006

© Съставители: Стоян Цветански, Тодор Димитров, 2006

ISBN 954-9800-10-5

ПРЕДГОВОР

Архивните документи имат важно значение не само за историческата наука, но и за цялостното развитие на обществото. Въпросите за тяхното запазване, обработка и използване се уреждат в Закона за държавния архивен фонд (ЗДАФ). В изпълнение на този закон през 1993 г. Висшият съвет (ВС) на Българската социалистическа партия (БСП) предава на Главно управление на архивите (ГУА) при Министерския съвет архивната документация на бившата Българска комунистическа партия (БКП). Документите от някогашния Централен партийен архив (ЦПА) се приемат от Централния държавен архив (ЦДА), а на окръжните партийни архиви (ОПА) – от териториалните държавни архиви.

Основно място в Централния партийен архив заемат документите на БКП – на нейните ръководни органи (конгреси, конференции, пленуми, Политбюро, Секретариат), както и на местни партийни органи и организации. Наред с тях има и много архивни документи на масови организации и движения (синдикални, младежки, кооперативни и др.), които партията е ръководила до 9 септември 1944 г., както и лични фондове.

В продължение на повече от четири десетилетия някогашният Централен партийен архив натрупва огромен документален масив, който включва 406 архивни фонда и колекции и 196 частични постъпления. Комплектувани и обработени са 133 662 архивни единици, които могат да се предоставят за ползване от читатели. Към тях трябва да прибавим и голяма мемоарна сбирка, която включва близо 4 000 спомена. Това е огромно документално богатство, голяма част от което все още не е достатъчно добре известно или пък има нужда от нов исторически прочит. Наред с архивно обработените, има и голямо количество необработени материали – 5 625 твърди папки и 1 720 кутии с документи, чиято архивна обработка е предстояща. За да се добие по-ясна представа за обема на тази документация, ще посочим само, че тя е разположена на стелажи, чиито лавици заемат обща дължина 2 100 линейни метра.

Целта на настоящия „Пътеводител по фондовете на БКП, съхранявани в Централния държавен архив“ е да представи по-конкретно този документален масив, да посочи неговата специфика и особености, да помогне на читателите за ориентирането им в тематиката и съдържанието на архивните фондове. Най-напред съвсем накратко ще проследим историята на партийния архивен фонд. След това ще посочим и някои характерни особености на самия Пътеводител, които, надяваме се, ще бъдат необходими и полезни на читателите за полесното му ползване.

• • •

Още в първите години след създаването на партията се обръща внимание на партийните документи. Подготвят се правилници, инструкции и изисквания за съставяне, оформяне и архивиране на документалните източници и се поставя началото на създаване на архива към Централния комитет и местните партийни органи и организации. От началния период до наши дни са запазени документалните материали от всички конгреси и конференции (протоколи, програми, отчетни доклади, резолюции, устави, правилници и др.); документи на ЦК (окръжни, възвания, манифести, писма и др.); материали на местни партийни комитети и организации; документи на отделни партийни дейци и др. Една част от документите са изгубени или унищожени през войните и по-късно по време на нелегалната дейност на БКП.

След войните (1912–1918) работата с документите и комплектуването на партийния архивен фонд се подобрява. Въпросите на партийната документация са предмет на обсъждане от конгреси и заседания на Партийния съвет, третират се в редица окръжни и инструкции на партията. За периода 1917–1923 г. са запазени: документалните материали на II конференция на БРСДП (т.с.) (1918), на I (1919), II (1920), III (1921) и IV (1922) конгреси на БКП (т.с.); на заседания на Партийния съвет и на Централния комитет; на конференции на секретарите, агитаторите и организаторите на окръжните комитети на партията; окръжни, инструкции, директиви, декларации на ЦК; списъци за партийните организации, за движението на партийните членове, отчетно-статистически таблици, приходно-разходни книги и др.; документални материали на местни партийни органи и организации.

След създаването на Комунистическия интернационал (1919) ЦК на БКП (т.с.) установява с него редовни информационни връзки – изпраща в него копия от по-важни партийни документи, а също и материали на работещи под нейно ръководство организации и групи. По такъв начин в Представителството на БКП в ИККИ постепенно се натрупва значително количество документи (доклади, отчети, информации, писма, телеграми, сведения от ЦК до ИККИ) и се поставя основата на архив на БКП зад граница, който обслужва ръководството на партията и на Коминтерна с документална информация.

След 1923 г. голяма част от партийните документи са унищожени. Партията преминава в нелегалност. ЦК организира изпращането на своите архивни документи в Москва (в Представителството на БКП при ИККИ), където започва тяхното подреждане и обработване, а на 20 януари 1927 г. взема решение да се създаде в Москва Централен архив на БКП (т.с.). Наред с партийните документи, в него се предвижда да постъпват и материали по история на синдикалното, женското и младежкото революционно движение (**фонд 3 Б, оп. 4, а.е. 148 и 176**).

През периода 1924–1944 г. се създава и съхранява до наши дни значителна партийна документация. По това време партията провежда нелегално конференции, пленуми и съвещания, на които се приемат документи, достигащи по нелегални пътища до партийните организации и членове. По-важните сред тях са: I нелегална конференция (1924), Московското съвещание (1925), I пленум на ЦК (Виена, 1926), II нелегална конференция (Берлин, декември 1927 – януари 1928 г.), VI пленум (1936), VII пленум (1941) на ЦК на БКП и др.

В условията, в които работят тогава, партийните организации трудно създават и опазват своята документация. До наши дни все пак достигат известно количество документи. Една част от тях се съхраняват благодарение на това, че съгласно решението на ЦК от 20 януари 1927 г. са изпращани по нелегални партийни канали и технически пунктове в Централния архив на БКП при Представителството на БКП при ИККИ. Почти от всички партийни окръзи са изпращани доклади, резолюции и решения на окръжни, градски и районни партийни конференции, информации за организационното състояние и дейност на партийните организации, за състоянието на профсъюзното, младежко и женско движение, за легалния и нелегален печат, за помощното движение и др.

След 9 септември 1944 г. БКП излиза от нелегалност. Създават се нови условия за съхранение, опазване и използване на партийната документация. С решение № 13 от 6 февруари 1946 г. на Секретариата на ЦК на БКП е създаден Партиен архив, в който се събират „всички партийни документи, а също ръкописи, писма, бележки, печатни произведения (книги, брошури, вестници, списания, позиви), фотографии, знамена и др., които се отнасят до цялата история на партията и засягат борбите, живота и дейността, които тя е водила от времето на своето основаване“ (фонд 1 Б, оп. 8, а.е. 77).

Началният етап от дейността на новосъздадения Партиен архив се характеризира с издирването и събирането на партийно-историческите документи от основаването на партията до 1944 г. Най-напред са приети някои документални материали на Задграничното бюро на ЦК на БКП, донесени от завърнали се политемигранти. След това постъпват материали от страната – от партийни организации и отделни партийни членове и лица: окръжни, позиви, нелегални вестници и бюлетени, материали от съпротивата и др. В началото на 1949 г. Партийният архив при ЦК е преустроен в Централен партиен архив (ЦПА) и му е възложена задачата да комплектува, обработва и съхранява и документи на ЦК, отнасящи се до дейността на партията след 9 септември 1944 г. Общо до 1954 г. в ЦПА постъпват около 46 000 документа.

С решение на Политбюро от 24 ноември 1955 г. Институтът по история на българското работническо движение и на комунистичес-

ката партия при ЦК на БКП и Централният партийен архив се обединяват в Институт по история на БКП с два сектора: научно-исторически и сектор Централен партийен архив. Започва **вторият етап** в дейността на ЦПА. С утвърдения от Секретариата Правилник (1957) са определени задачите на ЦПА: да събира документи, отразяващи дейността на централните и местни организации на партията от нейното основаване до 9 септември 1944 г., на ЦК на БКП и ЦК на РМС (ДСНМ) след 9 септември 1944 г., както и лични фондове на партийни и младежки ръководители и дейци; да събира спомени, снимки и други материали за дейността на партията; да извършва научно-техническа обработка на документите, да ги предоставя за използване и т.н. По-късно задачите му са по-подробно формулирани в утвърдения от Секретариата (23 юни 1964 г.) Правилник за задачите и устройството на ЦПА.

Според решение на Секретариата (29 май 1968 г.) – „За състоянието, оформянето и съхраняването на документалните материали в ЦК на БКП“, онези от тях, които имат научно-историческа стойност и съществено справочно значение, образуват архивния фонд на ЦК, който се съхранява в ЦПА. Към архива е изградена Централна експертна комисия, а към отделите – комисии, които имат задача да организират подбора на документалните материали въз основа на научната, историческата и практическата им стойност.

С решение на Секретариата (8 декември 1976 г.) Централният партийен архив е изваден от състава на Института по история на БКП и преминава в системата на отдел „Деловодство“ на ЦК, с което започва **третият етап** в неговата дейност. Замисълът е да се създаде единна система за деловодство, архивиране, съхранение и използване на документалните материали.

Важно отражение върху дейността на ЦПА дава решението на Секретариата (6 юли 1983 г.) – „За усъвършенстване на архивното партийно дело“. Основният момент в това решение е указанието за преустройство на партийното архивно дело, като част от общата архивистика в страната, за „най-пряко свързване използването на документалните източници с актуалните задачи, които партията решава“. В изпълнение на това решение в ЦПА е извършена структурна реорганизация. Вместо дотогавашните групи са обособени следните направления: „Научно-методическа и организационна работа“, „Комплектуване, отчет и научно-техническа обработка на документите“, „Използване, съхранение и публикация на документите“. В отдел „Деловодство“ е обособен сектор „Текущ архив“, който да подготвя документалните материали на отдела за предаване в ЦПА. Създадена е специална Приемателно-оценителна комисия в ЦПА, което води до промяна в събирателната работа. Само за 2 години (1984–1985) през тази комисия преминават около 20 000 документа с 83 180 листа, над

300 спомена, повече от 500 снимки и 250 документа с над 1 000 листа от чуждестранни архиви.

Активизира се и започналото още през 1968 г. издирване и комплектуване на документи, спомени и снимков материал, отразяващи националноосвободителното движение на българите в Македония, Тракия и Добруджа, както и други документални материали, не по профила на архива. Събраните материали са комплектувани в няколко десетки лични фондове и няколко архивни колекции. Само фондът на Александър Протогеров съдържа близо 14 000 документа. Тъй като тази тематика не е в спецификата на ЦПА, комплектуваната богата документална сбирка е предадена (1988–1990) на бившия Централен държавен исторически архив (ЦДИА). По същото време са отчислени и предадени на тогавашния Централен държавен архив на НРБ и архивните фондове, свързани с младежкото движение след 9 септември 1944 г.

Централният партийен архив има за времето си добра материално-техническа база и подходящи условия за съхранение, обработка и използване на документалните материали. Разполага с фондохранилище с климатична инсталация, фотолаборатория, реставрационна лаборатория, две читални зали (едната – оборудвана с прожекционни апарати за микрофилми). Подготвени са голямо количество филмови ленти и специални микрофишове, на които са заснети стотици хиляди документални страници. Целта е да се извадят от обръщение оригиналните документи с лошо физическо състояние, както и тези, които се ползват по-често. Освен запазването, по този начин се разширяват и възможностите за използването на документалните материали.

Събирането, обработката и съхраняването на архивните материали е подчинено на целта, съдържащата се в тях информация да бъде използвана. Равнището на това използване зависи много от състава и качеството на научно-справочния апарат. Голяма част от фондовете са обработени и имат инвентарни описи, които осигуряват възможност за ориентиране в състава и съдържанието на всеки фонд и на всяка архивна единица. Към една част от описите са подготвени и приложени указатели (именни, географски, предметно-тематични, хронологични), които допълват научно-техническата обработка и са особено полезни при ползването на големите по обем архивни фондове. Подготвени са и редица сводни каталози – хронологични, тематични, именни, географски и др.

През 1990 г. в състоянието и дейността на ЦПА настъпва рязка промяна. Огромният апарат на ЦК на БКП е драстично намален. Съкратените напускат и оставят документите, с които са работили, по бюрата и шкафовете. В ЦПА остава само малка група сътрудници, които минават по кабинетите, слагат в чували цялата книжнина и я

струпват във фондохранилището. Това е последното и най-голямо постъпление на документи в историята на ЦПА. Комплектуване – в насипно състояние. Обем – няколко стотици чували. Следва местене на фондохранилища, пренареждане на материали, засилен интерес към съдържанието на архива, вестникарски публикации, коментари и тълкувания на специфични архивни въпроси и т.н.

Съгласно Постановление № 127 на Министерския съвет (ДВ, бр. 55 от 12 юли 1991 г.) документите на политическите партии, създадени от тяхната дейност до 10 ноември 1989 г., които са ценни по смисъла на ЗДАФ, се предоставят на държавните архиви. В него се уточнява, че „в Централния държавен архив на Република България се предоставя ценната налична документация по смисъла на ал. 1 (явна и поверителна), съхранявана в Централния партиен архив при Висшия съвет на Българската социалистическа партия“. В изпълнение на това постановление и съгласно ЗДАФ Висшият съвет на БСП предава в Централния държавен архив документалните материали на Централния партиен архив, който прекратява своето самостоятелно съществуване. По такъв начин документацията на партията, чиято дейност в продължение на няколко десетилетия е тясно преплетена с държавата, намира естественото си място сред архивите на другите държавни институции.

• • •

Бившият Централен партиен архив в продължение на дълги години е ведомствена институция. Макар че в процеса на събирането, обработката, съхранението и използването на документите той се ръководи от общите изисквания за архивните учреждения, в неговата дейност и задачи има и някои специфични особености. Най-съществените различия са по отношение на ползването на документите, което е съпроводено с редица условия, изисквания и ограничения. В резултат на този по-особен режим на ползване, дори сред историческата общност у нас, а да не говорим за по-широката ни културна общественост, няма пълна и точна представа за характера, обема и съдържанието на документацията в ЦПА. Това определя и засиления интерес към нея след 1989 г. За да отговори на този обществен интерес, през 2000 г. е издаден Пътеводител по фондовете на БКП, съхранявани в Централния държавен архив. Само за няколко години той вече е изчерпан, което налага неговото преиздаване.

Досегашната практика показва, че първото издание на Пътеводителя се възприема положително от читателите. Наред с това той се оказва полезно справочно издание и за работещите в архива специалисти. Водени от желанието да се улеснява работата на читателите, Главно управление на архивите и Централният държавен архив пристъпиха към подготовка на второ допълнено издание на Пъ-

теводителя. Общата концепция, структурата, начинът на представяне на фондовете, справочният апарат и т.н. остават непроменени, тъй като практиката вече показва, че са правилно определени и подходящо показани.

Новите моменти във второто издание на Пътеводителя се изразяват в следното: **Първо** – добавени са новопостъпилите през последните 5-6 години фондове и частични постъпления. **Второ** – отразени са промените в обработката на фондовете, извършена през годините след излизането на първото издание на Пътеводителя. **Трето** – уточнени и коригирани са някои технически показатели и данни, свързани с известни неточности и различия между показаното в регистрационните документи и фактическата наличност на фондовете.

Пътеводителят е предназначен както за историци-изследователи и архивисти, така и за широката ни културна общественост. Тук трябва да направим две пояснения, които биха имали твърде важно значение при неговото ползване. Първо – документите са представени според изискванията на архивистиката – с данни за техния вид, съдържание, обхват, особености и т.н. Историческите справки са в много сбита форма, само с конкретни факти, без анализи и изводи. Старали сме се да не даваме оценки на политическите събития и дейци, което е дело на времето, историците и обществеността. Второ – пътеводителят представя и необработените фондове, които според изискванията не се дават за ползване, докато не бъдат обработени. Молим читателите да имат това предвид и да не поставят в неудобно положение ръководството на архива с молби за допускане на изключения.

При подготовката на пътеводителя сме имали предвид опита от подобни издания на наши и някои чуждестранни архиви, достигнатото равнище и утвърдените методически изисквания на архивистиката, както и спецификата на конкретния документален материал. Пътеводителят има някои различия и особености в сравнение с досега подготвяните пътеводители на наши архиви, по-важните от които са:

Първо. В Пътеводителя е обхванат целият документален масив на бившия Централен партийен архив. За всички фондове (обработени и необработени) са съставени исторически справки и характеристики на документите. В досега издаваните пътеводители необработените фондове не са представяни, а само са посочвани в списък на края на пътеводителя.

Второ. Включени са всички частични постъпления. Преобладаващата част от тях не са обработени, но за информация на читателите са представени както с исторически справки, така и с анотации на документите.

Трето. Подготвени са исторически справки за онези обособени структурно-организационни части (отдели, сектори, служби) на фон-

дообразувателите, чиито документи са включени в самостоятелни инвентарни описи. Това се отнася на първо място за **фонд 1 Б** – „Централен комитет на БКП“, който е представен както с обща историческа справка, така и с исторически справки за звената на неговия помощен апарат.

Четвърто. През 1990 г. в ЦПА постъпва огромно количество документация (над 6 000 твърди папки), която не е обработена. Тя е групирана по отдели и са подготвени анотации на документите, които с обозначение „необработен масив“ са поставени непосредствено след характеристиките на обработените документи.

Пето. През 1988–1990 г. от ЦПА са отчислени и предадени в Централния държавен исторически архив (ЦДИА) документите, свързани с националноосвободителното движение на българите в Македония. Те са отбелязани в указателя на фондовете, като същевременно се посочват и исковите данни на новото им място. Освен това е дадена известна информация и за промените в архивните фондове, колекции и частични постъпления – закрити, прегрупирани и т.н.

В структурно отношение Пътеводителят включва седем раздела. При тяхното структуриране е приложен тематично-функционалният подход. Фондовете са групирани в раздели въз основа на сходна дейност или на функционални връзки. В рамките на разделите се прилагат хронологичен, азбучен, тематичен и структурен признак за систематизиране на характеристиките на фондовете в зависимост от съдържанието, вида и характера на документите. Към Пътеводителя е разработен справочен апарат, който включва указатели по фондовете и частичните постъпления, както и на имената и на географските названия и списък на употребените съкращения.

Първият раздел е озаглавен **„Българската комунистическа партия – развитие и организационна структура“**. В него са групирани фондовете, които засягат общото организационно и идейно-политическо развитие на БКП. Централно място заемат документите на висшите партийни органи (конгреси, конференции, пленуми, Политбюро, Секретариат). Картината на организационната структура на БКП се разширява с фондовете на местни партийни органи и организации. В раздела са включени и фондове на организации, които по същество са функция от дейността на БКП, своеобразен вид помощни органи (Парламентарна група на БКП (т.с.), Централна комисия на жените-комунисти, Централна емигрантска комисия и др.). Централно място сред тази група заемат фондовете на Работническата партия, която е легално проявление на нелегалната БКП. В раздела са включени и фондове на организации, които са били фракции и течения в партията (Български социалдемократически съюз, Социалдемократически съюз „Пролетарий“, „Леви“ комунисти, Ортодоксално ленинско течение, Марксистически съюз „Освобождение“ и др.).

Вторият раздел – **„Политически и обществени организации и движения“** – обхваща фондовете на политически, синдикални, професионални, младежки и други обществени организации и движения. Тук са групирани фондове на доста разнородни по характер на дейност организации, което създава затруднения при тяхното подреждане. За да бъдат избегнати някои от тях, са обособени три подраздела: първият – за фондовете на политическите организации и движения (БРСДП (ш.с.), ОФ и др.); вторият – за синдикалните, професионалните и други подобни организации (ОРСС, НРПС и др.); третият – за младежките организации (БКМС, РМС, БОНСС и др.).

Третият раздел – **„Партизанско движение и революционна дейност на БКП“** – има обособени два подраздела. Първият е по-хомогенен и в него са включени фондовете, свързани само с партизанското движение (Главен щаб на НОВА, щабовите на въстанически оперативни зони, партизански чети, отряди, бригади). Вторият подраздел е доста по-разнообразен. В него са включени фондовете, свързани както с типично революционната (Септемврийското въстание 1923 г.), така и с нелегалната политическа дейност на БКП.

Четвъртият раздел – **„Партийни организации, институти и редакции под непосредствено ръководство на ЦК на БКП“** – обхваща доста разнородни по характер фондообразуватели. Поради това те са групирани въз основа на функционалния подход, като за определящ признак е изведена субординацията между тях и ЦК на БКП, а при самото подреждане на фондовете в раздела стремежът е бил да се прилага тематичният подход. Тук се открояват три групи фондове: първата – на партийни комитети и организации (Учрежденски комитети на БКП при ЦК на БКП и ЦК на ДКМС, Обединен комитет на БКП в СССР, някои първични партийни организации и др.); втората – на типично партийни институти (Висша партийна школа, Институт по история на БКП, Институт за съвременни социални теории и др.); третата – на издателства и редакции за политическа и идеологическа литература (Партиздат, редакциите на в. „Работническо дело“, в. „Икономически живот“, сп. „Ново време“, сп. „Партиен живот“, сп. „Политическа просвета“ и др.).

Петият раздел – **„Лични фондове“** – включва документални материали на известни партийни дейци – Димитър Благоев, Георги Димитров, Христо Кабакчиев, Васил Коларов, Кръстю Раковски, Станке Димитров – Марек, Антон Иванов и др. Наред с тях има и фондове на други известни политически дейци като Никола Сакаров, Коста Лулчев, Кръстю Станчев и др. Фондовете в раздела са подредени по азбучен ред на фамилните имена на фондообразувателите. Изключение е направено за онези, които са по-известни с бащиното си име. При такъв случай подреждането става по бащиното име, а в скоби се посочват трите имена. Допълнително са посочени известните псевдоними, прозвища на лицата.

Шестият раздел – „**Частични постъпления**“ – има два подраздела. В първия са включени документални постъпления, свързани с обществено-политически събития и процеси у нас. Те са доста разнообразни по характер. Подредени са по възходящ ред на номерата, с които са регистрирани при постъпването им в ЦПА. Във втория подраздел са включени частичните постъпления на документи на отделни лица. Те са подредени по азбучен ред на фамилните имена на дейците, както е в раздела за личните фондове. Частичните постъпления представляват преходна форма за отчетност и класификация на документите. Почти половината от тях са регистрирани в периода 1989–1991 г. Някои от тях са със значителен обем и разнообразна документация и при една цялостна обработка биха могли да се оформят като самостоятелни архивни фондове или колекции или да се отнесат към обособени вече фондове.

Седмият раздел – „**Мемоари, фото-, фоно- и кинодокументи**“ – има за цел да насочи вниманието на читателите към този род материали, които поради своята специфика са по-малко популярни и търсени. За всеки вид са дадени в сбита форма кратки характеристики, необходимите искови данни и сведения за наличието на справочен апарат (инвентарни описи, картотеки и др.). За улеснение на читателите през 2003 г. е издаден „**Пътеводител по мемоарните документи за БКП, съхранявани в Централния държавен архив**“, който заедно с настоящия Пътеводител вече представя пред широката читателска аудитория целия документален масив на някогашния Централен партиен архив.

Към Пътеводителя са приложени и няколко указатели. Те са разработени в стандартния за такива издания вид и нямат нужда от някакви по-специални обяснения. Надяваме се, че ще бъдат полезни на читателите в процеса на техните проучвания.

Пътеводителят е написан от ст.н.с. д-р **Стоян Цветански** (раздели 1-6; раздел 7, т.1) и **Тодор Димитров** (раздел 7, т. 2 и 3). Справочният апарат към Пътеводителя е подготвен от **Стоян Цветански** (указател на фондовете, списък на съкращенията), **Тодор Димитров** (указател на частичните постъпления), **Стоян Цветански** и **Светлана Стоянова** (именен указател; географски указател). Компютърният набор е направен от **Светлана Стоянова**.

От съставителите

Раздел I

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ – РАЗВИТИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Българската комунистическа партия (БКП) има дългогодишна история, криволичещ път, съществени превъплъщения. Нейното начало е поставено през август 1891 г., когато на Бузлуджанския конгрес е учредена Българската социалдемократическа партия (БСДП). Още на самия учредителен конгрес се появяват две тенденции, които разделят социалистическото движение, задълбочават се през годините и дават дълбоко отражение не само върху неговото развитие, но и върху развитието на българското общество. Несъгласните с решенията на Бузлуджанския конгрес социалисти образуват през август 1892 г. Български социалдемократически съюз (БСДС) в противовес на БСДП. Между двете организации започва полемика, която завършва с подписване на 10 февруари 1894 г. на съглашение за сливането им в Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП). Организацията са обединени, но тенденциите остават и се задълбочават. Това води до разцеплението през 1903 г. и оформянето на две партии с едно и също наименование, които по-нататък имат съществени различия в своето развитие. БРСДП (тесни социалисти) е организация на революционно-марксистката тенденция в българското социалистическо движение. През 1919 г. тя се преименува в Българска комунистическа партия (тесни социалисти) – БКП (т.с.). През 1923 г. организира и ръководи Септемврийското въстание, след което преминава в нелегалност. Като легално проявление на БКП (т.с.) през 1927 г. е създадена Работническата партия (РП), която след 19 май 1934 г. също преминава в нелегалност. През 1938 г. двете организации се обединяват под наименованието Българска работническа партия (БРП). След 9 септември 1944 г. към названието ѝ се прибавя определението „комунисти“ – БРП (к). На Петия конгрес (1948) отново се преименува в Българска комунистическа партия (БКП). Следва период от четири десетилетия, през които БКП е единствена политическа партия и неизменно стои начело на управлението на страната. След 1989 г. тя се преименува на Българска социалистическа партия (БСП) и прави опит в новите условия да се върне към своите корени.

1. Висши ръководни органи на БКП

КОНГРЕСИ И НАЦИОНАЛНИ КОНФЕРЕНЦИИ НА БКП

Конгресите са висши органи на БКП. Те приемат програмата и устава на партията, утвърждават отчетите за изминалите периоди, разработват директиви и решения за по-нататъшната дейност, избират централните ръководни органи на партията. Първият, учредителен конгрес е проведен през 1891 г. До войните конгреси са провеждани ежегодно. През 1919 г. се провежда XXII конгрес на БРСДП (т.с.), който се превръща в I конгрес на БКП (т.с.), тъй като партията променя наименованието си. До 1922 г. са проведени 4 конгреса. От 1923 до 1944 г. партията е в нелегалност и конгреси не са провеждани. Промените в тактиката и стратегията, както и организационните въпроси са решавани на партийни конференции и пленуми. Петият конгрес на БКП се провежда през 1948 г. След това конгреси се провеждат на 4, а от 1971 г. – на 5 години – до 1990 г., когато се провежда XIV конгрес на БКП, след което тя променя наименованието си и се нарича Българска социалистическа партия (БСП).

Конгреси на БКП преди 1944 г.

Фонд 1 Б, опис 1, 24 а.е., 1899–1922 г.

Инвентарен опис.

Отделни *протоколи, резолюции, решения* и други материали от конгресите на партията до 1922 г., предимно печатни.

» *vn nxq q tj | qvtjstq rvt{n nt|qq*
t j » x s nl m

Фонд 223 Б, 15 описа, 807 а.е., 1948–1990 г.

Инвентарни описи.

За конгресите и националните конференции на БКП след 1944 г. има специален **фонд 223 Б**. Документите за всеки конгрес (конференция) са подредени по обща класификационна схема с два основни раздела: документи от **провеждането на конгреса** (стенографски протоколи от заседанията, спи-

същи и анкетни листове на делегати и гости, поздравителни писма и телеграми и др.) и документи по **неговата подготовка и организация**. Към повечето от описите са съставени именни указатели на изказалите се или депозирали писмени изказвания делегати и гости.

Опис 1 – ПЕТИ КОНГРЕС НА БКП (18-25 декември 1948 г.)

26 а.е., 26 октомври – 25 декември 1948 г.

Участват 973 делегати. Има делегации на 17 комунистически и работнически партии от чужбина. Конгресът разглежда: политически отчет на ЦК на БРП (к); доклад на Централната контролна комисия; доклад за марксистко-ленинската просвета и борбата на идеологическия фронт; доклад по първия петгодишен народостопански план; доклад за измененията и допълненията в партийния устав; доклад по подготовката на нова партийна програма. Партията е преименувана от БРП (к) в БКП. Въведен е кандидатски партийен стаж. Избран е нов ЦК в състав от 47 членове и 28 кандидат-членове.

Стенографски протокол; проектоустав, проекторезолюции, предложения, планове и програми по подготовката и провеждането на конгреса; писма и телеграми до конгреса и др.

Опис 2 – ТРЕТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА БКП (8–10 юни 1950 г.)

3 а.е., 15 октомври 1949 г. – 15 юни 1950 г.

Разглежда доклад за организационната и политическата работа на партията; приема обръщение към българския народ във връзка с борбата за защита на мира; попълва състава на ЦК.

Стенографски протокол; изложения до конференцията; решение на Политбюро; план, сведение, докладна записка, предложения и списъци, свързани с организационно-техническата подготовка на конференцията.

Опис 3 – ШЕСТИ КОНГРЕС НА БКП

(25 февруари – 3 март 1954 г.)

36 а.е., 1952 – 4 март 1954 г.

Участват 735 делегати. Присъстват делегации на 33 комунистически и работнически партии от чужбина. Конгресът отчита изпълнението на I петилетка (1949–1953); определя задачите на II петилетка (1953–1957); избира нов ЦК.

Стенографски протокол; предложения и планове по подготовката на конгреса; списъци на делегатите; писма и телеграми до конгреса и др.

Опис 4 – СЕДМИ КОНГРЕС НА БКП (2–7 юни 1958 г.)**34 а.е., 31 декември 1957 – 3 юли 1958 г.**

Присъстват 937 делегати и представители на комунистически и работнически партии от 36 страни. Конгресът обсъжда отчетен доклад на ЦК и доклад на Централната ревизионна комисия (ЦРК); приема директиви за III петилетка (1958–1962); внася изменения в Устава на БКП; избира нов ЦК и ЦРК.

Стенографски протокол; проектодирективи и проекторезолюции; списъци на делегатите; протоколи от изборните бюро и от заседанията на комисиите; планове, програми и справки за подготовката на конгреса; писма и телеграми до конгреса и др.

Опис 5 – ОСМИ КОНГРЕС НА БКП (5–14 ноември 1962 г.)**40 а.е., 5 – 14 ноември 1962 г.**

Участват 1 045 делегати и представители на 66 комунистически, работнически и революционни демократични организации от чужбина. Конгресът обсъжда отчет на ЦК и отчет на ЦРК; приема директиви за развитието на страната през 1961–1980 г.; внася допълнения и изменения в Устава; избира нов ЦК в състав от 101 членове и 67 кандидат-членове и ЦРК от 25 члена.

Стенографски протокол; списъци на делегатите; планове, програми и справки за подготовката на конгреса; писма и телеграми до конгреса и др.

Опис 6 – ДЕВЕТИ КОНГРЕС НА БКП**(14–19 ноември 1966 г.)****35 а.е., ноември 1966 г.**

Участват 1 526 делегати и 73 делегации на работнически, комунистически и социалистически партии и движения. Конгресът обсъжда отчет на ЦК и отчет на ЦРК; утвърждава директиви за V петилетка (1966–1970); внася изменения в устава (премахва кандидатския партиен стаж); избира нов ЦК от 137 членове и 87 кандидат-членове и ЦРК от 73 членове.

Стенографски протокол; списъци на делегатите; планове, програми и справки за подготовката на конгреса; писма и телеграми до конгреса и др.

Опис 7 – ДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БКП (20–25 април 1971 г.)**61 а.е., 20 – 25 април 1971 г.**

Участват 1 558 делегати и делегации на комунистически, работнически

и леви социалистически партии и движения от 92 страни. Конгресът обсъжда отчет на ЦК и отчет на Централната контролно-ревизионна комисия (ЦКРК); приема нова програма на БКП; утвърждава директиви за VI петилетка (1971–1975); приема изменения в Устава; избира нов ЦК от 147 членове и 110 кандидат-членове и ЦКРК от 107 членове.

Стенографски протокол; Директиви за социално-икономическото развитие на страната; Програма и Устав на БКП; изказвания на гости и делегати; списъци; приветствия и телеграми до конгреса и др.

Опис 8 – НАЦИОНАЛНА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ (20–22 март 1974 г.)

43 а.е., 13 – 22 март 1974 г.

Участват представители на партийния актив от цялата страна. Конференцията разглежда въпроса за повишаването на обществената производителност на труда във връзка със задачите, произтичащи от Програмата на БКП (1971).

Стенографски протокол; списъци на делегати и постоянни гости на конференцията; телеграми и писма до конференцията и др.

Опис 9 – ЕДИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БКП (29 март – 2 април 1976 г.)

56 а.е., 19 март – 2 април 1976 г.

Присъстват 1 565 делегати и 105 делегации на комунистически, работнически и други леви партии и организации от 94 страни. Конгресът разглежда отчети на ЦК и ЦКРК; утвърждава основни насоки за общественоекономическото развитие на страната през VII петилетка (1976–1980); избира нов ЦК от 154 членове и 121 кандидат-членове и ЦКРК от 109 членове.

Стенографски протокол; протоколи на комисията по личните молби и заявления до конгреса; списъци и анкетни листове на делегатите и гостите на конгреса; приветствия, рапорти и обещания до конгреса и др.

Опис 10 – НАЦИОНАЛНА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ (20 и 21 април 1978 г.)

47 а.е., февруари – 21 април 1978 г.

Разглежда въпроса за усъвършенстване ръководството на икономиката; приема решения и тезиси за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката.

Стенографски протокол; списъци и анкетни листове на делегатите; поздравителни писма и телеграми до конференцията; справки, планове, програми по подготовката, организацията и провеждането на Националната партийна конференция.

Опис 11 – ДВАНАДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БКП

(31 март – 2 април 1981 г.)

152 а.е., 1 март – 4 април 1981 г.

Участват 1 648 делегати. Присъстват и 126 делегации на комунистически, работнически, социалдемократически и други партии и движения от 108 страни. Дневен ред: отчет на ЦК на БКП и предстоящите задачи на партията; отчет на ЦКРК; избори на централни ревизионни органи на партията. Конгресът приема резолюция по отчета на ЦК на БКП и предстоящите задачи на партията и резолюция във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г.; утвърждава тезиси за развитието на страната и задачите през VIII петилетка (1981–1985); прави изменения и допълнения в Устава на БКП; избира ЦК в състав от 197 членове и 139 кандидат-членове и ЦКРК от 121 членове.

Стенографски протокол; програмни документи, обсъждани и приети от конгреса (отчет и тезиси); поздравителни писма, телеграми и рапорти до конгреса; списъци и анкетни листове на делегатите; документи (планове, справки, списъци, програми) по подготовката и провеждането на конгреса.

Опис 12 – НАЦИОНАЛНА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ

(22–23 март 1984 г.)

68 а.е., 1984 г.

Присъстват 2 963 делегати. Дневен ред: за повишаване качеството на продукцията. Конференцията приема Дългосрочна програма на партията за подобряване на качеството.

Стенографски протокол; изказвания, постъпили в Секретариата на конференцията в писмен вид, произнесени на пленарните заседания; дългосрочна програма на партията за подобряване на качеството, утвърдена от Националната партийна конференция; списък и анкетни листове на делегатите и гостите на конференцията и др.

Опис 13 – ТРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БКП

(2 – 5 април 1986 г.)

136 а.е., март – април 1986 г.

Присъстват 2 648 делегати, както и 131 делегации на комунистически, работнически и други леви партии и движения от 102 страни. Конгресът обсъжда отчети на ЦК и ЦКРК; утвърждава тезиси за работата на партията през IX петилетка (1986–1990) и до 2000 г.; приема някои изменения в Устава на БКП; избира нов ЦК от 195 членове и 145 кандидат-членове и ЦКРК от 99 членове.

Стенографски протокол; списъци и анкетни листове на делегатите; поздравителни писма и телеграми до конгреса; планове, програми, справки по организационно-техническата подготовка и провеждането на конгреса.

Опис 14 – НАЦИОНАЛНА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ

(28–29 януари 1988 г.)

70 а.е., 4 декември 1987 – 29 януари 1988 г.

Присъстват 3 226 делегати. Дневен ред: За преустройство и по-нататъшно изграждане на социализма в България. След разискванията е взето „Решение на Националната партийна конференция на БКП за преустройството и по-нататъшното изграждане на социализма в Народна република България“.

Стенографски протокол; списъци и анкетни листове на делегатите и гостите на конференцията; поздравителни писма и телеграми до Националната партийна конференция.

Опис 15 – ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС НА БКП

(30 януари – 2 февруари 1990 г.)

Необработен, 27 твърди папки, 1990 г.

Извънреден конгрес. Присъстват 2 804 делегати. Дневен ред: Политически доклад на ЦК на БКП – обновлението на партията за изграждане на демократично социалистическо общество в България; приемане на нов Устав на БКП; избор на централни ръководни органи на партията. Конгресът утвърждава политическа декларация – Манифест за демократичен социализъм в България; приема нов Устав на партията. Предвидени от новия Устав, за пръв път са избрани Висш партиен съвет (ВПС) от 153 души, Централна комисия по партийна етика (ЦКПЕ) от 31 души и Централна финансово-ревизионна комисия (ЦФРК) от 51 души. Конгресът избира и комисия за изработване на предизборна платформа на БКП.

Стенографски протокол; изказвания, постъпили в писмен

вид в Секретариата на конгреса, произнесени на пленарни заседания; *писма, телеграми, предложения, резолюции* до конгреса; *справки* за въпросите, предложенията и критичните бележки от материалите и писмата до ЦК на БКП във връзка с 14 конгрес на БКП; *списъци и анкетни листове* на делегатите; *подготвителни материали*.

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА БКП

Централният комитет е висш ръководен орган на БКП. Избира се на партийни конгреси (понякога преди 1944 г. и на партийни конференции или пленуми). През времето между конгресите ръководи цялата дейност на партията. На ЦК са подчинени всички местни организации и решенията му са задължителни за цялата партия. **В структурата на ЦК влизат органите на колективно ръководство: Пленум, Политбюро, Секретариат, както и помощен апарат (отдели, сектори, служби).** През различните периоди както съставът на ЦК, така и неговата структура претърпяват съществени промени. До 1944 г. съставът му е сравнително малоброен. Когато БКП застава начело на властта, започва увеличаване на състава на ЦК и на неговия помощен апарат. През този период БКП играе главна роля в системата на партийно-държавното ръководство и управление на страната. Това намира отражение и върху партийната документация.

Преобладаващата част от документите на ЦК на БКП са групирани във **фонд 1 Б**. Тъй като обемът им е много голям (няколко стотици хиляди документа), обособени са в различни описи, които в основни линии съответстват на елементите в структурата на ЦК.

Фонд 1 Б, опис 2, 627 а.е., 20 юли 1891 – декември 1923 г.

Инвентарен опис.

Описът включва документални материали на ЦК за **легалния** период на партията. Съставен е през 1957 г. През 1973 г. е допълнен с документи, получени от други архиви и от музеи в страната. През 1974 г. към него са присъединени фотокопия на доклади и писма на ЦК на БРСДП до Международното социалистическо бюро.

Протоколи, резолюции, решения, доклади, информации, сведения, писма и др.; доклади и писма на ЦК на БРСДП до Международното социалистическо бюро.

Фонд 1 Б, опис 3, 721 а.е., 1923–1938 г.

Инвентарен опис.

Описът включва документални материали на ЦК за **първия етап от нелегалната дейност** на партията (от Септемврийското въстание 1923 г. до сливането на БКП с Работническата партия през 1938 г.).

Резолюции, решения, протоколи, доклади, информации, сведения, писма, позиви, апели и др.

Фонд 1 Б, опис 4, 425 а.е., 1939–1944 г.

Инвентарен опис.

Описът включва документални материали на ЦК за **втория етап от нелегалната дейност** на партията (от сливането на БКП и РП до 9 септември 1944 г.). Описът е съставен през 1957 г. През 1973 г. към него са присъединени документи, получени от други архиви и от музеи в страната.

Решения, резолюции, окръжни, декларации, доклади, информации, апели, позиви, указания, директиви и др.

ПАРТИЕН СЪВЕТ НА БКП (т.с.) (1919–1923)

(Висш партийен съвет на БКП (т.с.)

Фонд 2 Б, 1 опис, 9 а.е., 1919–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Висш централен ръководен орган на БКП (т.с.) през 1919–1923 г. Създаден с измененията на устава от Първия конгрес на БКП (т.с.)–1919 г. В съвета влизат членовете на ЦК, на контролната комисия и избрани от конгреса делегати на окръжните партийни комитети (по 1 от окръг). Свиква се от ЦК на заседания всяко тримесечие, а при необходимост – и извънредно. Обсъжда проблеми, свързани с политическото положение и задачите на БКП, определя дневния ред и датите на партийните конгреси и др.

Протоколи, резолюции, манифести, декларации, позиви на партийния съвет на БКП (т.с.).

ЗАДГРАНИЧНИ ОРГАНИ НА БКП (1919–1944)

(Представителство на БКП при ИККИ (1919–1943);

Задграничен комитет (ЗК) на БКП (1923–1924);

Задгранично представителство (ЗП) на ЦК на БКП
(1924–1925);

Задграничен ЦК на БКП (1925–1928);

Задгранично бюро (ЗБ) на ЦК на БКП (1928–1944)

Фонд 3 Б, 5 описа, 2 153 а.е., 1919–1948 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Представителство на БКП при ИККИ (1919–1943)

БКП е съзчредителка на Коминтерна (март 1919 г.) и като негова секция има свое представителство. През пролетта на 1920 г. тя делегира свой представител в ИККИ (Иван Недялков – Шаблин). Дейци на БКП са избирани на високи постове в Коминтерна. Генерални секретари са Васил Коларов (1922–1924) и Георги Димитров (1935–1943). Различни длъжности в ИККИ заемат Христо Кабакчиев, Петър Искров, Станке Димитров – Марек, Георги Дамянов, Наим Исаков и др.

Задграничен комитет (ЗК) на БКП (1923–1924)

Създаден на 15 октомври 1923 г. във Виена. Съставът му се изменя, като постоянен член е Георги Димитров. Задграничният комитет подпомага дейността на ЦК в страната по възстановяването на БКП (т.с.) на нелегална основа, поддържа връзките на БКП с ИККИ, Балканската комунистическа федерация (БКФ) и други международни организации. Съществува до 10 март 1924 г.

Задгранично представителство (ЗП) на ЦК на БКП (1924–1925)

Създадено на 10 март 1924 г. със седалище Виена. Съставът му не е постоянен. Задграничното представителство продължава дейността на Задграничния комитет на БКП (т.с.). Съществува до Московското съвещание (1925).

Задграничен ЦК на БКП (1925–1928)

Първото разширено заседание, свикано от Задграничното представи-

телство на партията след Априлските събития 1925 г., състояло се в Москва (юли-август 1925 г.), решава Централният комитет да остане зад граница. За непосредствено ръководство на партията в страната се създава Изпълнително бюро на ЦК на БКП (т.с.).

d j l m j t q t v i v d t j g » t j »

Втората редовна нелегална конференция на БКП (т.с.), състояла се в Берлин (декември 1927 – януари 1928 г.), избира Задгранично бюро на ЦК на партията и ЦК за работа в страната. Задграничното бюро е съставна част на партийното ръководство. Негови седалища са Виена (1928), Берлин (1929–1930) и Москва (1930–1944). Съставът му не е постоянен. Ръководна роля в него имат Георги Димитров и Васил Коларов, които са негови постоянни членове. Заедно с ЦК в страната, ЗБ участва в изработването на общите политически директиви на партията, осъществява връзките на БКП с ИККИ, представлява партията в чужбина и ръководи задграничната ѝ дейност. При необходимост двете части на ЦК се събират на пленарни заседания. ЗБ съществува до септември 1944 г.

Груповият фонд „Задгранични органи на БКП“ се формира на основата на документите, съхранявани в Представителството на БКП при Изпълнителния комитет на Коминтерна (ИККИ). В Централния партийен архив те се предават от ЦПА при ИМЛ (Москва) на няколко пъти. През 1959 г. тези документи са разпределени в три основни групи и за всяка от тях е съставен отделен инвентарен опис. След това още два пъти са предавани нови документи от ЦПА при ИМЛ (Москва), които са описани в инвентарни описи 4 и 5. Поради това архивната обработка не отговаря на някои архивни изисквания. Общото физическо състояние на документите не е добро, а част от тях са допълнително повредени при гасенето на пожара в Партийния дом (1990 г.).

Описи 1, 4 и 5, 1 635 а.е., 1919–1948 г.

– опис 1, 675 а.е., 1922–1944 г.

– опис 4, 626 а.е., 1919–1944 г.

– опис 5, 334 а.е., 1920–1948 г.

Документи, засягащи цялостната дейност на партията и нейните органи в чужбина – Директиви, резолюции, окръжни на ЦК на БКП; резолюции, решения, директиви, протоколи на ЗБ на ЦК на БКП; отчети, информации, сведения, позиви и други документи на местни партийни органи; списъци и други документи на политемигранти; документи за дейността на МОПР; за дейността на БКМС и др.

Опис 2, 408 а.е., 1924–1948 г.

Документи, отразяващи кадровото състояние на българската емиграция – списъци, характеристики, лични дела; преписки на ЗБ на ЦК на БКП по уреждане връщането на политемигрантите в България.

Опис 3, 110 а.е., 1936–1941 г.

Документи на интербригадисти, участници в Испанската гражданска война – писма на български интербригадисти до роднини и близки; *кореспонденция* на ЗБ на ЦК на БКП по уреждане на тяхното положение.

ПЛЕНУМИ И СЪВЕЩАНИЯ НА ЦК НА БКП (1945–1989)

Фонд 1 Б, опис 5, 621 а.е., 1945–1964 г.

опис 34, 82 а.е., 1965–1967 г.

опис 58, 124 а.е., 1968–1975 г.

опис 65, 97 а.е., 1976–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Пленумите са заседания на целия състав на членовете и кандидат-членовете на ЦК, на които между партийните конгреси се обсъждат и решават най-важните въпроси от политиката на партията и държавата. Пленумите биват закрити – само за членовете и кандидат-членовете на ЦК и разширени – с участието на специалисти и дейци от различни области. Провеждани са и съвместни заседания и съвещания на ЦК на БКП с ПП на БЗНС, Министерския съвет и други ръководни държавни и обществени органи.

Документи от пленуми и съвещания на ЦК и от съвместни заседания на ЦК с ПП на БЗНС и Министерския съвет – *стенографски протоколи* и материалите към тях: *доклади, информации, решения, програми, планове, тезиси* и др.

МАТЕРИАЛИ ПО ПОДГОТОВКАТА НА ДЕКЕМВРИЙСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА БКП ОТ 1989 г.

Фонд 1 Б, опис 100, 134 а.е., 1988–1990 г.

На 11, 12 и 13 декември 1989 г. се провежда пленум на ЦК на БКП. На него се прави анализ на състоянието на страната и на партията след 10 ноември 1989 г. и се определят непосредствените задачи пред тях. Основното внимание е насочено към: социалните и икономическите проблеми на страната; състоянието на политическата система и неотложните задачи за нейното кардинално преустройство; ролята на БКП в съвременните условия. В опис са включени материали, свързани с подготовката на пленума, както и с отражението му върху общественото-политическата обстановка непосредствено след неговото провеждане. Материалите от самия пленум не са постъпили в ЦДА.

Информации, справки, анализи, предложения, мнения, протоколи, писма, телеграми, декларации, обръщения, изложения и др. от партийни органи и организации, държавни учреждения, стопански организации, научни, учебни и здравни заведения, общественици, граждани и др., свързани с икономическата и политическата обстановка в страната; различни материали от работни групи по подготовката на Декемврийския пленум и XIV извънреден конгрес на БКП.

ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП (1944–1989)

Фонд 1 Б, опис 6, 6 994 а.е., 17 октомври 1944–1967 г.

опис 35, 5 581 а.е., 1968–1975 г.

опис 66, 2 736 а.е., 1976–1980 г.

опис 67, 3 810 а.е., 1981–1984 г.

опис 68, 3 802 а.е., 1985–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Един от висшите органи на партията. Непосредствено след всеки партиен конгрес първият пленум на ЦК избира Политбюро за колективно ръководство на цялостната работа на ЦК между пленумите и Секретариат за

ръководство на текущата работа от организационно-изпълнителски характер. Политбюро се явява най-висшата инстанция в партийно-държавната система на властта в България през периода 1944–1989 г. Като помощни органи към него се изграждат постоянни и временни комисии по различни проблеми: комисия по партийно-организационната работа, комисия по икономическата и социалната политика, комисия по външната политика и др.

Протоколи от заседания и решения на Политбюро и материалите към тях: докладни записки, доклади, информации, справки, сведения, писма, предложения и др.

НЕРАЗГЛЕДАНИ МАТЕРИАЛИ ОТ ЗАСЕДАНИЯ НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП (1979–1988)

Фонд 1 Б, опис 90, 57 а.е., 1979–1988 г.

Доклади, информации, докладни записки, предложения, справки по икономически, политически, културни и други проблеми, предлагани за обсъждане на заседания на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; проекти за решения.

ИНФОРМАЦИИ ДО ЧЛЕНОВЕ НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП (1948–1989)

Фонд 1 Б, опис 91, 1 497 а.е., 1948–1978 г.

опис 101, 2 426 а.е., 1979–1989 г.

Информации, справки, сведения до членове на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП от отдели на ЦК на БКП, Министерство на външните работи, посолства, ведомства и организации за проведени международни срещи и разговори, за участие на партийни делегации в конгреси на чужди комунистически и работнически партии, за провеждането и резултатите от мероприятия и прояви в страната.

СЕКРЕТАРИАТ НА ЦК НА БКП (1944–1989)

Фонд 1 Б, опис 8, 8 028 а.е., 12 ноември 1944–1967 г.

опис 8а, 2 633 а.е., 6 септември 1945 – 25 декември 1967 г.

опис 36, 4 845 а.е., 4 януари 1968 – 27 декември 1975 г.

опис 36а, 3 832 а.е., 4 януари 1968 – 29 декември 1975 г.

опис 69, 5 779 а.е., 1976–1980 г.

опис 70, 4 378 а.е., 1981–1984 г.

опис 71, 4 563 а.е., 1985–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Секретариатът е съставна част от структурата на Централния комитет и съществува в периода 1944–1989 г. Той е ръководен колективен партийен орган, избран от първия след всеки конгрес пленум на ЦК, за ръководство на текущата работа от организационно-изпълнителски характер и за проверка на изпълнението на партийните решения. Възглавява се от първи (генерален) секретар на ЦК на БКП. Уставът на БКП не формулира съвсем точно и ясно функциите и компетенциите му. В някои случаи дейността на Политбюро и Секретариата се преплитат или дори дублират.

Документите представляват предимно *протоколи от заседанията на Секретариата* и негови отделни решения. Към тях са приложени и материалите по разглежданите въпроси: *докладни записки, предложения, доклади, информации, сведения, кадрови справки, планове, програми, инструкции, указания* и др.

Забележка: В опис 8а и опис 36а на фонд 1 Б са описани решения на Секретариата на ЦК на БКП, взети на подпис, по текущи и организационно-технически въпроси, които имат временно значение. Предвиждано е след изтичане на определен срок да се предложат за унищожение.

ПРОТОКОЛИ И РЕШЕНИЯ „Б“ НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

Фонд 1 Б, опис 64, 911 а.е., 1946–1989 г.

Инвентарен опис.

Значителна част от решенията на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП са поверителни. Независимо от това, те са предавани в ЦПА за съхранение и обработка, като им е определяна различна степен на поверителност. Като изключение, те са ползвани от тесен кръг читатели и историци, които са били длъжни да не ги цитират дословно. Наред с тях има и

решения, които за времето са считани за особено поверителни. Те са определени като **решения „Б“**, не са предавани в ЦПА, а достъп до тях са имали малко хора. През 1990 г. те са предадени в ЦПА.

Протоколи и решения на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП и материалите към тях (докладни записки, предложения, информации, сведения, характеристики, писма, доклади, списъци и др.) по въпроси, свързани с помощта, оказвана на чужди комунистически и работнически партии, националноосвободителни организации и движения; за оказване помощ на Никарагуа, Виетнам, Танзания и др.; за оказване финансова помощ на профсъюзни централи в Ливан, Никарагуа, Чили, Салвадор и др.; за предоставяне кредити на Ирак; за парични помощи на политемигранти в България; за безплатно медицинско обслужване и лечение в България на ранени палестинци и ливанци; за предоставяне на политическо убежище в България; за уреждане на социално-битови въпроси на политемигранти в България; за дейността на разузнаването и Държавна сигурност; за отпускане на пенсии за особени заслуги и на наследствени пенсии на близки на загинали задгранични агенти на Държавна сигурност; за осигуряване с жилища на номенклатурни кадри; за заплати на членове на Политбюро; за подобряване подбора на заминаващите на работа в чужбина; за софийско жителство на офицери от БНА; за обучение на чужди граждани в наши военни заведения и др.

ОБЩИ МАТЕРИАЛИ НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

Фонд 1 Б, опис 7, 1 787 а.е., 1944–1959 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Наименованието на описа е условно. В него са включени общи материали и кореспонденция на ЦК, както и материали на сектори и служби при Секретариата на ЦК на БКП, писма и изложения до ЦК с общ характер, окръжни на ЦК до партийни комитети и др.

Кореспонденция между членовете на Политбюро и Секретариата на ЦК (предимно радиограми между Георги Димитров и Трайчо Костов по времето, когато Георги Димитров е извън България); документи и кореспонденция до и от член на Полит-

бюро или секретар на ЦК на БКП с комунистически партии от други страни, отделни лица и др.; *документи* за връзки на ЦК на БРП (к) с компартии в други страни; *манифести, обръщения, окръжни*, засягащи цялостната дейност на ЦК на БКП; *изложения и писма* от организации и лица до ЦК на БКП; *документи* на различни комисии, създадени към ЦК на БРП (к) за подпомагане работата на партийното ръководство; *документи (справки, информации, сведения)* на сектор „Външна политика и международна информация“ при Секретариата на ЦК на БКП (11 ноември 1946 – 23 септември 1948 г.) до създаването на отдел „ВПМВ“.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ НА ЦК НА БКП С ЧУЖБИНА (1966–1989)

Фонд 1 Б, опис 92, 926 а.е., 1966–1989 г.

Писма, телеграми, послания, паметни бележки, информации до и от чуждестранни комунистически и работнически партии, президенти, държавни и правителствени ръководители, международни организации и др.: с поздрав и пожелания по случай национални празници, конгреси, избори; за посещения на правителствени и партийни делегации; за междупартийни и междудържавни връзки и сътрудничество и др.

ОРГБЮРО НА ЦК НА БКП (1948–1954 г.)

Фонд 1 Б, опис 9, 71 а.е., 1948–1952 г.

Дело на фонда; инвентарен опис, географски указател.

Създадено по решение на пленума на ЦК на БКП от 4 януари 1948 г. като помощен орган на Политбюро със задачи: да взема организационни мерки за изпълнение на текущи кампанийни и други задачи, по които Политбюро и правителството са взели вече решения; да обследва партийните организации; да упражнява общо ръководство при организиране на конгресите, пленумите и съвещанията на масовите организации; да утвърждава щата на партията. През 1954 г. Оргбюро е разформировано, тъй като пове-

чето от задачите му се повтарят със задачите на Политбюро и Секретариата. В ЦПА са постъпили материали на Оргбюро само за периода от януари 1948 г. до юни 1952 г.

Планове на Оргбюро; инструкции за работа на отделите на ЦК на БКП, за членството в партията, за прочистване на партийните редове, за работата на контролните комисии при окръжните комитети на БКП; решения за утвърждаване съставите на бюрата на околийските и градските комитети на БКП; информации и решения за състоянието на ръководните кадри в партийните комитети; сведения и информации за проверки на ръководния състав в околийски комитети на БКП; материали за обследване на партийни организации и околийски комитети на БКП; сведения за прочистването на селските партийни организации; справки и решения за работата на сектор „Вътрешнопартийна информация“ на ЦК на БКП; информации и решения за партийно-политическата работа; материали за финансови ревизии на партийни комитети; справки и информации за работата на масови организации; решения за кадрови промени в министерства и ведомства и др.

ОБСЛЕДВАНИЯ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ (1948–1953)

Фонд 1 Б, опис 10, необработен, 64 кутии, 1943–1953 г.

В края на 40-те години на миналия век обстановката в БКП се усложнява, в много партийни организации се водят групови борби, набира скорост търсенето на „врага с партиен билет“, провеждат се т. нар. Трайчостовски процеси. Започват „чистки“ и „обследвания“ на партийните организации. В продължение на няколко години (1948–1952) са „обследвани“ 10 окръжни и 15 околийски партийни организации, както и редица други организации в отделни селища, министерства, ведомства. Тези обследвания са организирани и провеждани от Оргбюро на ЦК на БКП. След 1953 г. тази практика се преустановява. През 1958 г. материалите от тези обследвания са предадени в Централния партийен архив.

Полицейски документи **от преди 9 септември 1944 г.:** *доклади, рапорти, сведения, донесения, списъци, справки, дознания* и др.; партийни документи **след 9 септември 1944 г.:** *протоколи, информации, сведения, справки, показания, обяснения, спомени* и др. от партийни органи, от бивши партизани и ятаци, от партийни членове и др.

Забележка: В приетата първоначална класификационна схема на фондовете в ЦПА в края на 50-те години на XX век за документите от т. нар. „обследвания“ на партийните организации е бил предвиден **опис 45** от **фонд 1 Б**. През 70-те години обаче класификационната схема е променена и за тях е определен **опис 10** от **фонд 1 Б**, който до 1989 г. е показван като свободен опис.

АПАРАТ (ОТДЕЛИ) НА ЦК НА БКП (1944–1989)

В помощ на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП, като колективни изпълнителни органи на ЦК, се изгражда работен апарат, който се грижи за текущата организационно-техническа работа по изпълнение на партийните решения. Апаратът на ЦК включва различни отдели, сектори, служби, групи и т.н. Техният брой, състав, наименование, продължителност на действие, компетенции и задачи претърпяват значителни изменения в зависимост от задачите, които си поставя БКП и вижданията на Политбюро и Секретариата за тяхното изпълнение. Апаратът на ЦК доста често се реорганизира – откриват се, закриват се или се сливат отдели и сектори, променя се тяхното наименование, функции и задачи и т.н. Най-сериозни са реорганизациите през 1949 и 1984 г. Основни структурни единици на апарата на ЦК са отделите. Характерен за апарата е функционално-отрасловият принцип при неговото структуриране – част от отделите са изградени по принципа на паралел с ръководните държавни и държавно-стопански органи, а друга част – по партийно-функционален принцип. Измененията в структурата и насоките в дейността на апарата на ЦК се утвърждават от Политбюро, а щатът се одобрява от Секретариата на ЦК на БКП.

ОТДЕЛ „ДЕЛОВОДСТВО“ (1944–1989)

Фонд 1 Б, опис 11, необработен, 649 твърди папки, 1967–1989 г.
Дело на фонда.

Помощен орган на ЦК на БКП. Съществува като самостоятелен отдел почти 50 години – през целия разглеждан период. Има организационно-функционални задачи, една от най-важните сред които е да осъществява връзка между партийното ръководство (Политбюро и Секретариат) и отделите на ЦК. Организационната структура на отдел „Деловодство“ е относително стабилна. През 70-те и 80-те години например в отдела има следните сектори: Регистрация и отчетност на документите (РОД); Политбюро и Секретариат; Контрол по изпълнение решенията на Политбюро и Секретариата; Редакционна група; Кореспонденция с чужбина; Служба „Лични писма“. След 1984 г. се създава и сектор „Текущ архив“ със задача да подготвя документите за предаване в Централния партийен архив. През отдела преминава огромен поток от документи, част от които остават там за съхранение. До 1989 г. в ЦПА не постъпват документи от отдел „Деловодство“, макар че за тях има определен свободен опис (**опис 11 от фонд 1 Б**). След 1990 г. документите на отдела постъпват в архива почти в насипно състояние. Въпреки че тяхното количество е огромно, голяма част от тях нямат реална историческа стойност. Разбира се, окончателната оценка ще бъде дадена след съответните експертизи и обсъждания. Документите на отдел „Деловодство“ могат да бъдат условно разделени в няколко групи.

Документи на отдел „Деловодство“, засягащи същностни страни от неговата дейност: *планове и отчети* на отдела; *отчети и проверки* по деловодната работа на окръжни и общински комитети на БКП; *нормативни документи* за работата на апарата на ЦК на БКП и за деловодната работа в партията (*правилници, инструкции, указания* и др.); документи по опита на комунистическите партии в социалистически страни по деловодната работа; *информации, сведения, справки, писма, бележки, мнения* от и до различни отдели на ЦК, ведомства и организации; *кореспонденция с директивен характер* и *кореспонденция* по различни преписки с други отдели на ЦК, партийни комитети, ведомства и организации; документи от съвещания по деловодната работа в партията; *информации* за сведения на членовете на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП и др. (**89 твърди папки**)

Документи на служба „Лични писма“ – *информации, анализи и сведения* за постъпили в ЦК на БКП молби, жалби, възра-

жения и др. и *преписки* по тяхното придвижване и решаване (**458 твърди папки**)

Нормативни документи на Министерския съвет – *постановления, протоколи и решения*, използвани в текущата работа на отдел „Деловодство“; *описи* и *разносни тетрадки* за кореспонденцията на отдела (**102 твърди папки**)

ОТДЕЛ „ОРГАНИЗАЦИОНЕН“ (1944–1989)

(Организационен (9 септември 1944 – 1 септември 1948 г.);

Организационно-инструкторски

(1 септември 1948 – 3 ноември 1949 г.);

Партийни, профсъюзни и младежки органи (ППМО)

(3 ноември 1949 – септември 1957 г.);

Партийни и младежки органи (ПМО)

(септември 1957 – 4 юни 1963 г.);

Организационен (4 юни 1963–1989 г.)

Фонд 1 Б, опис 12, 1 359 а.е., 1944–1963 г.

опис 38, 669 а.е., 1964–1974 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен, географски и предметен указатели.

Помощен орган на ЦК на БКП, един от основните отдели в неговия апарат. Независимо от промените в наименованието му, функциите и задачите през целия период са относително постоянни. Той ръководи организационната дейност на широка мрежа партийни организации; следи за регулирането на състава на партията; за подготовката и разпределението на кадрите; наблюдава работата на масовите организации; организира и води отчета и статистиката на комунистите и на ръководните партийни, държавни и стопански кадри.

Планове и протоколи от съвещания на отдела; *информации, отчети, оценки и предложения* по партийно-организационната и партийно-политическата работа, по преустройството на партийния апарат (1963), по внедряването на общественото начало в партийната работа и др.; *доклади, статии и указания* на отдела по изпълнение устава на БКП; *доклади и сведения* на инструктори и *преценки* на окръжните комитети на БКП за отчетно-

изборните събрания и конференции в партията; *сведения и информации* за числения и социалния състав на БКП, за състоянието на партийните организации и движението на партийните членове, за финансовата отчетност и партийната документация; *справки, информации и сведения* за състоянието, подбора, обучението и подготовката на кадрите в партията и в масовите организации; *доклади и отчети* на инструктори в отдела за обиколките им в страната, за извършени проверки, оказана помощ на партийните организации и др.; *материали* по разясняване на решенията на партийните конгреси; *сведения, информации, справки* за връзки на БКП с други партии и организации; *справки и информации* за връзките и оказваната помощ от БКП на обществено-политическите и масови организации – ОФ, РМС, ДСНМ (ДКМС), профсъюзи и др.

Опис 76, необработен, 237 твърди папки, 1974–1989 г.

Информации, доклади, справки, сведения, планове, програми, бележки и др. документи за: политическата обстановка в окръзите и настроението на населението; хода и резултатите от отчетно-изборните събрания и конференции в партията; съвещания и проверки по партийно-организационната работа; партийно-уставни въпроси; политическата работа за изпълнение на производствените и насрещните планове; критичните бележки на трудещите се; чуждестранния опит в партийната работа; дейността на АОНСУ и междуокръжните партийни школи; кадрови въпроси; дейността на масовите организации, наблюдавани от отдела (ОФ, ДКМС, БПС, БСФС, КБЖ и др.).

**СЕКТОР „ВЪТРЕШНО-
„ПАРТИЙНА ИНФОРМАЦИЯ“ (1945–1955)
(Сектор „Партийна информация“ (1945–1949))**

Фонд 1 Б, опис 14, необработен, 54 кутии, 1945–1955 г.

Създаден през септември 1945 г. като помощен орган на Секретариата на ЦК на БКП. Аналогични сектори са създадени и към областните и околийските комитети на БКП. Секторът „Партийна информация“ към ЦК на БКП обобщава сведенията на областните и околийските комитети, а освен това черпи информация чрез анализ и на други източници. Секторът изгот-

вя бюлетини и различни справки за ръководството на БКП. С решение на Политбюро на ЦК на БКП от 24 февруари 1949 г. секторът е разформиран. Малко по-късно към отдел „Организационен“ на ЦК на БКП е създаден сектор „Вътрешнопартийна информация“, който до известна степен продължава дейността на предишния сектор. През 1958 г. документите на сектора до 1955 г. са предадени в Централния партийен архив.

Доклади, информации, сведения, предложения във връзка с работата на сектор „Партийна информация“ към ЦК на БКП и на секторите към областните, окръжните и околийските комитети на БКП; *партийна информация* от отдел „Организационен“ на ЦК и от областните, окръжните и околийските комитети на БКП; *сведения, доклади, информации* за политическото положение в страната, за дейността на политическите партии, за проведените избори през 1946 г., за настроението на населението; *информации* от НК на ОФ, ЦК на ДСНМ, от РК на БКП и учредженски партийни организации; *служебни радиобюлетени и прегледи* на печата; *доклади, информации, сведения, писма* за нередности в снабдяването на населението, за дейността на държавни, административни и стопански органи и отношение им към населението; *бюлетини* за вътрешна политическа информация и др.

Забележка: В приетата през 70-те години на миналия век окончателна класификационна схема на фондовете в ЦПА за сектора „Партийна информация“ през периода 1945–1955 г. е определен настоящият опис 14 на фонд 1 Б, означаван като свободен номер, а документите след 1955 г. са включени в съответните описи на отдел „Организационен“ на ЦК на БКП.

ОТДЕЛ „ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ“ (1944–1989)

(Агитпроп (1944–1948);

Пропаганда и агитация (1948–1984; 1988–1989)

**Фонд 1 Б, опис 15, 882 а.е., 22 септември 1944 – 20 февруари 1964 г.
опис 40, 481 а.е., 1964–1973 г.**

Дело на фонда; инвентарни описи.

Помощен орган на ЦК на БКП. Вътрешната структура, задачите и функциите му са променяни многократно, като резултат от измененията в идейно-политическата и агитационно-пропагандната дейност на БКП. Един от

първите отдели на ЦК, създаден непосредствено след 9 септември 1944 г. Съществува като самостоятелен отдел през целия разглеждан период.

Решения, инструкции, окръжни, доклади, информации, планове, справки, бележки и др. на ЦК на БКП, Политбюро, Секретариата и отдела, свързани с идейно-политическата и агитационно-пропагандната дейност на БКП; указания и преписки на отдела с местните партийни комитети; документи за идейно-политическата работа на БКП в творческите съюзи; за връзките на БКП със средствата за масова информация; за агитационно-пропагандната дейност на БКП във физкултурните, спортни и масови организации, наблюдавани от отдела и др.

Опис 77, необработен, 1974–1984 г.

Протоколи, планове, програми, концепции за работата на отдел „Пропаганда и агитация“; информации, справки, сведения по идеологическата работа на БКП; документи за дейността на творчески и културни институти и организации; документи за работата на БКП с народностните и етническите групи у нас; документи по международното идеологическо сътрудничество със социалистическите страни; кореспонденция на отдела с партийни комитети, ведомства и организации.

Забележка: Много документи на отдел „Пропаганда и агитация“ за периода 1974–1984 г. има сред необработените материали на отдел „Идеологическа политика на БКП“. При предстоящата научно-техническа обработка те ще бъдат отделени и обособени в **опис 77**.

ОТДЕЛ „МАСОВ“ (1944–1946)

Фонд 1 Б, опис 25, 92 а.е., 4 октомври 1944 – 5 юни 1946 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именуен, географски и предметен указатели.

Отдел „Масов“ е създаден с решение на Политбюро от 17 октомври 1944 г. При отдела са изградени няколко масови комисии: кооперативна, занаятчийска, женска, спортна, културно-просветна, малцинствена. Към края на 1944 г. от масовите комисии се създават сектори при отдела. С Решение на Политбюро № 7 от 28 февруари 1946 г. Масовият отдел на ЦК е разформиран, функциите му се поемат от Секретариата и отделите: „Пропаганда и агитация“ (Агитпроп), „Военен“, „Стопански“, а сътрудниците му преминават към съответните отдели.

Документи, свързани с *масовата дейност* на БРП (к), дейността на Масовия отдел на ЦК и на масовите отдели при местните партийни комитети; документи за *връзките на отдела* с кооперативните съюзи и централи, занаятчийските организации, спортните и физкултурни съюзи и дружества, читалищата, БЧК и други масови организации; документи за *дейността на БРП (к) сред националните малцинства* в България и др.

ОТДЕЛ „СЕЛСКОСТОПАНСКИ“ (1944–1989)

(Селотдел (20 октомври 1944 – края на 1949 г.)

**Фонд 1 Б, опис 18, 255 а.е., 20 октомври 1944 – 9 ноември 1963 г.
опис 48, 94 а.е., 4 януари 1964 – 31 декември 1966 г.**

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски указатели на оп. 18.

На 20 октомври 1944 г. Политбюро решава да създаде отдел „За работа в село“ – селски отдел, който работи в тясна връзка с отделите на ЦК „Организационен“, „Стопански“ и с Агитпропа. С решение на Политбюро от 12 декември 1945 г. Селотделът се слива с Орготдела, в който се създава селски сектор. След 26 август 1946 г. селският сектор в Орготдела се разформирова, като ръководството на селските масови организации се поема от Стопанския отдел на ЦК. На 11 февруари 1949 г. по решение на пленума на ЦК Селският отдел отново се възстановява. В края на 1949 г. Селският отдел на ЦК се преустройва в отдел „Селскостопански“. Вътрешната структура на отдела е построявана съобразно задачите през различните етапи. Той е един от малкото отдели на ЦК, който не е претърпял сериозни промени при няколкото съществени реорганизации на апарата на ЦК.

Доклади, информации, справки, сведения, докладни записки, планове, програми, концепции, преписки на отдела с партийни комитети, министерства, ведомства и организации по въпроси на селското и горското стопанство, опазването на природната среда и др.

Опис 84, необработен, 350 твърди папки, 1967–1989 г.

Планове, програми, мероприятия на отдел „Селскостопански“; *информации, сведения, справки* по различни въпроси на селското стопанство; документи за развитието на земеделието, животновъдството, хранителната промишленост, горското стопанство; *справки и информации* за развитието на селското сто-

панство в отделни окръзи; *документи* за развитие на личното стопанство и самозадоволяването на населението със селскостопански продукти; документи за НАПС и ОАПС в страната; за *стопанските обединения* в селското стопанство – ДСО „Млечна промишленост“, ДСО „Сортови семена“, Булгарплод, Булгарцвет, Булгартабак, ДСО „Дърводобив и строителство“, НПО „Птицевъдство“, НПО „Свиневъдство“ и др.; икономическия механизъм в селското стопанство; *документи* за АССН, за институтите по селско стопанство и опитните станции; *документи* по обмяната на опит в областта на селското стопанство в други социалистически страни; *докладни записки, биографични справки, сведения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* на отдела с партийни комитети, ведомства и организации и др.

ОТДЕЛ „СТОПАНСКИ“ (1944–1946; 1949–1950)

Фонд 1 Б, опис 17, 180 а.е., 2 октомври 1944 – 23 декември 1950 г.

Инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

Създаден през ноември 1944 г. и действа до 16 ноември 1946 г., когато с протокол № 57 на Политбюро са разформироваани стопанските отдели при ЦК и областните, околийски, градски и районни комитети на БКП. От 21 април 1949 г. Стопанският отдел при ЦК на БКП е възстановен. С протокол № 398 от 6 ноември 1950 г. Политбюро решава вместо предишния Стопански отдел на ЦК да се създадат два нови отдела: „Промислено-транспортен“ и „Планово-финансово-търговски“. За периода 1944–1946 и 1949–1950 г. наименованието на отдела е „Стопански“. Сред документите на отдела има и значителен брой документи, принадлежащи на стопанската комисия на Централния комитет на Отечествения фронт, тъй като много от сътрудниците в отдела са били и членове на тази комисия.

Планове, инструкции и списъци на отдела; *планове* на секторите на отдела; *информационни бюлетени*, издавани от отдела; *изложения* от областни комитети на БРП (к) по стопанското положение в областите; *протоколи* от заседания на стопанските комисии при областните комитети на БРП (к); *доклади, изложения, протоколи, сведения, списъци* за състоянието на индустрията, земеделието, животновъдството, строителството, финансите, транспорта, търговията; *доклади и информации* от инструктори в отдела за обиколките им в страната; *протоколи, резолюции и доклади* от областни комитети на БРП (к) за проведени областни стопански конференции и за съвещания по сто-

пански въпроси; *планове и доклади* на Централната партийна кооперативна комисия при отдела; *донесения и справки* за областни конференции по въпросите на ТКЗС; *сведения и информации* за състоянието на земеделските кооперации; *докладни записки и информации* за проведени съвещания по стопански въпроси и за изпълнение на плановете от предприятията; *доклади и информации* за състоянието на строителни обекти (ТЕЦ „Република“, язовир „Студена“, нови железопътни линии и др.).

ОТДЕЛ „ВОЕНЕН“ (1944–1989)

(Физкултурен (1946–1948);

Сектор „Военни кадри“ при отдел „Кадри“ (1948–1950);

Сектори „МНО“ и „МВР“ при отдел „Административен“ (1950–1965);

Военен (1965–1979);

Военно-административен (1979–1984);

Социална и национална сигурност (1984–1989)

Фонд 1 Б, опис 22 и опис 49, 397 а.е., 1944–1948; 1965–1973 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен, географски и предметен указатели към оп. 22.

Отдел „Военен“ е създаден по решение на Политбюро на ЦК на БРП (к) от 25 октомври 1944 г. След разформироването на Масовия отдел на ЦК (решение на Политбюро № 7 от 28 февруари 1946 г.) под ръководството на Военния отдел преминават някои масови и спортни организации. С решение на Политбюро от 16 ноември 1946 г. Военният отдел се реорганизира в отдел „За физическо възпитание“. На 4 януари 1948 г. пленумът на ЦК решава Физкултурният отдел да прекрати своята работа. Отделът е разформирован, а функциите му са прехвърлени към други отдели – отначало към отдел „Кадри“, а по-късно – към отдел „Административен“. От 6 юли 1965 г. с решение № 178 на Политбюро секторите „МНО“ и „МВР“ на отдел „Административен“ отново се обособяват като самостоятелен отдел „Военен“. Отделът има следните сектори: БНА; Подготовка на населението и икономиката за отбрана; Държавна сигурност и обществен ред. През 1979 г. отдел „Административен“ се закрива, като част от неговите функции се прехвърлят към отдел „Военен“, който получава наименованието отдел „Военно-административен“. Новият отдел запазва дотогавашната структура на отдел „Военен“, като се прибавя нов сектор – „Права и органи“. В началото на 1984 г. отделът е реорганизиран, възложени са му нови функции и задачи, а наименованието му е променено на отдел „Социална и национална сигурност“.

Опис 22, 224 а.е., 11 септември 1944 – 13 май 1948 г.

Документи на ЦК, Политбюро, Военния отдел (*решения, инструкции, окръжни, доклади, информации, сведения, преписки*), свързани с дейността на БКП сред армията след 9 септември 1944 г.; *преписки* на Военния отдел с местните комитети на БРП (к), ОФ и РМС за работата на военните отдели по места; *материали и документи* за работата на БКП в спортните и физкултурните организации, водени на отчет към отдела и др.

Опис 49, 173 а.е., 27 август 1965 – декември 1973 г.

Планове, мероприятия и доклади на отдела; *информации, писма, докладни записки, сведения* за партийно-политическата дейност в МНО, МВР, доброволните отряди, органите на правосъдието; *информации, преписки, сведения* за извършвани проверки от отдела; *справки* за мобилизационната готовност; *писма, информации, сведения* за връзките на отдела с окръжните комитети на БКП, ЦК на ДКМС и др. организации; *информации* за военно-техническата подготовка и военно-патриотичното възпитание на младежта; *докладни записки, справки, сведения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* на отдела и др.

Опис 82 и опис 83, необработени, 67 твърди папки, 1971–1989 г.

Планове, програми, правилници, отчети на отдела; *информации, сведения* за извършени проверки в окръзите; *документи* от съвещания, организирани от отдела; *справки и информации* по отбранителната готовност на страната и населението; *информации, сведения* за партийно-политическата работа в МНО, МВР, Строителни войски, железопътни войски, доброволните отряди, правозащитните органи; *информации, анализи, сведения* за състоянието на обществения ред; *справки* за мероприятия по наблюдаваните от отдела ведомства; *сведения и информации* за началното военно обучение; *справки и информации* за дейността на партийните организации в наблюдаваните ведомства; *преписки* по жалби и изложения, изпратени до отдела; *сведения, информации, справки* за дейността на ДОСО и на Организацията за военно-техническа подготовка на населението (ОВТПН); *справки* за критични материали в средствата за масова информация; *докладни записки, справки, предложения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* на отдела по текущи въпроси и др.

Забележка: При предстоящата научно-техническа обработка на документите ще бъдат обособени два описа: за отдел „Военен (Военно-административен)“ (опис 82) и за отдел „Социална и национална сигурност“ (опис 83).

ОТДЕЛ „ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ“ (1945–1989)

(Финансово-административен (1945–1949);
Финансово-домакински (1950–1952); (1957–1963);
Домакински (1954–1957);
Финансово-стопански (1953–1954); (1964–1989)

Фонд 1 Б, опис 31, 57 а.е., 1945–1954 г.

Инвентарен опис.

Финансово-стопанският отдел е създаден в началото на 1945 г. Няколко пъти наименованието му е променяно. Правени са и вътрешни структурни промени – откривани, закривани и преименувани са сектори, служби и направления. През целия разглеждан период обаче отделът съществува като самостоятелно звено в структурата на отделите на ЦК на БКП. В ЦПА са постъпили само малка част от документите на отдел „Финансово-стопански“ и то за времето до 1954 г. Независимо от това, в ЦПА има значителен брой документи, които осветляват финансово-стопанските въпроси на ЦК на БКП – те се намират сред документите на Политбюро и Секретариата. След 1990 г. в ЦПА постъпват някои документи от отдел „Финансово-стопански“ за периода 1971–1990 г., но повечето остават във Висшия съвет на БСП.

Документи по *имущественото състояние* на ЦК и по връщането на конфискуваните имоти на кооперация „Освобождение“; *финансови отчети* на местни партийни комитети; документи по *строежа* на партиен дом и партийна печатница и др.

Опис 54, необработен, 36 твърди папки, 1971–1990 г.

Планове на отдел „Финансово-стопански“; *Наредба* за вътрешния финансов контрол в партията; *правилници* за почивните домове на ЦК на БКП; *статут* на поликлиниката на ЦК на БКП; *документи по трудово-правни въпроси* на юрисконсулта на ЦК на БКП; *преписки и документи* по строежа и преустройството на партийни обекти в Плевен, Варна, Стара Загора, Сли-

вен, Габрово, Шумен и др.; *архитектурни планове, протоколи, разработки* за строежа на сгради в НУК на ЦК на БКП (АОН-СУ); *документи за строеж* на почивен дом във Велинград; документи за стола на ЦК на БКП на ул. „Московска“ 3; *първични отчетни документи (квитанции, бележки)* за ползване на зала „Г. Кирков“; *сведения* за проведени мероприятия в зала „Г. Кирков“ и в залата на АБПФК на ул. „Позитано“ и др.

ОТДЕЛ „КАДРИ“ (1946–1951)

Фонд 1 Б, опис 23, 523 а.е., 16 октомври 1946 – 20 януари 1951 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

По решение № 57 от 16 ноември 1946 г. на Политбюро сектор „Кадри“ при отдел „Организационен“ на ЦК се реорганизира в самостоятелен отдел „Кадри“. Отделът води на отчет отговорните партийни кадри и кадрите, заемащи отговорни длъжности в министерствата, централните ведомства и организации. Той е помощен орган на ЦК на БКП, а предложенията му се утвърждават от Политбюро. С решение от 18 декември 1950 г. отдел „Кадри“ на ЦК се разформирова. Функциите му се прехвърлят към съответните отдели, като към всеки отдел се създава сектор „Отчет на кадрите“. Там се съхраняват личните и кадровите дела и документите на кадрите, които се наблюдават от отдела. Всеки отдел има утвърдена от ЦК номенклатура (списък), в която влизат основните политически, административни, стопански, културни и др. кадри.

Лични и кадрови дела; решения, докладни записки, предложения, биографични и кадрови справки, сведения, информации и др.

Опис 62, необработен, 35 кутии, 1945–1952 г.

Кадрови дела на ЦК на БКП: служебни лични формуляри; автобиографии; докладни записки; характеристики; справки; сведения; декларации; актове за встъпване в длъжност и др.

ОТДЕЛ „ВЪНШНА ПОЛИТИКА И МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ“ (1948–1989) (Международни връзки (23 септември 1948 – 8 юни 1954 г.)

Фонд 1 Б, опис 32, 1 090 а.е., 10 март 1948 – 15 август 1959 г.
опис 33, 1 403 а.е., 15 януари 1959 – 31 декември 1963 г.
опис 51, 857 а.е., 3 януари 1964 – 5 януари 1967 г.

Инвентарни описи; именни и географски указатели.

С решение на Политбюро от 16 ноември 1946 г. се създава сектор „Външна политика и международна информация“ при Секретариата на ЦК на БКП. С решение от 23 септември 1948 г. секторът се превръща в отдел „Международни връзки“, който от 8 юни 1954 г. носи наименование „Външна политика и международни връзки“. Вътрешната структура на отдела многократно е променяна – откривани, закривани, сливани, преименувани са сектори, направления, групи и т.н., но като част от общата структура на апарата на ЦК отделът е бил сравнително устойчив елемент, което се определя от характера и предмета на неговата дейност.

Кореспонденция, информации, доклади, справки, анализи, сведения и други документи, свързани с: външната политика на НРБ; връзките на БКП с комунистически и работнически партии в чужбина; дейността на партийните организации на БКП в чужбина; дейността и положението на българската емиграция в Австралия, Австрия, Аржентина, Канада, САЩ и др.; издирване и връщане в България на български политемигранти в СССР и други страни; положението на чуждите политемигранти у нас; външнополитическата дейност на обществени организации у нас, които се занимават с пропаганда в чужбина и др.

Опис 81, необработен, 2 120 твърди папки, 1967–1990 г.

Планове и отчети на отдел „ВПМВ“; информации, сведения, справки за връзки с комунистически и работнически партии в чужбина; документи (протоколи, доклади, информации, планове, сведения) на партийните организации на БКП в чужбина (в посолства, търговски представителства, строителни обекти и др.); отчети, планове, информации, сведения от посолствата в чужбина, изпращани в ЦК на БКП; информации, справки, сведения за дейността на международните организации (ООН, НАТО, ЮНЕСКО, СИВ и др.); планове, отчети, информации, справки за международната дейност на масови организации

(ДКМС, ОФ, БПС, КДЖ, БСФС и др.) и на държавни и стопански ведомства, както и за командировки в чужбина; *протоколи, доклади, информации, изказвания* на съвещанията на секретари на централните комитети от социалистическите страни; *планове, информации, справки, отчети, сведения* на **Група-та за международна информация** за информационно-пропагандната дейност на НРБ в чужбина; *кореспонденция* по текущи въпроси и др.

ОТДЕЛ „АДМИНИСТРАТИВЕН“ (1950–1979) (Административни органи (1956–1963))

**Фонд 1 Б, опис 24, 300 а.е., 10 октомври 1950 – 6 януари 1964 г.
опис 50, 179 а.е., 19 март 1964 – 15 юни 1979 г.**

Дело на фонда; инвентарни описи; именен, географски и предметен указатели към оп. 24.

Създаден по решение на Политбюро от 10 октомври 1950 г. като отдел „Специален“ със задача да подпомага местните партийни комитети и техните специални (военни) отдели при решаване на въпроси, свързани с работата на армията, граничните войски и милицията. С решение на Политбюро от 6 ноември 1950 г. отделът се нарича „Административен“, а неговите функции се разширяват. От 13 декември 1956 г. отделът се преименува в отдел „Административни органи“. Извършени са вътрешни структурни промени, обособени са нови сектори, възложени са нови функции и задачи на отдела. С решение на Политбюро № 178 от 6 юли 1965 г. отдел „Административни органи“ се преустройва в два отдела – отдел „Административен“ и отдел „Военен“. Задачите на отдел „Административен“ са да следи и съдейства за провеждането на линията на БКП в дейността на органите на властта (Народно събрание и народни съвети), на правосъдието, здравеопазването и държавния контрол. С решение № 498 от 30 октомври 1979 г. на Политбюро отдел „Административен“ се закрива, а функциите му се поемат от отделите „Военен“, „Организационен“ и „Наука и образование“.

Постановления, решения, доклади, информации и други документи на ЦК, Политбюро, Секретариата и отдел „Административен“, свързани с дейността на отдела и на административните отдели на местните партийни комитети; *документи за партийно-политическата дейност* на БКП в МНО, МВР, Министерство на правосъдието, Министерство на здравеопазването,

Комитета за държавен контрол и организациите, водени на отчет към отдела; *документи за състоянието на номенклатурните кадри* към отдела; *докладни записки, информации, сведения, преписки* на отдела с ведомства и окръжни комитети на БКП по работата на отдела и на наблюдаваните ведомства.

ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ (1950–1984)

(Планово-финансово-търговски (1950–1962);
Планово-финансов (1963–1966))

**Фонд 1 Б, опис 21, 61 а.е., 1950–1963 г.
опис 47, 3 а.е., 1964–1965 г.**

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и предметен указатели на оп. 21.

С протокол № 398 от 6 ноември 1950 г. Политбюро решава вместо съществуващия дотогава Стопански отдел на ЦК да се създадат два нови отдела: „Промиишлено-транспортен“ и „Планово-финансово-търговски“. От 26 ноември 1962 г. секторът „Търговия“ се прехвърля към новосъздадения отдел „Търговия и транспорт“ и от януари 1963 г. отделът се нарича „Планово-финансов“. Наблюдава се от член на Политбюро или секретар на ЦК на БКП. Независимо че са извършвани вътрешни структурни промени, отделът не е подлаган на основни реорганизации до началото на 1984 г., когато е закрит, а функциите и задачите му са прехвърлени към новосъздадения отдел „Икономическа и научно-техническа политика на БКП“.

Планове и програми за работа на отдела; *доклади, информации, сведения, справки* за дейността на отдела; *преписки* с партийни комитети, държавни и стопански органи, учреждения и ведомства по въпросите на планирането и финансовата дейност.

Опис 85, необработен, 111 твърди папки, 1970–1984 г.

Планове на отдела; *справки, сведения, информации, разработки* за: икономическия механизъм, социално-икономическото развитие на НРБ (1975–1980; 1981–1985); насрещните планове; банковата система; контролните цифри за плановете за социално-икономическото развитие на страната; осигуряването на стоки за народно потребление; съгласуване на сътрудничество-

то между НРБ и СССР; външноикономическите връзки на страната; състоянието на износа; отношенията с развиващите се страни; международната дейност и работните групи на отдел „Планово-икономически“ в други страни; преписки и кореспонденция на отдела по текущи въпроси и др.

ОТДЕЛ „ПРОМИШЛЕН“ (1950–1984)

(Промишлено-транспортен (6 ноември 1950 – 11 март 1954 г.);

Промишлен (11 март 1954 – 25 декември 1956 г.);

Промишлено-строително-транспортен

(25 декември 1956 – март 1959 г.);

Промишлен (март 1959–1974 г.);

Промишленост и транспорт (1974–1979 г.);

Промишленост (1979–1984 г.)

Фонд 1 Б, опис 19, 534 а.е., 1950–1963 г.

опис 44, 70 а.е., 1964–1971 г.

Инвентарни описи; именен, географски и предметен указатели към оп. 19.

Отдел „Промишлено-транспортен“ на ЦК се създава с решение на Политбюро от 6 ноември 1950 г. От 11 март 1954 г. той се разделя на два отдела: „Промишлен“ и „Строителство, транспорт и съобщения“. Отделът е помощен и изпълнителен орган на ЦК. Ръководи се от завеждащ отдел и се наблюдава от член на Политбюро или секретар на ЦК на БКП. В настоящия инвентарен опис (**фонд 1 Б, опис 19**) са включени документите, свързани с дейността на отдел „Промишлен“ след 1950 г. Документите от секторите Строителство, Транспорт и Съобщения, когато тези сектори са поделения на отдела (1953–1954; 1957–1959), са включени в този опис. Когато отдел „Строителство, транспорт и съобщения“ (1954–1956; 1959–1963) действа самостоятелно, документите, отразяващи дейността му, са в отделен инвентарен опис (**фонд 1 Б, опис 20**). Отдел „Промишлен“ съществува самостоятелно до началото на 1984 г. При извършената тогава реорганизация на апарата на ЦК на БКП отделът е закрит, а функциите и задачите му са прехвърлени на новосъздадения отдел „Икономическа и научно-техническа политика на БКП“.

Планове, програми, разработки за дейността на отдела; справки, информации, докладни записки, доклади, сведения по въпроси на промишлеността, мините и металургията; писма и пре-

писки на отдела с партийни комитети, държавни и стопански органи и ведомства по въпросите на промишлеността и др.

Опис 86, необработен, 102 твърди папки, 1974–1984 г.

Планове на отдел „Промисленост“; *информации, сведения, справки* за машиностроенето, металургията, енергетиката, строителната механизация, електрониката и електропромишлеността, транспортния комплекс; *информации и сведения* за големи промишлени обекти; *документи и сведения* за научно-техническо и икономическо сътрудничество със страните от СИВ, както и с фирми от капиталистически страни; *кореспонденция* по съгласуване изпълнението на наблюдавани от отдела задачи; *докладни записки, справки и предложения* по кадрови въпроси.

ОТДЕЛ „ЗА РАБОТА СРЕД ЖЕНИТЕ“ (1951–1957) (Женотдел (1951–1954))

Фонд 1 Б, опис 26, 18 а.е., 20 септември 1951 – 18 декември 1956 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

Преди създаването на отдела работата на БКП сред жените се ръководи от Масовия отдел на ЦК, към който има женска комисия, а по-късно – женски сектор. След разформироването на Масовия отдел (1946) към Секретариата на ЦК се образува женска комисия, а през 1947 г. комисията преминава към отдел „Пропаганда и агитация“. Пленумът на ЦК на БКП от 23 април 1951 г. решава да се създадат женотдели към ЦК и местните партийни комитети. На 12 юни 1951 г. излиза инструкция на ЦК на БКП за задачите и устройството на женотделите при ЦК и местните партийни комитети. След юни 1954 г. отделът се преименува в отдел „За работа сред жените“, но по същество работата му не се изменя. Отделът прекратява своята дейност по решение на Политбюро от 13 юли 1957 г. и става сектор към новосъздадения отдел „За работа с народните съвети и масовите организации“. След закриването и на този отдел през декември 1962 г. секторът преминава към отдел „Организационен“.

Доклади, информации, сведения, докладни записки за изпълнението на решенията на ЦК на БКП за работата сред жените, за дейността на женотделите при ЦК и местните партийни комитети.

ОТДЕЛ „ЗА РАБОТА СРЕД ТУРСКОТО НАСЕЛЕНИЕ“ (1951–1957)

Фонд 1 Б, опис 27, 53 а.е., 20 февруари 1951 – 28 октомври 1957 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

След 9 септември 1944 г. работата на БКП сред турското население се ръководи и контролира от Масовия отдел на ЦК, а след разформироването на отдела (1946) се изгражда Малцинствена комисия към Секретариата, която се занимава и с въпросите на турското население в България. Пленумът на ЦК на БКП от 23 април 1951 г. дава насоки за засилване работата на партията сред турското население. По решение на Политбюро № 103 от 26 април 1951 г. към ЦК се създава отдел „За работа сред турското население“, както и подобни отдели към окръжните комитети на БКП в Шумен, Русе и Хасково. Отделът организира и ръководи работата на партията сред турското и циганско население, а също и сред българомохамеданите. С решение на Политбюро от 24 октомври 1957 г. отделът се преустройва в отдел „За работа сред националните малцинства“.

Документи от *общ ръководен характер*, както и документи за: дейността и задачите на БКП *сред турското население*; *връзките* на отдела с местните партийни комитети в страната, където има турско население; *изселването на български турци* в Турция; състоянието на *изданията на турски език*; работата на ДСНМ сред турската младеж; работата *сред циганското население*; *сведения и документи за българомохамеданите*.

ОТДЕЛ „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ“ (1953–1984)

(Отдел „Наука, образование и изкуство“ (1953–1962))

Фонд 1 Б, опис 16, 268 а.е., 1953–1963 г.

опис 41, 93 а.е., 1964–1973 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски указатели към оп. 16.

Отдел „Наука и образование“ се създава по решение на Политбюро на ЦК на БКП № 185 от 17 октомври 1953 г., съгласно което дотогавашните сектори в отдел „Пропаганда и агитация“, занимаващи се с проблемите на науката, образованието и изкуството, се обособяват в самостоятелен отдел

„Наука, образование и изкуство“. По решение на Политбюро от 26 ноември 1962 г. отделът се разделя на отдел „Наука и образование“ и отдел „Изкуство и култура“. През 1963 г. отдел „Наука и образование“ остава с два основни сектора: „Наука и висше образование“ и „Общо и професионално образование“. През 70-те и началото на 80-те години в структурно отношение отделът има 4 направления: Висши учебни заведения; Средно образование; БАН и обществени науки; Народно здраве. В началото на 1984 г. отделът е реорганизиран и е основна съставна част на новосъздадения отдел „Кадрова политика на БКП“.

Планове, програми, концепции на отдела; докладни записки, доклади, информации, справки, сведения, бележки, отчети, предложения за работата на отдела; преписки на отдела с партийни комитети, учреждения и ведомства по въпросите на науката и образованието и др.

Опис 79, необработен, 240 твърди папки, 1974–1984 г.

Планове и програми на отдел „Наука и образование“; информации, сведения, справки за висшето и средното образование и за обществените науки; за приемането на студенти във ВУЗ, за подбора на студенти за следване в чужбина, за аспирантурите в страната и в СССР, за чуждестранните учащи се у нас; документи по подготовка на конгреси на науката и културата; документи по подготовката и провеждането на конгресите по балканистика; информации, сведения, справки за развитието на българистиката; документи за дейността на БАН и на Единните центрове по отделните науки (история, биология, математика и др.); докладни записки, справки, предложения по кадрови въпроси; документи от различни конкурси във ВУЗ и БАН; кореспонденция на отдела по текущи въпроси и др.

Забележка: Необработените документи на отдел „Наука и образование“ за периода 1973–1984 г. са сред необработения масив на отдел „Кадрова политика на БКП“ (1984–1989).

ОТДЕЛ „НАРОДНИ СЪВЕТИ И ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ“ (1954)

Фонд 1 Б, опис 29, 2 а.е., 6 февруари – 27 март 1954 г.
Инвентарен опис.

Най-кратко съществувалият отдел на ЦК на БКП. Създаден по решение на Политбюро в края на 1953 г. чрез обединяването на сектор „Народни съвети“ при отдел „Административен“ и сектор „Отечествен фронт“ при отдел „Партийни, профсъюзни и младежки органи“. Новосъздаденият отдел е наречен „Народни съвети и Отечествен фронт“ и съществува само няколко месеца. По решение на Политбюро от 11 март 1954 г. той се обединява с Административния отдел и става сектор „Народни съвети и Отечествен фронт“ към същия отдел. По-голямата част от документите на отдела липсват.

Докладна записка от завеждащ отдела до Политбюро на ЦК на БКП за награждаване с ордени и медали на участници в Септемврийското въстание 1923 г. и антифашистката борба (1941–1944) и на първенци от промишлеността, строителството, селското стопанство и др.; *информация* за проведено съвещание на отдел „Организационно-инструкторски“ за изпълнителните комитети на народните съвети“ при Министерския съвет за обмяна на опит; *бележка* на завеждащ секретариата на Генералния секретар на ЦК на БКП.

ОТДЕЛ „СТРОИТЕЛСТВО И АРХИТЕКТУРА“ (1954–1984)

(Строителство, транспорт и съобщения (1954–1956);
1959–1962);

Строителство (1963–1973);

Строителство и архитектура (1974–1984)

Фонд 1 Б, опис 20, 106 а.е., 1954–1956; 1959–1963 г.

опис 43, 38 а.е., 1965–1973 г.

опис 87, 304 а.е., 1974–1984 г.

Инвентарни описи; именен, географски и предметен указатели към оп. 20.

С протокол № 79 на Политбюро от 11 март 1954 г. се създава отдел „Строителство, транспорт и съобщения“ при ЦК на БКП. От 1944 до 1950 г. функциите на този отдел се изпълняват от сектор „Нови строителства“ при Стопанския отдел (**фонд 1 Б, опис 17**), а от 1950 до март 1954 г. – от сектор „Строителство и електрификация“ при отдел „Промислено-транспортен“ (**фонд 1 Б, опис 19**). Отдел „Строителство, транспорт и съобщения“ съществува самостоятелно до края на 1956 г. От 25 декември 1956 г. той се обединява с отдел „Промисленост“ в един отдел с наименование „Промислено-

строително-транспортен“ до март 1959 г., когато отново се разделя на два отдела със старите наименования – „Промишленост“ и „Строителство, транспорт и съобщения“. През 1963 г. отделът отново е реорганизиран и получава наименование „Строителство“. Въпросите по транспорта и съобщенията са прехвърлени в новосъздадения през същата година (1963) отдел „Транспорт и съобщения“. От 1974 г. отделът има наименование „Строителство и архитектура“. В организационно-структурно отношение има 3 сектора: Строително производство; Архитектура и благоустройство; Технически прогрес, строителни материали и производство. През 1984 г. отделът е закрит, а функциите му са прехвърлени към новосъздадения отдел „Икономическа и научно-техническа политика на БКП“. В инвентарните описи (**фонд 1 Б, опис 20 и опис 43**) са включени документите на отдела за периодите 1954–1956 г. и 1959–1973 г. За документите от 1973 до 1984 г. няма извършена архивна обработка. За периодите 1950–1954 г. и 1957–1959 г. документацията по строителството, транспорта и съобщенията е включена в опис на отдел „Промишленост“ (**фонд 1 Б, опис 19**).

Планове, програми, концепции на отдела; докладни записки, доклади, информации, справки, сведения за работата на отдела; преписки на отдела с партийни комитети, държавни и стопански органи, учреждения и ведомства по въпросите на строителството; протоколи от заседания на ръководството на отдел „Строителство и архитектура“; доклади, информации, сведения, справки за: капиталните вложения в строителството; строителството на големите промишлени комплекси; жилищното строителство; строителството на пътища и магистрали; железопътното строителство и електрификацията на железопътния транспорт; документи за строителството, архитектурата и градоустройството на големите градове и отделните окръзи; информации, справки и сведения от министерства, ведомства и организации по въпросите на строителството; кореспонденция по съгласуване изпълнението на наблюдавани от отдела задачи; справки и информации за изпълнение решенията на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП по въпросите на строителството; докладни записки, справки, сведения по кадрови въпроси.

ОТДЕЛ „ЗА РАБОТА С НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ И МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ“ (1957–1962)

Фонд 1 Б, опис 30, 60 а.е., 28 август 1957 – 3 декември 1962 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

Отделът се създава по решение на Политбюро от 13 юли 1957 г. Комплектува се главно от онези сътрудници в отделите на ЦК и на обществените организации, които до създаването му са се занимавали с въпросите на масовите организации и народните съвети. Такива отдели не се изграждат към местните партийни комитети. Отделът „За работа с народните съвети и масовите организации“ съществува до 26 ноември 1962 г., когато по решение на Политбюро се закрива и функциите му се поемат от другите отдели на ЦК на БКП.

Справки, информации, сведения, предложения, докладни записки, свързани с дейността на отдела и неговите връзки с водените на отчет органи и организации.

ОТДЕЛ „ЗА РАБОТА СРЕД НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА“ (1958–1962)

Фонд 1 Б, опис 28, 33 а.е., 11 март 1958 – 12 ноември 1962 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

Непосредствено след 9 септември 1944 г. с проблемите на националните малцинства се занимава Масовият отдел на ЦК на БКП. След неговото разформироване (1946) към Секретариата на ЦК се изгражда малцинствена комисия за работа сред тях. През 1951 г. се създава отдел „За работа сред турското население“ при ЦК, както и подобни отдели при окръжните комитети в Шумен, Русе и Хасково. По решение на Политбюро от 24 октомври 1957 г. тези отдели се преустройват в отдели „За работа сред националните малцинства“. Такъв отдел се създава и при Окръжния комитет в Пловдив. Като помощен орган на ЦК на БКП отдел „За работа сред националните малцинства“ се занимава с разработване националната политика на партията. Главното внимание и сили на отдела са насочвани към работата сред турското население. В помощ на отдела се изграждат и комисии за работа сред отделните национални малцинства. От 26 ноември 1962 г. отделът се закрива, а с решение на Политбюро от 5 декември 1962 г. цялата дейност на

дотогавашния отдел преминава към отдел „Пропаганда и агитация“ като сектор „За работа сред националните малцинства“. Документите на отдела не са запазени изцяло.

Документи, отразяващи дейността на БКП сред *турското и циганското* население, както и сред българомохамеданите; отделни документи на *Централната консистория на евреите* в България.

ОТДЕЛ „ИЗКУСТВО И КУЛТУРА“ (1962–1968; 1970–1984; 1988–1989) (Култура)

Фонд 1 Б, 2 описа, 2 515 а.е., 1962–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Отдел „Изкуство и култура“ се създава с решение на Политбюро от 26 ноември 1962 г., съгласно което отдел „Наука, образование и изкуство“ се разделя на два отдела – отдел „Наука и образование“ и отдел „Изкуство и култура“. Основни сектори на отдела са: Литература; Изкуство; Театри и циркове; Кина; Музеи и паметници на културата. С решение на Политбюро от 28 декември 1968 г. отдел „Изкуство и култура“ се обединява с отдел „Пропаганда и агитация“ и става сектор към отдела, а с решение от 16 юни 1970 г. отново се обособява като самостоятелен отдел. В началото на 1984 г. отдел „Култура“ се включва като направление в новосъздадения отдел „Идеологическа политика на БКП“, а от 1988 г. отново е самостоятелен отдел.

Опис 42, 153 а.е., 21 ноември 1962 – 22 януари 1974 г.

Информации, писма, докладни записки, предложения, преписки, изложения, справки, мероприятия, планове, програми, доклади и други документи за литературата, изобразителното изкуство, театъра, киното, художествената самодейност, музеите и паметниците на културата.

Опис 78, 2 362 а.е., 1974–1989 г.

Планове, програми, концепции, мероприятия на отдел „Култура“; материали на Комисията за наука, култура и образование при ЦК на БКП; информации, справки, сведения за дейността на творческите съюзи (на писателите, художниците, артис-

тите, кинодейците и др.); *сведения, справки, информации* за паметниците на културата, къщите-музеи, мемориалните комплекси, дом-паметника „Бузлуджа“, българските паметници в чужбина и др.; *справки, информации, сведения* за състоянието на литературата, изобразителното изкуство, музиката, театъра; *информации и сведения* за учебните заведения по изкуствата; *доклади и изказвания* на научно-теоретични конференции по културата; *информации и сведения* за художествената самодейност; за проведени музикални, театрални и кинофестивали; *справки и информации* за читалищната дейност и библиотечното дело; *информации и сведения* за международното културно сътрудничество – за дейността на българските културно-информационни центрове в чужбина, за издаването на произведения на българската литература в чужбина, за участието на България в международните неправителствени културни организации, за съвещанията на многостранната комисия по културата на социалистическите страни и др.; *справки, докладни записки, предложения и списъци* по кадрови въпроси и за награждаване с почетни отличия и звания на дейци на културата и др.

ОТДЕЛ „ТЪРГОВИЯ И ХРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ“ (1963–1965)

Фонд 1 Б, опис 45, 13 а.е., 11 април 1963 – 27 октомври 1965 г.

Инвентарен опис.

Отдел „Търговия и хранителна промишленост“ съществува кратко време. Създаден на основата на извадения в края на 1962 г. от отдел „Планово-финансово-търговски“ сектор „Търговия“. Наскоро отделът е закрит. Въпросите на търговията отново се поемат от отдел „Планово-финансов“, а на хранителната промишленост – от отдел „Селскостопански“ на ЦК на БКП. В ЦПА са постъпили малко документи, свързани с дейността на отдела.

Справки, доклади, информации, мнения на отдела по въпроси на търговията и хранителната промишленост.

ОТДЕЛ „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ“ (1964–1965; 1980–1984)

Фонд 1 Б, опис 46, 3 а.е., 1964–1965 г.

Отделът съществува като самостоятелно структурно звено за кратко време (1964–1965 г.), след което се обединява с отдел „Промисленост“. До пролетта на 1980 г. в ЦК на БКП има отдел „Промисленост и транспорт“, а след това отново се обособява самостоятелен отдел „Транспорт и съобщения“. Новият отдел има три направления (по железопътен и автотранспорт, по воден и въздушен транспорт и по съобщенията) и един сектор – „Технически прогрес и икономика на транспорта и съобщенията“. През 1984 г. всички отраслови отдели се обединяват в един – „Икономическа и научно-техническа политика на БКП“.

Указание до окръжните комитети на БКП за ръководството на партийните организации в железопътния, водния и автомобилния транспорт; *справка* за развитието на Черноморските пристанища Варна и Бургас; *мнение* на отдела за предложение на Обединение „Автотранспорт“ за прехвърляне на автомобили от ведомства.

Опис 88, необработен, 56 твърди папки, 1976–1984 г.

Планове, програми и мероприятия на отдела; *доклади, информации, сведения, справки, разработки* за развитието на железопътния, автомобилния, водния и въздушния транспорт и съобщенията; *документи* за капиталните вложения в транспорта и за приложението на научно-техническите постижения; *справки и информации* за дейността на стопанските обединения в областта на транспорта – ДСО „БДЖ“, СО „МАТ“, СО „Воден транспорт“, СО „Автотранспорт“, БГА „Балкан“ и др.; *сътрудничеството* в областта на транспорта и съобщенията със СССР и другите социалистически страни; *преписи* от решения на Секретариата на ЦК на БКП по въпроси на транспорта; *преписки* на отдела по стопански и организационни въпроси; *директивни писма и указания* на отдела до ППО в отрасъла; *справки, изложения, докладни записки* по кадрови въпроси и др.

ОТДЕЛ „ЗА РАБОТА С МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ТУРСКОТО НАСЕЛЕНИЕ“ (1966–1968)

Фонд 1 Б, опис 53, 3 а.е., 30 август 1966 – 25 юли 1968 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Отделът е създаден с решение на Политбюро от 22 март 1966 г. С протокол на Политбюро № 453 от 24 декември 1968 г. се обединяват отделите „Организационен“ и „За работа с масовите организации и турското население“. Обединяват се и отделите „Пропаганда и агитация“ и „Култура и изкуство“. Към тези отдели се прехвърля и част от дейността на дотогавашния отдел „За работа с масовите организации и турското население“. Документите на отдела постъпват в ЦПА през 1982 г. заедно с други документи от отдел „Деловодство“ на ЦК на БКП. Общият обем е две твърди папки. Сред тях обаче няма отложени документи, отразяващи същността и характера на дейността на отдела. От постъпилите документи са оформени само три архивни единици.

Информации от окръжните комитети на БКП във Варна, Русе, Стара Загора и Толбухин за настроенията на населението с мохамеданско вероизповедание и за проведената разяснителна работа по изселническия въпрос във връзка със спогодбата между България и Турция; *изложения* от граждани до отдела за настроенията сред населението с мохамеданско вероизповедание; *предложение* от ОК на БКП – Разград до отдела за построяване на болница в гр. Кубрат и с данни за здравеопазването в района.

ИНФОРМАЦИОННО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ЦЕНТЪР (1971–1990)

Фонд 1 Б, опис 55, 1 368 а.е., 1970–1990 г.

Началото на Информационно-социологическия център (ИСЦ) е поставено през 1968 г. със създаването на Група за социологически изследвания в ЦК на БКП, която през 1971 г. прераства в ИСЦ. В структурата на Центъра има 4 направления: партийно-политическа информация; социално-икономическа информация; научно-техническа информация и организация на информационното обслужване; сигнална информация и библиотека. Под негово ръководство е и Електронно-изчислителният център (ЕИЦ), базиран на територията на АОНСУ. ИСЦ издава за служебно ползване бюлетините: „Кри-

тични материали в средствата за масова информация“, „Социологически изследвания в партийната работа“, „Челни постижения в селското стопанство“, „Наука и научно-технически прогрес“, както и сигналния бюлетин „Злободневни проблеми“. ИСЦ играе ролята и на координатор на социологическите изследвания в страната.

Протоколи и материали към тях от заседания на ръководството на ИСЦ; *общи материали* за работата на ИСЦ – *плановете, програми, мероприятия, отчети, информации; щат и бюджет* на ИСЦ; *бюлетини* на ИСЦ; *планове и списъци* за социологически изследвания в страната; *документи* от конкретни социологически изследвания; *материали* от съвещания със социолозите в страната и в окръжните комитети на БКП; *информации* за общественото мнение в страната, подготвяни за Политбюро на ЦК на БКП; *докладни записки, справки, сведения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* – писма с директивен характер и др.

ОТДЕЛ „КАДРИ, ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ И КОМАНДИРОВКИ В ЧУЖБИНА“ (1973–1984)

Фонд 1 Б, опис 52, необработен, 695 твърди папки, 1973–1989 г.

Като самостоятелен отдел съществува от 1973 г. на основата на дотогавашния сектор „Задгранични партийни организации“ в отдел „Външна политика и международни връзки“ (ВПМВ). При реорганизацията на апарата на ЦК на БКП през 1984 г. отново се слива с отдел „ВПМВ“, където се обособява сектор за ръководство на партийните организации в чужбина, чийто брой през годините значително нараства. В общия масив на документацията на отдела (1973–1984) са включени и документите на сектора за партийните организации в чужбина на отдел „ВПМВ“ през следващия период (1984–1989).

Инструкции и директивни указания за дейността на партийните организации на БКП в чужбина и за подготовката на кадри за работа в чужбина; *документи* от партийни организации в чужбина (*протоколи и доклади* от събрания на ППО и заседания на партийните комитети и бюро, *планове, сведения, информации* за партийната дейност и др.); *документи* от съвещания на отдела със служебния и партиен актив в чужбина; *план-програми, отчети* и *сведения* за международната дейност на общес-

твените и държавните ведомства и институти; *документи* за командировки, курсове, семинари, симпозиуми и специализации в чужбина; *информации* и *сведения* за работата на българските специалисти в чужбина; *справки* от посолствата за приети командировани служители и специалисти и за резултатите от командировките; *преписки* на отдели по текущи въпроси (приемане, отчисляване и зачисляване на партийни членове); *докладни записки*, *биографични справки*, *информации*, *сведения* по кадрови въпроси; *списъци* за разстановка на кадрите в посолствата и търговските представителства в чужбина; документи от проверки по повод изложения и оплаквания на работещи в чужбина и др.

Забележка: Част от документите са на сектор „Задгранични партийни организации“ на отдел „ВПМВ“ през периода 1984–1989 г.

ОТДЕЛ „СРЕДСТВА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ“ (1974–1976; 1979–1984)

Фонд 1 Б, опис 57, 45 а.е., 1974–1976 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

С решение на Политбюро от 14 май 1974 г. на основата на съществуващата дотогава група в отдел „Пропаганда и агитация“ се създава отдел „Печат, радио, телевизия и книга“. Наскоро след това (решение на Политбюро № 316 от 12 юли 1974 г.) отделът се преименува в „Средства за масова информация“. От 22 септември 1976 г. отделът се закрива, а дейността му се поема от сектор „Средства за масова информация“ в отдел „Пропаганда и агитация“. С решение на Политбюро от 30 октомври 1979 г. отново се създава самостоятелен отдел „Средства за масова информация“, който в началото на 1984 г. за пореден път е закрит и включен като направление в новосъздадения отдел „Идеологическа политика на БКП“.

Протоколи от заседания на ръководството на отдела; *статут* на отдел „Средства за масова информация“; *планове*, *мероприятия* на отдела; *директивни писма* до окръжните комитети на БКП; *предложения и мнения* на отдела за материално-техническата база и за промени в програмата на Българското радио и телевизия; *писмо* да ОК на БКП – Смолян и *мнение* на отдела за ускоряване строителството на телевизионната и радиорелейна станция на връх „Снежанка“; *информации* и *предло-*

жения за тематичните планове на Партиздат и на ДО „Книгоиздаване“; доклад за членуването на Агенцията за авторско право в Международната конфедерация на дружествата на авторите и композиторите; бележки на отдела по задачите на първичните партийни организации в средствата за масова информация; справки, информации за сътрудничеството между БКП и други комунистически партии от социалистически страни в областта на средствата за масова информация; справки, информации, бележки, мнения, доклади, писма, преписки по дейността на отдела, свързана с въпросите на средствата за масова информация.

Опис 80, необработен, 106 твърди папки, 1968–1989 г.

Протоколи от заседания на ръководството и *планове* на отдел „Средства за масова информация“; *документи* от съвещания и семинари с ръководители и представители на средствата за масова информация; *доклади, информации, справки, сведения* за отделни средства за масова информация (радио, телевизия, списания, вестници и др.); документи за книгоиздаването и книгоразпространението, за дейността на ДО „Българска полиграфия“, за вестникарския комплекс „Работническо дело“; *информации, сведения, справки* за дейността на Съюза на българските журналисти; *документи* за международната дейност и сътрудничество в областта на средствата за масова информация и за антибългарската пропаганда в чужбина; *анализи* на общественото мнение; *докладни записки, справки, предложения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* по текущи въпроси и др.

Забележка: В необработения масив на отдел „Идеологическа политика на БКП“ (1984–1989) има документи, отнасящи се до средствата за масова информация, когато за тях има самостоятелен отдел (1974–1984).

ОТДЕЛ „НАРОДНИ СЪВЕТИ И МАСОВИ ОРГАНИЗАЦИИ“ (1979–1984)

Фонд 1 Б, опис 56, 137 а.е., 1979–1984 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден в края на 1979 г. В него са включени секторът за народните съвети от разформирования малко преди това отдел „Административен“ и секторите „Профсъюзни органи“, „Младежки органи“, „Отечествен фронт“

и „Спортни организации“ на отдел „Организационен“. През 1984 г. отделът е разформирован, а функциите му са прехвърлени към други звена в апарата на ЦК на БКП.

Планове, мероприятия и програми за работата на отдела; *материали* от заседания на ръководството на отдела; *оценки* за изпълнение решенията на партийните конгреси и пленуми, на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП по въпросите на народните съвети и масовите организации; *справки* за дейността на профсъюзите, ОФ, КДБЖ, БСФС и др.; *директивни указания* до окръжните комитети на БКП; *планове, информации, сведения* за извършени проверки в страната по дейността на народните съвети и масовите организации; *доклади, информации, планове* за семинари и съвещания, организирани от отдела; *бележки, препоръки и мнения* на отдела по различни предложения на масовите организации; *анализи* на кадровия състав и дейността на народните съвети; *докладни и сигнални записки, предложения*, свързани с дейността на народните съвети и масовите организации; *справки, сведения, информации* за критични бележки и предложения в средствата за масова информация.

ОТДЕЛ „ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА НА БКП“ (1984–1988)

Фонд 1 Б, опис 73, необработен, 385 твърди папки, 1970–1990 г.

Създаден през 1984 г. чрез обединяване на дотогавашните идеологически отдели „Пропаганда и агитация“, „Изкуство и култура“, „Средства за масова информация“, със замисъл да се рационализира партийният апарат. Отделът има сложна и тромава организационна структура с направления и многобройни сектори. След няколко години се установява, че предварителните очаквания не са постигнати и през 1988 г. отново се възстановяват предишните отдели. Документите на отдел „Идеологическа политика на БКП“ постъпват в архива в насипно състояние. Значителна част от тях са за предишни години на обединените през 1984 г. отдели.

Протоколи от заседания на ръководството на отдела; *планове, програми, концепции* за работата на отдела; *информации, справки, сведения* по идеологическата работа на БКП; *документи* за партийната учебна година, пропагандата и агитацията;

документи за дейността на средствата за масова информация; *информации, справки, сведения* за дейността на творчески и културни институти и организации; *документи* за подготовка на идеологически кадри; *протоколи, информации, доклади* от съвещания по идеологическата работа; *решения* за чествания, юбилеи, научно-практически конференции; *документи* по работата на БКП с народностните и етническите групи у нас (турци, цигани, българомохамедани и др.); *докладни записки, справки, сведения* по кадрови въпроси; *документи* по международното идеологическо сътрудничество със социалистическите страни; *кореспонденция* на отдела с партийни комитети, ведомства и организации.

Забележка: Сред необработения масив на **опис 73** се намират и документи на отдел „Пропаганда и агитация“ за периода 1974–1984 г., които при предстоящата обработка ще бъдат отделени и обособени в **опис 77**.

ОТДЕЛ „ИКОНОМИЧЕСКА И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКА ПОЛИТИКА (ИНТП)“ (1984–1989)

Фонд 1 Б, опис 74, необработен, 79 твърди папки, 1980–1989 г.

Създаден през 1984 г. чрез сливане на дотогавашните отраслови отдели на ЦК на БКП „Планово-икономически“, „Промислен“, „Строителство и архитектура“, „Транспорт и съобщения“. Замисълът е да се премахне дублирането на държавно-стопанските органи в партийния апарат чрез замяната на отрасловия с проблемно-функционалния принцип в партийното ръководство на икономиката. Отделът има следните направления: Икономически условия на разширеното възпроизводство; Жизнено равнище и социално дело; Външноикономически отношения; Научно-технически прогрес; Производствени структури и качество. В отдела има и сектор „Кадри“ за водене на текущата работа с номенклатурните кадри. Реорганизацията не оправдава възлаганите ѝ надежди. Документацията на отдела е приета в архива без предварителна обработка и комплектуване. Сред нея има много документи от по-ранни години.

Планове, програми и мероприятия на отдел „ИНТП“; *информации, доклади, справки, сведения* за: изпълнението на плановете за социално-икономическо развитие; външноикономическите връзки на страната; сътрудничеството между български предприятия и чуждестранни фирми; капиталовложенията в стопанството; приложението на научно-техническия прогрес и

технологичното обновление на промишлеността; енергийно-суровинната база на страната; изграждането на нови производствени обекти; дейността на държавните стопански обединения (ДСО) и асоциации – „Минстрой“, „Металургия и минерални суровини“, „Марица-изток“, МК „Кремиковци“, СМК – Перник, КТМ – Радомир и др.; развитието и дейността на транспорта (автомобилен, железопътен, воден и въздушен); икономическото развитие на регионите и окръзите; вътрешната търговия и стокооборота; *докладни записки, справки, сведения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* на отдела; документи (*копия от протоколи*) на Работната група на *Комисията по научно-техническата политика* към ЦК на БКП (1980–1984) и др.

ОТДЕЛ „КАДРОВА ПОЛИТИКА“ (1984–1989)

Фонд 1 Б, опис 75, необработен, 254 твърди папки, 1984–1989 г.

Съществува като самостоятелен отдел от 1984 г., след реорганизацията на апарата на ЦК на БКП. Изграден на основата на дотогавашния отдел „Наука и образование“. Има три направления: за развитие и използване на националния кадрови потенциал; за подготовка на кадри със средно образование; за подготовка на кадри с висше образование. В организационно отношение към отдела е придаден и сектор „Здравеопазване“.

Доклади, програми, планове, информации, сведения, бележки за: състоянието и развитието на средното и висшето образование; дейността на отделните висши учебни заведения; международното сътрудничество в областта на образованието (чуждестранни студенти и аспиранти у нас и наши в чужбина); състоянието и проблемите на обществените и техническите науки; развитието на науката и техническия прогрес; *материали* за конкурси и назначения; *докладни записки, справки, предложения* по кадрови въпроси; *кореспонденция* по текущи въпроси и др.

Забележка: Сред документите на отдел „Кадрова политика“ има 10 твърди папки за сектор „Здравеопазване“, както и много документи за отдел „Наука и образование“ през периода 1972–1984 г.

ОТДЕЛ „ПАТРИОТИЧНО ВЪЗПИТАНИЕ“ (1988–1990)

Фонд 1 Б, опис 63, 227 а.е., 1979–1991 г.

Създаден през 1988 г. на основата на дотогавашния сектор „Класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание“ в отдел „Идеологическа политика на БКП“. Важна причина за обособяването на такъв отдел са проблемите, свързани с провеждането на т.нар. „възродителен процес“ у нас. Разформиран през 1990 г.

Доклади, докладни записки, информации, сведения, справки за провеждането на възродителния процес у нас; информации, доклади, сведения за състоянието на религиозните изповедания в България, за развитието на исляма в Турция и света; информации, сведения, паметни записки за българо-турските отношения и за антибългарската кампания в Турция във връзка с провеждащия се у нас възродителен процес; доклади, информации, докладни записки за работата с българските граждани, завърнали се от Турция; доклади, информации, постановления за хода на изпълнението на стопанските планове през 1989 г.

НАЦИОНАЛНИ СЪВЕЩАНИЯ И СРЕЩИ (1968–1989)

Фонд 1 Б, опис 59, 209 а.е., 1968–1989 г.

Инвентарен опис – 2 части:

- ч. I – за периода 1968 –1975 г.;
- ч. II – за периода 1976–1989 г.

Практика на ЦК на БКП става провеждането на национални съвещания, срещи, инструктажи, разговори по отделни проблеми на стопанското, социално-икономическото и културно развитие на страната. Особено нараства техният брой през 70-те и 80-те години. Те се свикват по решения на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП. На тях се канят партийни, държавни и стопански ръководители и специалисти, общественици, дейци на културата, научни работници. Физическото състояние на архивните документи е задоволително, а 65 архивни единици са пострадали от водата при гасенето на пожара в Партийния дом (26 срещу 27 август 1990 г.).

Стенографски протоколи от национални съвещания и срещи.

МЕЖДУПАРТИЙНИ СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ (1968–1989)

Фонд 1 Б, опис 60, 414 а.е., 1968–1989 г.

Инвентарен опис – 2 части:

- ч. I – за периода 1968–1975 г.;
- ч. II – за периода 1976–1989 г.

Стенографски протоколи от срещи и разговори на членове и кандидат-членове на Политбюро и членове на Секретариата на ЦК на БКП с представители на други партии и движения, на български делегации с партийни и партийно-правителствени делегации на други партии и страни, проведени в страната и чужбина.

КОМИСИИ И ДРУГИ ПОМОЩНИ ОРГАНИ НА ЦК НА БКП

След 9 септември 1944 г. ЦК на БКП изгражда свой помощен апарат, включващ постоянни структурни единици – отдели, сектори, служби. Наред с тях към Политбюро и Секретариата се създават и комисии и работни групи. Съставът, задачите и компетенциите им се определят за всяка поотделно със съответно решение на Политбюро на ЦК на БКП. Още в първите години се създават стопанска комисия, комисия по въпросите на културния фронт, комисия по въпросите на ежедневния и периодичния печат и на издателствата за политическа литература, комисия по въпросите на социалната политика и др. Продължителността на дейността на тези комисии е различна – от няколко месеца до няколко години. През 50-те и 60-те години тази практика продължава. След X конгрес на БКП (1971) ролята на комисиите нараства, а неофициално решенията им имат тежест и значение като тези на Политбюро. Една от тях е Централната комисия по въпросите на производствено-техническото коопериране с капиталистическите страни (1974–1976). От 1978 г. по-важни валутни въпроси се разглеждат от Комисията по валутните въпроси (Валутната комисия). Освен нея, през периода 1978–1986 г. има и други: Партийно-държавна комисия по научно-техническата политика към ЦК (от 1979 г.; продължава да действа и след 1986 г.); комисии по основните направления на партийната политика (1979–1983). От 1986 г. към Политбюро и Секретариата има комисии по основни сфери и направления на партийната политика (по партийно-организационната ра-

бота, по външната политика и др.). В ЦПА са постъпили документи за някои от комисиите.

КОМИСИЯ НА ЦК НА БКП ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ МОЛБИТЕ НА НЕОСНОВАТЕЛНО РЕПРЕСИРАНИТЕ ПО ВРЕМЕ НА КУЛТА КЪМ ЛИЧНОСТТА

Фонд 381 Б, необработен, 14 кутии, 1945–1984 г.

Комисията е създадена в изпълнение на решението на пленума на ЦК на БКП от април 1956 г. Персоналният ѝ състав е определен от Политбюро с решение № 55 от 5 април 1956 г. Нейната задача е да разгледа процесите на осъдени членове на партията и други граждани и станалите извращения в следствието и да направи предложения за реабилитиране на невинно пострадалите.

Преписи от решения на Комисията за пълната реабилитация на съдени по време на култа; *списъци* на арестувани и съдени по време на Трайчостовите процеси; *справки* за извършената работа по уреждане на въпросите, произтичащи от реабилитацията на осъдените; *молби* на репресирани, разглеждани на заседания на Комисията; *списъци* на постъпили молби в ЦК на БКП от репресирани граждани; *решения* на Комисията по молбите; *справки* по молби на репресирани; *молби* за уреждане на партийно членство и на имуществени въпроси; *тефтерчета* с ръкописни бележки от заседания на Комисията по разглеждане молби на репресирани; *писма, изложения и справки* във връзка с реабилитиране на репресирани; *доклади, докладни записки, справки* за извършената работа по уреждане на проблеми, произтичащи от пълната реабилитация на репресираните; *списък* на обследвани партийни организации по време на култа; *преписи от решения* на Министерския съвет за уреждане на трудовия стаж на репресирани; *докладни записки* до Секретариата на ЦК на БКП относно уреждане проблеми на неоснователно репресирани граждани; *предложения* от Комитета за държавна сигурност във връзка с молби на граждани да бъдат реабилитирани като репресирани; *азбучници* за регистриране молби на репресирани граждани и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПРОЦЕСЪТ СРЕЩУ ТРАЙЧО КОСТОВ И ДРУГИ ПРОЦЕСИ, СВЪРЗАНИ С НЕГО (1949–1952)“

Фонд 373 Б, необработен, 8 кутии, 1944–1986 г.

Архивната колекция включва документи на комисията, създадена от Априлския пленум на ЦК на БКП (1956), за проучване на процеса срещу Трайчо Костов и свързаните с него процеси. По-голямата част от колекцията е предадена в Архива на МВР (1991). В ЦПА от нея са останали 5 кутии.

Протоколи и стенографски бележки от заседания на комисията; *молби* за отменяне на партийните наказания и за гражданска реабилитация на осъдени по този процес, както и по процеси срещу стопански ръководители от началото на 50-те години; *ръкописни бележки* на членове на комисията от разговори с осъдените; *сведения* за арестуваните от техни партийни другари; *изрезки* от вестници (български и чуждестранни) с отзиви за процеса и др.

Забележка: Тази архивна колекция тематично се покрива с документите във **ф. 381 Б**.

ЦЕНТРАЛНА КОМИСИЯ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНО-ТЕХНИЧЕСКОТО КООПЕРИРАНЕ С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ (1974–1976)

Фонд 1 Б, опис 61, 10 а.е., 1974–1976 г.

Инвентарен опис.

Инструкция за устройството и работата на Работната група към Централната комисия по въпросите на производствено-техническото коопериране с капиталистическите страни; *състав* на Работната група; *въпроси* на организацията на работата на Централната комисия; *примерен списък* на крупни обекти за дългосрочно производствено, техническо и търговско сътрудничество с фирми от несоциалистически страни; *протоколи* на Централната комисия и материалите към тях за: изграждане на консервен комбинат в Пазарджик в сътрудничество с капиталистически фирми; промишлено коопериране с английската фирма

„Казбъри Швепс ЛТД“ за производство на безалкохолни напитки; участие на шведски и френски фирми в изграждане на туристически обекти в България; сътрудничество с швейцарски фирми в производството на абразивни материали и на зелен фураж по индустриален начин; изграждане на планински хотелски комплекс в „Боровец“ с участие на фирми от несоциалистически страни; сътрудничество на Министерството на електрониката и електротехниката с японската фирма „Фуджицу“ и др.

ВАЛУТНА КОМИСИЯ КЪМ ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП (1978–1987)

Фонд 1 Б, опис 93, 80 а.е., 1978–1987 г.

Инвентарен опис.

Планове, протоколи и решения на Валутната комисия; доклади, докладни записки и писма до Валутната комисия; справки, сведения, информации: по валутни въпроси; по вноса и износа на България; за външноикономическите връзки с други страни; за сътрудничеството със западни фирми и др.

КОМИСИЯ ПО ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКИТЕ ВЪПРОСИ КЪМ ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП (1979–1989)

Фонд 1 Б, опис 94, 246 а.е., 1979–1989 г.

Инвентарен опис.

Протоколи и материалите към тях от заседанията на Комисията по външнополитическите въпроси; писма, информации, доклади, разглеждани от Комисията; информации, сведения, планове за външнополитическата пропаганда и международните

връзки на БКП; *писма, информации, сведения* за: двустранните и многостранните връзки и отношения на България с други страни; дейността на международните икономически и политически организации (СИБ, Варшавски договор, ЕИО и др.).

РАБОТНА ГРУПА НА ПАРТИЙНО-ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ПО НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА КЪМ СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

Фонд 1 Б, опис 72, 71 а.е., 1979–1987 г.

Инвентарен опис.

Протоколи с решения на Работната група по различни въпроси на научно-техническата политика на БКП; *доклади, информации, справки, отчети, предложения, докладни записки, списъци, писма, бележки, рецензии, програми, описания, изказвания, съображения, анотации* и др. за: развитие на малките и средни предприятия; автоматизацията, кибернетизацията и компютризацията; съобщителната техника; изобретенията и рационализациите; развитието на биотехнологиите, електрониката, космическите изследвания, праховата металургия, приборостроенето, химическата промишленост и др.; производствените програми на КТМ – Радомир и КТМ – Русе; развитието на горско-промишления комплекс и др.

**КОМИСИЯ ПО ДУХОВНИТЕ
И ИДЕОЛОГИЧЕСКИТЕ
ВЪПРОСИ КЪМ ПОЛИТБЮРО
И СЕКРЕТАРИАТА
НА ЦК НА БКП (1986–1989)**

Фонд 1 Б, опис 95, 20 а.е., 1986–1989 г.

Инвентарен опис.

Протоколи и материалите към тях от заседанията на Комисията по духовните и идеологическите въпроси.

**РАБОТНА ГРУПА НА СЪВЕТА ПО
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС (1987–1989)**

Фонд 1 Б, опис 99, 58 а.е., 1987–1989 г.

Инвентарен опис.

Протоколи от заседанията на Съвета по възродителния процес и на неговата Работна група; *справки* за изпълнение решенията на Съвета и на Работната група; *информации, сведения, справки* по възродителния процес; *справки и сведения* за антибългарската кампания в Турция.

**ЦЕНТРАЛНА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА
КОМИСИЯ НА БКП (ЦКРК)**

Фонд 224 Б, 4 опис, 1 101 а.е., 1960–1985 г.

Инвентарни описи.

Дванадесетият конгрес на БРСДП (т.с.) през 1905 г. за пръв път избира **контролна комисия** със задача да контролира финансовата страна на дейността на ЦК и на партийната книжарница. По-късно функциите на коми-

сията се разширяват и тя започва да осъществява контрол и върху нарушенията на устава и дисциплината в партията. През нелегалния период (1923–1944) контролно-ревизионните органи на партията престават да съществуват. С приетия през 1945 г. устав се очертават структурата, статутът и задачите на контролно-ревизионните органи на партията. Създават се два вида контролни органи: 1) Централна ревизионна комисия (ЦРК) на БКП, която се избира на конгрес и следи за правилното придвижване на делата в централните органи на партията и изправността в работата на апарата на ЦК; 2) Контролна комисия (КК) на ЦК на БКП, избирана на пленум на ЦК, която проверява работата на партийните организации, привлича към отговорност нарушителите на програмата и устава на БКП. На Деветия конгрес (1966) ЦРК и ЦКК се обединяват в Централна контролно-ревизионна комисия (ЦКРК), която се избира на конгрес и се отчита пред конгреса. ЦКРК е висш политически орган на партията. Нейните функции се определят с инструкция на ЦК на БКП и на ЦКРК на БКП. Освен ЦКРК, през периода 1966–1989 г. БКП има и окръжни контролно-ревизионни комисии (ОКРК) и общински ревизионни комисии. Тези комисии работят самостоятелно и не са в йерархическа зависимост помежду си. Те се отчитат пред отчетно-изборните конференции на съответните организации. ЦКРК не ги ръководи организационно, а им оказва методическа помощ. ЦКРК се избира в състав, определен от конгреса и в зависимост от конкретната обстановка и задачите, които има да решава. От състава си тя избира бюро, председател и заместник-председатели. Най-важните въпроси от дейността си решава на пленарни заседания.

Опис 1, 41 а.е., 15 декември 1966–1985 г.

Пленуми на ЦКРК – протоколи от пленуми на ЦКРК и материалите към тях за дейността на ЦКРК.

Опис 2, 701 а.е., 15 февруари 1963–1985 г.

Документи на Контролната комисия на ЦК на БКП – протоколи от заседания на комисията и материали към тях за разглеждане молби на наказани партийни членове (15 февруари 1963 – 8 ноември 1966 г.); *документи на бюрото на ЦКРК на БКП* и материалите към тях: *възражения* и *молби* на наказани партийни членове; *информации* за резултатите от *финансово-материалните ревизии* на партийните обекти; *доклади* за дейността на комисията; *планове* за работата на ЦКРК и на бюрото на ЦКРК; *отчетни доклади* на ЦКРК; *информации* за резултатите от проверката на работата на партийните комитети с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се; *информации* за резултатите от проверката на финансово-деловодната работа на

ППО; *информации* по изпълнение на *щата и бюджета и валутния план на БКП*; *информации* за функционирането и използването на информацията от системата за регистриране, справки и анализ на партийните наказания и др.

Опис 3, 326 а.е., 1971–1985 г.

Документи на ЦКРК на БКП – *отчетни доклади* на ЦКРК пред партийни конгреси; *исторически справки* за структурата и състава на контролно-ревизионните органи на БКП; *доклади и информации* пред съвещания на ЦКРК; *информации, сведения, справки* за проверки на финансово-деловодната работа в БКП; *информации и справки* за състава на БКП и за наложени наказания на членове на БКП; *информации и сведения* за проведени проверки в окръзите от работни групи на ЦКРК и отдел „Организационен“ на ЦК на БКП; *справки, програми, информации* за посещения на делегации на ЦКРК на КП от други социалистически страни у нас; *информации, сведения, отчети* за посещения на работни групи на ЦКРК за изучаване опыта на контролно-ревизионните органи на други КП.

Опис 4, 33 а.е., 1960–1965 г.

Документи на Централната ревизионна комисия на БКП – *отчетни доклади* на ЦРК пред конгреси на БКП; *планове* за работата на ЦРК; *информации* за извършени финансово-деловодни проверки в отделите на ЦК на БКП и неговите подразделения; *протоколи* от заседания на ЦРК за приемане информации за извършени проверки.

2. Местни партийни организации

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – БУРГАС“

Фонд 11 Б, 1 опис, 31 а.е., 1903–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Бургаската партийна организация на БКП възниква на основата на социалдемократическите групи в Бургас, Айтос, Анхиало (Поморие) и Карнобат през последното десетилетие на миналия век. Архивната колекция съдържа документи за дейността на БКП до 9 септември 1944 г. на територията на Бургаски окръг според административното деление на страната през 1958 г.

Писма, позиви, преценки, резолюции на окръжния и местните партийни комитети; бр. 2 от Бюлетин на ОФ; изложения от общинските съвети в Бургас и Айтос и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ВАРНА“

Фонд 12 Б, 1 опис, 336 а.е., 1893–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Варненската социалистическа дружинка се учредява на 20 юли (2 август) 1893 г. На 1 юли 1896 г. се образува партийна група на БРСДП в Провадия; през 1900 г. – в Добрич; през 1901 г. – в с. Козлуджа (дн. гр. Суворово); през 1902 г. – в Балчик. Архивната колекция включва документи за дейността на БКП до 9 септември 1944 г. на територията на Варненски окръг според административното деление на страната през 1958 г.

Документи на *Окръжния комитет* на БКП – Варна и на *местни комитети* и организации; документи на *комунистически групи*: емигрантска, еврейска и арменска.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Фонд 20 Б, 1 опис, 266 а.е., 1895–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

*Документи на Окръжните комитети на БКП във Велико
Търново, Габрово и Горна Оряховица; на РК на БКП във Вели-
ко Търново, с. Стражица (Горнооряховско), Елена, Севлиево,
Трявна; на местни комитети, организации и групи на БРСДП
(т.с.) и БКП във Велико Търново, Габрово, Горна Оряховица,
Дряново, Елена, Павликени, Свищов, Севлиево, Трявна, Сухин-
дол и др.*

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ВРАЦА“

Фонд 13 Б, 1 опис, 106 а.е., 1895–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

*Документи на Окръжния комитет на БКП – Враца и на
Окръжните комитети в Лом и Видин, както и на местни пар-
тийни организации и групи в района: Враца, Мездра, Оряхово,
Кнежа, Бяла Слатина, Берковица, Лом, Видин и др.*

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ГОРНА ДЖУМАЯ (БЛАГОЕВГРАД)“

Фонд 22 Б, 1 опис, 34 а.е., 1921–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Писма, позиви, отчети и други документи на Окръжния ко-

митет на БКП в Горна Джумая – за състоянието на комунистическото движение в окръга, за участие в избори и др.; документи на *околийски и други местни комитети и организации* в Разлог, Мелник, с. Манджово (Виногради) (Мелнишко), с. Белица (Разложко) за дейността на партийните групи, за изграждане на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ПЛЕВЕН“

Фонд 15 Б, 1 опис, 192 а.е., 1901–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Документи на Окръжните комитети на БКП в Плевен и Червен бряг; на Районния комитет в Свищов; на местните организации в Ловеч, Угърчин, Луковит, Тетевен.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ПЛОВДИВ“

Фонд 16 Б, 1 опис, 217 а.е., 1900–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски ука-
затели.

Документи на Окръжните комитети на БКП в Пловдив и Пазарджик, на Районния комитет – Пловдив; на околийски, районни и местни партийни организации – Панагюрище, Борисовград (дн. Първомай), Асеновград, Пещера, Брацигово, Перущица.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – РУСЕ“

Фонд 17 Б, 1 опис, 307 а.е., 1897–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Протоколи, писма, позиви, окръжни и други документи на Окръжния и на Районния комитети на БКП в Русе; на местните организации на БРСДП и БКП в Русе, Исперих, Бърдовка и Богданци (Разградско); на местната организация на БРСДП в Тутракан и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – СОФИЯ“

Фонд 18 Б, 3 опис, 652 а.е., 1894–1944 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели към оп. 1 и оп. 2.

Опис 1, 426 а.е., 1894–1944 г.

Документи на Окръжния комитет на БКП в София; на Окръжните комитети в Кюстендил и Дупница; на местни партийни комитети, организации и групи на БРСДП и БКП в Брезнишко, Копревщанско, Пирдопско, Пернишко, Кюстендилско, Радомирско, Дупнишко, Самоковско, Трънско, Цариградско.

Опис 2, 181 а.е., 1900–1944 г.

Документи на Окръжния комитет на БКП в София; на Окръжните комитети в Кюстендил и Дупница; на местни партийни комитети, организации и групи на БРСДП и БКП в Брезник, Ихтиман, Ботевград, Перник, Трън, Софийско.

Опис 3, 45 а.е., 1914–1944 г.

Документи на Окръжния комитет на БКП в София (окръжни, позиви, информации, бюлетени, писма до местните пар-

тийни комитети и др.); *документи на местния комитет на БКП в Самоков.*

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – СТАРА ЗАГОРА“

Фонд 19 Б, 1 опис, 145 а.е., 1896–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Окръжни, позиви, писма, информации, отчети и други документи на Окръжните комитети на БКП в Стара Загора, Ямбол, Казанлък, Сливен; на местни организации на БРСДП (т.с.) в Стара Загора, с. Енина (Казанлъшко); на местните комитети и организации на БКП (т.с.) в с. Оряховица (Старозагорско), Нова Загора, Сливен, Казанлък, Ямбол, с. Стралджа, с. Керменлий (Сливенско); на учителска социалдемократическа група – Стара Загора и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ХАСКОВО“

Фонд 21 Б, 1 опис, 15 а.е., 1901–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Позиви, резолюции, писма и други документи на Окръжния комитет на БКП в Хасково; на местните комитети и организации в Хасково, Харманли, с. Славяново (Харманлийско); на районното настоятелство на БКП (т.с.) в с. Любимец (Свиленградско) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ШУМЕН“

Фонд 14 Б, 1 опис, 49 а.е., 1903–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на Окръжния комитет на БКП в Шумен, на Околийския комитет в гр. Омуртаг и на местните комитети и организации в Търговище, Преслав, Нови пазар.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ – ГР. ДОБРИЧ

Фонд 323 Б, необработен, 1 кутия, 1920–1935 г.

Дело на фонда.

Включени са документи от годините между двете световни войни, когато Южна Добруджа влиза в състава на Румъния, а партийната организация в Добрич (Базарджик) е част от Румънската комунистическа партия (РКП). Повечето от документите са изпращани до партийната организация в Добрич. Част от тях са подписвани от **Борис Стефанов Матеев** като Генерален секретар на ЦК на РКП.

Инструкции, резолюции, обръщения, позиви на ЦК на РКП до областните и районни партийни комитети; доклади, писма, списъци, дописки, сведения, бележки за дейността на партийната организация в Добрич (Базарджик) и др.

ОКОЛИЙСКИ КОМИТЕТ НА БКП – ПОПОВО

Фонд 199 Б, 1 опис, 92 а.е., 1910–1944 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Включените във фонда документи по своя характер образуват повече архивна колекция. Наред с документите на организацията на БРСДП (т.с.), преименувана през 1919 г. в БКП (т.с.), има и материали на младежкото комунистическо дружество, на женските комисии, на кооперация „Освобождение“ и др. По-голямата част от документите се отнасят за периода 1910–1923 г.

Директивни документи от ЦК и от Окръжния комитет на БКП в Шумен (окръжни, инструкции, писма и др.); *документи на партийната организация в Попово* – протоколи, отчети, сведения и др.; *кореспонденция* с ЦК на БКП, Окръжния комитет в Шумен и местни партийни организации в околията; *документи на масови организации* – протоколна книга, отчети, писма и др. на *младежкото комунистическо дружество* в Попово; документи за работата на *женските комисии*; документи на *кооперация „Освобождение“*; *списък и отчети на Дружеството на бившите пленници и заложници* и др.

Забележка: За кооперация „Освобождение“ виж фонд 171 Б, а за Дружеството на бившите пленници и заложници виж ЧП – 67 Б.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП (Т.С.) В С. ОСМА КАЛУГЕРОВО (АСЕНОВЦИ), ЛОВЕШКО

Фонд 283 Б, 1 опис, 161 а.е., 1915–1922 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партийната група на БРСДП (т.с.) в селото е основана на 29 март 1915 г. Поддържа кореспондентски връзки с ЦК на БРСДП (т.с.), редакцията на в. „Работнически вестник“, Окръжния комитет в Плевен и Околийския комитет в Ловеч. Като взема предвид нейната численост, организационно състояние и масова дейност, ЦК на БРСДП (т.с.) я обявява за партийна организация (4 април 1919 г.). Наред с агитационно-пропагандната си дейност, партийната организация взема активно участие в изборните кампании и в подпомагане на стачкуващите транспортни работници (1919–1920). След 1923 г. продължава да работи в нелегалност.

Отчети за организационното състояние на партийната група; *писма, покани, сведения* и др. документи за числения състав на партийната организация, за устройване на събрания, за изпращане на протестни резолюции до правителството, за събиране на помощи за стачкуващи и безработни и др.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП (Т.С.) В С. ГОРНО ДРАГЛИЩЕ, МЕХОМИЙСКО (РАЗЛОЖКО)

Фонд 176 Б, 1 опис, 13 а.е., юли 1919 – ноември 1922 г.

Инвентарен опис.

Окръжни, резолюции, протоколи, писма и други материали, изпратени от Окръжния комитет на БКП (т.с.) в Горна Джумая (Благоевград) и местния комитет в Разлог до партийната група в с. Горно Драглище; *отчети, резолюции, списъци, писма, сведения* на партийната група по организационни, финансови и други въпроси.

РАБОТНИЧЕСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ – С. ДЪСКОТ, ВЕЛИКОТЪРНОВСКО (1899–1903)

Фонд 174 Б, 1 опис, 61 а.е., 1899–1903 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Една от първите селски партийни организации на БРСДП. Основана от 11 души през 1899 г. Общинските избори през 1900 г. са спечелени от кандидатите-социалисти и за кмет е назначен член на БРСДП. От наличните документи се виждат връзките с ЦК на БРСДП, вътрешноорганизационният живот, публичната и агитационно-пропагандната дейност на организацията.

Документи от ЦК на БРСДП – правилници, окръжни, манифести, писма, финансови отчети; документи на организацията – протоколи, финансови отчети, входяща и изходяща кореспонденция и др.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП (Т.С.) – С. ЖЕРАВНА, СЛИВЕНСКО (1919–1923 г.) (Местна организация на БРСДП (т.с.) – с. Жеравна, Сливенско (1913–1919 г.)

Фонд 293 Б, 1 опис, 4 а.е., 1919–1923 г.

Инвентарен опис.

На 1 декември 1913 г. в с. Жеравна, Сливенско, е основана местна организация на БРСДП (т.с.) от 16 души. Тя има кратка дейност – по време на войната повечето от членовете ѝ са мобилизирани. На 12 януари 1919 г. се провежда събрание, което полага основите на по-многочислена и с по-активна дейност партийна организация. След 1923 г. организацията преустановява дейността си. През 1931 г. в Жеравна са възстановени нелегално организациите на БКП и БКМС. Макар и малко на брой, документите на партийната организация дават сравнително добра представа за нейната дейност от 12 януари 1919 г. до 1 януари 1923 г.

Статистическа книга – списъци на членовете на партийната организация и данни за социалното им положение; *партидна книга* – списъци на членовете, размера на членския внос и номерата на квитанциите; *протоколна книга* – протоколи от организационни и публични събрания – за учредяване на организацията, за промените в състава ѝ, за абонирането за в. „Работнически вестник“, за участието в изборите и др.

МЕСТНА ГРУПА НА БКП (Т.С.) В С. КАРАБУНАР, ПАЗАРДЖИШКО (1919–1924 г.)

Фонд 279 Б, 1 опис, 39 а.е., 1921–1979 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Образувана през септември 1919 г. от 22 члена. Има доста активна организационна и агитационно-пропагандна дейност. Партийната група взема участие в Септемврийското въстание 1923 г. След това прекратява легалната си дейност. По-късно в селото се изгражда местна организация на РП, като легална проява на БКП. Документите на партийната група са запазени частично.

Организационна дейност – писма и окръжни от ЦК и мест-

ния комитет в Пазарджик; *протоколи, отчети, писма, входящи и изходящи дневник* на партийната група; *масова работа* – *окръжно и писма* от и до местния комитет в Пазарджик за проведени публични събрания, събиране помощи за гладуващите в Русия и др.; *финансова дейност* – *касова книга, книга за приходите и разходите, разписки и квитанции* и др.; *материали за организацията, създадени след 9 септември 1944 г.* – *протоколи, доклади, спомени, сведения* и др. за дейността на партийната група.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП (Т.С.) В С. КАТУНИЩЕ, КОТЕЛСКО

Фонд 210 Б, 1 опис, 67 а.е., 1919–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи, изпращани от ЦК и от Окръжния комитет на БКП (окръжни, писма, позиви и др.); документи на партийната група (1919–1923) – учредителен протокол и протоколна книга на групата; отчети за организационната, политическата и агитационно-пропагандната дейност на групата; писма, позиви, апели и др. материали на групата; материали, несвързани с фонда – позив на Съюза на комунистическата младеж в България; статия от Георги Димитров; дневник на Младен Димчев за положението във Варна през декември 1943 г. и януари 1944 г. и др.

МЕСТНА КОМУНИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ – ГР. ФЕРДИНАНД (МОНТАНА)

Фонд 184 Б, 1 опис, 9 а.е., 1910–1943 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Социалдемократическа група в Монтана е основана в началото на 1902 г. и е представена на IX конгрес на БРСДП (1902). При разцеплението през 1903 г. групата не е поддържала връзка с ЦК, а през 1904 г. фигурира като

просветна партийна група на БРСДП (т.с.) и поддържа връзки с ЦК. През 1910 г. групата наброява 21 члена. Представена е на XVII (1910) и XVIII (1911) конгреси. Групата има добра организационна и културно-просветна дейност. Архивът на групата съдържа около 400 документа. Особено добре е представен началният период (1910–1914).

Общи материали – писма и окръжни на ЦК на БРСДП (т.с.); **изложение** на група изключени членове на Софийската организация на РП (1932); **броеве** от в. „Комсомолска трибуна“ (1935); **Окръжно № 1** на ЦК на БРП (октомври 1943 г.) и др.; **документи на групата** – протоколи, отчети, подписки, заявления за приемане в групата, позиви, квитанции, кореспонденция с ЦК, с Берковската партийна група, с ОРСС и отделните синдикати към него и др.

МЕСТНА ГРУПА НА БКП (Т.С.) В С. ОРЕШАК, ТРОЯНСКО

Фонд 253 Б, 1 опис, 33 а.е., 1920–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи от Централния, Окръжния и Троянския комитети на БКП (т.с.) – окръжни, резолюции, писма и др. по организационни, политически и финансови въпроси; **документи на партийната група** – протоколна, статистически и касова книги; други документи, свързани с фонда.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ГР. ПЕЩЕРА (Местна работническа социалдемократическа група – гр. Пещера)

Фонд 281 Б, 1 опис, 59 а.е., 1911–1915 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Местна група на БРСДП в Пещера съществува от 1901 г. През ранния период групата се занимава с просветителска дейност. Поддържа връзки с ЦК на БРСДП (т.с.), Окръжния комитет – Пловдив, редакцията на в. „Ра-

ботнически вестник“, партийните групи в Пазарджик, Брацигово, Каменица. След I Световна война групата е много активна. По нейна инициатива в други села на околията се образуват партийни групи, по отношение на които Пещерската изпълнява функциите на околийски (районен) център. След 1923 г. партийната група действа в нелегалност. Документите са предадени в ЦПА през 1965 г. Те обхващат само кратък период от дейността на групата (1911–1915). Част от документите са обработени към архивна колекция „Окръжна организация на БКП (т.с.) – Пловдив“ (фонд 16 Б).

Окръжни от ЦК на БРСДП (т.с.) и Окръжния комитет – Пловдив; *кореспонденция* на партийната група с ЦК и с Окръжния комитет – Пловдив и с партийните групи в Брацигово, Пазарджик, Каменица и др.

МЕСТНА КОМУНИСТИЧЕСКА ГРУПА – С. ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ, ВЕЛИКОТЪРНОВСКО

Фонд 280 Б, 1 опис, 16 а.е., 1919–1921 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Документи, изпращани до местната група: манифест на I конгрес на БКП (т.с.); *позиви, окръжни, писма* на Окръжния комитет на БКП (т.с.) – Велико Търново; *документи на местната комунистическа група – писма, списък, пълномощно* и др. за резултатите от общинските избори, за агитационно-организационните задачи на групата и др.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БРСДП (ОБ.) – ГР. ПРОВАДИЯ

Фонд 292 Б, 1 опис, 90 а.е., 1896–1917 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

На 8 юни 1896 г. е основана партийна група на БРСДП в Провадия от 8 души. Назовават я „Работник“. През 1897 г. групата се оформя като партийна организация. Развива активна просветна дейност – има библиотека, устройва сказки и събрания. Партийната организация подкрепя общоделството – на 13 април 1903 г. се присъединява окончателно към широките социалисти. Документите са съхранени от дългогодишния секретар на организа-

цията Владислав Маринов. Една от най-добрите колекции на местни организации на БРСДП.

Организационна дейност – окръжни на ЦК на БРСДП; *отчети* и *статистически сведения* за състава и дейността на партийната организация; *протоколи, покани и дневен ред* на партийни събрания; *кореспонденция* и *преписки* на Провадийската организация с ЦК на БРСДП, с настоятелството на в. „Работнически вестник“, с партийни организации и групи от други градове и отделни лица; *писма* от Провадийската организация до ЦК за окончателното ѝ преминаване на страната на широките социалисти; **пропагандна и масова дейност** – *протоколи* от събрания, *писма, покани, преписки, телеграми, апели* и др. за провеждане на масови мероприятия, за участие в изборите и др.; **финансова дейност** – *писма, ведомости, квитанции, сметки, разписки, бележки*.

МЕСТНА ГРУПА НА БКП (Т.С.) В С. СВОГЕ, СОФИЙСКО

Фонд 207 Б, 1 опис, 51 а.е., 1919–1922 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на ЦК и на Окръжния комитет на БКП (т.с.) – *резолюции, окръжни, позиви, писма* и др.; *документи на групата* – *протоколи, отчети, позиви, списъци, писма* и др. за дейността на групата, за избиране на делегати за окръжни и околийски конференции, за изграждане на партийни групи в с. Лакатник и в с. Чибавци, за абонамент за вестници и списания, за уреждане на социални въпроси в селото и др.

МЕСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП – ГР. ТРОЯН

Фонд 278 Б, 1 опис, 89 а.е., 1903–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Основана през 1900 г. Към организацията се създава и учителска соци-

алдемократическа група (1906). Местният комитет на БРСДП (т.с.) издава в. „Троянски социалистически глас“ (1912). През 1919 г. в града се създава клон на кооперация „Освобождение“. През същата година излиза и в. „Комунистическа трибуна“, а малко по-късно общинският съвет издава в. „Троянски общински вестник“. На 14 февруари 1920 г. местната комунистическа организация спечелва общинските избори. Създава се първата Троянска комуна (1920–1923). Още два пъти партийната организация печели изборите за общински съветници в града и създава комуни, чийто живот е кратък – от 6 април 1932 до 20 декември 1933 г. и от 11 април до 10 май 1934 г. Троянската организация е една от малкото местни организации на БКП, които имат сравнително запазена документация, макар и предимно за легалния период (1903–1923).

Документи на ЦК и на Околийския комитет в Троян (окръжни, позиви, писма) – за събиране средства за „Народен партиен дом“, изработване бюджета на организацията, участие в избори и др.; *документи на Троянската партийна организация* – протоколи, отчети, позиви, писма, списъци, сведения и др. за участие в изборите, за подпомагане гладуващите в Русия, за отпускане помощи за стачкуващите транспортни работници; *финансови сметки и сведения*; бр. от в. „Троянски социалистически глас“ и др.; *документи на Троянската комуна* – актове, обяви, съобщения, поздравления по случай създаването на комуната, сведения за дейности, извършвани от комуната; *други документи* – *позив* на Белиосъмската комунистическа група и *изборни листи* за общински съветници в с. Ново село.

МЕСТНИ КОМИТЕТИ НА БКП (1944–1989)

Фонд 1 Б, опис 13, 809 а.е., 1944–1963 г.

опис 39, 956 а.е., 1964–1974 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; географски, предметни и хронологични указатели.

Организационната структура на БКП след 9 септември 1944 г. се изгражда в съответствие с административно-териториалното деление на страната. Местните партийни комитети се формират на териториален принцип. До 1948 г. има областни, околийски, градски (районни) комитети на БКП. След 1948 г. отпадат областните комитети. През 1959 г. има ново административно-териториално деление на страната – появяват се окръжните и общинските комитети на БКП и т.н. Документите на тези партийни комитети се приемат и съхраняват в **окръжните партийни архиви** (1959–1990). В ЦПА

има само колекция от документи на местните партийни комитети през периода 1944–1972 г.

Документи от *отчетно-изборните конференции и от пленумите* на областните (1944–1947), окръжните (1948–1958) и околийските (1944–1958) комитети на БКП; *протоколи* и материалите към тях от *отчетно-изборните конференции* на окръжните партийни организации (1959–1971); *протоколи* и материалите към тях от *пленуми на окръжните комитети* на БКП (1959–1974).

3. Помощни органи и организации; фракции и отклонения в БКП

ПАРЛАМЕНТАРНА ГРУПА НА БКП (Т.С.) (1901–1923)

Фонд 4 Б, 1 опис, 29 а.е., 1914–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Парламентарните групи са организационна форма за свързване, съгла-
суване на действията и политическото ръководство на депутатите от една и
съща партия. Още през 1894 г. БСДП има 2 депутати, а в XVI Обикновено
НС (1913) БРСДП (т.с.) вече има 18 депутати. По време на управлението на
БЗНС през 1920–1923 г. БКП (т.с.) е на второ място (след БЗНС) по брой на
местата в XIX Обикновено НС (1920–1923) – 50 депутати. Чрез парламен-
тарната група БРСДП (т.с.), а след 1919 г. – БКП (т.с.) осъществяват своята
парламентарна тактика.

*Отчети за дейността на Парламентарната група; законоп-
роекти и законодателни предложения на Парламентарната гру-
па; извадки от речи на народни представители; позиви, предло-
жения, протести, интерпелации на Парламентарната група за
провеждане на законодателни избори, за гласуване на закон за
отпускане на държавна помощ на безработните, за сключване
на мир без анексии, за възстановяване на всички конституцион-
ни гаранции и премахване на военното положение, за незакон-
ното въвеждане на военно положение в мина Перник и др.*

ПАРТИЯ НА ТРУДА (1924)

Фонд 212 Б, 1 опис, 7 а.е., януари – март 1924; 1927 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създадена през януари 1924 г. като легална проява на БКП. В основата
на програмата ѝ заляга програмата-минимум на БКП. Разтурена през април
1924 г. по силата на Закона за защита на държавата (ЗЗД).

Позиви за свикване на учредителна конференция на Парти-

ята на труда и образуване на местни групи; *временна програма* на Партията на труда и др.; *протоколи* за образуване и заседания на Трудовия блок в Сливен (1927); *позиви и афиши* към сливенските граждани да гласуват с листата на Трудовия блок.

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ (ЦК НА РП) (1927–1938)

Фонд 6 Б, 1 опис, 488 а.е., 1927–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Работническата партия е основана на 20 февруари 1927 г. като легална проява на нелегалната БКП (т.с.). На 16 септември 1928 г. се провежда първата редовна конференция на РП, която избира Централен комитет, Контролна комисия и Партиен съвет. Печатен орган – в. „Работническо дело“. Конференцията избира Аврам Стоянов за политически секретар и редактор на в. „Работническо дело“, а Петко Напетов – за организационен секретар и касиер на ЦК. По време на управлението на Народния блок (1931–1934) РП увеличава своя състав и укрепва организационно. В резултат на това на парламентарните избори през 1931 г. тя получава 31 депутатски мандата. След 19 май 1934 г. РП е забранена, но продължава да действа в нелегалност. През 1938 г. се взема решение за обединяване на двете нелегални партии – БКП (т.с.) и РП. В резултат се създава Българската работническа партия като единствена представителка на комунистическото движение в България. Преустройството завършва напълно през 1940 г.

Декларации, резолюции, окръжни, указания, манифести, позиви и др. документи на ЦК на РП; *писма* до местните партийни комитети и други материали.

ПАРЛАМЕНТАРНА ГРУПА НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ (1931–1933)

Фонд 7 Б, 1 опис, 41 а.е., 1929–1933 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Парламентарната група на Работническата партия се създава след парламентарните избори на 21 юни 1931 г., когато РП постига значителен избо-

рен успех и изпраща в Парламента 33 народни представители – членове на Работническата партия.

Питания, резолюции, протести, апели, внасяни от Парламентарната група в Народното събрание; *списъци* на Парламентарната група и *избирателни бюлетини*; *дневен ред*, предложен от ПГ за заседание на Народното събрание, *мотиви към законопроекти* и др.

ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ГОРНА ДЖУМАЯ (БЛАГОЕВГРАД)

Фонд 24 Б, 1 опис, 1 а.е., 1921 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Разписка за изпратени пари от Илия Г. Порчев (Мелник) до Методи Алексиев в Горна Джумая (Благоевград).

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – БУРГАС“

Фонд 25 Б, 1 опис, 11 а.е., 1931–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позиви от местната организация на РП – Бургас към трудещите се да гласуват за Трудовия блок в предстоящите избори; *позиви* от организацията на РП – Ямбол за навлизане в класовите организации, за легализиране на БКП и БКМС, за пълна и безусловна амнистия и др.; *поздравителни писма* от ЦК на РП до групите на РП в селата Куркоджа (Вълчин) и Сунгурларе (Карнобатско) по случай образуването им; *писмо* от ЦК на РП до групата на РП в с. Каялий (Камено), Бургаско; *резолюция* на общоселско събрание, организирано от групата на РП в с. Герделин (Невестино), Карнобатско и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ВАРНА“

Фонд 26 Б, 1 опис, 13 а.е., 1927–1939 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на *Окръжния комитет* на РП – Варна – *план* за работата на окръжната организация на РП; *част* от доклад на Окръжния комитет; *позив* във връзка с 1 май; *писмо* от ЦК на РП до Окръжния комитет – Варна и районните комитети за лошото организационно състояние и мерките, които трябва да се вземат; *писмо* от Окръжния комитет до групата на РП в с. Николаевка, Варненско за изпращане делегат на разширено заседание на Околийския комитет; документи на *местната организация* на РП – Варна – *изложение* от местната организация за произволите на властта в града; *писма* на ЦК на РП за финансовата отчетност на Варненската организация; *полицейски протоколи* за обиск и иззети партийни документи от клубовете на РП; *покана* от организацията на РП – Провадия за публично събрание, на което ще говорят Никола Петков (народен представител) и Лазар Станев (от левицата на БЗНС); *учредителен протокол* на РП в с. Долен Чифлик, Варненско и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Фонд 34 Б, 1 опис, 22 а.е., 1929–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позиви от Окръжния комитет на РП – Велико Търново; *позиви, афиши, протест* от Окръжния комитет – Габрово; *резолюция, позиви, писма* от Окръжния комитет – Горна Оряховица; *документи на местни организации* – *отчет* на групата в с. Де-

релий (Севлиево); *позиви* от групите в Лясковец и с. Чаир (Севлиево); *протест* от групата в с. Дъскот (Павликенско) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ВРАЦА“

Фонд 27 Б, 1 опис, 123 а.е., 1927–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на Окръжния комитет и на местната организация на РП – Враца – апел във връзка с изборите; резолюция на разширена конференция; програмата на партията в общинските съвети; писмо от ЦК на РП до Окръжния комитет за създаване на нови партийни групи и привличане на членове; позив към гражданите в изборите за общински съветници и училищни настоятелства да гласуват за кандидатите на РП; документи на Окръжния комитет на РП – Лом – окръжни писма до местните комитети и организации на РП по организационни въпроси; протоколи и резолюции от окръжни конференции на РП; разписки и квитанции за получени суми за членски внос; документи на организации и групи на РП от Белоградчишко (с. Александрово и с. Черно поле), Белослатинско (с. Върбица), Берковско (с. Лопушна, с. Меляне, с. Соточино), Видинско (с. Ново село), Кулско (с. Макреш), Ломско (с. Ковачица, с. Расово, с. Черни връх), Мездренско (с. Долна Кремена, с. Ребърково), Фердинандско (Монтанско) (с. Железна, с. Сумер) – протоколи от заседания на комитетите и от събрания на организациите и партийните групи; отчети за дейността на организациите; списъци; заявления; партийни членски книжки; позиви; разписки за получени и предадени суми; писма от организациите до съответните партийни комитети; декларации за приемане в РП и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ПЛЕВЕН“

Фонд 29 Б, 1 опис, 83 а.е., 1927–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни от Окръжния комитет на РП – Плевен до партийните организации и групи в окръга относно организационното им състояние и дейност; *писмо* на Окръжния комитет на РП – Червен бряг до партийните организации и групи в окръга за състояла се конференция на новообразувания партиен окръг, за районирането му и с указания за организационната работа; *указания, позиви, обяви, писма, отчети* на околийските комитети на РП в Плевен, Ловеч, Троян по организационни и политически въпроси; *отчети, писма, протести, позиви, обяви, разписки* за отчитане на суми от селски партийни групи на РП; *учредителни протоколи* на групи на РП в с. Бацова махала (Никополско), с. Бежаново (Луковитско), с. Голям извор (Тетевенско); *протоколи* от събрания на групата на РП в с. Слатина (Ловешко); *протоколна книга* на Троянската организация на РП; *писма, резолюции, бюлетени* от организацията на РП – Троян за вътрешнопартийни борби, изключване от организацията и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ПЛОВДИВ“

Фонд 30 Б, 1 опис, 124 а.е., 1927–1940 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на Окръжния комитет на РП – Пловдив – окръжни, резолюции, писма, позиви, свързани с организационното състояние и политическата дейност на организацията; *документи на местните организации* в Пловдив и Пловдивско – *сведения, отчети, апели, позиви, афиши, протести, списъци* и др.;

документи на Окръжния комитет на РП – Пазарджик – протоколи, окръжни, решения, резолюции, сведения, писма, бюлетини и др.; протоколи, отчети, позиви, списъци на местната организация на РП – Пазарджик; резолюции, протести, писма, позиви и др. от местните организации на РП в селата Черногорово, Отец Паисиево, Стрелча (Пазарджишко); протоколи, отчети, телеграма от организацията на РП – с. Райково (Смолянско) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – РУСЕ“

Фонд 31 Б, 1 опис, 48 а.е., 1927–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Документи на Окръжния комитет – директива, писма, позиви, свързани с организационното състояние и политическата дейност на организацията; протоколи, позиви, апели, изложения, разписки, протестни резолюции от местния комитет на РП – Русе; отчети за организационната и финансова дейност на местните организации на РП в с. Две могили и в с. Кара-Коджелий (Беленско); членска карта и квитанция за платен членски внос; писмо от [Д. Петков] – Русе до Петко Напетов, секретар на ЦК на РП, относно тежкото положение на партията и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – СОФИЯ“

Фонд 32 Б, 1 опис, 341 а.е., 1926–1958 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Окръжен комитет на РП – София – отчети, окръжни, резолюции, планове, позиви, лозунги, писма, тезиси, указания, афи-

ши, телеграми, бележки, списъци, свързани с организационното състояние и политическата дейност на партийните организации и групи; *Околийски комитет на РП* – София – доклад, сведения, бележки, писма, апел, списък, свързани с дейността на околийската организация на РП; *местна група на РП* – София – протоколна книга и протоколи от събрания на партийната организация; книга със списък на членския състав и финансовата отчетност; декларации от групите на РП в кв. „Разсадника“ и кв. „Банишора“ (София); позиви, изложения, резолюции, покани, бележки, афиши; протоколи за образуване на партийни групи на РП, отчети за извършената дейност, позиви, писма, сведения, афиши, заявления за приемане в РП, изложения и др. от партийни организации и групи на РП в Брезник и Брезнишко (с. Муртинци и с. Вискяр), Ихтиман, Елин Пелин, Кюстендил и Кюстендилско (с. Коприва), Перник и Пернишко (с. Мошино, с. Студена, с. Църква), Радомир и Радомирско (с. Елов дол, с. Егълница, с. Гълъбник, с. Прибой, с. Пчелинци, с. Червена могила), Самоков, Трън и Трънско (с. Глоговица, с. Ездимирци) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – СТАРА ЗАГОРА“

Фонд 33 Б, 1 опис, 56 а.е., 1921–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжен комитет на РП – Стара Загора – окръжни, писма, позиви, апел, план; разписки, телеграми, квитанции, бележки, пощенски записи; членски карти на РП; *Окръжен комитет на РП* – Сливен – окръжни, писма, позиви във връзка с дейността на организациите на РП; *местни организации на РП* – отчети, позиви, писма, телеграми, разписки, пощенски записи и др. за организационното състояние и политическата дейност на групите на РП в Сливен, Ямбол, Нова Загора, с. Калояновец (Старозагорско), с. Александрово (Ямболско), с. Православен (Чирпанско), с. Крън (Казанлъшко) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ХАСКОВО“

Фонд 35 Б, 1 опис, 35 а.е., 1927–1933 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни, писма, позиви, план на Окръжния комитет на РП; дневен ред на заседание, позиви, писма, бележки, решения, резолюции, заявления на местния комитет на РП – Хасково; протоколи на групата на РП в с. Криво поле и с. Златица (Хасковско); отчет на организацията на РП в с. Любимец (Свиленградско); бележки и писма от организацията на РП в Харманли и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ – ШУМЕН“

Фонд 28 Б, 1 опис, 32 а.е., 1927–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писмо от ЦК на РП до районните комитети в Шуменски окръг за състоянието на партийната работа; тетрадки, писма, помощни марки, свързани с отчета на членския състав и членския внос на организациите и групите; резолюции, изложения, позиви и протести от партийни групи; полицейски материали – рапорт от полицейски агент за състояла се окръжна партийна конференция; акт за обиск и за изземване на партийни документи и вестници; протокол за претърсване в с. Дивдядово (Шуменско); документи на местни партийни комитети и организации – позиви от Районния комитет и общинска платформа на РП – Нови Пазар; тетрадка със списък на членовете на РП – Шумен; позиви и покана от местния комитет – Шумен; резолюция на събрание на жителите на с. Буховци, Търговищко до правителството и пресата против тежкото икономическо положение на населението; изборна бюлетина със сребърен цвят за парламентарните избори (1931) и др.

ПАРТИЙНА ГРУПА НА РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ (РП) В С. ДОЛНА ВРАБЧА, РАДОМИРСКО

Фонд 189 Б, 1 опис, 18 а.е., 1931–1933 г.

Инвентарен опис; именуен и географски указатели.

Партийната група е учредена на 20 декември 1931 г. от 8 души. Документацията е частично запазена. След 19 май 1934 г. няма данни за дейността на групата.

Директивни материали, получени от ЦК и Окръжния комитет на РП; *учредителен протокол* и *протоколи* за дейността на групата; отчитане на членски внос; събиране на суми в помощ на политическите затворници; уреждане абонамента за в. „Работническо дело“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОМУНИСТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦИИ В МАКЕДОНИЯ И ТРАКИЯ“

Фонд 175 Б, 1 опис, 7 а.е., 1919–[1944] г.

Инвентарен опис.

Наименованието на архивната колекция е доста условно, а наличните документи – оскъдни. Включени са отделни материали на комунистическите партийни организации в Гюмюрджина, Драма, Серес и Ксанти. За самите организации няма по-пълни и точни данни.

Писма, позиви, протестна телеграма, информационен бюлетин и др. на комунистическите организации в Гюмюрджина, Драма, Серес и Ксанти за положението на македоно-тракийското население, за подпомагане бежанците от Македония, за създаване на единен фронт против гръцкия, българския и германския фашизъм и др.

УЧИТЕЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ (1905–1923)

(Учителска социалдемократическа организация
(1905–1919))

Фонд 8 Б, 2 описа, 325 а.е., 1895–1923 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Учителската социалдемократическа организация (УСДО) е учредена през 1905 г. под ръководството на БРСДП (т.с.). Печатен орган – в. „Учителска искра“. През 1919 г. се преименува на Българска учителска комунистическа организация (БУКО). След 1923 г. организацията е забранена, а правителството създава „Неутрален учителски съюз“ (НУС). В противовес на този съюз се създава Учителска профопозиция (ръководена от Тодор Самодумов, Тодор Павлов, Кирил Драмалиев) със свои печатни органи – в. „Учителска борба“ и сп. „Народна просвета“.

Опис 1, 218 а.е., 1895–1923 г.

Учителска социалдемократическа организация – материали на ръководните органи на организацията: *конгреси, конференции (устав, доклади, протоколи, резолюции, списъци на делегати); управително тяло (отчети, позиви, списъци);* материали на *учителски групи* в страната (Кюстендил, Фердинанд (Монтана), Карлово, Радомир, София).

Опис 2, 107 а.е., 1905–1923 г.

Учителска социалдемократическа (комунистическа) организация – материали на *ръководните органи* на организацията (конгреси и управително тяло); *кореспонденция* с учителските групи в страната; материали на *учителски групи*.

УЧИТЕЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ГРУПА – СОФИЯ (1905–1924)

(Учителска социалдемократическа група – София
(1905–1919))

Фонд 268 Б, 1 опис, 75 а.е., 1905–1908 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

След 1903 г. са създадени учителски социалдемократически кръжоци, а впоследствие и учителски социалдемократически групи. Те са основата за създаването на Учителската социалдемократическа организация (УСДО) (1905) в България, която от 1919 г. се нарича Учителска комунистическа организация, а от 1922 г. – Организация на учителите и работниците по просветата. Софийската учителска социалдемократическа група се учредява през октомври 1905 г. Промените в наименованието на УСДО водят и до промени в наименованието на групата. Характерът, целите и задачите обаче си остават едни и същи. Групата се ръководи от документите и указанията на УСДО. Дейността си също отчита пред УСДО. Групата съществува до 1924 г., когато по силата на Закона за защита на държавата (ЗЗД) преустановява дейността си.

Окръжни на УСДО; правилник, отчети и протоколи от заседания на настоятелството и събрания на групата; материали за *организационната дейност* на групата – *статистически сведения, списъци, тетрадки, писма, пълномощни* и др. за приемане членове на групата, събиране на членски внос, участие в конгреси; *позиви и поздравителни телеграми* за различни чествания; *финансово-домакински документи* – *писма, тетрадка и отчети* за приходите и разходите на групата, *квитанции* и др.

УЧИТЕЛСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ГРУПА – РАДОМИР (1905–1924)

Фонд 269 Б, 1 опис, 153 а.е., 1905–1914 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

През 1905 г. в Радомир се образува учителска социалдемократическа група, приета още същата година в УСДО. От 1919 г. тя се нарича Учителска комунистическа група. Радомирската група е една от най-многобройните

и активни в страната. Тя провежда разнообразна просветна, пропагандна и агитационна дейност както вътре в групата, така и извън нея. Поддържа връзки с БРСДП (т.с.), ОРСС, учителските социалдемократически (комунистически) групи в Кюстендил, София и др. Прекратява своята дейност през 1924 г. Документалните материали на групата не са запазени изцяло.

Документи по **ръководството** на групата – *правилник, протоколи, резолюции, отчети, писма* за устройството на групата, дейността и състоянието ѝ; разпространението на в. „Учителска искра“ и др.; **организационна дейност** – *писма, списъци, заявления, бележки* за провеждане на събрания, подпомагане на нуждаещите се учители, членуването в групата и др.; **агитационно-пропагандни материали** – *позиви, дописки, писма, бележки; финансови документи* – *бюджет, баланс, квитанции*.

Забележка: Към фонд 8 Б – „Учителска комунистическа организация“ – в а.е. 172 – 182 на оп. 1 са включени документи на Радомирската учителска група за периода 1907–1923 г.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ЖЕНСКО КОМУНИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ“

(Централна комисия на жените-комунистки в България
(1914–1923))

Фонд 9 Б, 1 опис, 52 а.е., 1915–1943 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

В края на 1913 г. ЦК на БРСДП (т.с.) излъчва Централна женска комисия (Тина Киркова, Люба Димитрова, Райна Кандева) от Софийския женски социалдемократически кръжок със задача да осъществи връзки с провинциалните социалдемократически кръжоци и да подготви условията за създаване на женска социалдемократическа организация. През юни 1914 г. е проведена конференция на женските социалдемократически кръжоци в България, която решава към ЦК на БРСДП (т.с.) да функционира 3-членна **Централна женска комисия**, като членовете се избират от средата на социалдемократите от Софийската партийна организация. Комисията действа под прякото ръководство на ЦК на БРСДП (т.с.), а от 1919 г. – на ЦК на БКП (т.с.).

Доклади, резолюции, отчети, правилници, писма, позиви на Централната женска комисия; *окръжни* от Централната женска комисия до местните женски комисии; *документи* от *местни комисии* на жените-комунистки и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОМУНИСТИЧЕСКИ ЕМИГРАНТСКИ СЪЮЗ (1919–1933)“

(Централна комисия на емигрантските
комунистически групи в България)

Фонд 183 Б, 1 опис, 30 а.е., 1919–1933 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именуен и географски указатели.

Централната емигрантска комисия (ЦЕК) е орган на ЦК на БКП. Създадена през 1919 г. за организиране на емиграцията от Македония, Тракия, Добруджа и Западните покрайнини под ръководството на БКП. Ръководители на ЦЕК са Димо Хаджидимов, Васил Главинов, Иван Клиначаров. Печатен орган – в. „Освобождение“ (1920–1923). Организиран са емигрантски комунистически групи в селищата с по-голям брой бежанци (София, Сливен, Пловдив, Варна, Петрич, Кюстендил и др.). През 1921 г. има 21 групи с над 1 600 члена. През 1920 г. ЦЕК свиква национална конференция на емигрантските комунистически групи, на която е създаден Емигрантски комунистически съюз. През 1924 г. ЦЕК е разпусната. През 1933 г. преустановява дейността си и Комунистическият емигрантски съюз.

Ръководни органи – документи от първата учредителна конференция на емигрантските комунистически групи; *окръжни, позиви* и други материали за изграждане на емигрантски комунистически групи, за разпространение на в. „Освобождение“; за числения ръст на емигрантските комунистически групи и др.; документи на *местни емигрантски комунистически групи* – *позиви, резолюции* и др. за подобряване положението на емигрантите, за федерация на Балканите, за участие в изборните борби и др.

РАДИОСТАНЦИЯ „ХРИСТО БОТЕВ“ (1941–1944)

Фонд 209 Б, 1 опис, 192 а.е., 23 юли 1941 – 22 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Радиопредавател, организиран от Задгранично бюро на ЦК на БКП. Предава от територията на Съветския Съюз от 23 юли 1941 г. до 22 септември 1944 г. Работи под непосредственото ръководство на Георги Димитров. Главни редактори са Васил Коларов, Станке Димитров – Марек, Вълко Чер-

венков. Повече от 3 години радиостанцията предава по няколко пъти на ден, средно повече от 1 час в денонощие. Ролята на радиостанцията е да пропагандира и направлява нелегалната и въоръжената борба в България през периода 1941–1944 г.

Материали и радиосводки, ползвани при подготовката на предаванията по радиостанция „Хр. Ботев“.

БЪЛГАРСКИ СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ (1892–1894)

Фонд 270 Б, 1 опис, 6 а.е., 1892–1893 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През 1892 г. в Пловдив, непосредствено след Втория конгрес на БСДП, социалистите – „антипартисти“ основават Българския социалдемократически съюз (БСДС). Според техния „план за действие“ социалистическото движение в България трябва да започне със създаването на работнически дружества за икономическа борба и в хода на тази борба да стигнат до политическата борба. През септември 1893 г. започва да излиза в. „Другар“, седмичен орган на БСДС, който влиза в полемика с в. „Работник“, орган на БСДП. Полемиката между партията и съюза завършва с компромисно примиряване. Започват преговори за сливане на БСДП и БСДС. На 10 февруари 1894 г. се подписва специално „съглашение“ за обединяване на двете организации в една партия – Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП).

„План за действие“ – *програма* на БСДС, *окръжно* на Казанлъшката централна група с данни за смъртта на Слави Балабанов; за създаване на нови групи и дружества, за издаване на вестник и текущи организационни задачи и др.

РАБОТНИЧЕСКИ СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ СЪЮЗ „ПРОЛЕТАРИЙ“

Фонд 251 Б, 1 опис, 72 а.е., 1905–1920 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

На 2 декември 1905 г. група от т.нар. анархолиберали излиза с позив по повод разногласията им с ЦК на БРСДП (т.с.) по въпросите на партийната дисциплина и партийния печат и се обособяват като фракция. На свой кон-

грес през юли 1906 г. във Варна тази фракция официално се обособява в Работнически социалдемократически съюз (РСДС). Фракцията води самостоятелно организационно съществуване до 1909 г., когато се обединява с БРСДП (об.). По-късно се отцепва от БРСДП (об.), за да се появи отново през 1919 г. за кратко време под наименование „Работническа комунистическа партия“ (известна като групата на Харлаков). През 1920 г. тя се разпада, като една част от нейните членове преминават в БКП (т.с.), а останалите – в БРСДП (об.).

Документи на Централния комитет – устав, протоколи, окръжни, писма за дейността на редакционния комитет на в. „Пролетарий“; за разглеждане на въпроси за партийната дисциплина, за разногласията и отцепването на анархолибералите от БРСДП (т.с.); за участие на съюза в парламентарни избори, за подпомагане на стачкуващи работници, за засилване борбата срещу еснафския закон и др.; *документи на местни комитети* (Варна, Русе, Сливен, София, Пазарджик) – *доклади, писма, позиви* по организационни, политически, идеологически и други въпроси.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ЛЕВИ“ КОМУНИСТИ“

Фонд 271 Б, 1 опис, 23 а.е., 1919–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

„Левите“ комунисти са течение, оформило се в БКП в началото на 1919 г. То е проявление на появилото се по това време „левичарство“ в международното комунистическо движение. Левичарски настроения се появяват в редица партийни организации (София, Враца, Кюстендил, Нова Загора, Горна Оряховица и др.). „Левите“ комунисти развиват своите възгледи на I конгрес на БКП (т.с.) през 1919 г. Те се обявяват против участието на партията в изборната борба и в Парламента, настояват за повсеместно настъпление и незабавно извършване на революция. След конгреса те са изключени от партията и през есента на 1919 г. се обособяват в групата „Спартак“. През 1920 г. образуват общонационална група „леви“ комунисти и започват да издават в. „Искра“ (1920–1921), поради което са известни и като искристи. През 1922 г. в техните редици се извършва разкол на т.нар. Сливенска конференция. Някои от тях се връщат в БКП, малка част остават докрай привърженици на левичарския догматизъм и в началото на 30-те години стават последователи на троцкизма.

Позиви от групата „Спартак“ – за тактиката на групата, за участие на „левите“ комунисти в изборите, за организирано въоръжено настъпление срещу буржоазната държава; в защита на

руската революция; *брошура* от бургаските „леви“ комунисти за идейно и организационно обединяване на изключените „левичари“ и за обща борба срещу БКП; *позив и писма* от „левичарски“ групи (Шумен, Ямбол, София, Бургас, Кюстендил, Варна) против политическата линия на тесните социалисти; бр. 2 на в. „Спартак“ (14 януари 1920 г.) и др.

МАРКСИЧЕСКИ СЪЮЗ „ОСВОБОЖДЕНИЕ“ (ТРОЦКИСТИ)

Фонд 191 Б, 1 опис, 67 а.е., 1930–1946 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Троцкизмът е крайно ляво идейно-политическо течение. През 20-те години под влияние на идеите на Лео Троцки се появяват троцкистки групи в редица европейски комунистически партии. В България троцкизмът се оформя в края на 1930 г., когато група привърженици на Троцки провъзгласяват образуването на Работническа марксистеска група „Освобождение“, която обявяват за секция на Международния секретариат на „лявата марксистеска опозиция“ с център в Париж. Издават сп. „Освобождение“ (1931) и в. „Освобождение“ (1932–1933). В различни селища на страната се създават малки троцкистки групи, ръководно положение сред които има софийската група. През 1938 г. подкрепят създаването на IV Интернационал и се обявяват за негова секция. През 1939 г. се провъзгласяват за отделна партия – Българска комунистическа партия (интернационалисти). След 9 септември 1944 г. българските троцкисти се активизират. Издават нелегално в. „Комунистически зов“. Обявяват се против ОФ и издигат лозунг за диктатура на пролетариата. Противници са на ОРПС и апелират за изграждане на „фабрично-заводски организации“, на които да се предостави ръководството на стопанската дейност. Обявяват се против дружбата със СССР. През 1948–1949 г. прекратяват дейността си.

Протоколи от заседанията на Изпълнителния комитет на лявата марксистеска опозиция (марксистески съюз „Освобождение“); *окръжни* на ИК до всички групи, членове и съмишленици на лявата опозиция в Работническата партия в България за обособяване на идейни групи; *бележки, записки, сведения* за дейността на „лявата опозиция в РП“; *доклади, протоколи, резолюции, писма*, получени от Международния секретариат на лявата опозиция и *писма* от българския съюз „Освобождение“ до Международния секретариат във връзка с дейността на IV троцкистки интернационал – състоянието на левите секции в различни

страни, взаимните връзки между тези секции и др.; *полицейско досие и полицейско дело (рапорт, протоколи за разпит, въпросник и др.)* при обиск в квартирата на Гаврил Начков Ценков; *писма* относно фракционните борби и действия в ръководството на лявата марксистка опозиция; *преводи* на Стефан Манов на произведения и статии на Лео Троцки; *бюлетин „Комунистически зов“*, издаван нелегално от троцкистите в България след 9 септември 1944 г. и др.

ОРТОДОКСАЛНО ЛЕНИНСКО ТЕЧЕНИЕ В РАБОТНИЧЕСКАТА ПАРТИЯ

Фонд 192 Б, 1 опис, 13 а.е., 1932–1933 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писма, позиви, комюнике, тезиси за положението в БКП и необходимостта от извършване на анкета от Коминтерна, за характера и същността на ортодоксалното ленинско течение в РП, за участието на трудещите се в изборните борби и изграждането на единен фронт; *брошура „Борба за конгрес“*, издадена от ортодоксалното течение в РП (съдържа декларация и апел, разкриващи същността на това течение); *декларация* от Иван Г. Клинчаров за негови грешки и позиции по партийни въпроси; *писма* от неизвестни лица – членове на РП във връзка със споровете около Асен Бояджиев и Иван Г. Клинчаров; *писмо* до Стефан Манов по организационни въпроси и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ГРУПАТА НА ИВАН ТОДОРОВ–ГОРУНЯ И ПРОЯВИ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ОПОЗИЦИЯ ВЪВ ВРАЧАНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП“

Фонд 399 Б, 1 опис, 69 а.е., 1949–1987 г.

Инвентарен опис.

Общи документи за групата – информации, справки, списъ-

ци, протоколи, сведения; материали за: **Иван Тодоров–Горуня** – съдебно-медицински акт; протоколи за разпит, показания, некролог и стихотворение, посветено на Иван Тодоров; **Цоло Кръстев** – информация, характеристика, справки, решение на ЦК на БКП; **Цвятко Анев** – докладна записка за посещенията му в с. Добруша, Врачанско; **Иван Велчев** – справка и сведения; **Петър Тодоров** – справки, протоколи и др.; **инж. Петко Петков** – справки, протоколи за разпит, предложения и др.; **материали и справки за съмишленици** на групата на Иван Тодоров–Горуня.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОПИЯ НА ДОКУМЕНТИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ЧУЖДЕСТРАННИ АРХИВИ“

Фонд 328 Б, необработен.

Дело на фонда.

Фотокопия от **ЦПА на ГЕСП** – писмо на Георги Димитров до Вилхелм Пик; *телеграма* от ЦК на БКП до ЦК на ГЕСП по повод смъртта на Васил Коларов; документи от *личния архив* на Виктор Лазаров Акимович – *удостоверение* от ЦК на БПФК за участието му в съпротивителното движение в България (1941–1944); документи от **Скопие** – *спомени* на участници в Илинденското въстание (17 бр.); *автобиография* на Кирил Димушев Петрини, съхранявана от Македонската академия на науките; микрофилмови копия от **Британската библиотека** в Лондон – материали от английски периодични издания (в. „Дейли Уоркър“ и в. „Дейли Телеграф“) за Лайпцигския процес; копия от публикации в **шведски издания** за Лайпцигския процес; копия от публикации във в. „Правда“ (от библиотека „Вл. И. Ленин“ – Москва) за Лайпцигския процес; копия от документи в **ЦПА на ПОРП** – *писма и радиограми* на Георги Димитров до Марцелий Новотко и до Павел Финдер; *писма и пощенски картички* на Георги Бакалов до редакцията на в. „Пшедшвят“ и до Л. Плохоцки и Юзеф Каньовски; *пощенски картички и писма* от Кръстю Раковски до Йенджиевски – редактор на сп. „Пшедшвид“ относно написването и публикуването на статии и рецензии, за изпращането на книги, списания и вестници; *писма* от

Иван Русенов до Юзеф Каньовски; *ЦПА на ЧКП* – записки на Бохомил Шмерал, представител на Чехословашката социалдемократическа партия, водени по време на XVII конгрес на БРСДП (1910); *писмо* на Васил Коларов до Бохомил Шмерал; *публикации* в „Рундшау“ и „Интернационале информацийон“ – за Лайпцигския процес; копия от публикации в шведски, германски и английски вестници – за Лайпцигския процес; копия от *румънски архиви* – за Югославската комунистическа партия; за дейността на социалистите в Гърция; за XXII конгрес на БРСДП; за положението на България след Ньойския договор; за организационното състояние и дейността на БКП; копия от Института за обществени науки при *ЦК на МНРП* – *статии* за Васил Коларов в монголски вестници; *речи* на Васил Коларов и Бохомил Шмерал на IX конгрес на МНРП (1934); копия от *ЦПА на ЦК на КПСС* – *предложение* от Георги Димитров за организацията на I Международен конгрес на Профинтерна (1927); копия от *Австрийския държавен архив* – *информация* за демонстрация на български студенти пред българското посолство против затварянето на Софийския университет (1922); *информации и сведения* за комунистическото движение в чужбина; *позиви* против правителството на Александър Цанков; за дейността на българската емигрантска група и др.

Забележка: Фонд 328 Б е закрит; документите са отнесени към микрофилми от чужбина.

Раздел 2

ПОЛИТИЧЕСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДВИЖЕНИЯ

В раздела са включени фондове на организации, преобладаващата част от които са образувани по инициатива или с участието на БКП (БРСДП (т.с.), БКП (т.с.), БРП). Наред с тях има и такива, чиито връзки и контакти с БКП са твърде условни и доста далечни.

1. Политически организации и движения

ГРУПОВ ФОНД „БЪЛГАРСКА РАБОТНИЧЕСКА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ (ШИРОКИ СОЦИАЛИСТИ) – БРСДП (Ш.С.) (1903–1948)

Фонд 205 Б, 3 описа, 1 078 а.е., 1903–1948 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

След разцеплението на БРСДП през 1903 г. се обособяват две партии с едно и също наименование и със съответното допълнение – „широки социалисти“ и „тесни социалисти“. През 1908 г. към БРСДП (ш.с.) се присъединяват изключените от БРСДП (т.с.) групи на анархолибералите и прогресистите, поради което започва да се нарича БРСДП (обединена) – БРСДП (о). От 1931 г. прибавката „обединена“ отпада от названието на БРСДП. Обхваща в редовете си предимно държавни служители, интелегенти, занаятчии и незначителна част индустриални работници. Участва в политически блокове и правителствени коалиции с други политически партии (кабинетите Александър Малинов – Стоян Костурков, Теодор Теодоров, Александър Цанков). След 1934 г. организационният ѝ живот практически замира. През август 1943 г. лявото ѝ крило се включва в ОФ. То е представено от двама социал-

демократи в първото ОФ-правителство след 9 септември 1944 г., когато БРСДП възобновява своята организационна дейност. След 1945 г. БРСДП преминава в опозиция, а през 1948 г. преустановява дейността си.

Опис 1, 59 а.е., 1903–1942 г.

Окръжни, манифести, апели, позиви, писма за организационното укрепване на партията, разпространяване на партийния печат, борбата срещу безработицата, коалициите с други партии и участието в изборните борби, становища относно обединителни тенденции с комунистическата партия и др.

Опис 2, 401 а.е., 1906–1938 г.

Документи на ЦК на БРСДП (ш.с.) – окръжни, манифести, изложения, писма, позиви, свързани с цялостната дейност на партията; *документи на окръжни комитети и местни организации* (Варна, Враца, Габрово, Ловеч, Ямбол и др.) – *отчети, резолюции, позиви, писма, разписки* относно дейността на окръжните комитети и местните организации на БРСДП.

Опис 3, 618 а.е., 11 септември 1944 – 10 август 1948 г.

Програма и устав на БРСДП; материали, свързани с 37 и 38 конгреси на БРСДП; *манифести, декларации, окръжни, доклади, информации, протоколи*, свързани с дейността на **централните партийни органи** (Висш партиен съвет, Централен комитет, Контролна комисия); *писма, протоколи, сведения* за местните партийни организации; *писма, доклади, протоколи, списъци* относно организационната, масово-политическата, културно-просветната, финансовата, издателската, парламентарната дейност и международните връзки на БРСДП; *материали, свързани с дейността на Съюза на социалистическата младеж (ССМ)* – материали от конгреси на ССМ; *доклади, протоколи, инструкции, окръжни* на ЦК на ССМ; материали на *местни комитети*; материали за връзки с РМС и КДМ; материали за участие в националната младежка бригада „Г. Димитров“.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „АНАРХИСТКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ“

Фонд 272 Б, 1 опис, 127 а.е., 1919–1947 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Анархистките идеи проникват в България в края на XIX в., когато са преведени първите произведения на руските анархисти Михаил Бакунин и Пьотър Кропоткин, а българските студенти в Женева създават анархистки кръжок. През 90-те години се появяват и първите анархистки групи и кръжоци в страната (Габрово, Казанлък, Плевен, Пловдив, Русе). В началото на XX в. анархистите започват активна пропаганда. Издават няколко вестника – „Безвластие“ (1908–1911), „Пробуда“ (1912, 1919), „Работническа мисъл“ (1914–1915, 1919–1923) и др., и анархистка литература. През 1919 г. се създава Федерация на анархокомунистите в България (ФАКБ), която има активна пропагандна дейност. По време на четническото движение 1924–1925 г. анархистите създават самостоятелни чети. След 1925 г. анархисткото движение отслабва. Разделя се на различни фракции (анархокомунисти, анархосиндикалисти, анархоиндивидуалисти), които враждуват помежду си. Анархистите активизират дейността си във връзка с Гражданската война в Испания (1936–1939), но и през този период повечето са против единния фронт с комунистите. През 1939 г. анархисткото движение замира. След 9 септември 1944 г. анархистите възобновяват дейността си. Възстановяват своите организации, издават вестници и други материали. Мнозинството от тях се обявяват против отечественофронтовската власт. През 1945 г. техните организации са забранени, но те продължават своята дейност нелегално. От декември 1945 г. до пролетта на 1947 г. анархосиндикалистите отпечатват „Бюлетин на българската конфедерация на труда“ (БКТ). Анархокомунистите правят опит да основат синдикална организация под название „Национална конфедерация на труда“ (НКТ). Излизат 3 броя от бюлетина на НКТ „Класова борба“. През 1948 г. в София се създава анархистка група, която прави последен опит за възстановяване на ФАКБ, но бива разкрита. Постепенно анархисткото движение замира.

Документи на Федерацията на анархокомунистите в България (ФАКБ) – окръжни, позиви, апели, информационни бюлетини, в. „Хляб и свобода“ – орган на ФАКБ, статии, кореспонденция и др.; документи на местните организации на ФАКБ – Казанлък, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик, Ямбол; документи на младежкото анархистко движение в България – Българска обща народна студентска федерация (БОНСФ) – позиви от централното ръководство и от секциите на БОНСФ; Федерация на анархистката младеж в България (ФАМ) – окръжни, позиви, бюлетини и др.; младежка анархокомунистическа организация

„Христо Ботев“ (София) – *информации, кореспонденция; документи на Движението на анархосиндикалистите в България* – Федерация на работниците и селяните в България (ФРС); Федерация на автономните работнически синдикати в София (ФАРС); Българска конфедерация на труда (БКТ); Национална конфедерация на труда в България (НКТ) – *позиви, информационни бюлетини и др.*

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ВЕЛИКА ЛОЖА НА БЪЛГАРИЯ „ЛЮБОВ-ИСТИНА-ТРУД“ (Масонско движение)

Фонд 401 Б, необработен, 2 кутии, 1919–1940 [1947] г.

Масонството е религиозно-етично движение, възникнало през XVIII век. Първата масонска ложа в България се основава в Русе (1879) и съществува 3 години. През 1914 г. в София се основава ложата „Зоря“, която през 1917 г. се разделя и дава началото на ложите „Зора“ и „Светлина“. По-късно се основават ложите „Сговор“ в София (1919) и ложи в Пловдив и Русе (1921), Варна (1923), Бургас, Кюстендил, Плевен и др. Организацията и дейността на ложите се уреждат от устав, общи наредби и различни правилници. Българските масони не отдават голямо значение на масонската ритуалност. Основни организационни единици са ложите. В национален мащаб те се обединяват във Велика ложа с девиз „Любов-Истина-Труд“. Ръководни институции са ежегодните събори (конгреси) и избираният от тях съюстен съвет. Главни фигури в ръководствата на ложите са първомайсторите, а на Великата ложа – Великият майстор. Характерна черта на българските масони е участието на значителна част от тях в политическите борби. През 1940 г. със Закона за защита на нацията (ЗЗН) дейността на Великата ложа е забранена и постепенно масонството в България замира.

Протоколи от заседанията на Великия събор на Великата ложа на България (1920–1932); *приложения* към протоколите – *актове* за ревизия на касата, *протоколи* за гости, *присъствени листове* на делегати на съборите; *протоколи* на ложа „Зора“ – София (1919–1940); *протоколи* за съвместни заседания на ложите „Зора“, „Светлина“ и „Сговор“ (1928–1940); *списъци* на членове на масонски ложи в София и в провинцията; *списъци* на масонските ложи „Дунавска звезда“, „Зора“, „Кабиле“, „Македония“, „Правда“, „Св. Климент Охридски“, „Светлина“, „Сговор“, „Слънце“, „Черноморски приятели“; *материали* за посве-

щаване в I степен; *списание „Зидарски преглед“*, 1933 г., к н. 2; *доклади и брошури* за същността на масонството – „Свободното зидарство“, „Моят отговор“ и др.; *доклади и справки* за масонското движение в България и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ИНТЕРВЕНЦИЯТА В СЪВЕТСКА РУСИЯ И БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО“

Фонд 201 Б, 1 опис, 32 а.е., 1919–1920 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писма, телеграми и др. относно постъпване на български офицери и войници в помощ на армията на Антон Ив. Деникин; дейността на Михаил И. Маджаров и П. К. Сарафов за изпращане на българско оръжие на Антон Ив. Деникин, за настаняване на руски войници и бежанци в България и др.

БАЛКАНСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ФЕДЕРАЦИЯ (1920–1939)

Фонд 10 Б, 1 опис, 99 а.е., май 1920 – април 1939 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Обединение на комунистическите партии от България, Гърция, Румъния и Югославия. Води началото си от Балканската работническа социал-демократическа федерация (БРСДФ). През 1920 г. в София се провежда III балканска социалдемократическа конференция, която преименува БРСДФ в комунистическа и се превръща в I конференция на Балканската комунистическа федерация (БКФ). Конференцията обявява присъединяването на БКФ към Коминтерна. Ръководни органи на БКФ са Изпълнителен комитет, съставен от представители на всички балкански комунистически партии и Секретариат. Седалище на Секретариата на БКФ е София. За пръв секретар на федерацията е избран Васил Коларов. След 1923 г. центърът на федерацията е преместен във Виена. Там се създава Президиум на БКФ от 3 души, чийто секретар е Георги Димитров. Във Виена излизат като органи

на БКФ „Ла федерацион балканик“ (1924–1932) и „Бюлетин дер балканфедерацион“. От 1926 г. до края на 1928 г. Президиумът на БКФ се намира в Москва и е обединен с Балканския лендерсекретариат на Коминтерна. През 1929 г. ръководният орган на БКФ се премества в Берлин. За политически секретар на Изпълнителното бюро на БКФ е избран Георги Димитров. Обстановката в Европа след 1933 г. изисква промени в тактиката на Коминтерна и неговите поделения. Дейността на БКФ постепенно се прекратява. Координирането на дейността на балканските комунистически партии се осъществява чрез Коминтерна.

Решения, доклади, манифести, отчети на Изпълнителния комитет на БКФ; кореспонденция на ИК на БКФ и Секретариата на Коминтерна; документи за дейността на ВМРО (об.) и др.

СЛИВЕНСКА КОМУНА (1912–1923)

Фонд 262 Б, 1 опис, 39 а.е., 1920–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Сливенската комуна е управление на БРСДП (т.с.) в Сливен след спечелването на общинските избори през септември 1911 г. През август 1912 г. Постоянното присъствие на общината е заето от партийни представители. През 1915 г. БРСДП (т.с.) има в Сливенската община 12, а през 1916 г. – 16 от всичко 20 общински съветници. При общината е създадено бюро за социални грижи и бюро за намиране работа на безработните, предприема се общинско строителство за намаляване на безработицата и др. Общината издава редица задължителни правилници – за уреждане отношенията между работещите и работодателите, за работните заплати, за неделните и празничните почивки. Разтурена на 31 януари 1923 г. по решение на Сливенския окръжен съд.

Писма от централни ръководства до Сливенската община за взаимоотношенията между общинските служещи и работници и общинските съвети, за продаване дърва на общински служители от съвета; за прилагане Закона за трудова повинност, за снабдяване на Сливен с електроенергия и др.; писма от Сливенската комунистическа общинска група за кризата за хляб в града и нейното преодоляване, за синдикат за построяване на електростанция на Динковската река, за извършената работа по линия на трудовата повинност и др.; писма от комунистическата секция на държавните и общински служещи и други комунистически групи за финансовото положение на комуната, за ико-

номическото положение на трудещите се в града, за отваряне на шивашка работилница в града и осъществяване на други обществени и стопански задачи.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНИ БОРБИ НА БЪЛГАРИТЕ ОТ ЗАПАДНИТЕ ПОКРАЙНИНИ“

Фонд 353 Б, 1 опис, 5 а.е., 1920–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Устав на Царибродското дружество „Нишава“; броеве от в. „Западни покрайнини“; устав и правилник на западнокрайната революционна организация „Въртоп“ и др.

ГРУПОВ ФОНД „ВЪТРЕШНА МАКЕДОНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ (ОБЕДИНЕНА) ВМРО (ОБ.) – (1925–1937)“

Фонд 204 Б, 1 опис, 74 а.е., 1924–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Създава се през есента на 1925 г. на учредителна конференция с представители на нелегални групи от Вардарска Македония, Илинденската организация в България, Емигрантския комунистически съюз, представители на бившата Македонска федеративна организация и др. Изградена е на основата на принципите, провъзгласени в Майския манифест на ВМРО (1924). Ръководи се от Централен комитет начело с Владимир Поптомов. ВМРО (об.) създава свои нелегални организации както в цяла Македония, така и сред емиграцията в България. Печатен орган – в. „Македонско дело“. През 1936–1937 г. организацията се влива в Общия народен фронт на Балканите и прекратява дейността си.

Документи на ЦК на ВМРО (об.) – устав, протоколи, резолюции, писма и други за определяне целите и задачите на ВМРО (об.), състоянието на организацията, вътрешно-организацион-

ни въпроси и др.; **документи на местни комитети на ВМРО (об.)** – доклади, сведения, писма, позиви за икономическото и политическото положение в Пиринския край; организационното състояние; борбата против върховизма и др.; *писма, позиви, обръщения* и други документи, отразяващи **масовата дейност на ВМРО (об.)** – за терора на михайловистите, борбата против Ньойския договор, убийството на Христо Трайков и др.; **материали на македонското движение след 1937 г.** – позиви за демократично решаване на националния въпрос, за положението в Македония, за неутралитет във войната и др.; **документи на дейци на ВМРО (об.)**.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ТРУДОВ БЛОК (БЛОК НА ТРУДА) (1927–1934)“

Фонд 23 Б, 1 опис, 101 а.е., 1927–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Форма на тактиката на БКП за единен фронт в условията на нелегалност. Обединение с левицата на БЗНС и други групи и течения за участие в изборите за народни представители, окръжни и общински съветници. Създаването на Работническата партия (1927) улеснява изграждането на Блок на труда, който в парламентарните избори (1931) спечелва 170 000 гласа и 31 места в Народното събрание.

Централен изборен комитет – платформа на Трудовия блок във връзка с парламентарните избори (1931); *позиви* от Централния трудов изборен комитет; **местни комитети** (Борисовград, Варна, Видин, Габрово, Горна Оряховица, Дупница, Ловеч, Плевен, Пловдив, Русе, Радомир, София, Хасково и др.) – *изборни платформи, апели, позиви, изложения, декларации, бюлетени, резолюции, лозунги, плакати, афиши* за участие в изборите и за гласуване за кандидатите на Трудовия блок в парламентарните и общинските избори.

ЛЕВИЦА В БЗНС (1930–1934)

Фонд 217 Б, 1 опис, 8 а.е., 1929–1932 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Ляво течение в БЗНС, възникнало след 1923 г. Печатни органи – в. „Народна защита“ (1923–1924), „Народно знаме“ (1924–1925) и „Земеделско възраждане“. През август 1924 г. земеделската левица подписва протокол с ЦК на БКП за подготовка на ново въоръжено въстание и за създаване на работническо-селско правителство. Организационно левията в Земеделския съюз се оформя през 1930 г. Състои се от група леви земеделци, които стоят на позициите на единния фронт. През януари 1934 г. се слива организационно с РП. Левията на Земеделския съюз има Централен комитет. Запазени са малко от нейните документи.

Позиви и пощенска картичка от левията в Земеделския съюз за единна борба в защита на политическите затворници, за пълна и безусловна амнистия и премахване на ЗЗД; за борба против десните земеделски водачи (Г. Марков, Димитър Гичев и др.) и изграждане на трудов единен фронт; за въвеждане на прогресивно-подоходния данък и др.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВОМАЙСКИ КОМИТЕТИ“

Фонд 180 Б, 1 опис, 82 а.е., 1928–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; географски указатели.

За отбелязване на 1 май – Международния ден на труда, в определен период ежегодно се изграждат първомайски комитети, които са под влияние на БКП. Има Централен и местни първомайски комитети. Те издават позиви, листовки, апели, обръщения, протести; провеждат митинги, демонстрации, манифестации, събрания. Документите на тези комитети не са запазени напълно.

Документи на Централния първомайски комитет – директива, апел и позиви за изграждане на първомайски комитети; за участие на трудещите се в първомайските стачки, митинги, демонстрации; за легализиране на БКП и БКМС; за премахване на ЗЗД и др.; *документи на местни първомайски комитети* (Пазарджик, Пловдив, Русе, София и др.) – *позиви* за участие в първомайските комитети, митинги и демонстрации в защита на жизнените интереси на трудещите се.

ГРУПОВ ФОНД „КОМИТЕТИ ПРОТИВ ВОЙНАТА“

Фонд 179 Б, 1 опис, 58 а.е., 1929–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

През 1927 г. в Брюксел се учредява Международна лига за борба против империализма, чиято задача е борба против войната. В България също се изгражда българска секция на Лигата, а по-късно се създават т.нар. антивоенни комитети, които действат под ръководството на БКП. Антивоенното движение в страната взема участие в подготовката на Международния конгрес против войната в Амстердам (1932). След него се организира национална конференция в България, която вече придава организиран характер на антивоенното движение. В страната се изгражда мрежа от комитети, които активизират своята дейност главно в чест на 1 август – Международния ден против войната.

Документи на Централния комитет против войната – апел, указание, окръжни, позиви за изграждане на антивоенни комитети, участие в събрания и демонстрации по случай 1 август – деня за борба против войната и др.; документи на централното антивоенно бюро – указание, подписка, писмо, покана и др. за задачите на движението против войната; за събиране подписи против войната; за подготовката на балканската и националната конференции против войната и др.; документи на местни комитети против войната (Пловдив, София, Стара Загора и др.) – позиви, апели и други документи за участие в протестни събрания по случай 1 август, за спасяване на осъдени на смърт комунисти и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОМИТЕТИ ПРОТИВ ФАШИЗМА“

Фонд 177 Б, 1 опис, 19 а.е., 1929–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

След 1923 г. БКП използва различни форми на работа в нелегални условия: единния и народния фронт, комитетите за амнистия, антивоенните комитети, комитетите против фашизма и др. Настоящата архивна колекция

съдържа документите, създадени от дейността на комитетите за борба против фашизма. Наличните материали са малко на брой – вероятно доста от документите са унищожени.

Указание, окръжни, писма, позиви за избиране акционен комитет за борба против фашизма; за изграждане на антифашистки комитети; за свикване на събрания и митинги за премахване на Закона за защита на държавата (ЗЗД); за протести срещу процеса на 52-та работнически дейци; за подпомагане жертвите на фашизма; позив от Централния младежки комитет за борба против фашизма; резолюция и позиви на Младежкия антифашистки комитет в София против ЗЗД и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „РАБОТНИЧЕСКО-СЕЛСКА СОЛИДАРНОСТ В БЪЛГАРИЯ (РАБСЕЛС) – (1932–1935)“

Фонд 164 Б, 1 опис, 8 а.е., 1922–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Работническо-селската солидарност по същество е помощно движение. Води началото си от акциите за подпомагане на гладуващите в Поволжието. Създадено и ръководено от БКП (т.с.). По-ясно изразени организационни форми движението придобива през 1932 г., когато е формиран Централен комитет на Работническо-селска солидарност, както и местни органи на движението. След създаването на единна Помощна организация в България (1935) прекратява дейността си.

Апели, писма, позиви, доклади на ЦК на Рабселс – за създаването и задачите на движението; за подпомагане на гладуващите в Поволжието и на пострадалото население от земетресението в Чирпанско и от наводнението край Дунав; за изграждане на общ помощен фонд на всички помощни организации и др.

**АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ
„КОМИТЕТ ЗА ЗАЩИТА ЖЕРТВИТЕ
НА ГЕРМАНСКИЯ ФАШИЗЪМ
(ГЕОРГИ ДИМИТРОВ, ВАСИЛ ТАНЕВ,
БЛАГОЙ ПОПОВ, ТОРГЛЕР)“**

Фонд 178 Б, 1 опис, 10 а.е., май 1933 – декември 1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позиви, апели и други материали за организиране на протестни събрания, митинги, подписки в защита на жертвите на фашисткия режим (Георги Димитров, Васил Танев, Благой Попов, Е. Торглер и др.); *бр. I от в. „Антифашистки фронт“* (издание на Комитета за спасяване на Георги Димитров, Васил Танев, Благой Попов и Е. Торглер) – *снимки и биографични данни* за подсъдимите, *статии* за Адолф Хитлер и за процеса и др.

**АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „НАРОДЕН ФРОНТ“
(1936–1939)**

Фонд 222 Б, 1 опис, 43 а.е., 1925–1940 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Народният фронт е елемент от тактиката на комунистическите партии след 1933 г. и по време на II Световна война. Тактиката на народните фронтове получава най-големи резултати във Франция (1936–1938) и Испания (1936–1939). Първите комитети на народния фронт в България се създават през втората половина на 1935 г. Те са образувани от представители на РП (БКП), БЗНС, СДП, Радикалната партия и безпартийни. Изграден е и единен младежки фронт. Тактиката на Народния фронт се прилага и по време на II Световна война у нас като движението на Отечествения фронт (1942–1944).

Позиви, апели, обръщения за масовизиране на комитетите на Народния фронт; за възстановяване на Търновската конституция; за подкрепа и гласуване за кандидатите на Народния фронт и др.

НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ (1943–1944)

Фонд 65 Б, 1 опис, 123 а.е., 1942 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Отечественият фронт (ОФ) е създаден от БКП. Неговата програма, съставена от Задграничното бюро на ЦК на БКП, е провъзгласена на 17 юли 1942 г. по радиостанция „Христо Ботев“. През декември в София излиза нелегално първият брой на в. „Отечествен фронт“. През август 1943 г. е създаден Национален комитет (НК) на ОФ с представители на БКП, леви земеделци и политическия кръг „Звено“. По-късно се присъединяват социалдемократи и независими интелектуалци. След 9 септември 1944 г. е съставено правителство на ОФ от комунисти, земеделци, социалдемократи, звенари и независими интелектуалци. През март 1945 г. се провежда I конгрес на ОФ, а през февруари 1948 г. – II конгрес, когато се премахват елементите на коалиция и ОФ се превръща в единна обществено-политическа организация.

Документи на НК на ОФ – програма на ОФ; директива и манифест за изграждане на ОФ-комитети и установяване на демократично управление; възвание, кореспонденция, позиви за обединяване на антифашистките сили, за установяване правителство на ОФ и др.; документи на ОФ-комитети – писма, позиви, бюлетини, апели за чествания, за обединяване в редовете на ОФ; броеве от в. „Отечествен фронт“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – БУРГАС“

Фонд 67 Б, 1 опис, 4 а.е., август – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Бюлетини и позиви на комитета на ОФ – Бургас за откъсване на страната от хитлеристка Германия, за установяване правителство на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ВАРНА“

Фонд 68 Б, 1 опис, 10 а.е., септември 1942 – юни 1957 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Манифест, информация, бюлетини, позиви на организацията на ОФ – Варна за борба против реквизициите, за подпомагане на съпротивителното движение, за установяване правителство на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Фонд 76 Б, 1 опис, 22 а.е., септември 1942 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на Областния комитет на ОФ – Велико Търново и на комитетите на ОФ в Габрово, Горна Оряховица, Севлиево – *позиви, възвания* и други за борбата против фашизма, изграждането на ОФ-комитети и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ВРАЦА“

Фонд 69 Б, 1 опис, 2 а.е., март 1944 – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Позив от граждани в Лом за освобождаване страната от хитлеристки войски, за подкрепа на СССР; *възвание* от ОК на ОФ в гр. Фердинанд (Монтана) към гражданите и селяните в околията за установяване власт на ОФ в града.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ПЛЕВЕН“

Фонд 71 Б, 1 опис, 8 а.е., септември 1943 – декември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позиви, апел и броеве от в. „Народна борба“ – орган на ОФ – Плевен за: участието на младежта в комитетите на ОФ, присъединяване към партизанското движение, сваляне на фашисткото правителство, установяване властта на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ПЛОВДИВ“

Фонд 72 Б, 1 опис, 46 а.е., 30 април 1942 – 8 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Документи на Областния комитет на ОФ – Пловдив – *позиви, лозунги, писма* за: изграждане ОФ-комитети в областта, изгонване хитлеристките войски от страната, установяване на народнодемократично правителство и др.; ОФ-документи, разпространявани в областта – *позиви, броеве* от в. „Глас на Отечествения фронт“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – РУСЕ“

Фонд 73 Б, 1 опис, 7 а.е., септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позив от местния комитет на ОФ – Русе; *позиви и съобщения* от комитета на ОФ – Силистра за задачите на ОФ, запазване реда и спокойствието от населението и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – СОФИЯ“

Фонд 75 Б, 1 опис, 63 а.е., юли 1942 – 8 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позив и възвание на Областния комитет на ОФ – София за обща политическа стачка и установяване властта на ОФ; окръжни, позиви и други материали от местни комитети на ОФ в София, Радомир, Кюстендил, Перник, Трън за борба против реквизициите, за навлизане в редовете на народоосвободителната армия, за установяване властта на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – СТАРА ЗАГОРА“

Фонд 74 Б, 1 опис, 3 а.е., февруари 1942 – 25 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Позиви и апел на комитети на ОФ в Старозагорски окръг (Нова Загора, Сливен, Ямбол,) против участието на страната във войната срещу СССР, за установяване правителство на ОФ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОФ – ШУМЕН“

Фонд 70 Б, 1 опис, 2 а.е., 1943 – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Позив и апел на ОФ – Шумен относно депортирането на 700 еврейски семейства, за разгромяване на хитлеризма и подпомагане на Червената армия.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПОЛИТЕМИГРАНТИ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД 1944 г.“

Фонд 377 Б, необработен, 25 кутии, 1949–1961 г.

Дело на фонда.

След края на Гражданската война в Гърция в България пристига значителна група политемигранти. Малко по-късно идват и голям брой югославски политемигранти. По такъв начин в началото на 50-те години у нас вече има значителна емигрантска колония. Двете групи създават свои емигрантски организации, провеждат вътрешноорганизационен живот, издават вестници („Лефтерия“ – на гръцки и „Напред“ – на сърбохърватски език). Освен тях има и малка група турски политемигранти, както и отделни представители на други националности. Към отдел „Външна политика и международни връзки“ на ЦК на БКП е създаден специален сектор „Политемигранти“, чиято основна задача е да провежда политическа работа сред политемигрантите и да съдейства за решаване на техни проблеми от политически, административен и социално-битов характер. Преобладаващата част от политемигрантите успешно се адаптират към новите условия. По-младите научават добре български език, получават образование и подходяща работа и някои от тях намират в България своя втора родина.

Решения на Политбюро на ЦК на БКП във връзка с положението на гръцките и югославските политемигранти; информации и преписки за положението на югославски, гръцки и турски политемигранти; документи за гръцките политемигранти – протоколи, доклади, справки от конференции на гръцките политемигранти; писма от гръцки политемигранти до ЦК на БКП; писма във връзка с VI пленум на ГКП; лични дела на гръцки политемигранти; списъци на гръцки политемигранти; документи за югославските политемигранти – протоколи от заседания на политическото ръководство на югославските политемигранти в България; доклади, изложения, писма за дейността на ръководството на югославските политемигранти; протоколи от заседанията на партийните групи от общежитията на югославските политемигранти; протоколна книга на сдружението на югославските политемигранти в София; доклади за работата на отделни сдружения на югославските политемигранти; информации и планове за дейността на сдруженията на югославските политемигранти в България; доклади на югославски политемигранти в България, изнасяни по различни поводи; информации, планове, сведения и други материали, отразяващи дейността на югославската политемиграция в България; служебни бележки от

ръководството на югославските политемигранти в уверение, че различни лица са политемигранти; *списъци и биографични справки* за политемигранти; *въпросници* с биографични данни и *автобиографии* на югославски политемигранти; **документи за в. „Напред“** – протоколи от заседания на ръководството на в. „Напред“ (орган на югославската политемиграция в България); *доклади, сведения, преписки* на редакцията на в. „Напред“; *информации, планове, сведения, докладни записки* за работата на редакцията; *ръкописи*, предлагани за публикуване във в. „Напред“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ЧУЖДЕСТРАННИ РАБОТНИЧЕСКИ И КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИИ“

Фонд 200 Б, 1 опис, 36 а.е., 1912–1960 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Германия: *писмо* на Карл Кауцки до Васил Пандов; *резолюции, позиви* и други материали относно политическата линия на Германската комунистическа партия (1933), навлизането на хитлеристките войски в България и военните действия в Югославия и Гърция (1941).

Гърция: *позив* на Гръцката комунистическа партия по повод нападението на Германия срещу СССР; *апел* на гръцките жени за борба срещу фашизма и германските окупатори.

Румъния: *позиви* на Румънската комунистическа партия (РКП) и ИККИ против белия терор в България; *позиви* от Областния комитет на РКП в Добруджа за борба в защита на икономическите интереси на трудещите се; за създаване комитети за самоотбрана против терора в Добруджа; *позиви и резолюции* на Силистренския окръжен комитет на РКП; в. „*Революционен подем*“ – орган на Окръжния комитет на РКП – Силистра.

СССР: *броеве от в. „Моряк“* (орган на профсъюза на моряците от руската търговска флота, издаван с помощта на БРСДП (т.с.) във Варна–1912 г.); *откъс от писмо* на Камо (Семьон Аршакович Тер-Петросян) и *препис от статия* със съобщение за неговата смърт и др.

Унгария: *позиви* от Народния комисар на външните работи на Руската съветска република – Георгий Василиевич Чичерин, от Украинската комунистическа партия и др. в защита на Унгарската революция 1919 г.

Франция: две статии на Жак Дюкло за Народния фронт, публикувани във в. „Юманите“.

Забележка: При архивната обработка на **фонд 200 Б** част от документите са прехвърлени към **фонд 285 Б** и **фонд 323 Б**.

g » ‘ f
t yj q u j p m

Фонд 398 Б, 1 опис, 75 а.е., януари – май 1990 г.

Инвентарен опис.

Националната кръгла маса се провежда от януари до май 1990 г. в София. В нея участват представители на политически партии, граждански организации и движения. Най-важният резултат от нейната дейност е споразумението за свикване на Велико народно събрание, което да изработи нова Конституция на страната.

Стенографски протоколи от заседанията на Националната кръгла маса (НКМ); споразумения между партиите, движенията и организациите, участвали в НКМ; общи декларации и обръщения по обсъжданите проблеми; декларации и предложения на отделните партии и движения; документи (списъци, справки, сведения и др.) от дейността на комисии и работни групи при НКМ; документи по подготовката на НКМ – списъци на делегациите, заявки за участие, преценки и др.; писма на отделни граждани до НКМ; документи за дейността на Младежката кръгла маса.

2. Синдикални, професионални и други организации

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОБЩ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ“ (ОРСС) (1904–1924)

Фонд 36 Б, 3 описа, 550 а.е., 1894–1926 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски ука-
затели.

Основан на учредителен конгрес в Пловдив (1904) по инициатива на БРСДП (т.с.). Ръководен орган на ОРСС е Синдикалният комитет, който направлява дейността му между синдикалните конгреси. Заедно с членовете на ЦК на БРСДП (т.с.) образува Общ работнически съвет (ОРС) за обсъждане и решаване на общоработнически проблеми. На учредителния конгрес на ОРСС (1904) е избран първият Синдикален комитет със секретар Никола Харлаков; на II конгрес (1905) – Георги Кирков; на VI конгрес (1909) – Георги Димитров. ОРСС има характер на профсъюзна федерация. Профсъюзната работа по места се ръководи от местни работнически съвети, съставени от членовете на настоятелствата на работническите дружества и членовете на местните партийни комитети. Печатен орган на ОРСС през периода 1904–1919 г. е в. „Работнически вестник“. През 1924 г. ОРСС е забранен.

Опис 1, 239 а.е., 1894–1924 г.

Окръжни, бюлетини, писма, позиви на Синдикалния комитет на ОРСС относно необходимостта от работническо законодателство, задачите на синдикалното движение, организационното управление на съюза, обединяване на синдикалните сили в страната, организиране работата по просветата на работниците, участието в изборите и стачките и др.; *документи на синдикални съюзи* – *устави, окръжни, отчети, бюлетини, позиви* на Работническия текстилен съюз, Съюза на транспортните работници, Работническия рудничарски съюз, Шивашкия съюз, Дърводелския, Строителния, Металоработническия, Кожаро-обущарския, Бръснаро-фризьорския и други съюзи относно борбата на работниците за по-добри заплати, за работническо законодателство, за положението на работниците от земеделието и горското стопанство, за подобряване организационното състояние на секциите, за чествания и др.

Опис 2, 59 а.е., 1902–1923 г.

Окръжни, възвания, позиви, писма на Синдикалния комитет на ОРСС за: чествания, подготовка на стачки, организиране на протестни работнически акции за свобода на сдружаванията и за трудово законодателство, подобряване трудовите условия на работата, хода на транспортната стачка, организационното укрепване на съюза и др.; *протоколи, резолюции, преписки, писма на Работническия шивашки съюз* за: финансовата отчетност, организационното укрепване на съюза и масовизирането му, стачките на работниците в различни селища, провеждане на акции за защита на икономическите интереси на шивашките работници – за 8-часов работен ден, увеличение на заплатите и др.

Опис 3, 252 а.е., 1904–1926 г.

Окръжни, позиви, писма на Синдикалния комитет на ОРСС за: пропагандата и агитацията сред неорганизираните работници, организационното укрепване на съюза, изпращане помощи на местните шивашки, обушарски и други синдикати, задачите на работническите представители в комитетите по труда, подпомагане на стачкуващи работници и др.; *позиви, окръжни, манифести, писма на професионалните съюзи към ОРСС* за: необходимостта от работническа солидарност в стачките, организирано водене на борбата за подобряване икономическите условия на работа и живот, работническо законодателство и др.; *писма, позиви, окръжни на местни работнически съвети, комисии, дружества* за: укрепване на синдикалното движение, работническо законодателство, чествания и др.; *манифести, позиви и други материали от стачки, ръководени от ОРСС; документи за международни връзки на ОРСС* – поздравителни телеграми, списъци, пълномощни и въпросници на български делегати на международни синдикални прояви и др.

ОБЩ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТ (ОРС)

Фонд 37 Б, 1 опис, 15 а.е., 1905–1922 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Общият работнически съвет е централен ръководен орган на създадения през 1904 г. Общ работнически синдикален съюз (ОРСС). Състои се от членовете на ЦК на БРСДП (т.с.) и на Синдикалния комитет на ОРСС. Чрез него се осъществява политическо ръководство на БРСДП (т.с.) в създадените по нейна инициатива професионални организации в България.

Манифести, окръжни, позиви на ОРС относно закона за женския и детския труд в индустриалните предприятия и закона за еснафските сдружения, за засилване на стачните борби в страната, за борбата против експлоатацията, терора и репресиите, за борбата против ревизионизма в синдикалното движение и общоделството в България; *бюлетина* със състава на Управителния и Контролния съвет на ОРСС и др.

ГРУПОВ ФОНД „РАБОТНИЧЕСКИ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗИ“ (1907–1934)

(Работнически печатарски съюз (1907–1924);

Независим работнически печатарски съюз (1924–1934)

Фонд 168 Б, 2 описа, 346 а.е., 1900–1935 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Основан през юли 1907 г. в Плевен по инициатива на Софийския печатарски синдикат (секретар Г. Димитров). Работнически отраслов профсъюз към Общия работнически синдикален съюз (ОРСС), разтурен през 1924 г. Негов продължител е Независимият работнически печатарски съюз, основан през януари 1924 г., който е поделение на Независимия работнически професионален съюз (НРПС). След 1934 г. преставя да съществува. Печатен орган – в. „Печатарски работник“ (1924–1925).

Опис 1, 161 а.е., 1905–1935 г.

Протоколна книга, отчети, писма, позиви, доклади, окръжни на Работническия печатарски съюз и секциите му относно

организационното състояние на съюза, основаване на съюзни секции и групи, хода на печатарските стачки, образуване на стачен фонд към съюза; *статистически данни* за печатарските работници (битови и трудови условия, заплащане на труда); *протоколи* за учредяване на печатарски секции; *тримесечни, шестмесечни и годишни отчети* на работнически печатарски секции и др.

Опис 2, 185 а.е., 1900–1922 г.

Материали на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз – *протоколи, окръжни, партидни книги, писма, списъци* – за членския състав на печатарските секции (София, Варна, Кюстендил, Плевен), изплащане на членския внос, издаване на бюлетин „Синдикална кореспонденция“ и в. „Печатарски работник“ и др.; *материали на местни печатарски секции* (Варна, Кюстендил, Плевен, Пловдив, Русе, София) – *кореспонденция, доклади, отчети, сведения* за изплащане на членски внос, организационното състояние и дейност на секциите и групите по места, подпомагане на безработни печатари, стачни действия и др.

ГРУПОВ ФОНД „ТЮТЮНОРАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗИ“ (1908–1936)

(Тютюнороботнически съюз (1908–1924);

Независим тютюнороботнически съюз (1925–1936)

Фонд 166 Б, 2 описа, 158 а.е., 1906–1944 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Основан през юли 1908 г. в Габрово по инициатива на пловдивските тютюнороботници под ръководството на Васил Коларов. Работнически отраслов професионален съюз към Общия работнически синдикален съюз (ОРСС). След разтурянето на ОРСС (1924) се създава Независимият тютюнороботнически съюз като работническа отраслова профсъюзна организация към Независимия работнически професионален съюз (НРПС). Началото на Независимия тютюнороботнически съюз се поставя през 1925 г. със

създаване на дружества в София, Хасково и Пловдив с 809 членове. Съществува до 1936 г. Печатен орган – в. „Тютюноработник“ (1929–1932).

Опис 1, 99 а.е., 1906–1940 г.

Писма, апели, бюлетини, позиви на Тютюноработническия съюз за организационното укрепване на съюзните секции, за тютюноработническите стачки в Кърджали, Пловдив, София, Хасково и др., за ниските надници и материалното положение на работниците, за морална и материална подкрепа на стачкуващите и др.

Опис 2, 59 а.е., 1908–1944 г.

Позиви, проекти, резолюции, бюлетини, апели, протоколна книга на Тютюноработническия съюз и неговите секции за необходимостта от организирана борба за защита на икономическите интереси на работниците, за амнистия на политическите затворници, за хода на тютюноработническите стачки в Пазарджик (1931) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОМУНИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЪРЖАВНИТЕ, ОКРЪЖНИТЕ И ОБЩИНСКИТЕ СЛУЖИТЕЛИ (1909–1924)“ (Социалдемократическа организация на държавните, окръжните и общинските служители (1909–1919))

Фонд 167 Б, 1 опис, 13 а.е., 1911–1920 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Професионална организация на служещите, създадена през 1909 г. като Социалдемократическа организация на държавните, окръжни и общински служещи в България. През втората половина на 1908 г. в редица селища са изградени местни социалдемократически групи на служещите. Учредителната конференция на организацията се провежда през март 1909 г. в София. Представени са 13 организации с около 400 членове. Конференцията избира управително тяло със седалище София. Организацията си поставя за цел защитата на интересите на всички служещи в страната на основата на кла-

совата борба. През 1920 г. организацията нараства на 40 групи с 1 542 членове и се преименува на Комунистическа организация на държавните, окръжни и общински служещи в България. През 1925 г. организацията е зачислена към Общия работнически синдикален съюз (ОРСС). Печатен орган – в. „Служащ“ – първоначално излиза в Шумен, по-късно – в София.

Окръжни, позиви, писма на управителното тяло на организацията за гласуване за социалдемократическите кандидати в предстоящи избори, за абонамента на в. „Служащ“, за организирана борба против тежкото положение на служещите, за причините за обявяване на железничарската стачка и превръщането ѝ във всеобща и др.; *членска книжка*, издадена от Социалдемократическата организация на държавните служители с *устав, правилник* за вътрешната уредба и *правилник* за материалното подпомагане на организацията (1914); *членска книжка*, издадена от Комунистическата организация на държавните служители с *устав, правилник* за вътрешната уредба и *правилник* за материалното подпомагане на членовете на организацията (1920).

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „НЕЗАВИСИМИ РАБОТНИЧЕСКИ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ (НРПС) (1925–1936)“

Фонд 38 Б, 4 описа, 843 а.е., 1924–1943 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Независимите работнически професионални съюзи (НРПС) са създадени по решение на ЦК на БКП (т.с.) през лятото на 1925 г. като продължение на разтурения от правителството Общ работнически синдикален съюз (ОРСС). В тяхното изграждане участват оцелелите кадри от ОРСС, групирани около в. „Единство“ (1925–1937), който от 1927 г. е техен печатен орган. От тактически съображения – за да бъдат заверени уставите им и да получат право на легална изява, профсъюзите са обявени за независими. Ръководят се от Централна синдикална комисия при ЦК на БКП (т.с.) и от ЦК на НРПС. След 19 май 1934 г. те са забранени и преминават в нелегалност. По решение на VI пленум на ЦК на БКП (т.с.) (1936) дейността на НРПС се преустановява, а членовете им започват да работят нелегално в организациите на Българския работнически съюз (БРС) и на казионните профсъюзи.

Опис 1, 594 а.е., 1926–1943 г.

Документи на ЦК на НРПС и на местни синдикални съвети и секции – писма, окръжни, рапорти, позиви във връзка със синдикалното движение в България; *документи на централни настоятелства по бранишове* – позиви, бюлетини, апели, окръжни на: Независим работнически текстилен съюз; Независим съюз на транспортните и телеграфопощенски работници; Независим съюз на рудничарите; Независим металоработнически съюз; Независим строителен съюз; Независим дърводелски съюз; Независим кожаро-обущарски съюз; Независим профсъюз на селскостопанските и горските работници; Независим съюз на работниците от шивашкото и шапкарското производство; Независим съюз на търговските и банкови служители; Независим съюз на работниците от книжно-мукавеното производство; Независим хлебарски съюз; Независим бръснаро-фризьорски съюз; Български лекарски съюз.

Опис 2, 50 а.е., 1927–1942 г.

Доклади, бюлетини, писма, позиви на НРПС за организационното състояние на синдикалните организации, за учредяване на профсъюзни дружества, за работническите стачки, за изграждане на Единния фронт и др.; полицейски материали за проследяване дейността на НРПС, за установяване устройството и ръководството на НРПС и др.

Опис 3, 83 а.е., 1924–1936 г.

Окръжни, апели, писма, бюлетини на ЦК на НРПС за обединяване на НРПС със Свободния общ работнически синдикален съюз; за избор на делегати за конгреси; за стачното движение; за създаване на „Стачен фонд“ и др.; позиви на ЦК на НРПС за подготовка на Общия работнически конгрес (1930); позиви, апели на централни настоятелства по бранишове по различни синдикални въпроси; протоколи, писма, позиви на местни синдикални съвети и секции (Бургас, Пловдив, Русе, Сливен, София и др.) за прояви на синдикалното движение, за работническите борби и др.; материали за интернационалните връзки на НРПС.

Опис 4, 116 а.е., 1927–1931 г.

Окръжни, писма на ЦК на НРПС – материали за в. „Единство“; документи за състава на ЦК на НРПС; документи на *централни настоятелства по браншове и на местни синдикални съвети, съюзи, дружества* (Варна, Пловдив, Сливен) – *бюлетени, позиви, протести*; документи на *синдикални дружества в София* – Независимо работническо текстилно дружество; сладкарско дружество; дърводелско; металургическо; общарско, тютюноработническо; *полицейски материали* за дейността на НРПС и на местните синдикални организации и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „РЕФОРМИСТКИ ПРОФСЪЮЗИ“

Фонд 273 Б, 1 опис, 144 а.е., 1905–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Особеност на профсъюзното (синдикалното) движение в България е обстоятелството, че повечето от професионалните организации се създават по инициатива и с пряко участие (или по-късно попадат под влияние) на една от двете противостоящи си социалдемократически партии – БРСДП (т.с.) и БРСДП (об.). Още през 1904 г. се създават т.нар. неутрални синдикати, обединени в „Общ работнически синдикален съюз“. През 1908 г. той се обединява със синдиката на напусналите БРСДП (т.с.) анархолиберали като се образува „Обединен общ работнически синдикален съюз“. През 1909 г. се създава и втора синдикална централа – „Съюз на съюзите“. След I Световна война от профсъюзните обединения „Съюз на съюзите“ и „Обединен общ работнически синдикален съюз“ се образува „Конфедерация на труда“. В настоящата архивна колекция са събрани документи, създадени от дейността на няколко синдикални организации, ръководени или попадащи под влияние на БРСДП (об.). Запазените документални материали на тези фондообразователи са малко по количество, поради което няма основание да бъдат обособени в самостоятелни архивни фондове.

Устави, манифести, апели, изложения, бюлетени, писма, квитанции, покани, позиви и др., свързани с образуването и дейността на дружества, секции и групи, създаване на профсъюзни централи, обединяване на организации, издаване на вестници, обявяване на стачки, организиране на протестни събрания, подписване на петиции и други прояви, осъществени от следните синдикални организации: *профсъюзи и обединения* – Свободен общ работнически синдикален съюз (Св. ОРСС); Обединен общ

работнически синдикален съюз (Об. ОРСС); Съюз на съюзите; Конфедерация на труда; Съглашение на професионалните съюзи; *синдикати* – Синдикат на основните учители; местни синдикати (Варна, Габрово, Пловдив); *професионални съюзи* – Български железничарски съюз (БЖС); Келнеро-готварски съюз; Металоработнически съюз; Работнически дърводелски съюз; Работнически кожаро-сарашки съюз; Работнически шивашки съюз (обединен); Телеграфопощенски и телефонен съюз (ТПТС); Типографски работнически съюз; Централен съюз на търговските служащи; *местни секции, дружества, сдружения* и др. – Бургас, Варна, Габрово, Горна Джумая, Дряново, Русе, София, Стара Загора.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПРОФОПОЗИЦИОННИ ОРГАНИЗАЦИИ (1929–1936)“

Фонд 198 Б, 1 опис, 20 а.е., 1931–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Профопопозицията съществува като самостоятелна организация (1929–1936) вътре в съюзите на българските държавни служители (Български железничарски съюз, Телеграфо-пощенски съюз, Български учителски съюз и др.). Обхваща членуващите в съответния съюз бивши членове на разтурените революционни профсъюзи (т.нар. вътрешна част на профопопозицията) и нечленуващи в Съюза служители и безработни (т.нар. външна част). Ръководи се от БКП и НРПС. Има свой организационен апарат, събира членски внос, издава в. „Транспортен глас“, „Телеграфопощеник“, „Учителска борба“, сп. „Народна просвета“ и др. Разпусната е по решение на VI пленум на ЦК на БКП (1936).

Апели, позиви, обръщения, манифести, резолюции, протести от профопопозицията на железничари, телеграфопощенци, учители и др. към държавните служители, транспортни работници, безработни против разтурянето на работническите класови организации, за организиране на стачки в защита на жизнените интереси на работниците, за запазване на съботната следобедна почивка, против ниските заплати, уволненията и др.

ГРУПОВ ФОНД „УЧИТЕЛСКА ПРОФОПОЗИЦИЯ (1930–1936)“

Фонд 190 Б, 1 опис, 93 а.е., 1931–1942 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Организирана левица в учителските профсъюзи (Българския учителс-
ки съюз, Класния учителски съюз и др.). Оформя се след решението на II
разширен пленум на ЦК на БКП (т.с.) от 1929 г. за създаване на революци-
онна профопозиция. През 1931 г. в София се провежда I конференция на
учителската левица и се разисква въпросът за прерастване на левицата в
профопозиция. На II конференция на левицата (9 януари 1932 г.) е решено да
се създаде Учителска профопозиция и е избрано централно ръководство със
секретар Т. Павлов. Учителската профопозиция се изгражда върху принци-
пите на класовата борба под политическото ръководство на БКП. Печатни
органи – в. „Учителска борба“ (1930–1935), сп. „Народна просвета“
(1928–1934). След 19 май 1934 г. учителската профопозиция е забранена, но
дейците ѝ продължават да работят нелегално в Просветния съюз, създаден
от правителството (1934). Дейността на Учителската профопозиция е преус-
тановена през 1936 г. по решение на VI разширен пленум на ЦК на БКП
(т.с.).

*Протоколи, отчети, резолюции, апели, позиви, писма, ста-
тии на учителската профопозиция за проведени конференции;
за организационното състояние на профопозицията; за матери-
алното положение на учителите и др.; рапорти, писма, нареж-
дания и други полицейски материали с данни и сведения за дей-
ността на учителската профопозиция; за проучване на учители-
комунисти; за разтуряне на управителното тяло на учителската
профопозиция и др.*

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОМИТЕТИ НА БЕЗРАБОТНИТЕ“

Фонд 161 Б, 1 опис, 73 а.е., 1930–1937 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

*Документи на Централния комитет на безработните: за уч-
редяване на комитета, за подготовка на конгрес на безработни-*

те и указания за създаване на комитети на безработните; *окръжни, позиви, писма и бюлетини* на ЦК на безработните; *документи на местни комитети на безработните*: доклад за състоянието на комитетите на безработните в София; *писма и позиви* на комитети на безработните (Варна, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Русе, София, Стара Загора, Хасково, Шумен); *други материали*, свързани с дейността на комитетите на безработните.

РАБОТНИЧЕСКО КООПЕРАТИВНО ДРУЖЕСТВО „РАБОТНИК“ – ПЛОВДИВ

Фонд 276 Б, необработен, 71 документа, [1899–1936 г.]

Дело на фонда.

Документите са предадени през 1967 г. в ЦПА от Музея на революционното движение в Пловдив.

Устав и протоколи на кооперация „Работник“; *списък* на членовете на кооперацията; *молба, призовка, списък* на свидетели до Окръжния съд и определение на съда; *удостоверения, писма, квитанции, заявления* и др.

ОБЩО РАБОТНИЧЕСКО КООПЕРАТИВНО ДРУЖЕСТВО „ОСВОБОЖДЕНИЕ“ (1919–1924) (Кооперация „Освобождение“)

Фонд 171 Б, 1 опис, 267 а.е., 1919–1924 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Кооперация за потребителна, книгоиздателска, спестовна и строителна дейност. Образувана е през април 1919 г. под ръководството на БКП (т.с.) от 40 души, между които Георги Димитров, Васил Коларов, Христо Кабакчиев и др. Членовете ѝ достигат 70 000 души, а дяловият капитал – 7 млн. лева. Тя става най-голямата кооперативна организация в България. Издава 287 книги (теоретическа, марксистка и художествена литература) в 2 млн. 560 хил. тираж. Строителният отдел построява Народния дом в София. Кооперацията

участва в събирането на помощи за гладуващите в Поволжието (1921–1922). Разтурена през април 1924 г., а имуществото ѝ – конфискувано от държавата.

Документи на **ръководните органи** на кооперацията – устав, отчети, резолюции, окръжни, директиви, правилници, ревизионни актове, покани, разписки, бележки; икономически **връзки със съветски търговски организации** – протоколи от конференции с представители на съветски търговски организации; писма до Иван Орманов и преписки със съветски търговски представителства; **счетоводна документация** – баланси, спомагателни книги, статистически и други сметки по доставката и пласмента на стоки; материали и документи, отнасящи се до връзките на кооперация „Освобождение“.

3. Младежки организации

До 1944 г. в младежкото движение в България има значителна пестрота – съществуват многобройни младежки организации, съюзи, дружества, както с политическа насоченост, така и с неутрална дейност – културно-просветна, спортна, въздържателна и т.н. Някои от политическите партии създават свои младежки политически организации. Такива има и БКП – БКМС, РМС, БОНСС. След 1944 г. всички младежки организации са обединени и включени в единния Съюз на народната младеж (СНМ) (по-късно – Димитровски съюз на народната младеж (ДСНМ), намиращ се под идейното влияние и организационното ръководство на БКП.

В ЦПА е събрана значителна колекция от документи на младежките организации, направлявани от БКП до 1944 г. Интерес може да предизвикат и материалите за последователното прекратяване на дейността на различните младежки организации след 1944 г. и включването им в Съюза на народната младеж (1947).

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКИЯ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ (ЦК НА БКМС) (1919–1938)

Фонд 39 Б, 1 опис, 255 а.е., 1915–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Българският комунистически младежки съюз (БКМС) е младежка комунистическа организация. Приемник и продължител на Съюза на работническата социалдемократическа младеж (СРСДМ), преименуван в БКМС на своята III конференция (25 май 1919 г.). Орган на БКМС става в. „Младежка правда“ (1919–1920), а след това – в. „Младеж“ (1921–1923). Вторият конгрес (1920) провъзгласява влизането на БКМС в създадения през ноември 1919 г. в Берлин Комунистически интернационал на младежта (КИМ). БКМС създава младежки гимнастически групи „Спартак“ и детски комунистически групи, организира спартакиади, излети, вечеринки и др. Заедно с БКП (т.с.) и други организации на 1 април 1924 г. БКМС е поставен извън законите, но продължава да работи нелегално. През 1928 г. е създаден Работническият младежки съюз (РМС) като легално проявление на БКМС. Двете организации съществуват паралелно до 1938 г., когато БКМС се влива в РМС.

Поради различни причини до наши дни е останала малка част от документалните материали на БКМС, което създава затруднения при комплектуването и архивната им обработка. Тъй като тази обработка е започнала в края на 50-те години, наличните тогава материали са били групирани в архивни колекции по окръжни организации на БКМС според административно-териториалното деление на страната през 1958 г. Това структуриране е твърде условно и не съвпада с някогашното административно деление, когато е действал БКМС, нито със следващите административни изменения.

Документи на ЦК на БКМС – окръжни, инструкции, резолюции, писма, позиви; програма на КИМ; документи за учредяване на Балкано-дунавска младежка комунистическа федерация; бр. 2 на сп. „Млад интернационал“; инструкции, резолюции, писма, позиви за: конспиративната техника, нелегалната партийна дейност, организационното строителство на БКМС, легалните форми на работа с младежта, изграждането на единен антифашистки фронт и др. (1926–1935); документи на организации на БКМС – окръжни, проекторезолюции, годишни отчети, писма, позиви за организационното заздравяване на дружествата, за дейността на детските комунистически групи и др. (1920–1925).

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – БУРГАС“

Фонд 41 Б, 1 опис, 12 а.е., 1927–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писма на комсомолски дружества за: уреждане на абонамент, обявяване съревнование по масово-агитационната и организационната работа, чествания, поздравления и др.; *позиви* на комитети на БКМС за честване 1 май, за изграждане на единен фронт, за икономическото и политическото положение в страната, за непосредствени акции на улицата и др.; *протокол, отчет и резолюция* на първата нелегална конференция на окръжната организация на комсомола в Сливен; *фондова марка* (Бургас) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ВАРНА“

Фонд 42 Б, 1 опис, 11 а.е., 1920–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Протоколна книга на младежкото дружество „Червено знаме“ – Провадия; *позиви* на БКМС – Варна за чествания, организиране на стачки, изграждане на единния антифашистки фронт, легализиране на БКМС и др.; *бюлетин* за процеса на 66-те подсъдими от Варненския флот и протести във връзка с този процес; *писмо* за съобщаване имената на младежи-комсомолци в армията и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Фонд 50 Б, 1 опис, 10 а.е., 1919–1926 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Манифест, лозунги и позиви за международния младежки ден, за амнистия на политическите затворници, за бойкот против националистическия дух на честването на Иван Вазов и др.; *апел и позиви* на комунистическото дружество „Бела Кун“ – Габ-

рово за международния младежки ден, за подпомагане гладуващите в Поволжието и др.; *учредителен протокол* на младежкото комунистическо дружество в с. Кованлък, Великотърновско и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ВРАЦА“

Фонд 43 Б, 1 опис, 84 а.е., 1920–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Първите комсомолски дружества в окръга са създадени след I конгрес на БКМС (1919) в Берковица, Бяла Слатина, Вършец, Железна, Койнаре, Оряхово, Соточино и Чипровци. Към края на 1920 г. в окръга има 23 дружества, а в началото на 1923 г. – 64 с около 2 000 членове. Според организационната структура на БКМС до 1923 г. няма нито околийски, нито окръжни комитети, а дружествата се свързват направо с централното настоятелство на съюза. Водеща роля играят дружествата в околийските центрове: Берковица, Бяла Слатина, Враца, Оряхово и Фердинанд (Монтана). Те организират междуселски срещи и събори, спортни прояви на спартаковите чети, вечеринки, излети, забави и др. След Септемврийското въстание 1923 г. комсомолските дружества преустановяват дейността си. През 1924 г. някои от тях са възстановени. Във Враца е формиран окръжен комитет, а след това са създадени и околийски комитети на БКМС. След атентата 1925 г. окръжният комитет на БКМС е разгромен, а 20 комсомолци са осъдени. По-късно организацията е възстановена, но продължава да действа в условията на нелегалност.

Документи от *централното настоятелство и ЦК на БКМС – окръжни, инструкции, писма, позиви и др.*; документи на *младежкото комунистическо дружество – Враца – протоколи, резолюции, отчети, позиви и др.*; *доклади* за дейността на комсомолските дружества в окръга; *приходно-разходни книги и отчетни документи; планове, протоколи и др.* материали за културно-масовата и просветната дейност на комсомолските дружества; *кореспонденция* на комсомолски дружества с партийни, профсъюзни и други младежки организации; *материали и кореспонденция на 22 селски дружества* на БКМС (Брусен, Букьовци, Главаци, Елисейна, Кунино, Люта, Роман, Струпец и др.).

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ПЛЕВЕН“

Фонд 45 Б, 1 опис, 10 а.е., 1920–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Позиви и писма от младежките комунистически дружества в Ловеч, с. Осма Калугерово (Ловешко), Свищов, Троян, с. Угърчин (Плевенско), по различни въпроси на младежката дейност – организиране на събор, провеждане на конференция и др.; *членска книжка* (съдържа устава на БКМС) и *удостоверение* за членство в БКМС; *обвинителен акт* против група младежи от Ловешко за членуването им в БКМС и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ПЛОВДИВ“

Фонд 46 Б, 1 опис, 47 а.е., 1920–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Доклад, резолюция, писма, позиви и др. на окръжната организация на БКМС – Пловдив за проведени събрания, за основаване на младежко комунистическо дружество в Копривщица, за масовизирането на БКМС, за състоянието на Комсомола след 1923 г. и априлските събития 1925 г., за организиране на комунистически ядки в казармите и др.; *списъци* на комсомолското дружество в Пазарджик (1922) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – РУСЕ“

Фонд 47 Б, 1 опис, 8 а.е., 1921–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Покана и позиви на организацията на БКМС – Русе към младежта за участие в събрания, демонстрации и митинги против терора над работническите организации, за изграждане на единен фронт и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – СОФИЯ“

Фонд 49 Б, 1 опис, 167 а.е., 1918–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Непосредствено след I конгрес на БКМС (25 май 1919 г.) в Софийско се създават първите младежки дружества. През 1922 г. вече има 6 дружества при партийните организации и 34 при партийните групи с над 1 500 членове. От 1919 г. Софийското местно настоятелство на БКМС изпълнява функциите и на окръжно настоятелство. След 1923 г. комсомолските дружества преминават в нелегалност. Организационната структура на БКМС се изменя – създават се окръжен и околийски комитети, вместо дружества има нелегални „петорки“ и т.н. През 1927 г. възникват и първите легални работнически младежки дружества. На учредителна конференция е създаден и РМС (май 1928 г.). През 1938–1940 г. БКМС и РМС се сливат в единна младежка организация под името на РМС.

Позиви и писма на Окръжния комитет на БКМС – София; *позиви* на Окръжния комитет на БКМС – Дупница; *позиви, писма* и др. на районните комитети и групи на БКМС – Ботевград, Ихтиман, Кюстендил, Перник, Своге и София; *позиви* на студентската комунистическа група „Ленин“; *позиви* на младежкото комунистическо дружество „Лео Троцки“; *полицейски материали* за комсомолски ръководители.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – СТАРА ЗАГОРА“

Фонд 48 Б, 1 опис, 14 а.е., 1922–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Апели и позив на ОК и РК на БКМС – Стара Загора към младежта във връзка с международния антивоенен ден, убийството на Карл Либкнехт и Роза Люксембург, годишнина на Владимир И. Ленин и др.; *резолюция и позив* на окръжна конференция и на окръжния комитет на БКМС – Казанлък във връзка с организационно-масовата работа и международния ден за борба против войната; *полицейска схема* на антивоенните комитети в Карловското техническо училище, придружена със списък на участниците в тях и списък на комсомолците; *позиви* на младежките комунистически дружества в Ямбол и Сливен по повод убийството на Карл Либкнехт и Роза Люксембург, годишнина от обесването на Васил Левски, за участие в 1-майска манифестация и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ХАСКОВО“

Фонд 51 Б, 1 опис, 14 а.е., 1920–1935 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Позиви и писма на БКМС – Хасково за подобряване на организационната работа, честване на 1 май и Октомврийската революция и др.; *позив* и бр. 1 и 3 на в. „Боен зов“, издаван от БКМС – Харманли за убийството на Карл Либкнехт и Роза Люксембург, за задачите на комсомолските ядки, за демонстрации в София и Пловдив и др.; *членска карта* на БКМС и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКМС – ШУМЕН“

Фонд 44 Б, 1 опис, 10 а.е., 1920–1936 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Окръжно на ЦК на БКМС за организационното затягане на Комсомола; *резолюции и позиви* от младежки комунистически дружества в Попово, Търговище, Шумен и др. по различни въпроси от политически и икономически характер.

КОМУНИСТИЧЕСКО МЛАДЕЖКО ДРУЖЕСТВО „МАКСИМ ГОРКИ“ – С. ЖЕЛЕЗНА, БЕРКОВСКО

Фонд 287 Б, 1 опис, 28 а.е., 1919–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Основано на 1 октомври 1919 г. Броят на членовете през 1921 г. е 30, през 1922 г. – 49, а през 1923 г. – 34 души. Намалението през 1923 г. е поради това, че една част от комсомолците са станали членове на партийната организация. През този период дружеството в с. Железна е център на младежкото движение в селата от Чипровско. След 1923 г. дейността на дружеството е преустановена. Случайно запазени, през 1974 г. неговите документи постъпват в ЦПА. В почти пълен вид, те обхващат времето от създаването на дружеството до 31 август 1923 г., когато се провежда последното заседание на настоятелството.

Протоколи на дружеството – учредителен протокол, протоколни книги от заседания на настоятелството и на ревизионната комисия и от общите събрания на дружеството; *планове, списъци* на дружеството и *заявления* на приети членове; *финансови документи* – *тримесечни статистически отчети, касови книги, разписки, финансови отчети*; *кореспонденция* – *писма* от и до ЦК на БКМС, *писма* от и до други дружества на БКМС; *директиви* на ЦК на БКМС.

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ (ЦК НА РМС) (1928–1947)

Фонд 52 Б, 5 описа, 602 а.е., 1928–1947 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски ука-
затели на оп. 1 и оп. 2.

Работническият младежки съюз (РМС) е създаден на учредителна кон-
ференция през май 1928 г. като легално проявление на БКМС. Печатен ор-
ган – в. „Младежка искра“ (1928–1947). Ръководен орган е Централното на-
стоятелство (ЦН), а по-късно – Централният комитет (ЦК). Първоначално
ремсовите дружества се изграждат на териториален, а след това – на произ-
водствен принцип. След 19 май 1934 г. РМС е забранен, но продължава да
действа в нелегални условия. Изменя се организационната му структура и
методите на работа. През 1938 г. БКМС и РМС се сливат в единна младежка
организация, която приема името на РМС. През периода 1941–1944 г. много
членове на РМС вземат участие в партизанското движение и в нелегалната
дейност на БКП. След 9 септември 1944 г. има коренна промяна в обстано-
вата, а оттам и в организационната структура и дейност на РМС. Създават
се областни и околийски комитети на РМС съобразно административното
деление на страната. Апаратът на ЦК на РМС се разширява и към него се
създават различни отдели. Чрез младежките отечественофронтовски коми-
сии, преустроени през 1946 г. в комитети на демократичната младеж (КДМ),
ЦК на РМС поддържа връзка с ръководствата на ЗМС, ССМ и Младежкия
народен съюз „Звено“. На 3 ноември 1947 г. делегатите на V конгрес на РМС
и на XI конгрес на ЗМС и ръководствата на ССМ, на младежкия народен
съюз „Звено“ и на Радикалския младежки съюз на общо заседание приемат
резолюция за създаване на единен Съюз на народната младеж (СНМ), кой-
то през 1949 г. се преименува в ДСНМ, а на XI конгрес (1958) – в Димитров-
ски комунистически младежки съюз (ДКМС).

Опис 1, 236 а.е., 1928–1941 г.

*Документи на ЦК на РМС от 1928 до 1941 г. – устав на РМС;
директиви, резолюции, окръжни, указания, доклади, писма, по-
зиви и др. за: организационното укрепване на РМС, чествания и
ремсови прояви, политически и икономически искания и др.;
печатни издания – брошури, бюлетини, вестници и др.; поли-
цейски материали за дейността на РМС и др.*

Опис 2, 116 а.е., 1941–1944 г.

*Документи на ЦК на РМС от юни 1941 до 9 септември 1944
г. – окръжни, апели, инструкции, декларации, позиви, писма, бю-*

летини и др. на ЦК на РМС за участието на РМС във въоръжената борба, за изграждане на ОФ, за военните действия на Източния фронт и др.; *броеве* от „Младежки информационен бюлетин“ и от в. „Младежка искра“, орган на РМС и др.

Опис 3, 149 а.е., 1944–1947 г.

Документи на ЦК на РМС от 1944 до 1947 г. – материали от конгреси и пленуми на ЦК на РМС – *протоколи, доклади, резолюции, решения* и др.; материали от заседанията на секретариата и бюрото на ЦК на РМС; *материали на отделите на ЦК на РМС* (Кадри, Културно-просветен, Работническа младеж, Селска младеж, Учаци, Септемврийче, Военно-физкултурен, Връзки с чужбина, Деловодство) – *инструкции, доклади, информации, сведения, справки, указания, планове, характеристики, отчети, писма* и др.

Опис 4, 61 а.е., 1944–1947 г.

Документи от областни комитети и ремсови организации в страната – *протоколи* от заседания на областните комитети; *отчети, информации, преценки* за състоянието и дейността на организациите в областите; материали от отчетно-изборни събрания и конференции на РМС; материали от *комитети и организации* на РМС в страната – *протоколи, отчети и доклади* от годишни отчетни събрания на дружества на РМС; *информации* за работата на РМС от цялата страна; *резолюции* от конференции, пленуми, съвещания и събрания на РМС и др.

Опис 5, 40 а.е., 1944–1947 г.

Документи на областния комитет на РМС – София – *протоколи* от заседанията на областния комитет и на Бюрото на комитета; *планове, преценки, информации* за извършената работа от областния комитет; *инструкции, тезиси, културно-просветни доклади* и др. на областния комитет; *документи на околийските комитети на РМС* – *протоколи* от заседания на околийските комитети и бюрата им в областта; *планове, отчети, доклади* за състоянието и дейността на околийските организации на РМС; *доклади, отчети, сведения, оценки* и др. за организационното състояние и дейност на местните ремсови организации.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – БУРГАС“

Фонд 54 Б, 1 опис, 8 а.е., 1933–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Позиви на РМС в Айтос, Бургас, Елхово и Сливен – за международния младежки ден, за убийството на Петко Напетов, за смекчаване режима на политическите затворници и др.; *апел* на ЦК на РМС и ПП на БЗМС „Врабча 1“ към ремсистите и сдружените земеделци против военно-фашистката диктатура и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ВАРНА“

Фонд 55 Б, 1 опис, 29 а.е., 1927–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Полицейски материали (сведения, списъци на ремсисти, изложения от агенти, изрезки от в. „Ехо“ и др.) за прояви на нелегалния РМС във Варна и мерките за борба против него; *позиви, резолюции, апели* на РМС – Варна за организиране на ремсови групи, за съдебните процеси срещу нелегални дейци и др.; *броове* от стенвестник „Младеж“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Фонд 63 Б, 1 опис, 21 а.е., 1931–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Резолюции, позиви и други материали на окръжния комитет на РМС за дейността и задачите на ремсовите организации;

броеве от бюлетин и позиви от ОК – Габрово; броеве от в. „Младежка борба“ и доклад за организационното състояние на РМС от ОК – Горна Оряховица; беседа за изискванията към ремсиста и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ВРАЦА“

Фонд 56 Б, 1 опис, 34 а.е., 1930–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Протоколи, бюлетини, позиви на окръжния комитет и на местната организация на РМС – Враца; броеве от бюлетин „Младежка трибуна“, орган на окръжния комитет на РМС – Враца; позиви, разпространявани от ремсисти във Видин и Лом и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ПЛЕВЕН“

Фонд 58 Б, 1 опис, 39 а.е., 1929–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни, директиви, бюлетини, протоколи, писма, позиви, апели на окръжната организация на РМС – Плевен за организационното състояние, задачи и дейност на ремсовите организации и дружества; броеве от в. „Младеж“, орган на окръжния комитет на РМС – Плевен; бележник на Минко Гечев, съдържащ лични бележки; броеве от в. „Младеж“, орган на ОК на РМС – Ловеч; полицейски материали и преписки за дейността на РМС и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ПЛОВДИВ“

Фонд 59 Б, 1 опис, 89 а.е., 1929–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни, апели, обръщения, доклади, писма, позиви на окръжния комитет за дейността и задачите на окръжната организация на РМС, за конспиративния характер на работата, за образуване на ремсови групи в партизанските отряди; доклади за проведени ремсови конференции; списък на членове на РМС; материали за единодействие на РМС с БЗМС „Врабча 1“, БЗМС „Пладне“, ССМ, БОНСС и Македонския младежки съюз; броеве от в. „Младежка дума“, орган на окръжния комитет на РМС – Пловдив; полицейски материали за структурата и състава на околийските и районни комитети на РМС в Пловдивско и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – РУСЕ“

Фонд 60 Б, 1 опис, 17 а.е., 1929–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Директива, проекторезолюция, доклад, позиви на Окръжния комитет на РМС – Русе за първомайски и други чествания, за ремсовата дейност, против скъпотията и безработицата и др.; директива на ЦК на РМС за организиране на антивоенната работа; апел-изложение от кандидат-студентите от Русе до министъра на народната просвета за намаляване на таксите, даване широк достъп в университета и др.; другарска жалейка за Ана Вентура и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – СОФИЯ“

Фонд 62 Б, 2 опис, 326 а.е., 1927–1944 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски указатели.

Опис 1, 239 а.е., 1927–1944 г.

Декларация, апели, писма на Окръжния комитет и на окръжната организация на РМС; *позиви* за 1 май и 1 август – международния антивоенен ден, против преследванията на РМС, в защита на политическите затворници, за честване на Октомврийската революция; *членска карта* на РМС (1932); *протоколи* за основаване на ремсови дружества; броеве от *бюлетини* – „Младежки информационен бюлетин“ (Окръжен комитет на РМС) и „Младежки седмичен преглед“ (II район на РМС – София); *списък* на участници в бойна група и др.

Опис 2, 87 а.е., 1943–1944 г.

Доклади, писма, бележки, позиви и др. на Окръжния комитет на РМС – София за организационното състояние, дейността и задачите на РМС, за участието в съпротивителното движение и др.; *декларация* в подкрепа програмата на ОФ; *упътване* за подобряване на конспиративността в работата и държанието пред полицията; *указание* „Как да се държим пред врага“; *броеве* от в. „Народна младеж“, орган на областния комитет на РМС – София; *материали от РМС в Кюстендил, Самоков, Трън* – в. „Младежка дума“ (Кюстендил), *протокол* за младежки провал в Самоков (1942) и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – СТАРА ЗАГОРА“

Фонд 61 Б, 1 опис, 38 а.е., 1929–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни, доклад, позиви на окръжния комитет на РМС – Стара Загора за финансовото състояние и отчитане на местните организации, чествания на Октомврийската революция, задачите на бойните групи, разпространението на в. „Народен другар“ и др.; *позиви* от ремсовите организации в с. Дълбоки (Старозагорско), Казанлък, Нова Загора, Сливен, Стара Загора, Чирпан; *броеве* от в. „Другарски зов“ и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ХАСКОВО“

Фонд 64 Б, 1 опис, 32 а.е., 1928–1942 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писма и други материали с данни за организационното състояние на РМС в окръга; *позиви* за 1 май и 1 август; *протести* (Хасково) за амнистия, против преследването по Закона за защита на държавата (ЗЗД) и против конфискуването на архивата на младежкото дружество в Хасково; *реферат* за Христо Ботев от РМС в Свиленградската гимназия и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РМС – ШУМЕН“

Фонд 57 Б, 1 опис, 30 а.е., 1933–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Окръжни, резолюции, инструкции, протоколи, позиви, писма на окръжната организация на РМС – за организационното състояние и дейност на РМС, за учредяване на ремсови дружества, за поведението на ремсистите пред полицията, за нанасяни побои над народни представители на РП, за изграждане на единен фронт и др.; *броеве* от в. „Младежко знаме“; *списъци* на членовете на РМС в с. Марково, Новопазарско и др.

МЕСТНА ГРУПА НА РМС В С. РАКИТОВО, ПАЗАРДЖИШКО

Фонд 282 Б, 1 опис, 31 а.е., 1931–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен указател.

Основана на 28 август 1931 г. от 11 младежи. През следващата година те вече са 32 души. Групата има активна дейност и скоро Ракитово става районен център на РМС. След 19 май 1934 г. тя прекратява дейността си. Цялостната документация на групата не е запазена. Наличните документи са предадени в ЦПА от Историческия музей в Пазарджик.

Протоколи, отчети, списъци, писма за дейността на групата на РМС в с. Ракитово и за организационното ѝ състояние; *окръжни* на ОК на РМС – Пазарджик; *протестни резолюции, писма, бележки* по масови прояви на групата; документи от *финансовата дейност* – *тетрадка* за приходи и разходи на групата, *разписки, квитанции* и др.

ГРУПОВ ФОНД „БЪЛГАРСКИ ОБЩ НАРОДЕН СТУДЕНТСКИ СЪЮЗ (БОНСС) (1930–1945)“

Фонд 182 Б, 3 описа, 157 а.е., 1928–1945 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели на оп. 1 и оп. 2.

Организация на българското студентство, основана на 30 март 1930 г. в София. Печатен орган в. „Студентско знаме“. През 1936 г. в споразумение с останалите студентски организации БОНСС изгражда общ фронт на демократичната студентска младеж. След 9 септември 1944 г. БОНСС, Българският академически земеделски съюз, Студентската социалистическа организация „Жан Жорес“ и групата на студентите при политическия кръг „Звено“ са възстановени и през юни 1945 г. се обединяват в Общ съюз на народното студентство (ОСНС), който работи до вливането му в новосъздадения Съюз на народната младеж (1947).

Опис 1, 135 а.е., 1928–1940 г.

Декларации, изложения, бюлетини, апели, писма, позиви и други документи на БОНСС: за неговото образуване, изработване на платформата и организационния му строеж; за задачи-

те по масовизирането и организационното му заздравяване; за организиране на чествания; за интернирания и изключване на студенти; за жизнените условия, при които са поставени да следват българските студенти и др.

Опис 2, 17 а.е., 1941–1943 г.

Обръщения, апели, протести, позиви и други документи на БОНСС за борбата на народното студентство; за икономическото и политическото положение в страната; за участие в борбата за установяване власт на Отечествения фронт; за организиране на чествания и др.

Опис 3, 5 а.е., 1944–1945 г.

Устав, програма, доклади, протоколи, правилници, списъци и други документи на БОНСС за характера на Съюза, целите и задачите му; за организационното състояние на БОНСС при отделните факултети и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „СЪЮЗ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА МЛАДЕЖ“ (ССМ) (1921–1947)

Фонд 274 Б, 1 опис, 136 а.е., 1920–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Съюзът на социалистическата младеж (ССМ) е политическа младежка организация, създадена по инициатива на БРСДП (об.) на учредителен конгрес в София (11 и 12 юли 1921 г.). Печатен орган – в. „Социалистическа младеж“, а през 1928 г. започва да излиза и сп. „Червена трибуна“. ССМ създава юношеската организация „Червените лястовички“ (1930 г.) и организацията „Червена отбрана“, чиято главна цел е да извършва техническа подготовка на всяка партийна, синдикална или младежка акция и да осигурява реда и сигурността на тяхното провеждане. През 1931 г. в ССМ се оформя левица, чиято идейна програма е австромарксизъм. След 19 май 1934 г. ССМ се разпада. След 9 септември 1944 г. е възстановен. През 1947 г. ССМ преустановява дейността си и се влива в единния Съюз на народната младеж (СНМ).

Архивната колекция „ССМ“ съдържа съвсем малко материали на ЦК на ССМ. В по-голямата си част това са документи на следните младежки социалистически дружества:

Младежко социалистическо дружество „Боню Лунгов“ – Габрово. Основано през май 1921 г. Членският му състав не е постоянен, но винаги се е запазвало ядро от 15-20 души. Провежда вечеринки, срещи и походи, организира кръжоци по есперанто и др. Сведения за дружеството след 19 май 1934 г. няма.

Младежко социалистическо дружество „Христо Ботев“ – с. Константиново, Хасковско. Първите сведения за него са от 1922 г., а последните – от 1934 г. Членски състав – от 15–16 до 23 души. То е било най-голямото и най-активното от селските дружества в Харманлийско, работещи под ръководството на дружество „Карл Легин“ – гр. Марица.

Младежко социалдемократическо дружество „Карл Легин“ – гр. Марица (Симеоновград). Учредено на 14 август 1920 г. от 9 младежи. Членският му състав достига до 42 души. Провежда широка просветна дейност. На 15 февруари 1929 г. открива работническо младежко училище за социалистическа просвета и култура. Сведения за дружеството има до 1932 г.

От документите личи, че някои дружества се наричат **социалистически**, а други – **социалдемократически**. По-голямата част от тях, както и самият съюз, са приели названието **социалистически**, макар че социалистическа партия в България няма и ССМ работи под ръководството на БРСДП (об.).

ЦК на ССМ – печатни материали, обръщения, позиви, броеве от в. „Социалистическа младеж“ и др.; **Съюз на ученическите марксистически кръжоци** – позиви; **студентска социалдемократическа група** – позиви; **младежко социалистическо дружество „Боню Лунгов“** – Габрово – протоколна книга, афиши и др.; **младежко социалдемократическо дружество „Хр. Ботев“** – с. Константиново, Хасковско – информации, отчети, квитанции, списъци на членовете и др.; **младежко социалдемократическо дружество „Карл Легин“** – Марица (Симеоновград) – директивни материали от ЦК на ССМ; протоколи, резолюции, отчети, апели, списъци, финансово-отчетни документи; кореспонденция с ЦК на ССМ и с други младежки социалистически дружества.

Раздел 3

ПАРТИЗАНСКО ДВИЖЕНИЕ И РЕВОЛЮЦИОННА ДЕЙНОСТ НА БКП

1. Партизанско движение

През юни 1941 г. БРП взема курс на въоръжена борба. За нейното ръководство се изгражда Централна военна комисия към ЦК на БРП и военни комисии към окръжните комитети на партията. По решение на ЦК на БРП от март 1943 г. действащите дотогава партизански части се обединяват в единна военна организация с наименование Народоосвободителна въстаническа армия (НОВА). Създаден е Главен щаб (ГЩ) на НОВА, а страната е разделена на 12 въстанически оперативни зони (ВОЗ). Повечето от зоните съвпадат с тогавашните партийни окръзи, а няколко са формирани на териториите на 2-3 партийни окръга. Начело на всяка ВОЗ стои щаб, който осъществява военното ръководство на партизанските части в зоната при непосредствен контрол и политическо ръководство от страна на окръжния комитет на партията и пълномощника на ЦК, а оперативното ръководство на щабовете се осъществява от Главния щаб на НОВА. Както Главният щаб, така и щабовете на зоните са помощни органи на ЦК и на съответните окръжни комитети на БРП.

ГЛАВЕН ЩАБ НА НОВА ПРИ ЦК НА БРП

Фонд 77 Б, 2 описа, 105 а.е., 1941–1945 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски указатели на оп. 2.

Създаден от ЦК на БРП през март-април 1943 г. за осъществяване на единно военно-оперативно ръководство на щабовете на 12-те Въстанически оперативни зони (ВОЗ). Предшественик и основа на Главния щаб е Централната военна комисия на ЦК на БРП (1941–1943). Щабът се намира под политическото ръководство на ЦК на БРП и се възглавява от членове на ЦК. В състава на ГЩ на Народоосвободителната въстаническа армия (НОВА) влизат и началник-щаб и членове. Попълва се предимно от запасни и действащи офицери. Главният щаб издава заповеди, директиви, инструкции и др. Има печатен орган – в. „Бюлетин“. ГЩ на НОВА продължава временно своето съществуване и след 9 септември 1944 г. до януари 1945 г. с нови

задачи под наименованието Главен щаб на Народоосвободителната въстаническа войска (НОВВ).

Опис 1, 63 а.е., 1941 – септември 1944 г.

Директиви, инструкции, указания, заповеди на Главния щаб на НОВА за развитието и задачите на партизанското движение; позиви, апели, обръщения към населението и армията; бюлетин на ГЩ; записки и бележки на партизани и др.

Опис 2, 42 а.е., септември 1944 – януари 1945 г.

Доклади, информации, списъци, писма и др. за задачите и дейността на ГЩ на НОВВ и партизанските части при новите условия; за сформирването на доброволчески части и участието им на фронта; за изграждане на помощник-командирския институт в армията и др.

ЩАБ НА ПЪРВА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВ-НА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – СОФИЯ (ЩАБ НА I ВОЗ)

Фонд 78 Б, 1 опис, 32 а.е., 1943–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Първа ВОЗ е област на организиране и ръководене на партизанските части и бойните групи на територията на Софийския партиен окръг с център София. Формирана според решението на ЦК на БРП от март-април 1943 г. за изграждане на НОВА. Щабът на зоната е съставен през април 1943 г. Зоната е разделена на 4 района: Ботевградски, Дупнишки, Ихтимански и Трънски. В нея действат 14 партизански части.

Директива, писма, бележки, обръщения, позиви и др. на I ВОЗ за политическото положение в страната, дейността на ОФ, бойната готовност и дейността на партизанските части, подготовката на въстание и др.

ТРЪНСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – I ВОЗ

Фонд 79 Б, 1 опис, 50 а.е., 1942–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през лятото на 1943 г. на основата на партизанска група, образувана в началото на същата година. Действа в района на Трънско и Брезнишко. През зимата и пролетта на 1944 г. отрядът се увеличава. Членовете му се включват в I и II Софийска народоосвободителна бригада и през май 1944 г. участват в походите до Рила и Стара планина. След това Трънският партизански отряд възстановява дейността си в Трънско. В началото на септември 1944 г. се включва в състава на I Софийска народоосвободителна дивизия.

Инструкции, заповеди, бележки, позиви и др. за целите и задачите на партизанската борба, текущи организационни въпроси, състава на четите и батальоните, формирането на I партизанска бригада и др.; партизански бележници и записки за дейността на отряда и др.

ВОЙНИШКИ ПАРТИЗАНСКИ БАТАЛЪОН „ХРИСТО БОТЕВ“ – I ВОЗ

Фонд 80 Б, 1 опис, 3 а.е., 1943–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Образуван главно от войниците от 1/15 граничен подучастък в с. Конско, Гевгелийско, преминали на 14 декември 1943 г. начело с командира си Дичо Петров към македонските партизани. През зимата на 1943–1944 г. батальонът, в състав от 75 бойци, се прехвърля през Беласица в България и действа в Кюстендилско и Трънско. На 12 май 1944 г. се включва в състава на II Софийска народоосвободителна бригада. На път за Средна гора батальонът е обграден от войска и жандармерия край с. Батулия, Софийско и на 23 май 1944 г. е почти напълно разгромен.

Дневник за дейността на батальона; списък на бойците и командирите в батальона и др.

ПЪРВА СОФИЙСКА НАРОДООСВОБОДИТЕЛНА БРИГАДА – I ВОЗ

Фонд 81 Б, 1 опис, 3 а.е., 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Сформирана в началото на май 1944 г. в района на с. Кална (Югославия), западно от Трън. Състои се от 3 батальона. Получава задача да се свърже с действащите в Рила, Пирин и Родопите партизански отряди. На 8 май бригадата започва своя поход, по време на който води няколко тежки сражения. След ожесточен сблъсък с войскови и жандармерийски части при с. Дебърско, Разложко, бригадата престава да съществува като самостоятелна партизанска единица. Отделни части от нея се присъединяват към Радомирския, Баташкия и други партизански отряди. Групата, водена от Славчо Трънски, се среща през м. юли 1944 г. в местността „Тесковец“ с група партизани от разбитата II Софийска народоосвободителна бригада и заедно с останалите в Трънско партизани възстановяват Трънския партизански отряд.

Списък на партизаните по батальони, апел от ремсистите в бригадата за установяване на народнодемократично правителство и доклад за поход на партизаните.

ВТОРА СОФИЙСКА НАРОДООСВОБОДИТЕЛНА БРИГАДА – I ВОЗ

Фонд 82 Б, 1 опис, 10 а.е., май – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създадена на 12 май 1944 г. в с. Кална (Югославия), западно от гр. Трън. Основното ѝ ядро образуват батальон „В. Левски“ от Трънския отряд и войнишкият батальон „Хр. Ботев“. Бригадата получава задача да се свърже с партизанската бригада „Чавдар“ в Стара планина и със средногорските партизански бригади. На 23 май 1944 г. при с. Батулия, Софийско, Втора софийска бригада води тежък бой при пълно обкръжение, разбита е и престава да съществува като самостоятелна партизанска единица. От блокирания район излизат отделни групи, които по-късно се включват в различни партизански единици.

Писма, бележки и др. по текущи организационни въпроси; данни и сведения за Трънския отряд, за връзките с югославски партизани и др.

КЮСТЕНДИЛСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ДРАГОВИЩИЦА“ („ДИМИТЪР КАЛЯШКИ“) – I ВОЗ

Фонд 83 Б, 1 опис, 18 а.е., януари – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През ноември 1943 г. в Кюстендилско се създава партизанска чета, която през февруари 1944 г. прераства в отряд. Район на действие – Кюстендилско и част от Босилеградско. През март 1944 г. Кюстендилският отряд участва в съвместни акции с войнишкия партизански батальон „Хр. Ботев“ и Трънския партизански отряд.

Писма, позиви и др. за съпротивителното движение, дейността на околийския комитет на ОФ и др.; партизански тефтерчета със списъци, бележки, тезиси; броеве от в. „Осоговско ехо“ и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – БРИГАДА „ЧАВДАР“ – I ВОЗ

Фонд 84 Б, 1 опис, 20 а.е., септември 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партизанският отряд „Чавдар“ е създаден през юни 1942 г. под връх Мургаш – Западна Стара планина. През 1943 г. отрядът се разраства и разделя на две чети: „Бойчо Огнянов“ с район на действие Новоселско (Елинпелинско), Софийско и Ботевградско, и „Бачо Киро“ – с район на действие Етрополско и Пирдопско. През април 1944 г. отрядът прераства в бригада, разделена на 3 батальона.

Писма, бележки, апели, позиви и др. за дейността на бригадата; отчети за дейността на батальоните и др.

РАДОМИРСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“ – I ВОЗ

Фонд 85 Б, 1 опис, 14 а.е., юни – юли 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Формира се на 13 май 1944 г. в местността „Еловдолско усое“, Радомирско. Действа в Трънско, Брезнишко и Радомирско.

Заповеди, бюлетини, бележки и др. за дейността на Радомирския отряд и за извършени от него акции; позиви за сваляне на правителството и др.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЕН ВОЙНИШКИ ПАРТИЗАНСКИ БАТАЛЬОН

Фонд 363 Б, 1 опис, 63 а.е., 1943–1981 г.

Инвентарен опис.

Войнишка партизанска формация на НОВА. Създаден в средата на април 1944 г. в района на планината Голия, Западна Сърбия от преминали към партизаните военнослужещи в български войскове части. В състава му влизат и югославски партизани, избягали от германски плен червеноармейци и поляци и др. От около 60 души при създаването си, в началото на септември 1944 г. батальонът нараства на повече от 200 души. Интернационалният войнишки батальон (ИВБ) преминава дълъг път. Участва съвместно с части на Народоосвободителните войски в Югославия (НОВЮ) в много бойни операции и достига до свободната от окупация територия в Черна гора. След завземането на гр. Куршумлия на 14 август българските партизани се отделят от югославските. В края на август при с. Добро поле ИВБ се среща с партизани от Трънския, Радомирския и Брезнишкия партизански отряд, с които създава I Софийска народоосвободителна дивизия.

***Съдебно-полицейски материали** – бюлетини на бюрата на военнополовите съдилища в Шумен и Пловдив за произнесени присъди на Боян Михнев Желязков и Евтим Харалампиев Манов; **окръжни** на полицейските управления в Пловдив и Русе за издирване и залавяне на Боян Михнев Желязков, Марийка Манева Георгиева и Ангел Мирчанов Мирчанов; **автобиографии и автобиографични бележки** от: Димитър Иванов Димитров, Стефан Георгиев Маринов, Драган Йончев Георгиев, Зиямат Хусанов, Господин Динев Гочев, Михаил Костакиев Колев, Димитър Цонев,*

Симеон Семков, Рангел Симеонов, Динко Динев, Евтим Манов, Желязко Иванов, Минчо Шопов, Николай Петков и др.; спомени: от Господин Калчев за преминаването му към партизаните и образуването на ИВБ; от Мурджо Четрафилов за съвместната му работа с поета-партизанин Кирил Маджаров и създаването на ИВД; от Боян Михнев за организацията и дейността на ИВБ; от Димитър Йорданов, Димитър Тодоров, Йордан Раданов, Недялко Милев и др.; документи на Инициативния комитет по написване История на ИВБ – протоколи на Инициативния комитет; списък за състава на ИВБ; списък на партизаните от ИВБ с кратки биографични данни; справка за името, датата, мястото на формиране на батальона, неговия щаб и загиналите партизани; схема-карта на бойния път на ИВБ; слово на Димо Дичев на среща на бившите партизани от ИВБ; кореспонденция – писма, разменени между бившите партизани от ИВБ, свързани с въпроси от историята и дейността на батальона и др.

ШОПСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – I ВОЗ

Фонд 86 Б, 1 опис, 4 а.е., април – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Образуван през май 1944 г. в землището на с. Буковец, Софийско. Район на действие – западно от р. Искър, в бивша Годечка околия и части от бивша Софийска област.

Позиви от Шопския отряд към населението; *другарска жалейка* за Спиро (Янко) от с. Боговци, Софийско от другарите му партизани и др.

ЦАРИБРОДСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „МОМЧИЛ ВОЙВОДА“ – I ВОЗ

Фонд 87 Б, 1 опис, 11 а.е., март 1942 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден в края на май 1944 г. от партизани от разбитата II Софийска народоосвободителна бригада и нелегални дейци от Царибродския край. Ра-

йон на действие – Царибродско и Годечко. Първоначално отрядът е съставен от две чети, а по-късно е сформирана и трета – войнишка чета от преминали към НОВА войници от Пиротския гарнизон. Освен самостоятелни акции, през юли и август 1944 г. Царибродският отряд, съвместно с партизанския отряд „Христо Михайлов“ и Пиротския югославски отряд извършва акции в Пиротско, Берковско, Царибродско.

Писма, заповеди, разписки и др. за дейността на отряда; тетрадка-дневник на Царибродския партизански отряд; отчети за извършени акции и др.

БРЕЗНИШКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – I ВОЗ

Фонд 88 Б, 1 опис, 6 а.е., юли – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през юли 1944 г. Основно ядро на отряда са партизани от I и II Софийска бригада, завърнали се след походите до Рила и Стара планина през май 1944 г. Действа главно в Брезнишко и Годечко. След 9 септември 1944 г. Брезнишкият отряд влиза в състава на I гвардейски полк, който участва в първия период на Отечествената война 1944–1945 г.

Списък на партизаните от отряда; бюлетин на щаба на отряда; апел към населението и др.

ДУПНИШКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „КОСТА ПЕТРОВ“ – I ВОЗ

Фонд 89 Б, 1 опис, 6 а.е., февруари – юни 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Води началото си от партизанска чета, образувана през август 1941 г. Като отряд се оформя през юни 1943 г. Район на действие – Дупнишко и част от Кюстендилско. След 9 септември 1944 г. Дупнишкият отряд е ядро на III гвардейски полк, който участва в Отечествената война 1944–1945 г.

Позиви на отряда; възпоменателен лист от отряда за загиналия партизанин Христо Николов (Сокола) и др.

ИХТИМАНСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ – I ВОЗ

Фонд 90 Б, 1 опис, 3 а.е., юли 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През пролетта на 1942 г. в Ихтиманския район се създава партизанска чета, която през април 1943 г. прераства в отряд. Район на действие – Ихтиманско, част от Панагюрско. През юни 1944 г. Ихтиманският отряд и Трети батальон от бригада „Чавдар“ се обединяват и образуват Четвърта софийска въстаническа бригада.

Позив от отряда; протокол за създаване на ОФ; удостоверение за конфискувани пари и др.

ЩАБ НА ВТОРА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ПЛОВДИВ (ЩАБ НА II ВОЗ)

Фонд 91 Б, 1 опис, 134 а.е., септември 1942 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Втора ВОЗ е формирана съгласно решението на ЦК на БРП от март-април 1943 г. за изграждане на НОВА. Обхваща територията на Пловдивския и на част от Старозагорския партиен окръг с център гр. Пловдив. Щабът на зоната е съставен в началото на май 1943 г. Зоната е разделена на 4 района: две в Средногорието, разграничени териториално чрез р. Стряма, и два в Родопите с граница р. Чая (дн. р. Чепеларска). Във II ВОЗ действат 5 партизански части.

Писма, заповеди, бележки, правилник и др. за структурата и месторазположението на партизанските части на II ВОЗ; за дейността на отрядите и за разгрома на отряд „Антон Иванов“; позиви към населението и др.

ПЪРВА СРЕДНОГОРСКА ПАРТИЗАНСКА БРИГАДА „ХРИСТО БОТЕВ“ – II ВОЗ

Фонд 92 Б, 1 опис, 56 а.е., юни 1942 – 5 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партизанският отряд „Христо Ботев“ е формиран на 14 юли 1942 г. в землището на с. Чехларе (дн. Морозово), Пловдивско от действащите дотогава партизански групи и части в Източна Средна гора. През лятото на 1943 г. отрядът нараства и се разделя на 5 чети, които през октомври 1943 г. се реорганизируют в 3 дружини. Район на действие – североизточно от Пловдив, в части от Пловдивско, Карловско, Казанлъшко и Чирпанско. През пролетта на 1944 г. отрядът се масовизира и по решение на щаба на II ВОЗ на 15 юли е реорганизиран в I Средногорска партизанска бригада „Христо Ботев“.

Писма, бележки, заповеди, обръщения, позиви, отчети и др. за партизанската дейност; за състоянието на ремсовите организации в селата; за идейно-политическата работа в бригадата; броеве от в. „Народен глас“, издаван от отряда; партизанска клетва; бележник-дневник на Слави Чакъров и др.

ВТОРА СРЕДНОГОРСКА ПАРТИЗАНСКА БРИГАДА „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – II ВОЗ

Фонд 93 Б, 1 опис, 66 а.е., август 1943 – 5 декември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партизанският отряд „Васил Левски“ е формиран на 14 август 1943 г. в местността „Старчовец“, в подножието на вр. Юмрукчал (дн. Ботев) на основата на Левчанската и на Голямоселската партизански чети. Действа в Карловско и в част от Казанлъшко и Пловдивско. През пролетта на 1944 г. отрядът нараства и се реорганизира, като се създават 3 дружини, а през юни същата година прераства във Втора средногорска партизанска бригада „Васил Левски“.

Писма, заповеди, позиви, бележки и др. за дейността на отряда и бригадата; отчети за партизански акции; броеве от в. „Партизански глас“; дневник на III дружина „Стефан Караджа“ и др.

ПЪРВА РОДОПСКА ПАРТИЗАНСКА БРИГАДА „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“ – II ВОЗ

Фонд 94 Б, 1 опис, 42 а.е., 21 април – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През април 1944 г. останалите живи 18 партизани от отряд „Антон Иванов“ се събират в местността „Синия камък“ в землището на с. Свети Спас (дн. с. Храбрино, Пловдивско) и полагат основите на дружина „Кочо Чистеменски“, която през юли същата година прераства в бригада „Георги Димитров“. Бригадата действа в Родопите – на юг от р. Марица и на запад от р. Чая (Чепеларска) до Брацигово, Пещера, Батак. Състои се от 4 дружини, всяка от които има по 3 чети. Бригадният щаб издава в. „Въстаническа борба“, отпечатван на пишеща машина и циклостил. Част от партизаните през август 1944 г. извършват поход на юг за връзка с гръцките партизани от ЕЛАС и за снабдяване с оръжие.

Доклади, заповеди, писма, бележки, списъци и др. за дейността на партизанските части и извършените акции; полицейска схема за структурата и състава на I родопска бригада; броеве от в. „Въстаническа борба“ и др.

ВТОРА РОДОПСКА ПАРТИЗАНСКА БРИГАДА „ВАСИЛ КОЛАРОВ“ – II ВОЗ

Фонд 95 Б, 1 опис, 49 а.е., декември 1942–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Бригадата е сформирана през юни 1944 г. от 3 партизански дружини. Действа в Централните Родопи – Асеновградско, Борисовградско (Първомайско) и Маданско. За снабдяване с оръжие бригадата се свързва 4 пъти с гръцките партизани.

Заповеди, писма, бележки, позиви и др. за дейността на бригадата; за проведени партийни конференции; за участието на населението в съпротивителното движение; полицейска схема за разположението на дружините „Райчо Кирков“ и „Асен Златаров“ и изпратените срещу тях войскови и полицейски части; броеве от в. „Въстаническа дума“ и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „АНТОН ИВАНОВ“ – II ВОЗ

Фонд 96 Б, 1 опис, 89 а.е., 1941 – юни 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Образуван през октомври 1942 г. в местността „Лонгурлий“ в Баташката планина, Западните Родопи, чрез обединяването на Баташката и на Кричимската партизански чети. Район на действие – северните склонове на Родопите до р. Марица, Чепинското корито до р. Чая (Чепеларска). Състои се от 5 чети със самостоятелни райони на действие. През септември 1943 г. нарастналият числено отряд „Антон Иванов“ се реорганизира. През ноември основната му част се изтегля за зимуване в лагера „Техеран“ в Баташката планина. В района на с. Свети Спас (дн. с. Храбрино, Пловдивско), Перущица и Кричим остава да действа партизанската диверсионна чета. На 22 февруари 1944 г. лагерът на отряда е разкрит. Започват няколкодневни тежки сражения и на 1 март в местността „Сухото дере“, Баташка планина, където загиват най-много партизани, отряд „Антон Иванов“ е разгромен.

Писма, заповеди, доклади, бележки и др. за битовото устрояване на отряда, организационната му работа, акциите, снабдяването с храна, разгрома на отряда и др.; устав на отряд „Антон Иванов“; характеристики на партизаните от отряда; входящ и изходящ дневник на отряда; списъци на убити и заловени партизани и др.

ЩАБ НА ТРЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ПАЗАРДЖИК (ЩАБ НА III ВОЗ)

Фонд 97 Б, 1 опис, 8 а.е., юли 1942 – юли 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Трета ВОЗ е формирана съгласно решението на ЦК на БРП от март-април 1943 г. на територията на Пазарджишкия партиен окръг. Щабът на зоната е съставен през октомври 1943 г. Зоната е разделена на 4 района: Панагюрски, Чепински, Варварски и Еледжишки. В III ВОЗ действат 4 партизански единици.

Писма, бележки, позиви, разписки и др. на Щаба на III ВОЗ за нелегални срещи, оказване финансова помощ на партизанското движение, програмата на ОФ и др.; бележник на Никола

Згуров (преписи от позиви, статии, *окръжни* на ЦК на БРП, ГЩ на НОВА, НК на ОФ) и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ – III ВОЗ (Отряд-бригада „Георги Бенковски“)

Фонд 98 Б, 1 опис, 13 а.е., 12 август 1943 – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партизанският отряд „Г. Бенковски“ е образуван от Стрелчанската и от Панагюрската партизански чети по решение на Окръжния комитет на БРП в Пазарджик от 20 май 1943 г. Действа в Панагюрско, в части от Пирдопско и Пловдивско. Зимата на 1943–1944 г. отрядът прекарва на групи в землянки под вр. Богдан и в местността „Барикадите“ – Същинска Средна гора, в местността „Фетинци“, северно от Панагюрище. На 15 юни 1944 г. отрядът прераства в партизанска бригада „Г. Бенковски“ по решение на Окръжния комитет на БРП и Щаба на III ВОЗ. Бригадата действа в Панагюрско и в част от Пирдопско и Пазарджишко.

Бележници, писма, позиви, списъци и др. на отряд „Г. Бенковски“ за проведени партийни събрания, разясняване програмата на ОФ, снабдяването на отряда, загинали партизани и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ПАНАЙОТ ВОЛОВ“ – III ВОЗ

Фонд 100 Б, 1 опис, 2 а.е., юли – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Формиран на 15 юли 1944 г. на основата на чета „Стефан Караджа“. Състои се от 3 чети. Действа в северозападната част на Пазарджишко и в част от Ихтиманско. На 18 август заедно с партизанските отряди „Ангел Кънчев“ и „Чепинец“ извършва т.нар. четворна акция срещу обекти в селата Симеоновец, Семчиново, Варвара и на гара Варвара, Пазарджишко. Отрядът участва и в голямо сражение с войска и жандармерия при вр. Милевискали на 4 септември 1944 г.

Позив на отряда и *списък* на партизани.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД-БРИГАДА „ЧЕПИНЕЦ“ – III ВОЗ

Фонд 101 Б, 1 опис, 1 а.е., август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През ноември 1943 г. от отряд „Антон Иванов“ се отделят 14 партизани и полагат основите на чета „Братя Кръстини“. През пролетта на 1944 г. четата се разраства и дава началото на отряд „Чепинец“, който през лятото на същата година прераства в бригада „Чепинец“. Район на действие – от Доспатската река до Марица и от населената местност Аврамови колиби (дн. с. Аврамово, Благоевградско) до Батак.

Позив към населението от партизаните при отряд „Чепинец“.

ЩАБ НА ЧЕТВЪРТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ГОРНА ДЖУМАЯ (ЩАБ НА IV ВОЗ)

Фонд 102 Б, 1 опис, 3 а.е., 1943–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Четвърта ВОЗ е формирана на територията на Горноджумайския партиен окръг. Щабът на зоната е създаден през лятото на 1943 г. Зоната е разделена на 5 района: Разложки, Горноджумайски, Светиврачки, Неврокопски и Петрички. В IV ВОЗ действат 5 партизански отряда.

Заповед от щаба на партизански отряд от IV ВОЗ до всички командири и партизани от отряда; *позиви*, разпространявани в IV ВОЗ.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „АНЕЦИ УЗУНОВ“ – IV ВОЗ

Фонд 104 Б, 1 опис, 1 а.е., 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден на 7 април 1944 г. край р. Каменица, близо до с. Кремен, с район на действие бивша Неврокопска и част от бивша Разложка околии.

Списъци на убитите партизани от Неврокопска околия и *сведения* за отряд „Анещи Узунов“.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „НИКОЛА КАЛЪПЧИЕВ“ – IV ВОЗ

Фонд 105 Б, 1 опис, 8 а.е., 15 ноември 1943 – 8 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Формира се към средата на 1943 г. и действа в района на бивша Горноджумайска околия. Провежда повече от 10 акции. В началото на август 1944 г. се включва в състава на обединения Рило-Пирински партизански отряд.

Директива, апел, заповед, писма, позиви и др. на отряд „Н. Калъпчиев“ за разгръщане на въоръжената борба; за дейността на отряда; за установяване на връзки с Македонската партизанска бригада и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „НИКОЛА ПАРАПУНОВ“ – IV ВОЗ

Фонд 106 Б, 1 опис, 35 а.е., май 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

На 1 май 1942 г. в местността „Хайдушка поляна“, близо до с. Белица, Разложко, се формира отряд „Яне Сандански“, който през пролетта на 1944 г. се преименува на отряд „Никола Парапунов“. Отрядът действа в района между Рила, Пирин и Западните Родопи.

Протоколи, заповеди, писма, позиви и др. на отряд „Н. Парапунов“ за засилване на въоръжената борба; за извършени акции; за избитите ятаци на „Бельов баир“; за материалното подпомагане на партизаните; *извадки от дневника* на убития нелегален Иван Козарев и др.

РИЛО-ПИРИНСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – IV ВОЗ

Фонд 107 Б, 1 опис, 4 а.е., 23 август – 5 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Образуван в началото на август 1944 г. от сливането на Дупнишкия партизански отряд „Коста Петров“ (I ВОЗ) и партизанските отряди „Никола Калъпчиев“ и „Никола Парапунов“ (IV ВОЗ). Действа в района на Рило-Пиринската област от Дупнишкото поле до Беломорието. Обединеният отряд наброява 350 души, без останалите в районите на трите отряда партизани. На 24 август 1944 г. Рило-Пиринският отряд извършва в долината на р. Рилска една от най-големите партизански акции в България – Жабокрекската.

Писма и позиви на отряда за готовността на партизаните да се борят; *слова* за загинали партизани и др.

ЩАБ НА ПЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – СТАРА ЗАГОРА (ЩАБ НА V ВОЗ)

Фонд 109 Б, 1 опис, 3 а.е., 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Пета ВОЗ е формирана на територията на Старозагорския партиен окръг (без бившата Чирпанска околия). Щабът на зоната е съставен през март 1943 г. Зоната е разделена на 6 района. В V ВОЗ действат: Старозагорски партизански отряд „Георги Димитров“, Казанлъшки – „Марко Чернев“, Новоагорски – „Петко Енев“, Кириловски – „Георги Гърбачев“, Шейновски – „Цвятко Радойнов“, които през април 1944 г. се включват в партизанската бригада „Георги Димитров“.

Писма от и до Йордан Вълев – комисар на V ВОЗ, за приемане на Новоагорски партизани в Старозагорския отряд, освобождаване на Иван Самунов и [Стойо Неделчев] – Чочоолу и прехвърлянето им в V ВОЗ и др.

СТАРОЗАГОРСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД-БРИГАДА „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“ – V ВОЗ

Фонд 110 Б, 1 опис, 6 а.е., 24 юли – 5 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Старозагорският партизански отряд „Г. Димитров“ е формиран през октомври 1943 г. на основата на Старозагорската партизанска чета. Действа в Старозагорско. Основната база на отряда през зимата на 1943–1944 г. е в местността „Джамбазлий“, североизточно от Стара Загора, където за известно време се установява и Новозагорската партизанска чета. През април 1944 г. отрядът влиза в състава на партизанската бригада „Георги Димитров“, която включва и Кириловския партизански отряд „Георги Гърбачев“ и Новозагорския партизански отряд „Петко Енев“. През май 1944 г. в бригадата се включва създаденият през същия месец Шейновски партизански отряд „Цвятко Радойнов“, а през юли – Казанлъшкият партизански отряд „Марко Чернев“. Бригадата действа в Старозагорско, Казанлъшко и част от Новозагорско.

Броеве от в. „Народна борба“, издаван от бригадата; *предупреждения и позиви* за партизански акции; *полицейски доклад* за акция срещу партизаните и др.

ЩАБ НА ШЕСТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ЯМБОЛ (ЩАБ НА VI ВОЗ)

Фонд 112 Б, 1 опис, 89 а.е.,

17 ноември 1941 – 7 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Шеста ВОЗ е формирана на територията на Ямболски, Сливенски и Бургаски партиен окръг с център Ямбол. Щабът на зоната е съставен през май 1943 г. Зоната се разделя на 5 района. В нея действат 5 партизански отряда.

Писма, заповеди, доклади, лекции и др. на Щаба на VI ВОЗ за бита, дисциплината, бойната дейност и организационната структура на партизанските отряди; за дейността на бойните групи; за опазване заплашените от провал комунисти; *броеве от в. „Народен другар“*, орган на Щаба на VI ВОЗ и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „СМЪРТ НА ФАШИЗМА“ – VI ВОЗ

Фонд 113 Б, 1 опис, 11 а.е., октомври 1942 – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през лятото на 1943 г. на основата на партизанската дружина „Съби Димитров“. През май 1944 г. е преименуван в „Смърт на фашизма“. Действа в района на Източна Стара планина – в североизточната част на Сливенско и Ямболско и в северозападната част на Карнобатско и в Котленско.

Писма, бележки и др. за вътрешната уредба, дисциплината и ръководството на дружините в отряда; *позиви* към войската и населението; *карта* на отряда; *стихотворения*, посветени на дружина „Георги Георгиев“ и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ПЕТЪР МОМЧИЛОВ“ – VI ВОЗ

Фонд 114 Б, 1 опис, 9 а.е., 1943 – 8 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През юни 1943 г. се създава партизанска чета № 4 в VI ВОЗ с командир Петър Момчилов. На 23 авг. 1943 г. той загива, а четата е наречена на негово име. През юни 1944 г. по решение на щаба на VI ВОЗ четата е преустроена в отряд. Действа на запад от р. Тунджа в Ямболско, Елховско, Сливенско (югозападната част) и Новозагорско (източната част).

Директива, писма и бележки на отряд „Петър Момчилов“ за мобилизиране на партизани, изграждане на ОФ-комитети, опазване на отряда от полицейски преследвания и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ – VI ВОЗ

Фонд 115 Б, 1 опис, 12 а.е., октомври 1942 – 8 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

На 15 септември 1942 г. в Сливенския Балкан се формират две партизански дружини – „Съби Димитров“ и „Георги Георгиев“. През лятото на 1943 г. дружината „Георги Георгиев“ се разраства в отряд. Първоначално е известен като партизански отряд № 2, а през май 1944 г. е преименуван на „Хаджи Димитър“. Действа в Източна Стара планина, в района западно от Сливен.

Дневник, правилник, писма, бележки, позиви и др. за задачите, вътрешната уредба, дисциплината, ръководството и дейността на отряда; взаимоотношенията между партизаните; снабдяването с продукти и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „НАРОДЕН ЮМРУК“ – VI ВОЗ

Фонд 116 Б, 1 опис, 4 а.е., 21 април – 7 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден на 4 април 1944 г. край с. Обзор, Бургаско. Действа южно от долното течение на р. Камчия, в Поморийско и Айтоско. В края на април и началото на май към отряда се присъединяват бойната група от с. Каблешково, Бургаско и група войници. При боя в Коджабалкан, южно от с. Голица, Варненско, на 20 юни 1944 г. отрядът е разбит, след което основното му ядро се присъединява към отряд „Васил Левски“ от X ВОЗ.

Писма и бележки на отряда за установяване на връзки с Бургас, за състоянието на четите, за акция с моряците, за прехраната на партизаните и др.; *писмо-стихотворение* от поета-партизанин Атанас Манчев и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ЛАМЯТА“ – VI ВОЗ

Фонд 117 Б, 1 опис, 6 а.е., 1943 – юни 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през юни 1943 г. Действа на изток от р. Тунджа в Ямболско, Елховско, в югозападната част на Карнобатско и в западната част на Средецко (Грудовско). Партизани от отряда участват във формирането на I и II Карнобатска чета.

Писма със сведения за партизански акции, убити партиза-

ни, арести, изграждане на районен младежки комитет и др.; доклад „Великата френска революция“, писан от Ганчо Хардалов, убит като партизанин.

ЩАБ НА СЕДМА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ХАСКОВО (ЩАБ НА VII ВОЗ)

Фонд 118 Б, 1 опис, 3 а.е., 28 август – 7 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Седма ВОЗ е формирана на територията на Хасковския партиен окръг с център Хасково. Щабът на зоната е съставен през април 1944 г. В зоната действат два партизански отряда – хасковският „Асен Златаров“ и войнишкият „Васил Левски“.

Писма и бележки: за връзката между Хасковския отряд и отряд „В. Левски“; за подпомагане на партизаните в районите на Хасково и Харманли с оръжие; за мобилизацията в партизанските отряди и др.

ЩАБ НА ОСМА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ГОРНА ОРЯХОВИЦА (ЩАБ НА VIII ВОЗ)

Фонд 120 Б, 1 опис, 20 а.е., юли 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Осма ВОЗ е формирана на територията на Габровския и Горнооряховския партийни окръзи. Щабът на зоната е съставен на 26 и 27 юли 1943 г. на съвместно заседание на Габровския и Горнооряховския окръжен комитет на БРП и партизанските командири. За седалище на щаба се използват едновременно Габрово и Горна Оряховица. Осма ВОЗ се разделя на два района – Габровски и Горнооряховски. Най-продължително време в зоната действат две основни партизански части: Горнооряховският партизански отряд и сборният Габровско-Севлиевски партизански отряд.

Писма, заповеди, доклади, директива, позиви и др. на щаба на VIII ВОЗ за бойната дейност на отрядите в зоната, партийни-

те задачи, установяване властта на ОФ и др.; *отчети* за дейността на отрядите; *бележник* на Иван Бъчваров със списък на изнесени пред партизаните просветни беседи и др.

ГОРНООРЯХОВСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – VIII ВОЗ

Фонд 121 Б, 1 опис, 23 а.е., септември 1943 – 7 февруари 1945 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През септември 1942 г. в Горнооряховския край се създава партизанска чета, която през май 1943 г. се разраства в отряд с район на действие: Горнооряховска, Търновска, Павликенска, Свищовска, Еленска и Дряновска околия. Отрядът издава позиви, бюлетини и циклостилен вестник „Народен партизанин“.

Партизански бележници с данни за дейността на отряда, за проведени събрания на партизанските поделения и др.; *обръщения, позиви* и др. на Горнооряховския отряд; *изложение* за убийства на партизани; *броеве от в. „Народен партизанин“* и др.

ГАБРОВСКО-СЕВЛИЕВСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – VIII ВОЗ

Фонд 122 Б, 1 опис, 48 а.е., май 1943–1945 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

В края на юни 1943 г. Крушевската, Кормянската и Горнооряховската партизански чети се обединяват и образуват СевлиеВСКИ партизански отряд. На 18 юни 1943 г. двете партизански чети, действащи в Габровски, Тревненски и Плачковски район, се сливат и образуват Габровския партизански отряд. През октомври 1943 г. двата отряда се обединяват в Габровско-СевлиеВСКИ отряд.

Бележки, писма, позиви, списъци и др. за дейността на отряда и неговите задачи, за проведени акции, за текущи организационни задачи и др.; *бележници и тетрадки* със стихотворения и разкази на партизани в отряда; *указание* за дейността на партийните членове в отряда; *броеве от в. „Партизанска борба“*, орган на Габровския отряд и др.

ЩАБ НА ДЕВЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ШУМЕН (ЩАБ НА IX ВОЗ)

Фонд 123 Б, 1 опис, 9 а.е., 18 април 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Девета ВОЗ е формирана на територията на Шуменския партиен окръг. Щабът на зоната е съставен на 24 август 1943 г. Зоната е разделена на 4 района – Омуртагски, Поповски, Търговищки и Шуменски. В IX ВОЗ действат 4 партизански части.

Писма, позиви, бележки, указание на щаба на IX ВОЗ и др. за формиране на партизански отряди, за снабдяването им с боеприпаси и парични суми, за състоянието на партизанското движение и проведените акции в IX ВОЗ, за броя на нелегалните и на убитите партизани и ятаци и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „АВГУСТ ПОПОВ“ – IX ВОЗ

Фонд 124 Б, 1 опис, 2 а.е., 1943 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Образуван на 25 октомври 1943 г. в местността „Калето“, близо до с. Златар. Действа в района на бивша Шуменска, Преславска и Новопазарска околия.

Позив от отряд „Август Попов“ за борба срещу реквизиционните комисии и *декларация* от Преславската чета по повод акция на партизаните в с. Смядово.

ТЪРГОВИЩКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „МИХАИЛ ПЕТРОВ“ – IX ВОЗ

Фонд 125 Б, 1 опис, 2 а.е., 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден на 24 септември 1943 г. в местността „Пъндъклька“ край Лоз-

нища. Действа в III район на IX ВОЗ, включващ Търговищка околия и части от Шуменска и Разградска околия, с център Търговище. В края на декември 1943 г. отрядът е разделен на 6 групи за презимуване, които в условията на блокада водят много боеве.

Партизански бележник със записки за партизански бойни задължения и няколко стихотворения и *бр. 1 от в. „Партизански глас“*, издаван от Търговищката партизанска чета.

ОМУРТАГСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – IX ВОЗ

Фонд 126 Б, 1 опис, 2 а.е., 12 септември 1943 – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Сформиран през октомври 1943 г. от Тузлушката и Балканската партизански чети. Район на действие – бивша Омуртагска околия. През декември 1943 – февруари 1944 г. е организирана блокада на района, в който действа отрядът, и в края на февруари 1944 г. той е разгромен.

Позив към населението на Тузлушката чета и *акт* за иззети от общината в с. Преселец, Търговишко, оръжие и боеприпаси при акции на партизаните.

ПОПОВСКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД – IX ВОЗ

Фонд 127 Б, 1 опис, 4 а.е., юли – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през август 1944 г. в местността „Ялта“ между землищата на с. Звезда и с. Сеячи. Район на действие – бивша Поповска околия и част от Беленска околия.

Позиви на Поповския отряд за борба против реквизициите и за сваляне на правителството; *бележка* за взет от отряда радиопарат.

ЩАБ НА ДЕСЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ВАРНА (ЩАБ НА X ВОЗ)

Фонд 128 Б, 1 опис, 16 а.е., август 1943 – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Десета ВОЗ е формирана на територията на Варненския партиен окръг. Щабът на зоната е съставен през юни 1943 г. Зоната е разделена на 3 района – Варненски (централен), Добруджански и Камчийски. В нея действат 4 партизански части: Приморски партизански отряд „Васил Левски“, Добруджанска партизанска чета „Велико Маринов“, Добруджанска партизанска чета „Дочо Михайлов“ и Добруджанска партизанска чета „Димитър Дончев“.

Статии, бюлетини, писма, позиви и др. на щаба на X ВОЗ за задачите и дейността на партизанското движение; окръжно от щаба на X ВОЗ за засилване на партизанската борба; устав на партизанските дружини и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – X ВОЗ

Фонд 129 Б, 1 опис, 19 а.е., декември 1943 – 9 септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден на 8 май 1944 г. от партизани от Варненската камчийска чета и е наречен Приморски народоосвободителен отряд „Васил Левски“. Действа в района на долното течение на р. Камчия.

Указания, бележки, позиви и др. за бойната дейност на отряда; правилник за ръководството, вътрешния ред, дисциплината и морала на партизаните; бр. 1 от в. „Народна свобода“, орган на отряда и др.

ЩАБ НА ЕДИНАДЕСЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ПЛЕВЕН (ЩАБ НА XI ВОЗ)

Фонд 130 Б, 1 опис, 74 а.е., 4 август 1941 – октомври 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Единадесета ВОЗ се изгражда на територията на Плевенския и Червенобрежкия партийни окръзи с център Плевен. Щабът на зоната е съставен през юни 1943 г. на съвместно заседание на двата окръжни партийни комитета. Зоната е разделена на 3 района – Ловешко-Троянски, Плевенски и Червенобрежки. В нея действат 5 партизански отряда. Щабът на зоната издава свой печатен орган – в. „Народен партизанин“.

Инструкции, писма, доклади, бележки, позиви, обръщения и др., свързани с въоръжената борба; партизански устав; броеве на в. „Народен партизанин“ и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – XI ВОЗ

Фонд 131 Б, 1 опис, 30 а.е., май 1943 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през април 1944 г. в Николаевските гори „Кривокрой“. Район на действие – бивша Плевенска и части от бивша Ловешка и Луковитска околии.

Писма, бележници, позиви, информации, бележки и др. за партизанския бит, проведени партизански акции, загинали партизани и др.; стихотворение от Цветан Спасов, посветено на Христо Кърпачев, загинал като партизанин; повиквателна заповед от щаба на отряд „В. Левски“ за влизане в отряда и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ДУНАВ“ – XI ВОЗ

Фонд 132 Б, 1 опис, 5 а.е., август – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през май 1944 г. Район на действие – североизточно и северо-западно от Плевен до р. Дунав.

Писма, план и позив на отряд „Дунав“ за характера на партизанската борба, попълване на отряда с нови партизани, проведени партизански акции, изпращане на броеве от в. „Народен партизанин“ и др.

ЧЕРВЕНОБРЕЖКИ ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ – XI ВОЗ

Фонд 133 Б, 1 опис, 16 а.е., май – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Формиран през пролетта на 1944 г. по решение на щаба на XI ВОЗ и Окръжния комитет на БРП в Червен бряг. Действа на териториите на Луковитска и Тетевенска околии.

Отчети, писма, доклад, партизанска клетва, позиви и др. на отряд „Георги Бенковски“ за извършени партизански акции, дадени жертви от партизаните, саботиране на реквизициите, оказваната от селяните помощ на партизаните и др.; *полицейски сведения* за състава и дейността на отряда и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ДЯДО ВЪЛКО“ – XI ВОЗ

Фонд 134 Б, 1 опис, 43 а.е., 1941–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През август 1943 г. партизаните от белослатинските села се обособяват в партизански отряд, наречен по-късно „Дядо Вълко“. Отрядът действа в района на Червен бряг.

Отчети, окръжни, писма, указания, позиви, бюлетини и др. за дейността на отряд „Дядо Вълко“; *директивни документи* на ЦК на БРП, ЦК на РМС, окръжния комитет на БРП – Червен бряг: *програмата на ОФ, декларация на ЦК на БРП, указания* за антифашистката борба, за подобряване подготовката на партизаните и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ХРИСТО КЪРПАЧЕВ“ – XI ВОЗ

Фонд 135 Б, 1 опис, 61 а.е., февруари 1940 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Формира се през юли 1943 г. в местността „Гиризлика“, между с. Драгана и Катунец, Ловешко. Наречен е партизански отряд „Чавдар“, по-късно е преименуван на „Христо Кърпачев“. Състои се от 3 чети, които действат самостоятелно в района на Ловешка и Троянска околии.

Устав, писма, позиви, обръщения и др. за структурата и състава на отряда, характера на въоръжената борба, живота на партизаните, разгрома на Ловешката чета и др.; *броеве от в. „Истина“*, орган на ОК на БРП – Ловеч и в. „Народна борба“, орган на ОФ – Троян; *стихотворения* на партизани и др.

ЩАБ НА ДВНАДЕСЕТА ВЪСТАНИЧЕСКА ОПЕРАТИВНА ЗОНА ПРИ ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БРП – ВРАЦА (ЩАБ НА XII ВОЗ)

Фонд 136 Б, 1 опис, 32 а.е., юли 1942 – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Дванадесета ВОЗ е формирана на територията на 3 партийни окръга – Видински, Врачански и Фердинандски с центрове във Враца и в гр. Фердинанд (дн. Монтана). Щабът на зоната е съставен през февруари 1944 г. В XII ВОЗ действат 4 партизански части: Врачански отряд „Гаврил Генов“, Ломски отряд „Стефан Караджа“, Видински отряд „Георги Бенковски“ и партизански отряд „Христо Михайлов“.

Партизански бележки, писма, позиви, списъци, заповеди и др. на щаба на XII ВОЗ за дейността на партизанските отряди и снабдяването им с оръжие, за конспирацията, разузнаването, връзките, куриерите и др.; *директива и инструкция* за дейността на четите; *списък* на щаба на отряд „Гаврил Генов“, съставен от служба „Държавна сигурност“ при Врачанското полицейско управление и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГАВРИЛ ГЕНОВ“ – XII ВОЗ

Фонд 137 Б, 1 опис, 45 а.е., декември 1942 – септември 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Сформиран през септември 1943 г. в района на с. Борован, Врачанско. Действа в района на Врачанска, Белослатинска и Оряховска околии.

Позиви, писма и заповеди на щаба на отряда; сведения за проведени партизански акции; полицейски материали за отряда; броеве от в. „Отечествен зов“, издаван от щаба на отряда; ръкописи на Васил Воденичарски; дневници и бележници на партизани от отряда и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ХРИСТО МИХАЙЛОВ“ – XII ВОЗ

Фонд 138 Б, 1 опис, 16 а.е., юни – август 1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден през април 1944 г. след решение на щаба на XII ВОЗ и Окръжния комитет на БРП във Фердинанд (Монтана). Действа на територията на Фердинандска и Берковска околии. Извършва няколко акции съвместно с Пиротския и Царибродския партизански отряди на българска и югославска територии.

Писма, бележки, скици, списъци и др. на отряд „Христо Михайлов“ за подготвяни партизански нападения, активизиране на бойната дейност, снабдяването на отряда, връзките със съседните партизански отряди и др.; полицейски списъци и информации за дейността на отряда и др.

ПАРТИЗАНСКИ ОТРЯД „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ – XII ВОЗ

Фонд 139 Б, 1 опис, 26 а.е., 1941–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През март 1942 г. във Видинско се образува партизанска чета, която през април 1943 г. прераства в отряд „Георги Бенковски“. Район на действие – Видинска, Белоградчишка, Кулска и Ломска околии.

Партизански бележници, писма, бележки, позиви и др. за дейността на отряда и данни за загинали партизани, създаване на ОФ-комитети, връзки с Пиротския партизански отряд и др.; *тетрадка-дневник* за дейността на отряда; *предсмъртни писма* на Любен Ценов до родителите и другарите му; *полицейски сведения* за отряд „Георги Бенковски“ и др.

2. Революционна и нелегална политическа дейност на БКП

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПОМОЩ НА РУСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ (1905–1906)“

Фонд 213 Б, 1 опис, 93 а.е., 1905–1906 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Писма, бележки, телеграми и други материали от Наум Тюфекчиев, Никола Йонков Владикин, Нено Найденов, Мат. Полич и др. за извършваната от тях дейност за подпомагане на Руската революция от 1905 г.; *декларация, договор, писма, телеграми* на Мат. Полич и Марко Ц. Мартинолич за продажба на кораб и оръжие; *обръщение* от екипажа на броненосца „Княз Потемкин“ за подкрепа на борбата срещу руското самодържавие и др.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРСКАТА АРМИЯ ПРЕЗ ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА“

Фонд 169 Б, 1 опис, 35 а.е.,

9 февруари 1916 – септември 1918 г.

Инвентарен опис; именен и географски указатели.

Писма и позиви за сваляне на цар Фердинанд и прекратяване на войната; *призови* за следване примера на руските войници; *докладни записки, шифрограми, бюлетини и писма* от военни части за настроенията сред войниците и воденето на социалистическа пропаганда сред тях; *рапорти* от военно-полицейската секция за връзките на войниците с БРСДП и за социалдемократическа пропаганда; *войнишки писма* с антивоенно съдържание; *рапорти, писма, телеграми* от Щаба на армията до Главнокомандващия армията за революционна пропаганда сред войската и влиянието на руската революция сред българските войници.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „СЕПТЕМВРИЙСКО ВЪСТАНИЕ 1923 Г.“

Фонд 220 Б, 1 опис, 243 а.е., 1923–1943 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

На 9 юни 1923 г. правителството на БЗНС е свалено чрез военен преврат. Спонтанно избухналите опити на някои места за въоръжен отпор на преврата бързо са потушени. БКП запазва неутралитет. В заседания на 5-7 август 1923 г. обаче ЦК на БКП решава, че от създадената след преврата революционна криза може да се излезе само чрез въоръжена борба за установяване на работническо-селско правителство. Същевременно ЦК се споразумява с ръководството на БЗНС за изграждане на единен фронт. Започва подготовка на въстание, което избухва на 22 срещу 23 септември 1923 г. Най-организиран и масов характер то има в Северозападна България. В останалата част от страната въоръжени действия има само в отделни райони и селища – Казанлъшко, Разложко, Ихтиманско, Пазарджишко и др. Въста-

нието бързо е потушено. Дадени са значителни жертви. Част от въстаниците емигрират в Югославия, а друга част се оказват в затвора. Започва период на кървава политическа борба в България.

Документи и материали за въстанието от: Фердинандски (Монтански) околийски революционен комитет; други околийски революционни комитети; градски и селски революционни комитети; документи в защита на пострадалите след разгрома на въстанието; полицейски документи и документи на официалната власт за въстанието.

ДОБРУДЖАНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ (ДРО) (1925–1940)

(Централен комитет на ДРО)

Фонд 173 Б, 1 опис, 207 а.е., 1925–1940 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Масова националреволюционна организация за национално освобождение на Добруджа след I Световна война. Създава се по решение на нелегална конференция на добруджански революционни дейци във Виена (1925). Дейците на ДРО работят в пряк контакт и под ръководството на Румънската комунистическа партия. След I конгрес на ДРО (1929) центърът на дейността ѝ се пренася в Добруджа, където е и нейният Централен комитет, който ръководи мрежа от нелегални комитети. Добруджанската революционна организация прекратява дейността си след присъединяването на Южна Добруджа към България (1940), а нейното ръководно ядро се включва на работа в БКП.

Окръжни, резолюции, директиви, позиви, писма относно работата на **Централния комитет** и **Задграничното бюро** на ДРО и на *окръжните комитети* на ДРО в Добрич и Силистра; *изложения, окръжни, писма, позиви* относно масовата дейност на **Централния добруджански акционен комитет**, на акционния комитет в Русе и на други комитети; материали на *дейци на ДРО* и съдебни материали срещу дейци на ДРО; *устав, окръжни, изложения, писма*, свързани с дейността на съюз „Добруджа“, Добруджанския младежки съюз, Вътрешната добруджанска революционна организация и др.

ГРУПОВ ФОНД „МЕЖДУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА РЕВОЛЮЦИОНЕРИТЕ (МОПР) – БЪЛГАРСКА СЕКЦИЯ (1922–1935)“

Фонд 162 Б, 2 описа, 179 а.е., 1923–1938 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именен и географски указатели.

Международната организация за подпомагане на революционерите (МОПР) е основана през 1922 г. по решение на Коминтерна за оказване морална и материална помощ на преследваните по политически причини в капиталистическите страни и на политическите емигранти в СССР. Набира средства от членски внос, доброволни пожертвувания и разпространяване на литература. МОПР е масова международна организация, която има секции в много страни. В България създаването на МОПР се предхожда от изграждането на комитети със задача да събират помощи за пострадалите от събитията 1923 г. През 1930 г. се създава българска секция на МОПР, която има Централен комитет, окръжни комитети и организации в цялата страна. Нейната дейност е нелегална и се изразява в събиране на помощи за политзатворници, осигуряване на защита на подсъдими по политически процеси и т.н. МОПР – българска секция съществува до 1935 г., когато се слива с Помощната организация и с Работническо-селска солидарност и се създава единна помощна организация.

Опис 1, 114 а.е., 1923–1938 г.

Материали на комитети, посредством които **МОПР – българска секция**, е развивала помощна дейност – „Акционен комитет против терора“, „Комитет за защита новите жертви на фашистката диктатура“, „Комитет за борба против белия терор и фашизма“, „Комитет за амнистия“, „Български емигрантски помощен комитет“, „Централен младежки помощен комитет“, „Международен юридически съюз“; материали на *Централния* и на *местни комитети* на МОПР; протести и резолюции от организации и лица от чужбина.

Опис 2, 65 а.е., 1925–1937 г.

Материали за МОПР – българска секция, отделени от архива на Задграничното бюро на ЦК на БКП – *доклади, окръжни, отчети, сведения, бележки, писма, справки, изложения, информации*, свързани с работата на МОПР в България.

ГРУПОВ ФОНД „ПОМОЩНА ОРГАНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ (1930–1944)“

Фонд 163 Б, 1 опис, 174 а.е., 1929–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Началото на Помощната организация се поставя като движение за подпомагане на пострадалите след събитията през 1923 г. под формата на различни комитети за помощ на близките и за амнистия на политзатворниците и политемигрантите. През 1930 г. се създават помощни инициативни комитети: Централен, окръжни и районни, които работят за легално помощно движение за подпомагане на политзатворниците. През 1932 г. се изгражда Помощна организация. До 19 май 1934 г. тя е легална, а след това действа нелегално. През 1935 г. Помощната организация, МОПР – българска секция и Работническо-селска солидарност се обединяват в една помощна организация. Основната дейност е събирането на средства чрез помощни марки, издавани и разпространявани нелегално. Голяма част от материалите на Помощната организация са унищожени, а наличните не са в добро състояние.

Централен помощен комитет – отчети, окръжни, писма за провеждане на конгрес, задачите на Помощната организация и организационното ѝ изграждане; *окръжни помощни комитети* – протоколи, окръжни, позиви, писма за организиране на чествания, разширяване на помощното движение, организационното състояние и финансовата дейност на Помощната организация; *местни и районни помощни комитети* – писма, изложения, протести относно режима в затворите и искания за подобряването му, организиране на протестни събрания в защита на Георги Димитров, Благой Попов, Васил Танев и др.; *материали на полицията* и на други държавни органи за помощното движение.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПОЛИЦЕЙСКИ ДОКУМЕНТИ ЗА НЕЛЕГАЛНАТА ДЕЙНОСТ НА БКП, БКМС И РМС (1924–1944)“

Фонд 400 Б, 1 опис, 86 а.е., 1925–1956 г.

Инвентарен опис.

Полицейски доклад за организационната структура и дейността на БКП в нелегални условия след забраняването ѝ съгласно Закона за защита на държавата (ЗЗД) от 1924 г.; *полицейски рапорт* за организацията на Комунистическата партия след атентата през 1925 г.; *доклади* от министъра на войната до цар Борис III за потвърждаване на присъди за смъртно наказание; *полицейски доклад* „Общ преглед на комунистическото движение в България (1894–1931)“; *доклад* „Тактиката на БКМС по официални документи (1919–1931)“; *полицейски рапорти* за предстоящи комунистически прояви; *доклади* на полицията за заловени нелегални материали; *полицейски доклад* за Народния фронт в България и връзката му с Коминтерна; *полицейски писма и донесения* със сведения за нелегална дейност; *полицейски протоколи* за проведени обиски и разпити; *полицейско табло* със заснети от полицията снимки на разкрит технически и оръжеен арсенал; *телефонограми и донесения* за убити и заловени нелегални; *дознания* по преписки от разпити и показания на арестувани; *нелегални позиви*, иззети от полицията – за годишнина на Октомврийската революция, в защита на евреите, против войната със СССР и др.

**АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ
„ПРЕПИСКИ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ДИРЕКЦИЯ
ПРИ МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
И ИЗПОВЕДАНИЯТА ПО ВЪПРОСИ
НА БЪЛГАРСКОТО КОМУНИСТИЧЕСКО
И ЗЕМЕДЕЛСКО ДВИЖЕНИЕ“**

Фонд 170 Б, 1 опис, 52 а.е., 1928–1934 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Писма от българската легация във Виена до Министерството на външните работи и изповеданията (отдел „Политически“) със сведения и материали за задграничната нелегална дейност на БКП в Австрия (1928–1934).

**АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ
„ИНКРИМИНИРАНИ МАТЕРИАЛИ“
(ВЕСТНИЦИ, СПИСАНИЯ, БРОШУРИ,
ПОЗИВИ И ДР.)**

Фонд 195 Б, 1 опис, 374 а.е., 1931–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

В архивната колекция са включени инкриминирани от официалните държавни органи материали, които по смисъла на тогавашното законодателство представляват забранена политическа дейност, а разпространителите им подлежат на полицейско и съдебно санкциониране.

Преписки по инкриминиране на вестници, списания, книги и брошури – в. „Работническо дело“, в. „Работник“, в. „Работническа защита“, в. „Работническа мисъл“, в. „Младежка искра“, в. „Ехо“ и др.; *преписки по инкриминиране на документи* (окръжни, позиви, писма, некролози и др.), издадени от БКП, БКМС, РП, НРПС, РМС, БОНСС, антивоенни комитети и др.; *преписки по задържане и подвеждане под отговорност на лица* за разпространение на позиви, за намерени книги, вестници, позиви и друга политическа дейност.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ПОЛИТЗАТВОРНИЧЕСКИ МАТЕРИАЛИ“

Фонд 181 Б, 1 опис, 247 а.е., 1923–1954 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

През периода 1923–1944 г. БКП действа в нелегалност, а след 1934 г. са забранени и други политически организации. За участие в забранена политическа дейност тогавашното законодателство предвижда строги санкции, в резултат на което затворите получават значително попълнение. Там лишението от свобода провеждат културно-просветна и организационна дейност, издават ръкописни вестници, позиви, листовки, протести, пишат писма, разкази, стихове. Част от тези материали оцеляват и постъпват в ЦПА. Тъй като са съхранявани при неблагоприятни условия, състоянието им не е добро.

Софийски централен затвор – писма, изложения, бележки, доклади, дневници на политзатворници за условията в затвора, организиране на бягства на политзатворници, борба за амнистия; материали от в. „Затворническа борба“, в. „Литература и критика“; *предсмъртни писма* и др.; *местни затвори* (Варненски, Врачански, Кърджалийски, Ловешки, Ломски, Пазарджишки, Плевенски, Русенски, Сливенски, Старозагорски и др.) – доклади, писма, вестници, стихове, позиви, записки за режима в затворите; за разпространяване на нелегални материали; *броеве от вестниците*: „Колективен глас“, „Узник“, „Налъм“, „Затворнически вестник“, „Затворническа борба“, „Затворнически литературен вестник“, „Затворническа младежка трибуна“, „Затворнически лист“ и други материали.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „КОНЦЛАГЕРИСТКИ МАТЕРИАЛИ“

Фонд 221 Б, 1 опис, 22 а.е., 1938–1943 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Концлагерите са места за въдворяване на лица с изявена политическа дейност, забранена от закона. Първите концлагери в България, наричани „селища за държавна сигурност“, са създадени с Наредба на Министерство-

то на вътрешните работи и народното здраве от 31 януари 1941 г. Такива са: „Гонда вода“, „Свети Никола“ (Асеновградско), „Кръсто поле“ (край с. Еникьой, Ксантийско), както и на о-в Св. Анастасия, в Хасковско, Царевско и др.

Писма, бележки и други материали за работата на партията в лагерите „Кръсто поле“, „Св. Никола“, край гр. Омуртаг, в с. Рибарица (Тетевенско) и др.; за условията на живот, режима и бягствата от лагерите; изложения-протести от лагерници и др.

СЪЮЗ НА ДОБРОВОЛЦИТЕ БЪЛГАРИ В ИНТЕРНАЦИОНАЛНИТЕ БРИГАДИ В ИСПАНИЯ (1945–1946)

Фонд 370 Б, 2 описа, 30 а.е., 1937–1946 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Съюзът на доброволците българи от интернационалните бригади в Испания е основан на учредително събрание в София на 28 януари 1945 г. Според приетия на него устав Съюзът се ръководи от Управителен съвет с Изпълнително бюро от 5 души. Има и Контролна комисия с Бюро от 3 души. В провинцията се изграждат дружества, ръководени пряко от Управителния съвет. Сред задачите на Съюза са събиране на биографични данни и сведения за загинали интербригадисти и подпомагане на семействата им, популяризиране борбата на испанските антифашисти и тяхната защита и т.н. През 1946 г. се изгражда Съюз на бойците против фашизма (СБПФ) като масова антифашистка организация. Съюзът на интербригадистите в Испания се влиява в него и в края на 1946 г. преустановява дейността си.

Опис 1, 22 а.е., 26 януари 1945 – 1 октомври 1946 г.

Учредително събрание – учредителен протокол, проектоустав; Изпълнително бюро – отчет за дейността на Съюза; списъци на членове на Съюза; списъци на живи и на загинали интербригадисти; молби и писма за приемане членове на Съюза; автобиографии, характеристики и членски карти на живи интербригадисти; биографии и сведения за загинали интербригадисти; писма от и до организации и частни лица с покани за чествания, конференции, издирване на интербригадисти; материали по учредяване на дружествата на Съюза в провинцията и тяхната дейност; материали за интербригадисти от други страни.

Опис 2, 8 а.е., 1937–1946 г.

Информационен бюлетин на интернационалната бригада (брошура на испански език); *автобиографии, свидетелства, членски карти* на членове на Съюза; *писма* от Долорес Ибарури, Хосе Жирал, Аморо Росал и др. по дейността на интербригадистите; *писма* до Георги Димитров, Васил Коларов, Стела Благоева от Съюза на доброволците в Испания; *окръжни* от Съюза за събиране на данни за осъдени на смърт испански антифашисти; *протоколи, сведения, съобщения* за акции на Комитета за защита на испанския народ; *стихотворения, изрезки* от вестници и *брошури* във връзка с войната в Испания (1936–1938).

СЪЮЗ НА БОЙЦИТЕ ПРОТИВ ФАШИЗМА (СБПФ) (1946–1951)

(Съюз на българските народни партизани (1945–1946))

Фонд 369 Б, 1 опис, 398 а.е., 1945–1951 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

На 8 юли 1945 г. се провежда партизанска национална конференция, която решава да се изгради Съюз на българските народни партизани. В него членуват партизаните от периода 1941–1944 г., активни членове на бойни групи и известна категория ятаци, а останалите членове на бойни групи и ятаци са спомагателни членове на Съюза. По-късно надделява идеята да се създаде организация, в която да членуват всички участници в нелегалната дейност на БКП през периода 1923–1944 г. За целта Съюзът на българските партизани изгражда Централен инициативен комитет (13 септември 1946 г.), към който се присъединява и Съюзът на доброволците интербригадисти в Испания. Проведеният на 26-28 октомври 1947 г. учредителен конгрес на Съюза на бойците против фашизма (СБПФ) приема устав, който определя следната организационна структура: съюзен конгрес, Централен изпълнителен комитет със Секретариат и отдели, областни пълномощници, околийски и градски комитети и местни дружества. На 15 март 1951 г. СБПФ преустановява съществуването си.

Съюз на българските народни партизани: I. Учредителна конференция – доклад, стенографски протокол, резолюции, телеграми до конференцията (8 юли 1945 г.); **II. Централен комитет** – списъци на живи и загинали партизани и ятаци; членове на бойни групи; **декларации** на партизани и ятаци и членове на бойни групи; **декларации, именници, удостоверения** на партиза-

ни в Гърция, Франция, Холандия, Чехия, Югославия; *биографии и сведения* за убити партизани, ятаци, политзатворници (1925–1944); материали на сп. „Народна борба“; *регистър* на членовете на Съюза на партизаните в София; *касова книга, изходящи и входящи дневник*.

СБПФ: I. Учредителен конгрес – стенографски протокол, доклад, устав, резолюция (26–28 октомври 1947 г.); **II. Централен комитет – Секретариат** – протоколи от заседанията на Секретариата (1947–1948); *решения, планове, отчети, преписки* с околийските комитети; *възвания, апели, инструкции, окръжни до околийските комитети; списъци и характеристики* за награждаване на участници в Септемврийското въстание 1923 г.; *списъци* на убити и живи партизани и ятаци по околии; *списъци* за награждаване с ордени; *списъци* на политзатворници; *изложения до и решения* на партизанската комисия; **Организационен отдел** – *доклади, протоколи* от съвещания и конференции; *отчетни доклади и планове* на околийските комитети; **отдел „Кадри и подготовка“** – *заявления и автобиографии; протоколи* за конструиране ръководства на околийските комитети; *сведения и характеристики*, давани от ЦК на СБПФ; *доклади, инструкции, планове* за работата на групите за съдействие на народната милиция; **отдел „Пропаганда и агитация“** – *спомени* на участници в Септемврийското въстание 1923 г. и в Отечествената война 1944–1945 г.; *спомени* за живота на концлагеристи и политзатворници; *биографии и спомени* за загинали и живи дейци; *писма и отчети* за пропагандната дейност (изложби, брошури, възпоменателни листове); **отдел „Грижи за боеца“** – *планове, сведения, писма, отчети* за подпомагане пострадали от фашизма (помощи, пенсии, лечение и др.); **Международен отдел** – *входящи и изходящи писма* за чествания, участия в международни конференции, размяна на летовници и др.; **Финансово-стопански отдел** – *доклади и ревизионни актове* за финансовото състояние на ЦК и на околийските комитети; **редакция и администрация на в. „Народна борба“** – *статии, информации, разкази, стихотворения* за конкурса на в. „Народна борба“; *дописки, телеграми* и др.

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА БОРЦИТЕ ПРОТИВ ФАШИЗМА И КАПИТАЛИЗМА (ЦК НА БПФК) (1959–1992)

Фонд 306 Б, 1 опис, 591 а.е., 1959–1976 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Създаден с Постановление № 152 на Министерския съвет и ЦК на БКП от 14 юли 1959 г. и с Решение на Секретариата на ЦК на БКП от 20 януари 1960 г. за уреждане общественото, материалното и социално-битовото положение на активните борци против фашизма и капитализма. Създаден е Централен комитет, окръжни комитети и Градски комитет в София, които издирват и регистрират активните участници в революционното движение в България (1918–1944), интербригадистите от Гражданската война в Испания (1936–1939), участниците в съпротивителното движение в други страни по време на II Световна война, както и задържаните в хитлеристките концлагери. Окръжните комитети проучват кандидатурите и правят предложения пред Централния комитет, който утвърждава активните борци. За периода 1959–1984 г. са картотекирани и образувани 150 000 лични дела на кандидати за АБПФК, от които са утвърдени 88 000 души, групирани в 5 категории. Структурата на ЦК на БПФК включва: ръководни органи (Пленум, Бюро, Председателство) и отдели (Организационен, Масово-политически, Социално-битов, Социално-здравен, Международен, Секретариат). ЦК на БПФК съгласува своята дейност с отделите на ЦК на БКП и има ръководни и контролни функции спрямо окръжните, районните и общинските комитети на БПФК. ЦК на БПФК е член на Международната федерация на участниците в съпротивата (ФИР) със седалище Виена. През 1992 г. ЦК на БПФК преустановява дейността си. На негово място се създава Българският антифашистки съюз (БАС).

***Пленуми на ЦК на БПФК** – протоколи и приложения към тях материали; информации и списъци за дейността на ЦК на БПФК и броя на утвърдените активни борци по окръзи; **Бюро на ЦК на БПФК** – протоколи от заседания на Бюрото с приложения към тях докладни записки, списъци и други материали за промени в положението на активните борци; **ЦК на БПФК** – протоколи от заседанията на ЦК за утвърждаване, отказване и промени в положението на активните борци, предложени от окръжните комитети; **организационна дейност** – окръжни и указания до ОК на БПФК по цялостната им дейност; изложения, предложения, докладни записки и др.; **социално-битова дейност** – докладни записки, предложения и др. за отпускане на персонални пенсии, за социално-битовото осигуряване на признатите активни борци; **международна дейност** – връзки с Международната федера-*

ция на участниците в съпротивата (ФИР) и със сродни организации в западноевропейски страни – *доклади, информации, протоколи, докладни записки, резолюции, декларации, планове, отчети, кореспонденция* и др.; връзки със сродни организации в социалистически страни – *кореспонденция, протоколи, информации*.

Раздел 4

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ, ИНСТИТУТИ И РЕДАКЦИИ ПОД НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО НА ЦК НА БКП

ПАРТИЕН КОМИТЕТ ПРИ АПАРАТА НА ЦК НА БКП

Фонд 297 Б, 1 опис, 52 а.е., 31 март 1950 – 23 декември 1982 г.

Инвентарен опис.

След 9 септември 1944 г. комунистите, които работят в новоизградения апарат на ЦК на БКП, членуват в една първична партийна организация (ППО). С решение на Секретариата на ЦК на БКП от 12 юни 1951 г. ППО се разделя по отдели на партийни организации без права да приемат и да изключват партийни членове. По-късно с решение на Секретариата от 17 декември 1954 г. партийните организации по отдели се превръщат в ППО. За тяхното обединяване и ръководство се изгражда партиен комитет.

Протоколи и материали към тях от събрания на партийната организация и заседания на партийния комитет; информации, отчети, списъци и др.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ (ППО) ПРИ ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ (ЦКРК) НА БКП И ПРИ ОТДЕЛИТЕ НА ЦК НА БКП“

Фонд 298 Б, 13 описа, 309 а.е., 1953–1986 г.

Инвентарни описи.

Специфичните особености на ППО при отделите на ЦК на БКП като фондообразуватели и съществуващите между тях връзки дават възможност създадените от тяхната дейност документи да бъдат отнесени към един обединен (групов) архивен фонд. На документите на фондообразувателите, влизащи в състава на груповия архивен фонд, са съставени самостоятелни инвентарни описи, а систематизацията в тях е по хронология.

Опис 1 – ППО при ЦКРК

54 а.е., 17 февруари 1953 – 28 декември 1986 г.

Протоколи от отчетно-изборни събрания и материалите към тях; *протоколи* от партийни събрания; *планове* на ППО; *протоколи и материали* към тях от заседания на партийното бюро.

Опис 2 – ППО при ОТДЕЛ „ОРГАНИЗАЦИОНЕН“ (1944–1989)

(Отдел „Организационно-инструкторски“ (1948–1949);
отдел „Партийни, профсъюзни и младежки
органи“ (ППМО) (1949–1957);
отдел „Партийни и младежки органи“ (1957–1963)

5 а.е., 4 февруари 1980 – 23 декември 1984 г.

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО.

Опис 3 – ППО при ОТДЕЛ „ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ“ (1944–1984)

(Отдел „Агитпроп“ (1944–1948)

40 а.е., 8 април 1952 – 10 април 1984 г.

Протоколи от годишни отчетно-изборни събрания; *планове* за работата на ППО; *протоколи и материали* към тях от събрания на ППО; *протоколи и материали* към тях от заседания на партийното бюро.

Опис 4 – ППО при ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ (1950–1984)

(Отдел „Планово-финансово-търговски“ (1950–1962);
отдел „Планово-финансов“ (1963–1966)

43 а.е., 1 юни 1951 – 9 ноември 1983 г.

Протоколи от годишните събрания на ППО и *материалите* към тях; *планове* за работата на организацията; *протоколи и материали* към тях от събрания на ППО и заседания на партийното бюро.

Опис 5 – ППО при ОТДЕЛ „ТЪРГОВИЯ И ХРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ“ (1963–1964)

2 а.е., 14 януари 1963 – 23 декември 1964 г.

Протокол и доклад от годишно отчетно-изборно събрание; *протоколи* от партийни събрания и от заседания на партийното бюро и *материали* към тях.

Опис 6 – ППО при ОТДЕЛ „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ“ (1965–1984)

8 а.е., 6 януари 1965 – 6 април 1984 г.

Протоколи и материалите към тях от събрания на 324-та ППО и от заседанията на партийното бюро.

Опис 7 – ППО при ОТДЕЛ „СТРОИТЕЛСТВО И АРХИТЕКТУРА“ (1954–1983)

(Отдел „Строителство, транспорт и съобщения“
(1954–1956), (1959–1962);
отдел „Строителство“ (1963–1968)

30 а.е., 3 септември 1954 – 12 ноември 1983 г.

Протоколи от събрания на 323-та ППО и от заседанията на партийното бюро и *материалите* към тях.

**Опис 8 – ППО при ОТДЕЛ
„СЕЛСКОСТОПАНСКИ“ (1949–1989)**

(Селотдел (1944– 1949)

28 а.е., 15 април 1953 – 26 декември 1980 г.

Протоколи от събрания на ППО и от заседанията на партийното бюро и *материалите* към тях; *списъци* на членовете на организацията.

Опис 9 – ППО при ОТДЕЛ „ВОЕНЕН“ (1966–1982)

13 а.е., 23 декември 1972 – 15 декември 1982 г.

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО; *доклади и информации* от събрания на организацията; *списък* на партийните членове.

**Опис 10 – ППО при ОТДЕЛ „ВЪНШНА ПОЛИТИКА
И МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ“ (1948–1989)**

(Отдел „Международни връзки“ (1948–1954)

17 а.е., 17 януари 1955 – 24 декември 1980 г.

Протоколи от партийни събрания и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях.

Опис 11 – ППО при ОТДЕЛ

„ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ“ (1945–1989)

(Сектор „Щат, бюджет и счетоводна дейност“ (1953–1980)

j n { n k y j q t v n u k q m

Протоколи от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях; *планове* на ППО.

Опис 12 – ППО при ОТДЕЛ

„ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ“ (1945–1989)

(Сектор „Автотранспорт“)

30 а.е., 11 януари 1956 – 11 октомври 1982 г.

Протоколи от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях; *планове* на ППО.

Опис 13 – ППО при ИНФОРМАЦИОННО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИЯ ЦЕНТЪР (1971–1989)

12 а.е., 11 януари 1971 – 22 декември 1980 г.

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро.

Необработен масив, 40 твърди папки, 1951–1989 г.

Включва документалните материали на първичните партийни организации при следните отдели на ЦК на БКП: Деловодство (1972–1987); Външна политика и международни връзки (1968–1975); Идеологическа политика на БКП (1984–1989); Култура (1979–1984); Кадри, партийни организации и командировки в чужбина (1974); Наука и образование (1956–1984); Кадрова политика (1986); Промишленост (1951–1984); Селскостопански (1974–1980); Финансово-стопански (1978–1984).

Протоколи и материалите към тях от отчетно-изборни събрания на ППО; *протоколи* и материалите към тях от събрания на ППО и от заседания на партийните бюра; *доклади, информации, сведения, планове* за дейността на ППО; *списъци* на ППО.

ОБЕДИНЕН КОМИТЕТ НА БКП В СССР (1973–1990)

Фонд 348 Б, необработен, 38 кутии, 1973–1986 г.

Дело на фонда; предварителни описи.

Създаден с решение на Секретариата на ЦК на БКП от 5 декември 1972 г. за ръководство на цялостната дейност на органите и организациите на БКП в СССР. Учредителната конференция е проведена през февруари 1973 г. Структурата на обединения ПК включва: пленум, бюро, отдели: Организационен, Пропаганда и агитация, Строителство и дърводобив и Финансово-домакинска служба. С протокол № 850 от 27 септември 1978 г. на Секретариата на ЦК на БКП са утвърдени „Основни положения за структурата и задачите на органите и организациите на БКП в СССР“. Под пряко ръководство на Обединения комитет на БКП в Москва са: Районният комитет на БКП в Усогорск – Коми АССР и другите комитети на БКП в СССР (Архангелск, Бухара, Губкин, Железногорск, Небит-даг, Оренбург, Стари Оскол, Тюмен и др.); първичните партийни организации при Посолството, Търговското представителство, СИБ, Главна дирекция „Строителство на НРБ в

СССР“ и др. Щатът и бюджетът на Обединения партийен комитет в Москва и на другите комитети на БКП в СССР се утвърждават от Секретариата на ЦК на БКП. Обединеният ПК на БКП в СССР е разформиран през 1990 г.

Протоколи и материалите към тях (оценки, изводи, информации, планове и др.) от заседания на Обединения ПК в Москва и на партийните комитети в СССР; *протоколи и материали* на първичните партийни организации на БКП в СССР (предимно от годишни отчетно-изборни събрания); *материали от отчетно-изборните конференции* на партийните организации в СССР.

УЧРЕЖДЕНСКИ КОМИТЕТ НА БКП ПРИ ЦК НА ДКМС

Фонд 343 Б, 1 опис, 34 а.е., 1965–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партийната организация в ЦК на ДКМС е изградена в края на 1944 г. (в предшественика – ЦК на РМС). До 1953 г. има обща партийна организация (през 1950 г. – 126, а през 1953 г. – 148 комунисти) с партийни групи в отделите. През 1954 г. се изграждат самостоятелни ППО по отдели. За тяхното обединяване и ръководство се създава Учрежденски партийен комитет (УПК) без права да утвърждава новоприети членове. През 1970 г. има реструктуриране на ППО, които вече са 17 с 423 членове. През 1983 г. се извършва реструктуриране на ППО в младежкия печат. Самостоятелни ППО остават в редакциите на в. „Народна младеж“, в. „Орбита“ и издателство „Народна младеж“, а останалите са изградени според проблемно-съдържащия принцип: 1) ППО на комунистите от детско-юношеските издания: в. „Септемврийче“, сп. „Смяна“, сп. „Пламъче“, сп. „Дружинка“; 2) ППО на комунистите от научно-техническите издания: „Наука и техника за младежта“, „Математика“, „Космос“, „Млад конструктор“; 3) комунистите от сп. „Младеж“ и сп. „Дружба“ се зачисляват в ППО на отдел „Идейно-възпитателна дейност“, а комунистите от в. „Пулс“ и сп. „Родна реч“ към ППО в отдел „Култура“ на ЦК на ДКМС. През 1985 г. учрежденската партийна организация има 24 ППО. Тя се ръководи от Учрежденски партийен комитет на БКП в състав от 11 до 17 члена. От 1987 г. на УПК са предоставени права за утвърждаване на новоприети комунисти. През 1990 г. учрежденската партийна организация е разформирана.

Протоколи от заседанията на Учрежденския партийен комитет и *материалите* към тях; *протоколи* от отчетно-изборните събрания на учрежденската партийна организация и материалите към тях.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ЦК НА ДКМС

Фонд 365 Б, 1 опис, 29 а.е., 1950–1963 г.

Инвентарен опис.

Първична партийна организация в ЦК на ДКМС съществува още от есента на 1944 г. (в предшественика – ЦК на РМС). Документите на организацията до 1950 г. не са запазени. До 1954 г. в ППО има изградени партийни групи по отдели. След това се обособяват партийни организации в състава на общата първична партийна организация. През 1964 г. е сформиран Учрежденски партиен комитет, а съставните организации получават права на първични партийни организации. Поради това фондообразувателят е снет от отчет. Архивните материали от настоящия фонд се допълват от **фонд 343Б** и **фонд 344Б**.

Протоколи от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро и материалите към тях; *отчетни доклади* на партийната организация; *доклади, информации, преценки, докладни записки* за партийната учебна година; *планове* за работата на партийната организация; *протоколи и информации* за работата на партийните организации по отдели; *протоколи* от събрания на партийните групи.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ ЦК НА ДКМС“

Фонд 344 Б, 2 опис, 52 а.е., 1957–1986 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Груповият фонд включва две ППО (при отделите „Организационен“ и „Идейно-възпитателна дейност“). Те са самостоятелни фондообразуватели от създаването им през 1954 г. до 1986 г., когато цялата им документация е предадена в ЦПА. През периода 1970–1986 г. ППО при отдел „Организационен“ на ЦК на ДКМС има състав от 24 до 31 души. В нея членуват и комунистите от „Бюлетин“ (от 1985 г. – сп. „Комсомолски живот“), а през 1971–1973 г. и комунистите от сектор, впоследствие отдел „Инспекторат“ на ЦК на ДКМС. ППО при отдел „Пропаганда и агитация“ (1954–1972) се преименува на ППО при отдел „Идейно-възпитателна дейност“. За известно време (1978–1982) в тази ППО членуват комунистите от сектор „Култура“ до обособяването му като самостоятелен отдел. През 1983 г. в ППО се включват и комунистите от сп. „Дружба“ и сп. „Младеж“, а през 1986 г. – и от

сектор „Военно-патриотично възпитание“. През 1990 г. и двете ППО са разформировани.

**Опис 1 – ППО при ОТДЕЛ „ОРГАНИЗАЦИОНЕН“
на ЦК на ДКМС (1954–1990)**

30 а.е., 1957–1986 г.

Протоколи от партийни събрания и *материали* към тях; *протоколи* от заседания на партийното бюро; *доклади и планове* на организацията; *списъци* на ППО и др.

**Опис 2 – ППО при ОТДЕЛ „ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА
ДЕЙНОСТ“ на ЦК на ДКМС, сп. „МЛАДЕЖ“
и сп. „ДРУЖБА“ (1983–1990)**

(ППО при отдел „Пропаганда и агитация“ (1954–1972);
ППО при отдел „Идейно-възпитателна дейност“
(1972–1983))

22 а.е., 1964–1986 г.

Протоколи от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях; *списъци* на партийните членове.

**ВИСША ПАРТИЙНА ШКОЛА ПРИ ЦК НА БКП
(1951–1970)**

Фонд 312 Б, 1 опис, 554 а.е., 1944–1970 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

С Решение № 2 на Политбюро на ЦК на БРП(к) от 20 октомври 1944 г. при ЦК се създава партийна школа, отначало месечна, която от март 1945 г. става тримесечна, а от септември 1947 г. – Едногодишна партийна школа. По решение на V конгрес на БКП (1948) се създава Двегодишна партийна школа при ЦК на БКП (1949–1951). С Постановление № 1058 от 15 декември 1951 г. на Министерския съвет тя се признава за висше учебно партийно-политическо звено с название Висша партийна школа при ЦК на БКП с тригодишен, а от 1964 г. – 4-годишен курс на обучение. През 1953 г. е открито и задочно отделение. През 1961 г. се въвеждат специалности по икономика на промишлеността и икономика на селското стопанство. От 1959 г. към ВПШ се създава и специално отделение за подготовка на кадри от чуждест-

ранни комунистически партии с двегодишен курс на обучение. През 1957 г. започва издаването на „Известия“ на ВПШ, където се печата научната продукция на преподавателите от школата. През 1965 г. те са преименувани на „Научни трудове“ на ВПШ. През 1966 г. Едногодишната партийна школа се закрива и се открива Двегодишен курс за специалисти с висше образование. Висшата партийна школа първоначално се ръководи от директор, а от 1957 г. – от ректор и Академичен съвет. Измененията в структурата и насоките в школата се утвърждават от Политбюро, а щатът се одобрява от Секретариата на ЦК на БКП. В методическо, научно и учебно отношение ВПШ се ръководи от Закона за висшето образование. През 1969 г. ВПШ основно се реорганизира. На основата на ВПШ, Института по организация на управлението при Министерския съвет и Центъра за усъвършенстване на ръководни кадри при Министерството на труда и социалните грижи през 1970 г. се създава Академията за обществени науки и социално управление (АОНСУ) при ЦК на БКП.

Протоколи и материали към тях от заседания на Академичния съвет, Дирекцията, Ректората, Педагогическия съвет, Мандатната комисия и на ръководствата и преподавателите от катедрите при школата; *докладни записки, информации, доклади, отчети, справки, сведения, кореспонденция* и др., свързани с учебно-преподавателската, възпитателната и научно-изследователската дейност на школата; *документи* за специотделението на чуждестранните студенти и курсисти; *документи за международната дейност* и връзките със сродни ВПШ от други страни.

ОБЩОШКОЛСКИ ПАРТИЕН КОМИТЕТ ПРИ ВИСШАТА ПАРТИЙНА ШКОЛА НА ЦК НА БКП (1953–1969)

Фонд 383 Б, необработен, 4 кутии, 1953–1969 г.

Партийна школа на ЦК на БКП функционира от м. декември 1944 г. От 1949 г. тя става двегодишна, а от есента на 1951 г. се превръща във Висша партийна школа (ВПШ). През есента на 1953 г. се учредява Общешколски партийен комитет при ВПШ. От ноември 1969 г. ВПШ се обединява с Института по организация на управлението при Министерския съвет и Центъра за усъвършенстване на ръководни кадри (ЦУРК) в Академия за обществени науки и социално управление (АОНСУ). Обединяват се и партийните организации. Общешколският партийен комитет при ВПШ престава да съществува.

Протоколи и материалите към тях на отчетно-изборните конференции на организацията; протоколи и материалите към тях на заседанията на партийния комитет; отчетни доклади, резолюции, планове за подготовка на конференциите, списъци на делегатите и др.; планове, информации, отчети, сведения, справки; характеристики и биографични справки; протоколи, доклади, сведения, справки за наказания на партийни членове и др.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ ВИСШАТА ПАРТИЙНА ШКОЛА НА ЦК НА БКП“

Фонд 384 Б, необработен, 14 кутии, 1949–1969 г.

Партийна школа на ЦК на БКП функционира от м. декември 1944 г. В началото към нея има временни партийни организации, а от 1949 г. – обща партийна организация с право на първична. От 1951 г. Партийната школа е призната за висше учебно заведение. Всички курсисти са в една организация, а преподаватели и служители се обособяват в отделна партийна организация. През есента на 1953 г. се учредява Общошколски партиен комитет. Общата първична организация на курсистите е разделена на партийни организации по курсове. Освен тях има и организации при едногодишните курсове. Тази структура на партийната организация при ВПШ се запазва до създаването на АОНСУ в края на 1969 г.

ППО на преподавателите и административно- техническия персонал (1949–1953)

Протоколи от годишни отчетно-изборни събрания; протоколи от събрания на ППО; протоколи от заседания на партийното бюро; планове на ППО и партийното бюро; доклади по учебната и пропагандната работа.

ППО при шестмесечен курс (лекторски и журналистически) при ЦК на БКП (1949–1950)

Протокол, резолюция и доклад от годишно отчетно-изборно събрание на II лекторска група; протоколи и доклади на лек-

торския курс; *протоколи и доклади* на лекторския и журналистическия курс; *списъци* на партийните членове.

ППО при Двегодишна партийна школа (1949–1950)

Протоколи от заседания на партийното бюро; *протоколи* от годишни отчетно-изборни събрания на партийните групи; *протоколи, доклади, планове* на партийните групи по учебната работа.

ППО при Едногодишна партийна школа (1947–1953)

Протоколи от събрания на ППО и заседания на партийното бюро; *протоколи и доклади* на партийните групи; *планове, информации, доклади* за партийно-организационната и пропагандна работа; *решение* на общо партийно събрание и *материали* за участие на комунистите в изборната кампания; *материали* по наказания на партийни членове; *списъци* на ППО.

ППО при Едногодишна партийна школа (1952–1953)

Протокол и доклад от отчетно-изборно събрание; *протоколна книга* за събранията на ППО и заседанията на партийното бюро; *планове* на ППО; *доклади* на партийните партийните групи; *списъци* на партийните членове.

ППО при Едногодишна партийна школа (IV километър) (1952–1953)

Протоколи, доклади, планове на ППО и на партийното бюро; *протоколи и доклади* на партийните групи.

ППО при Едногодишна партийна школа (Дворец на пионерите) (1952–1953)

Протокол и доклад от годишното отчетно-изборно събрание; *протоколна книга* на ППО и на партийното бюро; *планове* на ППО; *доклади* на партийните групи; *списъци* на партийните членове.

**ППО при Едногодишна партийна школа
(ул. „Париж“ 3) (1952–1953)**

Протоколи, доклади, планове на ППО, партийното бюро и партийните групи.

**ППО на административно-техническия
персонал (1952–1958)**

Протоколи и резолюции от годишни отчетно-изборни събрания; протоколи от събрания на ППО и заседания на партийното бюро; планове, отчети, доклади, сведения, преценки за извършената организационна и политическа работа.

ППО на преподаватели и аспиранти (1950–1968)

Протоколи от събрания на ППО; протоколи от заседания на партийното бюро; протоколи на партийните групи при катедрите; планове, доклади, информации, мероприятия, сведения, оценки за организационната и политическата работа.

**ППО при Едногодишна партийна школа –
селскостопански профил (1956–1959)**

Протоколи от събрания на ППО и заседания на партийното бюро; доклади на годишните отчетно-изборни събрания; протоколи от събрания на партийните групи; планове, доклади, информации от партийното бюро и партийните групи по учебната работа, подготовката на изпити, организационното състояние и партийната работа на ППО и партийните групи.

**ППО при Едногодишна партийна школа –
промишлен профил (1956–1962)**

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО и заседания на партийните групи; протоколи от събрания, планове, информации от партийните групи; планове, сведения, информации на партийното бюро; списъци на ППО.

ППО при тригодишния курс на ВПШ (1951–1963)

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО; про-

токоли от заседания на партийното бюро; планове, мероприятия, информации, сведения за дейността на ППО и партийното бюро; протоколи, доклади, мероприятия, планове, информации за работата на партийните групи; тетрадки на партийните групи; доклади, информации, справки за наказания на партийни членове; списъци на ППО.

ПАРТИЕН КОМИТЕТ ПРИ АКАДЕМИЯТА ЗА ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ И СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ ЦК НА БКП (1970–1989)

Фонд 385 Б, необработен, 7 кутии, 1970–1983 г.

По решение на Политбюро на ЦК на БКП от ноември 1969 г. Висшата партийна школа (ВПШ) се обединява с Института по организация на управлението при Министерския съвет и с Центъра за усъвършенстване на ръководни кадри (ЦУРК) в ново научно-учебно заведение – Академия за обществени науки и социално управление (АОНСУ). През 1970 г. е учредена и нова обща партийна организация, за чието ръководство е създаден партийен комитет. През 1976 г. АОНСУ, Институтът по история на БКП (ИИБКП) и Институтът за съвременни социални теории (ИССТ) се обединяват в Научно-учебен комплекс (НУК) при ЦК на БКП. Партийната организация се увеличава, нарастват и задачите на партийния комитет, който получава нови компетенции. Той вече има бюро, което провежда оперативното ръководство на партийната организация, а най-важните и проблемни въпроси се разглеждат на пленарни заседания. Партийният комитет прекратява дейността си през 1990 г., когато НУК при ЦК на БКП се закрива, а партийните организации по месторабота са разпуснати.

Документи на ПК на АОНСУ – протоколи и материалите към тях от отчетно-изборните конференции; протоколи и материалите към тях от заседанията на ПК; планове, оценки, информации, сведения, списъци за провежданата партийно-организационна, просветна, културно-масова работа; документи на ПК при НУК – протоколи и материалите към тях от отчетно-изборните конференции; протоколи и материалите към тях от заседанията на пленума на ПК; протоколи и материалите към тях от заседанията на бюрото на ПК; доклади, информации, преценки, сведения, справки, планове, предложения, списъци за провежданата организационна и масово-политическа работа в партийната организация.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ АКАДЕМИЯТА ЗА ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ И СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ ЦК НА БКП“

Фонд 386 Б, необработен, 13 кутии, 1970–1983 г.

В структурата на АОНСУ, а след това и на НУК, има няколко института, центрове и служби, към които са изградени първични партийни организации (ППО). През 1990 г. НУК при ЦК на БКП е закрит, а ППО са разпуснати.

ППО при Института по марксизъм-ленинизъм (ИМЛ) при АОНСУ

Протоколи и материалите към тях от събрания на партийната организация; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *планове, решения, сведения, справки, информации* за дейността на ППО и на партийното бюро; *доклади, предложения, информации* за налагане и отмяна на наказания на партийни членове; *списъци* на ППО.

ППО при Института за социално управление (ИСУ) при АОНСУ

Протоколи от събранията на ППО и от заседанията на партийното бюро и материалите към тях; *списъци* на партийните членове.

ППО при Център по теория и управление на идеологическия процес (ЦТУИП) при АОНСУ

Протоколи от събранията на ППО и от заседанията на партийното бюро и материалите към тях; *списъци* на партийните членове.

ППО при Център по управление на икономиката в отраслите към АОНСУ

Протоколи от събранията на ППО и от заседанията на партийното бюро и материалите към тях; *списъци* на партийните членове.

w qgntz~ wvwj zqptvxz vqznsxzkv g f
t j f–

Протоколи от събранията на ППО и от заседанията на партийното бюро и материалите към тях; *списъци* на партийните членове.

ЦЕНТРАЛЕН ПАРТИЕН АРХИВ (ЦПА)

Фонд 372 Б, необработен, 100 кутии, 1946–1990 г.

Създаден през февруари 1946 г. по решение на Секретариата на ЦК на БКП. През 1955 г. се включва като архивен сектор в Института по история на БКП. През 1976 г. се отделя от Института и остава като структурно звено в апарата на ЦК на БКП. ЦПА е едно от големите архивохранилища в страната. В него са събрани над 400 архивни фонда, близо 200 частични постъпления, значителна сбирка спомени и голям брой фотодокументи за обществено-политическия живот у нас. Закрит през 1993 г., а съхраняваният в неговото архивохранилище документален материал е предаден на Централния държавен архив (ЦДА).

Отчети, доклади, информации, сведения, планове за дейността на ЦПА; *протоколи* и материалите към тях на приемателно-оценителната комисия на ЦПА; *протоколи, доклади, информации, сведения* за проведени съвещания по въпроси на архивната работа; *материали* от международни съвещания и симпозиуми по архивно дело; *инструкции и указания* за комплектуването, обработката, съхранението и използването на документите; *методически материали и разработки* по архивистика; *информационни бюлетени* на ЦПА по проблемите на архивната работа; *кореспонденция* на ЦПА с окръжните партийни архиви; *кореспонденция и връзки* с архиви в чужбина.

ИНСТИТУТ ПО ИСТОРИЯ НА БКП ПРИ ЦК НА БКП (1953–1990)

Фонд 310 Б, 1 опис, 100 а.е., 1953–1974 г.

Инвентарен опис.

Действа от 1 януари 1953 г. като Институт по история на българското революционно движение и на комунистическата партия при ЦК на БКП

(1953–1955). През 1955 г. към него се присъединява създаденият през февруари 1946 г. Централен партийен архив (ЦПА). В организационно отношение са обособени два сектора – архивен и научно-исторически. Към института е създадена библиотека, която се изгражда като специализирана научно-информационна база по история на БКП и на международното работническо и комунистическо движение. През 1974 г. Институтът наброява 75 щатни сътрудници. От тях научни работници са 28 души, от които 17 хабилитирани и 11 младши научни сътрудници. В ЦПА работят 23 души, в библиотеката – 5 души, административно-помощен персонал – 12 души. През 1976 г. Институтът по история на БКП се разделя на две – Централният партийен архив остава като организационно звено в ЦК на БКП, а научната част от института, заедно с АОНСУ и Института за социално управление, образуват Научно-учебния комплекс при ЦК на БКП до 1990 г., когато са закрити.

Протоколи и материали към тях от годишни отчетни събрания на института; от заседания на Дирекционния съвет; от заседания на Научния съвет; отчети и доклади за работата на института; отчетен доклад за работата на Централния партийен архив (1966); планове и отчети на секциите (1966–1970); кореспонденция с чуждестранни институти – за организиране на международни съвещания, семинари, издаване на съвместни трудове, обмен на информация и литература; информации и отчети за международни командировки и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ИНСТИТУТА ПО ИСТОРИЯ НА БКП

Фонд 391 Б, необработен, 1 кутия, 1950–1963 г.

Партийна група в Института по история на БКП има от 1952 г. През 1955 г. тя прераства в първична партийна организация (ППО). През 1955 г. Институтът и Централният партийен архив се обединяват, а заедно с това – и партийните им организации. През 1976 г. ЦПА се отделя от института, а партийните членове от архива образуват самостоятелна партийна организация. Партийната организация на Института по история на БКП е включена в състава на общата партийна организация на Научно-учебния комплекс на ЦК на БКП. През 1990 г. е разформирована.

Протоколи от годишни отчетни събрания на партийната група в ЦПА (1950–1955); протоколи от годишни отчетни събрания на партийната група в института (1952–1955); протоколи от събрания на партийната организация в ЦПА; протоколи и материалите към тях от събрания на партийната организация в

Института по история на БКП; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *протоколи* от партийен семинар по периодизация на партийната история (декември 1957 – януари 1958); *информации, сведения, отчети, справки* за партийната просвета в историческия и архивния сектор на института; *списъци* на ППО.

Забележка: За ППО в Института по история на БКП виж и **фонд 386 Б.**

ИНСТИТУТ ЗА СЪВРЕМЕННИ СОЦИАЛНИ ТЕОРИИ (1968–1990)

Фонд 311 Б, 2 описа, 83 а.е., 1968–1980 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Създаден с Решение на Секретариата на ЦК на БКП от 27 февруари 1968 г. под наименованието „Институт за обществени и идеологически проучвания“, а от 28 февруари 1969 г. се преименува в Институт за съвременни социални теории (ИССТ). С разпореждане на Министерския съвет от 2 юни 1969 г. Институтът преминава към Президиума на БАН, но фактически остава под непосредственото ръководство на ЦК на БКП. През 1974 г. ИССТ наброява 112 души щатни сътрудници, разпределени в 11 секции и 2 проблемни групи. Институтът изучава и анализира немарксистическите теории и идейни течения във всички области на обществознанието: философия, социология, политикономия, история, държавно-политически науки, етика, естетика, педагогика. От 1973 г. издава поредиците „Съвременни социални теории“ и „Реферативен бюлетин“. През 1990 г. е закрит.

Опис 1, 31 а.е., 1968–1974 г.

Протоколи и материали към тях от заседания на Дирекционния съвет; *перспективни и годишни планове* за научно-изследователската работа на института; *материали за работата на секциите*; *протоколи и материали* към тях от заседанията на Научния съвет; *информации и отчети* от научните сътрудници за командировките им в чужбина; *материали за международната дейност* на Института по въпросите на борбата с антикомунизма.

Опис 2, 52 а.е., 1975–1980 г.

Протоколи и материали към тях от заседания на Научния

съвет; *отчети* за дейността на института (1971–1975); *информации* от научните сътрудници за командировките им в чужбина; *планове* за научно-изследователската и научно-приложна дейност; *справки и информации* за международни научни конференции и симпозиуми.

ПАРТИЗДАТ – ИЗДАТЕЛСТВО НА БКП (1944–1991)

Фонд 324 Б, 1 опис, 278 а.е., 1945–1980 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

С Решение на ЦК на БРП(к) от 18 ноември 1944 г. се създава Партиздат – издателство на БРП(к), като идеологически и културен институт със стопанска дейност към ЦК, представляващ отделна юридическа личност. Издателството започва дейността си в галерията на бул. „Руски“ 7 (сега „Цар Освободител“), а след това наема помещения на пл. „Народно събрание“. Там се открива и първата партийна книжарница. Скоро и в страната започват да работят голям брой партийни книжарници. Това налага създаването на търговска дирекция към Партиздат. През 1951 г. партийните книжарници са одържавени и включени в новосъздаденото държавно предприятие за разпространение на литература. Търговската дирекция към Партиздат е закрыта. В началото Партиздат не разполага със собствена печатница и първите издания са отпечатвани в частни печатници. По-късно е построена голяма и модерна сграда. С Постановление на Министерския съвет от 1954 г. печатницата се отделя в самостоятелно държавно предприятие – Полиграфически комбинат „Д. Благоев“. От този момент Партиздат вече няма собствена стопанска дейност. Изданията на Партиздат непрекъснато се увеличават – от няколко десетки през първите години до около 250 заглавия годишно (1982). Голяма част от тях са включени в библиотеките „Международна политика“ (от 1963 г.), „Икономически знания“ (от 1974 г.), „Историческо четиво“ (от 1976 г.); поредиците „Архивите са живи“ (от 1970 г.), „Епоха и култура“ (от 1974 г.) и др. Партиздат прекратява своята дейност през 1991 г. В ЦПА са постъпили документи за периода 1945–1980 г.

Правилници, окръжни, решения, разпореждания, договори; протоколи от съвещания и заседания на Дирекционния съвет; протоколи и доклади от годишните събрания на Партиздат; награди, грамоти, поздравителни и благодарствени телеграми; тематични и редакционно-подготвителни планове, докладни записки, отчети, списъци, информации за изпълнението на плана; писма, доклади, предложения, преписки по производствена

та дейност; докладни записки, заповеди, преписки, информации, отчети за командировки и др., отразяващи международната дейност.

ПОЛИТИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА (1949–1956)

Фонд 216 Б, необработен, 53 кутии, 1951–1956 г.

Дело на фонда.

След Решение № 80 от 18 август 1949 г. на Политбюро на ЦК на БКП в Управлението на железниците се създава политотдел за железопътния транспорт. С 2646-то ПМС от 17 октомври 1950 г. политотделът за железопътния транспорт се реорганизира в Политуправление при Главно управление на железниците. През 1952 г. отделите „Партийни, профсъюзни и младежки органи“ и „Пропаганда и агитация“ в Политуправлението се закриват и то има вече следния състав: заместник по политическата част на началника на Главно управление на железниците и определен брой инструктори. С Решение № 165 от 14 юли 1956 г. на Политбюро на ЦК на БКП се разпускат Политуправлението и политотделите при Министерство на транспорта.

Протоколи, доклади, информации, планове на Политуправлението при железопътния транспорт; указания, инструкции, циркулярни писма от Политуправлението до политотделите и партийните организации в железопътния транспорт; доклади, информации, сведения, справки от политотделите до Политуправлението; информации, сведения, отчети за състоянието и дейността на партийните организации в железопътния транспорт; планове, отчети, информации, сведения за партийната учебна година, провеждана в партийните организации; сведения, информации, отчети за извършваната масово-политическа и агитационна работа от политотделите и партийните организации; кореспонденция на Политуправлението – входящи и изходящи писма.

ПОЛИТИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ

f " c f " « d c c b c c "

Фонд 382 Б, необработен, 38 кутии, 1951–1953 г.**Дело на фонда.**

С Решение № 100 от 17 април 1951 г. на Политбюро на ЦК на БКП се създават Политическо управление при Министерството на земеделието (МЗ), политотдели в Машинно-тракторните станции (МТС) и се въвежда длъжността заместник-директор по политическата част на Държавните земеделски стопанства (ДЗС). Тази административно-политическа структура има за задача да съдейства за ускорено коопериране на селското стопанство. Практиката обаче показва, че предварителните замисли се разминават с конкретните резултати и след няколко години тези органи са разформировани.

Планове за работата на Политическото управление при МЗ; планове и решения за работата на политотделите при МТС; преписки на Политическото управление при МЗ с ЦК, окръжните и околийски комитети на БКП по работата на ДЗС и МТС; писма и инструкции от Политическото управление при МЗ до политотделите на МТС; обобщени информации и доклади за работата на политотделите при МТС; доклади за отчитане на партийно-политическата работа на политотделите по окръзи и за цялата страна; доклади на инструкторите на Политическото управление за отчитане на партийно-политическата работа при МТС; информации и доклади за партийно-политическата работа в ДЗС; доклади за дейността на заместник-директорите по политическата работа при ДЗС; доклади за участието и работата на партийните организации и партийните групи в пролетната и в лятната селскостопанска кампания; доклади за издигането на отговорна работа на жени и за работата на младежите; информации за работата сред селската младеж и жените на село; писма, указания и окръжни на МЗ; протоколи от окръжни съвещания и конференции на МТС; протоколи, доклади, информации от заседания на Дирекционния съвет при Дирекция „МТС“ на МЗ; писма от политотделите при МТС и ДЗС до Политическото управление при МЗ за уреждане проблеми на кадрите; молби и предложения за уреждане въпроси на кадрите поради закриване на политотделите и др.

РЕДАКЦИЯ НА В. „ИКОНОМИЧЕСКИ ЖИВОТ“ – ИЗДАНИЕ НА ЦК НА БКП (1966–1990)

Фонд 314 Б, опис 1, 47 а.е., 1966–1980 г.

опис 2, необработен, 2 кутии, 1981–1988 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

В. „Икономически живот“ излиза от 26 април 1966 г. като двуседмично, а от 1 януари 1967 г. като седмично издание на ЦК на БКП в обем 16 страници и тираж 30 хил. броя. Предназначен за икономическите кадри във всички отрасли на стопанството. Помества статии по актуални и текущи задачи на българската икономика, теоретични публикации по икономически въпроси. През 1990 г. издаването на вестника е спряно. В ЦПА постъпва документация на редакцията за периода 1966–1980 г.

Протоколи и материали към тях от заседанията на редколегията; *бюджет, щат и отчети* по изпълнението на бюджета; *стенографски протоколи* от обсъждания на вестника (Варна, Свищов, София, Троян); *тематични планове* на редакцията; *документи за международното сътрудничество* на редакцията и др.

РЕДАКЦИЯ НА СП. „НОВ ЖИВОТ“ (1954–1989)

Фонд 326 Б, 1 опис, 90 а.е., 1954–1989 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Списанието излиза от 1954 г. под наименованието „Йени хаят“ („Нов живот“) като обществено-политическо и литературно издание на ЦК на БКП за турското население в България. В началото списанието излиза на турски език в 24 страници с приложение за жената. По-късно приложението се превръща в литературна притурка. От март 1970 г. списанието излиза на турски и български език под наименованието „Йени хаят – Нов живот“, а от февруари 1985 г. под наименованието „Нов живот“ се издава на български език. В началото на 1989 г. списанието престава да излиза. Фондообразувателят е закрит.

Протоколи от заседания на редакционната колегия; *заповеди* на главния редактор; *доклади, информации, сведения, докладни записки* за работата на редакцията; *мероприятия, програми и планове* за работата на списанието; *планове и бюджети*

на редакцията; длъжностни характеристики и списъци на щатните сътрудници на редакцията и др.

РЕДАКЦИЯ НА В. „НОВА СВЕТЛИНА“ (1945–1989)

Фонд 325 Б, 1 опис, 145 а.е., 1953–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Вестникът излиза от 14 май 1945 г. на турски език под името „Ъшък“ („Светлина“), а от 8 декември 1947 г. – в. „Йени ъшък“ („Нова светлина“). До 1951 г. е издание на НС на ОФ, а след това – на ЦК на БКП. От 1 юли 1964 г. е ежедневник. През 1970 г. в. „Йени ъшък“ се обединява с в. „Халк Генчлий“ и се списва в смесен вид (на български и турски език) под името „Йени ъшък – Нова светлина“, излиза 3 пъти седмично в тираж 50 000 екземпляра и в 6 големи страници. От януари 1985 г. вестникът излиза само на български език под названието „Нова светлина“. През 1989 г. вестникът спира да излиза и редакцията е закрыта.

Указания, тезиси, решения, докладни записки за дейността на редакцията; протоколи от заседания на редакционната колегия; заповеди на главния редактор; информации от сътрудници на редакцията; щат и бюджет на редакцията; програми и перспективни планове на редакцията; планове и информации на отделите; докладни записки и утвърдени документи от редколегията – информации, протоколи, планове; доклади на отделите, отразяващи редакционно-творческата дейност; доклади и информации за командировки в чужбина; кореспонденция с издания от социалистическите страни; материали на обществени организации – протоколи и доклади на профорганизацията в редакцията; доклади на журналистическото дружество.

РЕДАКЦИЯ НА В. „НОВИНИ“ (1926–1928)

Фонд 172 Б, 1 опис, 24 а.е., 7 юли 1927 – 4 септември 1928 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Излиза в София от 29 януари 1926 г. до 4 септември 1928 г. Легално издание на БКП. Печата се на две страници и рубриките му са малко на брой. Помества статии, политически бележки, съобщения по различни въпроси. Вестникът се печата в печатницата на Земеделския съюз на ул. „Врабча“ 1. Броевете на вестника често са конфискувани, а редакторите му – преследвани. Документите на фонда са малко на брой. Те постъпват в ЦПА от МВР през 1952 г.

Писма, сведения, статии, дописки, списъци, свързани с уреждането на абонамента, дейността на редакцията, общественото-политическия живот в страната – за политическото положение в страната, за премахване на 33Д, за отношението на затворническата управа към болелите политически затворници, за конгреса на Българския емигрантски съюз и др.

РЕДАКЦИЯ НА СП. „НОВО ВРЕМЕ“ (1947 –)

Фонд 303 Б, 1 опис, 40 а.е., 1958–1975 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Списание „Ново време“ излиза от 1897 г. Научно-теоретичен орган на БРСДП, от 1903 г. – на БРСДП(т.с.), от 1919 г. – на БКП. От 1911 до 1923 г. списанието излиза два пъти месечно, а преди това – един път месечно. Основател и редактор до 1923 г. е Димитър Благоев. След 9 септември 1944 г. като орган на БКП излиза двуседмично списание „Съвременник“ – от 1 януари 1945 г. до края на 1946 г. От януари 1947 г. е възобновено издаването на сп. „Ново време“ като месечен теоретичен орган на ЦК на БКП. Документи за дейността на редакцията на сп. „Ново време“ (1897–1923) не са запазени. Отделни материали има в някои други фондове в ЦПА. Същото се отнася и за сп. „Съвременник“ (1945–1946), както и за редакцията на възобновеното сп. „Ново време“ за периода до 1958 г.

Протоколи от заседания на редколегията, *заповеди, информации, планове и отчети* за дейността на редакцията, *материали за международно сътрудничество* – информации, кореспонденция, договори за сътрудничество с подобни списания от други страни.

РЕДАКЦИЯ НА СП. „ПАРТИЕН ЖИВОТ“ ПРИ ЦК НА БКП (1957–1990)

Фонд 315 Б, 1 опис, 23 а.е., 1957–1980 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Списание „Партиен живот“ е теоретично и политическо издание на ЦК на БКП. Излиза от 1957 г. в 12 книжки годишно, от 1960 г. – 18 книжки. След 9 септември 1944 г. БКП в продължение на 4 години последователно има две други списания с подобен характер – „Партийно строителство“ и „Партиен работник“. Списание „Партиен живот“ е техен продължител. Издание-то е спряно през 1990 г. В ЦПА не са постъпили документи на редакцията за периода след 1980 г.

Протоколи от заседания на редколегията; *щат и бюджет* на редакцията; *правилник* за организацията на работата в редакцията; *тематични планове* на редакцията; *материали за международно сътрудничество* на редакцията (със сходни списания от социалистически страни) и др.

РЕДАКЦИЯ НА СП. „ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА“ ПРИ ЦК НА БКП (1966–1990)

Фонд 318 Б, опис 1, 61 а.е., 1966–1981 г.

опис 2, 37 а.е., 1982–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Списание „Политическа просвета“ е месечно издание на ЦК на БКП. Излиза от 1966 г. Помества статии и други материали по различни въпроси на идеологическата работа, за вътрешната и външната политика на БКП. Списанието публикува консултации и методически разработки в помощ на пропагандистите и участниците в системата на партийната учебна година, рецензии и отзиви за обществено-политическа литература, тематични планове за лекции, доклади, беседи, библиографски справки и др. Списанието е спряно през 1990 г.

Протоколи от заседания на редколегията; *щат, бюджет и щатни разписания*; *протоколи* от обсъждания на списанието в Перник, Хасково; *перспективни тематични планове* за работата на редакцията; *материали за сътрудничество с редакциите на сходни списания* от социалистически страни и др.

Забележка: От опис 2 липсват 1-4 а.е.

РЕДАКЦИЯ НА СП. „ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ“ ПРИ ЦК НА БКП (1973–1990)

Фонд 313 Б, опис 1, 40 а.е., 1965–1980 г.

опис 2, необработен, 5 кутии, 1981–1989 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

През 1945 г. започва да излиза сп. „Бележник на агитатора“ (1945–1947) като двуседмично политическо издание на ЦК на БРП(к) и НС на ОФ. От 1948 г. се преименува на „Наръчник на агитатора“ (1948–1972). От 1957 до 1959 г. излиза в две поредици – „Селско стопанство“ и „Промисленост, строителство, транспорт и търговия“. От 1965 г. излиза два пъти в месеца. От 1973 г. се нарича „Политическа агитация“. Излиза два пъти месечно в тираж около 70 000 броя. През 1986 г. редакционният колектив наброява 17 души щатни сътрудници. През 1990 г. списанието престава да излиза.

Протоколи от заседания на редколегията; *щат и бюджет* на редакцията; *планове* за работата на редакцията; *статут и длъжностни характеристики* на сътрудниците; *материали за международните връзки* на редакцията.

РЕДАКЦИЯ НА В. „РАБОТНИЧЕСКИ ВЕСТНИК“ (1897–1939)

Фонд 5 Б, 1 опис, 42 а.е., 1899–1923 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

В. „Работнически вестник“ се създава по решение на IV конгрес на БРСДП (1897). Петият конгрес на БРСДП (1898) взема решение вестникът да стане централен орган на партията. През 1904–1924 г. вестникът е орган и на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС), като има специална синдикална страница. От 1919 г. е орган на БКП(т.с.). От 1904 г. вестникът се издава 2 пъти седмично, а от 1911 г. – всекидневно. От октомври 1923 г. до 1939 г. излиза нелегално (с прекъсване през 1925–1929 и 1938 г.) без определена периодичност. Спира да излиза след решението за обединяване на БКП и РП и за това централен орган на партията да стане в. „Работническо дело“.

Писма, окръжни, позиви, кореспонденция за разпространението на вестника; *бюлетин, рапорти и донесения* от цензурата по отношение на в. „Работнически вестник“ и др.

РЕДАКЦИЯ НА В. „РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО“ (1927–1989)

Фонд 277 Б, опис 1, 292 а.е., 1945–1980 г.

опис 2, 31 а.е., 1981–1989 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

В. „Работническо дело“ излиза от 5 март 1927 г. като орган на Работническата партия (РП). След 19 май 1934 г., от 1935 г. до 9 септември 1944 г. излиза нелегално. През легалния период вестникът излиза в 648 броя, от които официално са конфискувани 170 броя. От 1938 г., след сливането на БКП с РП, става единствен централен орган на партията. Първият брой след 9 септември 1944 г. излиза на 18 септември 1944 г.. До средата на 1945 г. се печатат на 2 страници, а от 1949 г. става ежедневник. До 1989 г. е най-масовият политически вестник в България. В началото на 1990 г. променя наименованието си на в. „Дума“. В документацията на редакцията на в. „Работническо дело“ има големи празноти. За периода 1927–1945 г. не е запазен нито един документ. От 1945 до 1960 г. те са единични, а от 1960 до 1980 г. са запазени частично.

*Правилници, инструкции, решения на Секретариата на ЦК на БКП и др. по **ръководството** на вестника; протоколи и решения на заседанията на редакционната колегия с приложения към тях отчети, доклади, информации, предложения; бюджети и щатове на в. „Работническо дело“; материали от съвещания с кореспондентите на вестника, обсъждания на разни въпроси от дейността на вестника; спомени за списването, редактирането, печатането и конфискуванията на в. „Работническо дело“, „Работничка“, „Селкор“; годишни планове на отделите на вестника; **международна дейност** – стенографски протоколи от срещи със съветски специалисти в АЕЦ; договори за сътрудничество с други редакции от социалистически страни; поздравления до издания в чужбина; командировки в чужбина; **профсъюзна дейност** – отчетни доклади, протоколи, решения и други материали на профкомитета и профорганизацията.*

РЕДАКЦИЯ НА В. „СТЪРШЕЛ“ (1946–1990)

Фонд 322 Б, 1 опис, 59 а.е., 1949–1983 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

В. „Стършел“ излиза от 15 февруари 1946 г., отначало под егидата на НК на ОФ, а от 15 февруари 1950 г. преминава към Партиздат. Тиражът на вестника от 38 хил. броя в началото достига 450 хил. броя през 1983 г. Той е изцяло авторски вестник. През 1957 г. се слага началото на месечна библиотечка „Стършел“. До 1965 г. библиотеката е издание на Профиздат, а от януари 1966 г. е издание на в. „Стършел“ с тираж 30 хил. броя. През 1979 г. се учредява младежки отдел към редакцията, който подготвя месечна двустранна притурка на вестника. От 1990 г. вестник „Стършел“ е частно издание. В ЦПА са постъпили документи от редакцията на вестника за периода 1949–1983 г.

Протоколи от заседания на редакционната колегия; заповеди на главния редактор; отчети, доклади, информации за дейността на редакцията; редакционно-творческа дейност – доклади, писма, обяснителни бележки и др. във връзка с публикувани или подготвени материали за вестника; материали от ежегодния конкурс „Чудомир“ и др.; международна дейност – писма и преписки с други сродни издания в чужбина; финансово-счетоводна дейност – пояснителни записки, бюджет и щат на редакцията.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ИЗДАТЕЛСТВО „НАРОДНА МЛАДЕЖ“ НА ЦК НА ДКМС (1946–1990)

Фонд 346 Б, 1 опис, 79 а.е., 1947–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Издателство „Народна младеж“ се създава през 1946 г. чрез обединяването на Детиздат „Септемврийче“ с издателство „Младо поколение“. На 23 октомври 1946 г. към издателството се учредява първична партийна организация (ППО), която наброява 14 души. През 1947–1948 г. ППО нараства на 47 души, заедно с комунистите от печатница „Народна младеж“, които по-късно (1952 г.) се отделят в самостоятелна партийна организация. През 1970 г. към ППО се включват членовете на БКП от младежкия периодичен печат – вестник „Пулс“ и списанията „Младеж“, „Родна реч“, „Математика“, „Космос“, „Космонавтика“, а след 1973 г. и комунистите от в. „Орбита“ и списанията „Млад конструктор“ и „Дружба“. През 1978 г. от ППО се отделят членовете на БКП от в. „Пулс“ и „Орбита“, а през 1978 г. – от сп. „Космонавтика“, от началото на 1984 г. се отделят членовете на БКП от редакциите на младежкия периодичен печат и в ППО остават само комунистите, работещи в издателство „Народна младеж“. ППО при издателство „Народна младеж“ е разформирана през 1990 г.

Протоколи и материалите към тях от партийни събрания и от заседания на партийното бюро; планове, доклади, отчети, информации; списъци на ППО.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ПАРТИЗДАТ – ИЗДАТЕЛСТВО НА БКП (1944–1990)

Фонд 339 Б, 1 опис, 92 а.е., 24 декември 1945 – 18 декември 1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партийната организация е създадена в края на 1944 г. Първото годишно отчетно-изборно събрание е проведено през декември 1945 г. Тогава организацията има 44 членове. През септември 1946 г. партийната организация при редакцията на в. „Работническо дело“ се влива в партийната организация при издателството. Преди годишното събрание в края на 1947 г. партийната организация се разделя на две – едната при Партиздат с работниците от печатницата и партийната книжарница, а другата – при редакцията на в. „Работническо дело“. От 30 септември 1951 г. издателството прекратява своята търговска дейност и партийната книжарница преминава към новосъздадената държавна организация за разпространение на литература. През 1954 г. с постановление на Министерския съвет печатницата от собственост на ЦК на БКП става държавна под наименованието Държавен полиграфически комбинат „Д. Благоев“. Разделя се и партийната организация – в организацията на издателството на БКП остават 37 души. По-нататък членският състав на ППО се движи около този брой. През 1990 г. е разформирана.

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО и заседания на партийното бюро; планове на ППО; списъци на партийни членове и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА В. „РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО“ (1944–1990)

Фонд 338 Б, 1 опис, 97 а.е., 2 януари 1945 – 29 септември 1987 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Липсват документи за създаването на ППО. Най-ранният протокол е с дата 21 септември 1945 г. Тогава партийната организация е обща за комунистите във вестниците „Работническо дело“ и „Отечествен фронт“ и наброява 76 члена. За пръв път партийната организация е посочена като организация само за в. „Работническо дело“ в протоколите от 1949 г. На 21 септември 1946 г. партийните организации на издателството на БКП и печатницата и на в. „Работническо дело“ се обединяват в обща организация от 188 души. След няколко общи събрания обаче партийната организация се разделя на две – при партийното издателство и при редакцията на в. „Работническо дело“. През май 1952 г. в състава на ППО се изграждат партийни групи. През 1990 г. организацията е разформирована.

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро; *сведения, информации и отчети* за дейността на партийната организация; *списъци* на партийните членове; *планове* за работата на партийната организация и на партийното бюро и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА В. „ЛЕФТЕРИЯ“

Фонд 388 Б, 1 опис, 15 а.е., 1955–1961 г.

В. „Лефтерия“ („Свобода“) ([1949]–1969) е орган на гръцките политемигранти в България. Печата се на гръцки език в тираж 1200 - 1600 броя. Седмично издание; през периода 1953–1955 г. – ежедневно. Към редакцията има изградена ППО на БКП; членовете са гръцки политемигранти. Запазени са документите на ППО за периода 1955–1961 г.; съхранявани са в някогашния СГПА; през 1989 г. са предадени в ЦПА. Документите са на гръцки език.

Протоколи и доклади от годишни отчетно-изборни събрания; *протоколи* от партийни събрания и заседания на партийното бюро; *планове* на партийната организация.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА В. „НАРОДНА МЛАДЕЖ“ (1950–1990)

Фонд 345 Б, 1 опис, 47 а.е., 1950–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

В. „Народна младеж“ излиза от септември 1944 г. Още тогава към редакцията на вестника е образувана партийна група, която се числи към ППО на ЦК на РМС, а по-късно – към ЦК на СНМ. Първична партийна организация към редакцията на вестника се учредява на 14 октомври 1950 г. Нейният състав варира от 22 до 40 души. През различни периоди към организацията се числят партийните групи на сп. „Млад конструктор“, в. „Студентска трибуна“ и сп. „Наука и техника“. През 1990 г. ППО е разформирована.

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО и от заседания на партийното бюро; *планове* за работата на ППО; *списъци* на партийните членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯ НА СП. „НОВ ЖИВОТ“ (1967–1989)

Фонд 342 Б, 1 опис, 14 а.е., 11 ноември 1968 – 1 юли 1989 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партийната организация при сп. „Нов живот“ е създадена през 1967 г. От 1954 г. (когато започва да излиза списанието) до 1955 г. комунистите от редакцията членуват в ППО при редакцията на в. „Работническо дело“. През януари 1955 г. комунистите от редакциите на в. „Йени ъшък“ и сп. „Нов живот“ образуват самостоятелна партийна организация. По-късно към нея се присъединяват и комунистите от вестниците „Халк Генчлий“ и „Ейлюлджю чоджук“ и сп. „Пионер“. През 1989 г. редакцията на сп. „Нов живот“ е закрыта, а ППО – разформирована.

Протоколи и материали към тях от събрания на ППО и заседания на партийното бюро; *книга* за състава на ППО; *списъци* на членовете на ППО; *информации, отчети, докладни записки* и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА В. „НОВА СВЕТЛИНА“ (1955–1989)

Фонд 341 Б, 1 опис, 46 а.е., 1952 – 4 декември 1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Вестник „Йени ъшък“ съществува от 14 май 1945 г. Тогава комунистите в редакцията са само 2 души и членуват в партийната организация на НС на ОФ. От 1 ноември 1951 г. вестникът става издание на ЦК на БКП и 5 комунисти, които работят в редакцията, членуват в ППО при издателството на БКП. През ноември 1953 г. редакцията се премества в ПК „Д. Благоев“ и комунистите от в. „Йени ъшък“ се прехвърлят към ППО на в. „Работническо дело“. През януари 1955 г. комунистите от в. „Йени ъшък“ и сп. „Йени хаят“ образуват самостоятелна партийна организация с 9 члена и 4 кандидат-члена. Към тях по-късно се присъединяват комунистите от в. „Халк Генчлий“, „Ейлюлджю чоджук“ и сп. „Пионер“. През 1956 г. ППО има 15 члена, а през 1960–1962 г. – 31-34. В края на 1967 г. ППО се разделя, а в началото на 1968 г. комунистите от партийната група при редакцията на в. „Йени ъшък“ образуват самостоятелна партийна организация. През 1970 г. се извършва обединяване на в. „Йени ъшък“ и „Халк Генчлий“ на основата на първия и започва да излиза само един вестник под името „Йени ъшък – Нова светлина“. Партийната организация наброява 33 души. В края на 1989 г. редакцията е закрыта, а ППО – разформирована.

Протоколи от събрания на партийната организация; *планове* на партийната организация; *протоколи* от заседания на партийното бюро; *списъци и характеристики* на партийни членове и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА СП. „НОВО ВРЕМЕ“

Фонд 389 Б, необработен, 1 кутия, 1953–1964 г.

Дело на фонда.

Партийна група при редакцията на сп. „Ново време“ има от 1952 г., а на 27 октомври 1953 г. е учредена първична партийна организация с 9 души. През 1964 г. тя има вече състав от 16 души, който през следващите години няма съществени изменения. Нейната документация до 1967 г. се предава в СГПА. С протокол (решение) № 8 от 15 април 1968 г. на бюрото на ГК на БКП организацията е снета от отчет. През 1990 г. ППО е разформирована, а съхраняваната в СГПА нейна документация – предадена в ЦПА.

Протокол от годишно отчетно събрание на партийната група (1953); *протоколи и доклади* от годишни отчетно-изборни събрания на ППО; *протоколи* от събрания на ППО; *протоколи* от заседания на партийното бюро и материалите към тях; *списъци* на ППО.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА СП. „ПАРТИЕН ЖИВОТ“

Фонд 390 Б, необработен, 1 кутия, 1958–1963 г.

Дело на фонда.

Партийната организация е учредена на 27 август 1957 г. от 7 партийни членове. През следващите години техният брой се увеличава и през 1963 г. достига 23 души. По-нататък числеността на ППО остава на това равнище. До 1967 г. документацията на организацията се предава в СГПА, а с протокол (решение) № 8 от 15 април 1968 г. на бюрото на ГК на БКП тя е снета от отчет. През 1990 г. ППО е разформирана, а документацията ѝ от СГПА е предадена в ЦПА.

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *списъци* на ППО.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА СП. „ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ“

Фонд 395 Б, необработен, 6 кутии, 1973–1989 г.

Списание „Политическа агитация“ излиза от 1973 г. и е приемник на издаваното дотогава списание „Наръчник на агитатора“. ППО при редакцията на списанието наброява около 12 души. Разформирана е през 1990 г., когато списанието престава да излиза.

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *планове, решения, доклади* на ППО; *мероприятия, доклади, информации, преценки* за замяната на партийните членски

книжки; *информации, програми, сведения, отчети* за партийната учебна година; *указания, планове, мероприятия* от Учрежденския партиен комитет.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА СП. „ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА“

Фонд 394 Б, необработен, 6 кутии, 1962–1989 г.

Учредена през 1966 г. Членският ѝ състав варира между 15 и 21 души. В организационно отношение влиза в състава на учрежденската партийна организация при ЦК на БКП. Разформирана през 1990 г.

Протоколи и материалите към тях от събрания на ППО; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *планове, мероприятия, тезиси, информации, отчети, сведения* за партийната учебна година; *писма, указания, справки, сведения* от и до Учрежденския партиен комитет; *финансови оправдателни документи (ведомости за членския внос и протоколи за разходи); списъци на ППО.*

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ РЕДАКЦИЯТА НА В. „СТЪРШЕЛ“ (1953–1990)

Фонд 340 Б, 1 опис, 28 а.е., 7 януари 1955 – 24 декември 1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Партийната организация при редакцията на в. „Стършел“ е създадена през 1953 г. Дотогава комунистите, работещи в редакцията на вестника (в. „Стършел“ излиза от 1946 г.) членуват в други партийни организации. През 1986 г. колективът на редакцията се състои от 43 души, от които 22 са комунисти. Архивният фонд на ППО не е пълен. Първите запазени документи са от 1955 г. През 1990 г. ППО е разформирана.

Протоколи от партийни събрания и от заседания на партийното бюро и *материали* към тях.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ (1967–1990)

Фонд 361 Б, 1 опис, 16 а.е., 1970–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Съюзът на архитектите в България (САБ) е създаден през 1965 г. От 1969 г. се организира и Творчески фонд при САБ – предприятие със стопанска дейност. През 1967 г. щатни служители на САБ са 11 души, от които 3 са членове на БКП. Те образуват партийна група, а в края на 1967 г. е създадена и партийна организация, която през 1970 г. има вече 16–17 члена. Документите на ППО постъпват в ЦПА през 1988 г. През 1990 г. фондообразувателят е закрит.

Протоколи от събрания на партийната организация и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях; *списъци* на партийните членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЖУРНАЛИСТИ (1951–1990)

Фонд 360 Б, 1 опис, 51 а.е., 1951–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Съюзът на българските журналисти (СБЖ) се основава в края на м. септември 1944 г., като обединява съществувалите преди 9 септември 1944 г. Дружество на столичните журналисти и Съюз на професионалните журналисти от провинцията. През 1951 г. той се преименува в Централен дом на журналистите, който обединява само журналистите от София. През 1955 г. отново си връща наименованието СБЖ, като обединява всички журналисти от страната. Първичната партийна организация при СБЖ е създадена през април 1951 г. при тогавашния Централен дом на журналистите. През 1964 г. партийната организация се разделя. Членовете, които са служители при Съюза, остават в едната, а другата, съставена от служители на клуб-ресторанта на Съюза, се отделят в самостоятелна партийна организация. През 1965 г. в партийната организация на СБЖ се включват партийните членове от редакцията на в. „Поглед“, които една година по-късно се отделят в самостоятелна ППО. Документите на ППО при СБЖ постъпват в ЦПА през 1988 г. През 1990 г. фондообразувателят е закрит.

Протоколи от събрания на ППО и от заседания на партий-

ното бюро и *материалите* към тях; *планове, сведения и информации* за работата на партийната организация; *списъци* на партийните членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ КОМПОЗИТОРИ (1946–1990)

Фонд 359 Б, 1 опис, 28 а.е., 1961–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

ППО съществува от 1946 г. като партийна организация на българските композитори и концертиращите артисти. Наброява около 15 души без концертиращите артисти, които впоследствие се отделят от Съюза на композиторите. Организацията прекратява съществуването си през 1956 г., тъй като се сметнало за целесъобразно комунистите, членове на СБК, да членуват в партийните организации по месторабота. През 1960 г. се учредява партийна организация на администрацията на СБК. По решение на ЦК на БКП през 1966 г. е възстановена партийната организация към Съюза на българските композитори, в която членуват композитори и музиковеда, членове на СБК, независимо от това къде работят. Материалите на ППО от 1946 до 1956 г. не са запазени. От 1966 г. материалите са предадени в РК на БКП, а оттам – в Софийски градски партиен архив (СГПА). През 1988 г. фондът постъпва в ЦПА. През 1990 г. фондообразувателят е закрит.

Протоколи от събрания на ППО и *материали* към тях; *протоколи* от заседания на партийното бюро и *материали* към тях; *списъци* на партийни членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ПИСАТЕЛИ (1944–1990)

Фонд 357 Б, 1 опис, 157 а.е., 21 декември 1945 – 24 декември 1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Учредителното събрание на ППО при СБП се провежда през втората половина на септември 1944 г. За партиен секретар е избран Крум Кюляв-

ков. През 1966 г. партийната писателска организация има 134 членове. Документалните материали на ППО са предадени в СГПА. През 1988 г. те постъпват в ЦПА. ППО при СБП прекратява своето съществуване през 1990 г.

Протоколи от партийни събрания и *материалите* към тях; *протоколи* от годишните отчетно-изборни събрания на ППО; *протоколи* от заседания на партийното бюро; *списъци* на партийните членове; *планове* за работата и *отчети* на партийната организация; *изложения*, *автобиографии*, *писма*, *сведения* за уреждане на партийно членство; *протоколи* и *доклади* на теоретични партийни конференции по разни теми и др.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ФИЛМОВИ ДЕЙЦИ (1969–1990)

Фонд 362 Б, 1 опис, 22 а.е., 1970–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Съюзът на българските филмови дейци (СБФД) е учреден през есента на 1954 г. През известен период носи наименование „Съюз на кинодейците“. Партийната организация е учредена през януари 1969 г. През 1973 г. СБФД има 391 членове, обединени в 8 творчески секции. ППО наброява 92 души и има 11-членно партийно бюро. Към организацията са изградени 3 партийни групи – в Студия за игрални филми, в Научно-популярна студия и в Студия за хроникални филми. Документите са предавани в РК на БКП, а оттам – в СГПА. През 1988 г. те постъпват в ЦПА. През 1990 г. фондообразувателят е закрит.

Протоколи от събрания на партийната организация и от заседания на партийното бюро и *материалите* към тях; *списъци* на партийните членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ СЪЮЗА НА ХУДОЖНИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ (1945–1990)

Фонд 358 Б, 1 опис, 91 а.е., 1946–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

След 9 септември 1944 г. разтурените дружества на бившия Съюз на дружествата на художниците в България се обединяват в Съюз на художниците в България, който има общо 320 членове. Пръв председател на Съюза е Александър Жендов. Наскоро след това към СБХ се учредява и партийна организация със секретар Николай Шмиргела. Точни данни за нейното начало липсват. По разни спомени и свидетелства това става в края на 1945 г. или началото на 1946 г. Архивните документи са предавани в СГПА, а през 1988 г. постъпват в ЦПА. Фондообразувателят е закрит през 1990 г.

Протоколи от годишни отчетно-изборни събрания; *протоколи и материали* към тях от заседания на партийното бюро; *планове и отчети* за работата на ППО; *протоколи* от събрания на партийните групи при секциите „Графика“ и „Скулптура“; *списъци* на партийните членове и др.

УЧРЕЖДЕНСКИ ПАРТИЕН КОМИТЕТ НА БКП ПРИ ПРАВИТЕЛСТВЕНА БОЛНИЦА

Фонд 392 Б, необработен, 2 кутии, 1970–1983 г.

Дело на фонда.

Учрежденският партиен комитет (УПК) съществува от 1968 г., когато по решение на ППО в Правителствената болница (тогава около 140 члена), утвърдено от ГК на БКП, е разделена на 4 ППО по териториално-производствен принцип: към поликлиниката, към отделенията, към административно-стопанския сектор и към санаториума във Владая. Престава да съществува през 1990 г., когато е разпусната учрежденската партийна организация (УПО).

Протоколи и материалите към тях от отчетно-изборните конференции на УПО; *протоколи* и материалите към тях от заседания на УПК; *протоколи* и материалите към тях от общите събрания на УПО; *информации, планове, мероприятия, преценки, отчети* за партийната учебна година; *сведения, информа-*

ции, справки за културно-масовата работа; информации и сведения за дейността на дружеството на ДКМС, профорганизацията, комисията за народен контрол; доклади и информации по повод извършваната служебна, лечебно-диагностична и профилактично-диспансерна работа в болницата; изложения, сведения, справки за нарушения, жалби, оплаквания и др.

ГРУПОВ ФОНД „ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ ПРАВИТЕЛСТВЕНА БОЛНИЦА“

Фонд 393 Б, необработен, 4 кутии, 1950–1968 г.

Дело на фонда.

През 1950 г. със заповед на Министерството на народното здраве е създадена група по подготовка за основаване на Правителствена болница. Болницата е открита на 1 май 1950 г. Партийната организация е учредена на 24 ноември 1950 г. Избран е само секретар, тъй като има по-малко от 15 членове. Отначало голяма част от здравния персонал работи по съвместителство и поради това партийните членове не са включени в организацията. По-късно се образуват две партийни групи – на медицинския и на административно-техническия персонал, а след това – във всички звена на болницата. В началото на 60-те години партийната организация има около 100 души. През 1968 г. те са вече около 140. Тогава партийната организация се разделя на 4 ППО, които са изградени по териториално-производствен принцип. За общото им ръководство е създаден учрежденски партиен комитет. През 1990 г. УПК и първичните партийни организации прекратяват своята дейност.

Протоколи и отчетни доклади на годишни отчетно-изборни събрания; *протоколи* и материалите към тях от събрания на ППО; *протоколи* и материалите към тях от заседания на партийното бюро; *планове и отчети* за работата на партийната организация и на партийното бюро; *списъци* на партийните членове.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ПОЛИКЛИНИКАТА НА ЦК НА БКП

Фонд 387 Б, необработен, 1 кутия, 1954–1963 г.

Дело на фонда.

В първите години след 9 септември 1944 г. към ЦК на БКП има лекарски кабинет, през 50-те години – Здравен пункт, който през 60-те години прераства в Поликлиника. В началото в Здравния пункт има партийна група, а след 1954 г. се създава и партийна организация. Нейната документация е предавана в СГПА до 1967 г., когато с решение № 8 от 15 април 1968 г. на бюрото на ГК на БКП организацията е снета от отчет. През 1990 г. ППО при Поликлиниката на ЦК на БКП е разформирана, а съхраняваната до тогава в СГПА документация на организацията е предадена в ЦПА.

Протоколи и материалите към тях от годишните отчетно-изборни събрания на ППО; *протоколи* от общите събрания на комунистите; *планове и отчети* на партийната организация; *списъци* на партийните членове.

Раздел 5

ЛИЧНИ ФОНДОВЕ

Някогашният Централен партийен архив има събрана значителна колекция от лични фондове. Сред тях са фондовете на известни дейци и ръководители на БКП до 9 септември 1944 г., както и на дейци от времето на социализма, чиито лични качества и конкретно поведение непосредствено се отразяват не само върху дейността на БКП, но и върху развитието на държавата и обществото. Наред с тях има и фондове на по-малко известни личности. Документите от личните фондове тясно се преплитат и допълват документите от останалите фондове.

АВРАМОВ, РОМАН ПЕТКОВ (1883–1937)

Фонд 160 Б, 1 опис, 109 а.е., 1902–1938 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Роден в Свищов. Член на БРСДП от 1898 г.; на ВКП (б) – от 1924 г. Владее френски, немски, английски и руски език. През 1900 г. продължава образованието си в Женева. През 1904–1905 г. е секретар на Комитета на задграничните организации на болшевиките. При заминаването си за Русия (1905) Владимир И. Ленин и Надежда Крупская му поверяват да съхранява партийния архив на болшевишката партия. През 1909 г. се завръща в България. Участва като офицер в I Световна война. През 1921 г. заминава за Берлин и работи в съветското търговско представителство. От 1925 г. е заместник-търговски представител във Франция, по-късно в Германия. През 1926–1929 г. е председател на АД „Аркос“ в Лондон и изпълнява неофициално длъжността на съветски търговски представител. През 1929–1937 г. е председател на Всесъюзното обединение „Хлебстрой“ в Москва. Загива в СССР.

Биографични документи – автобиография, анкетен лист; полицейски материали за Роман Аврамов; **биографични бележки** за Никола Сакаров, съставени от Роман Аврамов; **кореспонденция** – писма и пощенски картички на Роман Аврамов до Максим Горки, Владимир И. Ленин, Григорий Зиновиев, Никола Сакаров и др.; писма до Роман Аврамов от ЦК на БРСДП (т.с.), Георги Бакалов, Димитър Благоев, В. Д. Бонч-Бруевич, Христо Кабакчиев, Карл Кауцки, Л. Кручинина, Васил Нейчев, Борис

Стоманяков, Тодор Петров, Никола Харлаков и др.; *писма* от Димитър Петков Аврамов (брат) до Роман Аврамов.

АНГЕЛОВА-ПРИСАДАШКА, ТРЕНДАФИЛА (1921–1986)

Фонд 334 Б, необработен, 96 кутии, [1954]–1986 г.

Дело на фонда.

Родена в с. Малоградец, Търговишко. Член на РМС и БОНСС. Участва в нелегална дейност. Сътрудник на ЦК на РМС, поддържа връзка с Търговишкия партизански отряд. След 9 септември 1944 г. работи в ЦК на РМС и ДСНМ. Аспирантка в Академията за обществени науки в Москва (1954–1958). Научен сътрудник (1958–1966), старши научен сътрудник (1966–1980) и старши научен сътрудник I ст. (от 1980 г.) в Института по история на БКП. Повече от три десетилетия посвещава на изследване на редица страни от историята на българското и международното комунистическо движение.

Личният архив на Трендафила Ангелова е приет в ЦПА през 1987 г. Той е голям по обем и включва разнообразни материали – фишове, бележки, извадки от документи, ксерокопия на документи, спомени на различни дейци, библиографски справки, пълни или частични разработки по много теми от историята на БКП и МРКД и др. Особено важно е да се подчертае, че сред нейните материали има оригинални документи, които тя е открила по време на дългогодишната си изследователска работа. Макар че няма прецизно комплектуване, сред материалите на фонда можем да открием няколко по-важни направления:

1. *Лични документи* на Трендафила Ангелова – *биографични материали, писма, спомени, лични бележници, справки, списъци* и др.;

2. *Оригинали и преписи* на документи от историята на БКП, БКМС, РМС и др.;

3. *Ксерокопия на документи от ЦПА на ИМЛ – Москва* – за Балканската комунистическа федерация (БКФ), Комунистическия интернационал за младежта (КИМ), Задгранично бюро на ЦК на БКП и др.;

4. *Материали за биография на Васил Коларов* – *разработки, спомени, извадки* от документи и др.;

5. *Материали за Стефан Димитров* – спомени, бележки, библиографски справки, частични разработки и др.;

6. *Материали и разработки*: Крестинтернът, БКП и БЗНС; Коминтернът и БКП; БКМС и КИМ; ЗБ на ЦК на БКП и др.;

7. *Материали и разработки* за: Борис Стефанов, Иван Орманов, Антон Иванов и др.;

8. *Спомени* от бивши партийни дейци за различни страни и събития от историята на БКП;

9. *Бележници, извадки, сведения* от различни архиви, направени от Трендафила Ангелова.

АНТОВ, АСЕН (АСЕН АНТОВ ПЕТРУНОВ) (1917–2000)

Фонд 406 Б, необработен, 8 кутии, 1917-2000 г.

Дело на фонда.

Роден в с. Егълница, Радомирско. Завършва гимназия в Перник. Военната си служба отбива в ШЗО – София. Известно време работи във Въздушни войски на летище Божурище. След уволнението му от армията работи на различни места и едновременно с това следва право в Софийския университет. През 1952 г. се дипломира и работи като юрисконсулт в III Райсъвет, София. От 1958 г. до смъртта си работи като адвокат. Избиран за секретар на Съвета на софийската адвокатура. Секретар на юридическата група по защитата на Сергей Антонов по обвинението за участие в атентата срещу папа Йоан Павел II.

Биографични документи – дипломи, свидетелства, удостоверения, лични карти, заповеди и др.; *творчески материали* – статии, интервюта, експертни мнения и др.; *документи по делото срещу Сергей Антонов* – протоколи от заседанията на юридическата група по защитата на Сергей Антонов; *доклади, писма и бележки* на Асен Антов по организиране защитата на Сергей Антонов; *бележки* на Асен Антов от заседанията на Римския апелативен съд; *дневник* на Асен Антов за пребиваването му в Рим; *обвинителен акт* по делото срещу Мехмед Али Агджа; *протоколи* за разпити на Сергей Антонов, на италиански и български свидетели; *решение* на съдия-следователя д-р Иларио Мартела за предаване на Антонов, Василев, Айвазов и дру-

ги на съд; *мотиви* за присъдата на Римския наказателен съд; *публикации* в българския печат във връзка с делото срещу Сергей Антонов.

БАЛАБАНОВ, СЛАВИ ХРИСТОВ (1872–1893)

Фонд 187 Б, 1 опис, 10 а.е., 1887–1892 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Стара Загора. Един от пионерите на социалистическото движение в България. Социалистическа дейност развива още като ученик. От 1890 г. следва медицина в Женева, където организира и ръководи българската студентска социалдемократическа група. Установява връзки с Георгий В. Плеханов и други изтъкнати социалисти от различни страни. Един от основателите и редакторите на обществено-литературния сборник „Социалдемократ“ (март 1892 – февр. 1893 г.). Заедно с Кръстю Раковски е инициатор за образуването на Българския социалдемократически съюз (БСДС) в противовес на основаната от Димитър Благоев БСДП. Автор е на програмата на Съюза „План за действие“ и на теорията за приоритета на икономическата борба пред политическата. Самоубива се вследствие на лична драма.

Биографични материали; писма (до и от Сава Мутафов, Георги Бакалов, Никола Габровски, Евтим Дабеv, Спиро Гулабчев), *тетрадка и др. материали* за: дейността на женевската и на социалдемократическите групи в България; отпечатването на сп. „Социалдемократ“; идейните различия сред социалдемократите; възгледите на Слави Балабанов за създаване на социалдемократическа партия; провеждането на Бузлуджанския конгрес и др.

БЛАГОЕВ, ДИМИТЪР (ДИМИТЪР БЛАГОЕВ НИКОЛОВ) (1856–1924)

Фонд 140 Б, 3 описа, 327 а.е., 1880–1960 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Роден в с. Загоричане, Костурско. Деец на социалистическото движе-

ние в България. Един от основателите на Българската социалдемократическа партия (БСДП). Дългогодишен ръководител на БРСДП (т.с.), а по-късно БКП (т.с.). Учи в Цариград в Българското училище при Петко Р. Славейков (1872–1874), в Габровската гимназия (1875–1876) и в Стара Загора (1876–1877). Продължава образованието си в Одеса и Петербург (1878–1885). Там се запознава със социалистическите идеи и създава социалдемократическа организация в Петербург, която приема названието „Партия на руските социалдемократи“ (1884). Завърнал се в България, той слага началото на социалистическата пропаганда със сп. „Съвременний показател“ (1885). Сътрудничи му Виктория Живкова (отг. ред. на списанието), с която свързва живота си. Учителства в София, Шумен, Видин, Велико Търново, Пловдив. Активен участник в подготовката и провеждането на Бузлуджанския конгрес (1891) на БСДП. Редактира и ръководи сп. „Ново време“ (1897–1923). След 1903 г. той е начело на БРСДП (т.с.), а от 1919 г. – на БКП (т.с.). Няколко пъти избран за народен представител. Автор на голямо по обем теоретично и публицистично творчество, челно място сред което заема „Принос към историята на социализма в България“ (1906).

Опис 1, 132 а.е., 1887–1890 г.

Биографични документи – автобиография; **документи за служебната дейност** – удостоверения, писма от и до Димитър Благоев като училищен директор и протоколи от заседания на учителския съвет, **ученически удостоверения**, **ведомости** на служещи в гимназията, **дневни учителски отчети** и др.

Опис 2, 148 а.е., 1880–1950 г.

Лични документи – разписки, телеграми, некролог; **документи за обществената му дейност** – стенографски запис на сказка по македонския въпрос; **протоколи**, **писма** и др.; **кореспонденция** – писма на Димитър Благоев до Руската социалдемократическа партия, до ЦК на БРСДП (т.с.), до Константин Бозвелиев, Тина Киркова, Ламби Кандев, Кръстю Раковски и др.; **писма** до Димитър Благоев от разни лица.

Опис 3, 47 а.е., 1887–1960 г.

Статии на Димитър Благоев; **писма**, **телеграми**, **пощенски картички** от и до Димитър Благоев относно: изплащане на учителски заплати; абонамент за сп. „Ново време“; подпомагане на кооперация „Работник“; издължаване на абонаментни суми; организиране бягство на Никола Димитров от Сибир; въпроси, свързани с развитието на Балканите; лични въпроси и др.

БЛАГОЕВА, ВЕЛА
(ВИКТОРИЯ АТАНАСОВА ЖИВКОВА)
(1858–1921)

Фонд 197 Б, 2 описа, 110 а.е., 1884–1921 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Родена във Велико Търново. Една от първите социалистки в България. Съпруга на Димитър Благоев. Завършва гимназия в Киев. Учителка във Варна, Берковица и Цариград. Следва в Петербург (1878–1884). През 1885 г. заедно с Димитър Благоев издава сп. „Съвременний показател“. По нейна инициатива е създадена първата женска социалдемократическа група (1905). Има активна журналистическа дейност. Редактира сп. „Дело“ (1894–1896), сп. „Женски труд“ (1904–1905), сътрудничи в сп. „Ново време“, в. „Работнически вестник“ и др. Авторка на стихове, разкази, повести, романи. По-важни произведения: „Царица Теодора. Скици из българския живот от XIV век“ (1894); „Процес“ (1898); „Две повести из народния живот на българите“ (1904); „Методика на българския език за народните елементарни и трикласни училища“ и др.

Опис 1, 78 а.е., 1884–1921 г.

Биографични материали; творческа дейност – Биография на Георги Живков; *спомени* за детството и семейството ѝ; *статии* за възпитанието на детето; *доклади, бележки* и др. материали за женското движение; *драми, пиеси, спомени, разкази* със социални мотиви; *бележки* по исторически събития и др.; *кореспонденция* – писма от и до Вела Благоева.

Опис 2, 32 а.е., 1891–1913 г.

Писма от и до Вела Благоева за: отпечатване на нейни книги; уволнението ѝ като учителка; смъртта на нейната майка и брат ѝ; издаване на сп. „Женски бюлетин“ и сп. „Женски труд“; *илюстрирани картички* и др.

БЛАГОЕВА, СТЕЛА ДИМИТРОВА (1887–1954)

Фонд 141 Б, 2 описа, 443 а.е., 1902–1965 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели.

Родена в гр. Видин. Дъщеря на Димитър Благоев. Завършва история в Софийския университет и Музикална академия в Прага. От 1915 до 1924 г. е гимназиална учителка в София. Член на БРСДП (т.с.) от 1915 г. През 1926 г. емигрира в СССР. Работи в апарата на ИККИ, от 1943 г. – в Задгранично бюро на ЦК на БКП. Подпредседател на Славянския комитет в България (1946–1949). Посланик на НРБ в Москва (1949–1954). От 1948 г. – кандидат-член, а от 1950 г. – член на ЦК на БКП. По разказ на Димитър Благоев написала неговите „Кратки бележки из моя живот“.

Опис 1, 401 а.е., 1902–1961 г.

Биографични документи – автобиография, лични документи и документи за имотно състояние; *творческа дейност* – статии и речи за женското движение, за славянското движение, очерци за български и чужди комунистически дейци, бележки, записки и др.; *кореспонденция* – с организации, учреждения, отделни лица и др.; *документални материали* за Димитър Благоев, Наталия и Владимир Благоеви и Светослав Колев; *документи и материали*, събрани и ползвани от Стела Благоева.

Опис 2, 42 а.е., 1902–1965 г.

Документи и материали за оказване помощ на децата от дом „Елена Стасова“ чрез МОПР; за здравословното състояние на Димитър Благоев; за служебни, дипломатически и лични въпроси на Стела Благоева; *илюстрирани картички, писма* и други материали.

БОГДАНОВ, БОРИС ИВАНОВ (1896–1985)

Фонд 305 Б, необработен, 8 кутии, 1906–1982 г.

Дело на фонда; предварителен опис.

Роден в Трявна. Член на БКП от 1919 г. Възведен командир през I Световна война (1914–1918). Член, а по-късно – секретар на Градския (1920–1923)

и на Окръжния (1923–1925) комитети на БКП в Горна Оряховица. През 1925 г. получава смъртна присъда, по-късно заменена с доживотен затвор. През 1929 г. е амнистиран. От 1935 до 1939 г. е член на ЦК на РП. Многократно интерниран. След 9 септември 1944 г. е помощник-командир на Трудови войски (1945–1947) и заместник-началник по политическата част на Тила на БНА (1947–1949). Главен директор на „Хранекспорт“ (1949–1954). Преподавател по история на БКП във ВИСИ – София (1954–1959). Член на ЦКРК на БКП (1966–1981).

Биографични материали – лични и делегатски карти, портретни снимки и др.; **материали от партийната, трудовата и обществено-политическата му дейност** – доклади, бележници, речи, изказвания, рецензии, спомени и др.; **лекции на Борис Богданов** – като преподавател по история на БКП; **материали, събрани и ползвани от него** – доклади, списъци, позиви, спомени и др.; **кореспонденция** – писма, пощенски и илюстрирани картички от и до Борис Богданов.

БОЙЧИНОВ, МИХАИЛ КОСЕВ (1859–1934)

Фонд 154 Б, 1 опис, 25 а.е., 1891–1899 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Роден в гр. Дряново. Един от основателите на Дряновската социалистическа дружинка (1888). Като неин представител участва в Търновската социалистическа сбирка (1891) и в Бузлуджанския конгрес (1891). На III конгрес на БСДП (1893) е избран за член на Общия съвет на Партията. През ноември 1890 г. е избран за помощник-кмет на Дряново (до юли 1894 г.), а през август 1894 г. – за кмет на Дряновската комуна. По негов почин и под негово ръководство в Дряново се създава Трудово-производителна шивашка кооперация „Надежда“ (1895), просъществувала 14 г. През 1899 г. основава Македоно-одринско дружество в Дряново и става негов председател. През 1901 г. редактира социалистическия вестник „Дряновски вестник“. След 1903 г. работи активно в БРСДП (т.с.), от 1919 г. – в БКП.

Тезиси на беседа на Михаил Бойчинов – „Ползата от 8-часов работен ден“; **писмо** от Околийското управление за утвърждаване на Михаил Бойчинов за член на Дряновския общински съвет; **обявление и призовка** от съдебния следовател до Михаил Бойчинов по повод провеждането на избори в Дряново; **писма** от Михаил Бойчинов до училищния инспектор за назначаване и уволняване на учители; **писма и телеграми** от Боньо Лунгов,

Никола Габровски и други лица до Михаил Бойчинов за дейността на социалистите, изборната борба, работата на шивашкото кооперативно дружество „Надежда“ и др.

БОРАЧЕВ, ДЕМИР ДИМИТРОВ (1910–1995)

Фонд 380 Б, необработен, 5 кутии, 1933–1988 г.

Дело на фонда.

Роден в с. Николаевка, Варненско. Член на РМС от 1928 г., на БКП и БОНСС – от 1931 г. Секретар на БОНСС в Шуменския учителски институт (1931–1933). Секретар на Добруджанската революционна организация (1932–1933). За нелегална дейност е в затвора (1933–1941). От май 1942 г. е в нелегалност, става партизанин и от есента на същата година е командир на партизанска чета във Варненско. Политкомисар на Х ВОЗ (1943–1944). По време на Отечествената война 1944–1945 г. е помощник-командир на 4-та Преславска дивизия. От 1946 до 1956 г. заема различни командни длъжности в БНА. Завършва Военна академия в Москва (1953). Завеждащ отдел „Административни органи“ на ЦК на БКП (1956–1960). Заместник-министър на вътрешните работи (1960–1973). Има чин генерал-полковник. Заместник-председател на НС на ОФ (1973–1987). Кандидат-член (1958–1962) и член (1962–1986) на ЦК на БКП.

Биографични документи – автобиография, удостоверения, пропуски, служебни бележки, поздравителни писма и телеграми до Демир Борачев; **документи от служебната и обществената му дейност** – доклади, речи, изказвания на конгреси, пленуми, съвещания на БКП и на обществени и масови организации; **тезиси, доклади, речи, изказвания, предложения** като народен представител; **докладни записки и информации** до Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП и НС на ОФ; **изказвания, речи, приветствия, слова, интервюта** на международни конференции и срещи; **документи от творческата му дейност** – статии в периодични издания за конгреси на БКП и ОФ, за студентите-антифашисти от Шуменския учителски институт, за Стойко Иванов Пеев, за годишнини на МВР и др.; **лични бележници и тетрадки** със записки, спомени, тезиси, мисли и др.; **мемоарни материали** – ръкописи на книгите му „Бойци“ и „Пълномощници на партията“; **спомени** за нелегалната дейност на БКП до 1944 г., за времето на култа към личността и др.; **кореспонденция** – писма до съпругата му Паунка Борачева от фронта (1944) и от СССР (1948), писма и телеграми до и от Демир Борачев.

ВАЛЕВ, ВАЛЕНТИН (ВЪЛЮ ЦАНЕВ ВЪЛЕВ) (1901–1951)

Фонд 402 Б, необработен, 3 твърди папки, 1904–2001 г.

Роден в с. Килифарево, Великотърновско. Завършва гимназия във Велико Търново. Учи в Софийската художествена академия (1919–1923). Участва в Септемврийското въстание 1923 г. и след 8 месеца затвор емигрира в СССР (1924). Работи като скулптор в Одеската кинофабрика (1924–1925). Студент в Скулптурния факултет на Московския художествен институт (1926–1930). След института работи върху серии от пластични творби на трудова тематика (1930–1937), спортна тематика (1938–1939), военно-героична тематика (1941–1950). Участва във всички всесъюзни изложби. Оставя над 50 монументални творби, които се експонират в Третяковската галерия, в паркове и по площади на Москва и други градове на бившия Съветски съюз. През 1958 г. в България е уредена голяма негова посмъртна изложба, след която у нас остават много негови творби.

Биографични материали; албуми, снимки и пощенски картички с репродукции на негови творби; материали от негови изложби; снимки от живота и дейността на Валентин Валев.

ВИДОВ, БЛАГОЙ ПЕТРОВ (1903–1980)

Фонд 405 Б, необработен, 3 кутии, 1946–1980 г.

Дело на фонда.

Роден в гр. Кавадарци, Тиквешко, Македония. Учи в Кавадарци, Скопие, Белград. През 1927 г. се установява в София. Работи в Дирекция „Храноизнос“; през 1941–1944 г. изпълнява служебните си задължения в Македония. Занимава се с журналистика; издава в. „Тиквеш“ (1942); сътрудничи на в. „Пиринско дело“, в. „Народна армия“, сп. „Славяни“ и др. Участва в дейността на Македонския културен дом в София.

Документи, подготвителни бележки и разработки за историята на македонското революционно движение (1919–1944); за македонските борби в България и македонския въпрос след 1944 г.; за Тиквешкото въстание 1913 г.; статии и публикации на Благой Видов; очерци и биографични справки на македонски дейци; доклади, рецензии, отзиви, бележки на Благой Видов; спомени за участието му в македонското революционно движение; литературни опити на Благой Видов: историческа повест за мис Стоун, едноактна пиеса, стихотворения и др.

ВЛАСКОВСКИ, ВЛАСИ ВЛАСКОВ (1883–1959)

Фонд 206 Б, 1 опис, 170 а.е., 1905–1958 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Троян. Член на БРСДП от 1898 г. Един от учредителите на партийната организация в Троян (1900) и неин секретар. Народен представител в V Велико народно събрание (1911) – обявява се против ревизирането на Конституцията. Делегат на I Конгрес на БКП (т.с.) (1919). Член на Окръжния комитет на БКП (т.с.) в Плевен и на Висшия партийен съвет (1919–1923). Съветник в I Троянска комуна (1920–1923) и помощник-кмет на II Троянска комуна (1932–1933). През 1941–1944 г. – партизански ятак. След 1944 г. четири мандата е народен представител. Автор на „Из историята на Троянската партийна организация. Спомени и бележки“ (1955).

Биографични материали; авторски материали – статии, речи, бележки, спомени и др. за работата му като народен представител, за дейността на Троянската комунистическа организация и др.; **кореспонденция** – писма и телеграми от и до Власи Власковски по семейни и лични въпроси; по делото на троянския партизанин Минко Гечев; за провеждане на събрания, съвещания и др.; по работата на партийната организация и др.

Забележка: За Минко Гечев виж ЦДА, ЧП – 140 Б.

ГАВРИЛОВА, ЕЛЕНА ГЕНЧЕВА (1915–2000)

Фонд 403 Б, необработен, 17 кутии, 1948–2000 г.

Родена в Пещера. Член на РМС от 1931 г., на БКП – от 1935 г. Завършва право в София. Член на ЦК на РМС (1936–1944). Нелегална (1942–1944). След 9 септември 1944 г. работи в ЦК на РМС (1944–1946); завеждащ секретариата на Вълко Червенков (1946–1948); отговорен секретар на КНИК (1948–1951); началник на ГЛАВЛИТ (1952–1955); директор на БТА (1955–1962). Заместник-завеждащ отдел „Външна политика“ при ЦК на БКП (1962–1967). Посланик – заместник-постоянен представител на НРБ в ООН – Ню Йорк (1967–1972). Кандидат-член (1948–1954) и член (1954–1971) на ЦК на БКП.

Автобиографични и биографични документи; документи във връзка с дейността ѝ в ЦК на РМС, ЦК на БКП и като народен представител; документи, отразяващи работата ѝ в КНИК, ГЛАВЛИТ и БТА; документи за работата ѝ като зам.-завеждащ отдел „ВПМВ“ на ЦК на БКП; документи за работата ѝ като

зам.-постоянен представител на НРБ в ООН в Ню Йорк, САЩ; документи, отразяващи общественно-политическата дейност на Елена Гаврилова след пенсионирането ѝ (1973); *мемоарни материали* и *спомени* на Елена Гаврилова: за участието ѝ в нелегалната дейност на БКП до 9 септември 1944 г.; за Георги Димитров, Йорданка Чанкова, Адалберт Антонов, Емил Шекерджийски, Стефан Куцаров, Карло Луканов, Титко Черноколев и др.; *ръкописи* на неиздадени книги на Елена Гаврилова; *кореспонденция*; *снимки*.

ГАНЧЕВ, ИВАН НИКОЛОВ (1877–1925)

Фонд 208 Б, 1 опис, 19 а.е., 1907–1927 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден във Видин. Член на БРСДП от 1898 г. Завършва химия в Германия. Премества се в София (1907) и се отдава на журналистическа дейност. Офицер на фронта през Балканската война. През I Световна война е помощник-редактор на в. „Работнически вестник“. На I Конгрес на БКП (1919) се обявява против партийната програма и тактика. Изключен от партията (1920). Около него се образува левичарска група в София. Издава в. „Искра“ (1920–1921) – идеен орган на левите комунисти. По-късно е редактор на в. „Лъч“ (1923–1924). Убит през 1925 г.

Обвинителен акт за подвеждане на Иван Ганчев под отговорност „за извършени престъпления против Държавния глава“ (1907); *писма, картички и телеграми* от Димитър Благоев, Васил Мулетаров, Тина Киркова и др. до Иван Ганчев – на фронта (1912–1913); *писма, бележки и др. материали* за: създаване на работническо-селско правителство; отношенията между в. „Лъч“ и в. „Звезда“; поместване на материали във в. „Лъч“ и др.

ГЕОРГИЕВ, ГАВРИЛ (ГАВРИЛ ГЕОРГИЕВ БОЖИЛОВ) (1870–1917)

Фонд 185 Б, 1 опис, 9 а.е., 1891–1922 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в гр. Измаил, Бесарабия, в семейство на български емигрант, преселил се след Освобождението във Видин. Завършва Габровската гимназия и следва право в Софийския университет. Третият конгрес на БСДП (1893) го избира за член на Общия съвет на партията. След обединението на партисти и съюзисти (1894) е член на ЦК на БРСДП, а през 1896–1897 г. е секретар на ЦК. Редактор на партийния орган в. „Социалист“, а по-късно на в. „Народ“. Има значителна дейност като журналист и публицист. Владее руски, френски и немски език. На X конгрес на БРСДП (т.с.) той е преизбран за член на ЦК и редактор на в. „Работнически вестник“ (1903–1909). През 1909 г. се оттегля поради болест от активна политическа дейност.

Писма от Гаврил Георгиев до Михаил Бойчинов, Константин Бозвелиев, Георги Кирков, Никола Габровски; *некролог* за Георги Гаврилов, син на Гаврил Георгиев.

ГИНЧЕВ, ИВАН СЛАВОВ (ЙОНКО) (1918–1973)

Фонд 335 Б, 1 опис, 157 а.е., 1943–1973 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Малко Чочовени, Сливенско. Командир на партизанския отряд „Хаджи Димитър“ (1943–1944), действал в Източна Стара планина (Сливенско). Участва в Отечествена война (1944–1945) като помощник-командир. След войната служи в армията. Преподавател във Военната академия – София.

Карта за самоличност на Иван Гинчев; *полицейски материали (рапорти, дознание, телеграми)* за дейността на нелегални в Сливенско (1943–1944); *творческа дейност* на Иван Гинчев – „Партизани“ – ръкопис на повест за партизанския отряд „Хаджи Димитър“; „Гинчо – моето малко братче“ – документална повест; „С пръст върху спусъка“ и „Боят при Ковачите“ – повести за въоръжената борба; *писма* до Иван Гинчев по повод материали, свързани с книгите му; *материали за нелегалната дейност на БКП и съпротивителното движение* – историческа

справка от Иван Гинчев за дейността, личния състав и устройството на партизанския отряд „Хаджи Димитър“; *позиви* по повод смъртта на Съби Димитров (1943); *сведения* от отделни лица за дейността на партизанския отряд „Хаджи Димитър“; *сведения* за дейността на нелегалните от с. Долно Паничерево и на РМС в с. Твърдица; *сведения* от Иван Гинчев с данни за отделни лица и участието им в съпротивата и в нелегалната дейност; *бележки* на Иван Гинчев по повод мемоарни издания и албума „Сливенски окръг в борбата за народна власт и социализъм–1917–1944 г.“; *доклад* по повод 20 г. от смъртта на Стефан Даскалов; *други материали* – *сведение* от Иван Гинчев за нередности в ТКЗС – с. Малко Чочовени, Сливенско (1946); *изложение* от Иван Андонов до ЦК на БКП за нередности в ТКЗС – с. Малко Чочовени (1952); *сведения* по повод разкриването на организацията „Хан Крум“ в I дружина, Сливен; *снимки* – индивидуални и групови на Иван Гинчев, членове на семейството му, на партизани и ятаци на отряд „Хаджи Димитър“ и др.

ГРИГОРОВ, МИТКО (МИТКО ГРИГОРОВ ДИМИТРОВ) (1920–1987)

Фонд 376 Б, 1 опис, 114 а.е., 1929–1987 г.

Инвентарен опис.

Роден в с. Ярловци, Пернишко. Член на БКП от 1940 г. Завършва право в Софийския университет (1940–1947). За нелегална дейност през 1942 г. е осъден на 15 г. затвор. След 9 септември 1944 г. е на партийна работа. Завеждащ отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП (1950–1954; 1957–1958). Първи секретар на Окръжния комитет на БКП във Варна (1954–1957). Секретар на ЦК на БКП (1958–1966), а през 1962–1966 г. едновременно и министър. Представител на ЦК на БКП в редакцията на сп. „Проблеми на мира и социализма“ (1966–1969). Посланик в Лондон (1970–1971). Член на Държавния съвет (1971–1974), а от 1974 г. – негов заместник-председател. Кандидат-член (1954–1957) и член (1957–1987) на ЦК на БКП. Член на Политбюро на ЦК на БКП (1961–1966).

Биографични документи – *автобиография*, *укази* за награждаване, *спомени* и *бележки* на Митко Григоров за участието му в революционното движение, *извадка от доклада* на Тодор Живков за изваждането на Митко Григоров от Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП (1966) и др.; *лекции* и *доклади* на Митко

Григоров за исторически събития и годишнини; *отчети* за дейността на комисиите при Държавния съвет; *протоколи, стенограми, препис-извлечения, решения* от заседания на Държавния съвет, оперативното бюро на Държавния съвет, Съвета за развитие на духовните ценности при Държавния съвет; *писма, доклади, информации, справки, предложения* до Тодор Живков, Политбюро, Секретариата и отдели на ЦК на БКП за работата на съветите при Държавния съвет и на Комисията за предоставяне на убежище у нас; *писма, преписи от решения и разпореждания, доклади, информации, справки* до и от Митко Григоров за посещенията на чуждестранни делегации в България и на български делегации в чужбина; *протоколи, извлечения, отчети, лекции, доклади, речи* на Митко Григоров като народен представител и председател на Постоянната комисия при Народното събрание за Народните съвети и местното самоуправление; *планове, отчети, информации* на обединената приемна на Държавния съвет и на Министерския съвет; *поздравителни и благодарствени писма и телеграми* до и от Митко Григоров във връзка с удостояване на наши партийни, държавни, стопански, културни и научни дейци, чуждестранни гости, представители на дипломатически мисии у нас с държавни награди и по случай исторически годишнини, национални празници, революционни събития и др.; *фотоалбуми* със снимки на Митко Григоров за дейността му в Държавния съвет по награждаване с държавни награди и от среща с трудов колектив в Перник.

ГРУЕВИ, КОНСТАНТИН И КИРИЛ (1869–1980)

Фонд 337 Б, необработен, 3 кутии, 1883–1980 г.

Дело на фонда.

Груев, Константин Василев (1869–1932) – роден в гр. Битоля. Завършил Солунската гимназия. Учителства в Крива паланка, Воден и на други места. Участник в националноосвободителното движение на българите в Македония. След 1907 г. семейството му живее в Преслав, Шумен, Пловдив.

Груев, Кирил Константинов (1901–1980) (син) – роден в гр. Лерин. През 1907–1914 г. живее в Преслав. Завършва гимназия в Шумен (1919). Участва в дейността на БКМС и БКП. Завършва геодезия във Висшето техническо

училище в гр. Грац, Австрия (1930). Участник във Виенския пленум на ЦК на БКП (1926). Технически сътрудник на ЗБ на ЦК на БКП (1926–1930). Професор в Държавната политехника (ВМЕИ) – София (1945–1967).

Документи на Константин Василев Груев – биографични – свидетелство от Солунската гимназия; служебни свидетелства за работата му като учител; удостоверения; бележки; служебна (трудова) книжка; членска карта на дружество „Илинден“; смъртен акт; некролози; броеве от вестниците „Шуменски вестник“, „Победа“, „Лъч“, „Борба“ с публикувани съобщения за смъртта на Константин Груев и др.; **спомени** на Константин Груев за участието му в македонските революционни борби (1896–1905); книга „Константин Василев Груев – от моите спомени“, Скопие (1975); брой 5 от в. „За македонските работи“, Скопие (1972); протоколи от събрания на дружество „Илинден“ (Пловдив); броеве от сп. „Илюстрация Илинден“ (1927–1929) и сп. „Родина“ (1926–1928); **кореспонденция** – писма и пощенски картички до сина му Кирил Груев; писма и пощенски картички от Македонския научен институт до Константин Груев; снимки – Кирил Груев и участници в македонското революционно движение; **документи на Теофания Груева** (съпруга) – кръщелно свидетелство (1893), свидетелства, бележки.

Документи на Кирил Груев – биографични – автобиография; лични карти; удостоверение от Висшето техническо училище в гр. Грац, Австрия; грамоти; некролози; траурно слово; спомени и бележки на Елена Груева за живота и дейността на съпруга ѝ Кирил Груев; статия за живота на проф. Кирил Груев; **творческа дейност** – библиография по геодезия, съставена от проф. Кирил Груев; бележници и бележки на Кирил Груев; **кореспонденция** – писма и пощенски картички, писани от Грац до родителите и сестра му (1926–1930); писма до Елена Груева (съпруга); писма до Кирил Груев от Елена Груева и Константин Груев (баща); писма и пощенски картички от учени от СССР, ГДР, Полша и др.; **снимки** – семейни снимки; албум със снимки на български студенти в Грац (1920–1945), участвали в борбата против фашизма в Австрия и България; снимки на ръководствата на партийната и на комсомолската организации в Шумен (1923); снимки на Кирил Груев и на затворници в Шуменския затвор (1925); групови снимки на Кирил Груев на конгреси и конференции на инженери (1937–1944) и др.

ДЖОРОВ, СТОЯН ИЛИЕВ (1878–1950)

Фонд 196 Б, 1 опис, 17 а.е., 1918–1961 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Горна Василица, Софийско. Член на БРСДП (от около 1901 г.), на РСДРП – от 1908 г. През 1905 г. напуска партията и се присъединява към анархолибералите. Чрез Георги Бакалов се свързва с руското революционно движение. Работи в Русия, Египет и Франция. Постепенно скъсва с анархоиндивидуалистичните си възгледи. Чрез задграничните болшевишки организации е изпратен на нелегална работа в Одеса (1908). Разкрит от царската полиция и арестуван заедно с Никола Димитров (брат на Георги Димитров) през 1910 г. Осъден и заточен в гр. Красноярск, Сибир, където участва в нелегална болшевишка група. От януари 1919 г. е председател на Централното бюро на българските комунистически групи при РКП (б). Участва в Учредителния конгрес на Коминтерна (1919). През 1920 г. се завръща в България, първоначално във Варна, а от 1923 г. – в родното си село. От 1943 г. е партизанин в Ихтиманския партизански отряд.

Биографични документи; план, доклади и др. за дейността на българската група при Руската комунистическа партия (б) – Москва, през 1918 г.; авторски материали – разкази, драма, поезия, исторически бележки за селото в неговите икономически и културно-просветни процеси и др.

ДИМИТРОВ, ГЕОРГИ (ГЕОРГИ ДИМИТРОВ МИХАЙЛОВ) (1882–1949)

Фонд 146 Б, 7 описа, 8 544 а.е., 1892–1974 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни, географски, предметни и хронологически указатели.

Роден в с. Ковачевци, Пернишко. Деец на българското и международното комунистическо движение. Член на БРСДП от 1902 г. През 1904–1905 г. е секретар на Софийската партийна организация. От 1909 г. е член на ЦК на БРСДП (т.с.), а по-късно един от ръководителите на БКП. От 1923 г. е в емиграция. Става световно известен по време на Лайпцигския процес 1933 г. Генерален секретар на Коминтерна (1935–1943). Генерален секретар на БКП. Министър-председател на България (1946–1949).

Опис 1, 339 а.е., 1892–1959 г.

Биографични документи на Георги Димитров: документи за

Георги Димитров; във връзка със смъртта и погребението му, *биография, статии* и други материали за него; документи за семейството на Георги Димитров – за майка му; за Люба Димитрова; за Роза Димитрова; за Митя, Бойко и Фани Димитрови; за братята на Георги Димитров; за други близки.

Опис 2, 1 898 а.е., 1901–1949 г.

Авторски материали на Георги Димитров: дневници, доклади, речи, статии, изявления, интервюта, планове, бележки, поздравителни писма и телеграми, писма до дейци на комунистическото и работническото движение и други лица и до негови близки.

Опис 3, 858 а.е., 1933–1961 г.

Документи за Лайпцигския процес: авторски материали на Георги Димитров (*тетрадки* от затвора, *писма, речи, интервюта, отговори* на поставени му въпроси и др.); *писма и телеграми* до Георги Димитров; материали на германските полицейски и съдебни органи; *архив* на официалния защитник д-р Паул Тайхерт; документи за другите подсъдими – *Благой Попов и Васил Танев, Ван дер Любе, Ернст Торглер.*

Опис 4, 1 878 а.е., 1901–1954 г.

Документи, изпратени до Георги Димитров – от дейци на българското и международното комунистическо движение, общественици, писатели и други лица; от български и чуждестранни организации и учреждения; *поздравления* по случай Нова година, именния и рождения ден на Георги Димитров; писма до него от близките му (1907–1949); *входящи и изходящи дневници* на канцеларията на кабинета на Георги Димитров за получени лични молби (1945–1949).

Опис 5, 1 508 а.е., 1902–1952 г.

Документални материали, ползвани от Георги Димитров: материали на БКП, на държавни и обществени учреждения и организации и политически партии; материали от Коминтерна и други международни организации, от чуждестранни компартии и държави и др.

Опис 6, 1 884 а.е., 1892–1949 г.

Допълнително получени документи – биографични (фотокопие от регистъра за ражданията, преписка по уточняване родното място на Георги Димитров, удостоверения, сведения и др.); *авторски материали* (доклади, интервюта, бележки, планове и др.); *документи, изпращани до Георги Димитров* (информации, доклади, сведения, резолюции и др.); *кореспонденция* – писма от и до Георги Димитров.

Забележка: Тези документи са предадени в ЦПА през 1965 и 1966 г., когато архивният фонд на Георги Димитров е вече обработен. Те са описани в инвентарен опис № 6 с пет раздела, всеки от които по съдържание отговаря на един от петте инвентарни описи.

Опис 7, 179 а.е., 1917–1974 г.

Допълнително получени материали (открит опис – в него са вписани материали, получени след завършването на първите шест описи на фонда) – документи за дейността на Якоб Рознер в помощ на Георги Димитров (1936–1939); документи, получени от Фани Димитрова, от ИМЛ – Москва и ИМЛ – Берлин.

ДИМИТРОВ – МАРЕК, СТАНКЕ (СТЕФАН ДИМИТРОВ ТОДОРОВ) (1889–1944)

Фонд 148 Б, 1 опис, 287 а.е., 1895–1970 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в гр. Дупница. Член на БРСДП (т.с.) от 1904 г., на ВКП (б) – от 1925 г. Завършва Педагогическото училище в Шумен, а през 1919 г. – Юридическия факултет на Софийския университет. Член (1919–1923) и секретар (1922–1923) на Окръжния комитет на БКП (т.с.) в Дупница. Член на Висшия партиен съвет на БКП (т.с.) (1920–1923). Организационен секретар на ЦК на БКП (1923–1925). Осъден задочно на смърт (1925), емигрира в СССР. Преподавател в българския сектор на Комунистическия университет за националните малцинства от Запада (КУНМЗ) (1925–1935) и негов завеждащ (1926–1932). От 1935 до 1937 г. е нелегално в България и провежда VI пленум на ЦК на БКП (1936). Избран за член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП. През 1941–1944 г. ръководи радиопредавателя „Народен глас“, ра-

ботещ на вълните на Радио София. Член на Задграничното бюро на ЦК на БКП. Загива при самолетна катастрофа на път за България.

Биографични документи – автобиографии, удостоверения, членски и мандатни карти, грамоти, справки, служебни пропуски; спомени за него; материали за издаване сборник за живота и дейността му; **авторски документи** – статии, лекции, доклади, бележки, писма, речи, брошури, тезиси, планове за лекции; тетрадки с бележки; годишни планове за работата му; кореспонденция – писма, телеграми до и от него; **материали**, ползвани от Станке Димитров – окръжни на ЦК на БКП, бюлетини на ЗБ на ЦК на БКП, доклади по разни въпроси.

ДИМИТРОВ, СЪБИ (СЪБИ ДИМИТРОВ ДЕНЕВ) (1900–1941)

(Псевдоними: Михайлов, Добрев, Бакърджиев, Борис Удоров, Дуков)

Фонд 155 Б, 1 опис, 42 а.е., 1934–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Роден в Сливен. Член на БКП от 1921 г. Член на Сливенския окръжен комитет на БКП (1931–1935). През 1931–1933 г. е депутат в Народното събрание и председател на парламентарната група на РП. От 1932 г. е член на ЦК, а от 1933 г. – секретар на ЦК на РП. След 19 май 1934 г. минава в нелегалност. Осъден задочно на 12,5 години затвор. Седмият конгрес на Коминтерна го избира за кандидат-член на ИККИ. По време на Гражданската война в Испания (1936–1939) е представител на ЦК на БКП при ЦК на Испанската КП и отговорник на българските интербригадисти. След това работи в апарата на ИККИ в Москва. На 11 август 1941 г. се завръща нелегално в България. Загива по време на полицейска блокада в Сливен.

Биографични документи – автобиография, анкетен лист, заявления, военна и партийна книжка, пропуски и др.; **кореспонденция** – писма до съпругата му Пенка Димитрова и децата му; писмо от сина му Митко Събев; писма от Димо Дичев, Исак Мошев, П. Нейков, Кирил Борисов (Цветков), Георги Тошев, Александър Петков и др.; **албум** на интернационалния батальон „Г. Димитров“ в Испания; **студентска книжка** на Георги Иванов Пашов и др.

Забележка: За Съби Димитров има материали и във фонд 3 Б, оп. 3, а.е. 12, 15, 18, 22, 29, 35, 39, 49, 62, 63, 73-75, 77, 84, 85.

ДИМИТРОВА, ЛИЛЯНА НИКОЛОВА (БЛАГА) (1918–1944)

Фонд 219 Б, 1 опис, 7 а.е., 1938–1944 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Родена в Истанбул. Член на РМС и БОНСС от 1937 г., на БКП – от 1939 г. Следва право в Софийския университет (от 1937 г.). Интернирана в Омуртаг (1939) и с. Студенец, Разградско (1940). От 1942 г. е в нелегалност. Секретар на Областния комитет в София (1942) и член на ЦК на РМС. В началото на 1944 г. е изпратена в Пловдив за секретар на Областния комитет на РМС. Самоубива се при престрелка с полицията.

Писма от и до Лиляна Димитрова за студентството и интернирането ѝ в с. Студенец, Разградско, за провал в Сливенската организация и др.; *лични бележки и тетрадка с бележки*, правени от Лиляна Димитрова като студентка; част от нейна биография и др.

ДИЧЕВ, ДИМО (ДИМО ДИЧЕВ НОВАКОВ) (1902–1982)

Фонд 307 Б, необработен, 13 кутии, 1917–1985 г.

Дело на фонда; предварителен опис.

Роден в с. Обручище, Старозагорско. Член на БКП от 1919 г. За революционна дейност през 1925 г. е осъден на смърт, след 1927 г. присъдата е отменена и той е амнистиран. Пълномощник на ЦК на БКП за Южна България (1935–1936). Интербригадист в Испания (1937–1939). Член на Централната военна комисия на ЦК на БРП (1941). Арестуван и интерниран. Пълномощник на ЦК на БРП във Врачанска област (1942–1944). След 9 септември 1944 г. е завеждащ отдел „Кадри“ на ЦК на БКП (1947–1949). Председател на Комисията за държавен контрол (1949–1957). Завеждащ отдел „Външна политика и международни връзки“ на ЦК на БКП (1957–1967). Председател на ЦК на БПФК (1959–1962; 1967–1982). Член на ЦК на БКП от 1945 г. Няколко пъти избран за народен представител.

Биографични документи – автобиография, удостоверения,

карти, покани, поздравления, некролози и др.; спомени за Димо Дичев; *мемоарни материали на Димо Дичев* – спомени, доклади, сведения и материали за партийни дейци и събития; *документи от творческата и общественно-политическата дейност на Димо Дичев* – доклади, речи, изказвания и др.; материали от дейността му като председател на ЦК на БПФК – *информации, доклади, справки, сведения, списъци, бележки* и др.; *кореспонденция* – писма от и до него от различни лица и учреждения; *материали на други лица и институции, ползвани от Димо Дичев*: на Боян Николов Димитров, интербригадист, живеещ в Англия; за съпротивителното движение в Михайловградски окръг; за с. Медникарово; за дейността на Видинския партизански отряд „Г. Бенковски“; за родното село на Димо Дичев – с. Обручище; за Хасковската и Харманлийската партийни организации; за Нейко Петков от с. Медникарово; за Иван Вълчанов; на Иван Илчев Добрев; *други документи* – писма, сведения, удостоверения и др.

ДРАМАЛИЕВ, КИРИЛ ГЕОРГИЕВ (1892–1961)

Фонд 215 Б, 1 опис, 60 а.е., 1909–1961 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именуен и географски указатели.

Роден в София. Член на БКП от 1921 г. Завършва немска филология с докторат в Мюнхен. Един от ръководителите на учителската профопозиция. През 1941–1944 г. е нелегален. Един от представителите на БРП в Националния комитет на ОФ (1943–1944). Член на ЦК на БКП от 1947 г. Министър на народната просвета (1947–1952). Посланик на България в Полша (1952–1954) и в ГДР (1956–1958). Автор на книгата „Просветната реформа на ОФ“ и на много статии по педагогически въпроси.

Биографични документи; авторски документи – докторска дисертация, доклади, статии, информации и др.; *кореспонденция* – писма от и до Кирил Драмалиев; *материали, ползвани от Кирил Драмалиев* – стенографски протоколи, сведения, постановления, информации и др.

ЖИВКОВ, ТОДОР ХРИСТОВ (1911–1998)

Фонд 378 Б, 2 описа, 852 а.е., 1911–1989 г.

Роден в с. Правец, Ботевградско. Член на БКМС от 1930 г., на БКП – от 1932 г. Секретар на III Районен комитет на БКП – София (1934–1935, 1941–1942). От 1942 г. – член на Софийския окръжен комитет на БКП. Един от ръководителите на партизанската бригада „Чавдар“. На VIII пленум (1945) е избран за кандидат-член, а на V конгрес (1948) – за член на ЦК на БКП. Първи секретар на ГК на БКП и председател на ГК на ОФ – София (1948–1949). През 1950 г. е избран за кандидат-член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП. От 1951 г. е член на Политбюро, а от VI конгрес (1954) – първи секретар на ЦК на БКП. От ноември 1962 г. до юли 1971 г. едновременно е и председател на Министерския съвет. Председател на Държавния съвет на НРБ (1971–1989). От XII конгрес – Генерален секретар на ЦК на БКП (1981–1989).

Опис 2, 420 а.е., 1956–1986 г.

Снимки на Тодор Живков, свързани с участието му във външната политика – от посещения на български държавни и партийни делегации с участието на Тодор Живков в чужбина; от участието на Тодор Живков в конгреси, сесии и други форми на международни организации у нас и в чужбина; от срещи на Тодор Живков с чуждестранни държавни, партийни, обществени, културни и други дейци в България; от срещи на Тодор Живков с дипломатическия корпус у нас.

Опис 3, 432 а.е., 1911–1989 г.

Снимки на Тодор Живков, свързани с личния му живот и участието му във вътрешната политика – семейни снимки и снимки на близки и родственици; снимки на Тодор Живков с лични автографи; снимки на Тодор Живков с посвещения от други лица; снимки от участие на Тодор Живков в работата на държавните институции, политическите партии и обществените организации; снимки от срещи с дейци на науката, културата и изкуството; снимки от посещения на Тодор Живков в промишлени и селскостопански предприятия, държавни учреждения, здравни и учебни заведения, научни институти и др.; снимки от посещения на Тодор Живков в окръзите; и др.

Необработен масив, 445 кутии, 1949–1989 г.

Беседи, речи, изказвания на съвещания, срещи, събори, митинги; приветствия пред конгреси на чуждестранни комунистически партии; слова и беседи пред чуждестранни делегации; поздравления до централни комитети и секретари на чужди комунистически партии; информации, сведения и справки за Тодор Живков по въпроси на външната политика и международните връзки на БКП; справки за посещенията на Тодор Живков в окръзите и неговите речи, изказвания, приветствия пред пленуми, конференции, съвещания, срещи; поздравителни писма и телеграми до партийни, държавни и обществени дейци, трудови колективи, отделни лица и др.; лични писма, изложения и жалби до Тодор Живков по повод нарушения, наказания, нерешени въпроси и др.; справки, информации, доклади, предложения до Тодор Живков от организации и лица; изрезки от вестници и списания с отразена информация за Тодор Живков; албуми със снимки от посещения на Тодор Живков в чужбина и в различни окръзи, градове и предприятия в страната; рапорти и обещания от трудови колективи, политически и масови организации, адресирани до Тодор Живков и др.

Забележка: Архивната обработка на фонд 378 Б е започнала. До момента са подготвени посочените по-горе опис 2 и опис 3, които вече могат да се ползват от читатели.

ЖИВКОВА, ЛЮДМИЛА ТОДОРОВА (1942–1981)**Фонд 288 Б, необработен, 24 кутии, 1971–1981 г.**

Дело на фонда; предварителни описи.

Родена в София. Дъщеря на Тодор Живков. Член на БКП от 1967 г. Завършва история в Софийския университет (1965). Старши научен сътрудник в Института по балканистика при БАН (от 1974 г.). Първи заместник-председател (1972–1975) и председател (1975–1981) на Комитета за изкуство и култура (от 1977 г. – Комитет за култура). Член на ЦК (1976–1981) и на Политбюро (1979–1981) на ЦК на БКП.

Извършена е само предварителна обработка. Материалите са групирани тематично в отделни папки и кутии. Подготвени са за архивна обработка следните предварителни описи:

Опис 1 – Стенографски протоколи от заседания на Предсе-

дателството на Комитета за култура с изказвания на Людмила Живкова – 6 твърди папки;

Опис 2 – Документи, свързани с дейността на Людмила Живкова като Председател на Съвета на председателите на творческите съюзи към Комитета за култура – 4 твърди папки;

Опис 3 – Стенографски протоколи с изказвания на Людмила Живкова на разни заседания – 1 твърда папка;

Опис 4 – Стенографски протоколи на Изпълнителното бюро на Комитета за култура с изказвания на Людмила Живкова – 1 твърда папка;

Опис 5 – Стенографски протоколи на Комисията за наука, култура и образование с изказвания на Людмила Живкова – 1 твърда папка;

Опис 6 – Публикации във вестници и списания на статии, изказвания, приветствия и др. на Людмила Живкова – 8 твърди папки;

Опис 7 – Стенограми от разговори на Людмила Живкова с участници в международната среща-разговор „Ролята на културата в живота на човека и обществото“ – София, 2-6 декември 1980 г. – 4 твърди папки;

Опис 8 – Машинописни текстове на слова, изказвания, доклади, статии и др. на Людмила Живкова (1971–1981) – 9 твърди папки;

Опис 9 – Машинописни текстове на монографични издания на Людмила Живкова – „Казанлъшката гробница“, „Четвероевангелието на цар Иван Александър“, „Дора Бонева, представена от Людмила Живкова“, „По законите на красотата“ (текстове на английски на издадена в Холандия книга) – 4 твърди папки;

Опис 10 – Писма, изпратени от Людмила Живкова до различни лица по разни поводи (1974–1979) – 2 твърди папки;

Опис 11 – Писма, получени от Людмила Живкова от различни лица (1975–1981) – 4 твърди папки;

Опис 12 – Публикации в печата за Людмила Живкова (1974–1981) – 8 твърди папки.

ИВАНОВ, АНТОН (АНТОН ИВАНОВ КОЗИНАРОВ) (1884–1942)

Фонд 149 Б, 1 опис, 48 а.е., 1920–1945 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Копривщица. Член на БРСДП (т.с.) от 1904 г. Секретар на Металороботническия съюз (1907–1919). От 1918 до 1923 г. – секретар на Софийската партийна организация. Народен представител (1919–1923). От 1922 г. до края на живота си е член на ЦК на БКП. През 1925 г. емигрира. Работи в Задграничното бюро на ЦК на БКП във Виена и Берлин (1927–1931). От 1935 г. е член на ЗБ на ЦК на БКП. Секретар на ЦК на БКП (1935–1938). През 1940 г. идва нелегално в България. На VII пленум (1941) избран за член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП. През април 1942 г. е арестуван и осъден на смърт.

Биографични документи – пълномощно, паспорт на Богданов Иван Борисович (Антон Иванов), издаден в СССР; *предсмъртни писма* на Антон Иванов; *съболезнователни писма*; *брошура* „Антон Иванов“, издадена в Москва (1944); *авторски материали* – лекции по история на БКП; *планове за лекции* по партийно строителство; *бележки, планове и конспекти* за лекции; *таблицы* за стачното движение в България (1929–1935); *кореспонденция* – писма от Христо Кабакчиев, от Вл. Щербанов за тежките условия в лагера във Франция (1939); *писма* от Антон Иванов до семейството му; *други материали* – *отчет* на ЦК на НРПС (1934); *позив* от ЦК на НРПС (след 19 май 1934 г.).

КАБАКЧИЕВ, ХРИСТО СТЕФАНОВ (1878–1940)

Фонд 145 Б, 1 опис, 398 а.е., 1878–1971 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в гр. Галац, Румъния. Завършва гимназия във Варна. Следва във Франция и Женева. Член на БРСДП от 1897 г. Член на ЦК на БРСДП (т.с.), по-късно БКП (т.с.) от 1905 до 1928 г. Главен редактор на в. „Работнически вестник“ (1910–1923). Народен представител (1912–1924). Делегат на II, III, IV и VI конгреси на Коминтерна. През 1926 г. емигрира в СССР. Работи в

българското представителство в Коминтерна, а от 1935 г. – в Института по история при АН на СССР. Получава научна степен „Доктор на историческите науки“.

Биографични документи – автобиографични бележки, акт за раждане, удостоверения от Университета в Женева, документи за военна служба, паспорт, кореспондентска карта, полицейско досие, присъда, служебни книжки, извлечения от протоколи, речи при погребението му; спомени за Христо Кабакчиев; **авторски документи** – статии и трудове на Христо Кабакчиев; речи, доклади, лекции; бележки и извадки от различни трудове и документи, използвани от Христо Кабакчиев в лекциите му в Международните ленински курсове; писма, изложения, рецензии; **документи и материали, получени и ползвани от Христо Кабакчиев** – бюлетин, писма, покани, изложения, планове, конспекти и др.; **документи за семейството на Христо Кабакчиев** – автобиографични бележки, кръщелно свидетелство, ученически свидетелства, членски книжки, справки, писма и бележки, некролози за Мария (Маня) Кабакчиева (съпруга); некролог за Параскева Кабакчиева (майка); паспорт, визитна картичка, медицинско свидетелство, писма на Георги Кабакчиев (брат) и телеграма за смъртта му; и др.

КАВРАКИРОВ, СИМЕОН ХРИСТОВ (1898–1934)

Фонд 193 Б, 1 опис, 32 а.е., 1912–1959 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в гр. Солун. Член на БКП от 1920 г. През 1919 г. записва право в Софийския университет. Член на окръжното ръководство на Военната организация в Пловдив (1924). След провал през 1925 г. е осъден на 1,5 г. затвор. По-късно преминава на работа във ВМРО (об.). От 1929 г. е секретар на Областния комитет за Пиринския край. През 1932 г. е отвлечен от михайловисти, държан 2 г. в плен и убит през 1934 г.

Биографични документи – диплома, студентска книжка, удостоверения, членски карти, спомени за него и др.; **кореспонденция** – писма от и до Симеон Кавракиров, илюстрирани картички и др.; **други материали** – правилник за работата на воен-

ните комитети като поделения на Централния македонски революционен комитет (ЦМРК), *устав* на Солунското благотворително братство в София (1929), *позив* за издирване на отвлечения Симеон Кавракиров; *декларация* на Христо Трайков; ***материали на Елена Христова Кавракирова (съпруга)*** – автобиография; *статия* „Чия е Македония“; *писмо* до Лазар Колишевски относно претенциите на СФРЮ към Пиринския край и др.

КАНДЕВ, ЛАМБИ (ЛАМБИ КАНДЕВ СТАНЧЕВ) (1879–1925)

Фонд 150 Б, 1 опис, 425 а.е., 1895–1924 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в гр. Свищов. Член на БРСДП от 1900 г. Завършва Педагогическо училище в Лом (1895). На I конгрес на Учителската социалдемократическа организация (1906) е избран за член на Управителния съвет, а малко по-късно става негов секретар (1908–1923). Същевременно участва и в младежкото движение. На Учредителния конгрес на Съюза на работническата социалдемократическа младеж (СРСДМ) през 1912 г. той е избран за негов секретар (1912–1918), а след това и за секретар (1919–1920) на Българския комунистически младежки съюз (БКМС). Народен представител (1919–1921). Редактор на в. „Учителска искра“ (1911–1919) и в. „Младежка правда“. Автор на редица студии и статии по педагогика. Убит по време на Априлските събития 1925 г.

Биографични документи – свидетелства, заявления, членски книжки, квитанции, уволнителен военен билет, призовки, служебни писма и телеграми; **авторски документи** – брошури, статии, реферати, резолюции, планове за реферати, дописки, рецензии, бележки по учителски конгреси; **кореспонденция** – писма, телеграми, пощенски картички и др. от и до Ламби Кандев от обществени организации, държавни учреждения, списания и отделни лица; **материали на роднини** – писма, пощенски картички, телеграми до Райна Кандева; **чужди материали** – писма, пощенски картички, позиви, актове, заявления, бележки и др. по разни въпроси от различни лица.

КИРКОВ, ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ (МАЙСТОРА) (1867–1919)

Фонд 143 Б, 1 опис, 274 а.е., 1878–1947 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Плевен. Учи в гр. Николаев, Русия, а по-късно завършва Картографска школа във Виена (1892–1895). Публицист и сатирик. Член на БРСДП от 1895 г. На V конгрес на БРСДП (1898) Георги Кирков е избран за член на ЦК, а на XII конгрес на БРСДП (т.с.) (1905) и за негов секретар-касиер, какъвто остава до края на живота си. Народен представител (избран през 1901 и 1913 г.). При създаването на ОРСС (1904) той е избран за негов секретар. Представител на ЦК на БРСДП (т.с.) на Щутгартския (1907) и на Копенхагенския (1910) конгрес на II Интернационал.

Биографични документи – училищни свидетелства, паспорти, членска карта, депутатска карта, открит лист, позвоелително, дневник за състоянието и развитието на болестта на Георги Кирков, *некролози*; *спомени* за Георги Кирков; химн по текст на Димитър Полянов, посветен на Георги Кирков; *творческа дейност* – статии; *тетрадка* със стихове, хумор, фейлетони; бележки по произведения за литературата, мисли на писатели и философи и др.; бележки със сюжети за литературна обработка; *кореспонденция* с Тина Киркова (съпруга) и други лица; *завещание* на дядото на Георги Кирков; *снимки* на близки и роднини на Георги Кирков.

КИРКОВА, ТИНА (ЕКАТЕРИНА) ТРИФОНОВА (1872–1947)

Фонд 144 Б, 1 опис, 191 а.е., 1884–1947 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Родена в Стара Загора. Деятелка на работническото и женското движение в България. Съпруга на Георги Кирков. От 1898 г. е член на БРСДП, а от 1908 до 1918 г. е член на Местния партийен комитет на БРСДП (т.с.) в София. Конференцията на жените-социалдемократки (1914) я избира за секретар на Централната женска комисия. На II конгрес на БКП (т.с.) през 1920 г. е избрана за член на ЦК на БКП. Делегат на IV конгрес на Комин-

терна (1922). През 1927 г. емигрира в СССР. Работи активно в МОПР. През 1945 г. се завръща в България.

Биографични документи; кореспонденция; творческа дейност – статии, спомени, бележки и др. на Тина Киркова; разни материали, събрани и ползвани от Тина Киркова.

КОЛАРОВ, ВАСИЛ ПЕТРОВ (1877–1950)

Фонд 147 Б, 4 описа, 3 560 а.е., 1912–1959 г.

Инвентарни описи.

Роден в Шумен. Следва право в Швейцария (1897–1900). От 1902 до 1904 г. е секретар на социалдемократическата организация в Шумен. От 1904 до 1919 г. работи в Пловдив, където е начело на Пловдивската организация на БРСДП (т.с.). През 1905 г. е избран за член на ЦК на Партията, какъвто остава без прекъсване до края на живота си. На I конгрес на БКП (т.с.) (1919) е избран за секретар на ЦК. През 1922–1924 г. е Генерален секретар на Коминтерна. Заедно с Георги Димитров са ръководители на Септемврийското въстание 1923 г. След въстанието емигрира в СССР. Член на Задграничното бюро на ЦК на БКП. Директор на Международния аграрен институт в Москва (1931–1941). На 15 декември 1945 г. е избран за председател на Народното събрание. От 1947 г. е заместник-председател на Министерския съвет и министър на външните работи. След смъртта на Георги Димитров – председател на Министерския съвет.

Опис 1, 80 а.е., 1912–1959 г.

Документи с биографичен характер: лични документи – автобиография, биография и биохроника на Васил Коларов; удостоверения, служебни писма, покани, разписки, бележки, пропуски, квитанции, членски книжки; материали, писани за Васил Коларов – спомени и статии за Васил Коларов; писма до Васил Коларов от близки и роднини; материали във връзка с боледуването и смъртта на Васил Коларов – писма, съболезнователни телеграми, некролози и др.

Опис 2, 1 237 а.е., 1897–1949 г.

Авторски документи: дневник „Балканските войни–1912–1913 г.“; спомени – за Варненската гимназия, за конгресите на БРСДП, за I и II конгреси на Коминтерна, за срещата с Владимир И. Ленин (1921), за Септемврийското въстание и др.; бележници – с

лични записки, тезиси, планове; *доклади, статии, речи, изказвания, бележки, интервюта* за: дейността и историята на БКП, профсъюзите, ОФ, борбата против фашизма и историята на България, Октомврийската революция, международното положение, националния въпрос и проблемите на Балканите, Коминтерна и Балканската федерация, дейността на Международния аграрен институт; *речи, статии, коментари* по Радио Москва и нелегалната радиостанция „Хр. Ботев“; *речи, доклади, статии, обръщения, приветствия, бележки* за 9 септември 1944 г. и социализма в България, за вътрешната политика на правителството, за външната политика и Мирната конференция в Париж (1947); *писма и телеграми* на Васил Коларов – до ЦК на БКП, до организации и учреждения в България, до ИККИ и до чужди институти и организации, до българи и чужденци.

Опис 3, 1 914 а.е., 1923–1949 г.

Документи, получени и ползвани от Васил Коларов: писма и изложения до Васил Коларов – от български и чуждестранни учреждения и организации, от отделни лица (българи, чужденци и неустановени автори); *поздравителни и благодарствени писма и телеграми* от учреждения и отделни лица; *лични молби и изложения* от граждани; *документални материали във връзка с:* дейността и историята на БКП – *решения, доклади, резолюции* от конгреси, пленуми, конференции; дейността на Политбюро, Секретариата и отделите на ЦК на БКП; историята на България, дейността на Коминтерна, Международния аграрен институт, МОПР и помощната организация в България, други комунистически партии и държави, профсъюзното движение в България, ОФ, младежкото движение, дейността на Министерския съвет, министерства, ведомства и др.

Опис 4, 329 а.е., 1901–1950 г.

Допълнително обработени документи: *биографични* – пълномощно, разписки, служебно дело, документи за здравословното му състояние; *авторски* – статии, речи, бележки, писма; *писма до Васил Коларов* – от обществени организации, учреждения и частни лица в страната; от чужбина; *материали за семейството* – писма до Цветана Коларова, Петър Коларов и Николай Коларов.

КОЛЕВ, СВЕТОСЛАВ ПАНАЙОТОВ (1889–1950)

(В СССР: Александър Петрович Сергеев)

Фонд 159 Б, 1 опис, 35 а.е., 1925–1950 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден във Велико Търново. Завършва право в Женева (1910). Офицер в Балканската и I Световна война. Един от основателите и дейците на Военната организация на БКП (т.с.) (1920–1925). От 1926 г. е в емиграция. През 1927–1928 г. работи в съветското търговско представителство в Цариград, а от края на 1928 г. – в Комитета за международни връзки в Москва. От 1935 до 1945 г. е помощник на Георги Димитров. След това остава в Москва като представител на БКП за връзка с ЦК на КПСС. През 1949 г. идва в България и работи в Министерство на външните работи.

Биографични документи – адресна карта, удостоверения, служебни бележки, орденска книжка, членска карта; *авторски материали* – статии и стенограми от лекции; *кореспонденция* – писма до Светослав Колев и семейството му.

КОПЧЕВ, БОРИС ДИКОВ (1906–1989)

Фонд 355 Б, необработен, 8 кутии, 1939–1986 г.

Дело на фонда; предварителен опис.

Роден в Свищов. Член на БКМС от 1923 г., на БКП – от 1924 г. Член на Окръжния комитет на БКМС в София (1924–1926). През 1926 г. минава в нелегалност и преминава в Югославия, а по-късно отива в Москва. През 1930 г. се завръща в България – заловен и осъден на 12,5 години затвор. През 1940 г. излиза от затвора, но скоро след това е интерниран. През есента на 1941 г. избягва от лагера „Гонда вода“, Асеновградско и става партизанин. Член и пълномощник на ЦК на БРП за централната част на Северна България. От юли 1943 г. – командир на VIII ВОЗ. Осъждан задочно на смърт. След 9 септември 1944 г. завършва Военна академия в Москва (1950). Началник на Военно-техническата академия в София (1950–1953). Командир на обединение (1953–1955). Началник-тил на БНА (1955–1956). Член (1945–1950) и кандидат-член (1950–1956) на ЦК на БКП.

Биографични документи – автобиографии, характеристики, удостоверения, грамоти, адреси, укази; полицейски преписки с данни за нелегалния деец Борис Копчев и др.; *обществено-политическа дейност* – лекции, доклади, слова, изказвания, бе-

лежки, изложения и др. по различни поводи и за различни лица; спомени на Борис Копчев за: партизанското движение в XI ВОЗ, срещи и разговори с Георги Димитров, ролята на сем. Цървуланови в неговия живот, дейност и борба и др.; кореспонденция – писма, телеграми, картички до и от Борис Копчев; материали от други лица, ползвани от Борис Копчев – спомени, бележки, справки, изложения и др.; материали на близки – сем. Копчеви, Татяна Цървуланова-Копчева и Павел Цървуланов.

КОСТОВ, ГЕОРГИ КОСТАДИНОВ (1900–1961)

Фонд 263 Б, 1 опис, 281 а.е., 1900–1961 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен, географски и предметен указатели.

Роден в с. Чепеларе, Асеновградско. Завършва право в СУ „Св. Климент Охридски“. Член на ЦК на РП (1933). За революционна дейност осъден на 14 г. затвор. Успява да избяга от затвора и минава в нелегалност. През 1935 г. емигрира в СССР. Там работи в Международна организация за подпомагане на революционерите (МОПР). През 1944 г. се връща в България. Секретар на Градския и на Областния комитети на БРП (к) в Пловдив (1945–1947). Член на ЦК на БКП (от 1948 г.). Завеждащ отдел „Селскостопански“ на ЦК на БКП (1949–1950; 1954–1956). Посланик в ГДР (1952–1954). Първи секретар на ГК на БКП – София (1957–1961).

Биографични документи; кореспонденция – от и до него; *мемоари; документи от творческата му дейност* – статии, брошури, преводи и др.; *документи от партийно-политическата, обществената и служебната му дейност* – материали на ЦК на БКП, планове, отчети, информации, лекции, записки, протоколи и др.

КОСТОВ, ТРАЙЧО (ТРАЙЧО КОСТОВ ДЖУНЕВ) (1897–1949)

Фонд 265 Б, 1 опис, 153 а.е., 1904–1953 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в София. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1920 г. През 1916

г. завършва ШЗО и е изпратен като офицер на фронта. След войната записва право в Софийския университет. Сам изучава стенография, френски, немски, руски и английски език. Стенограф в Народното събрание и в Софийския общински съвет (1918–1921). След 1923 г. – деловодител на ЦК на БКП. През октомври 1924 г. е арестуван и осъден на 8 г. затвор. Амнистиран през 1929 г. Заминава за Москва, където пребивава до 1940 г. През този период няколко пъти се завръща в България за изпълнение на разни задачи. От ноември 1931 г. до края на живота си е член на ЦК на БКП. От 1940 г. той е в нелегалност в България и работи като секретар на ЦК и редактор на в. „Работническо дело“. През 1942 г. е арестуван и осъден на доживотен затвор. След 1944 г. е член на Политбюро и секретар на ЦК на БРП (к). От 1946 г. едновременно е и подпредседател на Министерския съвет. През 1949 г. е обвинен неоснователно и осъден на смърт. Реабилитиран посмъртно (1956).

Биографични и автобиографични документи: лични документи; материали за него; **обществено-политическа дейност** – като политемигрант в СССР; като член на Политбюро и секретар на ЦК на БРП (к); **творческа дейност** – статии, брошури, лекции, речи, изказвания; бележки, записки, конспекти, планове, тезиси и др.; **кореспонденция** – от него до Люба Топенчарова-Костова, Бойко Костов и др.; до него от Люба и Бойко Костови, от близки и др. лица.

КОФАРДЖИЕВ, НИКОЛА ГЕОРГИЕВ (САШО) (1904–1931)

Фонд 202 Б, 1 опис, 20 а.е., 1930–1962 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Бургас. Член на БКМС (1920) и на БКП (1922). Завършва гимназия в София. Студент по математика в Софийския университет (1921). Напуска Университета и се занимава с организационна работа в Перник и София. Преследван е за нелегална дейност и емигрира (1925). Завръща се нелегално в България. Секретар на ЦК на БКМС (1926–1928). Член на ЦК на БКП, избран на Виенския пленум 1926 г. От 1928 до 1930 г. работи в Изпълкома на Комунистическия младежки интернационал (КИМ) в Москва. От края на 1930 г. е секретар на ЦК на БКП. Връща се отново нелегално в България. Загива в престрелка с полицията в София.

Доклади, план-тезиси и др. на Никола Кофарджиев; бележки на Никола Кофарджиев върху директиви, декларации и резолюции на ЦК на БКП; писма на Никола Кофарджиев до съпру-

гата му; *некролог и „открито писмо“* от майка му; *спомени* за Никола Кофарджиев и др.

ЛУКАНОВ, КАРЛО ТОДОРОВ (1897–1982)

Фонд 308 Б, 1 опис, 182 а.е., 1907–1976 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в Плевен. Член на СРСДМ от 1913 г., на БРСДП (т.с.) от 1917 г., на ВКП (б) от 1927 до 1944 г. Завършва право в Софийския университет (1921). През 1926 г. емигрира в СССР. Участва в Испанската гражданска война (1936–1937). През 1944 г. се завръща в България. Директор на Българското радио (1944–1947). Председател на Държавната планова комисия (1949–1952). Заместник-председател на Министерския съвет (1952–1954). Посланик в Москва (1954–1956) и Берн (1962–1964). Министър на външните работи (1956–1962). От 1964 г. – заместник-председател на Общонародния комитет за БСД. От VI до XII конгрес на БКП – член на ЦК на БКП. След 1950 г. няколко пъти избиран за народен представител.

Лични документи – свидетелства, дипломи, членски книжки, удостоверения, грамоти и др.; документи за *обществено-политическа и служебна дейност* – спомени, тезиси, планове, речи, статии, доклади, интервюта, изказвания; *мемоарни материали* – спомени за Карло Луканов и спомени на Карло Луканов; *кореспонденция* – до него и от него; *снимки* – индивидуални и групови с Карло Луканов.

ЛУЛЧЕВ, КОСТА АНДРЕЕВ (1882–1965)

Фонд 267 Б, 1 опис, 193 а.е., 1887–1949 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именуен и географски указатели.

Роден в Оряхово. Член на БРСДП от 1898 г. Основател и пръв секретар на партийната организация в Оряхово. При разцеплението на партията (1903) остава в редовете на БРСДП (об.) и се налага като един от първите ѝ ръководни дейци. Член и секретар на ЦК на БРСДП (об.) (1924–1933). Многократно избиран за народен представител и за общински съветник в Оряхово. След 9 септември 1944 г. е главен секретар на БРСДП. През юни 1945 г. под

негово ръководство се обособява опозиционна БРСДП (об.), която влиза в блок с опозиционния БЗНС (Никола Петков). В изборите за Велико народно събрание (26 октомври 1946 г.) Коста Лулчев е избран за народен представител и заедно с Никола Петков възглавява опозиционния блок в Народното събрание. След разтурянето на опозиционните партии (1947) Коста Лулчев е отстранен от политическа дейност.

Биографични документи – лични документи и документи за семейството му; **авторски материали** – исторически бележки (придружени с оригинали и документи в препис) за събития и личности в България и други страни, за социалистическото и работническото движение; **журналистически, библиографски, преводни, енциклопедически** и др. материали; **лична кореспонденция** – писма, телеграми, покани и др. от личен характер; **чужди документи** – броеве от в. „Искра“, речи, писма от фронта и др.

ЛЮТИБРОДСКИ, ЙОРДАН ТОДОРОВ (1911–1935)

Фонд 158 Б, 1 опис, 51 а.е., 1927–1955 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден във Враца. Член на БКМС от 1926 г. и на БКП от 1928 или 1929 г. Секретар на Окръжния комитет на БКМС (1931–1933), а известно време и секретар на Окръжния комитет на БКП във Враца. През 1933 г. минава в нелегалност и работи в София като сътрудник на ЦК на БКП. През октомври 1934 г. е арестуван и осъден на смърт.

Биографични материали и **спомени** за Йордан Лютибродски; **писма** от и до Йордан Лютибродски.

МАДОЛЕВ, ГЕОРГИ ТОДОРОВ (1919–1987)

Фонд 371 Б, необработен, 10 кутии, [1926–1989 г.]

Роден в гр. Белица, Благоевградско. Член на РМС от 1936 г., на БКП – от 1944 г. Следва в Юридическия факултет в София. Член на БОНСС. Интерниран за политическа дейност (1944). Журналист във в. „Работническо дело“ (1946–1960). Завършва Висшата партийна школа на ЦК на БКП (1953–1956). Научен сътрудник в Института по история на БКП (1960–1970).

Кандидат на историческите науки (1968). Политически сътрудник в ЦК на БКП (1980).

Биографични документи – автобиография, удостоверения, справки и сведения за политическата му дейност, визитки, списъци на негови произведения и др.; **творческа дейност** – „Въоръжената борба в Пиринския край–1941–1944 г.“; „Ремсистите от героична Белица“; „Възраждането и националноосвободителните борби в Пиринския край“; „Разложката чета“; рецензии и протоколи от обсъждания на негови произведения; **документи за въоръжената борба–1941–1944 г.** – списъци на партизаните от Разложка и Гоцеделчевска околии; **списък** на групата за специални задачи и справка за удостояване със звание полк. Л. А. Середа – военен аташе на СССР в София (1940–1941); **информация и справка** какво пише за България в книгата „Хронология на освободителната борба на югославския народ–1941–1945“ (Белград, 1964); **документи по македонския въпрос** – докладна записка до ЦК на БКП от Македонските просветни дружества (1957); **бележки** за България от югославската енциклопедия; **информация** за фалшификации и изопачаване на историческата истина в тритомния труд „История на македонския народ“ (Скопие, 1969); **информация** за книга на Лазар Колишевски (1962); **информация** от Георги Мадолев за третирането на македонския въпрос в съветски издания (1970); **списък** на съдебни процеси срещу българи в Република Македония; **списъци** на убити с и без присъда българи в Република Македония (1945–1954); **отчети** на Съюза на македонските патриотични организации (МПО) в САЩ (1958–1975); **статии** във в. „Македонска трибуна“ (САЩ, 1971–1975) (ксерокопия); **монография** „Спорът за Македония“ – Солун, 1961 г. (гръцки ез.); **исторически данни** за българската националност на населението в Македония; **документи на ВМРО** (ксерокопия) – споменени на Иван Михайлов; „Присъдата“ (1926–1927) – с подписа на Александър Протогеров; **документи** за Тодор Александров, Александър Протогеров и др.

МАЙМУНКОВА, АНА КРЪСТЕВА (1878–1925)

Фонд 153 Б, 1 опис, 15 а.е., 1901–1925 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Родена в Хасково. Деятелка на работническото движение, една от ръководителките на женското комунистическо движение в България. Член на БРСДП от 1897 г. Участва в работата на Учителската социалдемократическа организация (УСДО). Сътрудничи в сп. „Ново време“ и в. „Работнически вестник“. През 1919 г. е избрана за член на Централната женска комисия при ЦК на БКП (т.с.). От края на 1920 г. е редактор на в. „Равенство“. Публикува с литературен псевдоним Ана Май. През 1921–1922 г. е секретар на Централната комисия за събиране помощи за гладуващите в Поволжието. След 1923 г. участва в нелегалната работа на БКП. Убита по време на Априлските събития 1925 г.

Авторски документи и бележник на Ана Маймункова; писма от Ана Маймункова до сестра ѝ Веса и Ламби Кандев; писма до Ана Маймункова от Юрдан Елмиров, Михаил Воденичаров и др. лица.

МАРИНОВ, МИНЧО ГЕОРГИЕВ (1900–1972)

Фонд 404 Б, 1 опис, 136 а.е., 1888–1981 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в Чепеларе. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1920 г. Участник във Военната организация на БКП в Пловдивска област (1923–1925). Живее и следва във Виена и Мюнхен (1926–1935). Сътрудник на ЗП на БКП във Виена (1926–1932), работи и по линия на МОПР. След завръщането си в България (1935) работи в Чепеларе, а от 1938 г. – в София. След 9 септември 1944 г. е областен инженер по водоснабдяване и канализация в Пловдив (1946–1948); доцент (1948) и професор (1955) във ВССИ – Пловдив – ръководител на катедра; автор на учебници и на многобройни научни и научно-популярни публикации по мелиорация и водоползване.

Автобиографични и биографични документи; документи за служебната и обществената му дейност; научни и научно-популярни публикации на Минчо Маринов; мемоарни материали за следването му във Виена и Мюнхен и за участието му в нелегалната дейност на БКП преди 9 септември 1944 г.; кореспонденция; снимки.

МИНЧЕВ, МИНЧО ДОЙЧЕВ (1910–1985)

Фонд 309 Б, 1 опис, 132 а.е., 1910–1985 г.

Дело на фонда; предварителен опис.

Роден в Сливен. Член на БКП от 1936 г. Завършва право в Софийския университет (1933). Член на Окръжния комитет на БРП в Бургас (1943–1944). Председател на областния комитет на ОФ в Бургас (1944–1947). Секретар на Президиума на Народното събрание (1950–1952; 1962–1971). Главен прокурор на Републиката (1959–1962). Секретар на Държавния съвет (1971–1976). Кандидат-член (1948–1950) и член на ЦК на БКП (1954–1971). Многократно е избран за народен представител (от 1945 г.).

Лични документи – автобиография, свидетелства, справки, сведения, поздравления, личен формуляр и др.; *документи* – докладни записки, преписи от решения на Политбюро, Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет за комисии, работни групи и др., в които е включен Минчо Минчев; *справки и обобщени данни* за резултати от избори и други служебни и обществено-политически материали; *спомени* на Минчо Минчев – за участието му в обществено-политическата дейност, за Бургаската партийна организация и др.

МИТЕВ, ЯНКО (ЯНКО МИТЕВ ИВАНОВ) (1893–1980)

(В СССР: Андрей Николаевич Семьонов)

Фонд 300 Б, 1 опис, 287 а.е., 1901–1982 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Дъбене, Карловско. Участва във войните 1912–1918 г. Един от учредителите на партийната група на БРСДП (т.с.) в родното си село и неин секретар до 1920 г. Член на Околийския комитет на БКП (т.с.) в Карлово (1921–1923). Осъден задочно на смърт за революционна дейност (1925), поради което емигрира през Турция в Одеса. От октомври 1925 г. е член на КПСС. През 1926 г. постъпва в Киевската военна школа под името Андрей Николаевич Семьонов. От август 1928 г. е командир на ескадрон в гр. Троицк, Уралска област. От март 1938 до юни 1939 г. е задържан от органите на НКВД в гр. Бобруйск, Белорусия. Участва във II Световна война като командир на полк и заместник-командир на дивизия в Съветската армия. Раняван два пъти на фронта. След демобилизацията се установява в гр. Черновци, Украйна. През 1958 г. се завръща в България и живее в Карлово.

Биографични документи – автобиографични бележки, удостоверения, справки, заповеди, съобщения, атестации, характеристики; статии и спомени за него; **документи за революционната и емигрантската му дейност** – обвинителен акт и присъда против Янко Митев; **протоколи** от събрания на българските политемигранти в Одеса; **доклади** от Янко Митев пред партийни събрания; **списък** на политемигрантите в Одеса и др.; **документи от военната му дейност** – личен дневник, воден по време на войната; **бележки** на Янко Митев по повод бойни операции; **бойни заповеди, списъци и бележки** с биографични данни за загинали, ранени и изчезнали от 581 полк, командван от Янко Митев; **лекции** на Янко Митев пред курсове със старши офицери; **бележки** на Янко Митев по повод подготвяни книги за Великата отечествена война; **мемоарни и други документи** – спомени за младежките му години, участието му в I Световна война и Юлското въстание 1923 г., за емиграцията и службата му в Съветската армия; **спомени** – „В битката за Кавказ“; **писма и преписки** по повод спомени на Янко Митев; **доклади, слова и изказвания** на Янко Митев; **лекции** по икономическото развитие на СССР, изнасяни от Янко Митев в гр. Черновци, Украйна; **кореспонденция** – **писма** и **илюстрирани картички** от и до Янко Митев от жена му, семейството, бойни другари, приятели, близки; **снимки** – индивидуални и групови – като войник, в емиграция, офицер от Червената армия; с членове на семейството си, с бойни другари, приятели, близки.

МИХАЙЛОВ, ИВАН (ИВАН МИХАЙЛОВ ПОПОВ) (1897–1982)

Фонд 379 Б, необработен, 19 кутии, 1948–1979 г.

Дело на фонда.

Роден в гр. Фердинанд (Монтана). Член на БКП от 1919 г. и на ВКП (б) през 1925–1945 г. Брат на Христо Михайлов. Завършва право в Софийския университет (1921). За участие в Септемврийското въстание 1923 г. е осъден задочно на смърт, поради което емигрира. През 1925 г. заминава за СССР, завършва Военнотехническата академия в Ленинград. В продължение на 20 г. служи в Съветската армия и достига чин инженер-полковник. През 1945 г. се завръща в България и служи в армията. Заместник-председател на Министерския съвет (1950–1971), едновременно с това е и министър на транс-

порта и съобщенията (1957–1958) и министър на отбраната (1958–1962). Имал армейски генерал. От 1971 г. е член на Държавния съвет. Народен представител във II до VIII Народни събрания. От 1954 г. е член на ЦК на БКП; през 1954–1981 г. – член на Политбюро на ЦК на БКП.

Статии, доклади, речи, информации, изказвания, приветствия; ръкописни записки, бележки, справки, сведения по различни въпроси; доклади по случай годишнини на ръководители и известни дейци на БКП; спомени за участието му в дейността на БКП преди 9 септември 1944 г.; интервюта във вестници; записи на беседи с Иван Михайлов в Българско радио; служебни писма от и до Иван Михайлов; материали, ползвани от Иван Михайлов – доклади, информации, сведения, справки и др.

МИХОВ, МИХАИЛ (Карас Идеалист) (?–1960)

Фонд 264 Б, 1 опис, 14 а.е., 1895–1900 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Един от първите социалисти в България. Запазена е малка част от оживената му кореспонденция с най-активните и изявени социалисти у нас преди един век – Димитър Благоев, Янко Сакъзов, Георги Бакалов, Кръстю Раковски и др.

Писма до Михаил Михов от ЦК на БРСДП, Георги Бакалов, Димитър Благоев, Гаврил Георгиев, Христо Кабакчиев, Кръстю Раковски, Лиза Рябова (по-късно – жена на Кръстю Раковски), Янко Сакъзов: с предложение Михаил Михов да отговаря за отдел „Социален преглед“ в сп. „Ново време“ и да напише статия за списанието; за списването на в. „Социалист“ и в. „Народ“; за участието му в редактирането на сп. „Ново време“; за изпращане на адреси, фотографии, суми; за преводаческата му дейност; за дейността на българската група в Монпелие (Франция) и др.

МИШЕВ, МИШО ДИМИТРОВ (1911–1984)

Фонд 291, 1 опис, 126 а.е., 1943–1984 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Бойница, Видинско. Член на РМС от 1929, на БКП – от 1931 г. Завършва Педагогическо училище в Лом (1931). Секретар на партийната организация в с. Бойница и член на ОК на БКП – Кула (1931–1933). Интерниран през 1939 и 1941–1942 г. Партизанин в Радомирския отряд (1944). След 9 септември 1944 г. служи в армията – генерал-лейтенант. Началник на Главно политическо управление на БНА (1956–1962). Председател на Комитета по труда и работната заплата (1964–1968). Министър на труда и социалните грижи (1968–1974). Председател на ЦС на БПС (1974–1981). Кандидат-член (1954–1958) и член (1958–1984) на ЦК на БКП. Член на Секретариата на ЦК на БКП (1974–1979). Секретар на ЦК на БКП (1979–1984).

Биографични документи – автобиография, трудова книжка, некролози, съболезнователни писма и телеграми; лични бележници със записки и бележки; **документи от обществено-политическа дейност** – доклади за годишнини на Владимир И. Ленин, Георги Димитров, Аврам Стоянов и др.; доклади, изказвания, речи, приветствия пред конгреси, пленуми, съвещания на БКП, БПС и други организации; **информации и докладни записки** за дейността на БПС; **изказвания, приветствия, речи** на международни профсъюзни конференции и срещи; **изказвания** пред партийни конференции в страната; **план-тезиси** за разработка на доклади и конкретни бележки по доклади, информации, речи и др.; **материали за Лулчо Вельов Червенков** – спомени, сведения, доклад за честване 100 г. от рождението му (1883); **кореспонденция** – писма, картички, телеграми и поздравления от и до Мишо Мишев; **писма** от граждани по лични въпроси; **служебни писма** от Мишо Мишев и др.; **снимки** – от дейността му като профсъюзен и партиен деец.

НЕЙЧЕВ, МИНЧО (МИНЧО НЕЙЧЕВ КОЛЕВ) (1887–1956)

Фонд 203 Б, 1 опис, 112 а.е., 1905–1956 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указател.

Роден в Стара Загора. Член на БКП от 1920 г. Завършва право и философия с докторат в Швейцария (1908). Член на Окръжния комитет на БКП в Стара Загора (1920–1924). През 1941–1943 г. е в концлагер. След 9 септември 1944 г. е министър на правосъдието (1944–1946). Министър на народната просвета (1946–1947). Председател на Президиума на Великото народно събрание (1947–1950). Министър на външните работи. Член на ЦК на БКП от 1945 г. Кандидат-член (1948–1949) и член на Политбюро на ЦК на БКП (1949–1954).

Биографични документи – автобиографични бележки; свидетелство за зрелост; студентски книжки, удостоверения и свидетелства от университетите в Берн и Женева; поздравления по случай 65-годишнината му; декларация при поемане поста министър на външните работи и др.; **авторски документи** – статии, речи, доклади и др.; **кореспонденция** – писма от и до близките му; **материали, ползвани от Минчо Нейчев** – писма, информации, брошури, бюлетини, доклади и др. за чистката в административния апарат, осъдените от Народния съд, българо-съветската дружба и др.

НОКОВ, СТОЯН СТЕФАНОВ (1872–1959)

Фонд 186 Б, 1 опис, 218 а.е., 1849–1984 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Котел. Един от пионерите на българското социалистическо движение. Следва естествена история в Женева (1889–1894). Един от основателите на женевската група на българските студенти-социалдемократи и неин секретар (1892). Запознава се и кореспондира с Фридрих Енгелс, установява близки връзки с Георгий В. Плеханов. Член-учредител е на Българския социалдемократически съюз (БСДС). Сътрудничи във в. „Другар“. След завръщането си в България основава социалдемократическа организация в родния си град. След разцеплението Стоян Нокков остава в БРСДП (ш.с.). През 1920 г. е в левицата, която се влива в БКП. В продължение на 40 г. е учител по естествена история в Котел.

Биографични документи; авторски материали – личен дневник, бележници, записки, речи, доклади, слова, беседи и др.; ко-

респонденция – писма до и от различни лица; **документи на роднини и близки** – завещания, писма, договори и др.; **чужди материали** – документи за икономическото и обществено издигане на Котленския край; **документи**, свързани с дейността на БРСДП (об.) и др.

НОНЧЕВ, ПАВЕЛ (ПАВЕЛ НОНЧЕВ ЧЕРНЕВ) (1876–1950)

Фонд 157 Б, 1 опис, 374 а.е., 1904–1959 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Карлово. Един от първите български социалисти. Завършва Педагогическо училище в Казанлък (1896), след което следва финансови науки в Женева и завършва с докторат. Взема участие в живота на руската политическа емиграция. Поддържа връзки с Владимир И. Ленин и Георгий В. Плеханов. Секретар на руската група в Женева „За съдействие на руската социалдемократическа партия“. Завежда печатницата на в. „Искра“. Запазва пълно течение на болшевишките вестници „Искра“ (1900–1905), „Вперёд“ (1900–1905), „Пролетарий“ (1905), сп. „Заря“ (1901–1902), които по-късно предава на ЦК на КПСС. През 1909 г. се завръща в България. Учител и директор на Търговското училище в Пловдив.

Биографични документи – договор, бележка от емигрантска каса; **спомени и некролози** за Павел Нончев; **авторски документи** – дописка; **спомени** за дейността му в Женева и за срещите му с Владимир И. Ленин; **кореспонденция** – писма от емигрантски групи за съдействие на Руската социалдемократическа партия (РСДР) и на отделни руски емигранти до Павел Нончев; **писма** от редакции на вестници и списания до Павел Нончев; **лични писма** до Павел Нончев; **чужди материали**, намерени във фонда на Павел Нончев – **писма**, пощенски картички, бележки и др.

ОРМАНОВ, ИВАН ПЕТРОВ (1879–1936)
(В СССР: МИХАИЛ ПЕТРОВИЧ ГОРОВ)

Фонд 142 Б, 1 опис, 14 а.е., 1925–1951 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Роден в гр. Осман пазар (дн. Омуртаг). Член на БРСДП от 1897 г., на ВКП (б) – от 1923 г. Завършва история в Софийския университет. Инспектор в кооперация „Освобождение“. Представител на ЦК на БКП в кооперативната секция на Коминтерна. След 1923 г. политемигрант в СССР. Член на Президиума на Селския интернационал (1923–1931). Един от основателите на Международния аграрен институт в Москва и завеждащ секция в същия институт. Доктор на икономическите науки (1935). Сътрудник на Задграничното бюро на ЦК на БКП.

Пропуски, мандатни карти, удостоверения, биографични сведения и др. за Иван Орманов.

ПАВЛОВ, НИКОЛА
(НИКОЛА ПАВЛОВ КОЛЕВ – КОМАРА)
(1906–1980)

Фонд 301 Б, необработен, 8 кутии, 1906–1980 г.

Дело на фонда.

Роден в с. Угърчин, Ловешко. Член на БКП от 1928 г. Архитектурен техник. Взема участие в нелегалната дейност на БКП. Политзатворник (1932–1937; 1941–1944). Деловодител на ЦК на БКП. След 9 септември 1944 г. е административен секретар на Политбюро на ЦК на БКП и началник на кабинета на Георги Димитров. За кратко време е помощник-министър на строежите и архитектурата (1949). По т.нар. Трайчокостовски процеси е осъден на доживотен затвор (1949), освободен 1956 г. С решение на Върховния съд присъдата му е отменена, възстановено е членството му в БКП. По повод предявено от него искане за пълна реабилитация отново е изключен от БКП (1958) и възстановен през 1961 г. с решение на Политбюро на ЦК на БКП.

Биографични документи – автобиография, свидетелства, удостоверения, лични карти, постановления и заповеди за назначаване и освобождаване от работа, заявления, молби, съобщения и др.; документи от партийната и служебната му дейност

– доклади, лекции, информации, справки, бележки, изложения, речи, изказвания; *мемоарни материали* – спомени на Никола Павлов за участието му в нелегалната дейност на БКП; *мемоарната книга* „Деловодителят на ЦК“ и др.; *кореспонденция* – писма до и от него; *снимки* – индивидуални и групови; *документи на родителите му* – свидетелства, заповеди, удостоверения, сведения и др.; *материали на съпругата му Параскева (Пъша) Павлова* – лични документи, писма, спомени, сведения и др.

ПАВЛОВ, ТОДОР ДИМИТРОВ (1890–1977)

Фонд 286 Б, необработен, 18 кутии, 1945–1977 г.

Дело на фонда; предварителни описи.

Роден в гр. Щип. Член на БКП (т.с.) от 1919 г. Завършва философия и педагогика в Софийския университет (1914). Учителства в различни градове в България. Главен редактор (1922–1923) на в. „Младеж“, орган на ЦК на БКМС. Председателства Витошката нелегална конференция на БКП (1924), на която е избран за член на ЦК. Осъден на 12,5 години затвор през 1925 г. Амнистиран 1929 г. От 1932 до 1936 г. е в Москва – преподавател в Института за червена професура. През 1936 г. се завръща в България и се отдава на публицистична дейност. Интерниран 3 пъти през периода 1941–1944 г. След 9 септември 1944 г. е един от тримата регенти (1944–1946). Председател на БАН (1947–1962). Директор на Института по философия при БАН (1947–1952; 1960–1977). Главен редактор на сп. „Философска мисъл“ (1945–1977). Кандидат-член (1954–1957) и член (1957–1977) на ЦК на БКП. Член на Политбюро на ЦК на БКП (1966–1976). Многократно избран за народен представител. Има голямо по обем научно и литературно творчество.

Личният архив на Тодор Павлов включва материали с общ обем 295 кутии. Съгласно Решение № 716 от 21 юли 1977 г. на Секретариата на ЦК на БКП 18 кутии с материали, в които се засягат вътрешнопартийни въпроси, факти и събития, се приемат в ЦПА, а останалите 277 кутии с материали, свързани с дейността на Т. Павлов като учен, Председател на БАН и т.н., се предават на Научния архив на БАН. Останалите в ЦПА 748 документи могат да се групират в следните условни раздели:

1. Документални материали на Тодор Павлов, изпращани до различни институти и лица – докладни записки до Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; *писма и преписки* до различни институти и отделни лица; *речи и изказвания* на Тодор

Павлов пред пленуми на ЦК на БКП; *бележки и предложения* по разни документи и др.;

2. *Документални материали, изпращани до Тодор Павлов – лични писма и жалби; доклади, справки, информации* по различни вътрешнопартийни и международни проблеми и др.;

3. *Материали, свързани с „Македонския въпрос“ – статии, писма, бележки, предложения* и др. по „Македонския въпрос“; *публикации и изказвания* на Тодор Павлов и други лица;

4. *Разни материали – изложения, информации, становища, сведения, доклади* и др. по различни вътрешнопартийни въпроси; *бележки, мнения, предложения* и др. по подготовката на пленуми на ЦК на БКП и др.

Забележка: За Тодор Павлов виж също **Научен архив на БАН, ф. 42.**

ПАРАПУНОВ, НИКОЛА КОСТАДИНОВ (1909–1943)

Фонд 218 Б, 1 опис, 14 а.е., 1924–1940 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в гр. Разлог. Член на БКМС от 1928 г. и на БКП от 1931 г. Завършва Техническо училище „Хр. Ботев“ в София (1929). От 1933 до 1941 г. е в затвора за революционна дейност. През лятото на 1941 г. минава в нелегалност. Организира една от първите партизански чети в страната. Секретар на Областния комитет (1941–1943) и член на ЦК на БРП. Убит край гр. Горна Джумая.

Биографични документи – кръщелно свидетелство, свидетелство за зрелост, присъда на Софийския военно-полеви съд и др.; *записки* по астрономия на Никола Парапунов и др.

ПЕТРОВ, ГЕОРГИ (ГЕОРГИ ПЕТРОВ ДРАГИЕВ) (1891–1959)

Фонд 250 Б, 1 опис, 157 а.е., 1911–1960 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Стара Загора. Член на БРСДП (об.) от 1909 г. в крилото на Никола Харлаков. През I Световна война е офицер на фронта (1915–1918). През 1920 г. е секретар на Окръжната организация на БРСДП (об.) в Стара Загора и оглавява левицата, която се влива в БКП (т.с.). От 1921 г. е адвокат в Стара Загора. Участва в Септемврийското въстание 1923 г. – затворен и амнистиран през 1924 г. През 1929 г. е защитник по процеса на 52-та комунисти. Многократно арестуван и интерниран. Главен народен обвинител при Народния съд (1944–1945). Председател на Славянския комитет в България (1946). Председател на Висшия адвокатски съвет (1946–1948). Посланик на България в Полша (1952–1954).

Биографични документи; материали от **обществено-политическа и служебна дейност** – като адвокат; главен народен обвинител при Народния съд (1944–1945); **председател** на Славянския комитет в България; **председател** на Висшия адвокатски съвет; **посланик** в Полша; **доклади и изказвания** по различни въпроси; **творческа дейност** – статии, брошури, спомени, рецензии и др.; **лична кореспонденция** – до и от Георги Петров.

ПЕТРОВ, КОСТА (ВРАГОЛОМОВ) (КОСТАДИН ПОППЕТРОВ ХРИСТОВ) (1888–1923)

Фонд 152 Б, 1 опис, 15 а.е., 1902–1955 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Роден в с. Ресилово, Кюстендилско. Завършва Кюстендилската педагогическа гимназия. Член на БРСДП (т.с.) от 1906 г. През 1915 г. завършва право с докторат в Брюксел. Стажува в Самоков при Борис Хаджисотиров. Включва се в партийната работа в Самоков, София и Дупница. Кмет на Дупнишката комуна (1920–1923). Убит от наемни убийци край с. Джерман, Дупнишко.

Лични материали на Коста Петров – **дневник** със снимки, **свидетелство** за освобождаване от затвора, **препис** от присъда и др.; **писма** на близки на Коста Петров; **съболезнователни телеграми и некролози** във връзка със смъртта му; **спомени** за него и др.

ПЕТРОВ, ТОДОР (ТОДОР ПЕТРОВ ДЖУКОВ) (1878–1924)

Фонд 194 Б, 1 опис, 14 а.е., 1922–1958 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Ново село, Видинско. Член на БРСДП (1898). Учителства във Видинските села. През 1898 г. учредява партийна организация във Видин и става неин секретар. През 1920 г. записва право в Софийския университет. През това време е помощник на Димитър Благоев в редактирането и издаването на сп. „Ново време“. След завършване на образованието си (1908) се установява като адвокат във Видин и отново застава начело на Видинската партийна организация (до 1921 г.). Народен представител (1913–1923). Член на ЦК на БКП (т.с.) от 1921 г., когато се премества в София и става заместник-главен редактор на в. „Работнически вестник“. Макар и болен, на Витошката нелегална конференция (1924) е преизбран за член на ЦК. Автор на много статии в сп. „Ново време“ и в. „Работнически вестник“.

Писма на Тодор Петров до брат му; *спомени* за Тодор Петров; *стихотворение* от Димитър Полянов „На гроба на Тодор Петров“; *извадки* от вестници по повод смъртта му.

Забележка: Към фонд 194 Б се присъединява ЧП – 64 Б.

ПОПОВ, БЛАГОЙ СИМЕОНОВ (1902–1968)

Фонд 321 Б, 1 опис, 193 а.е., 1933–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Дрен, Пернишко. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1922 г. Завършва гимназия в Дупница, следва право в Софийския университет (1922–1924). От 1925 г. е в емиграция – отначало в Югославия, а след това в СССР. Няколко пъти се връща нелегално в България. Включен в състава на ЦК на БКМС и на ЦК на БКП (т.с.) (1929). През 1931–1932 г. е член на Политбюро на ЦК на БКП (т.с.). Връща се в СССР и през октомври 1932 г. е изпратен от ИККИ в Берлин, отговаря за връзките на ЦК на БКП (т.с.) с ИККИ. През 1933 г. е арестуван, обвинен и съден на Лайпцигския процес заедно с Георги Димитров и Васил Танев. След освобождаването им отново е в Москва. Работи в Изпълкома на КИМ (1934–1935), учи в Промишлената академия „Й. В. Сталин“ (1935–1937). През 1937 г. е арестуван от НКВД и изпратен в Сибир. Освободен след 15 г. През 1954 г. се завръща в България. Работи в Министерството на народната просвета (до 1955 г.) и в Министерството на външните работи (1955–1964).

Биографични документи – автобиографии, монография, съболезнователни писма и телеграми, спомени за Благой Попов; материали, свързани с **обществена и служебна дейност и с Лайпцигския процес**; спомени на Благой Попов за дейността му като функционер на БКП и Коминтерна; **работни доклади** на Благой Попов като служител на МВнР; **доклади и изказвания** на Благой Попов по случай юбилеи и годишнини; **кореспонденция** – от и до него; **изобразителни материали** – фотокопия на портрети на Благой Попов и на плаката за Лайпцигския процес.

ПОПОВ, МИНКО ГЕОРГИЕВ (1910–2002)

Фонд 316 Б, 1 опис, 63 а.е., 1944–1984 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в Якоруда, Разложко. Член на РМС от 1931 г., на БКП – от 1933 г. Учи в гимназията в Разлог. Чирак в курорта „Юндола“, по-късно работи в Стара Загора и София. Член на ВМРО (об.) (1933). През 1934 г. заминава за Якоруда да създаде там организация на ВМРО (об.). За нелегална дейност осъден на 5 г. затвор (1935) – освободен през 1938 г. От април 1944 г. е партизанин. През септември 1944 г. е председател на ОФ-комитет в гр. Серес. През 1949 г. е директор на мина „Брежани“, Благоевградско, след това работи в Благоевград и мина „Бобов дол“, а от 1967 г. – в ТКЗС – Горна баня, София. През 1972 г. е нещатен сътрудник на ГК на БКП в Якоруда.

Биографични документи – биографични данни и автобиографични спомени – за затвора, за партизанството, за ОФ-комитета в Серес, за преименуването на българо-мохамеданите в Якоруда и др.; материали за **служебната и обществената му дейност** – удостоверения, писма, бележки, заповеди, разписки, списъци на партизани; **изобразителни материали** – снимки на Минко Попов, снимки от митинги в Св. Врач (Сандански) на 11 септември 1944 г.; **рисунки, илюстрации**.

ПОПТОМОВ, ВЛАДИМИР ТОМОВ (1890–1952) (В СССР: ВЛАДИМИР ВАСИЛИЕВИЧ ГРОМОВ)

**Фонд 214 Б, опис 1, 756 а.е., 1910–1952 г.
опис 2, 189 а.е., 1935–1989 г.**

Дело на фонда; инвентарни описи.

Роден в с. Белица, Разложко. Член на БРСДП (т.с.) от 1912 г. Учителства на различни места. Участва като офицер в I Световна война (1914–1918). Народен представител (1920–1923). Член на Висшия партиен съвет на БКП (т.с.) (1922). През 1924 г. завършва право в Софийския университет. Участва в Септемврийското въстание 1923 г. като командир на отряд в Разложко. От 1924 г. е в емиграция. Политически секретар на ВМРО (об.) (1925–1933) и редактор на в. „Македонско дело“. След 1934 г. работи в апарата на Коминтерна и в ЗБ на ЦК на БКП. През 1944 г. се връща в България. Член (от 1945 г.) на ЦК, а по-късно и на Политбюро на ЦК на БКП. Главен редактор на в. „Работническо дело“ (1944–1949). Министър на външните работи (1949–1950), подпредседател на Министерския съвет (1950–1952). Народен представител (1945–1952).

Биографични документи – свидетелства, удостоверения, лични карти, диплома от Юридическия факултет, справки, пропуски, писма и др.; *авторски материали* – статии, речи, беседи, докладни записки, информации, планове, писма, бележки, приветствени слова, тезиси, доклади и др.; *писма до Владимир Поптомов*; *материали, ползвани от Владимир Поптомов* – информации, сведения, доклади, писма, изложения, бележки и др.; *спомени* за Владимир Поптомов.

РАДЕНКОВИ, ПАВЕЛ И ПЕТРА (1902–1984)

Фонд 354 Б, необработен, 7 кутии, [1930]–1984 г.

Дело на фонда.

Раденков, Павел (Павел Раденков Георгиев) (1902–1935) – роден в с. Василевци, Софийско. Член на БКМС от 1921 г., на БКП – от 1922 г. Основател на младежкото комунистическо дружество (1921) и на партийна група на БКП (1921) в с. Василевци. Делегат на Витошката конференция на БКП (1924). От 1929 г. живее в София. Участва в нелегалната дейност на БКП. Член на Окръжния комитет на РП (1935). Умира в полицията.

Раденкова, Петра Павлова (1925–1984) (дъщеря) – родена в с. Василевци, Софийско. След 1935 г. живяла и учила в Интернационалния детски дом в гр. Иваново, край Москва. През 1944 г. се завръща в България. Завършва история в Софийския университет (1949). Асистент в Музея на революционното движение в София (1949–1952). Научен сътрудник (1953–1975) и старши научен сътрудник (1976–1988) в Института по история на БКП.

Документи на Павел Раденков – писма от Павел Раденков до Кръстан Ранков Тенев; *спомени* за Павел Раденков от негови другари.

Документи на Петра Раденкова – *биографични документи* – автобиография, свидетелства, дипломи, членски карти и книжки и др.; *творческа дейност* – материали по защита на кандидатска дисертация; *рецензии* и *научни консултации*; *списъци* на публикации на Петра Раденкова; *отчети* за дейността ѝ като научен сътрудник; *други материали* – документи за Георги Димитров; *планове, отчети, доклади* за дейността на Института по история на БКП; *снимки* – индивидуални и групови от живота и дейността на Петра Раденкова.

РАКОВСКИ, КРЪСТЮ ГЕОРГИЕВ (1873–1941)

(в СССР: Христиан Георгиевич Раковский;
в Румъния и Западна Европа: Кристиан Раковски)

Фонд 156 Б, 1 опис, 606 а.е., 1858–1941 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именован и географски указатели.

Роден в гр. Котел. Истинско име – Кръстю Георгиев Станчев. Псевдоними: Инсаров, Григоров, Радев и др. Един от пионерите на социалистическото движение в България. Произхожда от рода на Георги Мамарчев и Георги С. Раковски. Следва медицина в Женева (1890–1893), Берлин, Цюрих и Монпелие; завършва с докторат (1897). Свързва се с най-видните по онова време социалистически дейци: Фридрих Енгелс, Вилхелм Либкнехт, Карл Кауцки, Август Бебел и др. Поддържа близки отношения с руската политическа емиграция. През 1902 г. се запознава с Владимир И. Ленин, с когото поддържа връзки до края на живота му. Участва в почти всички конгреси на II Интернационал. Член е на Международното социалистическо бюро (1904–1914). През 1905–1917 г. Кръстю Раковски е един от ръководителите на румънското социалистическо движение. Член е на ЦК на Румънската

социалдемократическа партия (1906–1917). От 1918 до 1927 г. е член на ЦК на Болшевишката партия и заема отговорни длъжности в Съветска Русия: председател на Съвета на народните комисари в Украйна (1919–1923); заместник-комисар на външните работи на СССР (1923). Посланик е на СССР в Англия (1923–1925) и във Франция (1925–1927). Обвинен за участие в Троцкистко-зиновиевската опозиция, Кръстю Раковски е изключен от партията и снет от отговорна работа (1927). През 1934 г. е възстановено партийното му членство и е назначен за председател на Всесъюзния червен кръст. Кръстю Раковски развива и журналистическа и публицистична дейност. По-важни трудове: „Русия на Изток“ (1898), „Произхождение и задачи на социализма“ (1903), „Социалистите и войната“ (на френски език, 1915 г., в съавторство с Ш. Дюма) и др. Загива в СССР по време на култа.

Биографични документи – *кръщелно свидетелство, диплома за завършено медицинско образование, паспорти, обвинителен акт, списък на документи, удостоверения, служебни писма, изложения, заявления, разписки*; документи за имотното му състояние – *актове за продажба, квитанции, писма*; **документи за живота и дейността** на Кръстю Раковски – *статии, рецензии, протоколи, телеграми и др.*; **творческа дейност** – *статии, ръкописи на книги, речи, тетрадки със записки, бележки, материали за биографията на Георги С. Раковски; кореспонденция – писма от Кръстю Раковски до негови близки, до Вилхелм Либкнехт, Хюисманс, Койка Тинева и др.; писма до Кръстю Раковски от организации и отделни лица; документи за семейството на Кръстю Раковски – паспорти, писма, покани, бележки, разписки, полица, некролози и др.*; **документи на различни международни организации** – *информационен бюлетин на Лигата против империализма, бюлетин на Международната социалистическа комисия в Берн, резолюция за кооперативното движение и др.*; **документи и материали за различни страни** (България, Германия, Италия, Полша, Румъния, Унгария, САЩ, Франция, Холандия, Чехословакия) – *протоколи, информации, изложения, позиви, писма, информационни бюлетини, списъци, апели и др.*

САКАРОВ, НИКОЛА ИЛИЕВ (1881–1943)

Фонд 366 Б, 3 описа, 3 052 а.е., 1734–1949 г.

Дело на фонда; инвентарни описи; именни и географски указатели на оп. 1 и оп. 2.

Роден в София. Член на БРСДП (т.с.) от 1904 г. Завършва Търговска гимназия в Свищов (1900). Следва във Философския факултет на Берлинския университет – специалност политическа икономия, финанси и статистика и завършва с докторат (1904). Секретар на студентската социалдемократическа група в Берлин. След завръщането си работи в Министерството на финансите до 1911 г. Включва се в Софийската организация на БРСДП (т.с.). Един от водачите на прогресистите. През 1908 г. е изключен от БРСДП (т.с.) и преминава в БРСДП (об.), където е избран за член на нейния ЦК (1912–1919). Народен представител (1913–1920). През 1921 г. напуска БРСДП (об.) и е приет в БКП (т.с.). След 1923 г. е един от водачите на т.нар. „десни ликвидатори“ в БКП (т.с.) и през 1924 г. е изключен от партията. През 1925 г. се оттегля от активна политическа дейност. Главен секретар (1926–1934) на профсъюза на железничарите. Един от основателите на Научното социологическо дружество (1932). Народен представител (1938–1943). По време на II Световна война е на антифашистки позиции. Има активна журналистическа и публицистична дейност. По-важни трудове: „Българските държавни финанси“ (1918), „Социалистическият интернационал и войната“ (1919), „Капиталът трябва да плаща“ (1920) и др.

Опис 1, 2 106 а.е., 1734–1944 г.

Биографични документи – автобиографични бележки, училищни свидетелства, удостоверения, студентски книжки, дипломи, лични и членски карти; лична кореспонденция – писма от Никола Сакаров; писма, телеграми, честитки, покани до Никола Сакаров от учреждения, организации, граждани, близки и роднини; **партийно-политическа и синдикална дейност** – документални материали на БРСДП (т.с.) – писма, окръжни, декларации, телеграми, отчети, резолюции, манифести, статии, бележки; **документи на БРСДП (ш.с.)** – писма, окръжни на БРСДП (об.), резолюции, позиви; **документи на синдикалното движение** – окръжни на ОРСС, писма, отчети; **обществена дейност** – като **народен представител** – бележки, писма, изложения, резолюции, запитвания; като **общински съветник** – речи, изложения, бележки; като **публицист** – тезиси, бележки, извадки, статии; като **икономист, въздържател, кооператор** – доклади, статии, писма, бележки.

Опис 2, 795 а.е., 1877–1949 г.

Документи от служебната дейност на Никола Сакаров: като **управител на БЗКБ** – устав, окръжни, бюлетени, изложения, доклади, наредби, правилници, бележки, отчети; като **военнослужещ** – писма, удостоверения, бележки; като **счетоводител** –

изложения, отчети, бележки; документи за материалното състояние на Никола Сакаров и семейството му – удостоверения, актове, квитанции, бележки; **материали на близки и роднини** – Елена Сакарова (съпруга), Райна Стоянчева (дъщеря), Илия Сакаров (баща) и др. – свидетелства, актове, кореспонденция и др.; **снимки** – индивидуални и групови с Никола Сакаров.

Опис 3, 151 а.е., 1880–1942 г.

Допълнително обработени материали: от **партийно-политическата дейност** на Никола Сакаров – доклади, изложения, резолюции, писма на БРСДП; от **служебната дейност** на Никола Сакаров – речи, изложения, преписки; **снимки** – индивидуални и групови.

СТАНЧЕВ, КРЪСТЮ ТОДОРОВ (1879–1944)

Фонд 367 Б, 1 опис, 975 а.е., 1896–1944 г.

Инвентарен опис; азбучен и въпросно-предметен указатели.

Роден в Котел. Завършва гимназия във Варна (1895). Следва право в Софийския университет (1896–1897), Мюнхен и Берн (1898–1900). Редактор на в. „Работническа борба“ (1904–1906) – орган на БРСДП (ш.с.), в която членува до 1909 г. Редактира и широкосоциалистическите списания „Ново общество“ (1906–1909) и „Млад работник“ (1906–1908). Основател (с Кирил Коларов) и редактор на в. „Камбана“ (1907–1919; 1926–1934). Поддържа връзки с Яне Сандански и с левицата на ВМОРО. Доброволец в Македоно-одринското опълчение (1912–1913). Членува в Националлибералната и в Народнолибералната партии. Главен редактор (1921–1924) на в. „Независимост“, издател и главен редактор (1925–1926) на в. „Свобода“. Главен редактор (1929–1944) на в. „Заря“. След преврата на 19 май 1934 г. привлича за редактори и сътрудници на вестника комунисти и антифашисти. По време на II Световна война поддържа връзки с ЦК на БРП и с представители на съветската легация в София.

Биографични документи – студентски книжки, удостоверения, открити листове, паспорт, членски книжки; бележници; личен дневник; записки като македоно-одрински опълченец (1912) и др.; **обществена дейност:** материали като член на пар-

тийни организации – *членски книжки и устави* на Либералната, Народната и Демократическата партии; материали на Народен съюз „Кубрат“; материали на Дружеството на българските публицисти и писатели; **редакторска дейност** – *дневник и ръкописни материали* по редактирането на в. „Заря“; материали, изпратени му като главен редактор – *статии, беседи, речи, приветствия, изложения* по политически, културни и стопански въпроси; *снимки и карикатури*, изпратени за публикуване; **кореспонденция** – *копия от писма* на Кръстю Станчев; *писма* от и до близки и роднини; *писма* от частни лица; *писма* от министерство, организации и институти; *писма* от чужди кореспонденти; *телеграми*; документи за **стопанската дейност и материалното положение** на Кръстю Станчев – *писма, удостоверения, разписки, свидетелства*.

СТЕФАНОВ, БОРИС (БОРИС СТЕФАНОВ МАТЕЕВ) (1883–1969)

Фонд 285 Б, 1 опис, 381 а.е., 1900–1983 г.

Роден в Котел. Член на БРСДП (т.с.) от 1904 и на Румънската комунистическа партия (РКП). Член на Политбюро (от 1924 г.) и Генерален секретар на РКП (1934–1940). Деец на ДРО. Политемигрант в СССР. Член на ИККИ (1935 г.). През 1945 г. се завръща в България. Работи в ЦК на БКП (1945–1949) и в издателство „Наука и изкуство“ (1950–1958).

Биографични документи; документи от обществено-политическата му дейност – доклади, информации, справки и др.; **мемоарни материали; кореспонденция**.

СТОМАНЯКОВ, БОРИС СПИРИДОНОВ (1882–1941)

Фонд 211 Б, 1 опис, 26 а.е., 1902–1925 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Одеса. Българин по произход, съветски държавен деец. Член на

РСДРП от 1902 г. Учи в Кадетския корпус във Воронеж (1893–1899). Изключен за революционна дейност от Минния институт в Петербург (1904) и изгонен от Русия. За кратко време живее в България. Следва електроинженерство в Лиеж (Белгия). Свързва се с емигрантски групи на руската социалдемократия. През Балканската война (1912–1913) служи в българската армия като инженер. През I Световна война служи като преводач в няколко германски части (1915–1917). Български търговски представител в Нидерландия (1918–1920). След това е служител и държавен деец на Съветска Русия. Търговски представител в Берлин (1921–1924). Заместник-комисар на външната и вътрешната търговия (1925). Председател на дружеството „Култура и техника“ (1926–1929), съдейства за разширяване на научно-техническите и търговски връзки между Русия и Германия. Заместник-народен комисар на външните работи на СССР (1934–1941). Поддържа близки връзки със Задграничното бюро на ЦК на БКП. Загива по време на култа в СССР.

Биографични документи – автобиографични бележки, удостоверения, заповеди; спомени на Борис Стоманияков за доставка на оръжие в Русия (1905); **кореспонденция** – писма от него и до него; **печатни материали** – руски революционни песни (1902); брошура „Класовата борба във Франция“ от Карл Маркс (1902).

ТАКОВ, ПЕКО ПЕТРОВ (1909–2001)

Фонд 329 Б, необработен, 12 кутии, 1909–1985 г.

Дело на фонда; предварителен опис.

Роден в гр. Мездра. Член на БКМС от 1925 г., на БКП – от 1928 г. Завършва Търговска гимназия в Свищов (1928). За комунистическа дейност осъден през 1934 г. на 12,5 години затвор. През април 1941 г. освободен. От лятото на 1941 г. в нелегалност. Секретар на Окръжния комитет на БРП в Червен бряг. Политкомисар на XI ВОЗ. След 9 септември 1944 г. е главен секретар на Общия земеделски професионален съюз (1945–1948). Председател на ЦКС (1949–1962). Министър на вътрешната търговия (1962–1971). Заместник-председател на Държавния съвет (1971–1986). Кандидат-член (1966–1979) и член (1979–1982) на Политбюро на ЦК на БКП.

Биографични документи – акт за раждане, делегатски карти, поздравителни писма, обвинителен акт срещу Пеко Таков и негови другари; биографична справка; спомени за Пеко Таков; **обществено-политическа и служебна дейност** – доклади, речи, изказвания, интервюта, приветствия, бележки, информации и др.; материали, свързани с посещенията на Пеко

Таков в други страни; **творческа дейност** – статии и др. материали; **кореспонденция** – писма от и до Пеко Таков; **снимки** – лични и групови.

ТЕНЕВ, ИВАН (ИВАН ТЕНЕВ КОЛЕВ) (1913–1976)

Фонд 304 Б, 1 опис, 230 а.е., 1929–1985 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в Тенево, Ямболско. Член на БКП от 1934 г. Като учител работи в учителската профопозиция (1932–1934). За комунистическа дейност уволнен и осъден задочно на 12 г. затвор. Интербригадист в Испанската гражданска война (1937–1939). Концлагерист във Франция и участник във френската съпротива. След 9 септември 1944 г. е на партийна работа. Първи секретар на Окръжния комитет на БКП в Ямбол. От 1966 г. – секретар на НС на ОФ. От 1972 г. – председател на Комитета по трезвеност. Избран за член на ЦК на БКП и за народен представител.

Биографични документи – свидетелства, лични карти, паспорти, удостоверения, грамоти; сведение за участието му във френската съпротива (1941–1945); справка за дейността му като народен представител; юбилеен брой на в. „Тунджа“ – „Иван Тенев (1913–1983)“; статии за участие на българи във френската съпротива с данни за Иван Тенев; доклад (1983) и спомени за Иван Тенев; поздравителни писма по случай награждавания на Иван Тенев и др.; **документи от обществено-политическата му дейност** – тетрадки със записки; бележки, спомени; речи, доклади, изказвания пред конгреси, пленуми, събрания, срещи; интервюта и беседи пред Българското радио, вестници и списания; документи, отразяващи дейността му като **народен представител** – планове, мероприятия, списъци, сведения и др.; документи от дейността му като **член на Интерпарламентарната комисия** – информации за български делегации в чужбина и за посещения на чуждестранни делегации в България; писма и други документи за размяна на делегации (на френски и руски език); **кореспонденция** – писма, поздравителни картички, телеграми от и до Иван Тенев; **документи на Жулиета Алибер-Тенева** (съпруга) – автобиография, лични карти, трудова книжка, сведения за нея, писма и др.; **снимки** – индивидуални; с членове на семейството си и други близки; участие в обществено-политически прояви; с чуждестранни делегации и др.

ТЕОЛОВ, ЛАМБО ЛАМБОВ (1913–2005)

Фонд 320 Б, 1 опис, 63 а.е., 1931–1987 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Белоградец, Варненско. Член на БКП от 1931 г. През 1929 г. постъпва в Морското училище. За комунистическа пропаганда сред военните моряци е арестуван (1933) и получава смъртна присъда, заменена с 15 г. затвор. През 1941 г. е освободен, а малко по-късно минава в нелегалност. Секретар на Окръжния комитет на БРП във Варна (1942–1944). През 1943 г. включен в състава на ЦК на БРП и определен за командир на Х ВОЗ. След 9 септември 1944 г. е секретар на Окръжния, Областния и ГК на БКП – Варна. Заема ръководни постове в системата на електрификацията и транспорта (1949–1957). Първи секретар на Окръжния комитет на БКП във Варна (1957–1966), посланик на НРБ в Италия (1966–1970), икономически съветник в СИВ (1970–1972). Член на ЦК на БКП (1945–1966).

*Биографични – автобиография; материали за нелегалната му дейност – позив, писан от Ламбо Теолов; спомени за „моряшкия процес“ (1934); бележки по материали по история на Х ВОЗ и на Толбухинската партийна организация и др.; спомени на Ламбо Теолов – за нелегалната му работа, за създаването на Х ВОЗ; за Георги Димитров, Пело Пеловски, Стойко Пеев, Димитър Ганев, Никола Вапцаров и др.; материали от **честване 70 г. на Ламбо Теолов** (1984 г. – Варна) – поздравителни адреси, слово и др.; снимки – семейни и лични; отразяващи съпротивата и обществено-политически събития във Варна след 1944 г.*

ТЕРПЕШЕВ, ДОБРИ КОЛЕВ (1884–1967)

Фонд 319 Б, 1 опис, 63 а.е., 1943–1957 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Бунарчево (дн. с. Изворово), Хасковско. Член на БРСДП от 1902 г. Основава партийни организации в много селища от околията. Политически ръководител на Хасковската чета „Хр. Ботев“ (1924–1925). От 1925 до 1937 г. е в затвора. Член на ЦК на БКП от 1938 г. През 1941 г. е арестуван и осъден на 7,5 г. затвор. През 1943 г. избягва. Привлечен е в състава на Политбюро на ЦК на БКП и отговаря за НОВА. След 9 септември 1944 г. е член на ЦК и на Политбюро на ЦК на БКП (1944–1950), министър без пор-

тфейл (до 1947 г.), председател на Върховния стопански съвет и на Държавната планова комисия (1944–1950), подпредседател на Министерския съвет (1949–1950).

*Статии, доклади, речи и изказвания на Добри Терпешев във връзка с **обществено-политическата му дейност**; спомени на Добри Терпешев за загинали антифашисти; кореспонденция – писма на Добри Терпешев до Георги Димитров; писма и поздравления до Добри Терпешев; снимки.*

ТИНЕВА, КОЙКА ПЕТРОВА (1880–1964)

Фонд 368 Б, опис 1, 157 а.е., 1872–1963 г.

опис 2, 52 а.е., 1844–1964 г.

опис 3, 26 а.е., 1890–1982 г.

Дело на фонда; инвентарни описи.

Родена във Варна. Член на БРСДП (т.с.) от 1903 г. Племенничка на Кръстю Раковски. Завършва Девическата гимназия във Варна. От 1900 г. следва социални науки в Женева, Лозана и Берлин. Има връзки с руските политически емигранти (Георгий В. Плеханов, Вера Засулич и др.) и с водачите на германската социалдемократия – Август Бебел, Клара Цеткин и др. Секретар на Варненската (1903–1905) и на Софийската (1905–1907) организации на БРСДП (т.с.). Редакторка на в. „Работнически вестник“ (1906–1908). Присъединява се към прогресистите и е изключена от БРСДП (т.с.) (1908). Влиза в партията на широките социалисти БРСДП (об.), която напуска през 1915 г. През 1917 г. заминава за Петроград. Среща се с Владимир И. Ленин, участва в прояви на болшевиките. През 1919 г. се връща в България и става член на БКП (т.с.). През 1923 г. емигрира в СССР. Работи в апарата на Коминтерна – помощничка е на Клара Цеткин в Международния женски секретариат. Редакторка в издателството за чужди езици в Москва. През 1946 г. се завръща в България. Редакторка в Издателството на БКП (1946–1954).

***Биографични документи** – задгранични паспорти, членски карти, пропуск, молби, албум-споменик от нейни съученици; **обществена дейност** – бележки, спомени, протоколи, записки, лекции, беседи, доклади за конгреси и конференции; **творческа дейност** – статии, биографични очерци за Гаврил Георгиев и Люба Ивошевич-Димитрова, спомени и очерци за Вела Благоева, Роза Люксембург, Клара Цеткин, Еужени Котон; дневници, бележки, тетрадки с библиографски справки; **кореспонденция** – писма и пощенски картички до Кръстю Раковски и от Димитър*

Благоев, близки, колеги, приятели; *ползвани материали* – спомени, писма, постановления, окръжни, статии и др.; *илюстрирани материали* – снимки на Койка Тинева (портрети) и групови – с Никола Харлаков, съученици, приятели, Яко Доросиев, Михаил Дашин, Никола Сакаров и др.; *материали на близки и познати* – писма, декларации, бележници, некролози, свидетелства и др.; *материали на известни личности* – писма, бележки и др. на Гаврил Кръстевич, Стефан Богориди, Кръстю Раковски и др.

ТОДОРОВ, ТОДОР АТАНАСОВ (1887–1925)

Фонд 266 Б, 1 опис, 112 а.е., 1905–1963 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски указатели.

Роден в Хасково. Учи в Пловдивската и в Хасковската гимназии. Записва право в Софийския университет (1906), а през 1907 г. продължава в Швейцария. Там се свързва с българската студентска социалдемократическа група и с руските емигранти. През 1910 г. се връща в България. През войната е мобилизиран като офицер (1915–1918). След войната открива адвокатска кантора в София с Васил Манафов. През 1920 г. е секретар на Централната комисия за комунистическо представителство в изборните учреждения при ЦК на БКП (т.с.). Избран за общински съветник в София. Секретар на военно-революционната колегия при ЦК на БКП (т.с.) (1920). От септември 1923 до април 1924 г. е в затвора. Убит на 6 май 1925 г.

Биографични документи – лични документи; материали за Тодор Тодоров; *кореспонденция* – от него и до него; *документи за служебната и партийната му дейност* – като адвокат, редактор, офицер; *материали на близки* – Тодорка Атанасова Тодорова (майка) – биографични материали; кореспонденция; *Светозарка Атанасова Тодорова* (сестра) – кореспонденция – до нея; *Христо Атанасов Тодоров* (брат) – кореспонденция – от него.

ХАДЖИДИМОВ, ДИМО ХАДЖИИВАНОВ (1875–1924)

Фонд 151 Б, 1 опис, 497 а.е., 1894–1965 г.

Дело на фонда; инвентарен опис; именен и географски ука-
затели.

Роден в с. Горно Броди, Сярско. Завършва гимназия в Кюстендил (1894) и става учител в Дупница. Член на БРСДП от 1901 г. Съратник на Гоце Делчев и Яне Сандански. През 1903 г. става четник в Македония. От 1905 г. се установява в София. Основава Македонския емигрантски комунистически съюз (1920) и редактира неговия орган в. „Освобождение“. От 1923 г. е член на Контролната комисия при ЦК на БКП. На Витошката нелегална конференция на БКП (т.с.) през 1924 г. е избран за член на ЦК на БКП. Депутат в Народното събрание. Застрелян в София.

Биографични документи; авторски материали – статии, дописки, бележки и др.; кореспонденция – писма от и до Димо Хаджидимов; материали за ВМРО, македонските братства и др., ползвани от Димо Хаджидимов; документи на Александра Хаджидимова (съпруга) – писма от и до нея.

ХАДЖИЕВ, ПАНАЙОТ АТАНАСОВ (1899–1964)

Фонд 364 Б, 1 опис, 14 а.е., 1934–1962 г.

Инвентарен опис.

Роден в с. Дамбени, Костурско. През 1914 г. семейството се преселва в София. През 1919 г. емигрира в САЩ. От 1929 г. е член на Американската комунистическа партия. Един от основателите на Македонския народен съюз (1932) в Америка и член на ръководството му. Доброволец в Испанската гражданска война (1936–1939). След разгрома на Републиката отново се връща в САЩ. През 1947 г. идва в Скопие и остава да живее там. През 1949 г. е осъден на 2 г. затвор за пробългарска пропаганда и солидарност с Информбюро. През 1960 г. при среща-събор на границата преминава в България.

Лични документи – акт за женитба и смъртен акт, паспорт и карта на доброволец в Испанската война, указ за награждаване, документи за АБПФК, опис на имота на Панайот Хаджиев в с. Дамбени, Костурско и др.; биографични бележки и сведения за дейността на Панайот Хаджиев; кореспонденция –

писма и други материали от Испания; *лични спомени* – „Из живота и борбите на македонските преселници в Америка“ от Панайот Хаджиев (ръкопис); *резолюция* на IV конгрес на Македонския народен съюз в Америка (1934) (ксерокопие) и др.

ЧАНКОВ, ГЕОРГИ (ГЕОРГИ ЧАНКОВ ИВАНОВ) (1909–2004)

(В СССР: Хубенов, Стойчев)

Фонд 397 Б, необработен, 12 кутии, 1938–1989 г.

Роден в с. Мокрен (дн. с. Аврамово), Котленско. Член на БКМС от 1927 г., на БКП – от 1930 г. Съпруг на Йорданка Чанкова. Секретар на ЦК на БКМС (1933–1938). Осъден задочно на 10 г. затвор. На 15 август 1939 г. е заловен и изпратен в затвора. През февруари 1943 г. избягва от затворнически лагер. Секретар на Софийския окръжен комитет на БКП и политкомисар на Щаба на I ВОЗ (1943). Член на ЦК на БКП (от 1943 г.) и на Политбюро (от януари 1944 г.). Нелегални имена: Курти, Савата, Асен. След 9 септември 1944 г. е член на Политбюро (1944 – юли 1957 г.) и секретар (1944–1949) на ЦК на БКП. Председател на Комисията за държавен контрол (1948–1949). Министър на транспорта (октомври 1949 – ноември 1950 г.). Заместник-председател, първи заместник-председател на Министерския съвет, председател на Държавна планова комисия (1950–1957). През юли 1957 г. е освободен от Политбюро и от ЦК на БКП. Пълномощен министър в Бразилия (1966–1967), посланик в Белгия (1970–1973). Реабилитиран политически с решение на Политбюро и на Бюрото на ЦКРК на БКП от 8 януари 1990 г.

Лични документи – автобиография, лични, членски и делегатски карти, служебен формуляр, пропуски, осигурителна книжка, лични бележници и др.; *творческа дейност* – статии, доклади, речи, слова, информации, справки и бележки; *служебна и обществена дейност* – доклади, информации, изказвания, речи, бележки като секретар на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет; *планове, тезиси, справки, писма, удостоверения* (като посланик в Белгия и Бразилия); *копия* от полицейски документи (май 1944 г.); *списъци* на съставите на ЦК на БКМС и РМС (1935–1944); ръкописни варианти на *мемоари* на Георги Чанков за участието му в дейността на БКП преди 9 септември 1944 г.; *бележки* на Георги Чанков за среща с Георги Димитров в санаториума „Барвиха“ (1949); *фотоалбуми със снимки* – индивидуални и групови (семейни, от нелегалния период и след 9 септември 1944 г.).

ЧЕРВЕНКОВ, ВЪЛКО ВЕЛЪОВ (1900–1980)

Фонд 396 Б, 1 опис, 584 а.е., 1945–1985 г.

Инвентарен опис.

Роден в Златица, дн. Средногорие. Член на БКП от 1919 г. Един от редакторите на сп. „Младеж“ (1921–1923). Член на ЦК на БКМС (1924–1925). През 1925 г. емигрира в СССР. Осъден задочно на смърт. Завършва Международната ленинска школа в Москва (1928) и аспирантура по марксизъм-ленинизъм. Преподавател (1928–1934), завеждащ българския сектор (1935–1937), директор (1937–1938) на школата на КУНМЗ. Работи в отдел „Пропаганда“ на Коминтерна и е директор на школите при ИККИ (1938–1941). Член на Задграничното бюро на ЦК на БКП и главен редактор на радиостанция „Христо Ботев“ (1941–1944). От октомври 1944 г. е член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП, през 1950–1954 г. – Генерален секретар на ЦК на БКП. Председател на Комитета за наука, изкуство и култура (1947–1949). Председател (1950–1956) и заместник-председател (1956–1961) на Министерския съвет. През ноември 1961 г. е освободен от състава на Политбюро, а през ноември 1962 г. – от състава на ЦК и е изключен от БКП. През 1969 г. членството му в БКП е възстановено.

Биографични документи – документи и печатни издания с биографични и библиографски сведения за Вълко Червенков; **авторски материали** – доклади, изказвания, слова, статии, записки, бележки и др.; документи, адресирани и получавани от Вълко Червенков в служебната му дейност – доклади, записки, информации, бележки, покани и др.; **кореспонденция** – писма и телеграми до и от Вълко Червенков.

ЧОНОС, БОЯН ИВАНОВ (1921–1943)

Фонд 188 Б, 1 опис, 48 а.е., 1941–1945 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден във Видин. Отраснал в СССР, където родителите му били политемигранти. През 1931 г. семейството се завръща в България. Завършил гимназия във Видин. От 1939 г. е студент по право в Софийския университет. През 1941 г. се връща във Видин. Секретар на Окръжния комитет на РМС (1942–1943) и заместник-ръководител на Военния отдел на Окръжния комитет на БРП. Партизанин във Видинския отряд „Г. Бенковски“. Заловен и осъден на смърт.

Лични документи; записки на Боян Чонос от затвора за прочетени книги; *писма и бележки* на Боян Чонос до родителите му и негови другари; *писма, спомени, стихотворения, статии, позови, листовки* и др. материали за живота и дейността на Боян Чонос; **съдебни и полицейски материали** за Боян Чонос и комунистическото движение във Видинска околия.

ЮГОВ, АНТОН (АНТОН ТАНЕВ ГЪОШЕВ) (1904–1991)

Фонд 317 Б, 1 опис, 525 а.е., 1944–1986 г.

Дело на фонда; инвентарен опис.

Роден в с. Карасули (дн. с. Поликастрон), Гевгелийско. Член на БКМС от 1921 г., на БКП – от 1928 г. През 1919 г. семейството му се установява в Пловдив. През 1922 г. се включва в Македонското националноосвободително движение. Секретар на ЦК на ВМРО (1933–1934). Изпратен от ЦК на БКП в СССР, където завършва Международната Ленинска школа (1934–1936). След завръщането си в България е включен в състава на ЦК на БКП (1937). Осъден задочно на смърт (1942). Секретар на ЦК на БКП (1941–1944). Ръководител на Централната военна комисия при ЦК на БКП (1941–1943). Член на Главния щаб на НОВА (1943–1944). След 9 септември 1944 г. е министър на вътрешните работи (1944–1949) и на тежката промишленост (1950–1952), заместник-председател (1949–1950; 1952–1956) и председател (1956–1962) на Министерския съвет. Член на ЦК и на Политбюро на ЦК на БКП. През ноември 1962 г. е освободен от състава на ЦК на БКП и снет от отговорна работа. Политически реабилитиран с решение на Политбюро и на Бюрото на ЦКРК от 8 януари 1990 г.

Лични документи – биографични бележки, лични карти, покани, удостоверения и др.; **обществено-политическа и държавна дейност** – доклади, речи, изказвания, бележки и др. на Антон Югов, условно групирани в следните по-важни насоки:

– **за развитието на промишлеността, транспорта, селското стопанство** – пред Министерския съвет, министерства и ведомства;

– **пред пленуми** на ЦК на БКП и съвещания с партийни и административни ръководства по **обществено-политическото и икономическо развитие** на страната и отделни райони;

– като **народен представител, заместник-председател и председател** на Министерския съвет;

- *на срещи* с активи на ОРПС, ОФ, ДКМС и др. обществени организации;
- *поздравления* към наши и чуждестранни културни дейци;
- *изказвания* по въпроси на образованието и културата;
- по *международното положение и международното комунистическо движение*; за взаимоотношенията БКП – КПСС и НРБ – СССР; за взаимоотношенията с други социалистически страни и комунистически партии;
- *доклади, бележки и статии* във връзка с годишнини от историята на БКП, на страната и на партийни дейци.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „ЛИЧНИ ДОКУМЕНТИ НА БЪЛГАРСКИ ПОЛИТЕМИГРАНТИ В СССР (1917–1944)“

Фонд 290 Б, необработен, 40 кутии, 1903–1986 г.

Писма на ЦК на БКП до ЦК на КПСС и *отговори* на писмата за реабилитацията на репресирани български политемигранти в СССР; *писма* на ЦК на БКП до ОК на БКП и *отговори* на писмата за уточняване на данни и сведения за български политемигранти в СССР; *решения* на Секретариата на ЦК на БКП за възстановяване на партийното членство на български политемигранти в СССР; *списъци, сведения, справки и биографични данни* на българските политемигранти в СССР; *молби* на близки на репресирани политемигранти в СССР и *отговори* на ЦК на БКП; *уведомителни писма* от ЦК на БКП за съдбата и реабилитацията на български политемигранти в СССР, пострадали от репресии; *списъци и сведения* за деца на български революционери в СССР (1923–1944); *лични документи* на български политемигранти в СССР: *автобиографии, удостоверения, сведения, писма* и др.; *картотека* на българските политемигранти в СССР (1917–1944).

Забележка: Към фонд 290 Б е присъединено ЧП – 183 Б.

АРХИВНА КОЛЕКЦИЯ „БКП И БЪЛГАРСКИТЕ ПОЛИТЕМИГРАНТИ В СССР“

Фонд 327 Б, необработен, 7 кутии, [1919–1985] г.

Дело на фонда; предварителни описи.

Названието на архивната колекция до известна степен е условно. Това е сбирка от различни материали (документи, спомени, снимки и др.), събрани и предадени в ЦПА от Николай Белоусов. Обемът на материалите е значителен – над 400 броя документи и спомени с около 5 300 страници, повече от 400 броя снимки и други материали. Значимостта на сбирката се определя от големия брой оригинални документи с неизвестни или малко известни данни за историята на БКП и политическото минало на България, за положението на българската политемиграция в СССР, за ролята на Георги Димитров като ръководител на Коминтерна и др.

*Документи на политемигранти в СССР – писма, бележници, свидетелства, удостоверения, автобиографии, спомени и др.; документи на репресирани политемигранти в СССР; спомени на сътрудници в Коминтерна; материали за революционната дейност на левия земеделец **Симеон Недялков**; документални материали на **Рачо Цанев Радков** (1894–1975) – член на ЦК на БКП (1928–1931), секретар на ЦК и член на Политбюро (1929–1931); в затвора (1925–1926; 1931–1939); изключен от БКП в Плевенския затвор (1935) като левосектант; биография (автобиография) на **Петър Нейчев Иванов** (1893–1972) – деец на БКП и ДРО, съветски разузнавач, политемигрант в СССР (1931–1945); материали на **Крум Григоров Чочов** (1910–1961) – в СССР (1924–1946) – негов дневник (19 декември 1936–13 август 1937 г.) като метеоролог в полярната станция на Таймирския полуостров; снимки – на Георги Димитров, на съветски партийни, държавни и военни дейци, с които Георги Димитров е имал контакти през войната; на сътрудници на Георги Димитров в Коминтерна и в ЦК на ВКП (б); на разни дейци и събития; на българи – политемигранти в СССР; други документи – спомени на полк. Бърдаров, адютант на цар Борис от 1925 до 1943 г. и на царица Йоанна и Симеон до 1946 г.*

Раздел 6

ЧАСТИЧНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ

В бившия Централен партиен архив са регистрирани значителен брой частични постъпления, които засягат разнообразна тематика. Те могат да бъдат условно разделени в две групи: първа – частични постъпления на документи, засягащи различни обществено-политически процеси и събития, и втора – частични постъпления на документи от личен характер. По своя обем и по характера на включените в тях документи някои от постъпленията биха могли да бъдат определени и като архивни фондове.

1. Частични постъпления на документи за обществено- политически събития и процеси

МАТЕРИАЛИ ЗА ЧЕТАТА НА ТОДОР ГРУДОВ (1924)

ЧП – 6 Б, необработено, 2 документа, 1924 г.

Ръкописно сведение за дейността на четата.

Забележка: В ЧП-6 Б има и *ксерокопия* на материали за Средногорския партизански отряд „Георги Бенковски“ (1944).

ПОЛИТИЧЕСКИ КРЪГ „ЗВЕНО“

ЧП – 21 Б, 1 опис, 7 а.е., 1930–1960 г.

Обществено-политическа организация, образувана през 1927 г. като идеен кръг от група интелегенти начело с Димо Казасов; по-късно се присъединяват група военни начело с Кимон Георгиев. През 1929–1933 г. се оформя като своеобразна политическа партия с програма, устав, организационни връзки. „Звено“ подготвя политически извършения от Военната лига преврат на 19 май 1934 г. За да улесни политиката на правителството на Кимон

Георгиев за ликвидиране на политическите партии, на 30 май 1934 г. „Звено“ обявява своето саморазтурване. След падането на правителството на Кимон Георгиев (1935) отделни дейци на „Звено“ продължават политическата си дейност. Някои от тях се включват в изграждения през 1942 г. Отечествен фронт, участват в преврата на 9 септември 1944 г. и дават свои представители в правителството на ОФ. На 1 октомври 1944 г. групата „Звено–19 май“ се преустройва в политическа партия с название Народен съюз „Звено“. През 1948 г. се саморазпуска. Печатни органи: сп. „Звено“ (1928–1934), в. „Изгрев“ (1932–1934; 1944–1949), сп. „Бразда“ (1936–1942; 1945–1948).

Бележки и план за разработване на темата „Материали за историята на офицерските конспирации в България до 9 септември 1944 г.“; фотокопия – устав на политически кръг „Звено“; декларация на политически кръг „Звено“ за състоянието на България и за изхода от кризата; обвинителен акт срещу о.з. полковник Дамян Велчев, майор Кирил Станчев и др.

РАБОТНИЧЕСКИ ЕСПЕРАНТСКИ СЪЮЗ (РЕС)

ЧП – 38 Б, необработено, 1 мека папка, 1933–1935 г.

Създаден на учредителна конференция в София (12 юли 1930 г.). Организация на работници – есперантисти в България. Обединява работническите есперантски дружества, създадени 1927–1928 г., които развиват дейност отделно от неутралния Български есперантски съюз. РЕС създава нови дружества, организира курсове по есперанто, издава сп. „Балкана лаборис-то“ и в. „Международен език“. Втората (1932) и третата (1934) конференции на РЕС се провеждат полулегално в София. След 19 май 1934 г. РЕС и печатните му издания са забранени.

Писмо за образуване на нова есперантска група в Пазарджик (1933); циклостилен материал – „Трибуна на работниците – есперантисти в Пловдив“; доклад (реферат) – „За значението на есперанто“ [Стара Загора]; писмо до кореспондент на есперантския сектор на радио Минск (превод); другарска жалейка от Старозагорската секция на РЕС за убития есперантист Атанас Митев.

РАБОТНИЧЕСКИ СПОРТНИ ОРГАНИЗАЦИИ

ЧП – 39 Б, необработено, 1 мека папка, 1909–1932 г.

Позив към настоятелствата на спортните работнически гимнастически, колоездачни, туристически и други дружества в България по случай 10 г. на „юнашките“ дружества (1909); апел за образуване на Съюз на младите работници в България като федеративна организация (1909); брошура – „Отворено писмо до младите работници в България“ – за целта и задачите на Съюза на младите работници (1912); директива по работата сред трудовата работническа и селска спортна младеж (1932), издадена от Централен работнически спортен комитет; позив за изграждане на пролетарски спортен съюз (б.д.) от инициативен младежки спортен комитет (Пловдив).

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКО ТЕЧЕНИЕ „ПРОГРЕСИСТИ“

ЧП – 40 Б, необработено, 1 мека папка, 1908–1909 г.

Прогресистите са центристко течение в БРСДП (т.с.), предимно в Софийската местна организация. Възниква в края на 1906 и началото на 1907 г. Най-видни представители – Никола Сакаров, Койка Тинева, Генко Кръстев и др. През 1908 г. прогресистите са изключени от БРСДП (т.с.), а през 1909 г. се вливат в БРСДП (ш.с.).

Документи на Софийската „прогресистка“ социалдемократическа група – протоколи от събрания на групата; годишен отчет; покана; пълномощно; позиви и др.; други документи – покана и списъци за записване абонати за в. „Народен учител“; позиви от Софийската и Фердинандската учителски социалдемократически групи към членовете и съмишлениците на „прогресистите“ за абониране за в. „Народен учител“.

СЪЮЗ НА ПРОЛЕТАРСКИТЕ СВОБОДОМИСЛЯЩИ В БЪЛГАРИЯ (СПСБ)

ЧП – 41 Б, необработено, 1 мека папка, 1931–1932 г.

Устав на Съюза на пролетарските свободомислящи в България (СПСБ); *позив* от ЦК на СПСБ – за пролетарски атеистичен мироглед; *позив* от Софийската учителска секция на СПСБ към учащата се младеж – за разделяне на църквата от държавата; *позив* към учащата се младеж – „Даскалът и попът се съюзяват!“; *позив* от учениците-безбожници – за борба срещу религията; *позив* с параф – „Спира се от цензурата“ и др.

КОМИТЕТИ, РЪКОВОДЕНИ ОТ БКП

ЧП – 42 Б, необработено, 1 мека папка, 1909–1940 г.

В частичното постъпление са включени тематично разнородни материали. При една бъдеща експертиза то би следвало да бъде реорганизирано.

Комитет за народно спасение – *позив* против войната и влизането на България във войната – за оставка на Богдан Филов и скъсване на съюза с Германия (1941); *Комитет за борба против репарациите* – *позиви* против репарациите; за прекратяване процеса на 52-та (1929); *Трудовоборческа въздържателна опозиция* – *окръжно* до всички опозиционни и въздържателни дейци; *позив* на централното ръководство против „винената“ седмица“ (б.д.); *реферат* „Алкохолизмът като социална злина“ (1940); *Съюз на пролетарските свободомислящи* – *позиви* на ЦК на Съюза против религиозните догми и „християнизирването“ на младежта (б.д.); *други* – *позив* към членовете на Работническата социалдемократическа партия и на Общия работнически синдикален съюз – за вижданията на „прогресистите“ (1909).

Забележка: За Съюза на пролетарските свободомислящи виж **ЧП – 41 Б**, а за „прогресистите“ – **ЧП – 40 Б**.

ВТОРИ ИНТЕРНАЦИОНАЛ

ЧП – 43 Б, 1 опис, 21 а.е., 1916–1929 г.

Международно обединение на социалдемократически партии, основано на международен конгрес в Париж (1889). Преминава сложно идейно и организационно развитие и престава да съществува като международен център сас започването на II Световна война. Негови членове са двете социалдемократически партии в България – на тесните и на широките социалисти. През 1919 г. партията на тесните социалисти се преименува в БКП (т.с.) и влиза в III комунистически интернационал. БРСДП (ш.с.) продължава да членува във II интернационал. Частичното постъпление включва предимно документи на БРСДП (ш.с.), изпращани до ръководството на Социнтерна.

Писма от Пловдивския местен комитет на БРСДП до политията по повод жестокости след въстанието от 1923 г.; *писмо* от ЦК на БРСДП до Социнтерна (1923); *писмо* от Д. Нейков – информация за Бюлетина на Интернационала по положението в България и дейността на БРСДП (1924); *информация* за участието на БРСДП (Кръстю Пастухов) в правителството на Александър Цанков (превод от немски); *обръщение* по повод събитията в България (1925, превод от немски); *документи* за политическото положение в България от д-р Чичовски, член на БРСДП и лондонски кореспондент на в. „Народ“; *заявление* от Янко Сакъзов и от земеделския водач Димитър Драгиев (1925, превод от немски); *доклад* на БРСДП, подписан от Кръстю Пастухов, до ръководството на Социнтерна; *манифест* на социалдемократическите делегации на неутралните държави до партиите, принадлежащи към Интернационала, за сключване на мир (1917); *ксерокопия* – страници от пасажерската книга на хотела в Кинтал с имената на социалисти от левицата, присъствали на конференцията в Кинтал (1916).

ЕДИНИЧНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ НА ДОКУМЕНТИ НА ОТДЕЛНИ ПАРТИЙНИ ДЕЙЦИ

ЧП – 53 Б, необработено, 4 документа, 1909–1944 г.

Лична карта на Петър Григоров; *писмо* за смъртта на поручик Монов от командира на полка; *диплома* на Александър Атанасов; *статия* за Тракия и Македония от Добри Терпешев.

МЕЖДУНАРОДНО ПРОФЕСИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ

ЧП – 58 Б, необработено, 1 мека папка, 1921 г.

Постановления, тезиси, протоколи, резолюции, доклади, циркулярни писма за конгреси и съвещания на съветски професионални съюзи: Общоруски централен съвет на професионалните съюзи; ЦК на Общоруския съюз на комуналните работници; Общоруски съюз на работниците от съветските обществени и търговски учреждения и предприятия.

Забележка: Документите са на руски език.

БЪЛГАРО-СЪВЕТСКИ ДРУЖЕСТВА (БСД) В БЪЛГАРИЯ (1934–1941)

ЧП – 63 Б, необработено, 2 меки папки, 1934–1941 г.

Легални организации за дружба и сътрудничество със СССР. Първото БСД е основано на 1 септември 1934 г. в София. В създаването му участват учени (Асен Златаров, Иван Странски), артисти (Георги Стаматов, Стефан Македонски, Владимир Трендафилов), писатели (Гьончо Белев, Людмил Стоянов, Калина Малина), художници (Дечко Узунов), композитори (Любомир Пипков) и др. Привлечени са и представители на стопанските кръгове. Софийското дружество се изгражда като централизирана организация. Провинциалните дружества са негови клонове, които задължително приемат устава и се изграждат по подобие на Софийското дружество. Основни форми на дейността на дружествата са сказки, литературно-музикални утра и вечери, театрални и кинопредставления. Дружествата са поставени под полицейски контрол. Забранени са официално в края на юни 1941 г.

Устав на БСД в София; *списък* на основателите-учредители на БСД в София; *списък* на управителния и на контролния съвети на БСД в София; *полицейски списъци* на ръководствата на БСД по населени места с кратки биографични данни за всеки член на ръководството и др.

СЪЮЗ НА БИВШИТЕ ПЛЕННИЦИ И ЗАЛОЖНИЦИ

ЧП – 67 Б, необработено, 2 документа, 1920 г.

Окръжно до местните настоятелства на Съюза – за възникването на идеята за Съюза, неговото основаване и задачи; *позив* на временното централно настоятелство на бившите пленници и заложници за основаване Съюз на бившите пленници и заложници (25 октомври 1920 г.).

Забележка: За дружеството на бившите пленници и заложници виж и ЦДА, ф. 199 Б.

ПОЛИЦЕЙСКИ МАТЕРИАЛИ ЗА ПАРТИЗАНСКИ ВЪПРОСИ

ЧП – 70 Б, необработено, 2 документа, 1943–1944 г.

Окръжно от Околийското управление в Казанлък до кметовете в околията – за дейността на д-р Георги М. Димитров – намирал се в Кайро, ако се яви в околията, незабавно да бъде задържан и изпратен в Управлението (1943); *заповед* за преследване на нелегални, с. Варвара, Пазарджишко (1944).

АРМЕНСКО ПРОЛЕТАРСКО ДВИЖЕНИЕ

ЧП – 72 Б, необработено, 1 документ, Б. д.

Позив (на арменски език) по случай годишнината на фашистката организация Ташнагцутюн. Авторите призовават арменците да поразят Ташнагцутюн, с което ще защитят интересите на арменския пролетариат. На позива има параф: „Г[–н] Кунев да открие досие на арменците-комунисти. Да изиска сведения за лицата от г. Цанков“.

В. „ЕДИНСТВО“ [1936]

ЧП – 74 Б, необработено, 2 документа, [1936 г.]

Позив-реклама за излизането на в. „Единство“; *бележка* (сведение за дописка) за смъртта на един железничар от Плевен, починал в болницата в София.

ДОБРУДЖАНСКО НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ

ЧП – 77 Б, необработено, 3 документа, 1936 г.

Телеграма до министър-председателя на Румъния за протестна акция и събрани подписи против терора в Добруджа; *информации* (ксерокопия) в Букурещки вестници с данни за протестната акция и телеграмата [акцията е организирана от Данаил Ст. Бекаров и Борис Колев].

НАРОДНА ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „СЪГЛАСИЕ“ (1933–1948)

ЧП – 80 Б, необработено, 1 кутия, [1933]–1948 г.

Образувана през 1933 г. от бивши членове на кооперация „Освобождение“. Има клонове в страната. Поддържа връзки със съветското представителство (посолство) в София, с Интурист и други съветски учреждения. След 9 септември 1944 г. разширява дейността си. Съществува до 1948 г., когато се влива в Централния кооперативен съюз (ЦКС).

Материали за *кооперативното движение* в България след Освобождението – сведения, разработки и данни за кооперация „Освобождение“, кооперация „Напред“, селски земеделски кооперации и др.; материали за делови връзки на кооперация „Съгласие“ със *съветски търговски учреждения*; материали за *подпомагане на партизански части* от клонове на кооперация „Съгласие“ и кооперативни дейци и др.

УЧАСТИЕ НА КОМУНИСТИ В ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В БЪЛГАРИЯ

ЧП – 84 Б, необработено, 1 мека папка, 1937 г.

Протокол за избор на настоятелство при Народно читалище „Възраждане“ – София; *списък* на настоятелството и на контролната комисия; *пълномощно* от Народно читалище „Възраждане“ на Тодор Живков да го представлява в Славянския младежки комитет при Българо-чехословашката взаимност.

В ПОМОЩ НА ГЛАДУВАЩИТЕ В РУСИЯ

ЧП – 88 Б, необработено, 1 документ, 1921 г.

Списък на жителите от Ески Джумая (дн. Търговище), които са дали лептата си за гладуващите в Русия.

ОБЩ РАБОТНИЧЕСКИ ПРОФЕСИОНАЛЕН СЪЮЗ (ОРПС)

ЧП – 90 Б, необработено, 1 твърда папка, 1944–1945 г.

Директива по изграждане на ОРПС, издадена от Временен ЦК; *стенографски протокол* на I конгрес на ОРПС (16 март 1945 г.).

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЧП – 91 Б, необработено, 1 документ, 1946–1947 г.

Присъствена книга със списък на народните представители от 26 Обикновено народно събрание.

Забележка: В постъплението е трябвало да бъдат събрани документи за фонд „Парламентарна група на БРП (к)“ – виж **ф. 352 Б**.

ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ

ЧП – 92 Б, необработено, 1 твърда и 3 меки папки, 1944–1945 г.

Материали от *областни конференции* на ОФ (Русе, Пловдив, Горна Джумая, Варна, Плевен, София, Враца, Шумен); *стенографски протокол* на I конгрес на ОФ (1945).

БРИТАНСКА ВОЕННА МИСИЯ ПРИ БЪЛГАРСКОТО СЪПРОТИВИТЕЛНО ДВИЖЕ- НИЕ (1941–1944)

ЧП – 93 Б, необработено, 1 мека папка, 1942 – [след 1946] г.

През 1943 г. Управлението за специални операции към Главното командване на английските средиземноморски въоръжени сили в Кайро изпраща военна мисия под кодово наименование „Малигани“ с командир майор Мостин Дейвис за контакт с българското съпротивително движение. След дълъг преход от Албанските планини до Южна Сърбия мисията се присъединява към партизаните от Бранския югославски отряд и с тяхно съдействие установява връзка с Трънския партизански отряд. На 25 януари 1944 г. като помощник на Дейвис пристига капитан Уйлям Франк Томпсън. През март 1944 г. в района на с. Църна трава загиват майор Дейвис и част от членовете на мисията. Томпсън е произведен в чин майор и назначен за ръководител на новата британска мисия „Клариджис“, която включва останалите живи членове на мисията „Малигани“ – сержантите Джон Маккулън Уолкър и Ник Мървин Монро, и допълнително изпратения Кенет Алън Скот. Мисията осъществява връзка на Главния щаб на НОВА с Управлението за специални операции на британското военно командване в Кайро. Включва се към Втора софийска бригада и взема участие в похода от Кална (Югославия) към България. Единственият останал жив член на мисията е Кенет Алън Скот.

Уйлям Франк Томпсън (1920–1944) – роден в гр. Дарджилинг, Индия. Член на Комунистическата партия на Великобритания от 1939 г. Учи в колежа Уинчестър (от 1933 г.) и в университета в Оксфорд (от октомври 1938 г.) – чужди езици, литература, история. След избухването на II Световна война постъпва като доброволец в армията. От лятото на 1943 г. работи в Управлението за специални операции в Кайро. На 25 януари 1944 г. се приземява с парашут в района на Добро поле, Южна Сърбия. Помощник-ръководител на английската военна мисия за връзка с Главния щаб на НОВА. От началото на април 1944 г. оглавява мисията. Участва в похода на Втора со-

фийска народоосвободителна бригада. Пленен (31 май 1944 г.) и разстрелян край с. Литаково, Софийско (10 юни 1944 г.).

Джон Маккулън Уолкър (?–1944) – кадрови сержант от Британските кралски войски. Участва във военните действия от началото на II Световна война. Член на британската военна мисия „Малигани“. След смъртта на нейния ръководител майор Дейвис се свързва с останалите живи членове на мисията и участва в новата британска мисия „Клариджис“. Зачислен като партизанин в щабните чети на Трънския отряд и Втора народоосвободителна бригада. Участва в похода на бригадата от Кална (Югославия) към Стара планина. Загива с още шест български партизани около 15 юни 1944 г.

Ник Мървин Монро – сержант от британската армия. Радиотелеграфист на британската военна мисия при Главния щаб на НОВА. Убит на 18 май 1944 г. в битка при преминаването на р. Искър.

Кенет Алън Скот – роден в Лондон. Мобилизиран в британските свързочни войски (август 1939). Доброволец в школата за Управление на специални операции „Сила 133“ в Кайро. Член на британската военна мисия „Клариджис“. Включен в състава на щабната чета на Втора софийска народоосвободителна бригада. Заловен (31 май 1944 г.), престоява в Софийския централен затвор до 8 септември 1944 г. Изготвя отчетния доклад за мисията „Клариджис“ до Британското военно командване и Форин Офис. След войната живее в Лондон и работи като държавен служител.

Доклад от щаба на Управлението за специални операции „Сила 133“ до военното министерство и Форийн Офис за дейността на мисията „Клариджис“; *удостоверение* за посмъртно награждаване, *съболезнователно писмо* от кралското семейство, *снимки* на Джон Маккулън Уолкър; *биографични справки* за майор Уйлям Франк Томпсън, сержант Джон Маккулън Уолкър и сержант Кенет Алън Скот; *снимки* на Уйлям Франк Томпсън.

Забележка: За Уйлям Франк Томпсън и Британската военна мисия виж **Справочни материали (СМ) – Б – 277-280.**

БЪЛГАРО-БРАЗИЛСКИ РЕВОЛЮЦИОННИ ВРЪЗКИ

ЧП – 95 Б, необработено, 2 документа, 1969 г.

Писмо и картичка от Луис Карлос Престес, генерален секретар на Бразилската комунистическа партия до Нино Н. Ски-таков от Лом. (Оригинал на португалски език и превод).

МАТЕРИАЛИ ЗА МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ

ЧП – 137 Б, необработено, 1 мека папка, 1938–1946 г.

Предадени от проф. Димитър Маринов Спасов в музейната сбирка – Свищов, а оттам – в ЦПА. Засягат дейността на младежки организации (БОНСС, ЕМОС, РМС).

Материали на БОНСС, ЕМОС, РМС – окръжни, позиви, възвания, апели, манифести, резолюции, изложения и др.; статии, писма, изложения по дейността на младежките организации; Алеков лист (1946) и др.

РАБОТНИЧЕСКИ КООПЕРАТИВЕН СТОЛ – СОФИЯ

ЧП – 138 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1987 г.

Работническият кооперативен стол, намиращ се на бул. „Хр. Ботев“ 95 – София, е създаден през 1936 г. от дейци на БКП и е закрит през 1943 г. Негов основател е Димитър Данов Митев, роден през 1910 г. в с. Водица, Търговишко, осъден за нелегална дейност и обесен през 1942 г. През 1945 г. дейността на кооперативния стол се възобновява за известно време.

Устав на кооперация за доставка на храна „Кооперативен стол“ – София (1937); инвентарна книга на кооперация „Кооперативен стол“ (1938); разрешително от полицията за откриване на гостилница в София; облигации и бележки от кооперативния стол; осигурителна книжка на Владимир Костов, общ работник в кооперативния стол (1936–1937); полицейски материали за участниците в дейността на Работническият кооперативен стол; устав на кооперативен стол „Димитър Данов“ – София (1945); „История на работническият кооперативен стол – София“ (1976) и др.; снимки – на членове на стола и тяхната дейност.

НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА ПОМОЩ НА БЪЛГАРИЯ В САЩ

ЧП – 156 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1971 г.

Препис от писмо на Георги Димитров до българо-македонските работнически просветителни клубове в САЩ в отговор на писмо на II конференция на клубовете (1936) до него; *списък* на членовете на Националния комитет (1947); *книга със списък* на дарителите; *списък* на дарителите от Детройт и размера на заявените суми; *разписки, фактури* и др. документи за събрани дарения в Чикаго, Детройт, Илинойс (1947) и др.

ПРАВИТЕЛСТВЕНА БОЛНИЦА

ЧП – 157 Б, необработено, 18 кутии, 1951–1989 г.

Правителствената болница е открита през 1950 г. Оказва медицинска помощ и лечение на висшите длъжностни лица в държавната и партийната йерархия. През годините нейната материална база, както и обхватът на лекуваните в нея, се увеличава. До 1989 г. кръгът на лицата, имащи право на лечение в Правителствената болница, се определя от Секретариата на ЦК на БКП. Постъплението включва медицинската документация на починали членове на ЦК на БКП, които са били лекувани в Правителствена обединена болница.

Лични здравни картони: резултати от медицински прегледи и изследвания; *талони и направления* за санаториално лечение; *клинични епикризи и сведения* за болнично лечение; *картони* за профилактични прегледи; *медицински талони и бележки* за оказвана бърза медицинска помощ и др.

БЗНС (ОБ.) – НИКОЛА ПЕТКОВ

ЧП – 158 Б, необработено, 1 мека папка, 1989 г.

Обръщение и преписка от група бивши членове на БЗНС (об.) – Н. Петков до Народното събрание за отмяна на Закона за разтуряне на БЗНС и за възстановяване на БЗНС (об.) – Н. Петков.

МАТЕРИАЛИ, СВЪРЗАНИ С НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В МАКЕДОНИЯ

ЧП – 159 Б, необработено, 1 твърда папка, 1943–1976 г.

Книга на Бистрицки – „Българско Костурско“ и мнение на Марко Марков за нея; *писмо* от Васил Сеизов до ЦК на БКП с бележки за срещите му с Никола Киров Трайков (Майски) и за неговите спомени за участието му в освободителните борби в Македония; *молба* от инж. Иван Стефанов Бъчваров от Варна до Цола Драгойчева с приложения към нея ксерокопия на документи, получени от д-р Аспарух Исаков от САЩ, публикувани във в. „Македонска трибуна“ (1973–1974); *докладна записка* от Раденко Григоров с приложения материали относно публикация на факсимилета на документи на Дичо Петров в приложението на в. „Нова Македония“ (1973); 5 *снимки* на Дичо Петров.

ПОМОЩ НА ЧУЖДИ ПАРТИИ

ЧП – 165 Б, необработено, 9 кутии, 1954–1982 г.

Йеменска социалистическа партия (ЙСП)

Документация по строителството на дом на ЦК на ЙСП в гр. Аден – в изпълнение на Решение Б-27/30 юли 1981 г. на Секретариата на ЦК на БКП – 2 твърди папки.

Германска единна социалистическа партия (ГЕСП)

Документация (чертежи, планове, каталози) за вътрешно обзавеждане на сграда на ЦК на ГЕСП в Берлин (1971) – 2 твърди папки.

Гръцка комунистическа партия (ГКП)

Материали по изграждане на зала към дома на ГКП в Атина: справки, информации, сведения, докладни записки по работата на специалистите от НПО „Култура“, работили по проекти-

ране и монтиране на апаратура и съоръжения на обект „Т“ в Атина – зала за многоцелево ползване на дома на ГКП, изграден съвместно със съветски организации и гръцката партийна фирма „Типоекдотики“; *документация на обект „Т“* – генерална сметка, планове, спецификации, разчети, предложения и др.

Материали по дейността на ГКП: програма на ГКП (1954); материали от V пленум на ГКП (1955); *програмна декларация* и материали от VII пленум на ГКП (1957); *Решение* на Политбюро на ЦК на ГКП (30 октомври 1957 г.) за борба против ревизионизма и сектантството; *материали* на комисия по положение то в ГКП, съставена от представители на БКП, УСРП, ПОРП, КПСС, РКП, ЧКП по време на XX конгрес на КПСС и др.

ОПОЗИЦИОННИ МАТЕРИАЛИ

ЧП – 170 Б, необработено, 4 документа, [1949–1951 г.]

Наименованието на постъплението е доста условно. То включва 4 листовки (позиви), печатани вероятно в Югославия. Не се посочва от чие име или организация се издават. Липсват данни за начините и обстоятелствата, при които са постъпили в архива.

Листовка, озаглавена „Протестна резолюция на българското малцинство“ – от Босилеградска и Димитровградска околия – по повод арестуването на Крум Миланов-Боримечката (бивш комисар на Царибродския партизански отряд) и Славчо Трънски (бивш командир на Трънския партизански отряд); *листовка* (вероятно от 1951 г.) с твърдението, че преди 7 г. българският народ повярвал, че е дошъл краят на неговите страдания, но в момента България е пълен сателит на Москва; *листовка* с обръщение „българи и българки – извършена е измяна спрямо заветите на Димитров и днес страната е загубила политическата си независимост и държавния си суверенитет“; *листовка* с портрет на Георги Димитров и обръщение „войници, подофицери и офицери“ – довели са ви за маневри с цел война срещу Югославия – това е измяна на Георги Димитров, който през 1947 г. казва, че „братството между югославските народи и българския народ е установено окончателно и завинаги“.

ПОМОЩНИ ФОНДОВЕ НА ЦК НА БРП (К)

ЧП – 176 Б, необработено, 1 мека папка, 1945–1947 г.

Постъплението включва отделни документи, свързани с подписката за построяване на Партиен дом и партийна печатница в София, за внесени суми по „Заем на свободата“ и за партиен членски внос.

Материали по подписката за фонд „Постройка на Партиен дом и партийна печатница“ – *подписки, разписки и квитанции* за внесени суми във фонда; *удостоверения* за внесени суми по „Заем на свободата“ (1945); *квитанции* за внесен членски внос за БРП (к).

БЪЛГАРИ – СЪТРУДНИЦИ НА СЪВЕТСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ В БЪЛГАРИЯ

ЧП – 180 Б, 1 опис, 39 а.е., 1930–1988 г.

Инвентарен опис.

След I Световна война съветското разузнаване насочва вниманието си към България. Една от причините за това е приемането в страната на значителна част от бившата руска армия, както и на голям брой цивилни бежанци. В годините преди и по време на II Световна война съветските специални служби засилват дейността си в България. В своя помощ те вербуват и български граждани.

Биографични бележки, служебни справки, укази за награждаване, орденски книжки, спомени и статии за дейността на сътрудници на съветското разузнаване в България.

b f » b« c c

ЧП – 184 Б, необработено, 1 мека папка, 1946–1947 г.

Информация от Христо Лъжев за тържеството при първата копка на Хаинбоазкия проход (11 август 1946 г.); *статия* „Младежкото единство е свързано с бригадирското движение“ от Живко Живков във в. „Млад бригадир“ (бр. 21 от 24 ноември 1947 г.).

МАВЗОЛЕЙ „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“

ЧП–190 Б, необработено, 1 кутия, 1949–1990 г.

Изграден на централния площад „9 септември“ („Ал. Батенберг“) в София през 1949 г. В него се съхранява балсамираното тяло на Георги Димитров, което е извадено оттам през 1990 г. и погребано в Централните софийски гробища. През 1999 г. мавзолеят е разрушен.

Протоколни тетрадки за медицинското обслужване на тялото на Георги Димитров; *протокол и таблици* за изследване цвета на видимите участъци на тялото на Георги Димитров и тяхната осветеност в саркофага; *протокол* за проведени измервания по време на корекцията на яркостта на осветлението в саркофага; *албуми* с фотографии.

ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП ПРИ АРХИВНО УПРАВЛЕНИЕ

ЧП – 194 Б, необработено, 1 кутия, 1952–1973 г.

Годишни *отчетни доклади, протоколи и резолюции* на ППО; *доклади, отчети и информации* за работата на ППО и партийните групи; *планове* за работата на ППО; *протоколи* от заседания на партийното бюро; *доклади и информации* за работата на партийните звена по политическа просвета; *доклади и мероприятия* на ППО за партийните поръчения, задачите на профорганизацията, съревнованието, дисциплината и др.

ЗАГИНАЛИ ПО ПОЛИТИЧЕСКИ ПРИЧИНИ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ (1918–1992)

ЧП – 196 Б, необработено, 7 кутии, 1992–1993 г.

Сведения и данни за загинали по политически причини български граждани през периода 1918–1992 г., уточнени през 1992–1993 г. въз основа на документи, съхранявани в българските държавни архиви.

2. Частични постъпления на документи от личен характер

СЕМЕЙСТВО АВДАЛА, МОИС ХАИМ И МАРИ СИМОН

ЧП – 160 Б, необработено, 2 меки папки, 1915–1976 г.

Моис Хаим Авдала (1896–) е роден в Пловдив. През I Световна война е на фронта (1916–1918). Член на БРСДП (т.с.) от 1918 г. През 1925 г. емигрира в Цариград, където работи в Търговското представителство на СССР. От 1930 г. живее в СССР. Член на КПСС. След връщането си в България (1945) живее в Пловдив. Членува в ППО при „Стройрайон“ – Пловдив.

Документи на Моис Хаим Авдала: биографични – автобиография, свидетелства, уволнителен билет, удостоверения, справки, заповеди, характеристики, лични карти, трудова книжка, медицински протокол, решения на пенсионни комитетии и др.; молби, заявления, речи и др.; удостоверение за материално положение на семейството (1948); писма и съобщения до него; снимки – фотография на Семьон Максимович Мирный в Москва (1961) и др.

Документи на Мари Симон Авдала: молби, заявления, удостоверения; кореспонденция – писма на Мари Авдала и писма до нея; снимки.

АВРАМОВ, РУБЕН (РУБЕН АВРАМОВ ЛЕВИ) (1900–1988)

(В СССР: Л. Михайлов, в Испания – Мигел)

ЧП – 104 Б, необработено, 2 папки, 1914–1988 г.

Роден в Самоков. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1921 г., на ВКП (б) – от 1925 г., на Испанската комунистическа партия (1936–1939). Член на ЦК на БКМС (1923–1927). Осъден задочно на смърт (1925) по процеса срещу ЦК на БКМС. Емигрира в СССР. Учи в Международната Ленинска школа в Москва (1926–1928). Завършва аспирантура по история на международното работническо движение (1934); получава звание доцент. Изпратен в

Испания (1936–1939). Дивизионен военен комисар и редактор на в. „Ел комисарио“. През 1939 г. се връща в Москва – работи в радиостанция „Хр. Ботев“ (1943–1944). След 9 септември 1944 г. се завръща в България. От 1948 г. е член на ЦК на БКП. Завеждащ отдел „Пропаганда и агитация“ (1946–1947; 1949–1950); секретар на ЦК на БКП (1950). Председател на КНИК и министър на културата (1952–1957). Завеждащ отдел „Наука, образование, изкуство и култура“ (1957–1962) на ЦК на БКП. Директор на Института по история на БКП (1962–1968). Директор на Института за съвременни социални теории при БАН (1969–1984).

Лични документи – автобиография, карта, удостоверения за народен представител, поздравления и др.; **материали** от честване 80-годишнината на Рубен Аврамов; **съболезнователни телеграми** от Долорес Ибарури, Сантяго Алварес и ЦК на Испанската КП по повод смъртта на Рубен Аврамов; **снимки** – индивидуални и групови – конференцията на РСДМС (1914), членове на БКМС с Ламби Кандев, срещи на Рубен Аврамов с артисти в Москва (1955) и др.; **албум** „Герои от Долна Баня–1923–1925 г.“, подарен на Рубен Аврамов като секретар на ЦК на БКП.

АВРАМОВ, СТЕФАН АВРАМОВ (1883–1959)

ЧП – 11 Б, необработено, 1 кутия, 1890–1957 г.

Роден в с. Марен, Еленско. Завършил Търговска гимназия в Свищов (1902) и след това право с докторат. Бил адвокат в Свищов, София и Пловдив. Общува с Димитър Благоев, Георги Кирков, д-р Никола Исаков, Никола Сакаров. Делегат на БРСДП (т.с.) на заседанията на Международното социалистическо бюро – Брюксел (1908). Формално напуска БРСДП (т.с.) през 1911 г., но не прекъсва контактите си с нея.

Лични документи – автобиография, училищни свидетелства, **тетрадка-албум** със записки, посвещения, стихове, мисли, цитати и др. като ученик в IV курс на Търговската гимназия; **тетрадка** със счетоводни уроци; **удостоверения, изложения** и **преписка** по пенсионирането му; **адвокатски бележник; протоколи** на Международното социалистическо бюро, **статия** и **спомени** за него; документи за дейността на войника Стефан Аврамов, **служещ** в I пехотна Софийска дивизия (1918); **писма** на Стефан Аврамов до Вълко Червенков (1953); **пощенски картички** и **писма** до Стефан Аврамов и др.

АВРАМОВА, БИСТРА ГЕОРГИЕВА (1921–2006)

ЧП – 127 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1986 г.

Родена в София. Дъщеря на Гео Милев. Завършва класическа филология (1945) и педагогика (1954) в СУ „Кл. Охридски“. Работи в отдел „Народна просвета“ на СГНС (1948–1951) и отдел „Предучилищно възпитание“ в Министерство на просветата (1954–1962). Заместник-министър на просветата (1963–1970). Представител на БКП в сп. „Проблеми на мира и социализма“ в Прага (1970–1975). Заместник-председател на Комитета по печата (1975–1981). Заместник-председател (1982–1987) на Славянския комитет (Комитет за българите в чужбина). Кандидат-член на ЦК на БКП (1966–1986).

Автобиографични материали; снимки – лични и семейни – родителите, съпруга, децата (Леда и Бистра) и други близки на Гео Милев; сем. Бистра и Димитър Аврамови с децата им; в театралната студия на Боян Дановски; **от обществено-политическата дейност** на Бистра Аврамова – като делегат на IX и XIII конгреси на БКП; от дейността на Комитета за работа с българите в чужбина и др.

АВРАМОВА, ЕКАТЕРИНА СТЕФАНОВА (1907–1993)

ЧП – 117 Б, необработено, 1 кутия, 1924–1986 г.

Родена в с. Аврамово, Сливенско. Член на БКМС от 1922 г., на БКП – от 1930 г. Член на ЦК на РМС и на Централното ръководство на БОНСС (1933–1935). Изключена от Университета. Секретар на РК и член на ГК на БКП в София (1935–1941). Интернирана в лагера „Св. Никола“ (1941–1943). След 9 септември 1944 г. работи в ЦК на БКП. Редактор сп. „За траен мир, за народна демокрация“ в Букурещ. Председател на Комитета за културни връзки с чужбина. Подпредседател на Бюрото на III и IV Народно събрание и първи заместник-председател на V Народно събрание. От 1971 г. е секретар на Съвета по опазване на природната среда при Държавния съвет. Член на Националния съвет на ОФ. Член на ЦК на БКП (1945–1962).

Лични документи – карти, членски книжки, покани, почетни дипломи, визитки и др.; **илюстрирани картички** от Георги Аврамов (брат) до Екатерина Аврамова; **писма и пощенски картички** от Екатерина Аврамова до близките ѝ; **спомени** за дейността ѝ преди 9 септември 1944 г. (като деловодител на ЦК на БКП, за живота ѝ в концлагера и т.н.); **снимки** – индивидуални

и групови – със семейството ѝ, с приятели и другари, от пътувания в чужбина, от обществено-политически прояви и др.

**ПОП АНДРЕЙ ИГНАТОВ ИВАНОВ
(АНДРЕЙ ИГНАТОВ ПОПДИМИТРОВ)
(ЧЕРВЕНИЯТ ПОП) (1880–1923)**

ЧП – 3 Б, необработено, 1 мека папка, 1916–1924 г.

Роден в с. Медковец, Фердинандско (Монтанско). Свещеник в с. Сливовник. Член на БКП от 1919 г. Делегат на I конгрес на БКП (т.с.) през 1919 г. Участва в Септемврийското въстание 1923 г. След разгрома на въстанието е заловен и обесен. Герой в поемата на Гео Милев „Септември“ (1924).

Лична карта на поп Андрей; *удостоверение* за пътуване като делегат на II конгрес на БКП (т.с.); *заявление* до Районния комитет на БКП (т.с.) в Лом; *писма* до поп Андрей от Ломското архиерейско наместничество; *удостоверение* за изплатени дългове на поп Андрей от наследниците му и др.

АТАНАСОВ, ГРУДИ ДИМИТРОВ (1909–1991)

ЧП – 173 Б, необработено, 2 документа, 1991 г.

Роден в с. Аязляр, дн. с. Светлен, Търговишко. Член на БКМС от 1928 г., на БКП – от 1931 г. Секретар на Окръжния комитет на БКП в Шумен (1937–1938). След провал е осъден задочно на 7,5 г. затвор. Секретар на Окръжния комитет на БКП в Шумен (1942–1944) и командир на IX ВОЗ. Осъждан задочно на смърт. След 9 септември 1944 г. е секретар на Областния комитет на БКП във Варна (1944–1947). Председател на Централната контролна комисия при ЦК на БКП (1949–1950). Председател на Главно управление на трудови резерви и заместник-министър на културата (1951–1957). Посланик в Албания (1957–1959) и в СФРЮ (1959–1967). Член на ЦК на БКП (1943–1950; 1958–1976). Заместник-председател на Националния съвет на ОФ (1967–1972). Заместник-председател на Народното събрание (1973–1976).

Писмо на Елена Атанасова (съпруга на Груди Атанасов) до ВПС на БСП; *писмо* на Груди Атанасов до ВПС на БСП (написано часове преди операцията му, по време на която той е починал).

БАКАЛОВ, ГЕОРГИ ИВАНОВ (1873–1939)

ЧП – 24 Б, 1 опис, 16 а.е., 1895–1940 г.

Роден в Стара Загора. Публицист, литературен критик и историк. Един от пионерите на социализма в България. Член на БРСДП от 1891 г. Завършва естествени науки в Женева (1891–1893). Делегат на БРСДП на Лозанския (1897) и на Амстердамския (1904) конгреси на II Интернационал. На X конгрес на БРСДП (1903) е избран за член на ЦК. През 1905 г. застава на центристски позиции и напуска БРСДП (т.с.). Като член на Социалдемократическия съюз „Пролетарий“ през 1908 г. влиза в БРСДП (об.). През 1920 г. става член на БКП (т.с.). След 1925 г. емигрира в СССР, откъдето заминава за Франция. През 1929 г. се връща в Москва и се отдава на публицистика и научна дейност. През 1932 г. се завръща в България. Като журналист, публицист и литературен критик е под влияние на Георгий В. Плеханов. Редактира списанията „Работнишко дело“ (1903–1905), „Съвременник“ (1908–1910), „Борба“ (1913–1922), „Нов път“ (1923–1925), „Звезда“ (1932–1934), „Нова литература“ (1935–1936). Превежда десетки руски и съветски книги и брошури. Съставя „Пълен руско-български речник“ (1938) и „Речник на чуждите думи“ (1939). Написва редица литературно-критически очерци – „Българската литература и социализмът“ (1911), „Беседи по изкуството“ (1924), „Български писатели и книги“ (1924), „Днешната българска литература“ (1938) и др. Траен е интересът му към българското Възраждане – „Г. С. Раковски“ (1934), „Христо Ботев“ (1934), „Очерки по българското национално революционно движение“ (1936), „Заветите на Българското Възраждане“ (1937).

Съобщение и възпоменателен лист за смъртта на Георги Бакалов; *писма* на Георги Бакалов – за абонамента на сп. „Ново време“, за разпространението на в. „Работнически вестник“, за библиотека „Знание“, за дейността на книжарницата на БРСДП; *писма и картички* до Георги Бакалов – за издаването на сп. „Труд“, за положението в България и др.

БАЛЕВ, МИЛКО КАЛЕВ (1920–2002)

ЧП – 174 Б, необработено, 356 кутии, 1947–1989 г.

Роден в Троян. Член на РМС от 1936 г., на БКП – от 1942 г. През 1943 г. е осъден на смърт и до 9 септември 1944 г. е политзатворник. След това е на организационна работа в РМС – секретар на ОК на РМС в Троян, заместник-завеждащ отдел в ЦК на РМС. От 1950 г. е на работа в апарата на ЦК на БКП – в отдел „Пропаганда и агитация“ и политически помощник на Първия секретар на ЦК на БКП. Началник на кабинета на първия (от 1981 г. – генерален) секретар на ЦК на БКП (1954–1986). Кандидат-член (1962–1966)

и член (1966–1989) на ЦК на БКП. Секретар (1979–1989) и член (1982–1989) на Политбюро на ЦК на БКП. Председател на Комисията по външнополитически въпроси и на Координационния съвет за задгранична пропаганда.

Доклади, речи, изказвания, слова, приветствия на Милко Балев пред пленуми, съвещания, срещи; *статии* на Милко Балев по различни въпроси; *седмични програми, планове и разписания* за работата на Милко Балев; *информации* за решения на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; *лична и служебна кореспонденция* – писма, докладни и паметни записки от и до Милко Балев; *материали* на Тодор Живков и Людмила Живкова, подготвяни от Милко Балев за издаване; *материали, ползвани от Милко Балев* – *информации, справки, шифрограми* от МВР; *бюлетини, справки, сведения, информации* за външната политика и международните връзки на БКП; *бюлетини* на БТА и ИСЦ; *материали* по подготовката на сп. „Ново време“ и др.

БАЛКАНСКИ, ТРИФОН РАНГЕЛОВ (1920–2005)

ЧП – 116 Б, необработено, 1 мека папка, 1944–1985 г.

Роден в с. Спанчевци, Монтанско. Член на БКП от 1942 г. Като войник преминава при югославските партизани (май 1942 г.) – в Топличкия отряд. По-късно е в Трънския отряд и във Втора Софийска народоосвободителна бригада. По време на Отечествената война (1944–1945) е помощник-командир на Втора конна бригада. В БНА заема редица командни длъжности. Има военен чин генерал-лейтенант. Първи заместник-завеждащ отдел „Военен“ („Социална и национална сигурност“) на ЦК на БКП (1965–1986). Кандидат-член (1966–1971) и член (1971–1986) на ЦК на БКП.

Автобиография; списъци на партизаните от батальон „Хр. Ботев“ и на живите участници от II Софийска партизанска бригада; *спомени* за партизанската дейност; *бележки* – „Можеше ли да се избегне Батулийската несполука“; *схеми* на пътищата на войнишкия партизански батальон „Хр. Ботев“, на II Софийска партизанска бригада и на Трънския партизански отряд; *снимки* – на поручик Дичо Петров (1943) и майор Франк Томпсън (1944), на Трифон Балкански – индивидуални и свързани с развитието на БНА и с обществената му дейност.

БОГАТИНОВА, ДОНА АЛЕКСИЕВА (1896–1988)

ЧП – 148 Б, необработено, 1 мека папка, 1988 г.

Родена в Русе. Член на БКП от 1922 г. Член на ЦК на БКП (1928, 1936–1940). Секретар на ЦК на Помощната организация (1929). Завършва едногодишната Ленинска школа в Москва (1934). Интернирана за нелегална дейност преди 9 септември 1944 г. След 9 септември 1944 г. е I секретар на Благоевски РК на БКП в София. Участва в дейността на Комитета на Движението на българските жени.

Материали във връзка със смъртта на Дона Богатинова – *некролози, траурно слово, съболезнователни писма* и др.

БОГДАНОВ, СТЕФАН ИВАНОВ (1910–1986)

ЧП – 106 Б, необработено, 1 мека папка, 1985 г.

Роден в гр. Трявна. Участва в нелегална дейност – има разни функции при ЦК на БКП, НРПС, БКМС и МОПР (1929–1937), а от 1937 до 1941 г. изпълнява специално партийно поръчение. Интерниран (1941–1942) и политзатворник (до 9 септември 1944 г.). Работи в органите на МВР (1944–1949). Осъден по т.нар. Трайчостовски процеси и лежи в затвора (1949–1956). Директор на ДП „Българска фотография“ (1958–1962).

Открито писмо на Стефан Богданов до Йордан Йотов, секретар на ЦК на БКП; „Една съдба – 1949–1956“ – мемоарно изложение от Стефан Богданов за процеса срещу Трайчо Костов и за собствената му съдба.

БОЗВЕЛИЕВ, КОНСТАНТИН ТЕНЕВ (1862–1951)

ЧП – 61 Б, необработено, 1 мека папка, 1892–1964 г.

Роден в Цариград. Един от първите социалисти в България. Получава основно образование в Казанлък. Сам научава руски и френски език. През 1889–1890 г. основава първия социалистически кръжок в Казанлък. Участва в Търновската сбирка и Бузлуджанския конгрес 1891 г. През 1892–1894 г. е един от ръководните дейци на Българския социалдемократически съюз (БСДС). През 1898 г. е избран за член на ЦК на БРСДП и негов касиер, а през 1900–1902 г. е секретар-касиер на ЦК и помощник-редактор на в. „Работнически вестник“. През 1903 г. преминава в партията на широките соци-

алисти и до 1919 г. (с прекъсване) е секретар на ЦК на БРСДП (об.). През 1908–1911 г. е кмет на Казанлък. От 1913 г. в продължение на 14 г. е народен представител. След 1934 г. се оттегля постепенно от активна политическа дейност. Сътрудничи в социалдемократически и кооперативни периодични издания – обществено-литературния сборник „Социалдемократ“ (1892–1894), сп. „Кооперативно дело“ (1924–1943), сп. „Червена трибуна“ (1928–1934), сп. „Кооперативно движение“ (1936–1944) и др. Автор е на книгите: „Какво искаме ние социалистите. Обяснение програмата на Работническата социалдемократическа партия – обединена.“ (1919), „Спомени. Т. 1. До Освободителната война включително. 1868–1878“ (1942).

Препис от дешифрирана полицейска телеграма за попаднали в полицията две писма, с които Казанлъшката социалистическа група призовава за общо събрание в Пловдив (1892); *писмо* от Константин Бозвелиев за противоречията между партис-ти и съюзисти (1893); *писма-картички* до Константин Бозвелиев (1901–1902); *ръкописни бележки* на Константин Бозвелиев за историята на Работническата социалдемократическа партия (1908); *ръкопис* „Документи за историята на социализма в България“ от Константин Бозвелиев; *неразшифровани стенографски бележки* на Константин Бозвелиев по история на партията; *ръкопис* „Възникване на социалистическото движение в България“ (по данни на Константин Бозвелиев –1964 г.).

БОКОВ, ГЕОРГИ ФИЛИПОВ (1920–1989)

ЧП – 124 Б, 1 опис, 19 а.е., 1936–1973 г.

Инвентарен опис.

Роден в с. Якоруда, Разложко. Член на РМС от 1935 г., на БКП – от 1940 г. Студент в Юридическия факултет на Софийския университет (1942–1943). Членува в БОНСС. През юни 1943 г. е изпратен в трудова рота, откъдето избягва и става партизанин в отряд „Н. Парапунов“. След 9 септември 1944 г. е Първи секретар на ОК на РМС в Разлог. От 1946 г. работи във в. „Работническо дело“ – главен редактор (1958–1976). Председател на СБЖ (1960–1976), заместник-председател на МОЖ (1971–1976). Кандидат-член (от 1958 г.) и член (1962–1976) на ЦК на БКП; член на Секретариата на ЦК на БКП (1968–1976). Автор на публицистични книги – „Журналистика, публицистика, време“ (1970), „През погледа на публициста“ (1970), „За кого работи времето“ (1974) и на мемоарите „Страници из партизанския дневник“ (1971).

Лична карта; партизански дневник и материали, събрани

и писани от Георги Боков като политкомисар на партизански отряд; *публикации* на Георги Боков (1936–1943); *доклади* за Христо Кабакчиев и Владимир И. Ленин; *статии* за журналистиката, публицистиката и печата; *речи* по случай 10 г. Българска телевизия, 65 г. в. „Земеделско знаме“ и др.; *приветствия* пред I среща на журналистите от Балканите и Адриатика, за 50 г. юбилей на в. „Правда“ и др.; *материали*, събирани от Георги Боков за книгата му за Енчо Стайков.

БОНЕВ, ВЛАДИМИР
(ВЛАДИМИР БОНЕВ АМИДЖИН)
(1917–1990)

ЧП – 162 Б, 1 опис, 270 а.е., 1971–1988 г.

Инвентарен опис.

Роден в с. Горно Уйно, Кюстендилско. Член на РМС от 1930 г., на БКП – от 1935 г. Завършва медицина в Белград и София (1937–1942). Командир на Софийската бойна организация (1944). След 9 септември 1944 г. е I секретар на Околийския (1946–1948) и на Окръжния (1959–1962) комитет на БКП в Кюстендил, секретар на ГК на БКП в София (1952–1959). Главен секретар и първи заместник-председател на Националния съвет на ОФ (1962–1972). Председател на Народното събрание (1972–1981). Кандидат-член (1958–1961) и член (1961–1989) на ЦК на БКП. Член на Секретариата на ЦК на БКП (1966–1972).

Биографични бележки; изказвания пред Народното събрание; *бележки* за работата с жалбите, сигналите и изложенията до Народното събрание; *статии* във вестници („Работническо дело“, „Народна младеж“, „Народна армия“, „Земеделско знаме“ и др.) и списания („Международни отношения“, „Идеологическа политика“ и др.); *информации* за ръководени от Владимир Бонев делегации в чужбина; *интервюта* за Българско радио и телевизия, Унгарското радио, Чехословашката телевизия, Телеграфната агенция на СССР (ТАСС) и др.; *приветствия* пред конференции, симпозиуми, срещи и др.; *доклади, слова, приветствия* на Владимир Бонев като председател на БПФК; *писма* на Владимир Бонев до институти и организации; *поздравителни писма и телеграми* до Владимир Бонев; *лична кореспонденция* и др.

БОТУШЕВ, НИКОЛА ГЕОРГИЕВ (1897–1941)

ЧП – 5 Б, 12 а.е., 1934–1941 г.

Инвентарен опис.

Роден в Сливен. Участва в Първата световна война, Войнишкото въстание (1918), Транспортната стачка (1919–1920), Септемврийското въстание 1923 г. Член на Военната организация на БКП (1924–1925); политзатворник (1925–1931). Секретар на ОК на БКП – Бургас (1932). Организира нелегални печатници в София (1934–1939). Командир на нелегална бойна група (1941) в София. Арестуван и осъден на смърт; обесен в Софийския централен затвор.

Документи за обществено-политическата му дейност; *лична кореспонденция* – писма и бележки до близките му; *молби* за отмяна на смъртната му присъда и др.; портретна *снимка* на Никола Ботушев с предсмъртно посвещение на гърба до съпругата му Екатерина Ботушева.

БОЧЕВ, БОЧО (БОЧО БОЧЕВ ПЕТРОВ) (1877–1964)

ЧП – 26 Б, необработено, 1 твърда папка, 1895–1964 г.

Роден в Карлово. Работил като лекар в различни градове на страната. Главен лекар на болницата във Фердинанд (Монтана) по време на Септемврийското въстание 1923 г.

Лични документи – удостоверение за възпоменателен медал „100 г. на Ф. Габелсберг“, профсъюзни членски книжки, членски карти за Български червен кръст (БЧК) и Български лекарски съюз (БЛС); курортна книжка и др.; *кореспонденция* – писма и картички от и до Бочо Бочев от членове на семейството му, близки, приятели, колеги; *картичка* с портретите на министрите от първото българско правителство (1878) заедно с княз Александър Дондуков; *снимки* на Бочо Бочев с членове на семейството му и с близки, приятели, колеги.

БЪЛГАРАНОВ, БОЯН ПЕТКОВ (1896–1972)

ЧП – 114 Б, необработено, 2 кутии, 1943–1980 г.

Роден в Шумен. Член на БКП от 1920 г. През 1924 г. е в ръководството на Военната организация на БКП (т.с.). Заловен от полицията, получава смъртна присъда (1925), заменена с доживотен лагер. През 1933 г. е амнистиран. Емигрира в СССР. През 1936 г. се завръща в България. Избран за член на ЦК на БКП (1937). От 1941 г. е в състава на Централната военна комисия на ЦК на БКП. След 9 септември 1944 г. е помощник-командир на Втора армия в Отечествена война. През 1945–1947 г. е командир на V дивизия, директор на Народната милиция. Началник на Политическо управление на БНА (1947–1948). През 1948–1954 г. е на стопанска работа. Завещаващ отдел на ЦК на БКП (1954–1956). Член на ЦК на БКП (1945–1972). Секретар (1956–1967) и член (1957–1972) на Политбюро на ЦК на БКП. Председател на Националния съвет на ОФ (1967–1972).

Документи на Боян Българанов – укази за награждаването му; *библиография* на произведения на Боян Българанов; *статия* „Положението в България“, отпечатана в албанския в. „Башкими“ (1943) – орган на Националноосвободителния фронт в Албания; *доклади и речи* на Боян Българанов; *спомени* за Христо Михайлов; за Нишката и Косовската военна операции (1944) и др.

Документи на Анна Българанова (съпруга) – *лични документи*: паспорт, делегатски карти, удостоверения, укази за награждаване, покани, биографична справка и др.; *доклади и речи* на Анна Българанова; *спомени* за Георгица Карастоянова, Димитър Хаджимитев, Георги Гачев; *писма и пощенски картички* до Анна Българанова; *биографичен очерк* за Георгица Карастоянова от Цанко Грозев.

Документи на Петко Минчев Българанов (баща) – *автобиография*; *сведение* за Петко Българанов от Стефанка Ст. Цанева от Русе; *спомени* на Петко Българанов; *разкази* из живота на животните, написани от Петко Българанов като учител.

Снимки на членовете на сем. Българанови.

БЪЛГАРИ-ДЕЙЦИ НА ЧУЖДЕСТРАННИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ, КОМУНИСТИЧЕСКИ И РАБОТНИЧЕСКИ ПАРТИИ

ЧП – 44 Б, необработено, 1 мека папка, 1930–1943 г.

Петре Борила (Йордан Русев), секретар на Румънската комунистическа партия – *писмо* до сестра му и брат му в Кула; *Лилия Александрова Карастоянова* – *автобиография, комсомолски билет, отчетен картон* за кадрите, *заявление* за изпращане в партизански отряд, *копие от награден лист, статия* във в. „Комсомолская правда“ с биографични данни.

Забележка: За Лилия Карастоянова виж ЧП – 123 Б.

БЪЛГАРОВА, РАДА ИЛИЕВА (1908–)

ЧП – 135 Б, необработено, 1 мека папка, 1937–1988 г.

Родена в Севлиево. Завършила прогимназия. Словослагателка (1924–1928). Член на Комсомола. През 1928 г. идва в София. Работи с Начо Иванов в НРПС (Съюз на печатарите). Арестувана с Кунка Апостолова и Невена Попова (1931). През 1932 г. заминава за СССР (Москва). След известно време се завръща в България. След 9 септември 1944 г. работи в Комитета на българските жени, където е пенсионирана (1962) и предава работата си на Елена Лагадинова.

Спомени на Рада Българова – за комсомолската ѝ дейност; за женското движение; за работата ѝ като сътрудник на ЦК на БКП; за учението ѝ в Международната Ленинска школа (Москва); *спомени* за Георгица Карастоянова; *сведения* за отделни дейци (Илия Василев-Бойко, Петър Искров, Цола Драгойчева) и др.; *брошура* „100 г. от основаването на първите женски дружества в България“ от Здравка Воденичарова и Невена Попова; *снимки* – индивидуални и със съпруга ѝ Петър Йорданов; *группови* – с другари в Чепино (1937), участие в конгрес на жените в Китай, в Народното събрание, с разни делегации и др.

Забележка: Снимките са включени във фототеката на ЦПА.

ВАПЦАРОВ, НИКОЛА ЙОНКОВ (1909–1942)

ЧП – 55 Б, необработено, 3 документа, [1940–1941]–1979 г.

Роден в Банско. Завършва Машинното морско училище във Варна (1932). Работи като огняр, а по-късно като машинен техник във фабрика „Книжна и дървена индустрия“ в с. Кочериново, Дупнишко. През 1936 г. се премества в София. Работи като техник в мелница, огняр по БДЖ и др. Деен член на основания през 1938 г. нелегален македонски литературен кръжок. През 1940 г. издава стихосбирката си „Моторни песни“. През 1941 г. редактира в. „Литературен критик“. През 1941 г. става помощник на Цвятко Радойнов, ръководител на Военния отдел на ЦК на БКП. Разкрит, арестуван, осъден на смърт и разстрелян в София (23 юли 1942 г.).

Доклади на Никола Вапцаров по въпроси на поезията; *писмо* от близките на Никола Вапцаров по повод „превода“ на стихотворенията му на „македонски“ език.

ВАСИЛЕВ, СТЕФАН КОСТАДИНОВ (1919–2005)

ЧП – 189 Б, необработено, 3 кутии, 1944–1997 г.

Роден в Батак. Ятак и партизанин, участник в Отечествена война. Първи секретар на Софийския ГК на БКП (1966–1968). Министър на народната просвета (1968–1973). Професор по хидравлика (1969–1986) в Инженерно-строителния институт (ИСИ) – София. Кандидат-член (1961–1966) и член (1966–1976) на ЦК на БКП. Член на Секретариата (1966–1969) на ЦК на БКП. Народен представител (1966–1976).

Писмо на Стефан Василев до директора на ЦДА; *автобиографични бележки*; *фронтови дневник* (25 декември 1944 – 12 март 1945 г.) на Стефан Василев; *писма и телеграми* до Стефан Василев на фронта; броеве от *фронтови вестник* „Тунджанец“; *мемоари* – „Фронтотаци“ и „Без пагони на война“; „История на БСП в гр. Батак“ от Стефан Василев и колектив; *справки, сведения, писма* и др., ползвани от Стефан Василев при написване на „История на БСП в гр. Батак“; *отпечатки* от вестници и списания и *копия* на документи във връзка с дейността на Стефан Василев (1944–1989); *снимки* – лични и свързани със служебната и обществено-политическата му дейност.

ВЕЛИКОВ, ВЕЛИКО ИЛИЕВ (1919–)

ЧП – 143 Б, необработено, 1 мека папка, 1940–1984 г.

Роден в с. Стежерево, Свищовско. Член на РМС от 1938 г., на БКП – от 1942 г. За нелегална дейност осъден на 15 г. затвор (1942). След 9 септември 1944 г. работи в ОК на БКП – Свищов (1944–1950). Инструктор в ЦК на БКП (1950–1956). Секретар на ОК на БКП – Свищов (1957–1959). Сътрудник в сектор „Лични писма“ на ЦК на БКП (1960–1978) до пенсионирането си.

Телефтерче със записки от Велико Великов в Плевенския затвор (1943–1944); съветски песни; *спомени* на Велико Великов за ремсовата му дейност; за осъждането и престоя му в Плевенския затвор; за работата му в Околийския комитет на БКП в Свищов, в орготдела и в сектор „Лични писма“ на ЦК на БКП; *снимки* – индивидуални и групови.

Забележка: Снимките са включени във фототеката на ЦПА.

ВИДИНСКИ, РАДЕНКО РАНГЕЛОВ (1899–1974)

ЧП – 186 Б, необработено, 1 кутия, 1925–1978 г.

Роден в с. Трекляно, Кюстендилско. Член на БКП от 1918 г. Народен представител от РП (1931). От 1934 до 1936 г. е в Съветския Съюз. Член на Политбюро (1936–1941) на ЦК на БКП. Интерниран (1941–1943). От есента на 1943 г. е партизанин. След 9 септември 1944 г. е директор на Народната милиция, пълномощник на ЦК на БКП, заместник-министър. Министър на строежите и строителните материали (1956–1959), завеждащ отдел на ЦК на БКП; заместник-председател на НС на ОФ (1969–1974). Член на ЦК на БКП (1948–1974). Многократно избран за народен представител.

Автобиографии и автобиографични бележки; спомени на Раденко Видински; *личен бележник; речи, доклади, приветствия, информации, бележки* на Раденко Видински; *писма* до Тодор Живков; *материали* (доклад, справки, сведения, бележки, извадки) от Райчо Стоев Милев за Босилеградския (Средоречки) партизански отряд и др.

ГАНЕВ, ДИМИТЪР (ДИМИТЪР ГАНЕВ ВЪРБАНОВ) (1898–1964)

ЧП – 65 Б, необработено, 1 мека папка, 1944–1950 г.

Роден в с. Градец, Сливенско. Член на БКМС от 1918 г., на БКП – от 1921 г. Участва в I Световна война. След това е учител. През 1924 г. се установява в София като работник. Член на ЦК на НРПС (1925–1929). Един от редакторите на в. „Свободна Добруджа“ (1926–1934) и на легалното издание на ЦК на БКП в. „Новини“ (1926–1928). От 1929 г. е член на ЦК на БКП. Секретар (1929–1935) на Добруджанската революционна организация (ДРО). През 1934 г. е включен в състава на ЦК и на Секретариата на Румънската комунистическа партия. През 1935 г. е арестуван от румънските власти и осъден на 10 г. затвор. През 1940 г. е освободен (по силата на Крайовския договор). През 1942 г. е включен в състава на Политбюро на ЦК на БКП. След 9 септември 1944 г. е завеждащ Масовия отдел на ЦК на БКП, главен редактор на в. „Работническо дело“, секретар на Софийския областен и на ГК на БКП. Министър на външната търговия (1948–1952). Посланик в Румъния и Чехословакия (1952–1954). Секретар на ЦК на БКП (1954–1959). От 1957 г. отново е член на Политбюро на ЦК на БКП. От 1958 г. до смъртта си е председател на Президиума на Народното събрание.

Статии на Димитър Ганев; *лични бележници*; *бележки* за Отечествения фронт; *писмо* от Антон Югов във връзка със статия на Димитър Ганев; *спомени* от Анастасия Алексиева (съпруга) за Димитър Ганев; *снимки* на Димитър Ганев.

ГАНЕВ, ХРИСТО СЪБЕВ (1903–1979)

ЧП – 121 Б, необработено, 1 мека папка, 1930–1986 г.

Роден в с. Водица, Търговищко. Член на БКМС от 1921 г. През 1930 г. емигрира във Франция (Лион). Участва във френската съпротива. През 1950 г. се връща в България.

Автобиография; *членски и лични карти* на Христо Ганев; *сведения* за Христо Ганев; *автобиография* на Райна Хр. Ганева (съпруга); *удостоверения* (френски език) от Шарл Перек – комендант в Лион по време на съпротивата (1941–1945) за Христо Ганев и за Райна Ганева; *писмо* (френски език) от ЦК на Френската комунистическа партия, че Христо Ганев е имал отговорни длъжности във ФКП по време на съпротивата; *спомени* на Дафинка Хр. Ганева-Стоянова (дъщеря) за родителите ѝ; *сним-*

ки – Христо Ганев и съпругата му; българите в Лион на излет; българи-доброволци във Френската армия (1940); българи-германски пленници след разгрома на Френската армия и др.

ГАНЧОВСКИ, НЕДЕЛЧО ЦВЕТКОВ (1920–1983)

ЧП – 132 Б, необработено, 1 твърда папка, 1936–1968 г.

Роден в с. Смолско, Софийско. Член на РМС от 1937 г., на БКП – от 1941 г. Политзатворник (1941–1944). Личен секретар на Георги Димитров като министър-председател (1946–1949). Работи в ЦК на БКП като инструктор, завеждащ сектор, заместник-завеждащ отдел. Началник на Управление „Радио и телевизия“ (1961–1966). От 1969 г. до смъртта си е директор на Партиздат.

Стенографски записки за лица, факти, събития (оценки за обществено-политическия живот и върху творчеството на отделни личности) – дешифрирани от Стефан Банов.

ГЕВРЕНОВ, ИВАН СЛАВОВ (1884–1966)

ЧП – 76 Б, необработено, 1 мека папка, Б. д.

Роден в с. Ичера, Котленско. Завършил Френски колеж (Варна). Следвал машинно инженерство в Лиеж и Брюксел (Белгия). Поддържал връзки със социалдемократически групи в Белгия. През I Световна война служи в I аеропланно отделение. Политемигрант в Югославия и Париж (1925–1926). От 9 септември 1944 г. до национализацията 1947 г. е председател на Общия съюз на индустриалците, а след това – директор на Държавно индустриално обединение „Каучукова и обувна промишленост“. Член на БКП от 1948 г. Арестуван на 1 април 1949 г., а през октомври 1949 г. – изключен от БКП. Осъден на доживотен затвор, през 1954 г. – помилван. Пленумът на ЦК на БКП (септември 1956 г.) сменя част от политическите обвинения срещу него. Възстановено е членството му в БКП. По повод предявено от него искане за пълна рехабилитация е изключен от БКП (1958). Наказанието е отменено 1961 г.

Автобиография на Иван Славов Гевренов – ръкопис и машинописен препис.

ГЕНОВ, ГАВРИЛ (ГАВРИЛ ГЕНОВ ДИМИТРОВ) (1892–1934)

ЧП – 78 Б, необработено, 1 мека папка, 1923–1924 г.

Роден в с. Живовци, Монтанско. Член на БРСДП (т.с.) от 1912 г. През I Световна война е офицер на фронта. Секретар на Окръжния комитет на БКП във Враца (1920–1923). Участва в подготовката и провеждането на Септемврийското въстание 1923 г. Осъден задочно на смърт. Емигрира в СССР. Член на Задграничния ЦК на БКП (1925–1926). Работи в Българската секция на Коминтерна и в Крестинтерна.

Писма на Гаврил Генов до съпругата му Иванка Генова, брат му Кольо и други близки.

ГЕОРГИЕВ, ИВАН (ИВАН ГЕОРГИЕВ НЕДЕВ) (1901–)

ЧП – 150 Б, необработено, 1 мека папка, 1919–1962 г.

Роден в с. Кайнарджа, Силистренско. Участник в дейността на Добруджанската революционна организация (ДРО). След 9 септември 1944 г. известно време работи в МВР. Член на Бюрото на ЦКРК на БКП.

Лични документи – членски книжки за ОРПС, пропуск за МВР, *писма* до Иван Георгиев и др.; *брошури* – „10 г. Добруджанско женско културно-просветно дружество – Варна“ (1930–1940); „Добруджа в общия конфликт на интереси. Политико-икономически етюд от д-р П. Вичев“, издадена в София, 1919 г.

ГЕОРГИЕВ, СЪБИ ДИЧЕВ (1911–1943)

ЧП – 9 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1943 г.

Роден в с. Вълчи дол, Провадийско. Интербригадист в Испания (1936–1939) под името Михаил Строгов. Преминал във Франция и задържан в лагера Аржелес сюр мер (1940–1941). След 1941 г. е нелегален в България. Член на бойна група в София. Убит в престрелка с полицията.

Писма от Съби Дичев до сестра му и приятелката му (Ца-

риград, 1936); *писма* до баща му и майка му (Аржелес сюр мер, Франция, 1940); *писма* до родителите му след освобождаването му от лагера (Женева, 1941) и др.

ГЕОРГИЕВ, ЯНЧО (ЯНЧО ГЕОРГИЕВ ЯНЧЕВ) (ДЕВЕДЖИЕВ) (1912–1985)

ЧП – 128 Б, необработено, 1 мека папка, 1933–1987 г.

Роден в с. Калайджи дере, Гюмюрджинско. Семейството му се преселва в Хасково. Партизанин. Помощник-командир на 10 дивизионен артилерийски полк (1944–1945). Завършва ВПШ при ЦК на БКП. Първи секретар на Окръжния комитет на БКП – Хасково. Член на ЦК на БКП.

Обвинителен акт (1933) за политическа дейност на Янчо Георгиев; *заповед* на Щаба на III ВОЗ от НОВА (13 септември 1944 г.); *разписка* за предадена помощ за фронта; *документи* за 10 дивизионен артилерийски полк; *справка* за Янчо Георгиев; *спомени* за Янчо Георгиев от Марко Лозанов, Мата Янчева, Кана Докузова, Йосиф Киров; *снимки* – Янчо Георгиев като помощник-командир в I Българска армия (1944–1945); излет на комунисти в Хасково (1938); партизаните от Хасковския отряд влизат в Хасково (10 септември 1944 г.); курсисти от ВПШ на екскурзия в СССР (1954) и др.

ГЕЧЕВ, МИНКО ДОЧЕВ (1923–2002)

ЧП – 140 Б, необработено, 1 кутия, 1945–1987 г.

Роден в Троян. Партизанин (1943–1944). Непосредствено след 9 септември 1944 г. обвинен от другарите си в предателство. Изключен от БКП и подложен на гонения. Повече от 40 г. се бори да докаже невинността си.

Протоколи за разпит, *сведения*, *изложения*, *показания* по делото срещу Минко Гечев (1945–1947); *преписи* от обвинителния акт и присъдите на Ловешкия областен съд и на Русенския апелативен съд; *молби* и *изложения* от Минко Гечев до КК, ЦКРК и конгреси на БКП (1951–1986); *изложения* от ген. Христо Добрев и Марин Грашнов до ЦКРК на БКП; *стенограми* от проведени разговори на ЦКРК с Минко Гечев, бивши партизани, ята-

ци и др.; *решение* на Бюрото на ЦКРК (Протокол № 14 от 14 и 16 септември 1987 г.); *стенограма* към Протокол № 14 на Бюрото на ЦКРК; *протокол* за среща-разговор със съпартизаните на Минко Гечев – Марин Грашнов, Петко Колевски, Дочо Поландаков и Стефан Христов – за запознаването им с решението на Бюрото на ЦКРК (24 септември 1987 г.); „Партизански дни и нощи (разказ за Троянската чета)“ – *мемоари* на Минко Гечев.

ГЛАВИНЧЕВ, ЛЕВ НИКОЛОВ (1903–1970)

ЧП – 36 Б, необработено, 3 документа, [1934]–1970 г.

Роден в Охрид. Член на БКП от 1941 г. Следва право в Софийския университет (1922–1926). Член на ВМРО (об.) от 1928 г. За антивоенна дейност е осъден през 1936 г. на 15 г. затвор. Освободен през 1940 г. Член на Централната военна комисия при ЦК на БРП (1942–1943). Командир на I ВОЗ (май-септември 1943 г.). Сътрудник на Главния щаб на НОВА. След 9 септември 1944 г. работи в Министерство на вътрешните работи (1945–1946), заместник-командир на Гранични войски (1947–1949). На IX конгрес (1966) избран за член на Контролно-ревизионната комисия при ЦК на БКП. Член на ЦК на Съюза на бойците против фашизма и капитализма (1960–1970).

Автобиография; писмо от Лев Главинчев, затворник в Софийския централен затвор, до Софийския съд; *докладна записка* от Лев Главинчев до Борис Велчев, секретар на ЦК на БКП.

ГОЧЕВ, ГАВРАИЛ САВОВ (1900–1992)

ЧП – 181 Б, 1 опис, 48 а.е., 1924–1988 г.

Роден в с. Еникьой, Ксантийско. От 1916 г. живее в Пловдив. Член на БКП от 1919 г. За участие в Септемврийското въстание 1923 г. е арестуван, по-късно освободен под гаранция. Емигрира в Съветския Съюз. В Ленинград завършва Интернационална школа, след което се завръща в България и се включва в изграждането на Военната организация на БКП. От 1927 г. е политемигрант в Югославия. Установява се в Загреб и работи за нелегалния партийен канал София – Виена (1927–1929). След дадена амнистия през 1929 г. се завръща в България и е включен в състава на Окръжния комитет на БКП – Пловдив. През 1931 г. е отстранен от състава на Окръжния комитет и от партията. След 9 септември 1944 г. членството му в БКП е възстановено и той работи в Областния комитет – Пловдив и в ЦК на БКП (1945–1949).

Уличен във вражеска дейност, той е арестуван и въдворен в ТВО – Белене (1949–1953). След това е реабилитиран, членството му в БКП отново е възстановено, а през 1961 г. е утвърден за активен борец.

Биографична справка; мемоарни материали на Гавраил Гочев – „БКП и въоръжената борба 1923–1925 г.“; „Шпиономания“ – спомени за репресиите 1949–1953 г.; *бележки* по повод процеса срещу Трайчо Костов; *бележки* по повод смъртта на Христо Гюлеметов; *бележки* върху спомените на Благой Попов за репресиите в СССР и България; *показания* на Владимир Георгиев пред полицията в Пловдив (1924) с *ръкописна бележка* на Гавраил Гочев; *спомени* на Йонко Панов с *бележки* на Гавраил Гочев; *писма* на Антон Иванов до Гавраил Гочев по проблемите на емиграцията в Москва (1929); *писма* от Йонко Панов до Гавраил Гочев (1959); *бележки* за разговор на Гавраил Гочев с Никола Павлов по повод неизяснени въпроси, свързани с „Шпиономания“; *документи на други лица* – *изложение* на Никола Павлов, писано в Шуменския затвор, до ЦК на БКП за следствието срещу него и процеса срещу Трайчо Костов; *спомени* на Христо Чобанов за партизанския отряд „Антон Иванов“; *спомени* на Благой Попов и др.

ГУЛАБЧЕВ, СПИРО КОНСТАНТИНОВ (1856–1918)

ЧП – 18 Б, необработено, 1 мека папка, 1888–1908 г.

Роден в Лерин. Политически деец, публицист и издател. Създател на сиромасомилството. Първоначално учи в Цариград, Одрин и Пловдив, а по-късно в Русия (1877–1886) – две години в Московската духовна семинария, после в Московския университет (Право), а от 1881 г. – в Историко-филологическия факултет на Киевския университет. Учител в Габровската, Видинската и Търновската гимназии (1887–1889). Превежда и разпространява народническа литература. През 1890 г. открива печатница в Русе. Издава книги с анархистично съдържание. Печата и местни либерални вестници. Един от основоположниците и идеолозите на анархизма в България.

Дневник на Спиرو Гулабчев; *ръкопис (изследване)* за Македоно-одринската революционна организация; *бележки* по Македонския въпрос; *резолюция* на митинг в София (1908) на македоно-одринската емиграция; *тетрадка със записки* по фило-

софия (на френски език); *биографични бележки* от Трифон Илиев Гулабчев (племенник на Спиро Гулабчев) за семейството на Спиро Гулабчев и др.

ГЮРОВ, СТОЯН (СТОЯН ГЮРОВ ИВАНОВ) (1915–2001)

ЧП – 126 Б, необработено, 2 меки папки, 1938–1963 г.

Роден в с. Дедово, Трънско. Член на РМС от 1932 г., на БКП – от 1938 г. Политзатворник (1942–1944). Секретар на ОК на БКП в Трън и Перник (1944–1950). Завеждащ отдел „Партийни, профсъюзни и младежки органи“ в ЦК на БКП (1950–1951). Заместник-министър на вътрешните работи – генерал-майор (1951–1958). Председател на Централния съвет на профсъюзите (1959–1961). Посланик в СССР (1967–1973) и в Пакистан (1968–1970). Първи заместник-министър на снабдяването и държавните резерви (1973–1977). Кандидат-член (1954–1958) и член (1958–1981) на ЦК на БКП. Народен представител (1946–1949; 1958–1971).

Лични документи – биографична справка, удостоверения, квитанции, разписки и др.; *обществено-политическа дейност* – доклади, изказвания, планове, тезиси, бележки; *личен бележник* (1944–1947) като секретар на ОК на БКП – Трън; *тетрадка* с бележки от заседания, събрания, пленуми; *свитък-лекции*, разпространявани в затвора в Кюстендил (до 9 септември 1944 г.) и др.; *литературно-творческа дейност* – *тефтерче* с литературни опити; *тетрадка* с размишления и стихове; *бележник* с литературни бележки и мисли; *други материали* – *изложение* до Околийския управител за положението в Трънско (1938); *спомен* за мобилизацията и Балканската война (1912); *устав* на въздържателно дружество „Слънце“ (1938) в с. Радово, Трънско; *протокол* от събрание на групата на БРП в с. Радово, Трънско (1946) и др.; *снимки* – Стоян Гюров и Гочо Гопин (1940); Стоян Гюров с българската делегация на 34 конгрес на френските профсъюзи и др.

ДАМЯНОВ, ГЕОРГИ (ГЕОРГИ ДАМЯНОВ ПЪРВАНОВ) (БЕЛОВ) (1892–1958)

ЧП – 66 Б, необработено, 1 мека папка, 1946–1958 г.

Роден в с. Лопушна, дн. Георги Дамяново, Фердинандско (Монтанско). Член на БРСДП (т.с.) от 1912 г. Учител в с. Ковачица, Монтанско. Уволнен за социалистическа пропаганда. Телеграфист в гр. Фердинанд. Офицер в I Световна война. Районен партиен секретар. Член на Окръжния комитет на БКП във Враца (1919–1923). Командир на Лопушанската дружина в Септемврийското въстание 1923 г. Осъден задочно на смърт. Емигрира в Югославия, а през 1925 г. – в СССР, където завършва Военната академия „Фрунзе“ (1929). Известно време служи в Червената армия. През 1934 г. преминава на работа в Коминтерна. Завръща се нелегално в България и с Трайчо Костов и Станке Димитров подготвят и провеждат VI пленум на ЦК на БКП (1936). На пленума е избран за член на Политбюро. През 1937 г. заминава отново за СССР и продължава работата си в Коминтерна като завеждащ отдел „Кадри“. Член на Задграничното бюро (ЗБ) на ЦК на БКП. През октомври 1944 г. се завръща в България. Завеждащ Военния отдел на ЦК на БКП (1944–1945). Член на Политбюро (от 1945 г.). През 1946 г. е секретар на ЦК на БКП. Министър на отбраната (1946–1950). Има военен чин генерал-лейтенант. От май 1950 г. до смъртта си е председател на Президиума на Народното събрание.

Статии на Георги Дамянов; *новогодишно приветствено слово* на Георги Дамянов (като председател на Президиума на Народното събрание); *писма* на Георги Дамянов до Вълко Червенков (1953); *лекарски протокол* за здравословното състояние на Георги Дамянов; *съболезнователно писмо* за смъртта му от Иранската народна партия (ТУДЕ).

ДАНАИЛОВ, ТОДОР АТАНАСОВ (1887–1959)

ЧП – 195 Б, необработено, 1 кутия, 1920–1959 г.

Роден в Дупница. Секретар на Софийската организация на БРСДП (т.с.) (1913–1919) и на БКП (т.с.) (1919–1923). Член на ОК на БКП – София (1919–1923). Общински съветник в София (1920–1922). Дългогодишен кооперативен деятел; работи в кооперация „Освобождение“, в кооперация „Напред“, а след 9 септември 1944 г. – в ЦКС. През 1960 г. съпругата му Ана Христова Данаилова предава неговата архива в ЦПА; регистриран е **фонд 252 Б**, който по-късно е закрит. Част от документите са присъединени към **фонд 171 Б**, а останалите са включени в **ЧП – 195 Б**.

Статии и бележки на Тодор Данаилов за развитието на кооперативното движение в България, за кооперация „Освобождение“ и кооперация „Напред“ и др.; спомени на Тодор Данаилов за Димитър Благоев, Георги Кирков, Георги Димитров, Борис Хаджисотиров, артиста Стефан Киров, за Войнишкото въстание 1918 г., за дейността на Софийската организация на БРСДП (т.с.) и др.; доклади и бележки на Тодор Данаилов по различни въпроси; снимки – от Пловдивския панаир и различни промишлени предприятия.

ДЕМИРЕВ, АПОСТОЛ СЛАВОВ (1899–)

ЧП – 8 Б, необработено, 1 мека папка, 1928–1936 г.

Роден в с. Николаевка, Варненско. Член на БКП от 1920 г. Участник в нелегалната дейност на БКП; политзатворник (1928–1936). Секретар на ОК на БКП – Варна (1937–1939). Интерниран (1942). След 9 септември 1944 г. работи в Областния и в Околийския комитети на БКП – Варна. Постъплението включва част от кореспонденцията на Апостол Демирев с други политзатворници.

Писма и картички до Апостол Славов от Тодор Станков и Демир Борачев (от Шуменския затвор), Желяз Йорданов (от Видинския затвор), Вълко Лалов (от Кърджалийския затвор) и др.

ДЕЦА НА АНТИФАШИСТИ

ЧП – 100 Б, необработено, 1 кутия.

В колекцията са включени материали за лица, които са прекарвали детството и младежките си години в Съветския Съюз. Повечето от тях са живели и учили в интернационалния детски дом в гр. Иваново. Някои са сираци, а родителите на другите са в затворите в България или в емиграция. С няколко изключения, след 1944 г. те се завръщат в България.

Карл Фридман (1923)

Роден в София. Син на Марко Фридман. Съвсем малък е изпратен в бившия СССР; израства в детския дом в гр. Иваново. Завършва математика в Москва и електроинженерство в МЕИ – София. Дългогодишен служител в Комитета по стандартизация и метрология.

Автобиография (1984); *брошура* за българските деца в детския дом в Иваново; *списание „Красная панорама“* (бр. 18/1928 г., стр. 11) – групов снимка на български деца – Карл Фридман, Митко Димитров, Вихра Атанасова и др.; *списание „Путь МОП-РА“* (бр. 10/1928 г. – титул) – снимка на български деца – Карл Фридман, Митко Александров, Рене Фридман, Недялка Бормечкова, Свобода Михайлова и др.; *други броеве от списания с групови снимки на български деца от детския дом в Иваново.*

Мюнцер (Михаил) Благоев Захариев (1914–1975)

Трудова книжка (превод от руски, 1947 г.); *справки и характеристики* за Михаил Захариев; *писма* от Михаил Захариев, изпратени от Берлин; *молба* до ЦКРК за преразглеждане на изключването му от БКП през 1965 г. за съпричастие с Цоло Кръстев; *молби* по различни поводи и др.

Д-р Марица Божимирова Коларова (1908–1989)

Родена в Шумен. Племенница на Васил Коларов. Завършва шуменското Педагогическо училище. От 1928 г. и в Москва. Следва медицина. Омъжва се за Боню Петровски (1931) и заминава с него в Южноафриканския съюз (от 1961 г. – Южноафриканска република), където продължава следването си в Йоханесбург. Завършва в Москва (1936). Мобилизирана във военна болница (1941–1944). След завръщането си в България работи в софийската Транспортна болница (1946–1963) до пенсионирането си. Съпругът ѝ Боню Димитров Петровски, като заместник-министър е осъден по Трайчостовските процеси и лежи в затвора (1949–1955), след това е старши научен сътрудник (1955–1963) в Икономическия институт при БАН.

Автобиография; справка за д-р Марица Коларова; *молби* до ЦК на БПФК и др.

Людмила Георгиева Луканова

Писма и картички (1930–1934), писани в Саратов, до брат ѝ Емил Луканов във Варна.

Стела Тенева Стоилова (1905–1983)

Родена в с. Меричлери, Старозагорско. Дъщеря на Теню Стоилов, деец на БКП (т.с.), убит 1923 г. край Чирпан. Член на БКМС от 1920 г. След 1923 г. емигрира в Съветския Съюз (1923–1944). От 1947 до 1950 г. е в Стара Загора, а след 1950 г. – в София.

Трудова книжка (1939) на Стоилова – Кудрявцева Стелла Степановна; *служебна карта* (1957) за българското радио; *удостоверение* от ОК на БПФК – Стара Загора (1977); *удостоверение* за граждански брак (1960) с Николай Друмев Титков; *писмо* от Сергеев-Колев до Юри – син на Стела (1946); *писмо* от Светослав Колев до Стела (1947); *удостоверение* от Прокуратурата на СССР за реабилитиране съпруга на Стела Стоилова – Кудрявцев Николай Никифорович (1956); *справки* за реабилитацията на Николай Н. Кудрявцев (1962–1963) и др.

Цанко Рачев Цанев (1925–1967)

Роден в Сливен. За нелегална дейност баща му е осъден (1932). Цанко е изпратен в Съветския Съюз – в детския дом в гр. Иваново. През 1945 г. се връща в България. Завършва електроинженерство в София. Дълги години работи в Стара Загора, където достига до длъжност главен енергетик на АТЗ – Стара Загора.

Автобиография; характеристики; писма на Цанко Цанев от СССР (1933–1940) до близки в България (баба, дядо, леля); *писма* до баща му в затвора и др.

Любомир и Емил Борисови Валеви

Синове на Борис Вълев, участник в Септемврийското въстание 1923 г. в Берковския край, политемигрант със семейството си във Франция (1926–1930), а след това в Съветския Съюз (Москва): **Любомир Борисович Валеv** (1915–1981) – роден в гр. Дупница. До 10-годишна възраст живее в

България, а до 15-годишна – във Франция. Завършва средно образование в Москва, а след това – Историческия факултет на Московския държавен университет (1936–1940). Доброволец на фронта, където е ранен. Работи в радиостанция „Хр. Ботев“ (1942–1944). Официален преводач на Нюрнбергския процес (1946). От 1948 г. работи в Института по славяноведение на АН на СССР. От 1951 г. е старши научен сътрудник, по-късно – професор, завеждащ отдел „Най-нова история на страните от Централна и Югоизточна Европа“; **Емил Борисович Валев (1921–)** – роден в гр. Дупница (по официални документи е роден в Берковица – родния град на майка му). От 1939 г. е студент в Географския факултет на Московския държавен университет. Доброволец на фронта (1941), пленен, успял да избяга. През 1946 г. завършил география. Работи в СИВ (1949–1950). Асистент, доцент, професор в Географския факултет на Московския държавен университет (1950–1984).

Биографични сведения за Любомир и Емил Валеви; „Емил Борисович Валев на 60 г.“ – сборник на Московския държавен университет, 1980 г., № 6; „Емил Б. Валев на 60 години“ – Проблеми на географията, 1981 г., кн. 1 и др.

Злата Георгиева Наумова (1917–)

Родена в с. Кръстевич, Пловдивско. Дъщеря на Георги Петков Ангелов (Георги Ликин-Дед). От 1926 г. със семейството си е в Съветския Съюз. От 1926 до 1932 г. живее в детски домове. През 1938 г. се омъжва за Александър Наумов, съветски гражданин. Работи в българското посолство в Москва (1951–1957), след което се завръща в България и работи като машинописец-кореспондент на руски език в ЦК на БКП (1958–1972).

Автобиография; сведения от Станка Цекова и др.

Крум и Леонид Григорови Чочови

Синове на Григор Ангелов Чочов, политемигрант в СССР от 1923 г., загинал по време на култа (1939): **Крум Григоров Чочов (1916–1961)** – роден в гр. Червен бряг. От 1924 г. със семейството си живее в СССР. Полярен метеоролог – 2,5 г. е на полярна станция (1934–1936). След това работи в Коми АССР; **Леонид Григоров Чочов (1917–)** – роден във Варна. От 1924 г. живее със семейството си в Съветския Съюз. През 1945 г. се завръща в България. Завършва машинно инженерство (1949), след което работи в Гражданската авиация. От 1951 до 1973 г., когато е пенсиониран, работи в БНА.

Биографични бележки за Крум Чочов; свидетелство за раждане на Ленин (Леонид) Григоров; автобиография на Леонид Чочов; справки за работата на Леонид Григоров в СССР и др.

Христо Колев Петров

Писмо до Христо Колев от сина му Николай Христофорович в гр. Челябинск (1944).

Децата на Парашкева и Иван Димови

Акт за раждане на Димо Иванов Димов (1928); акт за раждане на Йоан Иванов Димов (1930); акт за раждане на Страхил Иванов Димов (1932).

Елена и Александър Александрови Карастоянови

Деца на Александър Карастоянов, убит по време на Септемврийското въстание 1923 г. край Лом. Синът му Александър се ражда в Ломския затвор. След 1926 г. децата на Александър и Георгица Карастоянови (Лилия, Елена и Александър) са изпратени в Съветския Съюз, където живеят в детски домове.

Диплома за висше образование на Карастоянова Елена – Виолета Александровна от Московския институт за химическо машиностроене (1942); удостоверение на Елена Карастоянова за завършен курс на Червения кръст; кръщелно свидетелство на Александър Карастоянов (Лом, 1924 г.).

Забележка: За Лилия Александрова Карастоянова виж **ЧП – 123 Б**.

ДИМИТРОВ, ЖЕКО (ЖЕКО ДИМИТРОВ ДЖУНДЖУЛОВ) (1886–1925)

ЧП – 50 Б, необработено, 1 кутия, 1886–1930 т.

Роден в Хасково. Член на БРСДП (т.с.) от 1903 г. Един от учредителите на партийната организация в Хасково. От 1913 г. е секретар на Съюза на фабричните работници в София и член и деловодител на Синдикалния комитет на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС), от 1919 г. е помощник-секретар и касиер на комитета. Секретар на Синдикалния комитет на ОРСС (ноември 1923-април 1925 г.). Сътрудничи на в. „Работнически вес-

тник“. През 1915 и 1921–1923 г. редактира в. „Фабричен работник“. Убит по време на Априлските събития 1925 г.

Лични документи – *кръщелно свидетелство, задграничен паспорт, лична карта, уволнителен билет, удостоверение; кореспонденция* – писма от Жеко Димитров до жена му; писма и пощенски картички до Жеко Димитров от жена му и братята му, от Райна Кандева, Георги Димитров и др.; **документи на родственици** на Жеко Димитров; *снимки* на Жеко Димитров – индивидуални и групови.

ДИМИТРОВ, ИВАН (ИВАН ДИМИТРОВ НИКОЛОВ) (1914–)

ЧП – 30 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1947 г.

Емигрант в Аржентина. Член на Аржентинската комунистическа партия (АКП) от 1936 до 1947 г., когато се връща в България.

Членски карти на Иван Димитров в Аржентина – от Славянския комитет, от АКП, от Лига за защита правата на човека, от Помощен комитет „Свободна България“ и др.; *удостоверение* от Българската национална партийна комисия при АКП, че Иван Димитров е бил член на АКП (1936–1947); *диплома* от ЦК на организацията „Свободна България“ в Аржентина (1947); *удостоверение* от ЦК на АКП, че е бил неин член; *удостоверение* от Славянското дружество в Аржентина, че Иван Димитров е негов член; *задграничен паспорт* (руски) на името на Горов Бранимир Михайлович, с който Иван Димитров се отправя за България (1947).

ДИМИТРОВ, НИКОЛА (1883–1943)

ЧП – 75 Б, необработено, 4 меки папки, 1903–1971 г.

Роден в с. Каваклия, Лозенградско. Емигрирал в България. Завършил медицина в Женева (1911). Дългогодишен лекар във Варна. За комунистическа дейност арестуван 1923 и 1925 г., интерниран 1941 г. Секретар на Помощната организация във Варна от създаването ѝ до 1943 г. Съпругата му Мара Йонева, завършила медицина в Женева (1915), е дългогодишна общинска лекарка във Варна.

Биографични материали – *позволително* от Дирекция на народното здраве за лекарска правоспособност; *слова* за живота на д-р Никола Димитров от Р. Ангелов, заместник главен лекар на Варненската болница; **творческа дейност** – *статия* за опазване здравето на децата; превод от френски на *статията* „Кървавият сценарий в Берлин“ от Ромен Ролан; превод на *бележки и записки* по повод убийството на Карл Либкнехт и Роза Люксембург; **кореспонденция** – *писма и пощенски картички* до Никола Димитров; *писма и картички* от Никола Димитров до съпругата му; **материали на д-р Мара Йонева** (съпруга) – *позволително* за лекарска правоспособност; *кореспонденция* (писма и картички) до Мара Йонева и др.

ДИМОВ, ДИМИТЪР (ДИМИТЪР ДИМОВ ДИМИТРОВ) (1903–1968)

ЧП – 47 Б, необработено, 1 папка, 1960–1968 г.

Роден в с. Търново, Одринско. Член на БКМС от 1920 г., на БКП – от 1922 г. Завършва Ямболската педагогическа гимназия, след което става учител. Арестуван и съден за участие в подготовката на Септемврийското въстание 1923 г. Амнистиран 1924 г. През 1925 г. получава смъртна присъда, заменена с доживотен затвор. През 1940 г. е освободен. Включен в състава на ЦК на БРП. От 1941 г. – секретар на Окръжния комитет на партията в Ямбол. През 1943–1944 г. е командир на VI ВОЗ с център Ямбол. След 9 септември 1944 г. е областен директор в Бургас. На VIII разширен пленум на ЦК на БРП през 1945 г. отново е избран за член на ЦК и кандидат-член на Политбюро (до 1950 г.). Секретар на ЦК на БКП (1949–1950), след което е на отговорна работа в Министерския съвет и посланик в Китай. Председател на Контролната комисия на ЦК на БКП (1956–1966). От юли 1957 г. до края на живота си отново е кандидат-член на Политбюро.

Доклади и изказвания на Димитър Димов – за международното съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва (1960), за Осмия конгрес на БКП (1962) и др.

ДОБРЕВ, НИКОЛАЙ ИВАНОВ (ЗИНОВИ ЗИНОВИЕВ ХРИСТОВ) (1917–1983)

ЧП – 133 Б, необработено, 1 твърда папка, [1947–1983] г.

Роден в с. Ботево, Приазовски район, Одеска област (Украйна). Родители – българи-преселници в Русия по време на османското иго. От 1938 г. е на служба във флота – кадрови разузнавач (лейтенант). През октомври 1940 г. дебаркира край Шабла и се установява във Варна. Изважда си български паспорт и военен уволнителен билет с името Николай Иванов Добрев. Поддържа връзка със съветското консулство във Варна, а след неговия разгром (септември 1942 г.) предава с нелегална радиостанция (1942–1944), без да бъде разкрит. Напуска България през 1946 г. Демобилизира се от армията и 25 г. е директор на училище в гр. Николаев, Одеска област. Води голяма кореспонденция с другари и приятели в България; постъплението включва около 150 писма.

Писма от Николай Добрев до Кирил Петров и Иван Цанов (Варна) и др.

ДРАГАНОВ, ЮРДАН ЮРДАНОВ (1887–)

ЧП – 28 Б, необработено, 1 мека папка, 1909–1912 г.

Роден в Търговище. Дългогодишен учител в Столарското училище в Русе. Завършва специализация в Берлин (1910–1912); поддържал връзки с немски социалдемократи.

Лични документи от престоя му в Берлин; *писма* от близки и приятели – социалдемократи.

ЕДРЕВ, СТОЯН (СТОЯН ЕДРЕВ ДОЙНОВ) (1915–1944)

ЧП – 187 Б, необработено, 1 твърда папка, 1941–[1988] г.

Роден в с. Радьовене, Ловешко. Член на РМС от 1932 г., на БКП – от 1936 г. Учи в Ловешката гимназия. Студент по педагогика в Софийския университет (1935–1939). Член на БОНСС. През 1942 г. минава в нелегалност. Един от организаторите на партизанското движение в XI ВОЗ. Началник-щаб на Зоната (1943–1944). Заедно с Христо Кърпачев издава на циклостил

вестниците „Партиен бюлетин“, „Младеж“ (1942–1944) и „Истина“ (1941–1943). Загива при акция в с. Беглеж, Плевенско. Постъплението включва 20 снимки, 21 негатива, 6 аудиокасети.

Снимки – Стоян Едрев като студент по педагогика, с приятели, съученици и др.; бащата на Стоян Едрев; партизанската землянка в м. „Китката“ и др.; *негативи от снимки*, отпечатани в книгата „Началник-щабът на зоната“ (документална повест за Стоян Едрев) – портрет на Стоян Едрев, майка му, родната къща, Стоян Едрев с бонсисти и др.; *касети със записи* на ятаци на Стоян Едрев.

ЖИВКОВ, ЖИВКО МИТОВ (1915–2000)

ЧП – 120 Б, необработено, 1 кутия, 1939–1986 г.

Роден в с. Урбабинци, дн. с. Тошево, Видинско. Член на РМС от 1931 г., на БКП – от 1935 г. Завършва право в Софийския университет (1937). Член на Централното ръководство на БОНСС (1935–1937). Член на ЦК на РМС (1940–1942). През 1942 г. е осъден на 7,5 г. затвор. След 9 септември 1944 г. е на младежка и партийна работа. Секретар на ЦК на РМС (1947). През 1946–1947 г. е и председател на ЦК на Демократичната младеж. Председател на ЦК на Съюза на народната младеж (1947–1949). Първи секретар на Окръжния комитет на БКП в Хасково (1951–1952). Министър на външната търговия (1952–1957) и на просветата и културата (1958–1959). Заместник-председател на Министерския съвет (1959–1962; 1971–1976). Кандидат-член (от 1948 г.) и член (от 1954 г.) на ЦК и член (1962–1976) на Политбюро на ЦК на БКП.

Работен вариант на мемоарната книга на Живко Живков „Ремсови години“; *спомени* на Живко Живков за работата му в отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП (1949); *писма* и *пощенски картички* до Борис Андреев, писани от Живко Живков по време на интернирането му (1939–1940) в Исперихско; *писмо* от Елена Гаврилова за издаване възпоменателен лист и честване годишнина от смъртта на Андрей Ляпчев; *портретна снимка* на Живко Живков.

Забележка: Борис Андреев е деец на младежката организация на Демократическия сговор, работил по изграждане на младежки антифашистки фронт.

ЗАХАРИЕВ, БЛАГОЙ (БЛАГОЙ ЗАХАРИЕВ ГЕОРГИЕВ) (1879–1943)

ЧП – 145 Б, 1 опис, 12 а.е., 1930–1984 г.

Инвентарен опис.

Роден в с. Малко Белово, Пловдивско. Завършва Пловдивската мъжка гимназия (1899), след което учителства. Участва в Учредителния конгрес на ОРСС (1904). От 1905 г. е студент по право в Софийския университет; изключен (1907) за участието му в акцията срещу цар Фердинанд. След това работи в Белово, Несебър, Бургас. Участва в подготовката и провеждането на Витошката нелегална конференция на БКП (1924). През 1926 г. емигрира в СССР. Там е сътрудник в Българската секция на Коминтерна и преподавател в Комунистическия университет за национални малцинства от Запада (КУНМЗ). През 30-те години заболява тежко и се лекува продължително време. Умира през 1943 г. в СССР.

Хронологична автобиографична справка (1902–1926); бележки на Благой Захариев по история на България и на БКП; спомени на Минчо Г. Маринов за Благой Захариев; доклади за живота и дейността на Благой Захариев; доклад във връзка със 100 г. от рождението на Атанаска Захаријева (съпруга); писма на Благой Захариев до ЗБ на ЦК на БКП с искане да се завърне в България; поздравително писмо на Благой Захариев до българските интербригадисти в Испания, завърнали се в СССР; писмо на Благой Захариев до Янко Комитов с молба да му изпрати литература за положението в България; резолюция на Политсекретариата на ИККИ по комунистическото движение в България и др.

ЗНАМЕНОВ, ДИМИТЪР НЕДЕЛЧЕВ (1900–)

ЧП – 151 Б, необработено, 1 мека папка, Б. д.

Роден в Силистра. Родителите му са преселници от Източна Тракия (Одринско). Завършва агрономство в гр. Табор, Чехия. Сътрудник на съветското разузнаване (от 1939 г.). Разкрит и осъден на 7 г. затвор. След 9 септември 1944 г. живее в Русе. Работи като скулптор. Член на БКП.

Спомени – за следването му в Табор (1921–1926); за задържането му в Дирекция на полицията; за пребиваването му в Шуменския затвор; за дружбата му с Манол Манолов; за Иван Атанасов Ванков и др.

ЗНЕПОЛСКИ, ДЕНЧО (МЛАДЕН ГЮРОВ ГИГОВ) (1920–1989)

ЧП – 118 Б, необработено, 1 папка, 1941–1947 г.

Роден в с. Ярловци, Пернишко. Член на РМС от 1935 г., на БКП – от 1939 г. От февруари 1943 г. е нелегален и се включва в партизанското движение в Югославия. От юни 1943 г. преминава в Трънския партизански отряд, по-късно – негов командир. Участва в Отечествена война (1944–1945) като командир на Първи гвардейски полк. След войната служи в БНА. Завършва Военна академия в Москва. Има военен чин генерал-лейтенант. Кандидат-член на ЦК на БКП (1966–1976).

Апел към сдружените земеделци от Трънска околия (преди 9 септември 1944 г.); *бележки* за проведени партизански акции в Брезнишко; *бележки* за дейността на Трънския партизански отряд; *сведения* за майор Франк Томпсън (от Денчо Знеполски и Вера Начева); *въпросник* за съпротивителното движение в България, попълнен от Денчо Знеполски; *бележници* на Денчо Знеполски; *описи* на материали на Денчо Знеполски.

ИВАНОВ, ВЪЛЧО (ВЪЛЧО ИВАНОВ ТАНОВСКИ) (1880–1925)

ЧП – 23 Б, необработено, 1 мека папка, 1896–1922 г.

Роден в с. Ставерци, Плевенско. Член на БРСДП от 1901 г. Учител в Оряховско (1897–1913). Един от основателите на Учителската социалдемократическа организация (1905) и член на ръководството ѝ. През 1913 г. чрез конкурс е назначен за учител в София. Секретар на Ючбунарската секция на Софийската партийна организация и член на Местния (Градския) комитет на БКП (т.с.). На нелегална конференция (ноември 1923 г.) е избран за секретар на Софийския окръжен комитет на БКП (т.с.). Арестуван при нелегална среща. Убит в София.

Свидетелство на Вълчо Иванов от Педагогическото училище в Лом; *писмо-картичка* до сестра му Милка; *бележка* от Вълчо Иванов до Милка Иванова; *квитанция-разписка* от кооперация „Освобождение“; *молба (заявление)*, *удостоверение и описание* до министъра на просветата относно назначаването на Вълчо Иванов за учител в София.

ИВАНОВ, ЛАЛО (ЛАЛО ИВАНОВ КРЪСТЕВ) (1918)

ЧП – 172 Б, необработено, 13 кутии, 1962–1989 г.

Роден в с. Лепица, Белослатинско. Член на РМС от 1941 г., на БКП – от 1944 г. Има висше образование – завършва финанси и администрация в Свищов. Работи в Областния комитет на БКП – Плевен (1945–1948), а от 1949 г. до пенсионирането си – в ЦК на БКП, където заема различни длъжности (инструктор, политически помощник на членове на Политбюро, заместник-завеждащ отдел и др.).

Документи по подготовката на пленуми на ЦК на БКП, национални съвещания, срещи на Политбюро с ръководства на ведомства и организации, заседания на Секретариата на ЦК на БКП и др.; *доклади* на членове на Политбюро пред национални съвещания; *доклади и слова* на членове на Политбюро и секретари на ЦК на БКП на тържествени събрания по случай годишнини на дейци (Кимон Георгиев, Райна Кандева, Добри Терпешев, Леонид Брежнев и др.); *бележки и изказвания* на Тодор Живков пред заседания на Политбюро и пленуми на ЦК на БКП; *беседа* на Тодор Живков с Михаил Горбачов (1985); *документи* за посещения на Леонид Брежнев, Михаил Горбачов и др. в България; *инструкции* за работата на куриерската служба на ЦК на БКП; *биографични данни* за Димо Дичев, Боян Българанов, Иван Михайлов и други партийни дейци; *списъци* на починали членове на ЦК на БКП; *списъци* на бивши членове и кандидат-членове на ЦК на БКП, чиито кадрови дела се предават на сектор „Кадри“ на отдел „Организационен“; *документи*, свързани с организиране погребенията на членове на ЦК на БКП, държавни, стопански, научни и културни дейци и др.; *молби* на граждани, желаещи да се запишат доброволци за Виетнам; *справки и сведения* по текущи политически и стопански задачи и др.

ЙОТОВ, ЙОРДАН НИКОЛОВ (1920)

ЧП – 175 Б, необработено, 20 кутии, 1966–1989 г.

Роден в с. Липница, Ботевградско. Член на РМС от 1937 г., на БКП – от 1944 г. Партизанин в бригада „Чавдар“. След 9 септември 1944 г. е секретар на ОК на РМС – Ботевград. Завършва Юридическия факултет на Софийс-

кия университет (1951). Аспирант в Москва (1952–1955). Научен сътрудник (1956–1961), старши научен сътрудник (1961–1975) в Института по история на БКП. Заместник-директор на същия институт (1969–1977). Професор от 1975 г. Главен редактор на в. „Работническо дело“ (1977–1987). Член на ЦК (1978–1989), член на Политбюро (1984–1989) и секретар (1986–1989) на ЦК на БКП. Председател на Комисията по духовните и идеологическите въпроси към Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП.

Докладни записки до Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; информации, справки, сведения за дейността и материалната база на Българска национална телевизия (БНТ), Българско радио (БР) и други институти и организации в сферата на културата и науката; материали от творческата дейност на Йордан Йотов – разработки за монографии, студии, колективни трудове и др.; материали по подготовката на колективни трудове – „Г. Димитров. Съчинения“; многотомна „История на БКП“ и др.

КАРАДЖОВ, СТОЯН ДИМИТРОВ (1905–1994)

ЧП – 119 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1985 г.

Роден в с. Живково, Софийско. Член на БКМС от 1923 г., на БКП и на Чехословашката комунистическа партия от 1927 г. Завършва машинно инженерство в Чехословакия (1937). Сътрудник на ЦК на БКП. През 1941 г. е интерниран, откъдето избягва (1942). Инструктор на ЦК на БКП при Главния щаб на НОВА (1943–1944). След 9 септември 1944 г. е главен директор на мини „Перник“ (1945–1948). Заместник-министър на мините и заместник-министър на тежката промишленост (1948–1954). Търговски представител в Берлин (1954–1956), посланик в Чехословакия (1956–1959) и в СССР (1963–1966). Председател на Комитета за технически прогрес (1959–1961). Завеждащ отдел „Промислен“ на ЦК на БКП (1961–1963). Кандидат-член (1948–1954) и член (1954–1966) на ЦК на БКП. Председател на ЦКРК на БКП (1966–1986).

Медицинско свидетелство на Стоян Караджов от д-р Юлиус Хауер (Прага, 1936 г. – немски език); удостоверение от МВР за задържането му преди 9 септември 1944 г. по Закона за защита на държавата (ЗЗД); писмо от Павел Матев до Стоян Караджов; стенограма от разговор на Стоян Караджов с акад. Владимир Топенчаров; спомени на Стоян Караджов; снимки – оригинали и копия.

КАРАСТОЯНОВА, ЛИЛИЯ АЛЕКСАНДРОВА (ЛЕНА) (1917–1943)

ЧП – 123 Б, необработено, 1 мека папка, 1942–1943 г.

Родена в Лом. Дъщеря на дейците на БКП Александър Г. Карастоянов и Георгица Карастоянова, сестра на Александър Ал. Карастоянов. От февруари 1925 г. до януари 1926 г. е в затвора с майка си, а след това по линия на МОПР е изпратена в СССР. През 1927–1933 г. е в Московския пионерски дом за деца на революционери от цял свят. От 1938 г. работи в редакцията на в. „Комсомолская правда“. Като специален кореспондент на вестника през декември 1942 г. е прехвърлена със самолет в тила на германците в Белорусия в партизанските съединения на генерал А. Ф. Фьодоров. Загива в сражение край с. Будище, Гомелска област, Белорусия.

Дневник (23 ноември 1942–19 януари 1943) на Лилия Карастоянова, воден по време на престоя ѝ при партизаните в Белорусия. Състои се от 3 части, ръкописен, на руски език.

Забележка: За Елена и Александър Александрови Карастоянови виж **ЧП – 100 Б.**

КЕМИЛЕВА, ЗДРАВКА САВОВА (1919–2002)

ЧП – 130 Б, необработено, 2 кутии, 1927–1986 г.

Родена в Добрич. Член на РМС от 1943 г., на БКП – от 1945 г. Завършва медицина в София (1944). Участник в нелегалната дейност (1941–1944). Лекарка в Бойчиновци и София. Асистент (1951–1961), доцент (1961–1966), професор (от 1966 г.). Ректор на ВМИ – Варна (1963–1966). Професор в Научния медико-биологичен институт при ВМИ – София (от 1971 г.). Председател на Профсъюза на здравните работници (1966–1977). Автор на много трудове по медицина.

Лични документи – автобиография, удостоверения от основното училище и от Девическата гимназия във Варна (1927–1938); *тетрадки* от основното училище и от гимназията; *позволително* за лекарска правоспособност; *дипломи, свидетелства, удостоверения, заповеди, трудова книжка* и др.; *материали за нелегална дейност* до 9 септември 1944 г. – *последното писмо* (14 април 1944 г.) на Стоян Ст. Василев (Божо), командир на Червенобрежкия партизански отряд, загинал при с. Брусен; *справка* за бойната група на Славчо РадомиРСки (1942–1944); *справка* за убийството на полк. Пантев; *спомени* на Здравка Ке-

милева за нелегалната дейност; *биографични сведения* за д-р Стоян Ст. Василев (Божо), Станю Василев, Славчо Радомирски, Йордан Петров, Правда Рускова и др.; *обществено-политическа и научна дейност* – доклади, статии, изказвания, приветствия, отчети, списъци на публикации на Здравка Кемилева, заповеди, молби, покани и др.; *снимки* – лични и семейни; *групови* – участие в обществения живот и в международни и национални научни прояви – конгреси, конференции, симпозиуми и др.

КЕРЕЗОВ, СТАМО ИВАНОВ (1909–1998)

ЧП – 113 Б, необработено, 1 кутия, [1967–1985] г.

Роден в Ихтиман. Член на РМС от 1929 г., на БКП – от 1930 г. От 1936 г. се включва в нелегалния партиен печат. От април 1944 г. е политкомисар на бригада „Чавдар“. След 9 септември 1944 г. е секретар и първи секретар на ОК на БКП в Ихтиман. От 1951 г. работи в МВР. Заместник-председател на Контролната комисия на ЦК на БКП (1960–1966). Първи заместник-председател на ЦКРК на БКП (1966–1989).

Автобиографии; Указ на Държавния съвет и поздравителен адрес по случай удостояването му с почетно звание; почетна грамота; новогодишно поздравление от Тодор Живков; списък на учредителите на ремсовото дружество в Ихтиман (1929); спомени за нелегалните партийни печатници; спомени за Славейко Новански; сведения за Кирил Новански, Мария Караджова и Дафина Костова Барфончевска; и др.

КИНОВ, ИВАН АТАНАСОВ (1893–1967) (В СССР: Иван Афанасиевич Черкезов)

ЧП – 188 Б, необработено, 1 кутия, [1937]–1983 г.

Роден в с. Лютиброд, Врачанско. Член на БРСДП (т.с.) от 1911 г., на КПСС – от 1926 г. След завършване на Врачанската гимназия учителства в родното си село. Участва в Балканската война 1912–1913 г. През 1915 г. е мобилизиран, завършва ШЗО в София и е изпратен на фронта. Окръжен организатор на БКП във Враца (1920–1923). Осъден задочно на смърт (1923). Емигрира в Югославия, а през 1925 г. заминава за СССР. Постъпва в Червената армия и завършва Военната академия „М. В. Фрунзе“ (1929) и Военна-

та академия на Генералния щаб на въоръжените сили на СССР „К. Е. Ворошилов“ (1938). Преподавател по история на военното изкуство във Военната академия „М. В. Фрунзе“. След 9 септември 1944 г. се завръща в България. Началник на Генералния щаб (1944–1949). Началник на Военната академия в София (1951–1954). Генерал-полковник, професор. Първи заместник-министър на отбраната (1954–1960). През 1960 г. преминава в запас. Член на ЦК на БКП (1945–1950; 1954–1962). Иван Кинов написва многобройни статии по въпроси на военната стратегия и военната история. Основни трудове: „Марксистко-ленинското учение за войната и армията“ (1958), „Кратка история на военното изкуство“ (2 тома, 1960 г.), „Коалиционни войни“ (1970).

Копие от личното дело на Иван Кинов (от архива на Червената армия в гр. Подолск до Москва); *писмо* на Иван Кинов до Георги Димитров; *писма* на Иван Кинов; *статия* от Христо Цветков; *ксерокопия* от Априлския пленум на ЦК на БКП (1956) – *изказвания* на Георги Цанков и Дико Диков; *материали и доклади* от честване 90 г. от рождението на Иван Кинов (*доклади* от Цола Драгойчева, ген. Никола Недялков – заместник-началник на Генералния щаб, ген. Александър Митев – началник на ВА „Г. С. Раковски“); *материали* от честване 90 г. от рождението на Иван Кинов, организирано от ППО в с. Лютиброд, Врачанско; *спомени* за Иван Кинов – от генералите Цвятко Анев, Георги Генов, Стоян Заимов, Кирил Косев, Ради Томов; от Стоян Ц. Даскалов, Стоян Д. Светкавишки и др.

КЛИНЧАРОВ, ИВАН ГЕОРГИЕВ (1877–1942)

ЧП – 13 Б, необработено, 1 мека папка, 1923 г.

Роден в Пазарджик. Обществен деец, литературен критик, преводач и публицист. Член на БРСДП от 1899 г. Следва литература в Софийския университет (1902–1906). Завършва право в Лион, Франция (1910), получава докторат в Брюксел. Гимназиален учител в Разград и София, по-късно – адвокат. На I конгрес на БКП (т.с.) 1919 г. е избран за член на Висшия партийен съвет. След Септемврийското въстание 1923 г. застава начело на т.нар. „леви“ ликвидатори, изключен от партията. По-важни трудове: „Христо Ботев“ (1910), „Кризата в комунистическата партия“ (1923), „Васил Левски – дяконът“ (1924), „Любен Каравелов“ (1925), „Димитър Благоев“ (1926), „Поп Богомил и неговото време“ (1927) и др. Сътрудничи на списанията „Ново време“ (от 1897), „Червен смях“, „Наковалня“ (1925–1933) и на вестниците „Работнически вестник“, „Нов път“ (1927) и др. Превежда Николай Г. Чернишевски, Максим Горки, Д. Герса и др.

Писма до Иван Клиначаров от негови съмишленици с данни за обстановката в БКП.

КОДЖЕЙКОВ, ДРАГОЙ ХРИСТОВ (1881–1979)

ЧП – 182, необработено, 1 твърда папка, Б. д.

Роден в Калофер. Член на БРСДП от 1902 г. Един от основателите на Телеграфо-пощенския синдикат, негов секретар (1908–1910). Член на Синдикалния комитет на ОРСС (1909–1923). Народен представител от БКП (т.с.) (1919–1923). Член на Контролната комисия при ЦК на БКП (1919–1924). Член на Централната синдикална комисия при ЦК на БКП (от 1936 г.). След 9 септември 1944 г. – член на Изпълнителното бюро на ЦС на Профсъюзите (1944–1961). Член на Централната ревизионна комисия на БКП (1954–1962). Основател и ръководител на „Профиздат“ (1945–1952). Автор и съавтор на трудове по история на профсъюзното движение.

Спомени на Драгой Коджейков за Васил Коларов и бележки по тях.

КОЕВ, ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВ (1878–1925)

ЧП – 103 Б, необработено, 1 мека папка, 1912–1938 г.

Роден във Велико Търново. Завършва Военното училище (1899). Офицер в Кюстендил, Пазарджик, София, Самоков. Участва в 3 войни (1912–1918) – раняван, получава ордени за храброст. Уволнен от армията (1918). Замесен в атентата в църквата „Св. Неделя“ в София (1925), заловен от полицията и обесен.

Биография на Георги Коев; *дневник* на Георги Коев, воден по време на войната (1912–1916); *предсмъртно писмо* на Георги Коев до близките му; *известие* на Софийското данъчно управление наследниците да платят 12 млн. лева за осъдения на смърт Георги Коев (1938).

КОЗАРЕВ, ИВАН ЙОРДАНОВ (БАЛКАН) (1901–1944)

ЧП – 155 Б, необработено, 3 меки папки, 1943–1944 г.

Роден в с. Добринище, Разложко. Основоположник на организация на БКМС в с. Добринище (1921) и неин секретар до 1923 г. Член на БКП. Участва в Септемврийското въстание 1923 г. в Разложко. По-късно е член на ВМРО (об.). От 1931 г. заживява полулегално в София и в с. Александрово, Ямболско. През 1935 г. е осъден на 5 г. затвор. Излиза през 1938 г. От февруари 1941 г. е в нелегалност. Един от създателите на първата партизанска чета – Разложката. Загива при нещастен случай край с. Добринище.

Записки на Иван Козарев (1943–1944), правени в зимния бивак „Вапата“ – ксерокопие, взето от бившия Музей на революционното движение в България.

КОЗОВСКИ, ФЕРДИНАНД ТОДОРОВ (1892–1965)

ЧП – 56 Б, необработено, 5 кутии, 1925–1960 г.

Роден в Кнежа. Член на БРСДП (т.с.) от 1911 г. Известно време е учител. Офицер по време на I Световна война. Завършва право в Софийския университет и се установява като адвокат в Кнежа. Един от ръководителите на Септемврийското въстание 1923 г. във Врачанско. След поражението на въстанието емигрира в Югославия, а през 1926 г. се прехвърля в СССР, където завършва Военната академия „Фрунзе“. Служи като офицер в Съветската армия. Под името „полковник Петров“ участва в Испанската гражданска война (1936–1939). През 1939–1944 г. завежда Българската редакция на Радио Москва и е редактор в нелегалната радиостанция „Хр. Ботев“ и в радиопредавателя „Народен глас“. След 9 септември 1944 г. се завръща в България. По време на Отечествената война 1944–1945 г. е помощник-главнокомандващ на БНА. След войната е заместник-министър на народната отбрана и началник на Политическото управление на армията. Има военен чин генерал-лейтенант. По-късно преминава на дипломатическа работа – пълномощен министър в Унгария (1948–1949) и в Полша (1949–1950). Главен секретар на Националния съвет на ОФ (1950–1958). Член на ЦК на БКП (1944–1965). Председател на Бюрото на Народното събрание (1950–1965).

Документи до 1944 г. – обвинителен акт по следствено дело № 18/1925 г.; *резолюция* на ЦК на БКП по майския преврат 1934 г.; *заявление* на Тодор Луканов до Георги Димитров и Васил Коларов за представителството на БКП при ИККИ и ЦК

на БКП (1935); *бюлетин* № 1 от 1934 г. на ЗБ на ЦК на БКП; *материали по военни въпроси* – за партизански действия, въоръжено въстание, топография и др.; *документи след 1944 г.* – *доклади* по случай годишнини на Георги Димитров, Васил Коларов, Васил Левски, Христо Ботев, Лайош Кошут и др.; *статии, приветствия, изказвания; материали* по делото на Трайчо Костов; *материали за работата в армията* (*доклади, заповеди, приветствия и др.*); *доклади, отчети, писма, инструкции, резолюции* и др. за дейността на народните съвети, Народното събрание и ОФ; *лични бележници; материали по международното положение и външната политика* – *доклади, приветствия, бележки* по връзките с чужди комунистически партии, конгреси на КПСС; *приветствия и изказвания* пред конгреси на чужди компартии и делегации; *доклади, приветствия, лични бележки за интернационалните бригади в Испания* (1936–1939) и др.

КОЛАРОВ, ПЕТЪР ВАСИЛЕВ (1906–1966)

ЧП – 33 Б, необработено, 1 кутия, 1921–1963 г.

Роден в Пловдив. Син на Васил Коларов. Член на БКМС от 1922 г., на КПСС – от 1933 г., на Испанската комунистическа партия – от 1936 г., на БКП – от 1944 г. Политемигрант в СССР (1923–1944). Завършва медицина в Москва (1930) и аспирантура по хигиена на труда и професионалните болести (1933). Заместник-началник и началник на Санитарната служба в Интернационалните бригади в Испания (1936–1939). През II Световна война е началник на Санитарната инспекция в управлението на водния транспорт и началник на Санитарното управление на Гражданския въздушен флот на СССР. През 1944 г. се завръща в България – началник на Медицинската служба във войската. Министър на народното здраве (1950–1962). Председател на Българския червен кръст (1950–1966). Кандидат-член (1954–1958), и член (1958–1966) на ЦК на БКП.

Лични документи – *ученическа книжка* от I Софийска гимназия, *членски книжки и карти, делегатски карти* и др.; *доклади, изказвания и бележки* на П. Коларов; *проектплан* на V конгрес на Профсъюза на здравните работници (1958) и *проектно-постановление* на ЦК на БКП и МС за развитие на здравеопазването (1963); *кореспонденция* – *писма и пощенски картички* до Петър Коларов и др.

КОНОВА, КИНА АТАНАСОВА (1870–1952)

ЧП – 15 Б, необработено, 1 твърда папка, 1889–1936 г.

Родена в Севлиево. Учителка, преводачка, журналистка. Създателка (1897) на женското дружество „Надежда“ в Севлиево. Съучредителка на Българския женски съюз (БЖС) (1901). Обявена от XXX конгрес (1936) на БЖС за почетен член на съюза. Сестра на Сава Мутафов, един от първите социалисти в България. Съпруга на Андрей Конов, адвокат, народен представител (1902), функционер на БРСДП (ш.с.).

Лични документи – свидетелства, заповеди, служебни писма, удостоверения, разписки, покани, телеграми, сведения и др.; **обществена и творческа дейност** (реферати и доклади) – „Обществена дейност и политическо възпитание на българската жена“; „За длъжността на българската учителка“; „Женският труд и социалното законодателство“; „Значението на женските организации“; „Отчет на женското образователно дружество „Надежда“, Севлиево“ (1906); „Върху възпитанието на девиците“; „Исканията на организираната българка пред Великото народно събрание“; „Жената и днешният политико-обществен момент“; „Ролята на жената в обновата на обществото“; „Меркантилната школа“; „Женското движение в Севлиево“ и др.; **реферат** за женския и детския труд, изнесен пред VI редовен женски конгрес (1907); **спомени** за основаването на БЖС (1907), изпратени за сборника на БЖС (1927); **устав** на работническата женска организация „Жена“ – гр. Севлиево; **кореспонденция** – писма и картички от Андрей Конов (1902–1908) с данни за дейността му като депутат и сведения за Никола Габровски, Богдан Филев и др.; **писма** от Слави Балабанов и Кръстю Раковски (1892) с данни за дейността им в Женева и др.

КОСТОВ, АЛЕКСАНДЪР (1880–1947)

ЧП – 14 Б, необработено, 1 твърда папка, 1944–1948 г.

Роден в Чипровци. Член на БРСДП от 1897 г. Член на ръководството на БРСДП (т.с.) във Враца (1907–1912). Един от организаторите на партийната организация в Девин (1920–1922). Участник в Септемврийското въстание 1923 г. в Чипровския район. Политемигрант в СССР (1926–1944). Главен секретар на Върховния стопански съвет (1946–1947). Документите са предадени след смъртта му от неговата съпруга.

Авторски материали – статии за планирането на народното стопанство, за самоиздръжката на държавните предприятия, за частната собственост в плановото стопанство, за новата кредитна система, за цената на хляба и др.; *резолуция* от заседание на организацията на БРП (к) в с. Ягодово, Асеновградско (9 декември 1944 г.); **материали на Върховния стопански съвет** – *таблици, сведения, отчети, сводки* и др.

КОСТОВ, ВЛАДИМИР РАДОСЛАВОВ (1919–1944)

ЧП–19 Б, необработено, 1 мека папка, 1939–1945 г.

Роден в с. Красава, Брезнишко. Завършва гимназия в Трън, след това постъпва в ШЗО (1939). Изпратен във II артилерийски полк – Казанлък. Арестуван за нелегална дейност и уволнен. Работи за кратко като учител в с. Красава, в мина „Перник“ и др. Партизанин в Трънския отряд. Убит на 24 април 1944 г.

Лични документи – лични карти, открит лист, военен кредитен билет, военна книжка; *тефтери с бележки* на Владимир Радославов; машинописен *препис на некролог* от ОК на ОФ; *спомени* за Владимир Радославов и др.

КРЪСТЕВ, ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВ (1897–)

ЧП – 20 Б, необработено, 1 мека папка, 1935–1941 г.

Роден в Самоков. Има средно гимназиално образование. Живее и работи като чиновник – счетоводител в София. Има литературни наклонности.

Лични документи – *карта* за самоличност; *тефтерче* с лични бележки; *доклад-информация* от Владимир Кръстев за положението в литературния партиен фронт (предназначен за партийните литератори и писатели); *фотокопия на полицейски материали* за Владимир Кръстев (*карта* за обвиняемо лице–1941) и др.

КРЪШКОВ, НИКОЛА ХРИСТОВ (1899–1958)

ЧП – 97 Б, необработено, 1 мека папка, 1925–1962 г.

Роден в с. Михалци, Карловско. Завършил медицина в Грац, Австрия (1925). Включен в нелегална партийна дейност във Виена и Берлин (1926–1931). Лекар в с. Еленово, Новозагорско (1932–1936) и в Нова Загора (1936–1941). Народен представител във Великото народно събрание (1946–1949). От 1950 г. – началник отдел „Народно здраве“ при ОНС – Пловдив, а по-късно – главен лекар на Окръжен онкологичен диспансер – Пловдив.

Автобиография; диплома за висше медицинско образование; свидетелства за д-р Никола Кръшков; листовка с биографични данни за д-р Никола Кръшков като кандидат за народен представител; сведение от д-р Никола Кръшков за дейността на Иван Василев Казанджиев от Русе; молба от Дана Кръшкова до ЦК на БПФК с биографични данни за съпруга ѝ Никола Кръшков и др.

КУНИН, ПЕТКО ГЕОРГИЕВ (1900–1978)

ЧП – 125 Б, необработено, 2 кутии, [1930]–1977 г.

Роден в с. Михалци, Великотърновско. Член на БКП от 1919 г. През 1925 г. емигрира в СССР. Работи в Международния аграрен институт към Коминтерна. През 1929 г. се завръща в България. Член на ЦК на РП (1932; 1935–1938). Интерниран (1941–1943). През 1943 избягва от концлагера. Член на ЦК на БРП (1943–1944). Политкомисар на XI ВОЗ с център Плевен. След 9 септември 1944 г. е завеждащ отдел „Стопански“ на ЦК на БКП (1944–1946), секретар на ЦК (1946–1947) и член на Политбюро (1945–1948). Министър на индустрията (1947–1949) и на финансите (1949). Член на ЦК на БКП (1962–1978). Член на НС на ОФ (1944–1949; 1963–1978). От 1945 г. е професор по икономика на селското стопанство в Софийския университет.

Машинописни копия от трудове на Петко Кунин по аграрния въпрос; стенографски бележки на Петко Кунин; конспекти и извадки от вестници, спомени, документи, правени от Петко Кунин за нуждите на неговите разработки; стенограма от среща на Петко Кунин с Тодор Матанов, Борис Копчев и Марин Гешков за уточняване някои факти в спомените на Петко Кунин за периода 1929–1931 г.; спомени – „Кратки бележки за моята дейност в Софийския окръжен комитет на БКП и РП“; юби-

леен вестник „20 г. ТКЗС „Пробив“ – с. Овча могила, Велико-търновско (1940–1960)“ – брой единствен; и др.

КЪРПАЧЕВ, ХРИСТО ИВАНОВ (1911–1943)

ЧП – 122 Б, необработено, 1 мека папка, 1939–1940 г.

Роден в с. Юруклери, дн. с. Кърпачево, Ловешко. Член на БКП от 1935 г. Завършва Педагогическо училище в Ловеч (1930). Постъпва в ШЗО в Радомир (1932), стажува във Варна (1933). За комунистическа дейност в армията е разжалван и осъден (1933–1940). Секретар на Ловешко-Троянския партиен комитет. След провал (1941) минава в нелегалност. Командир на бойна дружина „Чавдар“ от XI ВОЗ (1943). Загива край Ловеч. Христо Кърпачев сътрудничи със стихотворения, сатири, памфлети на в. „РЛФ“, „Ехо“, „Кормило“ и др. Редактира партийни издания в Ловешко – в. „Истина“, „Бюлетин“ – орган на Окръжния комитет на БКП в Ловеч. Стихотворения: „Харамия“, „Майчино писмо“, „Обяснение“, „Другари“ и др. Автор на текстовете на партизанските маршове „Септемврийци“ и „Чавдарци“.

Писма до Елинка Величкова Зенгилекова, писани в Сливенския затвор; *писма*, изпратени от Ловеч след излизане от затвора; *писмо* от с. Надежда, Ловешко.

МАДЖАРОВ, КИРИЛ НИКОЛОВ (1914–1944)

ЧП – 10 Б, необработено, 1 мека папка, 1939–1940 г.

Роден в с. Устово (дн. квартал на Смолян). Член на РМС и на БКП от 1931 г. Служител в с. Устово и секретар на Смолянския районен комитет на БКП (1934–1936). Завършва право в Софийския университет (1941). Участва в дейността на БОНСС и в нелегалната партийна дейност. През 1942 г. е мобилизиран в Ксанти, Крумовград и Чачак, Югославия. През 1944 г. избягва от казармата и се присъединява към югославските партизани. Убит в сражение край с. Куршумли, Югославия. Кирил Маджаров е автор на стихотворения, фейлетони, статии. Печата за пръв път през 1933 г. Сътрудничи във вестниците „Горчив смях“, „РЛФ“, „Хоровод“, „Вестник на жената“, „Заря“, „Жупел“, „Академик“ и др. Едни от най-добрите му стихотворения са: „Берачи на тютюн“, „При линотипната машина“, „Песен на машиниста“, „Призори“ и др.

Писма от Кирил Маджаров до Васил Димитров, учител в с. Проглед (Чепеларска околия); *писма* до Димитров по повод сп.

„Родопска мисъл“; *стихотворение* (ръкопис) „На Васил Дечев“ от Кирил Маджаров; *разписки* с подпис на Кирил Маджаров за обявления във в. „Родопски вик“ и др.

МАНЕВ, ГЕОРГИ ИВАНОВ (1908–1996)

ЧП – 134 Б, необработено, 1 мека папка, 1901–1987 г.

Роден в Панагюрище. Член на БКМС от 1922 г. Следва право в Нанси (Франция) и Женева (Швейцария). Член на БРСДП. След 9 септември 1944 г. е член на ЦК на БРСДП до сливането ѝ с БКП (1948). През 1948–1978 г. заема отговорни държавни постове – заместник-министър на финансите, заместник-министър на труда и социалните грижи, заместник-председател на Комитета за държавен контрол. Кандидат-член (1954) и член (1958–1986) на ЦК на БКП.

Спомени на Георги Манев – за членуването му в БКМС; за дейността на четата на Йордан Кискинов; за арестуването на Георги Манев през 1926 г.; за следването му в Нанси и Женева; за работата му в студентските дружества и в БОНСС в България след 1930 г.; за дейността му в Съюза на популярните банки и в дейността на ОФ след 9 септември 1944 г.; *снимки* – индивидуални и групови – първомайска манифестация в Панагюрище (1901); стари партийни дейци от Панагюрище и др.

Забележка: Снимките са включени във фототеката на ЦПА.

МАРИНЧЕВСКИ, ВЛАДИМИР ИВАНОВ (1909–1987)

ЧП – 144 Б, необработено, 1 мека папка, 1942 г.

Роден в Самоков. Завършва Юридическия факултет на Софийския университет. Защитник по политически процеси преди 9 септември 1944 г. Участва в Отечествената война 1944–1945 г. Дългогодишен адвокат в София.

Бележки с биографични данни за Трайчо Костов и Христо Петров; *бележки* на Трайчо Костов и Христо Петров, предадени за ползване от адвоката Владимир Маринчевски; *преписи* от показанията на Трайчо Костов и на Христо Петров по процеса на ЦК на БКП (1942); *бележки* на Владимир Маринчевски – от по-

казанията на Антон Иванов и Катя Петрова, по речта на прокурора и др.

МАРКОВ, ЕМИЛ МАРКОВ (1905–1943)

ЧП – 139 Б, необработено, 1 мека папка, 1919–1938 г.

Роден в Берковица. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1927 г. Член на ЦК на БКП (1935–1937). През 1941 г. отново е включен в състава на ЦК и на Централната военна комисия при ЦК на БКП. След Цвятко Радойнов е ръководител на Военната комисия, а от пролетта на 1943 г. – политкомисар на Главния щаб на НОВА. Загива в престрелка с полицията в София.

Свидетелство за завършен прогимназиален курс; *писма* на Емил Марков до негови близки; *бележки*, писани в затвора от Емил Марков, до близките му.

МЕРКАДОВ, АВРАМ ЯКОВ (АВРАМ ЯКОВ АЛБУХАЙРЕ) (1884–1924)

ЧП – 34 Б, необработено, 1 мека папка, 1956–1966 г.

Роден във Варна. Член на БРСДП (т.с.) от 1904 г. Завършва право в Софийския университет. Офицер на фронта (1915–1918). Адвокат. Член на Контролната комисия (КК) при ЦК на БРСДП (т.с.) (1908–1910). Член на Окръжния комитет на БКП (т.с.) в Бургас (1920–1923). Народен представител. По време на акцията в помощ на гладуващите в Поволжието 1921–1922 г. придружава параход с храни до Съветска Русия. Участва в подготовката на Септемврийското въстание 1923 г. и в нелегалната дейност на БКП след него. На път за СССР изчезва безследно.

Удостоверение от Централния военен архив, че Аврам Яков Меркадов е завършил ШЗО и е бил на фронта като действащ офицер (1915–1918); *служебни бележки* от Централен държавен архив на Грузинската ССР и от ЦПА при ИМЛ – Москва, че нямат данни за Аврам Яков Меркадов; *сведения и спомени* за Аврам Яков Меркадов.

Забележка: За Аврам Яков виж *Справочни материали (СМ) – Б – 513, 559, 764.*

МИЛЕВ, ЙОРДАН (ЙОРДАН МИЛЕВ ГЮЛЕМЕЗОВ) (1880–1983)

ЧП – 177 Б, необработено, 1 твърда папка, 1898–1946 г.

Роден в Брезник. Член на БРСДП от 1897 г. Секретар на Софийската работническа секция (1910–1921), един от редакторите на в. „Печатар“ и член на Софийския работнически съвет. Секретар на Съюза на работниците от графическото производство (1921–1923). Секретар на НРПС (1926–1936). Делегат на VIII пленум на Профинтерна в Москва (1931). През 1932 г. е избран за член на ЦК на РП и за съветник в Софийската община. Член на Централната синдикална комисия при ЦК на БКП (1936–1939). След 9 септември 1944 г. е председател на Съюза на печатарските работници (1947–1949). Член на Изпълнителното бюро (1947–1961) на ОРПС (от 1951 г. – ЦСПС). Народен представител (1954–1976). Член на ЦК на БКП (1954–1976).

Устав на печатарско дружество „Труд“ – Пловдив (1898); отчет за състоянието на Дружествена печатница „Труд“ – Пловдив (1899); снимка на Стоян Тасев и спомени за 30-годишната му работа (1881–1911) в Придворната печатница; изборни бюлетени на БРСДП (Димитър Благоев, Георги Димитров, Антон Иванов, Драгой Коджейков); изложение до групите на Социал-демократическата партия (ш. с.) по въпроса за референдума и за руската революция (1920); листовки от местния комитет на Софийската работническа социалдемократическа организация за митинги с оратори: Никола Сакаров, д-р П. Джидров, Владимир Димитров и др.; доклад-приветствие към графичите (1946); „Вести на работническо печатарско дружество – София“ (1900–1901; 1904–1924); отделни броеве от вестниците: „Печатарски лист“ – Бургас (1907); „Работнически вестник“ (1903, 1923); „Печатар“ (1908); „Графически работник“ (1922); „Народна защита“ (1924); „Печатарски работник“ (1924); „Работническо знаме“ (1929); „Ехо“ (1931).

МИЛЧОВ, ВАСИЛ СТОЯНОВ (1883–)

ЧП – 149 Б, необработено, 1 мека папка, 1904–1947 г.

Роден в с. Дивля, Пернишко. Майстор-терзия (шивач). Един от първите членове на основаната през 1919 г. в селото организация на БКП. В неговия дом се съхранявала архивата на организацията.

Лични документи – кръщелно свидетелство, уволнителен военен билет, разписки, квитанции за платен членски внос и за такса-терзия; пенсионна книжка и др.; акция от Дивлянска популярна банка за кооперативно кредитно дружество (1929); квитанция от земеделска стопанска задруга – с. Дивля (1941); съобщение от общинското управление за реквизиция за войската (1944) и др.

МИХАЙЛОВ, МИХАИЛ НИКОЛОВ (1922–2002)

ЧП – 192 Б, необработено, 1 мека папка, 1945–2000 г.

Роден в Червен бряг. Член на РМС от 1939 г., на БКП – от 1945 г. Завършва Търговската гимназия в Червен бряг (1941) и ШЗО (1943). Участва в нелегалната дейност на БКП преди 9 септември 1944 г. От 1945 г. работи в противопожарната служба в Червен бряг. Офицер в армията (1948–1974); полковник.

Биографични материали; мемоарни материали за нелегалната работа на БКП сред войската преди 9 септември 1944 г.; биографични данни за участници в нелегална група в ШЗО – София; материали за Атанас Маринков Божански; снимки.

МИЧЕВ, КОНСТАНТИН МИНКОВ (1903–1997)

ЧП – 179 Б, необработено, 1 кутия, 1936–1976 г.

Роден в Троян. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от 1922 г., на Испанската комунистическа партия (1936–1939). Завършва медицина в Австрия (1935). Участва в Юлското и Септемврийското въстание 1923 г., след което емигрира в Австрия. Сътрудник на Задграничното бюро на БКП във Виена (1930–1935). По време на Испанската гражданска война (1936–1939) е в интернационалните бригади – началник на санитарната база в гр. Мурция и заместник-началник на Централната санитарна служба на интербригадите. През 1940 г. се завръща в България. След 9 септември 1944 г. е секретар на Централния съвет на Съюза на бойците против фашизма (1946–1951). Началник на първата санитарна бригада в Корея (1952–1954). Пълномощен министър в Италия (1955–1959), посланик в Куба (1961–1963). Член на ЦКРК на БКП (от 1966 г.). Член на Бюрото на ЦК на БПФК и на Бюрото на Международната федерация на съпротивата (ФИР).

Спомени и сведения за интернационалната санитарна служба в Испания (1936–1939), писма, покани и др.; спомени и документация за българските доброволци от първата интернационална санитарна бригада в Корея (1952–1954).

МОНЕВ, МИХАИЛ (МИХАИЛ МОНЕВ НИКОЛОВ) (1881–1944)

ЧП – 152 Б, необработено, 1 мека папка, 1902–1983 г.

Роден в гр. Кратово. Завършва педагогически курс в Скопие, а по-късно (от 1907 г.) следва в Семинарията в Цариград, откъдето е изключен. Влиза във ВМРО през 1897 г. – заклет от Христо Матов, един от ръководителите на организацията. Учителства в Кратово, Кочани, Щип, Скопие, Куманово. Оженва се за София Александрова (учителка от Щип), сестра на Тодор Александров. След убийството на Тодор Александров той е помощник (1924–1928) на Иван Михайлов. Починал в Горна Джумая, където синът му Никола Монев е адвокат.

Биография на Михаил Монев; *снимки* – семейството на Михаил Монев, Михаил Монев с другари, ръководители на Македонския революционен комитет, Тодор Александров на смъртен одър и др.

МУЛЕТАРОВ, ВАСИЛ ХРИСТОВ (1881–1925)

ЧП – 27 Б, необработено, 1 мека папка, 1915–1923 г.

Роден в Пещера. Член на БРСДП (т.с.) от 1903 г. От 1906 г. е студент в Юридическия факултет на Софийския университет. Изключен за революционна дейност (1907). Завършва юридическото си образование в Тулуза, Франция (1909). Адвокат в София. Член на Контролната комисия при ЦК на БРСДП (т.с.) (1911–1914), общински съветник в София (1918–1923), народен представител (1919–1923). На 12 септември 1923 г. е арестуван, освободен от затвора през март 1924 г. Убит по време на Априлските събития 1925 г.

Свидетелство за женитба; писма и картички до жена му и др.

НАЧЕВА, ВЕРА ЦЕКОВА (1904–1996)

ЧП – 96 Б, необработено, 2 кутии, 1929–1980 г.

Родена в с. Гаврил Геново, Монтанско. Член на БКМС от 1921 г., на БКП – от 1926 г. За нелегална дейност е осъдена задочно на смърт (1942). Партизанка (1944). След 9 септември 1944 г. е член на Бюрото на Софийския областен комитет на БКП, на Националния съвет на ОФ и отговорен секретар на БНЖС. Секретар на МДФЖ със седалище Берлин (1951–1953). Първи заместник-завеждащ отдел „Външна политика и международни връзки“ на ЦК на БКП (1953–1975). На V конгрес (1948) е избрана за кандидат-член, а на VII конгрес (1958) – за член на ЦК на БКП. Няколко мандата е депутат в Народното събрание.

Биографични материали – автобиография, дипломатически паспорти, членски и делегатски карти, осигурителна и служебна книжка, бележки, справки, сведения за служебната ѝ дейност, личен формуляр за кадрите и др.; **партийна и обществено-политическа дейност** – доклади, информации, речи, изказвания, бележки и др.; **материали за дейността на Българския народен женски съюз** (БНЖС) – доклади, информации, сведения от Вера Начева; **мемоарни материали** – спомени за осъждането ѝ на смърт (1942), за работата ѝ в Софийската партийна организация преди 9 септември 1944 г., за партизанските ѝ походи, за Аврам Стоянов и др.; **печатни публикации** на Вера Начева; **списъци** – на партизаните от бригада „В. Левски“, на делегатите на IX конгрес на БКП, на селища и страни, посетени от Вера Начева във връзка с обществено-политическата ѝ дейност (1960–1980); **кореспонденция** – писма от Вера Начева до близки и писма до нея.

НЕЙНСКИ, ГЕОРГИ ИВАНОВ (1900–1997)

ЧП – 166 Б, необработено, 1 мека папка, 1977–1989 г.

Роден в с. Стакевци, Видинско. Завършва прогимназия в Белоградчик и Педагогическото училище в Лом (1921). Учител в с. Стакевци. От 1924 г. е емигрант в Югославия, а от 1925 г. – в СССР. Завършва педагогика в Академията за комунистическо възпитание „Н. К. Крупская“ в Москва (1925–1929). Работи в Туркменска република (1929–1944). Арестуван от НКВД (септември 1938 – юни 1939). След среща с Георги Димитров в Москва се завръща в България. Заместник-завеждащ сектор „Наука и образование“ на ЦК на БКП,

секретар на ГК на БКП – Перник. От 1947 до 1953 г. работи в Комитета за наука, изкуство и култура (КНИК). Доцент по история на КПСС във ВПШ при ЦК на БКП (1953–1960).

Спомени на Георги Нейнски за живота и дейността му в България, Югославия, Съветския Съюз и отново в България (1912–1988); *спомени* за преустройството на образованието в НРБ (1944–1953); *доклад* по случай 80 г. на проф. генерал-майор Крум Жеков Бъчваров; *доклад* „80 г. от рождението на Иван Живов Цвейн“; *доклад* „85 г. от рождението на Иван Николов Нейнски“ (роден в с. Стакевци, загинал в СССР през 1937 г.).

НИКОЛОВ, АНАНИ (АНАНИ НИКОЛОВ АНГЕЛОВ) (1881–1968)

ЧП – 2 Б, 1 опис, 297 а.е., 1904–1966 г.

Роден в с. Дебели лак, Радомирско. Завършва Кюстендилското педагогическо училище (1900). Учител в селата Кондофрей, Егълница, Дебели лак (Радомирско). Член на УСДО (1905) и на БРСДП (т.с.) от 1909 г., по-късно – на БКП. Уволняван и арестуван за комунистическа дейност. След 9 септември 1944 г. избран за член на околийските комитети на ОФ и БКП в Радомир. Народен представител във Великото народно събрание (1947–1949).

Биографични документи – автобиография; автобиографични бележки; личен дневник (1962–1966); лични членски книжки, делегатски карти, грамоти, пълномощни, удостоверения, молби, заявления и др.; **документи за служебна и обществена дейност** – реферати пред околийски педагогически конференции; заповеди за уволнения; заявления и искиви молби до Окръжния съд; решение за пенсиониране; служебни писма; покани за участие в обществени прояви; **спомени** – за Георги Димитров; за Борис Хаджисотиров; за Владимир Манов; за основаването на група на БРСДП (т.с.) в с. Дебели лак, Радомирско; за миньорската стачка в Перник (1906); сведения за различни лица; **други материали** – брой 4 и 6 от „Окръжен вестник на БКП (т.с.)“ в Кюстендил (1919); „Работническо-селски изборен лист“ на РП (1930); притурки от в. „Работнически вестник“; позиви на БРСДП; „Бюлетин на в. „Работническо дело“ (1931); „Майски лист“ на в. „Работнически вестник“; изрезки от карикатури в „Работнически вестник“ и карикатури от Райко Алексиев; **бро-**

шури – „Селото и съветското строителство“ (1941); „Под кошмара на един вечен страх“ (1942); „Червената чума“ и др.; *кореспонденция* – писма и картички от Анани Николов до близките му; *писма, картички, телеграми* до Анани Николов от близки, приятели, обществени организации и др.

НОВАНСКИ, БОРИС ИВАНОВ (1912–1943)

ЧП – 25 Б, необработено, 1 мека папка, 1935–1936 г.

Роден в Ихтиман. Член на РМС от 1930 г., на БКП – от 1934 г. Завършва Търговска гимназия в Свищов. От 1934 г. е секретар на Околийския комитет на РМС и член на Околийския комитет на БКП в Ихтиман. През 1938 г. е интерниран в Несебър. През 1941 г. преминава в нелегалност и отива в София. Сътрудник на Окръжния комитет на БКП (1942–1943) по организиране на бойни групи. От май 1943 г. е член на Щаба на I ВОЗ. Загива в престрелка с полицията в София.

Телефтерче на Борис Новански с лични бележки; *писма* до Борис Новански от Ихтиман, намерени във фонда „Прокурорски надзор“ при Софийския окръжен съд, без преписка по инкриминирането им.

ПАНАЙОТОВ, ВАСИЛ ЙОРДАНОВ (1907–1981)

ЧП – 136 Б, необработено, 1 мека папка, 1959 г.

Роден в Омуртаг. Завършва Телеграфо-пощенското училище в София (1925–1929). Член на БКП (1929) и на ВМРО (об.). През 1934 г. за нелегална дейност получава присъда от 12 г. затвор, по-късно – амнистиран.

Автобиография; спомени за Борис Тасков.

ПАНАЙОТОВ, НИКОЛА (ПАНДИША) (1896–)

ЧП – 17 Б, необработено, 1 твърда папка, 1914–1946 г.

Роден в Сливен. Член на БРСДП (т.с.) от 1914 г. и на БКМС от 1919 г. Участва в нелегална чета (1924–1925). Заловен и осъден на доживотен зат-

вор. От 1928 г., като затворник в Сливенския затвор, престава да се счита за член на БКП (т.с.). Освободен с амнистия през 1933 г. Отива в София, където до 1944 г. работи в бръснаро-фризьорска кооперация. След това работи като търговски служащ.

Лични документи – автобиография, членски книжки за БРСДП (т.с.) и БКМС, препис от *присъда* против Никола Панайотов; **устав, програма и правилник** за вътрешната уредба на БРСДП (т.с.); **тетрадки** с ръкописни бележки на Никола Панайотов – *извадки, мисли, сведения, спомени*; **писма** от и до Никола Панайотов и др.

ПАРАШКЕВОВ, ЯНАКИ ДОНЧЕВ (1875–)

ЧП – 71 Б, необработено, 1 мека папка, 1903–1948 г.

Роден във Велико Търново. Член на БРСДП от 1895 г. Завършва гимназия във Велико Търново. Учител (1895–1902); уволнен за социалистическа дейност. От 1913 г. живее в София. Работи в Книжно-мукавената фабрика, Главна дирекция на статистиката, Дирекция „Храноизнос“ и др. Кандидат за съветник в Софийския общински съвет (1937).

Писмо на Димитър Благоев до Янаки Дончев по повод образуването на нова местна организация на БРСДП (т.с.) в Търново (препис – оригиналът във **фонд 140 Б, оп. 2, а.е. 107**); **писма-обръщания** на Янаки Парашкевов до министри по разни обществени въпроси (1934); **позив** за изборите на Софийски общински съвет (1937); **обръщение** към хората от Великотърновско до Янаки Дончев (препис – оригиналът във **фонд 141 Б, оп. 1, а.е. 317**); **писмо** на Янаки Парашкевов до Васил Коларов (1947); **изложения** от Янаки Дончев до партийната група при Главна дирекция „Храноизнос“ – София (1948); **бележки** от партийната организация за дейността на Янаки Парашкевов (1945–1948).

ПЕЛОВСКИ, ПЕЛО ИВАНОВ (АЛЕКСИ) (1903–1957)

ЧП – 12 Б, необработено, 1 мека папка, 1941–1944 г.

Роден в с. Махалата, Плевенско. Член на БКМС от 1919 г., на БКП – от

1923 г. Участник в Септемврийското въстание 1923 г. След въстанието емигрира в СССР. Завършва Комунистическия университет за националните малцинства от Запада (КУНМЗ) в Ленинград (Санкт Петербург). През 1929 г. се завръща нелегално в България. Член на градското ръководство на БКМС в София, по-късно е секретар на ЦК на БКМС и негов представител в ЦК на БКП. През 1931 г. е арестуван и осъден. През 1939 г. излиза от затвора. През 1941 г. минава в нелегалност. Един от ръководителите на партизанското движение в Плевенско. След 9 септември 1944 г. е секретар на Областния комитет на БКП в Плевен (1944–1948), посланик на НРБ в Югославия (1948–1949), министър на вътрешната търговия (1950–1956), завеждащ отдел „Планово-икономически“ на ЦК на БКП (1956–1957).

Окръжни до районните комитети, партийните групи и членовете на БРП в Плевенско – за въоръжената борба, задачите на партийните групи и комунистите; *ръкописни бележници* и *записки* на Пело Пеловски по разни въпроси; *географски карти*, използвани от Пело Пеловски; *броеве от в. „Работническо дело“* (1943); *материали по военни въпроси* и др.

ПЕТРОВ, ДИЧО (ДИЧО ПЕТРОВ ТАКОВ) (1919–1944)

ЧП – 31 Б, необработено, 1 мека папка, 1937–1943 г.

Роден в с. Проглед, Смолянско. Учи в Педагогическото училище в Шумен. Учител в Соколовци и Стърница, Смолянско. Завършва ШЗО (1941). Като подпоручик е командир на граничен подучастък в с. Конско, Гевгелийско. През декември 1943 г. заедно с поделението си (над 60 войници) преминава към партизаните. Положени са основите на Войнишкия партизански батальон „Хр. Ботев“ с командир Дичо Петров. Батальонът преминава над 2 600 км на гръцка, югославска и българска територия. Като заместник-командир на II Софийска партизанска бригада, Дичо Петров участва в похода от с. Кална (Югославия) до Батулийска река. Загива в сражение край с. Батулия, Софийско.

Писма на Дичо Петров (от Шумен) до родителите, сестра му и др.; *телеграма* до родителите му; *заявление* от Дичо Петров до кмета на Чепеларска община за издаване на удостоверение и др.

ПЕШЕВ, СТИЛИЯН НИКОЛОВ (1920–1944)

ЧП – 68 Б, необработено, 1 документ, Б. д.

Роден в кв. „Надежда“ – София. Член на РМС. Концлагерист. Партизанин. Заловен след сражение и разстрелян.

Писмо на Стилиян Пешев до майка му (Б. д.).

ПОПОВ, ДАМЯН ПОПХРИСТОВ (1888–1964)

ЧП – 147 Б, 1 опис, 12 а.е., 1904–1952 г.

Роден в с. Вишени, Костурско. Завършва гимназия в София (1908). Следва право в Женева (1908–1911). Там членува в студентска социалдемократическа група. Съдебен заседател (1914–1919) в разни съдилища. Член на БКП (т.с.) от 1920 г. Адвокат в Оряхово (1921–1953). Депутат във Великото народно събрание (1946–1949). Пълномощен посланик в Рим (март 1952–март 1953 г.). Член на Върховния съд (1953–1958).

Биографични бележки, удостоверения, членска карта, орденска книжка и др.; пощенски картички до Дамян Попов; снимка на Дамян Попов (1952) и др.

ПОПОВ, ДИМИТЪР ПЕТРОВ (1912–1982)

ЧП – 111 Б, необработено, 1 мека папка, 1927–1984 г.

Роден в Ихтиман. Член на РМС от 1929 г., на БКП – от 1933 г. Въдворяван в концлагери (1941–1943). След 9 септември 1944 г. е на партийна работа в Ихтиман и в Софийския областен комитет. Инструктор в ЦК на БКП (1947–1948). Заместник-председател (1949–1953) и председател (1953–1961) на Софийския градски народен съвет, заместник-председател на Държавния комитет за планиране (1961–1962), министър на финансите (1962–1976). Кандидат-член (1954–1958) и член (1958–1982) на ЦК на БКП.

Биографични документи – биографични справки, осигурителна и спестовна книжки, удостоверения, пропуски, делегатски карти, разписки, разпореждане за пенсия, Указ и протокол за награждаването му, поздравления, възпоменание по повод 1 г. от смъртта му и др.; снимки – родната къща на Димитър Попов в Ихтиман, индивидуални и групови снимки.

ПОПОВ, ЗАМФИР (ЗАМФИР ПОПАНГЕЛОВ ЦВЕТКОВ) (1894–1925)

ЧП – 105 Б, необработено, 1 мека папка, 1913–1919 г.

Роден в с. Гушанци, дн. Замфирово, Монтанско. Член на БКП. Мобилизиран на фронта през I Световна война (1914–1918). Завършва право в Софийския университет (1921) и се установява като адвокат във Фердинанд (Монтана). Секретар на Градския и на Околийския комитети на БКП (т.с.) във Фердинанд, член на Окръжния комитет във Враца. По време на Септемврийското въстание 1923 г. е член на Окръжния военно-революционен комитет и командир на въстаническите отряди в Берковско. След разгрома на въстанието емигрира в Югославия. През 1924 г. се завръща нелегално в България. Отровен.

Стихотворения – „Гроб“ и „Борба“ от Замфир Попов (оригинал, ръкопис); *пощенски и илюстрирани картички* от Замфир Попов; *снимки* на Замфир Попов.

ПРУДКИН, АНТОН МАКАРОВ (1880–1942)

ЧП – 35 Б, 1 опис, 16 а.е., 1932–1969 г.

Инвентарен опис.

Роден в Русе. Баща му е украинец, участник в Руско-турската война 1877–1878 г. Завършва Търговска гимназия в Свищов и Морско училище в Николаев, Русия. Участва в Балканската война 1912–1913 г. През 1915 г. е осъден на доживотен затвор. В затвора се сближава с Александър Стамболийски. Когато Стамболийски става министър-председател, Антон Прудкин е назначен за столичен градоначалник, а след това за правителствен делегат в параходното дружество. След преврата на 9 юни 1923 г. е осъден на доживотен затвор, през 1925 г. – на смърт. Впоследствие присъдата е заменена с доживотен затвор. През 1936 г. е освободен от затвора и се връща във Варна. Заедно с Кръстьо Белев събира сведения от военен характер и ги изпраща в СССР. През 1941 г. организира бойна група. Арестуван (1942), осъден на смърт и обесен във Варненския затвор. Автор на книгите „Записки на моряка“ (2 части, 1931–1933 г.) и „Когато отивахме към бесилките“ (1934).

Писма и пощенски картички от Антон Прудкин – до съпругата му, до началника на Варненското пристанищно управление и до собственика на кораба „Рудничар“; *спомени* за живота и дейността на Антон Прудкин от съпругата му; *служебни бележки* на съпругата му и *пощенски картички* до нея от близки и приятели и др.

ПУНЕВ, ХРИСТО КОНСТАНТИНОВ (1877–1967)

ЧП – 59 Б, необработено, 1 мека папка, 1904–1908 г.

Роден в гр. Пещера. Участва в Бузлуджанския конгрес на БСДП (1891), в IV конгрес в Казанлък (1897), секретар е на конгресите в Търново (1902) и в Пловдив (1904), а от 1908 г. участва като делегат във всички конгреси на БРСДП (об.). Народен представител (1919; 1923–1927; 1946). Секретар на БРСДП (об.) (1920–1923) и редактор на в. „Народ“ с малки прекъсвания от 1925 до 1933 г. Работил като сътрудник на много вестници и списания. Издал книгите: „Из живота на бедните“ – разкази (1896), „Нови дни“ – стихосбирка с предговор от Вела Благодеева, „Глас от пустиня“ – стихове и др. Един от участниците в издаването на сп. „Народен живот“ (януари 1903–1905 г.) – списание за литература и критика на група интелектуалци – членове на БРСДП (т.с.). Излизат общо 10 книжки. Сътрудници са Христо Пунев, Д. Атанасов, Ст. Парашкевов, Ив. В. Коларов и др. Списанието е критикувано от в. „Работнически вестник“. Спира след XII конгрес на БРСДП (т.с.), който взема решение против частните издания на партийните членове.

Писма (на листове с бланка „Редакция и администрация на сп. „Народен живот“) от С. К. Попов до Христо Пунев по въпроси, свързани с издаването на списанието; *писмо-картичка* от Димитър Полянов до Венковски, книжар в Пещера – за абонаменти на списание.

Забележка: По-подробно виж личния фонд на Христо Пунев – ЦДА, ф. 1204 К.

РАДЕВ, ГАНИ (ГАНИ РАДЕВ КОСТОВ) (1882–)

ЧП – 51 Б, необработено, 1 мека папка, 1906–1954 г.

Роден в Айтос. Член на БРСДП от 1899 г. Завършва гимназия в Сливен и право в Женева (1906–1909); секретар на студентската социалдемократическа група. Учител (1903–1906) и дългогодишен адвокат в Айтос. Народен представител (1919–1922). Интерниран (1943). След 9 септември 1944 г. живее в София.

Автобиографични бележки; изложение от Гани Радев до ЦК на БКП (1954); *списък* на въдворените във II отделение на III група (1942); *писма и пощенски картички; броеве* от в. „Работнически вестник“.

РАДКОВ, РАДИ ЙОРДАНОВ (1906–1938)

ЧП – 129 Б, необработено, 1 мека папка, 1964–1986 г.

Роден в с. Козлуджа (дн. с. Шаново), Старозагорско. Работи в Стара и Нова Загора като шивач-чирак. През 1927 г. емигрира в СССР. От 1928 г. е студент в КУНМЗ (Москва). През 1932 г. се завръща в България. Секретар на ОК на БКМС – София. През 1936 г. отива отново в Москва. Работи в завод „Калибър“. Загинал в СССР по време на култа.

Доклад за Ради Радков и *слово* при откриване негов бюст-паметник в с. Шаново; *статия* за Ради Радков от акад. Йовчо Йовчев; *сведения* и *спомени* за Ради Радков; *изрезки* от вестници със статии за Ради Радков; *снимки* на Ради Радков.

РАЙКОВИЧ, МАКСИМ

ЧП – 16 Б, необработено, 1 мека папка, 1900–1934 г.

Следвал в Брюксел (1905). Като студент поддържал връзки с Койка Тинева и Стефан Георгиев от Варна и участвал в прехвърлянето на социал-демократическа литература от Западна Европа в Русия. Учител в Бургас.

Устав на Югославянското дружество „Работник“ в Брюксел (ръкопис от Максим Райкович); *програма* за водене на пропаганда (от Екатеринославския комитет на Руската социалдемократическа работническа партия – на руски език); *писма* на Максим Райкович от Брюксел до Недялко Дойчев в Бургас (1905); *писма* от Вида Райкович (съпруга – учителка) със сведения за изпращане на руска литература през Варна с посредници Койка Тинева и Стефан Георгиев; *писмо* до Максим Райкович от Елефтер Константинович Сенкеевич, емигрант в Одеса (1931); *писма* и *картички* от разни лица до Максим Райкович; *портрет* на Карл Маркс с посвещение; *картички* с поздравления за 1 май.

РУСЕВ, ПЕТКО (ПЕТКО РУСЕВ ЙОРДАНОВ) (1920–1984)

ЧП – 110 Б, необработено, 1 кутия, 1953–1984 г.

Роден в с. Борислав, Плевенско. Член на БКП от 1943 г. Завършва право в Софийския университет (1943). Участва в списването на младежката страница на в. „Заря“, сп. „Млад кооператор“ и др. Интерниран в с. Левуново, Благоевградско (1941). Партизанин (1943–1944). След 9 септември 1944 г. е първи секретар на Околийския и секретар на Окръжния комитет на БКП в Плевен (1944–1950). Съдия в Софийския окръжен съд (1950–1952). Член на редколегията (1952–1955) на в. „За кооперативно земеделие“; редактор (1955–1957) в сп. „Ново време“; отговорен редактор (1957–1984) на сп. „Партиен живот“. Член на ЦК на БКП (1981–1984); член на ЦКРК на БКП (1966–1981). Член на Бюрото на Управителния съвет (1976–1984) и заместник-председател (1981–1984) на СБЖ. Автор на книгите: „Беседи по някои въпроси на стила на партийна работа“ (1960), „Съвременни аспекти на партийния стил“ (1970), „През първите години“ (1975), „РМС в моя живот“ (1981) и др.

Биографични документи – трудова книжка, членски карти, пропуски, покани, препис от смъртен акт, траурни слова и др.; *служебна и обществено-политическа дейност* – докладни записки, речи, информации, бележки, стенограми на обсъждания на служебни въпроси (ППО, стила и методите на партийна работа и др.); *творческа дейност* – библиографска справка за публикациите на Петко Русев и работни копия на статии; *планове* на лекции; *бележници и ръкописни бележки* на Петко Русев; *мемоари* на Петко Русев за дейността на РМС и БКП преди 9 септември 1944 г.; *снимки*.

СВЕЩАРОВ, ЗЛАТАН МИХОВ (1886–)

ЧП – 7 Б, необработено, 1 кутия, 1914–1959 г.

Лични документи – уволнителен билет от I Опълченска дружина на младши подофицер Златан Свещаров; *личен дневник*, воден в Париж по време на следването му; *заявления, жалби, записки, сведения, бележки* и др.; *счетоводни дневници* (на френски език), *счетоводни материали* на мина АД „Пирин“; *ръкописи* на статии на Златан Свещаров; *позиви и петиция* от УС на Пенсионерския съюз до Народното събрание (1938); *квитанции*

за членски внос в БСД и читалище „Ал. Константинов“ (София); *пощенски картички, писма* до Златан Свещаров и др.

СЛАВОВ, ПЕЙКО ИВАНОВ (1916–2001)

ЧП – 161 Б, необработено, 1 мека папка, Б. д.

Роден в с. Българин, Хасковско. Член на РМС от 1932 г., на БКП – от 1938 г. Завършва гимназия в Харманли и Хасково. От 1937 г. е студент по философия в Софийския университет, а от 1938 г. следва едновременно и право в Юридическия факултет. Завършва аспирантура във ВПШ при ЦК на БКП. От 1958 г. е преподавател по диалектически материализъм (диамат) в Софийския университет. От 1964 г. е доцент, а от 1970 г. – професор.

Автобиографични бележки; списък на научните трудове на проф. д-р Пейко Славов.

СТАНЕВ, МИТЪО (МИТЪО СТАНЕВ ИВАНОВ) (1877–1939)

ЧП – 22 Б, необработено, 1 мека папка, 1897–1939 г.

Роден в с. Карабурун (дн. с. Знаменосец), Старозагорско. Член на БРСДП от 1898 г. Един от създателите на Учителската социалдемократическа организация (1905). Учителства до 1919 г. Сътрудничи на в. „Учителска искра“, негов редактор (1919–1920). За известно време редактира в. „Работнически вестник“ и сп. „Ново време“. Народен представител (1919–1923; 1931–1933). Член на ЦК на РП (1937–1938).

Писма на Митъо Станев до жена му и децата; препис от ученическа литературна творба на Митъо Станев; писмо на Митъо Станев до Христо Гайтанджиев – учител в с. Боклуджа; писмо от партийния секретар до Митъо Станев по повод разцеплението на БРСДП (1903) и писмо на Митъо Станев за отказването му от старата организация при разцеплението ѝ и др.

СТАНКОВ, ДАНАИЛ НИКОЛОВ (1893–1936)

ЧП – 185 Б, необработено, 1 мека папка, 1903–1917 г.

Роден в с. Голеш, Годечко. Близък на Михаил Маджаров. Участва в I Световна война. На Северния фронт преминава към руснаците. След Октомврийската революция се установява в гр. Краматорск, Украйна. Женен за украинка. Има син Борис, женен също за украинка (Галя). Имат 3 деца (Светлана, Елена, Наталия), които са идвали в България.

Биографична справка; квитанция (облигация) за 10 лева сребро от Върховен македоно-одрински комитет (1903); снимки на Александър Николов Станков като четник в Македония, заедно с чичо си Симеон Денков Иванов (1903); снимка на Симеон Денков, убит край с. Никодим, Македония (1907); снимки на неизвестни лица, вероятно свързани с македонското движение (1917).

СТОЕВ, КОСТА ИВАНОВ (1880–)

ЧП – 102 Б, необработено, 1 мека папка, 1889–1934 г.

Свидетелство за завършено I отделение в Силистра (1889); свидетелство от Силистренското градско общинско управление, че 23 г. силистренски жител Коста Ив. Стоев е честна и благонадеждна личност (1903); препис от изпитен лист (1904); декларация от Коста Ив. Стоев за назначаването му като акцизен агент (1913); лични документи – свидетелства и удостоверения на румънски език (1916–1934).

СТОЯНОВ, ДИМИТЪР ИВАНОВ (1928–1999)

ЧП – 167 Б, необработено, 15 кутии, 1981–1989 г.

Роден в гр. Стражица, Великотърновско. Член на РМС от 1942 г., на БКП – от 1953 г. Като ученик е ятак на Горнооряховския партизански отряд. Завършва история в СУ „Кл. Охридски“ (1952). Първи секретар на Окръжния комитет на ДКМС във Велико Търново. Секретар на ЦК на ДКМС (1959–1961). Секретар и първи секретар на Окръжния комитет на БКП –

Велико Търново (1961–1973). От 1973 г. е министър на вътрешните работи. Има военен чин генерал-полковник. Кандидат-член (1962–1976) и член (1976–1989) на ЦК на БКП. От януари 1984 г. – кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП. Секретар на ЦК на БКП.

Информации, предложения, справки, проекти за разработка на „Основни положения за функциите и структурата на партийния апарат в условията на преустройството“; планове на Комисията по партийно-организационните въпроси на ЦК на БКП; информации, справки, предложения по преустройството на Комсомола; докладни записки, писма, справки по преодоляване последиците от земетресението в Стражица; материали по подготовката на XIII конгрес на БКП; информации, справки, предложения във връзка с дейността на неформалните групировки и независимите сдружения; мероприятия, справки, информации, бележки, оценки по възродителния процес; кадрови справки на секретари на областни и на общински комитети на БКП; бюлетини на БТА; обзорни информации по външнополитически въпроси от ИССТ; анализи и информационни бюлетини на ИСЦ; информации, сведения, справки от Министерския съвет и други държавни институции.

СТОЯНОВ, МЛАДЕН (МЛАДЕН СТОЯНОВ ГЕОРГИЕВ) (1896–1969)

ЧП – 46 Б, необработено, 1 твърда папка, 1960–1969 г.

Роден в с. Искрец, Софийско. Член на БКП от 1921 г. Участва в I Световна война. След войната основава партийна организация в родното си село. Възстановява Рудничарския съюз в Перник. След разгрома на Септемврийското въстание 1923 г. емигрира в Югославия. През 1924 г. се завръща в България. По време на Априлските събития 1925 г. е арестуван, но успява да избяга; осъден задочно на 12,5 г. затвор. Член на ЦК на БКП (от декември 1924 г.), на Изпълнителното бюро на ЦК (1925–1926), политически секретар на партията (1928–1929). През 1929 г. отново арестуван, осъден на 15 г. затвор. Успява да избяга от Видинския затвор (1932) и емигрира в СССР. Служи в контраразузнаването (Коми АССР). По време на войната (1941–1944) е политически работник сред германските военнопленници. През 1948 г. се завръща в България. Член на ЦК на БКП (1954–1969). От 1956 г. е завеждащ отдел „Промислен“ на ЦК на БКП. Кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП (1957–1962). Член на Бюрото (1962–1967) и заместник-председател (1967–1969) на Националния съвет на ОФ.

Лични документи – автобиографии, журналистически карти, поздравителен адрес и др.; доклади и изказвания на Младен Стоянов; сведения за дейността на БКП до 1944 г.; списък на членовете на ЦК и на Задграничното представителство на БКП след 1923 г.; сведение за чужденци, оказали помощ на БКП; планове и бележки по работата на парламентарната комисия по промишлеността и др.

ТОДОРОВ, ЦЕКО (ЦЕКО ТОДОРОВ ЯНЧЕВ) (1876–1941)

ЧП – 4 Б, необработено, 1 мека папка, 1908–1941 г.

Дългогодишен учител в с. Соточино (Гаврил Геново) и Фердинанд (Монтана). След 1895 г. той е един от основателите на първите читалища, селски театрални трупи, вечерни училища, самообразователни курсове в селищата от района.

Картички от Цеко Тодоров до децата и жена му; *писма и картички* до Цеко Тодоров от близки и приятели с данни за обществена и културна дейност.

ТОДОРОВА, РАДА (РАДА ТОДОРОВА НОЕВА) (1902–1987)

ЧП – 101 Б, необработено, 2 меки папки, 1982–1987 г.

Родена в с. Каравелово, Пловдивско. Член на БКМС от 1920 г., на БКП – от 1922 г. Завършва гимназия в Карлово (1922) и става учителка в родното си село. Сътрудник на Областния комитет на Военната организация на БКП (т.с.). През април 1925 г. е арестувана и осъдена на 12 г. затвор. След излизане от затвора (1932) е член на Окръжния комитет на РП в Пловдив и секретар на ЦК на МОПР. Член на ЦК на БКП (1936–1937). През 1941 г. е изпратена в концлагер, откъдето избягва. Организационен секретар на БРП в Пловдив (1942) – при провала му е арестувана и осъдена на доживотен затвор. След 9 септември 1944 г. участва в учредяването на Българския народен женски съюз и е негов подпредседател (до 1950 г.); подпредседател на Комитета на движението на българските жени (до 1957 г.). Член на ръководството на Международната федерация на жените (1947–1987). Заместник-министър на труда и социалните грижи (1947–1950). Председател на Комитета за

приятелство и културни връзки с чужбина (1954–1957). Член на ЦК на БКП (1954–1987). Многократно избирана за народен представител.

Материали по случай **80-годишния юбилей на Рада Тодорова** – Указ на Държавния съвет за награждаване; *стенографски протокол* от тържествено събрание, посветено на 80-годишния ѝ юбилей; *слово* на Цола Драгойчева пред тържественото събрание; *поздравителни адреси* от името на международни и наши обществени организации; *лични телеграми и поздравления*; **материали във връзка със смъртта на Рада Тодорова** – препис от *Разпореждане* на Секретариата на ЦК на БКП от 17 декември 1987 г. за създаване на комисия за организиране погребението на Рада Тодорова; *некролог* от името на Комитета на движението на българските жени; *траурно слово* от Елена Лагадинова; *съболезнователни телеграми и писма*; *изрезки от вестници* със съобщения за смъртта и с биографични данни за Рада Тодорова.

ТОПАЛОВ, ПЕТЪР СТЕФАНОВ (ШМИД) (1915–1944)

ЧП – 29 Б, необработено, 1 мека папка, 1915–1930 г.

Роден в с. Кесарево, Великотърновско. От 1932 г. живее в София. През 1936 г. е избран в ръководството на Бръснаро-фризьорското сдружение към БРС. От 1939 г. е член на Младежката синдикална комисия към Окръжния комитет на РМС и техническо лице към Окръжния комитет на БРП в София. Есента на 1942 г. минава в нелегалност. От февруари 1944 г. е член на Източния РК на БРП в София. Убит по време на митинга в София на 7 септември 1944 г.

Кръщелно свидетелство; свидетелство за завършен прогимназиален курс; занаятчийска ученическа книжка, издадена от Софийската Търговско-индустриална камара.

ТРАЙКОВ, ГЕОРГИ (ГЕОРГИ ТРАЙКОВ ГИРОВСКИ) (1898–1975)

t n v i j i v z n t v l v r y u n t z m

Роден в с. Върбени, Леринско. Член на БЗНС от 1919 г. Участва в основаването на БЗМС (1921). Организатор на областната земеделска дружба във Варна (1920–1923). По време на Юнското въстание 1923 г. ръководи въстаналите селяни в с. Белослав, Варненско, заради което е затворен. След излизането от затвора (1924) става секретар на БЗМС. От 1943 г. е член на Окръжния комитет на ОФ – Варна. След 9 септември 1944 г. е председател на Областния комитет на ОФ – Варна. От 1945 г. е председател на Управителния съвет на БЗНС и секретар на Националния съвет на ОФ. От 1947 г. е секретар на БЗНС, от 1974 г. – почетен председател. Министър на земеделието (1946–1949), първи заместник-председател на Министерския съвет (1949–1964). Председател на Президиума на Народното събрание (1964–1971). От 1972 г. е председател на Националния съвет на ОФ; от 1974 г. – почетен председател. Първи заместник-председател на Държавния съвет на НРБ (1972–1974).

Служебна карта на Георги Трайков като първи заместник-председател на Министерския съвет.

ТРЪНСКИ, СЛАВЧО (СЛАВЧО СТАМЕНОВ САВОВ) (1914–1999)

ЧП – 109 Б, необработено, 1 кутия, 1943–1985 г.

Роден в с. Бохова, Трънско. Член на РМС от 1929 г., на БКП – от 1938 г. През 1936 г. завършва гимназия в София. През април 1942 г. преминава в нелегалност. Командир на Трънския партизански отряд. Осъждан задочно на смърт. След 9 септември 1944 г. служи в армията. През 1947 г. завършва Военната академия „Фрунзе“ в Москва. Началник на Военната академия „Г. С. Раковски“ в София (1951–1962), заместник-министър на отбраната (1962–1981). Председател на Комитета за солидарност с народите на Азия и Африка (от 1982 г.), председател на Дружеството за българо-кубинска дружба (от 1972 г.). Кандидат-член (от 1945 г.), член (от 1962 г.) на ЦК на БКП. Автор на книгите „Неотдавна“ (1957), „Посвещение“ (1967), „Яtachката“ (1982) и др.; на пиесата „Годежна вечеря“ (1978), на сценария на игралния филм „Нощните бдения на поп Вечерко“ и др.

Биографични материали – автобиографични бележки; *слова* на Христо Бонин и Цола Драгойчева по случай 70-годишния юбилей на Славчо Трънски; *стихотворение* от Асен Босев, пос-

ветено на юбилея на Славчо Трънски; *творческа дейност* – партизански стихове (1943–1944); „За учителя“ (есе); ръкописи на разкази и повести на Славчо Трънски, излезли от печат; доклад за 40-годишнината на I и II Софийски народоосвободителни бригади от Славчо Трънски; *снимки*.

ФИЛИПОВ, ГРИША СТАНЧЕВ (1919–1994)

ЧП – 168 Б, необработено, 39 кутии, 1979–1989 г.

Роден в гр. Кадиевка, СССР. Член на РМС от 1936 г., на БКП – от 1940 г. Осъждан два пъти за нелегална дейност – политзатворник (1941–1944). След 9 септември 1944 г. е председател на ОК на ОФ – Ловеч. Завършва висше образование в Москва (1951). От 1962 г. е заместник-председател, а по-късно първи заместник-председател на Държавния комитет за планиране с ранг на министър. Председател на Министерския съвет (1981–1986). Кандидат-член (1962–1966) и член (1966–1989) на ЦК на БКП. Секретар на ЦК на БКП (1971–1981; 1986–1989). Член на Политбюро на ЦК на БКП (1974–1989).

Лични бележници, тефтерчета и записки; стенограми и стенографски бележници и записки; статии, доклади, речи, слова, изказвания, приветствия на Гриша Филипов; подготвяни материали за обсъждане в Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; материали от съвещания, провеждани при Гриша Филипов; информации, сведения, справки за работата на централни ведомства и стопански организации; информации и анализи за дейността на СИВ и участието на България в него; информации, сведения, справки за развитието на икономиката на страната; справки и информации за участие на български представители в международни прояви; справочни материали (протоколи, решения, разпореждания на Министерския съвет и др.); брошури, вестници, списания с материали от пленуми, съвещания, конференции, срещи по икономически въпроси; служебни писма от и до Гриша Филипов и др.

ФРИДМАН, МАРКО ХАИМ (1892–1925)

ЧП – 99 Б, необработено, 1 мека папка, 1911–1984 г.

Роден в Стара Загора. Член на БРСДП (т.с.) от 1911 г. Завършва право в Софийския университет. През I Световна война е командир на рота. Член на партийния комитет в Софийския квартал „Ючбунар“ (1918–1923), общински съветник в София (1923). Един от основателите на кооперация „Освобождение“. От 1924 г. е член на Централната военна комисия на ЦК на БКП. Участник в атентата в църквата „Св. Неделя“ в София (1925). Заловен, осъден на смърт и обесен.

Свидетелство за зрелост от Старозагорската гимназия (1911) и *свидетелства* за I и II университетски курсове; *венчален протокол* на Марко Фридман и Естер (Стела) Исакова Леви (1917 – оригинал на еврейски език); *удостоверение*, че Марко Фридман е бил на фронта (1915–1918); *удостоверения* за адвокатски стаж и *свидетелство* за адвокат (1920); *писма* на Марко Фридман до жена му; *свидетелство за наследници* на Марко Фридман; *спомен* за Марко Фридман от съпругата му Стела Фридман; *сведения* за Марко Фридман от Нанко Д. Петровски и Рафаел Ел. Юлзари; *справка-сведение* за семейството на Марко Фридман от сестра му Шейна Фридман и др.

ХРИСТОВ, ГЕОРГИ

ЧП – 60 Б, необработено, 1 мека папка, 1905–1939 г.

Учител в с. Калища, Радомирско. Член на Учителската социалдемократическа група – Радомир.

Писма и поздравителни картички до Георги Христов от колеги и приятели с данни за обществено-политически прояви.

ХРИСТОВ, ЕМИЛ ЙОРДАНОВ (1924)

ЧП – 164 Б, необработено, 63 кутии, 1969–1989 г.

Роден във Враца. Член на РМС от 1940 г., на БКП – от 1946 г. Завършва Юридическия факултет на Софийския университет (1949) и до 1951 г. работи като асистент. Курсист във Висшата партийна школа при ЦК на БКП

(1951–1954), където остава на научна работа като асистент и доцент. Кандидатска дисертация в АОН при ЦК на КПСС (1961). Работи в Министерския съвет и в ЦК на БКП (1965–1971). Заместник-председател (1971–1974) и председател (1974–1986) на Съвета по управление на обществените отношения при Държавния съвет на НРБ. Кандидат-член (1971–1975) и член (1976–1989) на ЦК на БКП. Секретар на ЦК на БКП (1984–1989).

Статии на Емил Христов; доклади и изказвания на съвещания, семинари, симпозиуми, срещи; информации, справки, сведения по служебни въпроси; списъци на работни групи в ЦК на БКП по различни проблеми; бюлетини на БТА; седмични оперативни информации на отдел „Деловодство“ на ЦК на БКП; молби, писма, изложения до Емил Христов от отделни лица; постановления, решения и протоколи на Министерския съвет; информации, сведения, справки за икономически връзки на България с други страни; планове за социално-икономическото развитие на страната; анализи и бюлетини на Информационно-социологическия център по въпроси на икономиката, техническия прогрес и социалното управление; докладни записки и писма от и до Емил Христов по служебни въпроси.

ЦАНОВ, ВАСИЛ (ВАСИЛ ЦАНОВ ВАСИЛЕВ) (1922–1994)

ЧП – 169 Б, необработено, 18 кутии, 1979–1989 г.

Роден в с. Трудовец, Ботевградско. Член на РМС от 1939 г., на БКП – от 1946 г. Завършва Висшия селскостопански институт „Г. Димитров“ (1947). Секретар на Околийския комитет на БКП в Ботевград (1953–1958). От 1958 г. е председател на ТКЗС „Ботевградска комуна“. По-късно е председател на Съвета на партийните секретари на АПК в Ботевград и Генерален директор на ДСО „Сортови семена“. Първи заместник-министър на земеделието и хранителната промишленост с ранг на министър (1976–1979). Председател на Изпълнителния комитет на Централния съвет на НАПС (1979–1981). Кандидат-член (1976–1977) и член (1977–1989) на ЦК и секретар (1981–1989) на ЦК на БКП.

Доклади, информации, докладни записки, изказвания на Васил Цанов; информации, доклади, сведения, справки от отдели на ЦК на БКП, НАПС и държавни учреждения за проблемите на селското стопанство, за развитието на селскостопанското машиностроене, за интензификация на селскостопанското производство, за ценовата политика в селското стопанство и др.; ко-

лективен труд „История на Ботевградската партийна организация“ с бележки на Васил Цанов; *изложение* на Величко Караджов „Добронамереност и загриженост или недобросъвестност и политически спекулации“ по повод спора в редакцията на сп. „Родопи“; *спомени* на Мако Даков „В бързея на времето“; *спомени* „Война на въртоглавите“ и др.

ЧЕРНЕВ, СТОЯН КОСТАДИНОВ (1918–1963)

ЧП – 54 Б, необработено, 5 меки папки, 1942–1958 г.

Роден в с. Лиляч, а отрасъл в с. Граница, Кюстендилско. Партизанин в Кюстендилския партизански отряд.

Автобиография; формуляри-въпросници за партизани от Кюстендилския отряд със сведения от Стоян Чернев за албум на Кюстендилския отряд; *автобиографии, сведения* и други материали на партизани от Кюстендилския отряд; *материали* по история на Кюстендилския партизански отряд; *материали*, свързани с подготовката и провеждането на другарска среща на партизаните от Кюстендилския отряд; *преписи от полицейски материали* (1942–1943); *сведение* от Славчо Трънски – „Вторият поход на Трънския отряд към Кюстендилско“; *ръкопис* – „Из историята на с. Граница (Кюстендилско)“; *снимки* на партизани от Кюстендилския отряд.

ЧЕРНОКОЛЕВ, ТИТКО НИКОЛОВ (1910–1965)

ЧП – 69 Б, необработено, 2 меки папки, 1944–1968 г.

Роден в Търговище. Член на БКП от 1930 г. Завършва агрономство в Софийския университет (1936). Политзатворник (1933–1935). Концлагерист (1941–1943). От 1940 г. е инструктор в ЦК на БКП, след това – пълномощник на ЦК в VI ВОЗ. Секретар на ЦК на РМС (1944–1945). Член на ЦК (1944–1949; 1962–1965) и на Политбюро (1949–1951) на ЦК на БКП. Заместник-министър (1948–1950) и министър (1950–1951) на земеделието. Научен сътрудник (1952), директор (1953–1955) на Института по икономика на селското стопанство. Старши научен сътрудник в Икономическия институт при БАН (1954–1955). Професор (1956) във Висшия селскостопански институт в София. Научен секретар (1955–1959) и главен научен секретар (1959–1961) на БАН. Председател на Академията на селскостопанските науки (1961–1965).

Биографични документи – автобиография, слово на акад. Атанас Попов по повод 3 г. от смъртта му; **обществена и служебна дейност** – директива по изграждане на ОРПС в България (1945); бележки, планове, тезиси на Титко Черноколев по разни въпроси; **материали** от посещението на Титко Черноколев в Полша (1957); **творческа дейност** – списъци на научни трудове, статии и брошури на Титко Черноколев; някои документи за избирането му за член-кореспондент; **списък и рецензии** на научни трудове на Титко Черноколев; **ръкопис** на научен труд „Принципи на планирането на социалистическото селско стопанство“; **спомен** за Лиляна Димитрова; **кореспонденция** – писма до Вълко Червенков и Антон Югов (1946); **писмо** до Тодор Живков (1959); **писмо** от Стоян Петров до Титко Черноколев по повод издаване на негови материали в издателство „Народна младеж“ и др.

ЧОЛАКОВ, ДЕЛЧО ГЕОРГИЕВ (1910–1987)

ЧП – 108 Б, необработено, 2 кутии, 1933–1985 г.

Роден в Панагюрище. Член на РМС от 1931 г., на БКП – от 1932 г. През 1942 г. става партизанин. След 9 септември 1944 г. е секретар на РК и на ГК на БКП в София, член на ЦК на БКП. Председател на Софийския ГК на ОФ (1964–1970). От 1970 г. е председател на ГК на БПФК в София. Избран за народен представител.

Лични документи – автобиография, членски книжки, служебни карти, документи за трудов стаж, дипломи, удостоверения, грамоти, оценки, справки, бележки и др.; **творческа и служебна дейност** – слова, приветствия, изказвания, извадки, афоризми, поуки и др.; **спомени** за участието му в партийната дейност; **снимки**.

ШЕКЕРДЖИЙСКИ, ЕМИЛ МОИС (1912–1944)

ЧП – 32 Б, необработено, 1 мека папка, 1936–1939 г.

Роден в Дупница. Член на РМС от 1928 г., на БКП – от 1932 г. През 1931

г. записва право в Софийския университет. Член на БОНСС. Изключен от Университета за участие в стачката против Александър Цанков. От 1935 г. е сътрудник на ЦК на РМС. През 1938 г. заминава да следва в Белград. За комунистическа дейност е принуден да напусне Югославия. Член на ЦК на РМС (от 1939 г.). Нелегален и партизанин (1943–1944). Загива край с. Злогош, Кюстендилско. Емил Шекерджийски е журналист и публицист. Сътрудник на списанията „Ученически поход“ (1925–1939), „Нова литература“ (1935–1936); на вестниците „Младежки преглед“, „Нова камбана“, „Академик“. Редактор на в. „Студентско знаме“ и „Жар“. Участва в редактирането на вестниците „Струя“, „РЛФ“, „Ученическа мисъл“, „Еврейски вести“. Написва книгата „Левски за себе си“ (1937), брошурите „Как да се държим пред врага“ (1939) и „Класово младежко движение“ (издадена нелегално).

Писма и картички до жена му д-р Сибила Радева.

ШОПОВ, ГРИГОР ВЕЛКОВ (1916–1994)

ЧП – 142 Б, необработено, 1 кутия, 1942–1986 г.

Роден в с. Герман, Софийско. Член на РМС от 1934 г., на БКП – от 1936 г. Завършил средно специално образование. След 9 септември 1944 г. е първи секретар на Околийския и секретар на Окръжния комитет на БКП и председател на ИК на ОНС в София. От 1951 г. работи в МВР – началник на столичното управление. От 1960 г. е заместник-министър, а от 1973 г. – първи заместник-министър на МВР. Има военен чин генерал-полковник. От VII конгрес (1958) е кандидат-член, а от IX конгрес (1966) – член на ЦК на БКП.

Лични документи – автобиография (1946), удостоверения, книжки, делегатски карти, грамоти, Укази; поздравителни адреси, писма и телеграми до Григор Шопов; служебна и обществена дейност – тетрадка със записки; лични бележници с данни от събрания и съвещания; доклади, изказвания, слова, бележки и др.; материали за нелегалната дейност преди 9 септември 1944 г. – спомени и сведения от Григор Шопов; марки за събрани суми в помощ на нелегалната дейност; списък на членовете-учредители на РМС в с. Герман, Софийско (1933–1934); снимки – индивидуални и групови.

ЯНАЧКОВ, ВЪЛКО АНТОНОВ (1908–1982)

ЧП – 191 Б, необработено, 1 твърда папка, 1941–1981 г.

Роден в Кюстендил. Завършил Военното училище и ВА в София. Офицер в щаба на 5-а армия, дислоцирана в Македония (1941–1944). Член и протоколчик на Смесената българо-италианска гранична комисия при прокарването на демаркационната линия през Македония (1942–1943). Участник в Отечествената война 1944–1945 г.; о.з. полковник. Дългогодишен технически секретар на Българското историческо дружество.

Военни документи: заповеди, разписания, планове и др.; **мемоари** на Вълко Яначков: за службата му в Щаба на 5-та армия (1941–1944); за заминаването на армията и престоя ѝ в Македония, за Централния акционен български комитет в Скопие, за контактите с местното население; за дейността на Смесената българо-италианска комисия при прокарване на демаркационната линия през Македония за подялбата ѝ между България и Италия (1942–1943); за съпротивителното движение в Македония и борбата с него (1941–1944); за скъсването на съюза с Германия и за войната с хитлеристка Германия (1944–1945); **кореспонденция** – писма, картички и др. до Вълко Яначков; **снимки** – на Смесената българо-италианска комисия, на военни паметници и др.

ЯНЕВ, ДЕМИР (ДЕМИР ЯНЕВ ДЕМИРЕВ) (1910–1992)

ЧП – 112 Б, необработено, 1 мека папка, 1928–1944 г.

Роден в с. Дебър, дн. квартал на гр. Първомай. Завършва Средно педагогическо училище в Казанлък (1929). Член на БКП от 1932 г. Осъден и лежал в затвора за комунистическа дейност (1932–1937). Интерниран 2 пъти. Партизанин. Заместник-политкомисар на Втора родопска партизанска бригада „Васил Коларов“. След 9 септември 1944 г. е завеждащ отдел и секретар на Областния комитет, а по-късно (1959–1961) – първи секретар на Окръжния комитет на БКП – Пловдив. Министър на просветата (1952–1957). Секретар на ИК на НС на ОФ (1957–1959). Посланик на НРБ в Полша (1962–1966). Народен представител (1949–1962). Кандидат-член (1948–1954) и член (1954–1962) на ЦК на БКП.

Удостоверение от Сливенския затвор за излежана присъда (1937); **личен дневник** на Демир Янев като интерниран (1941);

апел, заповед и разписка на партизанска чета „Райчо Кирков“; предсмъртно писмо на Петър Ченгелов (1942, препис); в. „Отечествен глас“ (април 1944 г., циклостил); снимки – марксистически кръжок в Педагогическото училище в Казанлък (1929), интернирани комунисти (1938).

Раздел 7

МЕМОАРИ, ФОТО-, ФОНО- И КИНОДОКУМЕНТИ

1. Мемоарни материали

Сп – Б, 1 опис, 3 125 спомена, [1944]–1989 г.

Инвентарна книга; азбучна картотека.

В бившия Централен партийен архив са събрани и съхранени значителен брой мемоарни материали. По вид те могат да бъдат обособени в **три основни групи: автобиографии, дневници, спомени.**

Автобиографични материали има в значителна част от личните фондове (**Раздел 5**), както и в някои от частичните постъпления (**Раздел 6**). Те са твърде разнообразни и трудно би могло да им се направи някаква класификация или точен анализ. Някои от тях са съвсем кратки и по-скоро приличат на кадрови справки. Други са доста обемисти, с подробности или отношения, които се струват на автора особено важни, с тълкувания и оценки, повлияни от неговото положение в момента на писането. По-подробни сведения за мемоарните материали могат да се намерят в посочените раздели на Пътеводителя, както и в инвентарните описи на съответните фондове.

Дневниците представляват хронологично записване на сведения, преживявания и размишления, които се отнасят както до живота на автора, така и до по-широка обществена среда. В тях непосредствеността и субективното отношение са изразени по-силно и по-ярко, отколкото в автобиографиите и спомените.

Във фондовете на архива има значителен брой дневници. По обем, вид и съдържание те са твърде разнообразни. Макар и документи с подчертано субективен характер, някои от тях съдържат ценна историческа информация. За пример ще посочим само обемистия дневник на Георги Димитров, воден от него в продължение на няколко десетилетия. До неотдавна строго поверителен, дневникът вече е отпечатан. Макар и не с подобен обем и значимост, във фондовете на архива има и други дневници, които биха предизвикали интерес сред нашата общественост. По-конкретни сведения за дневниците в архивните фондове могат да се получат в **Раздели 3, 5 и 6** на Пътеводителя, както и в съответните инвентарни описи.

Най-интересната и най-разнообразна част от мемоарните материали са **спомените** за политическия, обществен и културния живот в миналото. Наличието на разновидности сред спомените е твърде голямо и се определя от предмета на спомените, от политическата и културно-обществената сфера, в която се движат мемоаристите, от техния мироглед и творчески възможности. В бившия Централен партийен архив има събрана голяма колекция от спомени за обществено-политическия живот. Обемът и целите, които си поставяме с този пътеводител, не ни позволяват да се спираме по-обстойно върху колекцията от спомени. В настоящия раздел ще се опитаме само да насочим вниманието на читателите към тази група документи в архива.

Общото количество на спомените в колекцията е 3 125 броя, без включените в личните фондове (**Раздел 5**) и частичните постъпления (**Раздел 6**). Някои от спомените са сравнително кратки и засягат отделни случки, събития или прояви на личности. Други са обемисти, понякога по няколкостотин машинописни страници, засягащи продължителни периоди от време и визиращи десетки събития и прояви. Има сухи и скучни спомени, които се четат трудно и без особен интерес, но има и такива, написани от хора с изразени разказвачески способности и умения, които се четат леко и увлекателно. По отношение на историческата достоверност на спомените също не може да се даде еднозначна оценка. При едни събитията са предадени доста точно и добросъвестно. При други, поради различни причини, характерни за жанра, се допускат неточности и субективно отношение, а има случаи и на неприкрито желание да се „пренапи-

ше“ историята. Независимо от това, спомените са част от историческите извори и резултатите от тяхното използване зависят от способностите на изследователите.

Като най-обща характеристика за спомените можем да кажем, че те са твърде разнообразни и трудно се поддават на някаква типологизация по предварително определени критерии или признаци. Всяка класификационна схема, в рамките на която бихме се опитали да ги вместим, би се оказала твърде условна. Ето защо ще посочим само част от възможните варианти на една класификационна структура, изградена въз основата на тематичния подход.

Значителна част от спомените са свързани с **дейността на БКП в емиграция**. Това е обяснимо, тъй като партията в продължение на 20 г. действа нелегално и има голяма по численост емиграция. Най-много са емигрантите в Съветския Съюз, но има и в редица други страни – Югославия, Австрия, Германия, Франция, Полша, Румъния и др. Тази част от спомените може да бъде разделена на няколко подгрупи. Най-много са спомените за българската политическа емиграция (217 броя). Следват спомените за Испанската гражданска война (37 броя), за Комунистическия интернационал (32 броя), за връзките на БКП с други комунистически партии (7 броя), за дейността на Задгранично бюро на ЦК на БКП (4 броя), за участието на българи в редовете на Съветската армия по време на II Световна война (5 броя) и др.

Друга голяма група от спомените можем условно да озаглавим **„БКП и армията“**. Тя включва няколко тематични подгрупи: „Войнишкото въстание и Радомирската република – 1918 г.“ (14 броя); „Нелегалната дейност на партията в армията – 1914–1918; 1941–1944 г.“ (10 броя); „Дейността на Военния център на ЦК на БКП“ (5 броя); „Армията и Девети септември 1944 г.“ (14 броя); „Участието на БНА в Отечествена война – 1944–1945 г.“ (5 броя) и др.

Тематичното разнообразие на спомените е доста голямо. По подобен начин бихме могли да определим и редица други групи и подгрупи, свързани с дейността на масовите и младежките организации, работили под ръководството на БКП (ОРСС, НРПС, БКМС, РМС, БОНСС и др.), партизанското движение и нелегалната дейност на БКП и т.н.

Значителна част от спомените са посветени и на **дейността на БКП в регионален аспект**. За развитието и дейността на Пернишката партийна организация има значително количество спомени (42 броя). Подобно е положението и с някои други партийни организации, известни с дългогодишната си активна дейност и масови прояви – Софийската, Пловдивската, Плевенската и др.

Не са малко и спомените, отразяващи **живота и дейността на отделни дейци** – Г. Димитров (348 броя), В. Коларов (51 броя), Тр. Костов (48 броя), Антон Иванов (46 броя), Д. Благоев (40 броя), Станке Димитров – Марек (35 броя), Цвятко Радойнов (8 броя), Гаврил Генов (5 броя), Никола Габровски (3 броя) и др. Наред с тези популярни дейци, има и редица спомени за по-малко известни личности – интербригадисти, партизани, нелегални и др.

Изложението за видовете спомени и тяхното тематично групиране би могло да продължи в подобен дух, но това едва ли е необходимо, тъй като целта на Пътеводителя е само да насочи вниманието на читателите към тази документална сбирка в архива.

Забележка: За улеснение на читателите през 2003 г. е издаден специален „Пътеводител по мемоарните документи за БКП, съхранявани в Централния държавен архив“.

2. Фотодокументи

Фототека – Б, 18 743 снимки, 1885–1983 г.

Инвентарни описи; тематична картотека.

В бившия Централен партиен архив има събрана значителна колекция от оригинални фотоснимки, отразяващи различни обществено-политически процеси и събития у нас, както и дейността на БКП и на други политически, синдикални и масови организации и движения. Подготвена е тематична картотека на фототеката.

Снимки, отразяващи организационната дейност на БКП – конгреси, конференции, пленуми, съвещания (1891–1981); сбирки, събрания, срещи и други прояви на местни партийни дружинки,

групи и организации (1885–1941); **снимки за политическа и културно-просветна дейност на БКП** – митинги, събрания, манифестации, демонстрации, чествания и др. (1895–1948); партийни клубове, печатници и др. (1896–1944); марксистически кръжоци и школи, образователни групи, работнически дружества, кооперации и др. (1920–1942); от избори и парламентарна дейност на БКП (1914–1962); **снимки за международни връзки на БКП** – международни конгреси на Социнтерна, Профинтерна и Коминтерна; международни младежки събори; делегации за международни прояви; погребения на дейци на международното комунистическо движение; групи на болшевици; червеноармейци, белогвардейци; всесъюзни конференции на болшевишката партия (1893–1945); **българи**, работили с Вл. И. Ленин и други известни болшевици (1878–1945); **снимки за работническото движение** – от синдикални конгреси и конференции; от стачки, митинги, демонстрации, събори и др. (1886–1940); снимки на синдикални (ОРСС и НРПС) и кооперативни дейци и концлагеристи (1900–1943); от конгреси, конференции, събрания на ОРПС, ОФ и други организации (1945–1983); **снимки за младежкото движение** – от конгреси, конференции, пленуми, съвещания на СРСДМ, БКМС, РМС, ДКМС; снимки на делегати за младежки конгреси (1919–1978); снимки на кръжоци, сбирки, групи на БСДМ, БКМС и РМС (1901–1943); снимки от международни събори, излети, самодейни колективи (1918–1944); снимки на дейци на БОНСС и други младежки организации, съюзи и дружества (1901–1943); снимки от бригадирското движение (1945–1947); **снимки за женското движение** – от конгреси, конференции, пленуми, съвещания (1914–1922); от събрания, кръжоци, митинги (1909–1931); **снимки за отражението на Руската революция 1917 г.** – снимки на войнишки комитети и войници на фронта; снимки от събрания, конференции, войнишки бунтове (1917–1918); **снимки на въоръжени събития и четническо движение** (1919–1925) – снимки на чети, отряди, дейци и участници в Юнското и Септемврийското въстания 1923 г. и в четническото движение; на местности, свързани с въоръжени събития (1919–1968); **снимки на български емигранти в други страни** – политемигранти в СССР, Югославия и други европейски страни (1918–1951); политически и икономически емигранти в латиноамерикански страни (1908–1943); **снимки за участие на българи в политическите борби в други страни** – в Октомврийска-

та революция 1917 г. и II Световна война на страната на СССР (1917–1945); в Испанската гражданска война от 1936–1939 г. (1936–1966); в политическите борби в Австрия, Албания, Китай, Франция, Чехословакия, Югославия и др. (1905–1967); **снимки на политзатворници и концлагеристи** – на участници в Юнското и Септемврийското въстания от 1923 г. (1923–1944); на концлагеристи и интернирани (1919–1979); на концлагеристи в хитлеристките концлагери (1943–1960); **снимки от въоръжената дейност на БКП по време на II Световна война** (1939–1944) – на участници в бойни групи; на парашутисти и подводничари; на партизани и ятаци; на скривалища, землянки и партизански лагери; на съветски граждани, участвали в партизанското движение в България; на събитията около 9 септември 1944 г. – стачки, митинги, разбивания на затвори, посрещане на Съветската армия; снимки от участието на България във войната 1944–1945 г.; снимки от арести, убийства, разстрели, процеси (1918–1944); **снимки от събития в Съветска Русия** – от Октомврийската революция 1917 г. и Гражданската война (1900–1921); от Отечествената война на СССР (1941–1945); **снимки от националноосвободителните борби на българите в Македония, Тракия, Западните покрайнини и Добруджа** (1885–1962); **персонални снимки на македонски дейци** (1902–1933); **снимки от чествания на годишнини и културна дейност** – снимки от срещи на активни борци (1944–1980); снимки на исторически и лобни места, паметници, паметни плочи, гробове, братски могили (1923–1981); снимки от школи, политикообразователни групи, семинари, кръжоци (1892–1973); снимки на самодейни колективи, изложби, събори (1904–1981); **снимки от политически процеси в България** (1944–1951); **снимки за промишлено-строителна дейност** – снимки от конференции, съвещания, заседания, свързани с промишлеността и строителството; от откриване на промишлени обекти; от посещения на партийни и държавни ръководители на промишлени и строителни обекти и селища (1945–1982); **снимки за селското стопанство** – от конференции, съвещания, заседания, свързани с развитието на селското стопанство; от откриване на обекти, селскостопански изложби и изложения; от посещения на партийни и държавни ръководители в ТКЗС, ДЗС, АПК (1948–1980); **снимки за международни връзки** – от подписване на договори и спогодби със СССР и други социалистически страни (1946–1981); от посещения на българс-

ки партийни и държавни ръководители в чужбина (1945–1966); от *посещения* на чуждестранни партийни и правителствени делегации у нас (1945–1961); от *срещи* на български ръководители с чужди политически дейци (1962–1983); снимки на *партийни дейци* от ГДР, Полша, СССР, Унгария и др. (1944–1980); снимки от *посещения* на делегации и дейци на неправителствени организации; *персонални снимки* на български партийни дейци.

Забележка: Освен във фототеката, снимки има и в някои лични фондове, което е отразено в съответните описи.

3. Фоно и видеозаписи

Фонд 375 Б, необработен, 207 магнетофонни ролки, 12 видеокасети, 5 филма

Магнетофонни записи – от конгреси на БКП; от *речи на Тодор Живков* по различни поводи; от *Лайпцигския процес* 1933 г.; запис на *спомени от Благой Попов*; **видеозаписи** – *слово на Т. Живков* пред 27 конгрес на КПСС; *лекция на Клем Сънтер „Светът и Южна Африка през 90-те години“*; *интервю на Т. Живков* пред Австрийската телевизия (1972); *откриване на бюст-паметник на Г. Димитров в Хавана* (1988); *репортажи* от граничния пункт Капитан Андреево (1989); **филми** – документален филм за д-р Мара Малеева; *посещение на българска парламентарна делегация в СССР*; „*Атенатът срещу папата*“ (италиански филм) и др.

УКАЗАТЕЛ НА ФОНДОВЕТЕ

Номер на фонда	Наименование на фонда	стр.
1 Б	Централен комитет на БКП	22
	– оп. 1 – Документи от конгресите на партията до 1922 г. (юли 1899-юни 1922), 24 а.е.	16
	– оп. 2 – Документи на ЦК на БРСДП (БКП) за началния период от дейността на партията (20 юли 1891-декември 1923), 627 а.е.	22
	– оп. 3 – Документи на ЦК на БКП за нелегалния период на партията до сливането ѝ с РП (1924–1938), 721 а.е.	23
	– оп. 4 – Документи на ЦК на БРП за периода 1939–1944 г., 425 а.е.	23
	– оп. 5 – Пленуми и съвещания на ЦК на БКП (1945–1964), 621 а.е.	26
	– оп. 6 – Политбюро на ЦК на БКП (1944–1967), 6 994 а.е.	27
	– оп. 7 – Общи материали и кореспонденция на ЦК на БКП (1944–1959), 1 787 а.е.	30
	– оп. 8 – Секретариат на ЦК на БКП (1944–1967), 8 028 а.е.	29
	– оп. 8А – Решения на Секретариата на ЦК на БКП по организационно-технически въпроси (1945–1967), 2 633 а.е.	29
	– оп. 9 – Оргбюро на ЦК на БКП (1948–1954), 71 а.е.	31
	– оп. 10 – Обследвания на партийни организации (1948–1953), необработен	32
	– оп. 11 – Отдел „Деловодство“, необработен	34
	– оп. 12 – Отдел „Организационен“ (1944–1963), 1 359 а.е.	35
	– оп. 13 – Документи от отчетно-изборните конференции и пленумите на областните, окръжните и околийските комитети на БКП (1944–1963), 809 а.е.	87

– оп. 14 – Сектор „Вътрешно-партийна информация“ (1945–1955), необработен	36
– оп. 15 – Отдел „Пропаганда и агитация“ (1944–1964), 882 а.е.	37
– оп. 16 – Отдел „Наука и образование“ (1953–1963), 268 а.е.	50
– оп. 17 – Отдел „Стопански“ (1944–1946; 1949–1950), 180 а.е.	40
– оп. 18 – Отдел „Селскостопански“ (1944–1963), 255 а.е.	39
– оп. 19 – Отдел „Промислен“ (1950–1963), 534 а.е.	48
– оп. 20 – Отдел „Строителство“ (1954–1963), 106 а.е.	52
– оп. 21 – Отдел „Планово-финансово-търговски“ (1950–1962), 61 а.е.	47
– оп. 22 – Отдел „Военен“ (1944–1948), 224 а.е.	41
– оп. 23 – Отдел „Кадри“ (1946–1951), 523 а.е.	44
– оп. 24 – Отдел „Административен“ (1950–1964), 300 а.е.	46
– оп. 25 – Отдел „Масов“ (1944–1946), 92 а.е.	38
– оп. 26 – Отдел „За работа сред жените“ (1951–1956), 18 а.е.	49
– оп. 27 – Отдел „За работа сред турското население“ (1951–1957), 53 а.е.	50
– оп. 28 – Отдел „За работа сред националните малцинства“ (1958–1962), 33 а.е.	54
– оп. 29 – Отдел „Народни съвети и Отечествен фронт“ (1954), 2 а.е.	51
– оп. 30 – Отдел „За работа с народните съвети и масовите организации“ (1957–1962), 60 а.е.	54
– оп. 31 – Отдел „Финансово-домакински“ (1945–1954), 57 а.е.	43
– оп. 32 – Отдел „Външна политика и международни връзки“ (1948–1958), 1 090 а.е.	45
– оп. 33 – Отдел „Външна политика и международни връзки“ (1959–1963), 1 403 а.е.	45
– оп. 34 – Пленуми и съвещания на ЦК на БКП (1965–1967), 82 а.е.	26
– оп. 35 – Политбюро на ЦК на БКП (1968–1975), 5 581 а.е.	27

– оп. 36 – Секретариат на ЦК на БКП (1968–1975), 4 845 а.е.	29
– оп. 36А – Решения на Секретариата на ЦК на БКП по организационно-технически въпроси (1968–1975), 3 832 а.е.	29
– оп. 37 – Свободен	
– оп. 38 – Отдел „Организационен“ (1964–1974), 669 а.е.	35
– оп. 39 – Документи от отчетно-изборните конференции и пленумите на окръжните комитети на БКП (1964–1974), 956 а.е.	87
– оп. 40 – Отдел „Пропаганда и агитация“ (1964–1973), 481 а.е.	37
– оп. 41 – Отдел „Наука и образование“ (1964–1973), 93 а.е.	50
– оп. 42 – Отдел „Изкуство и култура“ (1962–1974), 153 а.е.	55
– оп. 43 – Отдел „Строителство“ (1965–1973), 38 а.е.	52
– оп. 44 – Отдел „Промислен“ (1964–1971), 70 а.е.	48
– оп. 45 – Отдел „Търговия и хранителна промишленост“ (1963–1965), 13 а.е.	56
– оп. 46 – Отдел „Транспорт и съобщения“ (1964–1965), 3 а.е.	57
– оп. 47 – Отдел „Планово-финансов“ (1964–1965), 3 а.е.	47
– оп. 48 – Отдел „Селскостопански“ (1964–1966), 94 а.е.	39
– оп. 49 – Отдел „Военен“ (1965–1973), 173 а.е.	41
– оп. 50 – Отдел „Административен“ (1964–1979), 179 а.е.	46
– оп. 51 – Отдел „Външна политика и международни връзки“ (1964–1967), 857 а.е.	45
– оп. 52 – Отдел „Кадри, партийни организации, командировки в чужбина“ (1973–1984), необработен	59
– оп. 53 – Отдел „За работа с масовите организации и турското население“ (1966–1968), 3 а.е.	58
– оп. 54 – Отдел „Финансово-стопански“ (1971–1990), необработен	43

– оп. 55 – Информационно-социологически център (1971–1990), 1 368 а.е.	58
– оп. 56 – Отдел „Народни съвети и масови организации“ (1979–1984), 137 а.е.	61
– оп. 57 – Отдел „Средства за масова информация“ (1974–1976), 45 а.е.	60
– оп. 58 – Пленуми и съвещания на ЦК на БКП (1968–1975), 124 а.е.	26
– оп. 59 – Национални съвещания и срещи (1968–1989), 209 а.е.	65
– оп. 60 – Междупартийни срещи и разговори (1968–1989), 414 а.е.	66
– оп. 61 – Централна комисия по въпросите на производствено-техническото коопериране с капиталистическите страни (1974–1976), 10 а.е.	68
– оп. 62 – Кадрови дела на ЦК на БКП (1946–1952), необработен	44
– оп. 63 – Отдел „Патриотично възпитание“ (1988–1990), 227 а.е.	65
– оп. 64 – Протоколи и решения „Б“ на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП (1946–1989), 911 а.е.	29
– оп. 65 – Пленуми на ЦК на БКП (1976–1989), 97 а.е.	26
– оп. 66 – Политбюро на ЦК на БКП (1976–1980), 2 736 а.е.	27
– оп. 67 – Политбюро на ЦК на БКП (1981–1984), 3 810 а.е.	27
– оп. 68 – Политбюро на ЦК на БКП (1985–1989), 3 802 а.е.	27
– оп. 69 – Секретариат на ЦК на БКП (1976–1980), 5 779 а.е.	29
– оп. 70 – Секретариат на ЦК на БКП (1981–1984), 4 378 а.е.	29
– оп. 71 – Секретариат на ЦК на БКП (1985–1989), 4 563 а.е.	29
– оп. 72 – Работна група на партийно-държавната комисия по научно-техническата политика	

към Секретариата на ЦК на БКП (1979–1987), 71 а.е.	70
– оп. 73 – Отдел „Идеологическа политика на БКП“ (1984–1988), необработен	62
– оп. 74 – Отдел „Икономическа и научно-техническа политика на БКП“ (1984–1989), необработен	63
– оп. 75 – Отдел „Кадрова политика“ (1984–1989), необработен	64
– оп. 76 – Отдел „Организационен“ (1974–1989), необработен	36
– оп. 77 – Отдел „Пропаганда и агитация“ (1974–1984), необработен	38
– оп. 78 – Отдел „Култура“ (1974–1989), 2 362 а.е.	55
– оп. 79 – Отдел „Наука и образование“ (1974–1984), необработен	51
– оп. 80 – Отдел „Средства за масова информация“ (1979–1984), необработен	61
– оп. 81 – Отдел „Външна политика и международни връзки“ (1967–1990), необработен	45
– оп. 82 – Отдел „Военен“ (1974–1984), необработен	42
– оп. 83 – Отдел „Социална и национална сигурност“ (1984–1988), необработен	42
– оп. 84 – Отдел „Селскостопански“ (1967–1989), необработен	39
– оп. 85 – Отдел „Планово-икономически“ (1970–1984), необработен	47
– оп. 86 – Отдел „Промисленост“ (1974–1984), необработен	49
– оп. 87 – Отдел „Строителство и архитектура“ (1974–1984), 304 а.е.	52
– оп. 88 – Отдел „Транспорт и съобщения“ (1980–1984), необработен	57
– оп. 89 – Свободен	
– оп. 90 – Неразгледани материали от заседания на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП (1979–1988), 57 а.е.	28
– оп. 91 – Информации до членове на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП (1948–1978), 1 497 а.е.	28

	– оп. 92 – Кореспонденция на ЦК на БКП с чужбина (1966–1989), 926 а.е.	31
	– оп. 93 – Валутна комисия към Политбюро на ЦК на БКП (1978–1987), 80 а.е.	69
	– оп. 94 – Комисия към Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП по външнополитическите въпроси (1979–1989), 246 а.е.	69
	– оп. 95 – Комисия към Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП по духовните и идеологическите въпроси (1986–1989), 20 а.е.	71
	– оп. 96 – Свободен	
	– оп. 97 – Свободен	
	– оп. 98 – Свободен	
	– оп. 99 – Работна група на Съвета по възродителния процес (1987–1989), 58 а.е.	71
	– оп. 100 – Материали по подготовката на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1989 г., 134 а.е.	27
	– оп. 101 – Информации до членове на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП (1979–1989), 2 426 а.е.	28
2 Б	Партиен съвет на БКП (т.с.) (1919–1923), 9 а.е.	23
3 Б	Задгранични органи на БКП (1919–1944), 5 описа, 2 153 а.е.	24
4 Б	Парламентарна група на БКП (т.с.) (1901–1923), 29 а.е.	89
5 Б	Редакция на в. „Работнически вестник“ (1897–1939), 42 а.е.	221
6 Б	ЦК на Работническата партия (1927–1938), 488 а.е.	90
7 Б	Парламентарна група на РП (1931–1933), 41 а.е.	90
8 Б	Учителска комунистическа организация (1905–1923), 2 описа, 325 а.е.	99
9 Б	Централна комисия на жените-комунистки (1914–1923), 52 а.е.	101
10 Б	Балканска комунистическа федерация (1920–1939), 99 а.е.	113
11 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Бургас“, 31 а.е.	74
12 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Варна“, 336 а.е.	74
13 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Враца“, 106 а.е.	75

14 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Шумен“, 49 а.е.	79
15 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Плевен“, 192 а.е.	76
16 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Пловдив“, 217 а.е.	76
17 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Русе“, 307 а.е.	77
18 Б	АК „Окръжна организация на БКП – София“, 652 а.е.	77
19 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Стара Загора“, 145 а.е.	78
20 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Велико Търново“, 266 а.е.	75
21 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Хасково“, 15 а.е.	78
22 Б	АК „Окръжна организация на БКП – Благоевград“, 34 а.е.	75
23 Б	АК „Трудов блок (Блок на труда) (1927–1934)“, 101 а.е.	116
24 Б	АК „Окръжна организация на РП – Благоевград“, 1 а.е.	91
25 Б	АК „Окръжна организация на РП – Бургас“, 11 а.е.	91
26 Б	АК „Окръжна организация на РП – Варна“, 13 а.е.	92
27 Б	АК „Окръжна организация на РП – Враца“, 123 а.е.	93
28 Б	АК „Окръжна организация на РП – Шумен“, 32 а.е.	97
29 Б	АК „Окръжна организация на РП – Плевен“, 83 а.е.	94
30 Б	АК „Окръжна организация на РП – Пловдив“, 124 а.е.	94
31 Б	АК „Окръжна организация на РП – Русе“, 48 а.е.	95
32 Б	АК „Окръжна организация на РП – София“, 341 а.е.	95
33 Б	АК „Окръжна организация на РП – Стара Загора“, 56 а.е.	96

34 Б	АК „Окръжна организация на РП – Велико Търново“, 22 а.е.	92
35 Б	АК „Окръжна организация на РП – Хасково“, 35 а.е.	97
36 Б	АК „Общ работнически синдикален съюз“ (ОРСС) (1904–1924), 3 описа, 550 а.е.	128
37 Б	Общ работнически съвет (ОРС), 15 а.е.	130
38 Б	АК „Независими работнически професионални съюзи (НРПС) (1925–1936)“, 4 описа, 843 а.е.	133
39 Б	АК „ЦК на БКМС (1919–1938)“, 255 а.е.	139
40 Б	Свободен	
41 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Бургас“, 12 а.е.	140
42 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Варна“, 11 а.е.	141
43 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Враца“, 84 а.е.	142
44 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Шумен“, 10 а.е.	146
45 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Плевен“, 10 а.е.	143
46 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Пловдив“, 47 а.е.	143
47 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Русе“, 8 а.е.	144
48 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Стара Загора“, 14 а.е.	145
49 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – София“, 167 а.е.	144
50 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Велико Търново“, 10 а.е.	141
51 Б	АК „Окръжна организация на БКМС – Хасково“, 14 а.е.	145
52 Б	ЦК на РМС (1928–1947), 5 описа, 602 а.е.	147
53 Б	Свободен	
54 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Бургас“, 8 а.е.	149
55 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Варна“, 29 а.е.	149

56 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Враца“, 34 а.е.	150
57 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Шумен“, 30 а.е.	153
58 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Плевен“, 39 а.е.	150
59 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Пловдив“, 89 а.е.	151
60 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Русе“, 17 а.е.	151
61 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Стара Загора“, 38 а.е.	152
62 Б	АК „Окръжна организация на РМС – София“, 326 а.е.	152
63 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Велико Търново“, 21 а.е.	149
64 Б	АК „Окръжна организация на РМС – Хасково“, 32 а.е.	153
65 Б	Национален комитет на ОФ (1943–1944), 123 а.е.	121
66 Б	Свободен	
67 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Бургас“, 4 а.е.	121
68 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Варна“, 10 а.е.	122
69 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Враца“, 2 а.е.	122
70 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Шумен“, 2 а.е.	124
71 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Плевен“, 8 а.е.	123
72 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Пловдив“, 46 а.е.	123
73 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Русе“, 7 а.е.	123
74 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Стара Загора“, 3 а.е.	124
75 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – София“, 63 а.е.	124
76 Б	АК „Окръжна организация на ОФ – Велико Търново“, 22 а.е.	122

77 Б	Главен щаб на НОВА при ЦК на БРП, 2 описа, 105 а.е.	157
78 Б	Щаб на I ВОЗ при ОК на БРП – София, 32 а.е.	158
79 Б	Трънски партизански отряд – I ВОЗ, 50 а.е.	159
80 Б	Войнишки партизански батальон „Хр. Ботев“ – I ВОЗ, 3 а.е.	159
81 Б	I Софийска народоосвободителна бригада – I ВОЗ, 3 а.е.	160
82 Б	II Софийска народоосвободителна бригада – I ВОЗ, 10 а.е.	160
83 Б	Кюстендилски партизански отряд „Драговищица“ („Димитър Каляшки“) – I ВОЗ, 18 а.е.	161
84 Б	Партизански отряд-бригада „Чавдар“ – I ВОЗ, 20 а.е.	161
85 Б	Радомирски партизански отряд „Г. Димитров“ – I ВОЗ, 14 а.е.	162
86 Б	Шопски партизански отряд – I ВОЗ, 4 а.е.	163
87 Б	Царибродски партизански отряд „Момчил войвода“ – I ВОЗ, 11 а.е.	163
88 Б	Брезнишки партизански отряд – I ВОЗ, 6 а.е.	164
89 Б	Дупнишки партизански отряд „Коста Петров“ – I ВОЗ, 6 а.е.	164
90 Б	Ихтимански партизански отряд „Г. Бенковски“ – I ВОЗ, 3 а.е.	165
91 Б	Щаб на II ВОЗ при ОК на БРП – Пловдив, 134 а.е.	165
92 Б	I Средногорска партизанска бригада „Хр. Ботев“ – II ВОЗ, 56 а.е.	166
93 Б	II Средногорска партизанска бригада „В. Левски“ – II ВОЗ, 66 а.е.	166
94 Б	I Родопска партизанска бригада „Г. Димитров“ – II ВОЗ, 42 а.е.	167
95 Б	II Родопска партизанска бригада „В. Коларов“ – II ВОЗ, 49 а.е.	167
96 Б	Партизански отряд „Антон Иванов“ – II ВОЗ, 89 а.е.	168
97 Б	Щаб на III ВОЗ при ОК на БРП – Пазарджик, 8 а.е.	168
98 Б	Партизански отряд „Г. Бенковски“ – III ВОЗ (Отряд-бригада „Г. Бенковски“), 13 а.е.	169
99 Б	Свободен	

100 Б	Партизански отряд „Панайот Волов“ – III ВОЗ, 2 а.е.	169
101 Б	Партизански отряд-бригада „Чепинец“ – III ВОЗ, 1 а.е.	170
102 Б	Щаб на IV ВОЗ при ОК на БРП – Горна Джумая, 3 а.е.	170
103 Б	Свободен	
104 Б	Партизански отряд „Анещи Узунов“ – IV ВОЗ, 1 а.е.	170
105 Б	Партизански отряд „Никола Калъпчиев“ – IV ВОЗ, 8 а.е.	171
106 Б	Партизански отряд „Никола Парапунов“ – IV ВОЗ, 35 а.е.	171
107 Б	Рило-Пирински партизански отряд – IV ВОЗ, 4 а.е.	172
108 Б	Свободен	
109 Б	Щаб на V ВОЗ при ОК на БРП – Стара Загора, 3 а.е.	172
110 Б	Старозагорски партизански отряд-бригада „Г. Димитров“ – V ВОЗ, 6 а.е.	173
111 Б	Свободен	
112 Б	Щаб на VI ВОЗ при ОК на БРП – Ямбол, 89 а.е.	173
113 Б	Партизански отряд „Смърт на фашизма“ – VI ВОЗ, 11 а.е.	174
114 Б	Партизански отряд „Петър Момчилов“ – VI ВОЗ, 9 а.е.	174
115 Б	Партизански отряд „Хаджи Димитър“ – VI ВОЗ, 12 а.е.	174
116 Б	Партизански отряд „Народен юмрук“ – VI ВОЗ, 4 а.е.	175
117 Б	Партизанска чета „Ламята“ – VI ВОЗ, 6 а.е.	175
118 Б	Щаб на VII ВОЗ при ОК на БРП – Хасково, 3 а.е.	176
119 Б	Свободен	
120 Б	Щаб на VIII ВОЗ при ОК на БРП – Горна Оряховица, 20 а.е.	176
121 Б	Горнооряховски партизански отряд – VIII ВОЗ, 23 а.е.	177
122 Б	Габровско-Севлиеви партизански отряд – VIII ВОЗ, 48 а.е.	177

123 Б	Щаб на IX ВОЗ при ОК на БРП – Шумен, 9 а.е.	178
124 Б	Партизански отряд „Август Попов“ – IX ВОЗ, 2 а.е.	178
125 Б	Търговишки партизански отряд „Михаил Петров“ – IX ВОЗ, 2 а.е.	178
126 Б	Омуртагски партизански отряд – IX ВОЗ, 2 а.е.	179
127 Б	Поповски партизански отряд – IX ВОЗ, 4 а.е.	179
128 Б	Щаб на X ВОЗ при ОК на БРП – Варна, 16 а.е.	180
129 Б	Партизански отряд „В. Левски“ – X ВОЗ, 19 а.е.	180
130 Б	Щаб на XI ВОЗ при ОК на БРП – Плевен, 74 а.е.	181
131 Б	Партизански отряд „В. Левски“ – XI ВОЗ, 30 а.е.	181
132 Б	Партизански отряд „Дунав“ – XI ВОЗ, 5 а.е.	181
133 Б	Червенобрежки партизански отряд „Г. Бенковски“ – XI ВОЗ, 16 а.е.	182
134 Б	Партизански отряд „Дядо Вълко“ – XI ВОЗ, 43 а.е.	182
135 Б	Партизански отряд „Христо Кърпачев“ – XI ВОЗ, 61 а.е.	183
136 Б	Щаб на XII ВОЗ при ОК на БРП – Враца, 32 а.е.	183
137 Б	Партизански отряд „Гаврил Генов“ – XII ВОЗ, 45 а.е.	184
138 Б	Партизански отряд „Хр. Михайлов“ – XII ВОЗ, 16 а.е.	184
139 Б	Партизански отряд „Г. Бенковски“ – XII ВОЗ, 26 а.е.	184
140 Б	Благоев, Димитър (Димитър Благоев Николов) (1856–1924), 3 описа, 327 а.е.	239
141 Б	Благоева, Стела Димитрова (1887–1954), 443 а.е.	242
142 Б	Орманов, Иван Петров (1879–1936), 14 а.е.	280
143 Б	Кирков, Георги Йорданов (Майстора) (1867–1919), 274 а.е.	264
144 Б	Киркова, Тина Трифонова (1872–1947), 191 а.е.	264
145 Б	Кабакчиев, Христо Стефанов (1878–1940), 398 а.е.	261
146 Б	Димитров, Георги (Георги Димитров Михайлов) (1882–1949), 7 описа, 8 544 а.е.	252
147 Б	Коларов, Васил Петров (1877–1950), 4 описа, 3 560 а.е.	265

148 Б	Димитров – Марек, Станке (Стефан Димитров Тодоров) (1889–1944), 287 а.е.	254
149 Б	Иванов, Антон (Антон Иванов Козинаров) (1884–1942), 48 а.е.	261
150 Б	Кандев, Ламби (Ламби Кандев Станчев) (1879–1925), 425 а.е.	263
151 Б	Хаджидимов, Димо Хаджииванов (1875–1924), 497 а.е.	297
152 Б	Петров, Коста (Костадин Поппетров Христов) (1888–1923), 15 а.е.	283
153 Б	Маймункова, Ана Кръстева (1878–1925), 15 а.е.	273
154 Б	Бойчинов, Михаил Косев (1859–1934), 25 а.е.	243
155 Б	Димитров, Съби (Съби Димитров Денев) (1900–1941), 42 а.е.	255
156 Б	Раковски, Кръстю Георгиев (1873–1941), 606 а.е.	287
157 Б	Нончев, Павел (Павел Нончев Чернев) (1876–1950), 374 а.е.	279
158 Б	Лютибродски, Йордан Тодоров (1911–1935), 51 а.е.	271
159 Б	Колев, Светослав Панайотов (1889–1950), 35 а.е.	267
160 Б	Аврамов, Роман Петков (1883–1937), 109 а.е.	236
161 Б	АК „Комитети на безработните“, 73 а.е.	137
162 Б	Групов фонд „Международна организация за подпомагане на революционерите (МОПР) – Българска секция (1922–1935)“, 2 описа, 179 а.е.	188
163 Б	Групов фонд „Помощна организация в България (1930–1944)“, 174 а.е.	189
164 Б	АК „Работническо-селска солидарност в България (Рабселс) (1932–1935)“, 8 а.е.	119
165 Б	Полицейски досиета и съдебни дела на нелегални печатници – отчислен ; предаден в Архива на МВР	
166 Б	Групов фонд „Тютюноработнически съюзи (1908–1936)“, 158 а.е.	131
167 Б	АК „Комунистическа организация на държавните, окръжните и общинските служители (1909–1924)“, 13 а.е.	132
168 Б	Групов фонд „Работнически печатарски съюзи (1907–1934)“, 346 а.е.	130
169 Б	АК „Революционно движение в българската армия през I Световна война“, 35 а.е.	186

170 Б	АК „Преписки на Политическата дирекция при Министерство на външните работи и изповеданията по въпроси на българското комунистическо и земеделско движение“, 52 а.е.	191
171 Б	Общо работническо кооперативно дружество „Освобождение“ (1919–1924), 267 а.е.	138
172 Б	Редакция на в. „Новини“ (1926–1928), 24 а.е.	218
173 Б	Добруджанска революционна организация (ДРО) (1925–1940) (ЦК на ДРО), 207 а.е.	187
174 Б	Работническа социалдемократическа организация – с. Дъскот, Великотърновско (1899–1903), 61 а.е.	81
175 Б	АК „Комунистически организации в Македония и Тракия“, 7 а.е.	98
176 Б	Местна организация на БКП (т.с.) – с. Горно Драглище, Разложко, 13 а.е.	81
177 Б	АК „Комитети против фашизма“, 19 а.е.	118
178 Б	АК „Комитет за защита жертвите на германския фашизъм (Георги Димитров, Васил Танев, Благой Попов, Торглер)“, 10 а.е.	120
179 Б	Групов фонд „Комитети против войната“, 58 а.е.	118
180 Б	Групов фонд „Първомайски комитети“, 82 а.е.	117
181 Б	АК „Политзатворнически материали“, 247 а.е.	192
182 Б	Групов фонд „Български общ народен студентски съюз (БОНСС) (1930–1945)“, 3 описа, 157 а.е.	154
183 Б	АК „Комунистически емигрантски съюз (1919–1933)“, 30 а.е.	102
184 Б	Местна комунистическа организация – гр. Фердинанд (Монтана) (1902–1944), 9 а.е.	83
185 Б	Георгиев, Гаврил (Гаврил Георгиев Божилов) (1870–1917), 9 а.е.	248
186 Б	Ноков, Стоян Стефанов (1872–1959), 218 а.е.	278
187 Б	Балабанов, Слави Христов (1872–1893), 10 а.е.	239
188 Б	Чонос, Боян Иванов (1921–1943), 48 а.е.	299
189 Б	Партийна група на РП – с. Долна Вrabча, Пернишко (1931–1934), 18 а.е.	98
190 Б	Групов фонд „Учителска профопозиция (1930–1936)“, 93 а.е.	137

191 Б	Марксистически съюз „Освобождение“ (троцкисти), 67 а.е.	105
192 Б	Ортодоксално ленинско течение в Работническата партия, 13 а.е.	106
193 Б	Кавракиров, Симеон Христов (1898–1934), 32 а.е.	262
194 Б	Петров, Тодор (Тодор Петров Джуков) (1878–1924), 14 а.е.	284
195 Б	АК „Инкриминирани материали (вестници, списания, брошури, позиви и др.)“, 374 а.е.	191
196 Б	Джоров, Стоян Илиев (1878–1950), 17 а.е.	252
197 Б	Благоева, Вела (Виктория Атанасова Живкова) (1858–1921), 2 описа, 110 а.е.	241
198 Б	АК „Профопозиционни организации (1929–1936)“, 20 а.е.	136
199 Б	Околийски комитет на БКП – Попово, 92 а.е.	79
200 Б	АК „Чуждестранни работнически и комунистически партии“, 36 а.е.	126
201 Б	АК „Интервенцията в Съветска Русия и българското правителство“, 32 а.е.	113
202 Б	Кофарджиев, Никола Георгиев (Сашо) (1904–1931), 20 а.е.	269
203 Б	Нейчев, д-р Минчо (Минчо Нейчев Колев) (1887–1956), 112 а.е.	277
204 Б	Групов фонд „Вътрешна македонска революционна организация (ВМРО) (об.) (1925–1937)“, 74 а.е.	115
205 Б	Групов фонд “Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП) (ш.с.)“ (1903–1948), 3 описа, 1 078 а.е.	109
206 Б	Власковски, Власи Власков (1883–1959), 170 а.е.	246
207 Б	Местна група на БКП (т.с.) – с. Своге, Софийско, 51 а.е.	86
208 Б	Ганчев, Иван Николов (1877–1925), 19 а.е.	247
209 Б	Радиостанция „Христо Ботев“ (1941–1944), 192 а.е.	102
210 Б	Местна организация на БКП (т.с.) – с. Катунци, Сливенско (1919–1923), 67 а.е.	83
211 Б	Стоманяков, Борис Спиридонов (1882–1941), 26 а.е.	291
212 Б	Партия на труда–1924 г., 7 а.е.	89

213 Б	АК „Помощ на Руската революция (1905–1906)“, 93 а.е.	185
214 Б	Поптомов, Владимир Томов (1890–1952), 2 описа, 945 а.е.	286
215 Б	Драмалиев, д-р Кирил Георгиев (1892–1961), 60 а.е.	257
216 Б	Политическо управление при Министерство на транспорта (1949–1956), необработен	215
217 Б	Левица в БЗНС (1930–1934), 8 а.е.	117
218 Б	Парапунов, Никола Костадинов (1909–1943), 14 а.е.	282
219 Б	Димитрова, Лиляна Николова (Блага) (1918–1944), 7 а.е.	256
220 Б	АК „Септемврийско въстание 1923 г.“, 243 а.е.	186
221 Б	АК „Концлагеристки материали“, 22 а.е.	192
222 Б	АК „Народен фронт“ (1935–1939), 43 а.е.	120
223 Б	Конгреси и национални конференции на БКП (1948–1990), 15 описа, 807 а.е.	16
	– оп. 1 – V конгрес на БКП (18–25 декември 1948 г.), 26 а.е.	17
	– оп. 2 – III национална конференция на БКП (8–10 юни 1950 г.), 3 а.е.	17
	– оп. 3 – VI конгрес на БКП (25 февруари–3 март 1954 г.), 36 а.е.	17
	– оп. 4 – VII конгрес на БКП (2–7 юни 1958 г.), 34 а.е.	18
	– оп. 5 – VIII конгрес на БКП (5–14 ноември 1962 г.), 40 а.е.	18
	– оп. 6 – IX конгрес на БКП (14–19 ноември 1966 г.), 35 а.е.	18
	– оп. 7 – X конгрес на БКП (20–25 април 1971 г.), 61 а.е.	18
	– оп. 8 – Национална конференция на БКП (20–22 март 1974 г.), 43 а.е.	19
	– оп. 9 – XI конгрес на БКП (29 март – 2 април 1976 г.), 56 а.е.	19
	– оп. 10 – Национална конференция на БКП (20–21 април 1978 г.), 47 а.е.	19
	– оп. 11 – XII конгрес на БКП (31 март – 2 април 1981 г.), 152 а.е.	20
	– оп. 12 – Национална конференция на БКП (22–23 март 1984 г.), 68 а.е.	20

- **оп. 13** – XIII конгрес на БКП (2–5 април 1986 г.),
136 а.е. 21
- **оп. 14** – Национална конференция на БКП
(28–29 януари 1988 г.), 70 а.е. 21
- **оп. 15** – XIV конгрес на БКП (30 януари-
2 февруари 1990 г.), **необработен**..... 21
- 224 Б** Централна контролно-ревизионна комисия
(ЦКРК) на БКП, 4 описа, 1 101 а.е. 71
- 225 Б** VII конгрес на БКП (1958) – прехвърлен
към **ф. 223 Б, оп. 4**
- 226 Б** АК „Националноосвободителни организации
на македонските българи след Берлинския
договор 1878 г.“ – виж **ЦДА, ф. 1932 К**
- 227 Б** Тодор Александров (1881–1924) –
виж **ЦДА, ф. 1933 К**
- 228 Б** Христо Чернопеев (1868–1915) –
виж **ЦДА, ф. 1957 К**
- 229 Б** Георги Димков Баждаров (1881–1929) –
виж **ЦДА, ф. 1935 К**
- 230 Б** Иван М. Бележков – виж **ЦДА, ф. 1936 К**
- 231 Б** Георги Попвасилев – виж **ЦДА, ф. 1937 К**
- 232 Б** Георги (Гоце) Николов Делчев (1871–1903) –
виж **ЦДА, ф. 1938 К, оп. 1, 2**
- 233 Б** Никола Петров Зографов (1869–1931) –
виж **ЦДА, ф. 1939 К**
- 234 Б** Тома Иванов Карайовов (1869–1953) –
виж **ЦДА, ф. 1079 К, оп. 2**
- 235 Б** Антон Ефтимов Кецкаров (1866–1943) –
виж **ЦДА, ф. 767 К, оп. 3**
- 236 Б** Владислав Михайлов Ковачев (1875–1924) –
виж **ЦДА, ф. 1941 К**
- 237 Б** Лазар Томов Крайнов (1878–1958) –
виж **ЦДА, ф. 417 К, оп. 2**
- 238 Б** Никола Малешевски (1852–1935) –
виж **ЦДА, ф. 1942 К**
- 239 Б** Георги (Гоце) Манолов – виж **ЦДА, ф. 1943 К**
- 240 Б** Христо Апостолов Матов (1872–1922) –
виж **ЦДА, ф. 1944 К**
- 241 Б** Иван Михайлов Гаврилов (Брегалнишки)
(1896–1990) – виж **ЦДА, ф. 1945 К**

- 242 Б** Петко П. Пенчев (Петко Терсенето) (1869–1946) –
виж **ЦДА, ф. 1722 К**
- 243 Б** Гьорче Петров (Георги Петров Николов)
(1865–1921) – **виж ЦДА, ф. 1946 К**
- 244 Б** Александър Николов Протогеров (1867–1928) –
виж **ЦДА, ф. 1909 К, оп. 2**
- 245 Б** Кирил Георгиев Пърличев (1876–1944) –
виж **ЦДА, ф. 1948 К**
- 246 Б** Владимир Иванов Руменов (1870–1939) –
виж **ЦДА, ф. 1949 К**
- 247 Б** Яне Иванов Сандански (1872–1915) –
виж **ЦДА, ф. 1955 К**
- 248 Б** Борис Петров Сарафов (1872–1907) –
виж **ЦДА, ф. 1947 К**
- 249 Б** Георги Попхристов Стойчев (1876–1962) –
виж **ЦДА, ф. 1958 К**
- 250 Б** Петров, Георги (Георги Петров Драгиев)
(1891–1959), 157 а.е. 282
- 251 Б** Работнически социалдемократически съюз
„Пролетарий“ (1905–1920), 72 а.е. 103
- 252 Б** Данаилов, Тодор Атанасов (1887–1959) –
закрит; документите отнесени
към **ф. 171 Б и ЧП – 195 Б**
- 253 Б** Местна група на БКП (т.с.) –
с. Орешак, Троянско (1919–1924), 33 а.е. 84
- 254 Б** ЦК на ДКМС (1947–) – виж **ЦДА, ф. 1053**
- 255 Б** Централна младежка комисия при НК на ОФ
(1944–1946) – виж **ЦДА, ф. 1054**
- 256 Б** ЦК на Демократичната младеж (1946–1947) –
виж **ЦДА, ф. 1055**
- 257 Б** Главен щаб на Националната младежка
строителна бригада „Г. Димитров“ (1946–1950) –
виж **ЦДА, ф. 1056**
- 258 Б** Централно ръководство на Общия народен
студентски съюз (1944–1947) – виж **ЦДА, ф. 1057**
- 259 Б** Върховен съвет „Септемврийче“ при НК
на ОФ (1944–1949) – виж **ЦДА, ф. 1058**
- 260 Б** Групов фонд „Младежки школи и курсове
при ЦК на РМС и СНМ“ (1945–1952) –
виж **ЦДА, ф. 1059**

261 Б	Младежка комисия при ЦК на ОРПС (1945–1948) – виж ЦДА, ф. 1060	
262 Б	Сливенска комуна (1912–1923), 39 а.е.	114
263 Б	Костов, Георги Костадинов (1900–1961), 281 а.е.	268
264 Б	Михов, Михаил (Карас-Идеалист) (?–1960), 14 а.е.	276
265 Б	Костов, Трайчо (Трайчо Костов Джунев) (1897–1949), 153 а.е.	268
266 Б	Тодоров, Тодор Атанасов (1887–1925), 112 а.е.	296
267 Б	Лулчев, Коста Андреев (1882–1965), 193 а.е.	270
268 Б	Учителска комунистическа група – гр. София (1905–1924), 75 а.е.	100
269 Б	Учителска комунистическа група – гр. Радомир (1905–1924), 153 а.е.	100
270 Б	Български социалдемократически съюз (БСДС) (1892–1894), 6 а.е.	103
271 Б	АК „Леви комунисти“ (1919–1921), 23 а.е.	104
272 Б	АК „Анархистко движение в България“ (1880–1948), 127 а.е.	111
273 Б	АК „Реформистки профсъюзи“ (1904–1944), 144 а.е.	135
274 Б	АК „Съюз на социалистическата младеж (ССМ)“ (1921–1947), 136 а.е.	155
275 Б	Свободен	
276 Б	Работническо кооперативно дружество „Работник“ – Пловдив, необработен	138
277 Б	Редакция на в. „Работническо дело“ (1927–1989), 2 описа, 323 а.е.	222
278 Б	Местна организация на БКП – гр. Троян, 89 а.е.	86
279 Б	Местна група на БКП (т.с.) – с. Карабунар, Пазарджишко (1919–1924), 39 а.е.	82
280 Б	Местна комунистическа група – с. Полски Тръмбеш, Великотърновско (1919–1921), 16 а.е.	85
281 Б	Местна организация на БКП (т.с.) – гр. Пещера, 59 а.е.	84
282 Б	Местна група на РМС в с. Ракитово, Пазарджишко (1931–1934), 31 а.е.	154
283 Б	Местна организация на БКП (т.с.) – с. Осма Калугерово (Асеновци), Плевенско (1915–1922), 161 а.е.	80

284 Б	VIII конгрес на БКП (1962 г.) – прехвърлен към ф. 223 Б, оп. 5	
285 Б	Стефанов, Борис (Борис Стефанов Матеев) (1883–1969), 381 а.е.	291
286 Б	Павлов, акад. Тодор Димитров (1890–1977), необработен	281
287 Б	Комунистическо младежко дружество „Максим Горки“ – с. Железна, Берковско (1919–1923), 28 а.е.	146
288 Б	Живкова, Людмила Тодорова (1942–1981), необработен	259
289 Б	Международно работническо, комунистическо и социалдемократическо движение – закрит ; документите отнесени към микрофилми от чужбина	
290 Б	АК „Лични документи на български политемигранти в СССР (1917–1944)“, необработен ; виж и ф. 327 Б	301
291 Б	Мишев, Мишо Димитров (1911–1984), 126 а.е.	277
292 Б	Местна организация на БРСДП (об.) – гр. Провадия, 90 а.е.	85
293 Б	Местна организация на БКП (т.с.) – с. Жеравна, Сливенско (1919–1923), 4 а.е.	82
294 Б	Борис Стефанов Зографов (1891–1957) – виж ЦДА, ф. 683 К, оп. 2	
295 Б	Константин Попатанасов (1892–1973) – виж ЦДА, ф. 1956 К	
296 Б	Димитър Попевтимов – виж ЦДА, ф. 1959 К	
297 Б	Партиен комитет при апарата на ЦК на БКП, 52 а.е.	197
298 Б	Групов фонд „Първични партийни организации при ЦКРК на БКП и при отделите на ЦК на БКП“, 13 описа, 309 а.е.	198
	– оп. 1 – ППО при ЦКРК, 54 а.е.	198
	– оп. 2 – ППО при отдел „Организационен“ (1944–1989), 5 а.е.	198
	– оп. 3 – ППО при отдел „Пропаганда и агитация“ (1948–1989), 40 а.е.	198
	– оп. 4 – ППО при отдел „Планово-икономически“ (1952–1983), 43 а.е.	199

– оп. 5 – ППО при отдел „Търговия и хранителна промишленост“ (1963–1964), 2 а.е.	199
– оп. 6 – ППО при отдел „Транспорт и съобщения“ (1965–1984), 8 а.е.	199
– оп. 7 – ППО при отдел „Строителство и архитектура“ (1954–1983), 30 а.е.	199
– оп. 8 – ППО при отдел „Селскостопански“ (1949–1989), 28 а.е.	200
– оп. 9 – ППО при отдел „Военен“ (1966–1982), 13 а.е.	200
– оп. 10 – ППО при отдел „Външна политика и международни връзки“ (1948–1989), 17 а.е.	200
– оп. 11 – ППО при отдел „Финансово-стопански“ (сектор „Щат, бюджет и счетоводна дейност“), 27 а.е.	200
– оп. 12 – ППО при отдел „Финансово-стопански“ (сектор „Автотранспорт“), 30 а.е.	200
– оп. 13 – ППО при Информационно-социологическия център (1971–1989), 12 а.е.	201
299 Б Васил Коцев Сеизов (1898–1974) – виж ЦДА, ф. 1931 К	
300 Б Митев, Янко (Янко Митев Иванов) (1893–1980), 287 а.е.	274
301 Б Павлов, Никола (Никола Павлов Колев – Комара) (1906–1980), необработен	280
302 Б Съюз на македонските студентски дружества в чужбина (1925–1929) – виж ЦДА, ф. 1934 К	
303 Б Редакция на сп. „Ново време“ (1947–), 40 а.е.	219
304 Б Тенев, Иван (Иван Тенев Колев) (1913–1976), 230 а.е.	293
305 Б Богданов, Борис Иванов (1896–1985), необработен	242
306 Б ЦК на Борците против фашизма и капитализма (1959–1992), 591 а.е.	196
307 Б Дичев, Димо (Димо Дичев Новаков) (1902–1982), необработен	256
308 Б Луканов, Карло Тодоров (1897–1982), 182 а.е.	270
309 Б Минчев, Минчо Дойчев (1910–1985), 132 а.е.	274
310 Б Институт по история на БКП при ЦК на БКП (1953–1990), 100 а.е.	211

311 Б	Институт за съвременни социални теории (1969–1990), 2 описа, 83 а.е.	213
312 Б	Висша партийна школа при ЦК на БКП (1951–1970), 554 а.е.	204
313 Б	Редакция на сп. „Политическа агитация“ при ЦК на БКП (1973–1990), 40 а.е.	221
314 Б	Редакция на в. „Икономически живот“ – издание на ЦК на БКП (1966–1990), 47 а.е.	217
315 Б	Редакция на сп. „Партиен живот“ при ЦК на БКП (1957–1990), 23 а.е.	220
316 Б	Попов, Минко Георгиев (1910–2002), 63 а.е.	285
317 Б	Югов, Антон (Антон Танев Гьошев) (1904–1991), 525 а.е.	300
318 Б	Редакция на сп. „Политическа просвета“ при ЦК на БКП (1966–1990), 2 описа, 98 а.е.	220
319 Б	Терпешев, Добри Колев (1884–1967), 63 а.е.	294
320 Б	Теолов, Ламбо Ламбов (1913), 63 а.е.	294
321 Б	Попов, Благой Симеонов (1902–1968), 193 а.е.	284
322 Б	Редакция на в. „Стършел“ (1946–1990), 59 а.е.	222
323 Б	Партийна организация на БКП – гр. Добрич, необработен	79
324 Б	Партиздат – Издателство на БКП (1944–1991), 278 а.е.	214
325 Б	Редакция на в. „Нова светлина“ (1945–1989), 145 а.е.	218
326 Б	Редакция на сп. „Нов живот“ (1954–1989), 90 а.е.	217
327 Б	АК „БКП и българските политемигранти в СССР“, необработен	302
328 Б	Копия от чуждестранни архиви – закрит ; документите отнесени към микрофилми от чужбина	107
329 Б	Таков, Пеко Петров (1909–2001), необработен	292
330 Б	Бано Мишев Кушев (1863–1910) – виж ЦДА, ф. 1897 К	
331 Б	Тодор Христов Саев (1872–1903) – виж ЦДА, ф. 1951 К	
332 Б	Съюз на македоно-одринските опълченски дружества (1912–1952) – виж ЦДА, ф. 1 К	

- 333 Б** Академическа дружба на студенти по литература и филология „Бяло море“ (1911–1940) – виж **ЦДА, ф. 1952 К**
- 334 Б** Ангелова-Присадашка, Трендафила (1921–1986), **необработен** 237
- 335 Б** Гинчев, Иван Славов (Йонко) (1918–1973), 157 а.е. 248
- 336 Б** Христо и Екатерина Петрови – **отчислен**; предаден в ЦДИА (10.05.1990 г.)
- 337 Б** Груеви, Кирил и Константин (1869–1980), **необработен** 250
- 338 Б** ППО при редакцията на в. „Работническо дело“ (1944–1990), 97 а.е. 224
- 339 Б** ППО при Партиздат – издателство на БКП (1944–1990), 92 а.е. 224
- 340 Б** ППО при редакцията на в. „Стършел“ (1953–1990), 28 а.е. 229
- 341 Б** ППО при редакцията на в. „Нова светлина“ (1955–1989), 46 а.е. 227
- 342 Б** ППО при редакцията на сп. „Нов живот“ (1967–1989), 14 а.е. 226
- 343 Б** Учрежденски комитет на БКП при ЦК на ДКМС, 34 а.е. 202
- 344 Б** Групов фонд „Първични партийни организации при ЦК на ДКМС“, 2 описа, 52 а.е. 203
– **оп. 1** – ППО при отдел „Организационен“ на ЦК на ДКМС“ (1954–1990), 30 а.е. 204
– **оп. 2** – ППО при отдел „Идейно-възпитателна дейност“ на ЦК на ДКМС, сп. „Младеж“ и сп. „Дружба“ (1983–1990), 22 а.е. 204
- 345 Б** ППО при редакцията на в. „Народна младеж“ (1950–1990), 47 а.е. 226
- 346 Б** ППО при издателство „Народна младеж“ на ЦК на ДКМС (1946–1990), 79 а.е. 223
- 347 Б** Даме (Дамян) Груев (1871–1906) – виж **ЦДА, ф. 1953 К**
- 348 Б** Обединен комитет на БКП в СССР (1973–1990), **необработен** 201
- 349 Б** Атанас Наумов Гьоков – виж **ЦДА, ф. 771 К, оп. 6**

- 350 Б** Васил Христов Чекаларов (1874–1913) –
виж ЦДА, ф. 1954 К
- 351 Б** Никола Петров Русенски – виж ЦДА, ф. 1950 К
- 352 Б** **Свободен** – запазен за „Парламентарна
група на БРП (к)“
- 353 Б** АК „Националноосвободителни борби
на българите от Западните покрайнини
(1923–1934)“, 5 а.е. 115
- 354 Б** Раденкови, Павел и Петра (1902–1984),
необработен 286
- 355 Б** Копчев, Борис Диков (1906–1989), **необработен** 267
- 356 Б** АК „Дейци на националноосвободителното
движение на македонските българи след
Берлинския договор и лица, свързани с него“ –
виж ЦДА, ф. 771 К, оп. 6
- 357 Б** ППО при Съюза на българските писатели
(1944–1990), 157 а.е. 231
- 358 Б** ППО при Съюза на художниците в България
(1945–1990), 91 а.е. 233
- 359 Б** ППО при Съюза на българските композитори
(1946–1990), 28 а.е. 231
- 360 Б** ППО при Съюза на българските журналисти
(1951–1990), 51 а.е. 230
- 361 Б** ППО при Съюза на архитектите в България
(1967–1990), 16 а.е. 230
- 362 Б** ППО при Съюза на българските филмови дейци
(1969–1990), 22 а.е. 232
- 363 Б** Интернационален войнишки партизански
батальон, 63 а.е. 162
- 364 Б** Хаджиев, Панайот Атанасов (1899–1964), 14 а.е. 297
- 365 Б** ППО при ЦК на ДКМС (1950–1963), 29 а.е. 203
- 366 Б** Сакаров, д-р Никола Илиев (1881–1943), 3 052 а.е. 288
- 367 Б** Станчев, Кръстю Тодоров (1879–1944), 975 а.е. 290
- 368 Б** Тинева, Койка Петрова (1880–1964), 3 описа, 235 а.е. ... 295
- 369 Б** Съюз на бойците против фашизма –
(1946–1951), 398 а.е. 194
- 370 Б** Съюз на доброволците българи в
интернационалните бригади
в Испания (1945–1946), 30 а.е. 193

371 Б	Мадолев, Георги Тодоров (1919–1987), необработен	271
372 Б	Централен партийен архив на БКП (1946–1990), необработен	211
373 Б	АК „Процесът срещу Трайчо Костов и други процеси, свързани с него“ (1949–1952), необработен	68
374 Б	АК „Мавзолей „Георги Димитров“ – виж ЧП – 190 Б	319
375 Б	АК „Фоно, кино и видеозаписи“, необработен	399
376 Б	Григоров, Митко (Митко Григоров Димитров) (1920–1987), 114 а.е.	249
377 Б	АК „Политемигранти в България след 1944 г.“, необработен	125
378 Б	Живков, Тодор Христов (1911–1998), необработен	258
379 Б	Михайлов, Иван (Иван Михайлов Попов) (1897–1982), необработен	275
380 Б	Борачев, Демир Димитров (1910–1995), необработен	244
381 Б	Комисия при ЦК на БКП за разглеждане молбите на неоснователно репресираните по времето на култа към личността, необработен	67
382 Б	Политическо управление при Министерство на земеделието, необработен	216
383 Б	Общошколски партийен комитет при Висшата партийна школа на ЦК на БКП, необработен	205
384 Б	Групов фонд „Първични партийни организации при ВППШ на ЦК на БКП“, необработен	206
385 Б	Партийен комитет при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, необработен	209
386 Б	Групов фонд „Първични партийни организации при АОНСУ при ЦК на БКП“, необработен	210
387 Б	ППО при Поликлиниката на ЦК на БКП, необработен	235
388 Б	ППО при редакцията на в. „Лефтерия“, 15 а.е.	225
389 Б	ППО при редакцията на сп. „Ново време“, необработен	227
390 Б	ППО при редакцията на сп. „Партийен живот“, необработен	228

391 Б	ППО при Института по история на БКП, необработен	212
392 Б	Партиен комитет на БКП при Правителствената болница, необработен	233
393 Б	Групов фонд „Първични партийни организации при Правителствената болница“, необработен	234
394 Б	ППО при редакцията на сп. „Политическа просвета“, необработен	229
395 Б	ППО при редакцията на сп. „Политическа агитация“, необработен	228
396 Б	Червенков, Вълко Вельов (1900–1980), 584 а.е.	299
397 Б	Чанков, Георги (Георги Чанков Иванов) (1909–2004), необработен	298
398 Б	Национална кръгла маса (януари – май 1990 г.), 75 а.е.	127
399 Б	АК „Групата на Иван Тодоров – Горуня и прояви на вътрешно-партийна опозиция във Врачанската организация на БКП“, 69 а.е.	106
400 Б	АК „Полицейски документи за нелегалната дейност на БКП, БКМС и РМС (1924–1944)“, 86 а.е.	190
401 Б	АК „Велика ложа на България „Любов-Истина-Труд“, необработен	112
402 Б	Валев, Валентин (Вълю Цанев Вълев) (1901–1951), необработен	245
403 Б	Гаврилова, Елена Генчева (1915–2000), необработен	246
404 Б	Маринов, Минчо Георгиев (1900–1972), 136 а.е.	273
405 Б	Видов, Благой Петров (1903–1980), необработен	245
406 Б	Антов, Асен (Асен Антов Петрунов) (1917–2000), необработен	238

УКАЗАТЕЛ НА ЧАСТИЧНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ

Номер на ЧП	Наименование на частичното постъпление	стр.
1 Б	*	
2 Б	Николов, Анани (Анани Николов Ангелов) (1881–1968), 297 а.е.	371
3 Б	Поп Андрей Игнатов Иванов (Андрей Игнатов Попдимитров) (Червеният поп) (1880–1923), необработено	323
4 Б	Тодоров, Цеко (Цеко Тодоров Янчев) (1876–1941), необработено	383
5 Б	Ботушев, Никола Георгиев (1897–1941), 12 а.е.	329
6 Б	Материали за четата на Тодор Грудов (1924), необработено	303
7 Б	Свещаров, Златан Михов (1886–), необработено	379
8 Б	Демирев, Апостол Славов (1899–), необработено	342
9 Б	Георгиев, Съби Дичев (1911–1943), необработено	336
10 Б	Маджаров, Кирил Николов (1914–1944), необработено	364
11 Б	Аврамов, д-р Стефан Аврамов (1883–1959), необработено	321
12 Б	Пеловски, Пело Иванов (Алекси) (1903–1957), необработено	373
13 Б	Клинчаров, д-р Иван Георгиев (1877–1942), необработено	357
14 Б	Костов, Александър (1880–1947), необработено	361
15 Б	Конова, Кина Атанасова (1870–1952), необработено	361
16 Б	Райкович, Максим, необработено	378
17 Б	Панайотов, Никола (Пандиша) (1896–), необработено	372
18 Б	Гулабчев, Спиро Константинов (1856–1918), необработено	339

19 Б	Костов, Владимир Радославов (1919–1944), необработено	362
20 Б	Кръстев, Владимир Георгиев (1897–), необработено	362
21 Б	Политически кръг „Звено“, 7 а.е.	303
22 Б	Станев, Митьо (Митьо Станев Иванов, Марин) (1877–1939), необработено	380
23 Б	Иванов, Вълчо (Вълчо Иванов Тановски) (1880–1925), необработено	352
24 Б	Бакалов, Георги Иванов (1873–1939), 16 а.е.	324
25 Б	Новански, Борис Иванов (1912–1943), необработено	372
26 Б	Бочев, д-р Бочо (Бочо Бочев Петров) (1877–1964), необработено	329
27 Б	Мулетаров, Васил Христов (1881–1925), необработено	369
28 Б	Драганов, Юрдан Юрданов (1887–), необработено	349
29 Б	Топалов, Петър Стефанов (Шмид) (1915–1944), необработено	384
30 Б	Димитров, Иван (Иван Димитров Николов) (1914–), необработено	347
31 Б	Петров, Дичо (Дичо Петров Таков) (1919–1944), необработено	374
32 Б	Шекерджийски, Емил Моис (1912–1944), необработено	390
33 Б	Коларов, Петър Василев (1906–1966), необработено	360
34 Б	Меркадов, Аврам Яков (Аврам Яков Албухайре) (1884–1924), необработено	366
35 Б	Прудкин, Антон Макаров (1880–1942), 16 а.е.	376
36 Б	Главинчев, Лев Николов (1903–1970), необработено	338
37 Б	*	
38 Б	Работнически есперантски съюз в България, необработено	304
39 Б	Работнически спортни организации, необработено	305

40 Б	Социалдемократическо течение „Прогресисти“, необработено	305
41 Б	Съюз на пролетарските свободомислящи в България, необработено	306
42 Б	Комитети, ръководени от БКП, необработено	306
43 Б	Втори интернационал, 21 а.е.	307
44 Б	Българи, дейци на чуждестранни социалистически, комунистически и работнически партии, необработено	331
45 Б	*	
46 Б	Стоянов, Младен (Младен Стоянов Георгиев) (1896–1969), необработено	382
47 Б	Димов, Димитър (Димитър Димов Димитров) (1903–1968), необработено	348
48 Б	Попов, Благой Симеонов (1902–1968) – прехвърлено към ф. 321 Б	284
49 Б	Сведения на Дирекция на полицията във Виена за дейността на емигрантските групи от балканските страни (1922–1925) – закрито ; документите отнесени към микрофилми от чужбина	
50 Б	Димитров, Жеко (Жеко Димитров Джунджулов) (1886–1925), необработено	346
51 Б	Радев, Гани (Гани Радев Костов) (1882–), необработено	377
52 Б	*	
53 Б	Единични постъпления на документи на отделни партийни дейци, необработено	307
54 Б	Чернев, Стоян Костадинов (1918–1963), необработено	389
55 Б	Вапцаров, Никола Йонков (1909–1942), необработено	332
56 Б	Козовски, Фердинанд Тодоров (1892–1965), необработено	359
57 Б	*	
58 Б	Международно професионално движение, необработено	308
59 Б	Пунев, Христо Константинов (1877–1967), необработено	377

60 Б	Христов, Георги, необработено	387
61 Б	Бозвелиев, Константин Тенев (1862–1951), необработено	326
62 Б	*	
63 Б	Българо-съветски дружества в България, необработено	308
64 Б	Петров, Тодор (Тодор Петров Джуков) (1878–1924) – прехвърлено към ф. 194 Б	285
65 Б	Ганев, Димитър (Димитър Ганев Върбанов) (1898–1964), необработено	334
66 Б	Дамянов, Георги (Георги Дамянов Първанов) (Белов) (1892–1958), необработено	341
67 Б	Съюз на бившите пленници и заложници, необработено	309
68 Б	Пешев, Силиян Николов (1920–1944), необработено	375
69 Б	Черноколев, Титко Николов (1910–1965), необработено	389
70 Б	Полицейски материали за партизански въпроси, необработено	309
71 Б	Парашкевов, Янаки Дончев (1875–), необработено	373
72 Б	Арменско пролетарско движение, необработено	309
73 Б	*	
74 Б	В. „Единство“ [1936], необработено	310
75 Б	Димитров, д-р Никола (1883–1943), необработено	347
76 Б	Гевренов, Иван Славов (1884–1966), необработено	335
77 Б	Добруджанско националноосвободително движение, необработено	310
78 Б	Генов, Гаврил (Гаврил Генов Димитров) (1892–1934), необработено	336
79 Б	Живков, Тодор Христов (1911–1998) – прехвърлено към ф. 378 Б	258
80 Б	Народна потребителна кооперация „Съгласие“ (1933–1948), необработено	310

81 Б	Лига против империализма – прехвърлено към ф. 179 Б	118
82 Б	Международно антивоенно движение – прехвърлено към ф. 179 Б	118
83 Б	*	
84 Б	Участие на комунисти в читалищната дейност в България, необработено	311
85 Б	Международна работническа помощ – прехвърлено към ф. 162 Б	188
86 Б	*	
87 Б	*	
88 Б	В помощ на гладуващите в Русия, необработено	311
89 Б	Червенков, Вълко Вельов (1900–1980) – прехвърлено към ф. 396 Б	299
90 Б	Общ работнически професионален съюз (ОРПС), необработено	311
91 Б	Народно събрание, необработено	311
92 Б	Отечествен фронт, необработено	312
93 Б	Британска военна мисия при българското съпротивително движение (1941–1944), необработено	312
94 Б	Михайлов, Иван (Иван Михайлов Попов) (1897–1982) – прехвърлено към ф. 379 Б	275
95 Б	Българо-бразилски революционни връзки, необработено	313
96 Б	Начева, Вера Цекова (1904–1995), необработено	370
97 Б	Кръшков, д-р Никола Христов (1899–1958), необработено	363
98 Б	Западни покрайнини – виж ф. 353 Б	115
99 Б	Фридман, Марко Хаим (1892–1925), необработено	387
100 Б	Деца на антифашисти, необработено	342
101 Б	Тодорова, Рада (1902–1987), необработено	383
102 Б	Стоев, Коста Иванов (1880–), необработено	381
103 Б	Коев, Георги Константинов (1878–1925), необработено	358

104 Б	Аврамов, Рубен (Рубен Аврамов Леви) (1900–1988), необработено	320
105 Б	Попов, Замфир (Замфир Попангелов Цветков) (1894–1925), необработено	376
106 Б	Богданов, Стефан Иванов (1910–1986), необработено	326
107 Б	Чанков, Георги (Георги Чанков Иванов) (1909) – прехвърлено към ф. 397 Б	298
108 Б	Чолаков, Делчо Георгиев (1910–1987), необработено	390
109 Б	Трънски, Славчо (Славчо Стаменов Савов) (1914–1999), необработено	385
110 Б	Русев, Петко (Петко Русев Йорданов) (1920–1984), необработено	379
111 Б	Попов, Димитър Петров (1912–1982), необработено	375
112 Б	Янев, Демир (Демир Янев Демирев) (1910–1992), необработено	392
113 Б	Керезов, Стамо Иванов (1909–1998), необработено	356
114 Б	Българанов, Боян Петков (1896–1972), необработено	330
115 Б	Трайков, Георги (Георги Трайков Гировски) (1898–1975), необработено	385
116 Б	Балкански, Трифон Рангелов (1920–2005), необработено	325
117 Б	Аврамова, Екатерина Стефанова (1907–1993), необработено	322
118 Б	Знеполски, Денчо (Младен Гюров Гигов) (1920–1989), необработено	352
119 Б	Караджов, Стоян Димитров (1905–1994), необработено	354
120 Б	Живков, Живко Митов (1915–2000), необработено	350
121 Б	Ганев, Христо Събев (1903–1979), необработено	334
122 Б	Кърпачев, Христо Иванов (1911–1943), необработено	364

123 Б	Карастоянова, Лилия Александрова (Лена) (1917–1943), необработено	355
124 Б	Боков, Георги Филипов (1920–1989), 19 а.е.	327
125 Б	Кунин, Петко Георгиев (1900–1978), необработено	363
126 Б	Гюров, Стоян (Стоян Гюров Иванов) (1915–2001), необработено	340
127 Б	Аврамова, Бистра Георгиева (1921–2006), необработено	322
128 Б	Георгиев, Янчо (Янчо Георгиев Янчев (Деведжиев) (1912–1985), необработено	337
129 Б	Радков, Ради Йорданов (1906–1938), необработено	378
130 Б	Кемилева, Здравка Савова (1919–2002), необработено	355
131 Б	*	
132 Б	Ганчовски, Неделчо Цветков (1920–1983), необработено	335
133 Б	Добрев, Николай Иванов (1917–1983) (Истинско име: Зинови Зиновиев Христов), необработено	349
134 Б	Манев, Георги Иванов (1908–1998), необработено	365
135 Б	Българова, Рада Илиева (1908–), необработено	331
136 Б	Панайотов, Васил Йорданов (1907–1981), необработено	372
137 Б	Материали за младежки организации, необработено	314
138 Б	Работнически кооперативен стол – София, необработено	314
139 Б	Марков, Емил Марков (1905–1943), необработено	366
140 Б	Гечев, Минко Дочев (1923–2002), необработено	337
141 Б	Хаджиев, Панайот Атанасов (1899–1964) – виж ф. 364 Б	297
142 Б	Шопов, Григор Велков (1916–1994), необработено	391
143 Б	Великов, Велико Илиев (1919), необработено	333
144 Б	Маринчевски, Владимир Иванов (1909–1987), необработено	365
145 Б	Захариев, Благой (Благой Захариев Георгиев) (1879–1943), 12 а.е.	351

146 Б *	
147 Б	Попов, Дамян Попхристов (1888–1964), 12 а.е. 375
148 Б	Богатинова, Дона Алексиева (1896–1988), необработено 326
149 Б	Милчов, Васил Стоянов (1883–), необработено 367
150 Б	Георгиев, Иван (Иван Георгиев Недев) (1901–), необработено 336
151 Б	Знаменов, Димитър Неделчев (1900–), необработено 351
152 Б	Монев, Михаил (Михаил Монев Николов) (1881–1944), необработено 369
153 Б *	
154 Б	Групата на Иван Тодоров-Горуня и прояви на вътрешно-партийна опозиция във Врачанската организация на БКП – виж ф. 399 Б 106
155 Б	Козарев, Иван Йорданов (Балкан) (1901–1944), необработено 359
156 Б	Национален комитет за помощ на България в САЩ, необработено 315
157 Б	Правителствена болница, необработено 315
158 Б	БЗНС (об.) – Никола Петков, необработено 315
159 Б	Материали, свързани с национално- освободителното движение в Македония, необработено 316
160 Б	Семейство Авдала, Моис Хаим и Мари Симон, необработено 320
161 Б	Славов, проф. Пейко Иванов (1916–2001), необработено 380
162 Б	Бонев, Владимир (Владимир Бонев Амиджин) (1917–1990), 270 а.е. 328
163 Б	Масонско движение в България – виж ф. 401 Б 110
164 Б	Христов, Емил Йорданов (1924), необработено 387
165 Б	Помощ за чужди партии, необработено 316
166 Б	Нейнски, Георги Иванов (1900–1997), необработено 370
167 Б	Стоянов, Димитър Иванов (1928–1999), необработено 381

168 Б	Филипов, Гриша Станчев (1919–1994), необработено	386
169 Б	Цанов, Васил (Васил Цанов Василев) (1922–1994), необработено	388
170 Б	Опозиционни материали, необработено	317
171 Б	Закрито; материалите – прехвърлени към други фондове	
172 Б	Иванов, Лало (Лало Иванов Кръстев) (1918), необработено	353
173 Б	Атанасов, Груди Димитров (1909–1991), необработено	323
174 Б	Балев, Милко Калев (1920–2002), необработено	324
175 Б	Йотов, Йордан Николов (1920), необработено	353
176 Б	Помощни фондове на ЦК на БРП (к), необработено	318
177 Б	Милев, Йордан (Йордан Милев Гюлемезов) (1880–1983), необработено	367
178 Б	Материали за процеса срещу Трайчо Костов – прехвърлено към ф. 373 Б	68
179 Б	Мичев, Константин Минков (1903–1997), необработено	368
180 Б	Българи – сътрудници на съветското разузнаване в България, 39 а.е.	318
181 Б	Гочев, Гавраил Савов (1900–1992), 48 а.е.	338
182 Б	Коджейков, Драгой Христов (1881–1979), необработено	358
183 Б	Репресирани български политически емигранти в СССР – прехвърлено към ф. 290 Б	301
184 Б	Бригадирско движение, необработено	318
185 Б	Станков, Данаил Николов (1893–1936), необработено	381
186 Б	Видински, Раденко Рангелов (1899–1974), необработено	333
187 Б	Едрев, Стоян (Стоян Едрев Дойнов) (1915–1944), необработено	349
188 Б	Кинов, Иван Атанасов (1893–1967), необработено	356

189 Б	Василев, Стефан Костадинов (1919–2005), необработено	332
190 Б	Мавзолей „Георги Димитров“, необработено	319
191 Б	Яначков, Вълко Антонов (1908–1982), необработено	392
192 Б	Михайлов, Михаил Николов (1922–2002), необработено	368
193 Б	Ангов, Асен (Асен Ангов Петрунов) (1917–2000) – виж ф. 406 Б	238
194 Б	ППО при Архивно управление, необработено	319
195 Б	Данаилов, Тодор Атанасов (1887–1959), необработено	341
196 Б	Загинали по политически причини български граждани (1918–1992), необработено	319

* **Забележка:** Свободните номера са на частични постъпления, които са закрити или прегрупирани. Документите в тях са отнесени към други фондове, колекции или частични постъпления.

ИМЕНЕН УКАЗАТЕЛ

А

Авдала, Мари Симон – 320
 Авдала, Моис Хаим – 320
 Аврамов, Георги – 322
 Аврамов, Димитър – 322
 Аврамов, Димитър Петков – 237
 Аврамов, Роман Петков – 236, 237
 Аврамов, Рубен (Рубен Аврамов Леви) – 320, 321
 Аврамов, Стефан Аврамов – 321
 Аврамова, Бистра Георгиева – 322
 Аврамова, Екатерина Стефанова – 322
 Агджа, Мехмед Али – 238
 Айвазов, Тодор – 238
 Акимович, Виктор Лазаров – 107
 Алварес, Сантяго – 321
 Александров, Митко – 343
 Александров, Тодор – 272, 369
 Александрова, София – 369
 Алексиев, Методи – 91
 Алексиев, Райко – 371
 Алексиева, Анастасия – 334
 Алибер-Тенева, Жулиета – 293
 Ангелов, Георги Петков (Георги Ликин – Дед) – 345
 Ангелов, Р. – 348
 Ангелова-Присадашка, Трендафила – 237, 238
 Андонов, Иван – 249
 Андреев, Борис – 350
 Андрей, поп (Андрей Игнатов Иванов) – 323
 Анев, Цвятко – 107, 357
 Антоф, Асен (Асен Антоф Петрунов) – 238
 Антонов, Адалберт – 247
 Антонов, Сергей – 238, 239
 Апостолова, Кунка – 331
 Атанасов, Александър – 307
 Атанасов, Грудни Димитров – 323

Атанасов, Д. – 377

Атанасова, Вихра – 343

Атанасова, Елена – 323

Б

Бакалов, Георги Иванов – 107, 236, 239, 252, 276, 324
 Бакунин, Михаил – 111
 Балабанов, Слави Христов – 103, 239, 361
 Балев, Милко Калев – 324, 325
 Балкански, Трифон Рангелов – 325
 Банов, Стефан – 335
 Барфончевска, Дафина Костова – 356
 Бебел, Август – 287, 295
 Бекяров, Данаил Ст. – 310
 Белев, Гьончо – 308
 Белев, Кръстьо – 376
 Белоусов, Николай – 302
 Бистрички – 316
 Благоев, Владимир – 242
 Благоев, Димитър (Димитър Благоев Николов) – 219, 236, 239, 240, 241, 242, 247, 276, 284, 296, 321, 342, 367, 373, 382, 383, 396
 Благоева, Вела (Виктория Атанасова Живкова) – 240, 241, 295, 377
 Благоева, Наталия – 242
 Благоева, Стела – 194, 242
 Богатинова, Дона Алексиева – 326
 Богданов, Борис Иванов – 242, 243
 Богданов, Иван Борисович (вж. Иванов, Антон)
 Богданов, Стефан Иванов – 326
 Богориди, Стефан – 296
 Божански, Атанас Маринков – 368
 Бозвелиев, Константин Тенев – 240, 248, 326, 327
 Бойчинов, Михаил Косев – 243, 244, 248
 Боков, Георги Филипов – 327, 328
 Бонев, Владимир (Владимир Бонев

Амиджин) – 328
 Бонин, Христо – 385
 Бонч-Бруевич, В. Д. – 236
 Борачев, Демир Димитров – 244, 342
 Борачева, Паунка – 244
 Борила, Петре (вж. и Русев, Йордан) – 331
 Боримечкова, Недялка – 343
 Борис III, цар – 190, 302
 Борисов (Цветков), Кирил – 255
 Босев, Асен – 385
 Ботев, Христо – 153, 360
 Ботушев, Никола Георгиев – 329
 Ботушева, Екатерина – 329
 Бочев, Бочо (Бочо Бочев Петров) – 329
 Бояджиев, Асен – 106
 Брежнев, Леонид – 353
 Българанов, Боян Петков – 330, 353
 Българанов, Петко Минчев – 330
 Българанова, Анна – 330
 Българанови, сем. – 330
 Българова, Рада – 331
 Бърдаров, полк. (адютант на цар Борис III) – 302
 Бъчваров, Иван – 177
 Бъчваров, Иван Стефанов – 316
 Бъчваров, Крум Жеков – 371

В

Вазов, Иван – 141
 Валев, Валентин (Вълю Цанев Вълев) – 245
 Валев, Емил Борисович – 344, 345
 Валев, Любомир Борисович – 344, 345
 Ван дер Любе – 253
 Ванков, Иван Атанасов – 351
 Вапцаров, Никола Йонков – 294, 332
 Василев, [Желю] – 238
 Василев, Илия (Бойко) – 331
 Василев, Станю – 356
 Василев, Стефан Костадинов – 332
 Василев, Стоян Ст. – 355, 356
 Великов, Велико Илиев – 333
 Велчев, Борис – 338
 Велчев, Дамян – 304

Велчев, Иван – 107
 Венковски – 377
 Вентура, Ана – 151
 Видински, Раденко Рангелов – 333
 Видов, Благой Петров – 245
 Владикин, Никола Йонков – 185
 Власковски, Власи Власков – 246
 Воденичаров, Михаил – 273
 Воденичарова, Здравка – 331
 Воденичарски, Васил – 184
 Вълев, Борис – 344
 Вълев, Йордан – 172
 Вълчанов, Иван – 257

Г

Габровски, Никола – 239, 244, 248, 361, 396
 Гаврилов, Георги – 248
 Гаврилова, Елена Генчева – 246, 247, 350
 Гайтанджиев, Христо – 380
 Ганев, Димитър (Димитър Ганев Върбанов) – 294, 334
 Ганев, Христо Събев – 334, 335
 Ганева, Райна Хр. – 334
 Ганева-Стоянова, Дафинка Хр. – 334
 Ганчев, Иван Николов – 247
 Ганчовски, Неделчо Цветков – 335
 Гачев, Георги – 330
 Гевренов, Иван Славов – 335
 Генов, Гаврил (Гаврил Генов Димитров) – 336, 396
 Генов, Георги – 357
 Генов, Кольо – 336
 Генова, Иванка – 336
 Георгиев, Владимир – 339
 Георгиев, Гаврил (Гаврил Георгиев Божилов) – 248, 276, 295
 Георгиев, Драган Йончев – 162
 Георгиев, Иван (Иван Георгиев Недев) – 336
 Георгиев, Кимон – 303, 304, 353
 Георгиев, Стефан – 378
 Георгиев, Съби Дичев – 336
 Георгиев, Янчо (Янчо Георгиев Янчев) – 337

- Георгиева, Марийка Манева – 162
 Гереа, Д. – 357
 Гечев, Минко Дочев – 150, 246, 337, 338
 Гешков, Марин – 363
 Гинчев, Иван Славов (Йонко) – 248, 249
 Гичев, Димитър – 117
 Главинов, Васил – 102
 Главинчев, Лев Николов – 338
 Гопин, Гочо – 340
 Горбачов, Михаил – 353
 Горки, Максим – 236, 357
 Горов, Бранимир Михайлович (вж. Димитров, Иван) – 347
 Горов, Михаил Петрович (вж. Орманов, Иван) – 280
 Горуня, Иван Тодоров (вж. и Тодоров, Иван) – 106, 107
 Гочев, Гавраил Савов – 338, 339
 Гочев, Господин Динев – 162
 Грашнов, Марин – 337, 338
 Григоров, Митко (Митко Григоров Димитров) – 249, 250
 Григоров, Петър – 307
 Григоров, Раденко – 316
 Грозев, Цанко – 330
 Громов, Владимир Василиевич (вж. Поптомов, Владимир)
 Грудов, Тодор – 303
 Груев, Кирил Константинов – 250, 251
 Груев, Константин Василев – 250, 251
 Груева, Елена – 251
 Груева, Теофания – 251
 Гулабчев, Спиро Константинов – 239, 339, 340
 Гулабчев, Трифон Илиев – 340
 Гюлеметов, Христо – 339
 Гюров, Стоян (Стоян Гюров Иванов) – 340

 Д
 Дабев, Евтим – 239
 Даков, Мако – 389
 Дамянов, Георги (Георги Дамянов Първанов) – 24, 341
 Данаилов, Тодор Атанасов – 341, 342
 Данаилова, Ана Христова – 341
 Дановски, Боян – 322
 Даскалов, Стефан – 249
 Даскалов, Стоян Ц. – 357
 Дашин, Михаил – 296
 Деведжиев (вж. Георгиев, Янчо) – 337
 Дейвис, Мостин – 312, 313
 Делчев, Гоце – 297
 Демирев, Апостол Славов – 342
 Деникин, Антон Ив. – 113
 Джидров, д-р Петър – 367
 Джоров, Стоян Илиев – 252
 Диков, Дико – 357
 Димитров, Бойко – 253
 Димитров, Боян Николов – 257
 Димитров, Васил – 364
 Димитров, Владимир – 367
 Димитров, Георги (Георги Димитров Михайлов) – 24, 25, 30, 83, 102, 107, 108, 113, 114, 120, 128, 130, 138, 189, 194, 247, 252, 253, 254, 265, 267, 268, 277, 280, 284, 287, 294, 295, 298, 302, 315, 317, 319, 335, 342, 347, 357, 359, 360, 367, 370, 371, 394, 396, 399
 Димитров, д-р Георги М. – 309
 Димитров, Димитър Иванов – 162
 Димитров, Жеко (Жеко Димитров Джунджулов) – 346, 347
 Димитров, Иван (Иван Димитров Николов) – 347
 Димитров – Марек, Станке (Стефан Димитров Тодоров) – 24, 102, 254, 255, 341, 396
 Димитров, Митко – 343
 Димитров, Митя – 253
 Димитров, Никола – 347, 348
 Димитров, Никола (брат на Георги Димитров) – 252
 Димитров, Никола (син на Димитър Благоев) – 240
 Димитров, Стефан – 238
 Димитров, Съби (Съби Димитров Денев) – 249, 255, 256
 Димитрова, Лиляна Николова (Блага) – 256, 390
 Димитрова, Люба (вж. и Ивошевич-Димитрова, Люба) – 101, 253
 Димитрова, Пенка – 255

- Димитрова, Роза – 253
 Димитрова, Фани – 253, 254
 Димов, Димитър (Димитър Димов Димитров) – 348
 Димов, Димо Иванов – 346
 Димов, Иван – 346
 Димов, Йоан Иванов – 346
 Димов, Страхил Иванов – 346
 Димова, Парашкева – 346
 Димчев, Младен – 83
 Динев, Динко – 163
 Дичев, Димо (Димо Дичев Новаков) – 163, 255, 256, 257, 353
 Добрев, Иван Илчев – 257
 Добрев, Николай Иванов (Зиновии Зиновиев Христов) – 349
 Добрев, Христо – 337
 Дойчев, Недялко – 378
 Докузова, Кана – 337
 Дондуков, княз Александър – 329
 Доросиев, Яко – 296
 Драганов, Юрдан Юрданов – 349
 Драгиев, Димитър – 307
 Драгойчева, Цола – 316, 331, 357, 384, 385
 Драмалиев, Кирил Георгиев – 99, 257
 Дюкло, Жак – 127
 Дюма, Ш. – 288
- Е**
 Едрев, Стоян (Стоян Едрев Дойнов) – 349, 350
 Елмиров, Юрдан – 273
 Енгелс, Фридрих – 278, 287
- Ж**
 Желязков, Боян Михнев (вж. и Михнев, Боян) – 162, 163
 Жендов, Александър – 233
 Живков, Георги – 241
 Живков, Живко Митов – 318, 350
 Живков, Тодор Христов – 249, 250, 258, 259, 311, 325, 333, 353, 356, 390, 399
 Живкова, Виктория Атанасова (вж. Благоева, Вела)
 Живкова, Людмила Тодорова – 259, 260, 325
 Жирал, Хосе – 194
- З**
 Заимов, Стоян – 357
 Засулич, Вера – 295
 Захариев, Благой (Благой Захариев Георгиев) – 351
 Захариев, Мюнцер (Михаил) Благоев – 343
 Захаријева, Атанаска – 351
 Згуров, Никола – 169
 Зенгилекова, Елинка Величкова – 364
 Зиновиев, Григорий – 236
 Златаров, Асен – 308
 Знаменов, Димитър Неделчев – 351
 Знеполски, Денчо (Младен Гюров Гигов) – 352
- И**
 Ибарури, Долорес – 194, 321
 Иванов, Антон (Антон Иванов Козинаров) – 238, 261, 339, 366, 367, 396
 Иванов, Вълчо (Вълчо Иванов Тановски) – 352
 Иванов, Желязко – 163
 Иванов, Лало (Лало Иванов Кръстев) – 353
 Иванов, Начо – 331
 Иванов, Петър Нейчев – 302
 Иванов, Симеон Денков – 381
 Иванова, Милка – 352
 Ивошевич-Димитрова, Люба (вж. и Димитрова, Люба) – 295
 Исаков, Аспарух – 316
 Исаков, Наим (Никола) – 24, 321
 Искров, Петър – 24, 331
- Й**
 Йенджиевски – 107
 Йоан Павел II, папа – 238
 Йоанна, царица – 302
 Йовчев, Йовчо – 378
 Йонева, Мара – 347, 348

Йорданов, Димитър – 163
 Йорданов, Желяз – 342
 Йорданов, Петър – 331
 Йотов, Йордан Николов – 326, 353, 354

К

Кабакчиев, Георги – 262
 Кабакчиев, Христо Стефанов – 24, 138, 236, 261, 262, 276, 328
 Кабакчиева, Мария (Маня) – 262
 Кабакчиева, Параскева – 262
 Кавракиров, Симеон Христов – 262, 263
 Кавракирова, Елена Христова – 263
 Казанджиев, Иван Василев – 363
 Казасов, Димо – 303
 Калчев, Господин – 163
 Камо (Семьон Аршакович Тер-Петросян) – 126
 Кандев, Ламби (Ламби Кандев Станчев) – 240, 263, 273, 321
 Кандева, Райна – 101, 263, 347, 353
 Канъовски, Юзеф – 107, 108
 Караджов, Величко – 389
 Караджов, Стоян Димитров – 354
 Караджова, Мария – 356
 Карастоянов, Александър Александров – 346, 355
 Карастоянов, Александър Г. – 346, 355
 Карастоянова, Георгица – 330, 331, 346, 355
 Карастоянова, Елена Александрова – 346, 355
 Карастоянова, Лилия Александрова – 331, 346, 355
 Кауцки, Карл – 126, 236, 287
 Кемилева, Здравка Савова – 355, 356
 Керезов, Стамо Иванов – 356
 Кинов, Иван Атанасов – 356, 357
 Кирков, Георги Йорданов – 128, 248, 264, 321, 342
 Киркова, Тина (Екатерина) Трифонова – 101, 240, 247, 264, 265
 Киров, Йосиф – 337
 Киров, Стефан – 342
 Кискинов, Йордан – 365

Клинчаров, Иван Георгиев – 102, 106, 357, 358
 Коджейков, Драгой Христов – 358, 367
 Коев, Георги Константинов – 358
 Козарев, Иван Йорданов (Балкан) – 171, 359
 Козовски, Фердинанд Тодоров – 359
 Коларов, Васил Петров – 24, 25, 102, 107, 108, 113, 131, 138, 194, 237, 265, 266, 343, 358, 359, 360, 373, 396
 Коларов, Ив. В. – 377
 Коларов, Кирил – 290
 Коларов, Николай – 266
 Коларов, Петър Василев – 266, 360
 Коларова, Марица Божимирова – 343
 Коларова, Цветана – 266
 Колев, Борис – 310
 Колев, Михаил Костакиев – 162
 Колев, Светослав Панайотов (вж. и Сергеев-Колев) – 242, 267, 344
 Колевски, Петко – 338
 Колишевски, Лазар – 263, 272
 Комитов, Янко – 351
 Конов, Андрей – 361
 Конова, Кина Атанасова – 361
 Копчев, Борис Диков – 267, 268, 363
 Копчеви, сем. – 268
 Косев, Кирил – 357
 Костов, Александър – 361
 Костов, Бойко – 269
 Костов, Владимир – 314
 Костов, Владимир Радославов – 362
 Костов, Георги Костадинов – 268
 Костов, Трайчо (Трайчо Костов Джунев) – 30, 68, 268, 326, 339, 341, 360, 365, 396
 Костова, Люба (вж. и Топенчарова-Костова, Люба) – 269
 Костурков, Стоян – 109
 Котон, Еужени – 295
 Кофарджиев, Никола Георгиев (Сашо) – 269, 270
 Кошут, Лайош – 360
 Кропоткин, Пьотър – 111
 Крупская, Надежда – 236
 Кручинина, Л. – 236

Кръстев, Владимир Георгиев – 362
 Кръстев, Генко – 305
 Кръстев, Цоло – 107, 343
 Кръстевич, Гаврил – 296
 Кръшков, Никола Христов – 363
 Кръшкова, Дана – 363
 Кудрявцев, Николай Никифорович – 344
 Кунев – 309
 Кунин, Петко Георгиев – 363
 Куцаров, Стефан – 247
 Кърпачев, Христо Иванов – 181, 349, 364
 Кюлявков, Крум – 231

Л

Лагадинова, Елена – 331, 384
 Лалов, Вълко – 342
 Левски, Васил – 145, 360
 Ленин, Владимир Илич – 145, 236, 265, 277, 279, 287, 295, 328, 397
 Либкнехт, Вилхелм – 287, 288
 Либкнехт, Карл – 145, 348
 Ликин (Дед), Георги (вж. Ангелов, Георги Петков)
 Лозанов, Марко – 337
 Луканов, Емил – 344
 Луканов, Карло Тодоров – 247, 270
 Луканов, Тодор – 359
 Луканова, Людмила Георгиева – 344
 Лулчев, Коста Андреев – 270, 271
 Лунгов, Боньо – 243
 Лъжев, Христо – 318
 Люксембург, Роза – 145, 295, 348
 Лютибродски, Йордан Тодоров – 271
 Ляпчев, Андрей – 350

М

Маджаров, Кирил Николов – 163, 364, 365
 Маджаров, Михаил И. – 113, 381
 Мадолев, Георги Тодоров – 271, 272
 Маймункова, Ана Кръстева – 273
 Маймункова, Веса – 273
 Македонски, Стефан – 308
 Малеева, Мара – 399

Малина, Калина – 308
 Малинов, Александър – 109
 Мамарчев, Георги – 287
 Манафов, Васил – 296
 Манев, Георги Иванов – 365
 Манов, Владимир – 371
 Манов, Евтим Харалампиев – 162, 163
 Манов, Стефан – 106
 Манолов, Манол – 351
 Манчев, Атанас – 175
 Маринов, Владислав – 86
 Маринов, Минчо Георгиев – 273, 351
 Маринов, Стефан Георгиев – 162
 Маринчевски, Владимир Иванов – 365
 Марков, Г. – 117
 Марков, Емил Марков – 366
 Марков, Марко – 316
 Маркс, Карл – 292, 378
 Мартела, Иларио – 238
 Мартинолич, Марко Ц. – 185
 Матанов, Тодор – 363
 Матев, Павел – 354
 Матеев, Борис Стефанов (вж. и Стефанов, Борис) – 79
 Матов, Христо – 369
 Меркадов, Аврам Яков (Аврам Яков Албухайре) – 366
 Миланов-Боримечката, Крум – 317
 Милев, Гео – 322, 323
 Милев, Йордан (Йордан Милев Гюлемезов) – 367
 Милев, Недялко – 163
 Милев, Райчо Стоев – 333
 Милева, Леда – 322
 Милчов, Васил Стоянов – 367
 Минчев, Минчо Дойчев – 274
 Мирний, Семьон Максимович – 320
 Мирчанов, Ангел Мирчанов – 162
 Митев, Александър – 357
 Митев, Атанас – 304
 Митев, Димитър Данов – 314
 Митев, Янко (Янко Митев Иванов) – 274, 275
 Михайлов, Иван (Ванче) – 272, 369

Михайлов, Иван (Иван Михайлов Попов) – 275, 276, 353
 Михайлов, Михаил Николов – 368
 Михайлов, Христо – 275, 330
 Михайлова, Свобода – 343
 Михнев, Боян (Боян Михнев Желязков) – 163
 Михов, Михаил – 276
 Мичев, Константин Минков – 368
 Мишев, Мишо Димитров – 277
 Момчилов, Петър – 174
 Монеv, Михаил (Михаил Монеv Николов) – 369
 Монеv, Никола – 369
 Монов – 307
 Монро, Ник Мървин – 312, 313
 Мошев, Исак – 255
 Мулетаров, Васил Христов – 247, 369
 Мутафов, Сава – 239, 361

Н

Найденев, Нено – 185
 Напетов, Петко – 90, 95, 149
 Наумов, Александър – 345
 Наумова, Злата Георгиева – 345
 Начева, Вера Цекова – 352, 370
 Недялков – Шаблин, Иван – 24
 Недялков, Никола – 357
 Недялков, Симеон – 302
 Нейков, Д. – 307
 Нейков, П. – 255
 Нейнски, Георги Иванов – 370, 371
 Нейчев, Васил – 236
 Нейчев, Минчо (Минчо Нейчев Колев) – 277, 278
 Николов, Анани (Анани Николов Ангелов) – 371, 372
 Николов, Христо (Сокола) – 164
 Новански, Борис Иванов – 372
 Новански, Кирил – 356
 Новански, Славейко – 356
 Новотко, Марцелий – 107
 Ноков, Стоян Стефанов – 278
 Нончев, Павел (Павел Нончев Чернев) – 279

О

Орманов, Иван Петров – 139, 238, 280

П

Павлов, Никола (Никола Павлов Колев) – 280, 281, 339
 Павлов, Тодор Димитров – 99, 137, 281, 282
 Павлова, Параскева (Пъша) – 281
 Панайотов, Васил Йорданов – 372
 Панайотов, Никола (Пандиша) – 372, 373
 Пандов, Васил – 126
 Панов, Йонко – 339
 Пантев, полк. – 355
 Парапунов, Никола Костадинов – 282
 Парашкевов, Ст. – 377
 Парашкевов, Янаки Дончев – 373
 Пастухов, Кръстю – 307
 Пашов, Георги Иванов – 255
 Пеев, Стойко Иванов – 244, 294
 Пеловски, Пело Иванов (Алекси) – 294, 373, 374
 Перек, Шарл – 334
 Петков, Александър – 255
 Петков, Д. – 95
 Петков, Нейко – 257
 Петков, Никола – 92, 271
 Петков, Николай – 163
 Петков, Петко – 107
 Петрини, Кирил Димушев – 107
 Петров, Георги (Георги Петров Драгиев) – 282, 283
 Петров, Дичо (Дичо Петров Таков) – 159, 316, 325, 374
 Петров, Йордан – 356
 Петров, Кирил – 349
 Петров, Коста (Костадин Поппетров Христов) – 283
 Петров, Стоян – 390
 Петров, Тодор (Тодор Петров Джуков) – 237, 284
 Петров, Христо – 365
 Петров, Христо Колев – 346
 Петрова, Катя – 366

Петровски, Боню Димитров – 343
 Петровски, Нанко Д. – 387
 Пешев, Стилиян Николов – 375
 Пик, Вилхелм – 107
 Пипков, Любомир – 308
 Плеханов, Георгий В. – 239, 278, 279, 295, 324
 Плохоцки, Л. – 107
 Полендаков, Дочо – 338
 Полич, Мат. – 185
 Полянов, Димитър – 264, 284, 377
 Попов, Атанас – 390
 Попов, Благой Симеонов – 120, 189, 253, 284, 285, 339, 399
 Попов, Дамян Попхристов – 375
 Попов, Димитър Петров – 375
 Попов, Замфир (Замфир Попангелов Цветков) – 376
 Попов, Минко Георгиев – 285
 Попов, С. К. – 377
 Попова, Невена – 331
 Поптомов, Владимир Томов – 115, 286
 Порчев, Илия Г. – 91
 Престес, Луис Карлос – 313
 Протогеров, Александър – 272
 Прудкин, Антон Макаров – 376
 Пунев, Христо Константинов – 377

Р

Раданов, Йордан – 163
 Радев, Гани (Гани Радев Костов) – 377
 Радева, Сибила – 391
 Раденков, Павел (Павел Раденков Георгиев) – 286, 287
 Раденкова, Петра Павлова – 286, 287
 Радков, Ради Йорданов – 378
 Радков, Рачо Цанев – 302
 Радойнов, Цвятко – 332, 366, 396
 Радомирски, Славчо – 355, 356
 Райкович, Вида – 378
 Райкович, Максим – 378
 Раковски, Георги С. – 287, 288
 Раковски, Кръстю Георгиев (Кристиан Раковски) – 107, 239, 240, 276, 287, 295, 296, 361

Рознер, Якоб – 254
 Ролан, Ромен – 348
 Росал, Аморо – 194
 Русев, Йордан (вж. и Борила, Петре) – 331
 Русев, Петко (Петко Русев Йорданов) – 379
 Русенов, Иван – 108
 Рускова, Правда – 356
 Рябова, Лиза – 276

С

Сакаров, Илия – 290
 Сакаров, Никола Илиев – 236, 288, 289, 290, 296, 305, 321, 367
 Сакарова, Елена – 290
 Сакъзов, Янко – 276, 307
 Самодумов, Тодор – 99
 Самунов, Иван – 172
 Сандански, Яне – 290, 297
 Сарафов, П. К. – 113
 Светкавишки, Стоян Д. – 357
 Свещаров, Златан Михов – 379, 380
 Сеизов, Васил – 316
 Семков, Симеон – 163
 Семьонов, Андрей Николаевич (вж. Митев, Янко)
 Сенкеевич, Елефтер Константинович – 378
 Сергеев-Колев (вж. Колев, Светослав) – 344
 Середа, Л. А. – 272
 Симеон (Сакскобурготски) – 302
 Симеонов, Рангел – 163
 Скитаков, Нино Н. – 313
 Скот, Кенет Алън – 312, 313
 Славейков, Петко Р. – 240
 Славов, Пейко Иванов – 380
 Спасов, Димитър Маринов – 314
 Спасов, Цветан – 181
 Спиро (Янко) – 163
 Стайков, Енчо – 328
 Стаматов, Георги – 308
 Стамболийски, Александър – 376
 Станев, Лазар – 92

- Станев, Митьо (Митьо Станев Иванов) – 380
- Станков, Александър Николов – 381
- Станков, Данаил Николов – 381
- Станков, Тодор – 342
- Станчев, Кирил – 304
- Станчев, Кръстю Георгиев (вж. Раковски, Кръстю) – 287
- Станчев, Кръстю Тодоров – 290, 291
- Стефанов, Борис (Борис Стефанов Матеев) – 238, 291
- Стоев, Коста Иванов – 381
- Стоилов, Теню – 344
- Стоилова, Стела Тенева (Стелла Степановна Стоилова-Кудрявцева) – 344
- Стоманяков, Борис Спиридонов – 237, 291, 292
- Стоун, Елен – 245
- Стоянов, Аврам – 90, 277, 370
- Стоянов, Димитър Иванов – 381
- Стоянов, Людмил – 308
- Стоянов, Младен (Младен Стоянов Георгиев) – 382, 383
- Стоянчева, Райна – 290
- Странски, Иван – 308
- Строгов, Михаил (вж. Георгиев, Съби Дичев) – 336
- Събев, Митко – 255
- Сънтер, Клем – 399
- Т**
- Тайхерт, д-р Паул – 253
- Таков, Пеко Петров – 292, 293
- Танев, Васил – 120, 189, 253, 284
- Тасев, Стоян – 367
- Тасков, Борис – 372
- Тенев, Иван (Иван Тенев Колев) – 293
- Тенев, Кръстан Ранков – 287
- Теодоров, Теодор – 109
- Теолов, Ламбо Ламбов – 294
- Тер-Петросян, Семьон Аршакович (Камо) – 126
- Терпешев, Добри Колев – 294, 295, 307, 353
- Тинева, Койка Петрова – 288, 295, 296, 305, 378
- Титков, Николай Друмев – 344
- Тодоров, Димитър – 163
- Тодоров, Иван (вж. и Горуня, Иван Тодоров) – 106, 107
- Тодоров, Петър – 107
- Тодоров, Тодор Атанасов – 296
- Тодоров, Христо Атанасов – 296
- Тодоров, Цеко (Цеко Тодоров Янчев) – 383
- Тодорова, Рада (Рада Тодорова Ноева) – 383, 384
- Тодорова, Светозарка Атанасова – 296
- Тодорова, Тодорка Атанасова – 296
- Томов, Ради – 357
- Томпсън, Уилям Франк – 312, 313, 325, 352
- Топалов, Петър Стефанов (Шмид) – 384
- Топенчаров, Владимир – 354
- Топенчарова-Костова, Люба (вж. и Костова, Люба) – 269
- Торглер, Ернст – 120, 253
- Тошев, Георги – 255
- Трайков (Майски), Никола Киров – 316
- Трайков, Георги (Георги Трайков Гировски) – 385
- Трайков, Христо – 116, 263
- Трендафилов, Владимир – 308
- Троцки, Лев – 105, 106
- Трънски, Славчо (Славчо Стаменов Савов) – 160, 317, 385, 386, 389
- Тюфекчиев, Наум – 185
- У**
- Узунов, Дечко – 308
- Уолкър, Джон Маккулън – 312, 313
- Ф**
- Фердинанд, цар – 186, 351
- Филипов, Гриша Станчев – 386
- Филов, Богдан – 306, 361
- Финдер, Павел – 107
- Фридман, Карл – 343
- Фридман, Марко Хаим – 343, 387
- Фридман, Рене – 343
- Фридман, Стела (Естер Исакова Леви) – 387

Фридман, Шейна – 387

Фьодоров, А. Ф. – 355

Х

Хаджидимов, Димо Хаджииванов – 102, 297

Хаджидимова, Александра – 297

Хаджиев, Панайот Атанасов – 297, 298

Хаджимитев, Димитър – 330

Хаджисотиров, Борис – 283, 342, 371

Хардалов, Ганчо – 176

Харлаков, Никола – 104, 128, 237, 283, 296

Хауер, Юлиус – 354

Хитлер, Адолф – 120

Христов, Георги – 387

Христов, Емил Йорданов – 387, 388

Христов, Стефан – 338

Христофорович, Николай – 346

Хусанов, Зиямат – 162

Хюисманс – 288

Ц

Цанев, Цанко Рачев – 344

Цанева, Стефанка Ст. – 330

Цанков – 309

Цанков, Александър – 108, 109, 307, 391

Цанков, Георги – 357

Цанов, Васил (Васил Цанов Василев) – 388, 389

Цанов, Иван – 349

Цветков, Христо – 357

Цекова, Станка – 345

Ценков, Гаврил Начков – 106

Ценов, Любен – 185

Цеткин, Клара – 295

Цонев, Димитър – 162

Цървуланов, Павел – 268

Цървуланова-Копчева, Татяна – 268

Цървуланови, сем. – 268

Ч

Чакъров, Слави – 166

Чанков, Георги (Георги Чанков Иванов) – 298

Чанкова, Йорданка – 247, 298

Ченгелов, Петър – 393

Червенков, Вълко Вельов – 103, 246, 299, 321, 341, 390

Червенков, Лулчо Вельов – 277

Чернев, Стоян Костадинов – 389

Чернишевски, Николай Г. – 357

Черноколев, Титко Николов – 247, 389, 390

Четрафилов, Мурджо – 163

Чичерин, Георгий Василиевич – 127

Чичовски – 307

Чобанов, Христо – 339

Чолаков, Делчо Георгиев – 390

Чонос, Боян Иванов – 299, 300

Чочов, Григор Ангелов – 345

Чочов, Крум Григоров – 302, 345

Чочов, Леонид Григоров – 345

Чочоолу, [Стойо Неделчев] – 172

Ш

Шекерджийски, Емил Моис – 247, 390, 391

Шмерал, Бохомил – 108

Шмиргела, Николай – 233

Шопов, Григор Велков – 391

Шопов, Минчо – 163

Щ

Щербанов, Вл. – 261

Ю

Югов, Антон (Антон Танев Гьошев) – 300, 334, 390

Юлзари, Рафаел Ел. – 387

Я

Яков, Аврам (вж. Меркадов, Аврам Яков)

Яначков, Вълко Антонов – 392

Янев, Демир (Демир Янев Демирев) – 392

Янчева, Мата – 337

ГЕОГРАФСКИ УКАЗАТЕЛ

А

Аврамови колиби (с. Аврамово, Благоевградско) – 170

Аврамово, с., Сливенско (вж. Мокрен) – 298, 322

Австралия – 45

Австрия – 45, 191, 251, 363, 368, 395, 398

Аден, гр. – 316

Адриатика – 328

Азия – 385

Айтос – 74, 149, 377

Айтоско – 175

Албания – 323, 330, 398

Александрово, с. – 93, 96, 359

Америка – 297, 298

Амстердам – 118

Англия – 257, 288

Анхиало (Поморие) – 74

Аржелес сюр мер, гр. – 336, 337

Аржентина – 45, 347

Архангелск, гр. – 201

Асеновград – 76

Асеновградско – 167, 193, 267, 268, 362

Асеновци, с. (вж. и Осма Калугерово) – 80

Атина – 316, 317

Африка – 385

Аязляр, с. (с. Светлен) – 323

Б

Базарджик (Добрич) (вж. и Толбухин) – 79

Балканите – 102, 115, 240, 266, 328

Балчик – 74

Банско – 332

Барикадите, местност – 169

Батак – 167, 170, 332

Баташка планина – 168

Батулийска река – 374

Батулия, с. – 159, 160, 374

Бацова махала, с. – 94

Беглеж, с. – 350

Бежаново, с. – 94

Беласица – 159

Белгия – 292, 298, 335

Белград – 245, 272, 328, 391

Белене – 339

Беленска околия – 179

Беленско – 95

Белица – 76, 171, 271, 286

Белово – 351

Белоградец, с. – 294

Белоградчик – 370

Белоградчишка околия – 185

Белоградчишко – 93

Беломорие – 172

Белорусия – 274, 355

Белослав, с. – 385

Белослатинска околия – 184

Белослатинско – 93, 353

Берковица – 75, 142, 241, 345, 366

Берковска околия – 184

Берковски край – 344

Берковско – 93, 146, 164, 376

Берлин – 25, 114, 140, 236, 254, 261, 284, 287, 289, 292, 295, 316, 343, 349, 354, 363, 370

Берн – 270, 278, 288, 290

Бесарабия – 248

Битоля – 250

Благоевград (вж. и Горна Джумая) – 75, 81, 91, 285

Благоевградско – 170, 271, 285, 379

Бобруйск, гр. – 274

Богдан, вр. – 169

Богданци, с. – 77

Боговци, с. – 163

Бойница, с. – 277

Бойчиновци – 355

Боклуджа, с. – 380

Борислав, с. – 379

Борисовград (Първомай) – 76, 116

Борисовградско (Първомайско) – 167

Борован, с. – 184

Босилеградска околия – 317

Босилеградско – 161

Ботев, вр. (вр. Юмрукчал) – 166

Ботевград – 77, 144, 353, 388

Ботевградско – 161, 258, 353, 388

Ботево, с. – 349

Бохова, с. – 385

Бразилия – 298

Брацигово – 76, 85, 167

Брезник – 77, 96, 367

Брезнишко – 77, 96, 159, 162, 164, 352, 362

Брусен, с. – 142, 355

Брюксел – 118, 283, 321, 335, 357, 378

Будище, с. – 355

Буковец, с. – 163

Букурещ – 322

Букьовци, с. – 142

Бунарчево, с. (с. Изворово) – 294

Бургас – 57, 74, 91, 105, 112, 121, 134, 136, 140, 141, 149, 175, 269, 274, 329, 348, 351, 366, 367, 378

Бургаски окръг – 74

Бургаско – 91, 175

Бухара, гр. – 201

Буховци, с. – 97

Българин, с. – 380

България (вж. и НРБ) – 21, 26, 28, 30, 39, 45, 50, 55, 56, 58, 65, 69, 70, 83, 90, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 115, 118, 119, 120, 125, 126, 130, 132, 133, 134, 135, 138, 139, 156, 159, 172, 187, 188, 189, 190, 192, 196, 217, 222, 225, 230, 233, 236, 239, 240, 241, 242, 245, 250, 251, 252, 254, 255, 257, 258, 261, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 278, 279, 281, 283, 284, 286, 287, 288, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 299, 300, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 315, 317, 318, 320, 321, 324, 326, 330, 331, 334, 336, 338, 339, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 349, 351, 352, 353, 357, 359, 360, 361, 363, 365, 368, 370, 371, 374, 376, 378, 381, 382, 386, 388, 390, 392, 398

България, Северна – 267

България, Северозападна – 186

България, Южна – 256

Бърдовка, с. – 77

Бяла Слатина – 75, 142

В

Варвара, гара – 169

Варвара, с. – 169, 309

Вардарска Македония – 115

Варна – 43, 57, 58, 74, 83, 92, 102, 104, 105, 110, 112, 116, 122, 126, 131, 135, 136, 138, 141, 149, 180, 217, 241, 249, 252, 261, 290, 294, 295, 312, 316, 323, 332, 335, 342, 344, 345, 347, 349, 355, 364, 366, 376, 378, 385

Варненски окръг – 74

Варненско – 92, 175, 244, 294, 342, 385

Василовци, с. – 286, 287

Великобритания – 312

Велико Търново (вж. и Търново, гр.) – 75, 85, 92, 122, 141, 149, 240, 241, 245, 267, 358, 373, 381, 382

Великотърновско – 81, 85, 142, 245, 363, 364, 373, 381, 384

Велинград – 44

Видин – 75, 116, 150, 240, 242, 247, 248, 284, 299

Видинска околия – 185, 300

Видинско – 93, 185, 277, 284, 350, 370

Виена – 24, 25, 113, 187, 191, 196, 261, 264, 273, 338, 363, 368

Виетнам – 30, 353

Виногради, с. (вж. Манджово) – 76

Вискяр, с. – 96

Вишени, с. – 375

Владая – 233

Воден – 250

Водица, с. – 314, 334

Воронеж, гр. – 292

Враца – 75, 93, 104, 110, 122, 142, 150, 183, 271, 312, 336, 341, 356, 361, 376, 387

Врачанска област – 256

Врачанска околия – 184

Врачанско – 107, 184, 356, 357, 359

Вълчи дол, с. – 336

Вълчин, с. (вж. Куркоджа) – 91

Върбени, с. – 385

Върбица, с. – 93

Вършец – 142

Г

Габрово – 44, 75, 92, 110, 111, 116, 122, 131, 136, 142, 150, 156, 176

Гаврил Геново, с. (вж. и Соточино) – 370, 383

Галац, гр. – 261

- ГДР – 251, 257, 268, 399
 Гевгелийско – 159, 300, 374
 Георги Дамяново, с. (вж. и Лопушна) – 341
 Герделин, с. (Невестино) – 91
 Герман, с. – 391
 Германия – 121, 126, 236, 247, 288, 292, 306, 392, 395
 Гиризлика, местност – 183
 Главаци, с. – 142
 Глоговица, с. – 96
 Годечка околия – 163
 Годечко – 164, 381
 Голеш, с. – 381
 Голица, с. – 175
 Голия, планина (Западна Сърбия) – 162
 Голям извор, с. – 94
 Гомелска област – 355
 Горна баня, с. – 285
 Горна Василица, с. – 252
 Горна Джумая (Благоевград) – 75, 76, 81, 91, 136, 170, 282, 312, 369
 Горна Оряховица – 75, 92, 104, 116, 122, 150, 176, 243
 Горно Броди, с. – 297
 Горноджумайска околия – 171
 Горно Драглище, с. – 81
 Горнооряховска околия – 177
 Горнооряховски край – 177
 Горнооряховско – 75
 Горно Уйно, с. – 328
 Гоцеделчевска околия – 272
 Градец, с. – 334
 Граница, с. – 389
 Грац, гр. – 251, 363
 Грудовско (вж. Средецко) – 175
 Грузинска ССР – 366
 Губкин, гр. – 201
 Гушанци, с. (с. Замфирово) – 376
 Гълъбник, с. – 96
 Гърция – 108, 113, 125, 126, 195
 Гюмюрджина – 98
 Гюмюрджинско – 337
- Д
 Дамбени, с. – 297
 Дарджилинг, гр. – 312
- Две могили, с. – 95
 Дебели лак, с. – 371
 Дебър, с. (дн. кв. на Първомай) – 392
 Дебърско, с. – 160
 Девин – 361
 Дедово, с. – 340
 Дерелий, с. – 93
 Детройт – 315
 Джамбазлий, местност – 173
 Джерман, с. – 283
 Дивдядово, с. – 97
 Дивля, с. – 367, 368
 Димитровградска околия (Югославия) – 317
 Добринище, с. – 359
 Добрич (вж. и Базарджик и Толбухин) – 74, 79, 187, 355
 Добро поле, с. – 162, 312
 Добруджа – 102, 126, 187, 310, 398
 Добруша, с. – 107
 Долен Чифлик, с. – 92
 Долна Врабча, с. – 98
 Долна Кремена, с. – 93
 Долно Паничерево, с. – 249
 Доспатска река – 170
 Драгана, с. – 183
 Драма – 98
 Дрен, с. – 284
 Дряново – 75, 136, 243
 Дряновска околия – 177
 Дунав, р. – 119, 182
 Дупница – 77, 116, 144, 254, 283, 284, 297, 341, 344, 345, 390
 Дупнишко – 77, 164, 283, 332
 Дупнишко поле – 172
 Дъбене, с. – 274
 Дълбоки, с. – 153
 Дъскот, с. – 81, 93
- Е
 Европа – 114
 Египет – 252
 Егълница, с. – 96, 238, 371
 Ездимирци, с. – 96
 Елена – 75
 Еленово, с. – 363

Еленска околия – 177
 Еленско – 321
 Елин Пелин – 96
 Елинпелинско, (вж. и Новоселско) – 161
 Елисейна, с. – 142
 Елов дол, с. – 96
 Еловдолско усое, местност – 162
 Елхово – 149
 Елховско – 174, 175
 Еникьой, с. – 193, 338
 Енина, с. – 78
 Ески Джумая (Търговище) – 311
 Етрополско – 161

Ж

Железна, с. – 93, 142, 146
 Железногорск, гр. – 201
 Женева – 111, 236, 239, 261, 262, 267, 278, 279, 287, 295, 324, 337, 347, 361, 365, 375, 377
 Жеравна, с. – 82
 Живково, с. – 354
 Живовци, с. – 336

З

Загоричане, с. – 239
 Загреб – 338
 Замфирово, с. (вж. и Гушанци) – 376
 Западна Европа – 287, 378
 Западна Стара планина – 161
 Западна Сърбия – 162
 Западни покрайнини – 102, 115, 398
 Западни Родопи – 168, 171
 Звезда, с. – 179
 Златар, с. – 178
 Златица (Средногорие) – 299
 Златица, с. – 97
 Злогош, с. – 391
 Знаменосец, с. (вж. Карабурун) – 380

И

Иваново, гр. – 287, 342, 343, 344
 Изворово, с. (вж. Бунарчево) – 294
 Измаил, гр. – 248
 Източна Средна гора – 166
 Източна Стара планина – 174, 175, 248

Източна Тракия – 351
 Илинойс (САЩ) – 315
 Индия – 312
 Ирак – 30
 Искрец, с. – 382
 Искър, р. – 163, 313
 Испания – 111, 120, 193, 194, 196, 255, 256, 298, 320, 321, 336, 351, 360, 369
 Исперих – 77
 Исперихско – 350
 Истанбул – 256
 Италия – 288, 294, 368, 392
 Ихтиман – 77, 96, 144, 356, 372, 375
 Ихтимански район – 165
 Ихтиманско – 165, 169, 186
 Ичера, с. – 335

Й

Йоханесбург, гр. – 343

К

Каблешково – 175
 Кавадарци, гр. – 245
 Каваклия, с. – 347
 Кадиевка, гр. – 386
 Казанлък – 78, 111, 145, 153, 279, 309, 326, 327, 362, 377, 392, 393
 Казанлъшко – 78, 96, 166, 173, 186
 Кайнарджа, с. – 336
 Кайро – 309, 312, 313
 Калайджи дере, с. – 337
 Калето, местност – 178
 Калища, с. – 387
 Кална, с. – 160, 312, 313, 374
 Калофер – 358
 Калояновец, с. – 96
 Каменица, р. – 171
 Каменица, с. – 85
 Камено, с. (вж. Каялий) – 91
 Камчия, р. – 175, 180
 Канада – 45
 Капитан Андреево – 399
 Карабунар, с. – 82
 Карабурун, с. (с. Знаменосец) – 380
 Каравелово, с. – 383
 Кара-Коджелий, с. – 95

Карасули, с. (с. Поликастрон) – 300
Карлово – 99, 274, 279, 329, 383
Карловско – 166, 274, 363
Карнобат – 74
Карнобатско – 91, 174, 175
Катунец, с. – 183
Катунище, с. – 83
Каялий, с. (Камено) – 91
Керменлий, с. – 78
Кесарево, с. – 384
Киев – 241
Килифарево, с. – 245
Кинтал, гр. – 307
Китай – 331, 348, 398
Кнежа – 75, 359
Кованлък, с. – 142
Ковачевци, с. – 252
Ковачица, с. – 93, 341
Коджабалкан – 175
Козлуджа, с. (гр. Суворово) – 74
Козлуджа, с. (с. Шаново) – 378
Койнаре – 142
Коми АССР – 201, 345, 382
Кондофрей, с. – 371
Конско, с. – 159, 374
Константиново, с. – 156
Коприва, с. – 96
Копривщенско – 77
Копривщица – 143, 261
Корея – 368, 369
Костурско – 239, 297, 375
Котел – 278, 287, 290, 291
Котленски край – 279
Котленско – 83, 174, 298, 335
Кочани, гр. – 369
Кочериново – 332
Краматорск, гр. – 381
Красава, с. – 362
Красноярск, гр. – 252
Кратово, гр. – 369
Кремен, с. – 171
Крива паланка, гр. – 250
Криво поле, с. – 97
Кричим – 168
Крумовград – 364
Крън, с. – 96

Кръстевич, с. – 345
Ксанти, гр. – 98, 364
Ксантийско – 193, 338
Куба – 368
Кубрат – 58
Кула – 277, 331
Кулска околия – 185
Кулско – 93
Куманово, гр. – 369
Кунино, с. – 142
Куркоджа, с. (Вълчин) – 91
Куршумли, с. – 364
Куршумлия, гр. – 162
Кърджали – 132
Кърпачево, с. (вж. Юруклери) – 364
Кюстендил – 77, 96, 99, 101, 102, 104, 105, 111, 112, 124, 131, 144, 152, 297, 328, 340, 358, 371, 392
Кюстендилско – 77, 96, 159, 161, 164, 283, 328, 333, 389, 391

Л

Лакатник, с. – 86
Левуново, с. – 379
Ленинград (вж. и Петербург, Петроград, Санкт Петербург) – 275, 338, 374
Лепица, с. – 353
Лерин, гр. – 250, 339
Леринско – 385
Ливан – 30
Лиеж, гр. – 292, 335
Лиляч, с. – 389
Лион, гр. – 334, 335, 357
Липница, с. – 353
Литаково, с. – 313
Ловеч – 76, 80, 94, 110, 111, 116, 143, 150, 183, 364, 386
Ловешка околия – 181, 183
Ловешко – 80, 94, 143, 183, 280, 349, 364
Лозана – 295
Лозенградско – 347
Лозница – 179
Лом – 75, 93, 122, 150, 263, 277, 313, 323, 346, 352, 355, 370
Ломска околия – 185
Ломско – 93
Лонгурлий, местност – 168

- Лондон** – 107, 236, 249, 313
Лопушна, с. (с. Георги Дамяново) – 93, 341
Луковит – 76
Луковитска околия – 181, 182
Луковитско – 94
Любимец, с. – 78, 97
Люта, с. – 142
Лютиброд, с. – 356, 357
Лясковец – 93
- М**
- Маданско** – 167
Македония – 98, 102, 115, 116, 245, 250, 272, 297, 307, 316, 381, 392, 398
Макреш, с. – 93
Малко Белово, с. – 351
Малко Чочовени, с. – 248, 249
Малоградец, с. – 237
Манджово, с. (Виногради) – 76
Марен, с. – 321
Марица, гр. (вж. и Симеоновград) – 156
Марица, р. – 167, 168, 170
Марково, с. – 153
Махалата, с. – 373
Медковец, с. – 323
Медникарово, с. – 257
Мездра – 75, 292
Мездренско – 93
Мелник – 76, 91
Мелнишко – 76
Меляне, с. – 93
Меричлери, с. – 344
Мехомийско (Разложко) – 81
Милеви скали, вр. – 169
Михайловградски окръг – 257
Михалци, с. – 363
Мокрен, с. (с. Аврамово) – 298
Монпелие – 276, 287
Монтана (вж. и Фердинанд) – 83, 99, 122, 142, 183, 184, 275, 329, 376, 383
Монтанско – 93, 323, 325, 336, 341, 370, 376
Морозово, с. (вж. Чехларе) – 166
Москва – 25, 107, 114, 201, 202, 236, 237, 242, 244, 245, 252, 254, 255, 261, 265, 267, 269, 270, 280, 281, 284, 287, 295, 299, 317, 320, 321, 324, 326, 331, 339, 343, 344, 345, 348, 352, 354, 357, 360, 366, 367, 370, 378, 385, 386
Мошино, с. – 96
Мургащ, вр. – 161
Муртинци, с. – 96
Мурция, гр. – 368
Мюнхен – 257, 273, 290
- Н**
- Надежда, с.** – 364
Нанси, гр. – 365
Небит-даг, гр. – 201
Невестино, с. (вж. Герделин) – 91
Неврокопска околия – 171
Несебър – 351, 372
Нидерландия – 292
Никарагуа – 30
Никодим, с. – 381
Николаев, гр. – 264, 349, 376
Николаевка, с. – 92, 244, 342
Никополско – 94
Нова Загора – 78, 96, 104, 124, 153, 363, 378
Нови Пазар – 79, 97
Новозагорско – 173, 174, 363
Новопазарска околия – 178
Новопазарско – 153
Ново село, с. (Видинско) – 93, 284
Ново село, с. (Ловешко) – 87
Новоселско (Елинпелинско) – 161
НРБ (вж. и България) – 45, 46, 47, 48, 242, 246, 247, 258, 294, 301, 371, 374, 385, 388, 392
Ню Йорк – 246, 247
- О**
- Обзор** – 175
Обручище, с. – 256, 257
Овча могила, с. – 364
Одеса – 240, 252, 274, 275, 291, 378
Одеска област – 349
Одрин – 339
Одринско – 348, 351
Оксфорд – 312
Омуртаг (вж. и Осман пазар) – 79, 193, 256, 280, 372

Омуртагска околия – 179

Оренбург, гр. – 201

Орешак, с. – 84

Оряховица, с. – 78

Оряхово – 75, 142, 270, 375

Оряховска околия – 184

Оряховско – 352

Осма Калугерово, с. (Асеновци) – 80, 143

Осман пазар, гр. (Омуртаг) – 280

Отец Паисиево, с. – 95

Охрид – 338

П

Павликени – 75

Павликенска околия – 177

Павликенско – 93

Пазарджик – 68, 76, 83, 85, 95, 104, 111, 117, 132, 138, 143, 154, 168, 169, 304, 357, 358

Пазарджишко – 82, 95, 154, 169, 186, 309

Пакистан – 340

Панагюрище – 76, 169, 365, 390

Панагюрско – 165, 169

Париж – 105, 266, 307, 335, 379

Перник – 64, 77, 89, 96, 124, 138, 144, 220, 238, 250, 269, 340, 371, 382

Пернишко – 77, 96, 249, 252, 284, 352, 367

Перушица – 76, 168

Петербург (вж. и Ленинград, Петроград, Санкт Петербург) – 240, 241, 292

Петрич – 102

Петроград (вж. и Ленинград, Петербург, Санкт Петербург) – 295

Пещера – 76, 84, 167, 246, 369, 377

Пирдопско – 77, 161, 169

Пирин – 160, 171

Пирински край – 116, 262, 263

Пиротско – 164

Плевен – 43, 76, 80, 94, 111, 112, 116, 123, 130, 131, 138, 143, 150, 181, 182, 246, 264, 270, 310, 312, 353, 363, 374, 379

Плевенска околия – 181

Плевенско – 143, 350, 352, 373, 374, 379

Пловдив – 54, 76, 84, 85, 94, 102, 103, 111, 112, 116, 117, 118, 123, 128, 131, 132, 134, 135, 136, 138, 143, 145, 151, 162, 165, 166, 240, 250, 251, 256, 262, 265, 268, 273, 279,

300, 305, 312, 320, 321, 327, 338, 339, 360, 363, 367, 377, 383, 392

Пловдивска област – 273

Пловдивско – 94, 151, 166, 167, 168, 169, 345, 351, 383

Поволжието – 119, 139, 142, 273, 366

Подолск, гр. – 357

Поликастрон, с. (вж. Карасули) – 300

Полски Тръмбеш – 85

Полша – 251, 257, 283, 288, 359, 390, 392, 395, 399

Поморийско – 175

Попово – 79, 80, 146

Поповска околия – 179

Правец – 258

Православен, с. – 96

Прага – 242, 322, 354

Преселец, с. – 179

Преслав – 79, 250

Преславска околия – 178

Приазовски район – 349

Прибой, с. – 96

Провадийско – 336

Провадия – 74, 85, 92, 141

Проглед, с. – 364, 374

Пчелинци, с. – 96

Пъндъклътка, местност – 178

Първомайско (вж. и Борисовградско) – 167

Р

Радово, с. – 340

Радомир – 64, 70, 96, 99, 100, 116, 124, 364, 371, 387

Радомирско – 77, 96, 98, 162, 238, 371, 387

Радъовене, с. – 349

Разград – 58, 357

Разградска околия – 179

Разградско – 77, 256

Разлог – 76, 81, 282, 285, 327

Разложка околия – 171, 272

Разложко (вж. и Мехомийско) – 76, 81, 160, 171, 186, 285, 286, 327, 359

Райково, с. (дн. кв. на Смолян) – 95

Ракитово, с. – 154

Расово, с. – 93

Ребърково, с. – 93

Република Македония – 272

Ресиово, с. – 283

Рибарица, с. – 193

Рила – 159, 160, 164, 171

Рило-Пиринска област – 172

Рилска, р. – 172

Рим – 238, 375

Родопи – 160, 165, 167, 168

Роман, с. – 142

Румъния – 79, 113, 126, 261, 287, 288, 310, 334, 395

Русе – 50, 54, 58, 70, 77, 95, 104, 111, 112, 116, 117, 123, 131, 134, 136, 138, 144, 151, 162, 187, 312, 326, 330, 339, 349, 351, 363, 376

Русия – 83, 87, 236, 252, 264, 292, 311, 339, 349, 376, 378

Руска съветска република – 127

С

Салвадор – 30

Самоков – 78, 96, 152, 283, 320, 358, 362, 365

Самоковско – 77

Сандански (вж. Св. Врач) – 285

Санкт Петербург (вж. и Ленинград, Петербург, Петроград) – 374

Саратов, гр. – 344

САЩ – 45, 247, 272, 288, 297, 315, 316

Св. Врач (Сандански) – 285

Св. Анастасия, о-в – 193

Свети Спас, с. (с. Храбрино) – 167, 168

Светлен, с. (вж. Аязляр) – 323

Свиленградско – 78, 97

Свищов – 75, 76, 143, 217, 236, 263, 267, 289, 292, 314, 321, 333, 353, 372, 376

Свищовска околия – 177

Свищовско – 333

Своге – 86, 144

Севлиево – 75, 122, 331, 361

Севлиевско – 93

Семчиново, с. – 169

Серес, гр. – 98, 285

Сеячи, с. – 179

Сибир – 240, 252, 284

Силистра – 123, 126, 187, 351, 381

Силистренско – 336

Симеоновград (Марица) – 156

Симеоновец, с. – 169

Синия камък, местност – 167

Скопие – 107, 245, 251, 272, 297, 369, 392

Славяново, с. – 78

Слатина, с. – 94

Сливен – 44, 78, 90, 96, 102, 104, 114, 124, 134, 135, 141, 145, 149, 153, 175, 249, 255, 274, 329, 344, 372, 377

Сливенски Балкан – 175

Сливенско – 78, 82, 174, 248, 249, 322, 334

Сливовник, с. – 323

Смолско, с. – 335

Смолян – 60, 364

Смолянско – 95, 374

Смядово, с. – 178

Соколовци, с. – 374

Солун – 262, 272

Соточино, с. (с. Гаврил Геново) – 93, 142, 383

Софийска област – 163

Софийско – 77, 86, 144, 159, 160, 161, 163, 252, 286, 287, 313, 335, 354, 374, 382, 391

София – 77, 95, 96, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 121, 124, 125, 127, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 144, 145, 148, 152, 154, 155, 158, 193, 195, 196, 217, 219, 230, 238, 240, 242, 243, 245, 246, 247, 248, 251, 256, 257, 258, 259, 260, 263, 264, 267, 268, 269, 271, 272, 273, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 296, 297, 304, 308, 310, 311, 312, 314, 318, 319, 321, 322, 326, 328, 329, 331, 332, 334, 336, 338, 339, 341, 343, 344, 346, 352, 355, 356, 357, 358, 359, 362, 365, 366, 368, 369, 372, 373, 374, 375, 377, 378, 380, 384, 385, 387, 389, 390, 391, 392

Спанчевци, с. – 325

Средецко (Грудовско) – 175

Средна гора – 159

Средногорие – 165

Средногорие, гр. – 299

СССР (вж. и Съветска Русия, Съветски съюз) – 45, 48, 51, 57, 105, 122, 124, 126, 188, 190, 201, 202, 236, 242, 244, 245, 251, 254, 261, 262, 265, 267, 268, 269, 270, 272, 274, 275, 280, 284, 286, 287, 288, 291, 292, 295, 298, 299, 300, 301, 302, 308, 320, 324, 328, 330, 331, 336, 337, 339, 340, 341, 343,

344, 345, 351, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 363, 366, 370, 371, 374, 376, 378, 382, 386, 397, 398, 399

Ставерци, с. – 352

Стакевци, с. – 370, 371

Стара Загора – 43, 58, 78, 96, 118, 124, 136, 138, 145, 152, 153, 172, 173, 239, 240, 264, 278, 283, 285, 304, 324, 344, 378, 387

Стара планина – 159, 160, 164, 313

Стари Оскол, гр. – 201

Старозагорски окръг – 124

Старозагорско – 78, 96, 153, 173, 256, 344, 378, 380

Старчовец, местност – 166

Стежерево, с. – 333

Стражица – 75, 381, 382

Стралджа, с. – 78

Стрелча – 95

Струпец, с. – 142

Стряма, р. – 165

Студена, с. – 96

Студенец, с. – 256

Стърница, с. – 374

Суворово, гр. (вж. Козлуджа) – 74

Сумер, с. – 93

Сунгурларе – 91

Сухиндол – 75

Сухото дере, местност – 168

СФРЮ (вж. и Югославия) – 263, 323

Съветска Русия (вж. и СССР, Съветски съюз) – 113, 288, 292, 366, 398

Съветски Съюз (вж. и СССР, Съветска Русия) – 102, 245, 333, 338, 342, 344, 345, 346, 371, 395

Същинска Средна гора – 169

Сярско – 297

Т

Табор, гр. – 351

Таймирски полуостров – 302

Танзания – 30

Твърдица – 249

Тенево, с. – 293

Тесковец, местност – 160

Тетевен – 76

Тетевенска околия – 182

Тетевенско – 94, 193

Тиквешко – 245

Толбухин (Добрич) (вж. и Базарджик) – 58

Тошево, с. (вж. Урбабинци) – 350

Тракия – 98, 102, 307, 398

Трекляно, с. – 333

Троицк, гр. – 274

Троян – 86, 87, 94, 143, 183, 217, 246, 324, 337, 368

Троянска околия – 183

Троянско – 84

Трудовец, с. – 388

Трън – 77, 96, 124, 152, 160, 340, 362

Трънска околия – 352

Трънско – 77, 96, 159, 160, 162, 340, 385

Трявна – 75, 242, 326

Тулуза, гр. – 369

Тунджа, р. – 174, 175

Туркменска република – 370

Турция – 50, 58, 65, 71, 274

Тутракан – 77

Търговище (вж. Ески Джумая) – 79, 146, 179, 311, 349, 389

Търговищка околия – 179

Търговищко – 97, 179, 237, 314, 323, 334

Търново, гр. (вж. и Велико Търново) – 373, 377

Търново, с. – 348

Търновска околия – 177

Тюмен, гр. – 201

У

Угърчин – 76, 143, 280

Украйна – 274, 275, 288, 349, 381

Унгария – 127, 288, 359, 399

Уралска област – 274

Урбабинци, с. (с. Тошево) – 350

Усогорск, гр. – 201

Устово, с. (дн. кв. на Смолян) – 364

Ф

Фердинанд, гр. (Монтана) – 83, 99, 122, 142, 183, 184, 275, 329, 341, 376, 383

Фердинандска околия – 184

Фердинандско (Монтанско) – 93, 323, 341

Фетинци, местност – 169

Франция – 120, 127, 195, 236, 252, 261, 276, 288, 293, 324, 334, 336, 337, 344, 345, 357, 365, 369, 395, 398

Х

Хавана – 399

Хайдушка поляна, м. – 171

Харманли – 78, 97, 145, 176, 380

Харманлийско – 78, 156

Хасково – 50, 54, 78, 97, 116, 132, 138, 145, 153, 176, 220, 273, 296, 337, 346, 350, 380

Хасковско – 97, 156, 193, 294, 380

Холандия – 195, 260, 288

Храбрино, с. (вж. Свети Спас) – 167, 168

Ц

Царевско – 193

Царибродски край – 163

Царибродско – 77, 164

Цариград – 240, 241, 267, 320, 326, 339, 369

Централни Родопи – 167

Църква, с. – 96

Църна трава, с. – 312

Цюрих – 287

Ч

Чаир, с. – 93

Чачак, гр. – 364

Чая, р. (р. Чепеларска) – 165, 167, 168

Челябинск, гр. – 346

Чепеларе – 268, 273

Чепеларска община – 374

Чепеларска околия – 364

Чепино – 331

Чепинско корито – 168

Червен бряг – 76, 94, 182, 292, 345, 368

Червена могила, с. – 96

Черна гора – 162

Черни връх, с. – 93

Черно поле, с. – 93

Черновци, гр. – 274, 275

Черногорово, с. – 95

Чехия – 195, 351

Чехларе, с. (Морозово) – 166

Чехословакия – 288, 334, 354, 398

Чибаовци, с. – 86

Чикаго – 315

Чили – 30

Чипровски район – 361

Чипровско – 146

Чипровци – 142, 361

Чирпан – 153, 344

Чирпанска околия – 172

Чирпанско – 96, 119, 166

Ш

Шабла – 349

Шаново, с. (вж. и Козлуджа) – 378

Швейцария – 265, 278, 296, 365

Шумен – 44, 50, 54, 79, 80, 97, 105, 124, 133, 138, 146, 153, 162, 178, 240, 250, 251, 254, 265, 312, 323, 330, 343, 374

Шуменска околия – 178, 179

Шуменски окръг – 97

Шуменско – 97

Щ

Щип, гр. – 281, 369

Ю

Югославия (вж. и СФРЮ) – 113, 126, 160, 162, 187, 195, 267, 284, 312, 313, 317, 335, 338, 341, 352, 356, 359, 364, 370, 371, 374, 376, 382, 391, 395, 397, 398

Южна Добруджа – 79, 187

Южна Сърбия – 312

Южноафрикански съюз (от 1961 г. – Южноафриканска република) – 343

Юмрукчал, вр. (вр. Ботев) – 166

Юруклери, с. (с. Кърпачево) – 364

Я

Ягодово, с. – 362

Якоруда – 285, 327

Ялгъта, местност – 179

Ямбол – 78, 91, 96, 105, 110, 111, 124, 145, 173, 293, 348

Ямболско – 96, 174, 175, 293, 359

Ярловци, с. – 249, 352

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

а.е.	архивна(и) единица(и)
АЕЦ	Атомна електроцентрала
АК	Архивна колекция
АКП	Аржентинска комунистическа партия
АН на СССР	Академия на науките на СССР
АОН при	Академия за обществени науки
ЦК на КПСС	при ЦК на КПСС
АОНСУ	Академия за обществени науки и социално управление
АПК	Аграрно-промишлен комплекс
АССН	Академия на селскостопанските науки
БАН	Българска академия на науките
БАС	Български антифашистки съюз
БГА „Балкан“	Българска гражданска авиация „Балкан“
БДЖ	Български държавни железници
БЖС	Български женски съюз
БЗНС	Български земеделски народен съюз
БКМС	Български комунистически младежки съюз
БКП	Българска комунистическа партия
БКП (т.с.)	Българска комунистическа партия (тесни социалисти)
БКТ	Българска конфедерация на труда
БКФ	Балканска комунистическа федерация
БЛС	Български лекарски съюз
БНА	Българска народна армия
БНЖС	Български народен женски съюз
БОНСС	Български общ народен студентски съюз
БОНСФ	Българска обща народна студентска федерация
БПС	Български професионални съюзи
БПФК	Борци против фашизма и капитализма
БРП	Българска работническа партия
БРП (к)	Българска работническа партия (комунисти)
БРСДП	Българска работническа социалдемократическа партия

БРСДП (об.)	Българска работническа социалдемократическа партия (обединена)
БРСДП (ш.с.)	Българска работническа социалдемократическа партия (широки социалисти)
БРСДФ	Балканска работническа социалдемократическа федерация
БСД	Българо-съветско(и) дружество(а)
БСДС	Български социалдемократически съюз
БСФС	Български съюз за физкултура и спорт
БТА	Българска телеграфна агенция
БУКО	Българска учителска комунистическа организация
БЧК	Български червен кръст
в.	вестник
ВА „Г. С. Раковски“	Военна академия „Г. С. Раковски“
ВИСИ	Висш инженерно-строителен институт
ВМЕИ	Висш машинно-електротехнически институт
ВМИ	Висш медицински институт
ВМРО (об.)	Вътрешна македонска революционна организация (обединена)
ВОЗ	Въстаническа оперативна зона
ВПМВ	Външна политика и международни връзки
ВПС	Висш партийен съвет
ВПШ	Висша партийна школа
ВС	Висш съвет
ВУЗ	Висше(и) учебно(и) заведение(я)
ГЕСП	Германска единна социалистическа партия
ГК	Градски комитет
ГКП	Гръцка комунистическа партия
ГУА	Главно управление на архивите
ГЩ	Главен щаб
ДЗС	Държавно земеделско стопанство
ДКМС	Димитровски комунистически младежки съюз
ДОСО	Доброволна организация за спорт и отбрана
ДРО	Добруджанска революционна организация
ДСНМ	Димитровски съюз на народната младеж

ДСО	Държавно стопанско обединение
ЕИЦ	Електронно-изчислителен център
ЕЛАС	Гръцка народоосвободителна армия
ЕМОС	Единен младежки общоученически съюз
ЗБ	Задгранично бюро
ЗДАФ	Закон за държавния архивен фонд
ЗЗД	Закон за защита на държавата
ЗЗН	Закон за защита на нацията
ЗК	Задграничен комитет
ЗМС	Земеделски младежки съюз
ЗП	Задгранично представителство
ИВБ	Интернационален войнишки батальон
ИИБКП	Институт по история на БКП
ИК	Изпълнителен комитет
ИККИ	Изпълнителен комитет на Комунистическия интернационал
ИМЛ	Институт по марксизъм-ленинизъм
ИНТП	Икономическа и научно-техническа политика
ИССТ	Институт за съвременни социални теории
ИСУ	Институт за социално управление
ИСЦ	Информационно-социологически център
ЙСП	Йеменска социалистическа партия
кв.	квартал
КДБЖ	Комитет на движението на българските жени
КДМ	Комитет(и) на демократичната младеж
КИМ	Комунистически интернационал на младежта
КК	Контролна комисия
КПСС	Комунистическа партия на Съветския Съюз
КТМ	Комбинат за тежко машиностроене
КУНМЗ	Комунистически университет за националните малцинства от Запада
м.	месец
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВнР	Министерство на външните работи
МДФЖ	Международна демократична федерация на жените
МЗ	Министерство на земеделието

МК	Металургичен комбинат
МНО	Министерство на народната отбрана
МНРП	Монголска народнореволюционна партия
МОК	Минно-обогатителен комбинат
МОПР	Международна организация за подпомагане на революционерите
МРКД	Международно работническо и комунистическо движение
МТС	Машино-тракторна станция
НАПС	Национален аграрно-промишлен съюз
НАТО	Северноатлантически пакт (Организация на северноатлантическия договор)
НК	Национален комитет
НКВД	Народен комисариат на вътрешните работи
НКМ	Национална кръгла маса
НКТ	Национална конфедерация на труда
НОВА	Народоосвободителна въстаническа армия
НОВВ	Народоосвободителна въстаническа войска
НОВЮ	Народоосвободителни войски на Югославия
НРПС	Независими работнически професионални съюзи
НПО	Научно-производствено обединение
НС	Национален съвет
НУК	Научно-учебен комплекс
НУС	Неутрален учителски съюз
НХК	Нефто-химически комбинат
ОАПС	Окръжен аграрно-промишлен съюз
Об. ОРСС	Обединен общ работнически синдикален съюз
ОВТП	Организация за военно-техническа подготовка на населението
ОК	Окръжен комитет
ООН	Организация на обединените нации
ОПА	Окръжен(и) партиен(и) архив(и)
ОРПС	Общ работнически професионален съюз
ОРС	Общ работнически съвет
ОРСС	Общ работнически синдикален съюз
ОСНС	Общ съюз на народното студентство

ОФ	Отечествен фронт
ПГ	Парламентарна група
ПК	Партиен комитет
ПМО	Партийни и младежки органи
ПОРП	Полска обединена работническа партия
ППМО	Партийни, профсъюзни и младежки органи
ПП на БЗНС	Постоянно присъствие на БЗНС
Рабселс	Работническо-селска солидарност
РЕС	Работнически есперантски съюз
РКП	Румънска комунистическа партия
РМС	Работнически младежки съюз
РП	Работническа партия
РСДРП	Руска социалдемократическа работническа партия
САБ	Съюз на архитектите в България
САЩ	Съединени американски щати
СБЖ	Съюз на българските журналисти
СБП	Съюз на българските писатели
СБФД	Съюз на българските филмови дейци
Св. ОРСС	Свободен общ работнически синдикален съюз
СГПА	Софийски градски партиен архив
СДП	Социалдемократическа партия
СИВ	Съвет за икономическа взаимопомощ
СКЦМ	Стопански комбинат за цветни метали
СМ	Справочни материали
СМК	Строително-монтажен комбинат
СНМ	Съюз на народната младеж
СО „МАТ“	Стопанско обединение „Международен автомобилен транспорт“
сп.	списание
Сп	спомен
СПСБ	Съюз на пролетарските свободомислящи в България
СРСДМ	Съюз на работническата социалдемократическа младеж
ССМ	Съюз на социалистическата младеж
СССР	Съюз на съветските социалистически републики

ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТПТС	Телеграфопощенски и телефонен съюз
ТУДЕ	Иранска народна партия
УПК	Учрежденски партийен комитет
УПО	Учрежденска партийна организация
УС	Управителен съвет
УСДО	Учителска социалдемократическа организация
УСРП	Унгарска социалистическа работническа партия
ф.	фонд
ФАКБ	Федерация на анархокомунистите в България
ФАМ	Федерация на анархистката младеж
ФАРС	Федерация на автономните работнически синдикати
ФИР	Международна федерация на участниците в съпротивата
ФРС	Федерация на работниците и селяните
ЦДА	Централен държавен архив
ЦДИА	Централен държавен исторически архив
ЦЕК	Централна емигрантска комисия
ЦК	Централен комитет
ЦКПЕ	Централна комисия по партийна етика
ЦКРК	Централна контролно-ревизионна комисия
ЦН	Централно настоятелство
ЦПА	Централен партийен архив
ЦПС	Център по партийно строителство
ЦРК	Централна ревизионна комисия
ЦС	Централен съвет
ЦСПС	Централен съвет на професионалните съюзи
ЦТУИП	Център по теория и управление на идеологическия процес
ЦУРК	Център за усъвършенстване на ръководни кадри
ЦФРК	Централна финансово-ревизионна комисия
ЧКП	Чехословашка комунистическа партия
ЧП	Частично постъпление
ШЗО	Школа за запасни офицери
ЮНЕСКО	Специализирана организация на ООН за образование, наука и култура

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	5
-----------------	---

Раздел 1

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ – РАЗВИТИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА	15
1. Висши ръководни органи на БКП	16
2. Местни партийни организации	74
3. Помощни органи и организации; фракции и отклонения в БКП	89

Раздел 2

ПОЛИТИЧЕСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДВИЖЕНИЯ	109
1. Политически организации и движения	109
2. Синдикални, професионални и други организации	128
3. Младежки организации	139

Раздел 3

ПАРТИЗАНСКО ДВИЖЕНИЕ И РЕВОЛЮЦИОННА ДЕЙНОСТ НА БКП	157
1. Партизанско движение	157
2. Революционна и нелегална политическа дейност на БКП	185

Раздел 4

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ, ИНСТИТУТИ И РЕДАКЦИИ ПОД НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО НА ЦК НА БКП	197
---	------------

Раздел 5

ЛИЧНИ ФОНДОВЕ	236
----------------------------	------------

Раздел 6

ЧАСТИЧНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ 303

1. Частични постъпления на документи
за обществено-политически събития и процеси 303
2. Частични постъпления на документи
от личен характер 320

Раздел 7

МЕМОАРИ, ФОТО-, ФОНО- И КИНОДОКУМЕНТИ 393

1. Мемоарни материали 393
2. Фото документи 396
3. Фоно- и видеозаписи 399

УКАЗАТЕЛ НА ФОНДОВЕТЕ 400

УКАЗАТЕЛ НА ЧАСТИЧНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ 426

ИМЕНЕН УКАЗАТЕЛ 436

ГЕОГРАФСКИ УКАЗАТЕЛ 446

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА 456

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА АРХИВИТЕ
ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ЦЕНТРАЛЕН ДЪРЖАВЕН АРХИВ

П Ъ Т Е В О Д И Т Е Л
ПО ФОНДОВЕТЕ НА БКП, СЪХРАНЯВАНИ
В ЦЕНТРАЛНИЯ ДЪРЖАВЕН АРХИВ

Второ допълнено издание

Компютърен набор *Светлана Стоянова*
Предпечатна подготовка „МТ-студио“

Формат: 1/16 от 70/100

Обем: 29 п.к.

Печат: *Полиграфически комбинат „Д. Благоев“ ООД*